

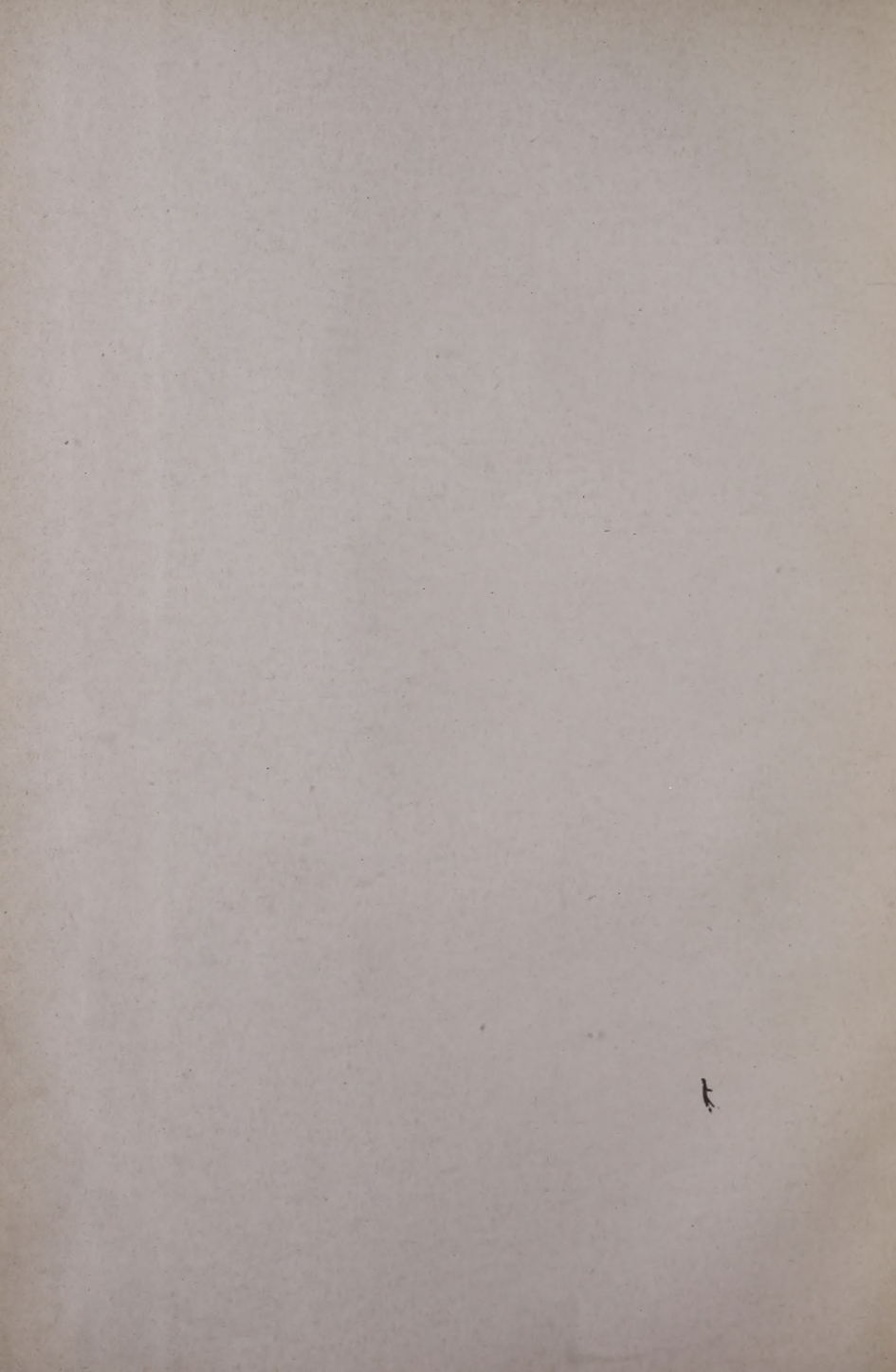
EDITIONES CRITICÆ
SCRIPTORUM GRÆCORUM ET ROMANORUM
A COLLEGIO PHILOLOGICO CLASSICO
ACADEMIÆ LITTERARUM HUNGARICÆ PUBLICI IURIS FACTÆ.

ARISTOTELIS
DE ANIMA LIBRI III

RECENSUIT
AURELIUS FÖRSTER

BUDAPESTINI
SUMPTIBUS ACADEMIÆ LITTERARUM HUNGARICÆ

MCMXII.

A M. T. AKADEMIA
FŐTITKÁRI HIVATALA

EDITIONES CRITICÆ
SCRIPTORUM GRÆCORUM ET ROMANORUM

A COLLEGIO PHILOLOGICO CLASSICO

ACADEMIÆ LITTERARUM HUNGARICÆ

PUBLICI IURIS FACTÆ

ARISTOTELIS
DE ANIMA LIBRI III.

BUDAPESTINI
TYPIS SOCIETATIS FRANKLINIANÆ

MCMXII.

ARISTOTELIS
DE ANIMA LIBRI III

RECENSUIT

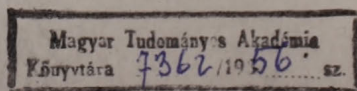
AURELIUS FÖRSTER

BUDAPESTINI

SUMPTIBUS ACADEMIÆ LITTERARUM HUNGARICÆ

MCMXII.

204322

PRÆFATIO.

In libris Aristotelis de anima denuo edendis illud præsertim mihi propositum erat, ut criticæ artis fundamenta atque subsidia, codices et commentaria Græca, diligentissime iterum excuterem; nullus enim librorum manu scriptorum, quibus Bekker in contextu constituendo usus erat, præter clarissimum illum Parisinum novæ collationis beneficium expertus est, illustrissimus autem editor, ut erat ingeniosissimus in codicibus æstimandis et lectionibus perpendendis, ita in apparatu construendo errori valde obnoxius. Codicibus igitur denuo collatis operæ pretium me facturum esse speravi, neque eventus spem fefellit. Quin etiam contigit, ut de cod. E a viris doctis iterum atque iterum collato nonnulla accuratius referam, præcipue de rasuris et correcturis, præterea de manibus quibus scriptus et correctus est inter se distinguendis (qua de re perperam iudicavit Stapfer, Diss. Landshut 1888). Ut diligentissime de hisce rebus referre possem, intercedente ministerio cui res scholarum litterarumque curæ sunt Hungarico, Bibliothecam Nationis Parisinam adii rogans, ut ad codicem Budapestini excutiendum copia mihi daretur. Sed quod Biehlio concessum erat (v. præf. ed. Parv. Nat. p. VIII.) — ut de aliis eodem beneficio fruitis taceam — impetrare non potui. Itaque, cum et

chartæ photographicae optime confectæ non sufficerent, ne imperfectum hac ex parte opusculum relinqueretur, Parisios me conferre coactus sum; quidquid igitur de rasuris, correcturis, manibus diversis dicturus sum, meis ipsius oculis in codice vidi. — Sed ne prætermisos quidem a Bekkero codices prorsus neglexi, sperans me uno alterove in contextu constituendo uti posse. Itaque e codicibus ll. de anima Ambrosianis, Laurentianis, Marcianis, Parisinis, Vindobonensibus, Romano Vallicellano specimina contuli, idemque quominus et in Vaticanis recentioribus a Bekkero præteritis facerem subito Roma discessu impeditus sum. Sed non multum inde profeci, præterquam quod in cod. Coisliniano 386 librum inveni ex quo Bekkeri T (Vaticanus 256) in libris de anima descriptus est.

In testimoniis e commentariis Græcis sumptis ne lemmata quidem præterii, ut omnes adhuc editores fecere, quos in hac re severius quam rectius iudicasse puto. Nam etsi recte olim Trendelenburg Aldinæ lemmata a primo ad extremum vulgatis Aristotelis verbis interpolata repudiavit, nobis quibus novæ commentatorum editiones præsto sunt, et illis utendum erit testimoniis, corruptelis et interpolationibus nonnunquam fœdatis, neque tamen consilio ubicumque correctis. Sed de consilio huius editionis alio loco dicendum erit, nunc autem grato animo illorum virorum recordandum est qui laborem consilio et opera adiuverint. In quibus sunt, qui primus animum meum ad hunc Aristotelis libellum denuo edendum convertit H. Diels, et cuius obitum recenti adhuc mærore luget philologia, J. Vahlen. Ad aperiendos bibliothecarum aditus adiutores mihi fuerunt Illmus ac Rmus dominus episcopus G. Fraknoi et prof. R. Vári. Quibus omnibus gratias ago

maximas, imprimis vero collegio classico-philologico amplissimæ Academiæ Scientiarum Hungariæ quod hoc opusculum librorum edendorum numero inseri voluerit, huiusque collegii relatori prof. J. Gyomlay qui in verbis scriptoris a typothetarum vitiis purgandis benevolentissime me adiuverit.

Scribebam Budapestini a. MCMXII
m. Augusto, die S. Stephani Regis.

AURELIUS FÖRSTER.

I. De codicibus.

Omnium librorum mssorum antiquissimus atque præstantissimus est *Parisinus Bibliotheca Nationis 1853* membraneus, forma maxima foliorum 453, partim sæc. X. ineuntis (ff. 1—344^v), partim sæc. XV. (ff. 345—453). Antiqua codicis pars pluribus manibus scripta est, quarum prima (I), antiquissima certe omnium (sæc. IX. ?) atque elegantissima exaravit ff. 1—202 (exceptis ff. 187—195^v, de quibus infra agendum erit). Altera manus eiusdem fere ætatis (II) scripsit ff. 203—306; tertia (III) ff. 306—337 et 187—195, quarta minus elegans ff. 337—344. Hoc codice continentur: Physica, ll. de cœlo, de generatione et corruptione, meteorologica, ll. de anima, de sensu, de memoria, de somno, de motu animalium, metaphysica, Theophrasti metaphysica, (Ps.- Arist.) de coloribus, de partibus animalium, de generatione animalium, de animalium incessu, ethica Nicomachea, magna moralia.

Libri de anima leguntur ff. 175^v—202^v (desideratur post f. 200 folium quo scripta erant 430^a 24 *μνημονεύομεν* . . . 413^b 16 *ἐκείνα*, et post f. 202 folium quo continebantur 431^a 31 (*εἰ μὴ-θὲν μάρτην* et quæ sequuntur usque ad finem scripti sunt manibus duabus, qua de re liceat Torstrikii verba repetere (e præfatione editionis), quibus mea uncis [] inclusa addam. p. VIII. «Prior manus [I] exaravit

primum et tertium librum et quæ e secundo libro reliqua sunt: altera manus [III] exaravit alterum quendam librum secundum ab illis reliquiis diversum, hic non ille qui principio infuit quique nunc mutilus est, posteriore tempore vulgatus est et in fratris minus fortunati locum successit. [Ambas manus, cum nusquam altera alteram corrigeret, pariter siglo E significavimus, exceptis libri secundi fragmentis (E_a). Perraro accidit, ut se ipsum scriba E_a corrigeret, quod ubi ex re erat, siglo E^1 notavi.] . . . p. IX. E^1 Ratio fragmentorum hæc est. Sunt omnino quinque numero. Primum est initium libri secundi, alterum exitus. Quo tempore hæc secundi libri recensio eiecta est ex codice E , hæc fragmenta non potuerunt non servari, præterea quod librarius post finitum librum primum (fol. 186 v°) in eadem pagina initium scripserat libri secundi, . . . qua de re accidit ut aut ambo eicienda essent, aut ambo servanda. Eandem ob causam, quum cetera removerentur, non potuit removeri exitus eiusdem libri secundi, quia in eodem folio quo ille scriptum erat initium libri tertii. Tertium fragmentum fere nullum est: nam post folium 187 excisum est folium ita ut initia versuum et verso folio exitus supersint. [De hoc fragmento consulatur Torstrikii apparatus ad 412^a 12—413^b 1] Denique duo integra folia extant, loco quidem mota suo: nam totius codicis, ut nunc est, prima sunt atque ante Naturalem Auscultationem posita. Videntur autem ea folia, ex quo tempore eiecta erat hæc libri secundi recensio, tegumenti loco fuisse, ut splendidissimus liber minus facile corrumperetur . . . (p. X.), . . . a manu satis antiqua initium secundi libri qui vulgo fertur adscriptum est in margine eius recensionis, quæ nunc est mutila, γρ. ἀρχὴ τοῦ Β' λόγου ἐν ἄλλωι, eaque

Bekkerus scripta esse dicit 'a manu earum quæ scholia scripserunt antiquissima (Ravenn.)' [Ultimum hoc vocabulum deest apud Bekkerum in apparatu editionis academicæ. Additum videtur a Torstrikio ex «authenticis»]. Ea vero manus ita diversa est a librariorum manibus, ut mihi E² videatur hominis esse literati. [Est manus sæc. X., siglo E² a nobis notata, quæ paragraphos notasque marginales apposuit, in contextu multa correxit, varias lectiones inseruit, exemplari usa codici nostro C simillimo]. Is igitur cum incidisset in librum secundum qui nobis vulgatus est, principio hunc in margine voluit scribere illius, postea, quum animadvertisset nimium fore negotium, curavit vulgatam in alias membranas describendam easque collocavit post librum tertium. Cuius rei deinde certiores fecit lectores: nam in parte dextra ab eadem manu hæc invenimus scripta: ζητητέον (si recte legi hoc vocabulum) τὸν περὶ ψυχῆς λόγον τὸν Β' παρὰ τὸν Γ' ὁλόκληρον· ἀνόμοιος γὰρ κατὰ πολὺ ὁ ἐνταῦθα γεγραμμένος τοῦ ἐκείσε. (Alia manus et ipsa antiqua e regione tituli in parte dextra scripsit: ζῆται τὸ κείμενον ἔξωθεν . . . ? . . . τὸ γὰρ ἐνταῦθα γεγραμμένον ἀνόμοιον: in quibus incertum est etiam ultimum vocabulum.

E³ [Est immo manus sæc. XV (E³), interdum antiquiores litterarum formas imitata, quæ et multa in contextu correxit et scholiis librum ornavit. Quæ verba Torstrikio dubia videbantur, legenda sunt ζῆται τὸ κείμενον ἔξωθεν ἔνθα τὸ σῆμα τοῦτο τὸ γὰρ ἐνταῦθα καταγεγραμμένον ἀνόμοιον: quibus ad marginem remittimur, ubi initium libri II e vulgata recensione adscriptum erat ab E², quod cum postea esset erasum, rescriptum est ab E³ litterarum non prorsus deletarum ductus diligenter iteranti. — Ubicunque E^x de manibus distinguendis dubitabam, siglo E^x usus sum;

cum E² atramento usa flavo plerumque facile a ceteris distinguatur, omnibus fere locis inter E¹ et E³ exstitit dubitatio.) Postea exulantem et extra operis corpus vagantem hunc librum (τὸ κείμενον ἔξωθεν [immo ἔξωθεν = in margine, v. supra et τὸ κείμενον = varia lectio]) intra limen voluminis arcessiverunt ita ut is cum illo qui intus fuisset locum mutaret.»

Ita de hac re Torstrikius. Sed fortasse paulo progrediendum est; videtur enim, ut plane dicam, sic se res habere: Exstitit medio fere sæculo X. vir doctus (E²), qui codicem quendam Aristotelis ineunti sæc. X. vel IX. exeunti scriptum et libros physicorum, de cœlo, de generatione et corruptione, meteorologicorum, de anima continentem (I) magna cura et diligentia perlegeret librumque paragraphis, glossis marginalibus et interlinearibus instrueret, multa corrigeret exemplari usus codici nostro C simillimo (I). Hic cum videret in codice suo (I) librum de anima alterum longius a vulgata recensione distare, ex eodem illo exemplari (I) novum librum alterum describi atque extremo codici adiungi curavit. Sed cum unus atque idem librarius (III) infra exaraverit ff. 306—337, facile conicias et istam codicis partem (III) et illam quæ præcedit (II) eiusdem domini (E²) iussu confectas esse, qui librum forma et verbis insignem (I) aliis operibus Aristotelis augeri atque expleri vellet.* — Contuli codicem Parisiis, et domi e chartis photographicis.

Huic codici ætate proximus est *Parisinus Coislinianus* C 386 membraneus forma minima, ff. 342, sæc. XI., quo continentur ll. de anima et Themistii in ll. de an. paraphrasis.

* Copiam iterum inspiciendæ membranæ mihi deesse admodum doleo.

(Distinguendus a cod. C Bekkeri, Coisliniano 330). Cor-
 C² rectus est a pluribus manibus quarum antiquissima (C²)
 sæculo XII. adscribenda esse videtur, recentiorum correctu-
 C³ ras siglo C³ complexus sum. Codex f. 1 r° igni adustus est,
 tamen ut hic-illie quid scriptum fuerit cognosci possit, hac
 igitur parte lectionis varietas e cod. T colligenda erat,
 quem e nostro fluxisse certum est. — Inspeci codicem
 Parisiis, contuli domi chartis usus photographis.

L *Vaticanus 253* chartaceus, sæc. XIV. exeuntis («satis
 recens» Brandis, Die Arist. Hssr. d. Vatic. Bibl. Abh. d.
 Berliner Akad. 1831, p. 66; quæ ad Bekkeri codices ll. de
 anima spectant, repetuntur a Trendelenburgio in præf.
 editionis). Tertius tantum de anima liber hoc codice
 servatus est. — Contuli codicem e chartis photographis.

S *Laurentianus 81, I* (Bandini III, 219) chartaceus sæc.
 XIII. exeuntis; media codicis pars (ff. 77—168) quæ et ll.
 de anima continet, ab alia manu scripta est, quæ sæc. XII.
 esse quibusdam vix recte videbatur. Hæc libri pars exarata
 est a librario linguæ Græcæ satis imperito (sæpe enim
 pueriliter errat, velut 420^b 5 ubi ἐμήχῳ [ἐμή χριστοῦ] habet
 pro ἐμφύχου), qui tamen diligenter ea quæ videbat vel
 videre putabat repetit (e. g. 431^a 22 [«incerta» Bekkero]
 habet ὅτ ὁ ὅρος pro ὡς ὁ ὅρος [ς et ς inter se confusis,
 observes velim spiritum supra σ!]). Recentioris manus

S² correcturas siglo S² notavi. Codicem contuli Florentiæ.

T *Vaticanus 256* chartaceus, a. 1321; descriptus est e
 codice C (v. quæ ibi dicta sunt).

U *Vaticanus 260* membranaceus, sæc. XIII. ineuntis
 («omnino non antiquus» Brandis). Subiit correcturas a
 manibus variorum quas, nisi ab ipso librario profectæ
 U² sunt (U¹), siglo U² indicavimus. — Codicem contuli Romæ.

Vaticanus 266 chartaceus, sæc. XIV. Correcturæ recentiores: V², et paucissimæ admodum recentes: V³. — Inter V² V³ f. 209^v et f. 210^r deest nunc folium unum in quo scripta erant verba 408^b ἐστιν ὑπὸ . . . 409^b 6 ἐγγίναται. Obscura res est; nam in Bekkeri apparatu huius quoque partis variæ lectiones leguntur, quas in meum recepi siglo [V] notatas.* — [V] Contuli libri initium Romæ, cetera e schedis photographiis.

Vaticanus 1026 chartaceus, sæc. XIII/XIV («non admodum recens, cum multis scholiis lectu horrendis» Brandis). Correcturas quæ mihi recentiores videbantur siglo W² a prima manu distinxī. — Contuli codicem domi chartis W² usus photographiis.

Ambrosianus H. 50 sup. membranaceus, sæc. XII/XIII. X Codex optime scriptus, multis scholiis instructus a manu simillima eiusdem ætatis quæ etiam in contextu multa correxit (X²). Occurrunt præterea correcturæ admodum recentes (X³). — Codicem inspexi Mediolani, contuli domi e X³ chartis photographiis.

Parisinus Bibl. Nat. 2034 chartaceus, sæc. XIII/XIV; y in libris de anima scriptus est manibus duabus; y² denotat y² correcturas recentiores. Contuli librum e chartis photographiis.

Vaticanus 1339 membranaceus, sæc. XIV/XV. Hic codex P habet l. II. recensiois et a vulgata et a fragmentis Parisinis (E₁) diversæ. Lectionis varietatem sumpsi ex editione H. Rabii (Arist. de an. l. B ed. H. Rabe Berolini 1892)

* De errore photographi cave cogites: in una enim eademque charta f. 209^v et f. 210^r depicta sunt. Suspicio folium suo loco motum alieno insertum esse. Neque tamen Bibliothecæ Vaticanæ viri docti nodum solvere potuerunt, si modo silentium præfecti clarissimi, quem per litteras de hac re adii, recte interpretor.

et partim apparatusi inserui, partim, ubi longius a vulgata discedit, in appendice collocavi (huc remittit lectorem **P** siglum **P**); totam igitur huius recensiois discrepantiam in editionem meam recepi.

o **o** omnes codices significat h. e. libro primo ECSUVWXY, **a b** secundo præterea **P**, tertio **L**. Siglo **a** codd. **EL**, siglo **b** **o**—**y** codd. CSUVWXY denotantur. **o**—**y** i. q. omnes codd. excepto uno **y**.

Sigla editionum: **Bk** (Bekkeri academica), **Tr** (Trendelenburgii), **To** (Torstrikii), **Bhl** (Biehlii), **Ro** (Rodieri), **Hi** (Hicksii).

Enumeravimus codices quorum lectiones in apparatu invenias. Maxima pars eorum (ESTUVWX) iam a Bekkero acciti sunt, adiecit **y** Trendelenburg, nos autem, ut supra diximus, pro Bekkeriano **T** librum e quo fluxerat (**C**) apparatusi inseruimus totamque libri **P** discrepantiam aut in apparatu aut in appendice exscribendam esse putavimus. Sed magnus præterea exstat numerus librorum mssorum plerumque recentiorum, quorum maximam partem inspexi et speciminibus collatis quid valeant diiudicare studui. Quamquam et res privatae obstabant, quominus hunc laborem per omnes qui mihi innotuissent codices persequeretur neque librorum seriem quam enumeraturus sum perfectam atque absolutam esse mihi persuadeo, tamen ingeniose et feliciter Bekkerum variorum memoriae generum testes elegisse pro certo affirmare audeo. Fieri igitur vix poterit, ut e paucis illis libris, quos non vidi, novi aliquid eruatur quod lectori non oneri sed fructui sit.*

* «nullum esse neglectum, his quos adhibuit præstantiorem vix expectabit qui Bekkerum noverit» (Bonitz de codd. metaphysicorum, ed. metaph. præf. p. XIV).

Codices ll. de anima mihi innotuerunt hi (quos non insexi, asterisco notavi):

Ambrosiani: E 6 sup. s. XIII — G 61 sup. s. XIII — B 7 inf. s. XIII — E 118 sup. s. XIV — A 174 sup. s. XV — R 119 sup. s. XVI — D 137 inf. s. XVI.

**Baroccianus* 70 s. XVI.

**Bernensis* 135 s. XV, cf Omont, Centralblatt f. Bibliothekswesen 1886, p. 422.

Laurentiani: 10, 21 s. XV — 86, 19 s. XIV — 87, 11 s. XV — 87, 13 s. XIV — 87, 20 s. XIV — 87, 17 s. XV — 87, 22 s. XV — 87, 23 s. XV — 87, 25 s. XIII.

Marciani: 200 s. XV — 206 æ 1476 — 209 s. XII — 212 s. XV — 214 s. XI (sed in ll. de anima s. XIV/XV) — *app. IV, 45 s. XVI.

**Monacensis* 330, descriptus e Laurentiano 87, 25 (v. Heinze in præf. ed. Themistii p. VI.).

Parisini: a) Bibl. Nat. 1851 a. 1402 — 1852 s. XV — 1860 s. XV — 1861 s. XV — 1866 s. XV — 1921 s. XIV — 2027 a. 1449 — 2028 s. XIV/XV — 2029 s. XV — 2030 s. XVI — 2031 s. XVI — 2032 s. XIV — 2033 s. XV; — ibidem suppl. 314 s. XIV — 332 s. XV — 1090 s. XVI; — b) Bibl. Mazarinianæ 4456 a. 1450.

Romanus Vallicellanus B, 93 s. XIV.

**Scorialensis* III. T. 21.

**Utinensis* Bibl. arcivescovile, s. XV.

**Vaticani*: 115 («recens» Brandis) — 249 («recentior») — 1144 («recentior»); — Palatini: 161 s. XV — 235 s. XV/XVI; — Urbinas 38 s. XV. — Ottobonianus 147 («admodum recens»).

**Veronensis* Bibl. comm. 560 s. XVI.

Vindobonenses: Bibl. Cæs. philos. et philol. 2 a. 1486 —

75 a. 1446 — 134 s. XV — 157 s. XV — 206 s. XV ? — 220 (frgm. exiguum l. I).

Hungaria nunc codicibus librorum de anima caret, sed qui in Bibl. Cæsarea Vindobonæ servantur n. 2, 134, 157 olim Joannis Sambuci fuerunt nostri.

II. De commentatorum testimoniis.

Memoriæ formam quæ e commentariis Græcis colligitur triplicem esse Dielesius nos docuit (Textgeschichte d. Arist. Physik p. 4, n. 1.): unam quam præbent lemmata, alteram quæ ipsis philosophi verbis in interpretatione allatis constat, tertiam quæ e paraphrasi, ut dicunt, petenda est. Quantum mihi genus adiungi posse videtur varia lectio diserte a commentatoribus citata. Distinximus igitur in Simplicio *Si* et Philopono quattuor testimoniorum genera: *Si'*, *Si'*, *Si'*, *Si'*; *Ph*, *Th*, *So* *Si'*; *Ph'*, *Ph'*, *Ph'*, *Ph'*; in Themistio (*Th*) et Sophonia (*So*) huius distinctionis locus non erat, tamen interdum, ubi ipsa philosophi verba afferebantur, siglo *Th'* usi sumus. *Prisc* Accivimus præterea Prisciani Lydi metaphrasin in Theophrastum et Alexandri Aphrodisiensis Quæstiones (*ἀπορίαι καὶ λύσεις*); omnia ex editionibus Academiæ Berolinensis. Quæ litteræ siglis adduntur (e. g. *Si'* *A*, *Ph'* *D*) codices commentatorum significant; ubi autem vis auctoritasque testimonii dubiæ videbantur additis litteris *cf* locum exscripsimus (e. g. *cf Th 1, 18*).

Lemmata omnibus adhuc editoribus prætereunda videbantur, v. Trendelenburg ed. præf. p. XI sq., Hicks ed. præf. p. LXXXI sq.; sed quibus iure olim offensi sunt interpolationibus in Simplicii Aldina et Philoponi Trineavellina, istæ in Hayduckianis desunt, quasque Hicksius

novas nuper attulit inter lemmata et contextum discrepantias, leviores sunt quam ut illum secuti lemmata exulare iubeamus. Quarum discrepantiarum causæ plurimæ esse possunt, neque statim de correctura vel interpolatione consulto facta cogitandum est. Oriuntur enim sæpe librariorum incuria, interdum autem ex eo, quod commentatoribus plures cognitæ erant lectiones variæ, quarum alias in lemmatis alias in interpretando ante oculos habuerunt (Diels, *Textgeschichte* p. 27). Non nunquam autem videntur solum esse neque sunt discrepantiæ velut *Si' 42. 36* ubi perperam additum est a Hayduckio *πότερον καὶ ὅλον ᾗ*, v. meas «*Symbolas criticas*» (Egyetemes Philologiai Közlöny 1906 p. 297). Interdum fieri posse, ut lemmata ex Aristotelis «vulgata» interpolata sint, concedendum est, quod tamen non sufficit ad omnia lemmata condemnanda. Quantum vero ad verba philosophi emendanda prosint, cum præcipue Philoponi lemmata plurimis librariorum vitiis sint inquinata, alia quæstio est.

✱

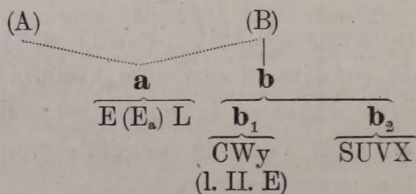
De contextus recensendi rationibus, ne opusculum iam longe extra fines constitutos egressum nimium producam, alio loco amplius disserere in animo est; tamen facere non possum, quin de codicum affinitate quid sentiam, adumbrem potius, quam exponam.*

Jamdudum inter viros doctos constabat, duas distinguendas esse codicum familias, quarum alteram (EL) siglo **a**, alteram (CSUVWXy) siglo **b** notavimus. Libro secundo,

* Cf. in universum Diels: *Textgeschichte d. Aristotelischen Physik* Berlin 1882 et quæ idem disseruit in editione Didymi (Berl. Klass. Texte I, p. XLIII).

quod plerumque fallit editores, etiam **E** ad **b** trahendus est, exceptis fragmentis (E_a). Codices familiæ **b** in duas partes discedunt, altera (**b**₁) codices CWy (et libro II. E), altera (**b**₂) SUVX continet; sed sæpissime accidit, ut codices familiæ **b**₁ e **b**₂ correcti sint et vice versa, quo factum est, ut initio l. II. V ad **b**₁, W ad **b**₂ pertinere videatur. Libro primo lectionum diffusio propinquitatis notas omnino fere obliteravit. Quo tempore inter **b**₁ et **b**₂ discessus factus sit, non liquet; tamen ante Themistii ætatem id factum esse pro certo affirmare audeo. Quod ad familias **a** et **b** attinet, extitisse mihi videntur antiquissimis temporibus duæ recensiones, A et B; quarum alteram (B) omnes fere codices nostri sequuntur, vel certe ii quos supra siglo **b** complexi sumus; de **a** dubitari potest utrum recta via ab A profectum plurimisque locis e **b** correctum sit, an vice versa codex stirpis B correcturis ex A illatis ad huius recensioneis similitudinem deductus sit.

His præmissis librorum stemma ita fere constitutum erit:

P medium quendam locum tenet inter **a** (E_a) et **b**. Utrum liber II. in E genuinus (E_a) antiquitus in recensione A infuerit, an aliunde familiæ **a** illatum sit, certis argumentis diiudicari non potest.

CONTEXTUS.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ

Ã.

1 Τῶν καλῶν καὶ τιμίῳ τὴν εἶδῃσιν ὑπολαμβάνοντες, μάλ- 402^a
 λον δ' ἐτέραν ἐτέρας ἢ κατ' ἀκρίβειαν ἢ τῷ βελτιόνων τε
 καὶ θαυμασιωτέρων εἶναι, δι' ἀμφοτέρω ταῦτα τὴν περὶ ψυ-
 χῆς ἱστορίαν εὐλόγως ἂν ἐν πρώτοις τιθείημεν. δοκεῖ δὲ καὶ
 πρὸς ἀλήθειαν ἅπασαν ἡ γνῶσις αὐτῆς μεγάλα συμβάλ- 5
 λεσθαι, μάλιστα δὲ πρὸς τὴν φύσιν· ἔστι γὰρ οἷον ἀρχὴ
 τῶν ζώων. ἐπιζητοῦμεν δὲ θεωρῆσαι καὶ γινῶναι τὴν τε φύ-
 σιν αὐτῆς καὶ τὴν οὐσίαν, εἰδ' ὅσα συμβέβηκε περὶ αὐτὴν·
 ὧν τὰ μὲν ἴδια πάθη τῆς ψυχῆς εἶναι δοκεῖ, τὰ δὲ δι'

Codices EC*SUVWXy, libro secundo P, tertio L.

402^a 1 (εἶδῃσιν εἶναι ὑπολαμβάνοντες *Si^lA^oD*) μάλλον... 3 εἶναι
 del *Alex ap Ph* 24, 8 2 (η_1 om V) τῷ *ETVWy Si^lPhⁱc* 24, 9
So 3, 15: τῶν *SU*, [eras v] X τε *b Si^lPhⁱc* 24, 10 *So* 3, 15: om E
 3 ταῦτα *b Si^lPhⁱc* 24, 16 *So* 3, 16 cf *Th* 1, 18: om E περὶ *Vy Si^l*
So 3, 16 cf *Ph^r* 23, 14 *Th* 1, 17: τῆς *STUWX Phⁱc* 24, 16: περὶ τῆς E
 cf *Ph^r* 23, 13. 16. 17 4 (ἐν πρώτοις τ' ἂν εὐλόγως τίθεμεν W) (καὶ
 om V) 5 (ἅπασαν post αὐτῆς V) 6 (δὲ καὶ V) 8 εἰδ' *o Si^lSo*
4, 14 Ammoniusc in de interpr 6, 32: ἔπειτα *Phⁱ* 9 (εἶναι om C)
 δι' ἐκείνην *o—y Si^r* 8, 26 *Th* 2, 30 *So* 4, 15: κοινὰ et post 10 ζῶεις add
 δι' ἐκείνην *y Phⁱ Ammoniusc in de interpr* 6, 33

* C fol. 1 mutilus est; huius partis lectiones varias sumpsit e
 cod. T, qui ex illo descriptus est.

10 ἐκείνην καὶ τοῖς ζώοις ὑπάρχειν. πάντα δὲ πάντως ἐστὶ τῶν
χαλεπωτάτων λαβεῖν τινὰ πίστιν περὶ αὐτῆς. καὶ γὰρ ὄντος
κοινοῦ τοῦ ζητήματος καὶ πολλοῖς ἐτέροις, λέγω δὲ τοῦ περὶ
τὴν οὐσίαν καὶ τὸ τί ἐστι, τάχ' ἂν τῷ δόξειε μία τις εἶναι
μέθοδος κατὰ πάντων περὶ ὧν βουλόμεθα γινῶναι τὴν οὐ-
15 σίαν, ὥσπερ καὶ τῶν κατὰ συμβεβηκὸς ἰδίων ἀπόδειξις,
ὥστε ζητητέον ἂν εἴη τὴν μέθοδον ταύτην. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ μία
τις καὶ κοινὴ μέθοδος περὶ τὸ τί ἐστίν, ἐτι χαλεπώτερον
γίνεται τὸ πραγματευθῆναι· δεῖσει γὰρ λαβεῖν περὶ ἑκα-
στον τίς ὁ τρόπος. ἐὰν δὲ φανερόν ᾖ, πότερον ἀπόδειξις
20 ἐστὶν ἢ διαίρεσις ἢ καὶ τις ἄλλη μέθοδος, ἐτι πολλὰς
ἀπορίας ἔχει καὶ πλάνας, ἐκ τίνων δεῖ ζητεῖν· ἄλλαι γὰρ
22 ἄλλων ἀρχαί, καθάπερ ἀριθμῶν καὶ ἐπιπέδων.

22

πρῶτον δ'

ἴσως ἀναγκαῖον διελθεῖν ἐν τίνι τῶν γενῶν καὶ τί ἐστὶ, λέγω

10 δὲ EVX *Sil* BD *Phl* c21, 15: δὲ καὶ CSUW_y So 4, 22 *Sil* A
ἐστὶ τῶν χαλεπωτάτων ECSUV_y *Sil*: εἶναι τῶν χαλεπωτάτων X: ἐστὶ
χαλεπώτατον W: χαλεπώτατόν ἐστι *Phl* c21, 15 12 καὶ SUVW_y, ins
καὶ C¹ ut v: om ECX *Sip* 9, 31 *Phl* δὲ VW² *Phl* 13 τὸ E:
τοῦ b *Phl* c28, 31 (τω ins in lacuna C²) 14 ἡ μέθοδος *Phl*
15 (οὐσίαν ἴσως ὥσπερ S) ἀπόδειξις ES²V_y: ἡ ἀπόδειξις T [... ξίς C]:
ἀπόδειξιν SUW, [eras ιν] X *Phl*: nominativum vid leg *Php* 31, 24 *Th*
2, 15 So 4, 28 (16 ὥστε... 17 καὶ desunt præter ἐξοδον in mutilo X)
16 (ὥστε] θεν V) 17 τις καὶ κοινὴ μέθ. ECSU So 4, 30: τις μέθ.
καὶ κοινὴ V: καὶ κοινὴ τις μέθ. W_y: καὶ κοινὴ μέθ. *Phl* τὸ Ey
Phl: τοῦ b—y (ἐτι om V) 18 ἑκαστον o—V *Sic* 10, 1. 6 *Phl*
So 4, 31: ἐκάστου S²V 19 ἐὰν ECX_y *Sic* 10, 4: ὅταν SUW *Phl* r32,
6 So 4, 32: εἰ V (ᾗ] εἴη V) ἀπόδειξις EUVWX, [apo ins C²] C
Phl cf *Sic* 10, 5: ἀπόδειξις τις Sy, [ins τις] E³ 20 καὶ om *Phl*
(ἐτι] ἐστὶ S corr S²: om W) πολλὰς ἂν ἀπ. ἔχοι y So 4, 34
21 (δεῖ] δὲ W) (ἄλλων γὰρ ἄλλαι y) 22 (τῶν ἀριθμῶν [τῶν eras] S)
23 τί EVWX_y *Sil* c 10, 27 *Phl* c 33, 16: τίς SU, [eras ε] C

δὲ πότερον τάδε τι καὶ οὐσία ἢ ποιὸν ἢ ποσὸν ἢ καὶ τις
 ἄλλη τῶν διαιρεθεισῶν κατηγοριῶν, ἔτι δὲ πότερον τῶν ἐν 25
 δυνάμει ὄντων ἢ μᾶλλον ἐντελέχειά τις· διαφέρει γὰρ οὐ τι
 σμικρόν. σκεπτέον δὲ καὶ εἰ μεριστὴ ἢ ἀμερής, καὶ πότερον 402^b
 ὁμοειδῆς ἅπαντα ψυχὴ ἢ οὐ· εἰ δὲ μὴ ὁμοειδῆς, πότερον
 εἶδει διαφέρουσα ἢ γένει. νῦν μὲν γὰρ οἱ λέγοντες καὶ ζη-
 τοῦντες περὶ ψυχῆς περὶ τῆς ἀνθρωπίνης μόνης εἰοικασιν ἐπι-
 σκοπεῖν, εὐλαβητέον δ' ὅπως μὴ λανθάνῃ πότερον εἰς ὁ λό- 5
 γος αὐτῆς ἐστί, καθάπερ ζῶου, ἢ καθ' ἕκαστον ἕτερος, οἷον
 ἵππου, κυνός, ἀνθρώπου, θεοῦ, τὸ δὲ ζῶον τὸ καθόλου ἦτοι οὐ-
 θεν ἐστὶν ἢ ὕστερον· ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τι κοινὸν ἄλλο κατηγοροῖτο·
 ἔτι δ' εἰ μὴ πολλαὶ ψυχαὶ ἀλλὰ μόρια, πότερον δεῖ ζη-
 τεῖν πρότερον τὴν ὅλην ψυχὴν ἢ τὰ μόρια. χαλεπὸν δὲ καὶ 10

24 ποιὸν ἢ ποσὸν o—W Si^p 10, 29: ποσὸν ἢ ποιὸν W So 5, 7
 cf Ph^p 32, 32; 33, 2 Th 2, 36 25 (ἔτι δὲ καὶ S) 26 ὄντων o
 Ph^l c 34, 7; 35, 5 So 5, 11; om Si^l μᾶλλον b Si^l c 11.13 Ph^l c 34, 8
 Th 3, 4 So 5, 11: μόνον E τι EC Si^l So 5, 13; om b—C Ph^c 35, 7
 402^b 1 (μικρόν VX) καὶ, ECSVWy Si^l Ph^l D Th 3, 7: om UX
 Ph^l R 2 ἅπαντα ψ. o Si^l A Th 3, 16: ἅπαντα ἢ ψ. Si^l BD Ph^l
 3 εἶδει o—S Si^l BD Ph^l: εἶδει S Si^l A διαφέρουσα CVWy Si^l Ph^l:
 διαφέρουσιν ESUX ἢ o—Xy Si^l Ph^l: ἢ καὶ Xy Alex ἀπ 22, 28
 So 5, 16 cf Ph^p 36, 10 4 ἀνθρωπίνης o Ph^c 36, 13 Th 3, 22 So 5, 18:
 ἀνθρώπου Si^l μόνης b—y Ph^p 36, 7 Th 3, 22 So 5, 18: μόνον E
 [on eras, -ης in ras E²], y [post εἰκόνα], Si^l: om Ph^c 36, 1 ἐπισκο-
 πεῖν o—V Si^l: σκοπεῖν Ph^c 36, 13: ζητεῖν V So 5, 18 5 ὁ o—X
 Si^l Ph^l: om X Ph^c 205, 19 6 (ἐστὶν ἢ καθάπερ X, C [sed η del et
 ins post ζῶου C²]) ἕκαστον b—Vy Ph^l c 205, 20 cf Si^p 13, 4: ἐκάστην
 [-ον ssc E³] E cf So 5, 22: ἕτερον Vy (ἕτερον y) 7 δὲ o—V
 Si^l AD Ph^l: γὰρ V Si^l B Alex ἀπ 21, 12.15; 22, 2 etc. So 5, 24 Eu-
 stratiusc in anal post 194, 2 cf Ph^p in categ 167, 14; in phys 779, 35
 8 καὶ o—W Si^l A B: καὶ W Si^l D κατηγοροῖτο b Si^l Alex ἀπ 23,
 19: κατηγορεῖται E [ε: eras, in ras η E³] 9 ψυχαὶ o—y Si^l Ph^l R
 c 38, 22.32: ψυχαὶ εἰσιν y Ph^l D 10 (ὅλην τὴν V)

τούτων διορίσαι ποῖα πέφυκεν ἕτερα ἀλλήλων, καὶ πότερον
 τὰ μόρια χρή ζητεῖν πρότερον ἢ τὰ ἔργα αὐτῶν, οἷον τὸ
 νοεῖν ἢ τὸν νοῦν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ τὸ αἰσθητικόν· ὁμοίως
 δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. εἰ δὲ τὰ ἔργα πρότερον, πάλιν ἂν
 15 τις ἀπορήσειεν εἰ τὰ ἀντικείμενα πρότερα τούτων ζητητέον, οἷον
 τὸ αἰσθητὸν τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ τὸ νοητὸν τοῦ νοῦ. ἔοικε δ'
 οὐ μόνον τὸ τί ἐστὶ γινῶναι χρήσιμον εἶναι πρὸς τὸ θεωρῆσαι
 τὰς αἰτίας τῶν συμβεβηκότων ταῖς οὐσίαις, ὥσπερ ἐν τοῖς
 μαθήμασι τί τὸ εὐθύ καὶ καμπύλον ἢ τί γραμμὴ καὶ ἐπί-
 20 πεδον πρὸς τὸ κατιδεῖν πόσαις ὀρθαῖς αἰ τοῦ τριγώνου γωνίαί
 ἴσαι, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαλιν τὰ συμβεβηκότα συμβάλλεται μέ-
 γα μέρος πρὸς τὸ εἰδέναι τὸ τί ἐστίν· ἐπειδὴν γὰρ ἔχω-
 μεν ἀποδιδόναι κατὰ τὴν φαντασίαν περὶ τῶν συμβεβηκό-
 των, ἢ πάντων ἢ τῶν πλείστων, τότε καὶ περὶ τῆς οὐσίας
 25 ἔξομεν λέγειν κάλλιστα· πάσης γὰρ ἀποδείξεως ἀρχὴ τὸ τί

11 τούτων o—V So 5, 30: τοῦτο V: ἐπὶ τούτων Ph^c 39, 24
 (ἀλλήλων ἕτερα X) 12 πρότερον o Ph^c 39, 27 So 6, 2: πρότερα Si^l
 BD: πρῶτον Si^l A 14 (εἰ δὲ γ) 15 (post εἰ ins γε X²)
 πρότερα τούτων ESUVy: τούτων πρότερα Ph^c 39, 34 R: πρότερον τούτων
 CWX So 6, 7: τούτων πρότερον Ph^c 39, 34 D 16 (αἰσθητικόν S, X
 [ε² eras]) (νοητὸν] νοητικὸν γ) νοῦ EUV, X [sed υ in ras 6—7
 litt] Th 4, 36: νοητικοῦ CWy Ph^c 40, 2: νοητοῦ S 17 (γινῶναι om X)
 18 (τῶν κα² αὐτὰ συμβ. γ) 19 (μαθήμασι οἷον τί W) τί τὸ o
 of So 6, 20: τό τε Ph^l καμπύλον EV Ph^l: τὸ καμπύλον CX: τί τὸ
 καμπύλον SUWy 20 πόσαις o—y So 6, 22: ὀπόσαις γ Ph^l αἰ] ἀε
 ut v E, εἰ eras, in ras ι E³ 21 (ἴσαι εἰσιν C) 22 (πρὸς] εἰς W)
 εἰδέναι E So 6, 24 cf Th 5, 8 [πρὸς τὴν ἐπιστήμην]: εἰδῆσαι b—V: εἰδή-
 σαι V (ἔχομεν W) 23 (κατὰ] πρὸς γ) 24 ἢ πάντων ἢ τῶν
 πλείστων o So 6, 28: ἢ τῶν πλείστων ἢ τῶν πάντων Ph^l (τῆς om V)
 25 ἔξομεν SUWXy Ph^c 42, 8: ἔξομέν τι E [ins τι E^x, C [τι ins C¹], V
 Si^c 15, 12 So 6, 29 κάλλιστα ECSUVX Si^p 15, 13 Ph^c 42, 8: τι κάλ-
 λιστα W: ὅτι κάλλιστα γ: γρ. μάλιστα mg E³ (ἀποδ. ἢ ἀρχὴ S)

ἐστιν, ὥστε καθ' ὅτους τῶν ὀρισμῶν μὴ συμβαίνει τὰ συμ-
βεβηκότα γνωρίζειν, ἀλλὰ μὴδ' εἰκάσαι περὶ αὐτῶν εὐ- 403^a
μαρές, δῆλον ὅτι διαλεκτικῶς εἴρηνται καὶ κενῶς ἅπαντες.

ἀπορίαν δ' ἔχει καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, πότερόν ἐστι πάν-
τα κοινὰ καὶ τοῦ ἔχοντος ἢ ἐστὶ τι καὶ τῆς ψυχῆς ἴδιον αὐ-
τῆς· τοῦτο γὰρ λαβεῖν μὲν ἀναγκαῖον, οὐ βῆδιον δέ. φαίνε- 5
ται δὲ τῶν μὲν πλείστων οὐθὲν ἄνευ τοῦ σώματος πάσχειν οὐδὲ
ποιεῖν, οἷον ὀργίζεσθαι, θαρρεῖν, ἐπιθυμεῖν, ὅλως αἰσθάνεσθαι·
μάλιστα δ' ἔοικεν ἰδίῳ τὸ νοεῖν. εἰ δ' ἐστὶ καὶ τοῦτο φαντασία
τις ἢ μὴ ἄνευ φαντασίας, οὐκ ἐνδέχεται ἂν οὐδὲ τοῦτ' ἄνευ
σώματος εἶναι. εἰ μὲν οὖν ἐστὶ τι τῶν τῆς ψυχῆς ἔργων ἢ 10
παθημάτων ἴδιον, ἐνδέχεται ἂν αὐτὴν χωρίζεσθαι· εἰ δὲ μὴ-
θὲν ἐστὶν ἴδιον αὐτῆς, οὐκ ἂν εἴη χωριστὴ, ἀλλὰ καθάπερ τῷ
εὐθεῖ, ἢ εὐθύ, πολλὰ συμβαίνει, οἷον ἅπτεσθαι τῆς χαλ-
κῆς σφαίρας κατὰ στιγμήν, οὐ μέντοι γ' ἄφεται οὕτως χωρι-

26 (καθ' ὅσα W) (μὴ om S)

403^a 2 δῆλον ὅτι et ἅπαντες [πάντες V] o Th 5, 30 : om Ph^l εἴρηνται
o Sic 15, 17 Ph^l D² Th 5, 30 : εἴρηται Ph^l DR (κενῶς) περιττώς W)
3 πάντα κοινὰ ECSWX : ἅπαντα κοινὰ Uy Si^l Ph^l So 7, 14 Ammonius in de
interpr 6, 24 cf Th 5, 33 : κοινὰ ἅπαντα V 4 (τι post ψυχῆς V) 6 δὲ
b Ph^c 44, 35 So 7, 17 Ammonius^c in de interpr 6, 26 : om E μὲν EXy
Ph^c 45, 1 So 7, 17 Ammonius l. c. : om CSUVW τοῦ Ey Ph^c 45, 1
So 7, 18 Ammonius l. c. : om b—y 7 (οἷον om W) 8 ἰδίῳ E [ω
eras ; in ras on, sser ω E³], SUWXy Si^l c16, 38 Ph^l c45, 13 : ἴδιον CV,
sser W² Th 6, 1 So 7, 19 Ammonius^c in de interpr 6, 28 9 (μὴ om S)
(οὐδὲ... 11 ἂν om X) 10 σώματος ECSUV Sic 17, 10. 16 Ph^l Th
6, 3 So 7, 20 : τοῦ σώματος Wy Ph^c 46, 5 (τι om S) 11 (αὐτοῦ C)
(μὴ ἐν) μὴ V) 12 ἴδιον αὐτῆς o Ph^l So 7, 23 : om Si^l cf Th 6, 32
τῷ εὐθεῖ o—X, [τω: ex τῶν ras corr E] Si^l Ph^l c49, 34 : τὸ εὐθὺ X So
7, 24 13 ἢ εὐθὺ o—Wy Si^l Ph^l c49, 34 So 7, 25 AC : ἢ εὐθεῖ E* [E³]
W [sser υ W²] y So 7, 25 B 14 γ' ἄφεται ECSUy Si^l A Ph^l c49,
34 So 7, 27 C [καὶ ἄψ. A] : ἄφεται VW Si^l BD^c 18, 13 So 7, 27 B : γ' ἄφεται
γε X οὕτως E : τούτου b Si^l c18, 13 Ph^l c50, 1 [τοῦτο D] cf So 7, 28

- 15 σθὲν τὸ εὐθύ· ἀχώριστον γάρ, εἴπερ αἰ μετὰ σώματος τι-
νός ἐστιν. ἔοικε δὲ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς πάθη πάντα εἶναι με-
τὰ σώματος, θυμός, πραότης, φόβος, ἔλεος, θάρσος, ἔτι
χαρὰ καὶ τὸ φιλεῖν τε καὶ μισεῖν· ἅμα γὰρ τούτοις πά-
σχει τι τὸ σῶμα. μηνύει δὲ τὸ ποτὲ μὲν ἰσχυρῶν καὶ ἐν-
20 αργῶν παθημάτων συμβαινόντων μηδὲν παροξύνεσθαι ἢ φο-
βεῖσθαι, ἐνίοτε δ' ὑπὸ μικρῶν καὶ ἀμαυρῶν κινεῖσθαι, ὅταν
ὀργῇ τὸ σῶμα καὶ οὕτως ἔχῃ ὥσπερ ὅταν ὀργίζεται. ἔτι
δὲ μᾶλλον τοῦτο φανερόν· μηθενὸς γὰρ φοβεροῦ συμβαίνον-
τος ἐν τοῖς πάθεσι γίνονται τοῖς τοῦ φοβομένου. εἰ δ' οὕτως
25 ἔχει, ὁδῶν ὅτι τὰ πάθη λόγοι ἔνυλοι εἰσιν. ὥστε οἱ ὄροι
τοιούτοι οἷον τὸ ὀργίζεσθαι κίνησις τις τοῦ τοιουτοῦ σώματος ἢ
μέρους ἢ δυνάμεως ὑπὸ τοῦδε ἕνεκα τοῦδε. καὶ διὰ ταῦτα ἡδὴ
φυσικοῦ τὸ θεωρῆσαι περὶ ψυχῆς, ἢ πάσης ἢ τῆς τοιαύτης.

15 τινος ante σώματος y: om Si^l 16 (τὰ om E, ins E³)
(πάση πάντα] παθήματα W) 17 σώματος o—V cf So 8, 1: τοῦ σώματος
V Si^l Ph^l Th 7, 1 18 (χαρὰς E, σ eras) μισεῖν E Th 7, 3 So 8, 1:
τὸ μισεῖν b γὰρ b So 8, 2 cf Th 7, 3: om E 19 τι b So 8, 2:
om E cf Si^p 19, 33 μηνύει b Ph^l Th 7, 8 So 8, 6: σημεῖον E
ἰσχυρῶν ESU: ὑπὸ ἰσχυρῶν CVWX Ph^l So 8, 6: ὑπὸ ἐναργῶν καὶ
ἰσχυρῶν y συμβαινόντων om Ph^l 21 δ' ECSUVX Th 7,
11 So 8, 7: δὲ καὶ Wy (σμικρῶν W) ὅταν Ey Si^c 19, 37
cf Th 7, 12: ἐὰν b—y Ph^l 54, 3 So 8, 8 22 (ἔχει SV) (ἐργάζεται
S: ὀργίζεται [sed ητ in ras E³] E) 23 μᾶλλον τοῦτο b Ph^l:
τοῦτο μᾶλλον E 25 ἔχει ECSUWX Si^l Ph^l 54, 14: ἔχουεν Vy
ἔτι τὰ ECSUWX Si^l Ph^l: ὅτι καὶ τὰ Vy ἔνυλοι SUVWXY
Si^l Ph^l 54, 15 Th 7, 25 So 8, 24: ἐν ὕλῃ EC οἱ ὄροι o—V
Ph^c 54, 16: καὶ οἱ ὄροι V So 8, 25 cf Th 7, 25 26 (ἐργάζεσθαι S)
κίνησις τις b—C Si^c 20, 10 Ph^c 54, 17: κίνησις C So 8, 25: κίνησιν E
τοιουτοῦ in ras E³) 27 ἡδὴ E Si^l: δὲ b—X: om X Ph^l So 8, 29
28 (τὸ om Ph^l) (πασίς η τις E, -ης ἢ τῆς E³) τῆς o—X Si^l
Ph^l: om X So 8, 30

διαφερόντως. δ' ἂν ὀρίσαιοτο ὁ φυσικός τε καὶ διαλεκτικός
 ἕκαστον αὐτῶν, οἷον ὀργή τί ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ ὀρεξίν ἀντιλυ- 30
 πήσεως ἢ τι τοιοῦτον, ὁ δὲ ζέσιν τοῦ περὶ καρδίαν αἵματος
 καὶ θερμοῦ. τούτων δὲ ὁ μὲν τὴν ὕλην ἀποδίδωσιν, ὁ δὲ τὸ 403^b
 εἶδος καὶ τὸν λόγον. ὁ μὲν γὰρ λόγος ὅδε τοῦ πράγματος,
 ἀνάγκη δ' εἶναι τοῦτον ἐν ὕλῃ τοιαδί, εἰ ἔσται· ὥσπερ οἰκίας
 ὁ μὲν λόγος τοιοῦτος, ὅτι σκέπασμα κωλυτικὸν φθορᾶς ὑπ'
 ἀνέμων καὶ ὄμβρων καὶ καυμάτων, ὁ δὲ φήσει λίθους καὶ 5
 πλίνθους καὶ ξύλα, ἕτερος δ' ἐν τούτοις τὸ εἶδος ἔνεκα των-
 δί. τίς οὖν ὁ φυσικός τούτων; πότερον ὁ περὶ τὴν ὕλην, τὸν δὲ
 λόγον ἀγνοῶν, ἢ ὁ περὶ τὸν λόγον μόνον; ἢ μᾶλλον ὁ ἐξ
 ἀμφοῖν. ἐκείνων δὲ δὴ τίς ἐκότερος; ἢ οὐκ ἔστι τις ὁ περὶ
 τὰ πάθη τῆς ὕλης τὰ μὴ χωριστὰ μηδ' ἢ χωριστά, ἀλλ' 10
 ὁ φυσικός περὶ ἅπανθ' ὅσα τοῦ τοιουδὲ σώματος καὶ τῆς τοι-

29 (διαφόρως X) ὀρίσαιοτο ὁ **b**—V *Sil*¹ *So* 8, 31 : ὀρίσαιοτο V *Fh*¹ : ὀρί-
 σαινο E *Th* 7, 30 [ἀπορίσαιντο] (φυσικός E, ω ras in o corr) διαλεκτικός
 ECSUV *Sil*¹ *Ph*¹ *So* 8, 31 : ὁ διαλεκτικός WXY cf *Th* 7, 30 30 (ὀργήν X)
 31 περὶ καρδίαν ECSWXY *Sil*¹ 20, 16. 19. 21 [sed ubique περικαρδίου D]
Th 7, 27. 31 *So* 8, 27. 33 [περικαρδίου B] : περὶ τὴν καρδίαν *Ph*^c 58, 26 :
 περικαρδίου UV cf *Ph*^p 54, 31. 32 : 55, 1 : 44, 7 [περὶ καρδίαν R]

403^b 1 καὶ E : ἢ **b** *Ph*^c 58, 26 *So* 8, 33 2 ὅδε X cf *Th* 7, 32
So 8, 35 : ὁ δὲ **o**—X *Plutap* *Si* 21, 35 *Sil*¹ 22, 1 *Ph*¹ 59, 17 : ὁ δὲ
 τὸ εἶδος *Sil*¹ D : εἶδος *Sylb* omnes edd recc 3 (εἶναι τοιοῦτον V :
 τοῦτον εἶναι W) (τοιαῶδε y) οἰκίας ECSUVX *Ph*¹ *Th* 7, 34 :
 ἐπὶ οἰκίας Wy 4 ὅτι Ey : τις SU *Ph*¹ : τις ὅτι X : ἂν εἴη CW : ἂν εἴη
 ὅτι V 5 ὄμβρων καὶ καυμάτων CSUVy *Ph*¹ 60, 9 *Th* 7, 35 *So* 8, 37 :
 ὄμβρων καὶ πνευμάτων E : καυμάτων καὶ ὄμβρων WX φήσει ECUXW²
*Ph*¹ : φησι VWy (καὶ om V) 6 πλίνθους **o** *Ph*^p 59, 29 ; 60, 3
Th 7, 36 *So* 8, 38 : om *Ph*¹ (ξύλα in ras E³) (ἐν om W add W¹)
 9 (δὴ om V : -ῇ in ras E³) ἢ οὐκ **o** *Ph*¹ : οὐ γὰρ *Sil*¹ 11 ἅπανς'
 ὅσα **o**—C [ἄ- eras E] : πάνς' ὅσα corr C^x *Ph*¹ *Th* 8, 6 : πάντα τὰ ut v C
*Sil*¹ τοῦ ECVXY *Sil*¹ *Ph*¹ 62, 5 : om SUW cf *So* 9, 2 τοιουδὲ **o**—C
*Sil*¹ *So* 9, 2 : τοιούτου *Ph*¹ 62, 5 : φυσικοῦ C

- αὐτῆς ὕλης ἔργα καὶ πάθη· ὅσα δὲ μὴ ἦ τοιαῦτα, ἄλ-
 λος, καὶ περὶ τινῶν μὲν τεχνίτης, ἐὰν τύχη, οἷον τέκτων ἢ
 ἱατρός, τῶν δὲ μὴ χωριστῶν μὲν, ἢ δὲ μὴ τοιοῦτου σώμα-
 15 τος πάθη καὶ ἐξ ἀφαιρέσεως, ὁ μαθηματικός, ἢ δὲ κεχωρι-
 σμένα, ὁ πρῶτος φιλόσοφος. ἀλλ' ἐπανιτέον ὅθεν ὁ λόγος.
 ἐλέγομεν δ' ὅτι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς οὐ χωριστὰ τῆς φυσικῆς
 ὕλης τῶν ζώων, ἢ δὴ τοιαῦθ' ὑπάρχει, θυμὸς καὶ φόβος.
 καὶ οὐχ ὥστερ γραμμὴ καὶ ἐπίπεδον.
- 20 Ἐπισκοποῦντας δὲ περὶ ψυχῆς ἀναγκαῖον, ἅμα διαπο- 2
 ροῦντας περὶ ὧν εἰσπορεῖν δεῖ, προδιελθόντας τὰς τῶν προτέρων
 δόξας συμπαραλαμβάνειν ὅσοι τι περὶ αὐτῆς ἀπεφάναντο,
 ὅπως τὰ μὲν καλῶς εἰρημένα λάβωμεν, εἰ δέ τι μὴ κα-
 λῶς, τοῦτ' εὐλαβηθῶμεν. ἀρχὴ δὲ τῆς ζητήσεως προθέσθαι
 25 τὰ μάλιστα δοκοῦνθ' ὑπάρχειν αὐτῇ κατὰ φύσιν. τὸ ἔμφυ-
 χον δὴ τοῦ ἀψύχου δυοῖν μάλιστα διαφέρειν δοκεῖ, κινήσει

12 ὅσα E Ph^c 62, 16 : ὁπόσα b—y Si^l : καὶ ὁπόσα y ἦ y Si^l p22,
 31 : ἦ b—y [ἦ V] : ἦν [v del E³] E : om Ph^c 62, 16 13 τινῶν
 ESUVX Si^l c23, 4 Ph^p 62, 19 So 9, 3 : τινος C : τινα Wy (τύχοι C,
 U sed o in ras) (οἷον] ἦ X in ras, subfuisse vid οἷον) 15 ὁ b
 Ph^l So 9, 5 : om E 17 δὲ o—X Th 8, 33 : δὴ X Ph^l cf So 10, 13
 [οἷον] οὐ χωριστὰ CVWX [ras sup οὐ, eras accent sup ω], y So 10,
 14 : ἀχώριστα SU Si^c 23, 18 [χωριστὰ A] Ph^l Th 8, 33 cf Ph^c 63, 28 :
 οὔτε ὡς χωριστὰ E 18 ἦ δὴ E [-ῆ in ras E³], SUVWy Ph^l c64, 1.
 15 So 10, 14 : εἴ γε C : ἦ X : ἦ γε Si^c 23, 19 ; 23, 23 (τοιαύτη [sser
 α] X) 20 (ἐπισκοποῦντες S) (δὲ πάλιν περὶ S) (δὴ corr ex δεῖ et
 ins δεῖ ante δὴ V) (διαποροῦντες S) (δεῖ om y) 21 προδιελ-
 σόντας SU, ut v mg C^l [προ- et συν-, recisa cetera] Ph^p 64, 24. 27. 30
 So 10, 17 cf Th 8, 39 : προελσόντας ECVy : διελσόντας X, W [sser προ]
 22 συμπαραλαμβάνειν ESU Ph^p 64, 29 Th 9, 1 [-περι- P] So 10, 18 : συμ-
 περιλαμβάνειν CWX, y [περὶ in ras] : διαλαμβάνειν V 23 (εἰρημένα ...
 καλῶς om E, mg suppl E^l) (μὴ τι V) 24 (τοῦτ' ἀλγῶν σω-
 μεν S) 26 δυοῖν y Si^l A : δυοῖ b—y Si^l BD : δυεῖν E (μάλιστα
 ante δυοῖ W) (δοκεῖ διαφέρειν X)

τε καὶ τῷ αἰσθάνεσθαι. παρειλήφραμεν δὲ καὶ παρὰ τῶν προ-
 γεγεστέρων σχεδὸν δύο ταῦτα περὶ ψυχῆς· φασι γὰρ ἔνιοι
 καὶ μάλιστα καὶ πρῶτως ψυχὴν εἶναι τὸ κινεῖν. οἰηθέντες δὲ
 τὸ μὴ κινούμενον αὐτὸ μὴδ' ἐνδέχεσθαι κινεῖν ἕτερον, τῶν 30
 κινουμένων τι τὴν ψυχὴν ὑπέλαβον εἶναι. ὅθεν Δημόκριτος μὲν
 πῦρ τι καὶ θερμόν φησιν αὐτὴν εἶναι· ἀπείρων γὰρ ὄντων 401^a
 σχημάτων καὶ ἀτόμων [τὰ σφαιροειδῆ πῦρ καὶ ψυχὴν λέ-
 γει, οἷον ἐν τῷ ἀέρι τὰ καλούμενα ξύσματα, ἃ φαίνεται ἐν
 ταῖς διὰ τῶν θυρίδων ἀκτίσιν, ὧν] τὴν μὲν πανσπερμίαν στοιχεῖα
 λέγει τῆς ὅλης φύσεως· ὁμοίως δὲ καὶ Λεούκιππος· τούτων 5
 δὲ τὰ σφαιροειδῆ ψυχὴν, διὰ τὸ μάλιστα διὰ παντὸς δύ-
 νασθαι διαδύνασθαι τοὺς τοιούτους ῥυθμοὺς καὶ κινεῖν τὰ λοιπὰ
 κινούμενα καὶ αὐτά, ὑπολαμβάνοντες τὴν ψυχὴν εἶναι τὸ
 παρέχον τοῖς ζῴοις τὴν κίνησιν. διὸ καὶ τοῦ ζῆν ὅρον εἶναι
 τὴν ἀναπνοὴν· συνάγοντος γὰρ τοῦ περιέχοντος τὰ σώματα 10
 καὶ ἐκθλίβοντος τῶν σχημάτων τὰ παρέχοντα τοῖς ζῴοις
 τὴν κίνησιν διὰ τὸ μὴδ' αὐτὰ ἡρεμεῖν μηδέποτε, βοήθειαν

27 (παρὰ) τῶν περὶ γ) 28 (φασι μὲν γ. V) (ἐνιοι γὰρ W)

29 πρῶτως SUWXY Si^l A p24, 1 Ph^l c66, 31 So 10, 30: πρῶτον ECV
 Si^l BD 30 μὴδ' Vy Si^l: μὴδεν E, sed v vel en exp; eras nunc δεν: μὴ
 b—Vy So 10, 33 cf Th 9, 8 31 ἔθεν Δ. μὲν πῦρ o—V: ἔθεν καὶ Δ. πῦρ
 V [καὶ ins], Ph^l: ἔθεν Δ. πῦρ Si^l Th 9, 9 So 10, 34 (ψ. οὕτως ὑπέλαβον γ)

401^a 1 τι o—Vy Si^l AB Ph^l: τε Vy Si^l D φησιν αὐτὴν
 ECSUXY Si^l Ph^l So 10, 35: αὐτὴν φησιν VW 2 σχημάτων o—X So
 10, 35: τῶν σχημάτων X Th 9, 10 τὰ σφαιρ. ... 4 ὧν del Diels Vorsokr
 5t A 28 4 (συνομάτων Ph^l c67, 21 sed cf p67, 22. 25) μὲν E Th 9, 11:
 om b Ph^l So 11, 1 στοιχεῖα o—X Th 9, 11 So 11, 1: στοιχεῖον ut
 v X [corr in -a], Ph^l στοιχεῖα λέγει b Ph^l cf Th 9, 11: post
 5 φύσεως E 5 (δὴ καὶ W) 6 (δὴ W) (πῦρ καὶ ψυχὴν V) διὰ
 παντὸς δύνασθαι o—W So 11, 5: δύνασθαι διὰ παντὸς W Ph^l 8 (τὸ
 om V [ras]) 9 (παρέχον -τα adser V²) (διὸ ... 12 κίνησιν om VX)
 10 (τὴν εἰσπνοὴν καὶ ἀναπνοὴν S) 12 (post βοήθειαν eras γὰρ C)

γίνεσθαι θύραθεν ἐπεισιόντων ἄλλων τοιούτων ἐν τῷ ἀναπνεῖν·
 κωλύειν γὰρ αὐτὰ καὶ τὰ ἐνυπάρχοντα ἐν τοῖς ζῷοις ἐκ-
 15 κρίνεσθαι, συνανείργοντα τὸ συνάγον καὶ πηγνύον· καὶ ζῆν
 δὲ ἕως ἂν δύνωνται τοῦτο ποιεῖν. ἔοικε δὲ καὶ τὸ παρὰ τῶν
 Πυθαγορείων λεγόμενον τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν· ἔφασαν
 γὰρ τινες αὐτῶν ψυχὴν εἶναι τὰ ἐν τῷ ἀέρι ζῴσματα, οἱ
 δὲ τὸ ταῦτα κινεῖν. περὶ δὲ τούτων εἴρηται, διότι συνεχῶς
 20 φαίνεται κινούμενα, καὶ ἡ νημερία παντελῆς. ἐπὶ ταῦτό δὲ
 φέρονται καὶ ὅσοι λέγουσι τὴν ψυχὴν τὸ αὐτὸ κινεῖν· εἰ-
 κασι γὰρ οὗτοι πάντες ὑπείληφέναι τὴν κίνησιν οἰκειότατον
 εἶναι τῇ ψυχῇ, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κινεῖσθαι διὰ τὴν
 ψυχὴν, ταύτην δ' ὅφ' ἑαυτῆς, διὰ τὸ μὴτὲν ὁρᾶν κινεῖν ὁ
 25 μὴ καὶ αὐτὸ κινεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀναξαγόρας ψυχὴν
 εἶναι λέγει τὴν κινουσαν, καὶ εἴ τις ἄλλος εἴρηκεν, ὥς τὸ πᾶν
 ἐκίνησε νοῦς, οὐ μὴν παντελῶς γ' ὥσπερ Δημόκριτος· ἐκείνος
 μὲν γὰρ ἀπλῶς ταῦτόν ψυχὴν καὶ νοῦν· τὸ γὰρ ἀληθές εἰ-

13 (οὐρανόθεν C) ἐπεισιόντων **b** *Sip* 26, 11 *Ph^p* 69, 14 *Th*
 9, 23 *So* 11, 12: εἴτ' εἰσιόντων **E** 14 κωλύειν *ECSUVW Ph^l*: κωλύ-
 ουσι *Xy* αὐτὰ **o**: ταῦτα *Ph^l* *cf* 69, 14 ἐν **o—y** *Ph^l*: om *y*
So 11, 14 15 (καὶ₂ ins *W*²) 16 δύνανται *V, X* [corr *a* in *ω* *X*¹]
 17 (ἔφασκον *X*) 18 (γὰρ om *S*) 19 (περὶ δὲ) καὶ περὶ *X*, καὶ exp
 δὲ ins *X*² διότι *ECVWy*, [δι exp] *X Th* 9, 30 *cf So* 4, 23 [ἐπεὶ]:
 ὅτι *SU Ph^l* (συχῶς *W* [sscr συνεχῶς *W*²]) 20 (παντελῶς *X*)
 21 (φέρονται *e* in ras 2 litt *E*³) αὐτὸ *E So* 11, 24: ἑαυτὸ **b**
Si^l Ph^l 22 (οὕτω *E*, οὔτοι *E*^x) (πάντες οὔτοι *V*) (οἰκειοτάτην *y*)
 23 πάντα **o—y** *So* 11, 27: om *y cf Th* 9, 34 24 (ἄφ' *V*) ἑαυτῆς
b *Si^l Th* 9, 34 *So* 11, 28: αὐτῆς *E* (ὁ *E* sed eras; ὦ, sscr
 ὁ *E*³) 25 (ἐξαγόρας *S*) 26 (λέγει om *V*) (τὴν) εἶναι τὴν *S*)
 27 ἐκίνησε νοῦς *ECV Ph^l Th* 9, 36 *So* 11, 30: ἐκίνησεν ὁ νοῦς *SUWXy*
 (γ' om *W*) 28 ταῦτόν ψυχὴν καὶ νοῦν *CSUXy E³* *cf Sip* 27, 5 *Ph^p*
 71, 20 *So* 11, 31: ψυχὴν καὶ νοῦν ταῦτόν *V*: τὴν ψυχὴν καὶ νοῦν *W* [τὴν
 exp, ταῦτο post νοῦν ins *W*²]: ψυχὴν ταῦτόν καὶ νοῦν *E*

ναι τὸ φαινόμενον· διὸ καλῶς ποιῆσαι τὸν Ὅμηρον ὡς
 Ἔκτωρ κεῖτ' ἄλλοφρονέων. οὐ δὴ χρῆται τῷ νῷ ὡς δυνάμει 30
 τινὶ περὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ ταῦτό λέγει ψυχὴν καὶ νοῦν.
 Ἀναξαγόρας δ' ἦττον διασαφεῖ περὶ αὐτῶν· πολλαχοῦ μὲν 404^b
 γὰρ τὸ αἷτιον τοῦ καλῶς καὶ ὀρθῶς τὸν νοῦν λέγει, ἐτέρωθι
 δὲ τοῦτον εἶναι τὴν ψυχὴν· ἐν ἅπασι γὰρ ὑπάρχειν αὐτὸν
 τοῖς ζῷοις καὶ μεγάλοις καὶ μικροῖς καὶ τιμίοις καὶ ἀτι-
 μοτέροις. οὐ φαίνεται δ' ὅ γε κατὰ φρόνησιν λεγόμενος νοῦς 5
 πᾶσιν ὁμοίως ὑπάρχειν τοῖς ζῷοις, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀνθρώποις
 πᾶσιν. 7

ὅσοι μὲν οὖν ἐπὶ τὸ κινεῖσθαι τὸ ἔμφυχον ἀπέβλε- 7
 φαν, οὗτοι τὸ κινήτικώτατον ὑπέλαβον τὴν ψυχὴν· ὅσοι δ'
 ἐπὶ τὸ γινώσκειν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι τῶν ὄντων, οὗτοι δὲ λέ-
 γουσι τὴν ψυχὴν τὰς ἀρχάς, οἱ μὲν πλείους ποιοῦντες, οἱ δὲ 10

29 (διὸ) τὸ y) 30 Ἔκτωρ EVX So 11, 37: ὁ Ἔκτωρ CSUWy Si^c
 27, 7 Ph¹ cf P² 72, 3 Th 10, 1 31 (ἀλλ' αὐτὸ V) (καὶ ins ante ψυχὴν X)

404^b 1 (διασαφεῖ E, -εῖ E³: ἀσαφεῖ X [eras δι-]) πολλαχοῦ

b—W Th 10, 5 [πολλαχόσι]: πολλαχῶς W: πολλαχῇ E 2 τὸ ECSUWX
 Th 10, 5: om Vy (γὰρ ante τοῦ E, del et ante τὸ ins E³)

(ἐτέρωθεν W) 3 τοῦτον εἶναι τὴν ψυχὴν ESUX: ταῦτον εἶναι τὸν νοῦν

τῇ ψυχῇ V, [τὸν αὐτὸν] y: τὸν νοῦν εἶναι ταῦτον τῇ ψυχῇ CW (ἐν

om X) ὑπάρχειν αὐτὸν ECSVWy: αὐτὸν ὑπάρχειν UX Th 10, 7 cf Si^p

27, 18 4 (ἀτιματικοῖς y) 5 φαίνεται νῦν δὲ E [νῦν in ras, sed exp E^x]

(νοῦς λεγόμενος W corr W¹) 6 (ὑπάρχειν ὁμοίως VX) 7 πᾶσιν

EVy Si^p 27, 21 Ph^p 72, 19 So 12, 7 cf Th 10, 11: om CSUWX (οὖν

ins V¹) 8 (post οὔτοι vid eras μὲν V) (τὸ om X) ὑπέλαβον

ο: ὑπέλαβον εἶναι Ph¹ Th 10, 13 cf So 12, 8 9 τὸ₂ EUX Si¹ Ph¹ Th

10, 14 So 12, 9: om CSVWy δὲ ESUX, [eras] C Ph¹ cf So 12, 10:

«δὴ» Th 10, 14: om VWy 10 μὲν ECSVWy Ph¹ Th 10, 15 So 12,

11: μὲν οὖν UX ποιοῦντες E: ποιοῦντες ταύτας V: ποιοῦντες τὰς ἀρχάς

ταύτας b—V [ταύτης W sser -ας W²] Th 10, 15 So 12, 11 cf Ph^p 73,

13: ποιοῦντες αὐτὰς Ph¹ (οἱ δὲ μίαν] οὐδεμίαν y)

μίαν ταύτην, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς μὲν ἐκ τῶν στοιχείων πάντων, εἶναι· δὲ καὶ ἕκαστον φυγὴν τούτων, λέγων οὕτως

γαίη μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ,
αἰθέρι δ' αἰθέρα δῖαν, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ ἀίδηλον,
στοργῇ δὲ στοργήν, νεῖκος δέ τε νεῖκεῖ λυγρῷ.

15

τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ τὴν φυγὴν ἐκ τῶν στοιχείων ποιεῖ· γινώσκεισθαι γὰρ τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, τὰ δὲ πράγματα ἐκ τῶν ἀρχῶν εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας λεγομένοις διωρίσθη, αὐτὸ μὲν
20 τὸ ζῶον ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ ἑνὸς ιδέας καὶ τοῦ πρώτου μήκους καὶ πλάτους καὶ βάθους, τὰ δ' ἄλλα ὁμοιοτρόπως· ἔτι δὲ καὶ ἄλλως, νοῦν μὲν τὸ ἔν, ἐπιστήμην δὲ τὰ δύο, μοναχῶς γὰρ ἐφ' ἔν, τὸν δὲ τοῦ ἐπιπέδου ἀριθμὸν δόξαν, αἵσθησιν δὲ

11 (τοιαύτην S: om Ph¹) μὲν EVXy cf *Sip* 27, 34: om CSUW
Ph^c 74, 21 cf *Th* 10, 18 12 (ἀπάντων W) (καὶ om V) τούτων
ECSVW: ante φυγὴν y Ph^c 74, 27 *Th* 10, 21: om UX cf Ph^c 74, 22
λέγων οὕτως E [exp E², puncta super οὕτως del E³], UVXy: οὕτω λέγων
S So 12, 21: om CW [add mg W²] 13 (γὰρ om V) (δ' ins E³)
14 δῖαν ECU Ph¹ D: δῖα S: δῖον W Xy, [on in ras] V Ph¹ R So 12, 23
(ἀίδηλον E, ι ins E²) 15 στοργῇ δὲ στοργήν ECSUV: στοργῇ δέ τε
στοργήν [δέ ins W¹] W y So 12, 24: στοργήν δὲ στοργῇ X τε EUX
So 12, 24: πε S: γε Cy: om VW 16 καὶ ὁ E cf Ph^p 73, 34; 74, 32:
καὶ UVX Ph¹ So 12, 27: om CSWy Πλάτων EVX *Sip* 27, 38 Ph¹
p⁷3, 34 So 12, 27: post Τιμαίῳ Wy: post φυγὴν CSU (ἐν ins E³)
τὴν φυγὴν ἐν τῷ Τιμαίῳ X cf So 12, 27 19 (φιλοσοφίας, ε in v
corr E^x: φιλοσοφίαν y: σοφίας S) (λεγομένης S [-οις sscr S¹]: λόγοις V)
(μὲν) μέντοι Vy) 20 (τῆς om S) 21 τὰ δ' ἄλλα o *Sic* 29, 20
Ph¹ c⁷9, 11 So 13, 6: τὰς δ' ἄλλας Ph^v 79, 15 *Th* 11, 20 22 (post
ἐν sscr ἐφ' ἐν C², sed eras) 23 (γὰρ om S) ἐφ' ἐν EUVWy
Ph¹ *Th* 12, 9 So 13, 31: γίνεται: X: om S, C[ins C²] (τοῦ om S)
(ὅς) γὰρ S)

τὸν τοῦ στερεοῦ· οἱ μὲν γὰρ ἀριθμοὶ τὰ εἶδη αὐτὰ καὶ ἀρ-
χαὶ ἐλέγοντο, εἰσὶ δ' ἐκ τῶν στοιχείων· κρίνεται δὲ τὰ πρᾶ- 25
γματα τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' ἐπιστήμη, τὰ δὲ δόξη, τὰ δ' αἰ-
σθήσει, εἶδη δ' οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι τῶν πραγμάτων. ἐπεὶ δὲ καὶ
κινήτικόν ἐδόκει ἡ ψυχὴ εἶναι καὶ γνωριστικόν, οὕτως ἔνιοι
συνέπλεξαν ἐξ ἀμφοῖν, ἀποφηνάμενοι τὴν ψυχὴν ἀριθμὸν
κινουνθ' ἑαυτὸν. διαφέρονται δὲ περὶ τῶν ἀρχῶν, τίνες καὶ 30
πόσαι, μάλιστα μὲν οἱ σωματικὰς ποιοῦντες τοῖς ἀσωμάτους,
τούτοις δ' οἱ μεΐξαντες καὶ ἀπ' ἀμφοῖν τὰς ἀρχὰς ἀποφη- 405^a
νάμενοι. διαφέρονται δὲ καὶ περὶ τοῦ πλήθους· οἱ μὲν γὰρ
μίαν, οἱ δὲ πλείους λέγουσιν. ἐπομένως δὲ τούτοις καὶ τὴν
ψυχὴν ἀποδιδόασιν· τό τε γὰρ κινήτικόν τὴν φύσιν τῶν πρῶ-
των ὑπελήψασιν, οὐκ ἀλόγως. ὅθεν ἔδοξέ τισι πῦρ εἶναι· 5
καὶ γὰρ τοῦτο λεπτομερέστατόν τε καὶ μάλιστα τῶν στοιχείων
ἰσώματον, ἔτι δὲ κινεῖται τε καὶ κινεῖ τὰ ἄλλα πρῶτως.
Δημόκριτος δὲ καὶ γλαφυρωτέρως εἶρηκεν ἀποφηνάμενος

24 αὐτὰ ECVWy Si^l p29, 31 So 13, 32: om SU, [ins X²] X Ph^l
ἀρχαὶ b Si^l So 13, 32: αἱ ἀρχαὶ E Ph^l post ἀρχαὶ add τῶν ὄντων
mg E³ Ph^l So 13, 32 26 (τὰ₁ om S) 27 (εἶδη δ') εἶ δ' S)
ἐπεὶ ECSUVy Si^l Ph^l So 14, 2: ἐπειδὴ WX 28 κινήτικόν o Ph^l
So 14, 2: κινήτικόν γε Si^l (ἐδόκει om V) ἡ ψ. εἶναι o—W Si^l So 14, 2:
εἶναι ἡ ψ. Ph^l: εἶναι om W γνωριστικόν o—V Si^l Ph^l: γνωστικόν V
So 14, 2 29 (συνέλεξαν δι' V) 31 πόσαι o Si^l: πόσοι Ph^l (μὲν)
δὲ X) τοῖς ἀσωμάτους CUWX Th 12, 39: τὰς ἀσωμάτους V [sser -οις],
X²: τοῖς ἀσωμάτοις ESy

405^a 1 (τούτων y) 2 τοῦ πλήθους b—y Th 13, 1 cf Ph^p 82, 25:
τὸ πλήθος Ey 3 (τούτοις om V) 4 τε EVWXY Ph^l: om CSU
cf So 14, 11 5 (ὅθεν καὶ ἔδοξε V) 7 (ἀσωματώτατον y) ἔτι δὲ E
[sed eras, in ras καὶ E³]: καὶ CW cf Th 13, 9: ἔτι δὲ καὶ SUVXY
τε E [eras], UVX cf Th 13, 9: om CSWy (ἄλλα om S) 8 (γλα-
φυρώτερον y) εἶρηκεν o Si^l: ἔλεγεν Ph^l ἀποφηνάμενος b Ph^l So 14, 15:
ἀποφαινόμενος E

διὰ τί τούτων ἐκάτερον· ψυχὴν μὲν γὰρ εἶναι ταῦτο καὶ νοῦν,
 10 τοῦτο δ' εἶναι τῶν πρώτων καὶ ἀδiciaρέτων σωμάτων, κινητι-
 κὸν δὲ διὰ μικρομέρειαν καὶ τὸ σχῆμα· τῶν δὲ σχημάτων
 εὐκίνητότατον τὸ σφαιροειδὲς λέγει· τοιοῦτον δ' εἶναι τὸν τε
 νοῦν καὶ τὸ πῦρ. Ἀναξαγόρας δ' ἔοικε μὲν ἕτερον λέγειν ψυ-
 χὴν τε καὶ νοῦν, ὥσπερ εἵπομεν καὶ πρότερον, χρῆται δ'
 15 ἀμφοῖν ὥς μιᾷ φύσει, πλὴν ἀρχὴν γε τὸν νοῦν τίθεται μά-
 λιστα πάντων· μόνον γοῦν φησὶν αὐτὸν τῶν ὄντων ἀπλοῦν εἶναι
 καὶ ἀμυγῇ τε καὶ καθαρὸν. ἀποδίδωσι δ' ἄμψω τῇ αὐτῇ
 ἀρχῇ τό τε γινώσκειν καὶ τὸ κινεῖν, λέγων νοῦν κινῆσαι τὸ
 πᾶν. (ἔοικε δὲ καὶ Θαλῆς, ἐξ ὧν ἀπομνημονεύουσι, κινητικόν
 20 τι τὴν ψυχὴν ὑπολαβεῖν, εἵπερ τὴν λίθον ἔφη ψυχὴν ἔχειν,
 ὅτι τὸν σίδηρον κινεῖ.) Διογένης δ' ὥσπερ καὶ ἕτεροί τινες
 ἄερα, τοῦτον οἰηθεῖς πάντων λεπτομερέστατον εἶναι καὶ ἀρχὴν·
 καὶ διὰ τοῦτο γινώσκειν τε καὶ κινεῖν τὴν ψυχὴν, ἥ μὲν πρῶ-
 τὸν ἐστὶ, καὶ ἐκ τούτου τὰ λοιπά, γινώσκειν, ἥ δὲ λεπτότατον,

9 (τί τὸ κινῆσαι καὶ κινεῖν τούτων S) (γὰρ om V) (ψυχὴ E)
 ταῦτο EX: ταῦτον CSUVWy, add v X³ (καὶ νοῦν corr E³ ex κινουῦν)
 10 (τοῦτον [ins v V¹] V) (ante τῶν ins ἐξ V) 11 μικρομέ-
 ρειαν E [eras μικρο, in ras λεπτο E³, μικρο sscr E³], UVWXy Th 13, 12
 So 14, 18 cf Ph^p 84, 18: λεπτομέρειαν C cf Ph^p 83, 28: μικρολεπτομέρειαν S
 (δὲ) τε S) 13 ἔοικε μὲν ἕτερον o Si¹: ἕτερον μὲν ἔοικε Ph¹ 14 (τε
 om X) (καὶ πρότερον εἵπομεν V) χρῆται b—X Si^c 31, 16 [χρησάαι
 D]: χρῆσαι EX Ph¹ 15 φύσει b sscr E³ Si^c 31, 16 Ph¹: φύσιν E
 16 πάντων ECUVWX Si¹ 31, 17 Ph^c 85, 32: ἀπάντων Sy cf Th 13, 16
 (αὐτόν φησι γ) 17 τε EUX: om CSVWy 19 (δὲ om V) 20 (τι
 τὸ [sed deletum] V) ὑπολαβεῖν EX Ph¹ Th 13, 21 So 14, 20:
 ὑπολαμβάνειν CUVWy: ἀπολαμβάνειν S τὴν₂ CW, [corr ex τὸν] X
 Ph^p 86, 17. 25. 26 cf Si^p 31, 22 Th 13, 22: τὸν ESUVy So 14, 20
 (ψυχὴν ἔφησεν S: ψυχὴν ἔφη U: om ἔφη V) 21 (περ om Wy)
 22 (ἄερα om γ) (τούτων γ) (λεπτομερέστερον X) 23 (μὲν γὰρ πρώτων V)
 24 (ἔσται S) (ante τὰ ins καὶ C) λεπτότατον ESUX cf So 14, 25
 [λεπτὸς καὶ κοῦρος]: λεπτομερέστατον CVWy cf Ph^p 87, 5 Th 13, 25.

κινητικὸν εἶναι· καὶ Ἡράκλειτος δὲ τὴν ἀρχὴν εἶναί φησι 25
 ψυχὴν, εἴπερ τὴν ἀναθυμίασιν, ἐξ ἧς τᾶλλα συνίστησιν· καὶ
 ἀσωματώτατόν τε καὶ ῥέον αἰεῖ· τὸ δὲ κινούμενον κινουμένῳ
 γινώσκεσθαι· ἐν κινήσει δ' εἶναι τὰ ὄντα καὶ κείνους ᾧετο καὶ
 οἱ πολλοί· παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ Ἀλκμαίων ἔοικεν
 ὑπολαβεῖν περὶ ψυχῆς· φησὶ γὰρ αὐτὴν ἀθάνατον εἶναι 30
 διὰ τὸ εἰκέναι τοῖς ἀθανάτοις, τοῦτο δ' ὑπάρχειν αὐτῇ ὡς
 αἰεὶ κινουμένη· κινεῖσθαι γὰρ καὶ τὰ θεῖα πάντα συνεχῶς
 αἰεὶ, σελήνην, ἥλιον, τοὺς ἀστέρας καὶ τὸν οὐρανὸν ὅλον. τῶν δὲ 405^b
 φορτικωτέρων καὶ ὕδωρ τινὲς ἀπεφάναντο, καθάπερ Ἴππων·
 πεισθῆναι δ' εἰκόσιν ἐκ τῆς γονῆς, ὅτι πάντων ὕγρα· καὶ
 γὰρ ἐλέγχει τοὺς αἵμα φάσκοντας τὴν ψυχὴν, ὅτι ἡ γονὴ
 οὐχ αἷμα· ταύτην δ' εἶναι τὴν πρώτην ψυχὴν. ἕτεροι δ' αἰ- 5
 μα, καθάπερ Κριτίας, τὸ αἰσθάνεσθαι ψυχῆς οἰκειότατον
 ὑπολαμβάνοντες, τοῦτο δ' ὑπάρχειν διὰ τὴν τοῦ αἵματος φύ-
 σιν· πάντα γὰρ τὰ στοιχεῖα κριτὴν εἴληφε, πλὴν τῆς γῆς·
 ταύτην δ' οὐδεὶς ἀποπέφανται, πλὴν εἴ τις αὐτὴν εἴρηκεν ἐκ

25 (φησι τὴν ψ. W, sed τὴν deletum [W²?]) 26 (εἴπερ καὶ
 τὴν V) (ἧς καὶ τᾶλλα V) (καὶ γὰρ ἀσώματον W) 27 τε EWy
 So 14, 27: δὲ CSUX: om V (καὶ τὸ ῥέον X) τὰ δὲ κινούμενα
 C: τὸ κινούμενον δὲ W: κινούμενον ex -ω E³) 28 (καὶ κείνους τε
 UX) (καὶ οἱ π. ὄντο X) 30 (περὶ ψ. ὑπολαβεῖν W) (αὐτὸν S)
 32 (ἅπαντα S)

405^b 1 (σελήνην ἥλιον τοὺς om y) τοὺς ECSUX Th 13, 32 So 14, 34:
 om VW 2 (Ἴππων in ras E³) (γονῆς ex γῆς corr V²) 4 (ἅτι
 ... 5 ψυχὴν om X) 5 τὴν EVWy So 15, 1: om CSU (πρῶτην
 om W) (ἕτεροι ex ἕτερον V¹) (αἷμα δ' ἕτεροι y) 6 καθάπερ Kr.
 o So 15, 2: καθάπερ καὶ Kr. Ph¹ Th 13, 35 ψυχῆς o—y Ph¹:
 τῆς ψυχῆς y So 15, 2 cf Th 13, 35 [τῇ ψυχῇ] 7 (ὑπολαβόντες X)
 8 γὰρ ECSUWXy S¹ Ph¹: δ' οὖν V Th 14, 1 cf So 15, 4 [οὖν]
 9 ἀποπέφανται ECy Th 14, 2: ἀποφαίνεται SUVWX (αὐτὰ S)
 (ἐκ] ἐνεκεν y)

10 πάντων εἶναι τῶν στοιχείων ἢ πάντα.

- 10 ὀρίζονται δὴ πάντες
τὴν ψυχὴν τρισὶν ὡς εἰπεῖν, κινήσει, αἰσθήσει, τῷ ἄσω-
μάτῳ· τούτων δ' ἕκαστον ἀνάγεται πρὸς τὰς ἀρχάς. διὸ καὶ
οἱ τῷ γινώσκειν ὀριζόμενοι αὐτὴν ἢ στοιχεῖον ἢ ἐκ τῶν στοι-
χείων ποιοῦσι, λέγοντες παραπλησίως ἀλλήλοις, πλὴν ἑνός·
15 φασὶ γὰρ γινώσκεσθαι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ· ἐπειδὴ γὰρ ἡ
ψυχὴ πάντα γινώσκει, συνιστᾷσιν αὐτὴν ἐκ πασῶν τῶν ἀρ-
χῶν. ὅσοι μὲν οὖν μίαν τινὰ λέγουσιν αἰτίαν καὶ στοιχεῖον ἓν,
καὶ τὴν ψυχὴν ἓν τιθέασιν, οἷον πῦρ ἢ ἀέρα· οἱ δὲ πλείους
λέγοντες τὰς ἀρχάς καὶ τὴν ψυχὴν πλείω ποιοῦσιν. Ἀνα-
20 ξαγόρας δὲ μόνος ἀπαθῆ ψησὶν εἶναι τὸν νοῦν, καὶ κοινὸν
οὐθὲν οὐθενὶ τῶν ἄλλων ἔχειν. τοιοῦτος δ' ὢν πῶς γνωρίσει καὶ
διὰ τίν' αἰτίαν, οὐτ' ἐκεῖνος εἴρηκεν οὐτ' ἐκ τῶν εἰρημένων συμ-
φανές ἐστιν. ὅσοι δ' ἐναντιώσεις ποιοῦσιν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, καὶ
τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν ἐναντιῶν συνιστᾷσιν· οἱ δὲ θάτερον τῶν
25 ἐναντιῶν, οἷον θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο, καὶ τὴν
ψυχὴν ὁμοίως ἓν τι τούτων τιθέασιν· διὸ καὶ τοῖς ὀνόμασιν

10 ἢ πάντα **b**—y *Ph¹ 90, 17*: ἡσπαντα E [sed os eras], ἢ
δε πάντα *So 15, 7*: ἢ δὲ πάντα y δὴ conl Hayduck cf *Th 14, 4*:
δὲ **o** 11 τὴν ψυχὴν *EWXy Ph¹ So 15, 8* cf *Th 14, 4*: ψυχὴν
CSU: om V *Sit¹ A* (ὡς om S) 13 (τῷ in τὸ corr E^x) ἡ₁
ECUVWy So 15, 11: om SX *Ph¹* (τῶν om V) 14 ἀλλήλοις **o**
So 15, 12: om *Ph¹* 15 γινώσκ. τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ E: τὸ ὅμοιον
γινώσκ. τῷ ὁμοίῳ **b**—X: γινώσκ. τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον X ἢ **b**—X:
om EX 16 (συνιστήσιν SX) 18 (εἰ δὲ V) (πλείω U)
19 (πλείονα y) ποιοῦσιν *EVX So 15, 17*: λέγουσιν *CSUWy* 20 (δὲ
om S) (εὔσιν V) 21 (οὐθὲν om y) (ἔχει W) (γνωρίζοι y)
22 συμφανές **o** [ex ἐμφ. corr vid X¹] *Th 14, 14*: ἐμφανές *Sit¹ Ph¹ 91, 27*
24 (συνιστᾷσιν post ψυχὴν C: συνιστῶσιν W) 25 οἷον *ESUVX Ph¹*
91, 35 So 15, 19: om *OWy* (ἄλλο om X) . (ἄλλο... 26 τού-
των om E)

ἀκολουθοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ τὸ θερμὸν λέγοντες, ὅτι διὰ τοῦτο καὶ τὸ
 ζῆν ὠνόμασται, οἱ δὲ τὸ ψυχρόν, διὰ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν
 κατάφυξιν καλεῖσθαι ψυχὴν. τὰ μὲν οὖν παραδεδομένα περὶ
 ψυχῆς, καὶ δι' ἃς αἰτίας λέγουσιν οὕτω, ταῦτ' ἐστίν. 30

3 Ἐπισκεπτέον δὲ πρῶτον μὲν περὶ κινήσεως· ἴσως γὰρ οὐ
 μόνον ψευδὸς ἐστὶ τὸ τὴν οὐσίαν αὐτῆς τοιαύτην εἶναι οἷαν
 φασὶν οἱ λέγοντες ψυχὴν εἶναι τὸ κινεῖν ἑαυτὸ ἢ δυνάμενον 406^a
 κινεῖν, ἀλλ' ἔν τι τῶν ἀδυνάτων τὸ ὑπάρχειν αὐτῇ κίνησιν.
 ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἀναγκαῖον τὸ κινεῖν καὶ αὐτὸ κινεῖσθαι, πρό-
 τερον εἴρηται. διχῶς δὲ κινουμένου παντός (ἢ γὰρ καθ' ἕτερον
 ἢ καθ' αὐτό· καθ' ἕτερον δὲ λέγομεν, ὅσα κινεῖται τῷ ἐν 5
 κινουμένῳ εἶναι, οἷον πλωτῆρες· οὐ γὰρ ὁμοίως κινοῦνται τῷ
 πλοίῳ· τὸ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ κινεῖται, οἱ δὲ τῷ ἐν κινου-
 μένῳ εἶναι. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν μορίων· οἰκεία μὲν γὰρ ἐστὶ
 κίνησις ποδῶν βάδισις, αὕτη δὲ καὶ ἀνθρώπων· οὐχ ὑπάρ-
 χει δὲ τοῖς πλωτῆρσι τότε) διχῶς δὲ λεγόμενου τοῦ κινεῖ- 10
 σθαι νῦν ἐπισκοποῦμεν περὶ τῆς ψυχῆς εἰ καθ' αὐτὴν κι-
 νεῖται καὶ μετέχει κινήσεως. τεσσάρων δὲ κινήσεων οὐσῶν,

27 γὰρ E: om b Th 14, 23 So 15, 20 cf Ph^p 92, 5 (ἔτι...

28 ὠνόμασται om V) 29 (παραδεδομένα S) 30 (οὗτοι SU)

31 (μὲν om y) 32 (ψευδές W) (ἐστὶ om X) (οἷαν...

406^a 1 εἶναι mg W¹)

406^a 2 (κινεῖν X) αὐτῇ κ. ECSUVX Ph^l So 16, 25: αὐτῇ τὴν κ.

W [sed τὴν exp], y 3 (οὐκ om S) (προεῖρηται V) 4 (παντός

om S) (γὰρ om W) 5 (δὲ corr ex μὲν W¹) 6 (οἷον οἱ πλ. W)

7 τῷ ἐν ECUVWy Th 15, 19: ἐν τῷ SX 8 (μὲν om S) (κίνησις

ἐστὶ W) 9 (κίνησις om y) (καὶ om W) (ἀνθρώπῳ V) 10 (τόδε X)

διχῶς b Th 15, 26 Sic in phys 1248, 32: διςσῶς E [σσ exp,

sser χ E²] Ph^l δὲ Sic in phys 1248, 32 cf Th 15, 26 [οὖν]: δὲ o Ph^l

11 (περισκοποῦμεν V: ἐπισκοποῦμεν y: del περὶ ante ἐπισκοποῦμεν [sser

ω W¹] W) (τῆς om y) 12 (οὐσῶν κινήσεων V)

φορᾶς ἀλλοιώσεως φθίσεως ἀβήσεως, ἢ μίαν τούτων κι-
 νοῖτ' ἂν ἢ πλείους ἢ πάσας. εἰ δὲ κινεῖται μὴ κατὰ συμ-
 15 βεβηκός, φύσει ἂν ὑπάρχοι κινήσεις αὐτῇ· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ
 τοπος· πᾶσαι γὰρ αἱ λεχθεῖσαι κινήσεις ἐν τόπῳ. εἰ δ'
 ἐστὶν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς τὸ κινεῖν ἑαυτήν, οὐ κατὰ συμβε-
 βηκός αὐτῇ τὸ κινεῖσθαι ὑπάρξει, ὥσπερ τῷ λευκῷ ἢ
 τριπλήχει· κινεῖται γὰρ καὶ ταῦτα, ἀλλὰ κατὰ συμβεβη-
 20 κός· ὃ γὰρ ὑπάρχουσιν, ἐκεῖνο κινεῖται, τὸ σῶμα. διὸ καὶ
 οὐκ ἔστι τόπος αὐτῶν· τῆς δὲ ψυχῆς ἔσται, εἴπερ φύσει κι-
 νήσεως μετέχει. ἔτι δ' εἰ φύσει κινεῖται, καὶ βίᾳ κινη-
 θεῖη· καὶ εἰ βίᾳ, καὶ φύσει. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ
 περὶ ἡρεμίας· εἰς δὲ γὰρ κινεῖται φύσει, καὶ ἡρεμεῖ ἐν τούτῳ
 25 φύσει· ὁμοίως δὲ καὶ εἰς δὲ κινεῖται βίᾳ, καὶ ἡρεμεῖ ἐν τού-
 τῳ βίᾳ. ποῖται δὲ βίαιοι τῆς ψυχῆς κινήσεις ἔσονται καὶ
 ἡρεμαῖαι, οὐδὲ πλάττειν βουλομένοις ῥάδιον ἀποδοῦναι. ἔτι δ'
 εἰ μὲν ἄνω κινήσεται, πῦρ ἔσται, εἰ δὲ κάτω, γῆ· τούτων
 γὰρ τῶν σωμάτων αἱ κινήσεις αὗται. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ

13 (φορᾶς S, E² [ex φορᾶς E], [corr in φορᾶς] V¹ W¹) φθίσεως
 b Si^p 34, 31 Ph¹ p99, 9 Th 15, 20 Si^c in phys 1248, 35: om E [ins E²]
 (κινεῖτ' ἂν τούτων y) 15 (ὑπάρχει: S: ὑπάρχει UWy) 17 (ἢ om y:
 eras X) 18 (τὸ κινεῖσθαι αὐτῇ S) (ὑπάρχει: E, χ eras, in ras ξ E²)
 19 τριπλήχει ESX Ph^c 101, 8 So 17, 8: τῷ τριπλήχει CUVWy Ph^c 101, 11
 [sed cf Hayduck adn] 20 (ὥς E, ε eras, in ras: E²) καὶ ECSUXy
 So 17, 10: om VW 21 (ἐστὶν ὁ τόπος C) (τῇ δὲ ψυχῇ V) 22 (καὶ
 βίᾳ W) 23 (καὶ W) εἰ b Si^p 35, 32 Ph¹ So 17, 28: om E
 [ins E²] καὶ φύσει b Si^p 35, 32 Ph¹ So 17, 28: κατὰ φύσιν E [corr
 in καὶ φύσει E²] 24 (ἐν om y) 25 (καὶ om C) 26 κινήσεις
 ESUVX Si^p Ph¹ Th 16, 2 So 17, 31: αἱ κινήσεις Cy, [del αἱ] W 27 (πλάσ-
 σειν X) 28 (εἰ₁) οἱ S) (εἰ₂ corr in ἡ S¹) (κινῆσεται] sscr 3η E²)
 29 (αὗται αἱ κινήσεις V) (αὐτὸς] αὖ S)

παρὶ τῶν μεταξύ. ἔτι δ' ἐπεὶ φαίνεται κινουσα τὸ σῶμα, 30
 ταύτας εὐλογον κινεῖν τὰς κινήσεις, ἃς καὶ αὐτὴ κινεῖται.
 εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἀντιστρέψασιν εἰπεῖν ἀληθές, ὅτι ἦν τὸ σῶ-
 μα κινεῖται, ταύτην καὶ αὐτὴ. τὸ δὲ σῶμα κινεῖται φορᾷ. 406^b
 ὥστε καὶ ἡ ψυχὴ μεταβάλλοι ἂν κατὰ τὸ σῶμα ἢ ὅλη ἢ
 κατὰ μέρη μεθισταμένη. εἰ δὲ τοῦτ' ἐνδέχεται, καὶ ἐξελεσθού-
 σαν εἰσιέναι πάλιν ἐνδέχονται' ἂν· τούτῳ δ' ἔποιτ' ἂν τὸ ἀνί-
 στασθαι τὰ τεθνεῶτα τῶν ζώων. τὴν δὲ κατὰ συμβεβηκός 5
 κίνησιν καὶν ὑφ' ἑτέρου κινεῖτο· ὡςθεὶς γὰρ ἂν βίᾳ τὸ ζῶον.
 οὐ δεῖ δὲ ὧ τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖσθαι ἐν τῇ οὐσίᾳ, τοῦθ' ὑπ'
 ἄλλου. κινεῖσθαι, πλὴν εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, ὥσπερ οὐδὲ
 τὸ καθ' αὐτὸ ἀγαθὸν ἢ δι' αὐτό, τὸ μὲν δι' ἄλλο εἶναι, τὸ
 δ' ἑτέρου ἔνεκεν. τὴν δὲ ψυχὴν μάλιστα φαίη τις ἂν ὑπὸ τῶν 10
 αἰσθητῶν κινεῖσθαι, εἴπερ κινεῖται. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ κινεῖ

30 (τῶν ἄερος λέγω καὶ ὕδατος μεταξύ W) ἔτι δ' ἐπεὶ b—y Si^l So
 18, 15: ἔτι δ' εἰ y cf Th 16, 10 [ἔτι δ' εἴπερ]: ἔπειτα δ' εἰ E [δ' εἰ in ras E³,
 sser ut v ἔτι δ' ἐπεὶ E² sed eras]: ἐπεὶ δὲ Ph^l 31 ταύτας εὐλογον
 E Si^l Ph^l So 18, 18: εὐλογον ταύτας b (καὶ om V)

406^b 1 κινεῖται₂ ECVWXY Ph^l p106, 2 Th 16, 16 So 18, 20: κινεῖ
 S, U [add -ται U¹] φορᾷ E [sser ut v v E², sed eras], WX So 18, 20:
 φορὰν SUVy, ut v C [sed v eras] Fh^l p106, 2 [utrobique ante κινεῖται]
 2 μεταβάλλοι o—S Si^l Ph^lR: μεταβάλλοι S cf Ph^lD So 18, 20 AB
 [-βάλλοι C] 3 ἐνδέχεται EUVX Si^l Ph^l So 18, 22: ἐνδέχοιτο CSW:
 ἐνδέχονται' ἂν y (ἐξελεσθούσα S) 4 (εἰς, καὶ πάλιν W) ἐνδέχονται' ἂν EC,
 [ex ἐνδέχεται ἂν corr] V Si^l So 18, 22: om SUWXY Ph^l 6 (καὶ
 W: καὶ καὶ X) 7 (αὐτοῦ V) 8 εἰ μὴ b Ph^l c109, 35 . 110, 5: εἰ
 E cf Si^l 37, 25: om Si^l 9 (ἄλλω S: ἄλλου y) (εἶναι) ἐστὶ X)
 10 (μάλιστα ante ὑπὸ W) τις ἂν ECSVWy: ἂν τις UX Si^l ὑπὸ
 τῶν αἰσθ. ante μάλιστα Si^l 11 (αἰσθητικῶν S, [eras ικ] C) (εἰ ins C²)
 κινεῖ o Si^l: κινήσει Ph^l: κινεῖται Alex ἀπ' 46, 24

γε αὐτὴ αὐτήν, καὶ αὐτὴ κινεῖτ' ἄν, ὥστ' εἰ πᾶσα κίνησις
 ἔκστασις ἐστὶ τοῦ κινουμένου ἢ κινεῖται, καὶ ἡ ψυχὴ ἐξίσταται
 ἄν ἐκ τῆς οὐσίας, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ἑαυτὴν κινεῖ,
 15 ἄλλ' ἔστιν ἡ κίνησις τῆς οὐσίας αὐτῆς καθ' αὐτήν. ἔνιοι δὲ καὶ
 κινεῖν φασὶ τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα ἐν ᾧ ἐστίν, ὡς αὐτὴ κινεῖται,
 οἷον Δημόκριτος, παραπλησίως λέγων Φιλίππῳ τῷ κωμω-
 δοδιδασκάλῳ· φησὶ γάρ τὸν Δαίδαλον κινουμένην ποιῆσαι
 τὴν ξυλίνην Ἀφροδίτην, ἐγγέαντ' ἄργυρον χυτόν· ὁμοίως δὲ
 20 καὶ Δημόκριτος λέγει· κινουμένας γάρ φησι τὰς ἀδιαιρέτους
 σφαίρας, διὰ τὸ πεφυκέναι μηδέποτε μένειν, συνεφέλκειν
 καὶ κινεῖν τὸ σῶμα πᾶν. ἡμεῖς δ' ἐρωτήσομεν εἰ καὶ ἡρέ-
 μῃσιν ποιεῖ τοῦτ' αὐτό. πῶς δὲ ποιήσει, χαλεπὸν ἢ καὶ

12 γε E [sed exp], X Si^l Ph^l: om CSUVWy *Alex* ἀπ' 46, 24
So 18, 34 αὐτὴν E [ins ε E³], X: ἑαυτὴν b—X Si^l Ph^l *So* 18, 34:
 αὐτῇ *Alex* ἀπ' 46, 24 (ἄν om Si^l A) εἰ o—X Si^l *So* 18, 35: ἐπεί
 X Ph^l *Alex* ἀπ' 46, 25 13 ἦ ECSUXy Si^l *So* 18, 35: εἰ W Ph^l
Alex ἀπ' 46, 25: om et post κινεῖται add δὲ V ἐξίσταται ἄν EV
 Ph^l Th 18, 11 *Alex* ἀπ' 46, 26: ἐξίσταται ἄν W: ἐξίστατο ἄν y: ἐξισταίη
 ἄν C cf *So* 18, 36: ἐξίσταται [om ἄν] SUX 14 ἐκ τῆς οὐσίας SUWX
 Si^l Ph^l *Alex* ἀπ' 46, 26: ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῆς καὶ αὐτὴν E [καὶ αὐτὴν
 del E³]: τῆς οὐσίας αὐτῆς Th 18, 11 *So* 18, 36 cf Ph^p 113, 15 [ἑαυτῆς]:
 αὐτῆς τῆς οὐσίας V: τῆς οὐσίας C: τῆς ψυχῆς y [del, sser γρ. τῆς οὐσίας]
 ἑαυτὴν κινεῖ ES: αὐτὴν κινεῖ b—S Si^l *Alex* ἀπ' 47, 1: κινεῖται Ph^l 113, 2
 15 αὐτῆς EUWXy Si^l Ph^l: αὐτῇ SV: αὐτὴ C 16 φασὶ τὴν ψυχὴν EVX:
 τὴν ψ. φασὶ CSUWy: τὴν ψυχὴν om, φασὶ ante 15 καὶ Ph^c 114, 28
 17 (οἷον V, sed corr in ὡς V*) κωμωδοδιδασκάλῳ ECSU Th 19, 9:
 κωμωδοδιδασκάλῳ WX *So* 18, 29 A [κωμωδιδ. C]: κωμωδοδιδασκάλῳ Vy *So*
 18, 29 B 19 (δὲ om Wy) 20 (καὶ ὁ Δ. S) (φρσι om X)
 22 καὶ, ESUX: τε καὶ CVWy *So* 18, 28 ἐρωτήσομεν EWy Ph^l D *So* 18, 31:
 ἐρωτήσωμεν CSUV, [sser o] X, Ph^l R ἡρέμῃσιν EVy Ph^l *So* 18, 31: ἡρε-
 μῇσιν CSUW: ἡρεμῇν X 23 ποιεῖ τοῦτο αὐτό b—V Ph^l *So* 18, 31 AC
 [τοῦτο ποιεῖ αὐτό B]: ποιεῖ ταῦτά ταῦτα E, eras ταῦτά ταῦτα, in ras τοῦτο
 αὐτὸ E³: τοῦτο ποιεῖ ποτε V ἦ καὶ ECSUy *So* 18, 31: καὶ W: ἦ VX

ἀδύνατον εἶπεν. ὅλως δ' οὐχ οὕτω φαίνεται κινεῖν ἢ ψυχὴ
τὸ ζῶον, ἀλλὰ διὰ προαιρέσεώς τινος καὶ νόησεως. 25

τὸν αὐτὸν 25

δὲ τρόπον καὶ ὁ Τίμαιος φυσιολογεῖ τὴν ψυχὴν κινεῖν τὸ
σῶμα· τῷ γὰρ κινεῖσθαι αὐτὴν καὶ τὸ σῶμα κινεῖν διὰ τὸ
συμπεπλέχθαι πρὸς αὐτό. συνεστηκυῖαν γὰρ ἐκ τῶν στοι-
χείων καὶ μεμερισμένην κατὰ τοὺς ἀρμονικοὺς ἀριθμούς, ὅπως
αἰσθητὴν τε σύμφυτον ἀρμονίας ἔχῃ· καὶ τὸ πᾶν φέρεται 30
συμφώνους φοράς, τὴν εὐθυωρίαν εἰς κύκλον κατέκαμψεν,
καὶ διελὼν ἐκ τοῦ ἐνὸς κύκλους δύο δισσαχῇ συνημμένους
πάλιν τὸν ἕνα διείλεν εἰς ἑπτὰ κύκλους, ὡς οὖσας τὰς τοῦ 407^a
οὐρανοῦ φοράς τὰς τῆς ψυχῆς κινήσεις. πρῶτον μὲν οὖν οὐ κα-
λῶς τὸ λέγειν τὴν ψυχὴν μέγεθος εἶναι· τὴν γὰρ τοῦ παν-
τὸς δῆλον ὅτι τοιαύτην εἶναι βούλεται οἷόν ποτ' ἐστὶν ὁ καλού-
μενος νοῦς· οὐ γὰρ δὴ οἷόν γ' ἢ αἰσθητική, οὐδ' οἷον ἢ ἐπιθυ- 5
μητική· τούτων γὰρ ἡ κίνησις οὐ κυκλοφορία· ὁ δὲ νοῦς εἰς
καὶ συνεχῆς ὥσπερ καὶ ἡ νόησις· ἡ δὲ νόησις τὰ νοήμα-
τα· ταῦτα δὲ τῷ ἐφεξῆς ἔν, ὡς ἀριθμός, ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ

24 κινεῖν ἢ ψυχὴ ο—V Ph¹: ἢ ψ. κινεῖν V Si¹ 28 (συμπεπλήχθαι E)
(συνεστηκέναι V) 29 (καὶ om V) 30 ἀρμονίας ο Ph^c 122, 31 Th 20, 18:
ἀρμονίαν Ph¹ So 19, 21 (συμφέρεται W) ἔχῃ ο Th 20, 18 So 19, 21:
λάβῃ Ph¹ c 122, 31 31 (ἔκαμψε W: ἀπέκαμψεν y) 32 (διελὼν S) κύ-
κλους δύο E: κύκλου εἰς δύο y: εἰς δύο κύκλους CW: δύο κύκλους SUVX
407^a 2 (φοράς] σφαίρας y) (ante τὰς ins κατὰ C³) τῆς ο
Si^c 41, 1 Ph^c 123, 23; p 27 So 19, 24: ἐκ τῆς Ph^c 123, 17 οὖν ECSUXy
Si¹ Ph¹ Th 20, 19: om VW οὐ καλῶς ο Si¹ cf So 20, 25: οὐκ εὖ
Ph¹ cf Th 20, 19 4 εἶναι βούλεται ECSUVW Si^c 3, 36 Th 20, 20:
βούλεται εἶναι Xy: εἶναι βούλονται Ph¹ (οἷον ex οἷος corr C¹) 5 (δὴ
om S) γ' ECSUVX Si^c 4, 1 So 20, 27: om Wy (ἡ₁ om X
suppl X²) 7 (ἡ δὲ νόησις] καὶ X) 8 (τῷ ἐφεξῆς] τὸ ἐφ. C: ὡς
ἀριθμός y) ἀριθμός b Ph¹ cf So 20, 37: ὁ ἀριθμός E [ὁ eras],
cf Si^c 42, 25 Ph^p 126, 11 τὸ ο Si^c 42, 26: om Ph¹ So 20, 38

μέγεθος· διόπερ οὐδ' ὁ νοῦς οὕτω συνεχής, ἀλλ' ἔτοι ἀμερής ἢ
 10 οὐχ ὡς μέγεθος τι συνεχής. πῶς γὰρ δὴ καὶ νοήσει μέγε-
 θος ὦν ὁτιοῦν τῶν μορίων τῶν αὐτοῦ; μορίων δ' ἔτοι κατὰ
 μέγεθος ἢ κατὰ στιγμήν, εἰ δεῖ καὶ τοῦτο μόνον εἰπεῖν. εἰ
 μὲν οὖν κατὰ στιγμήν, αὗται δ' ἄπειροι, δῆλον ὡς οὐδέποτε
 διέξεισιν· εἰ δὲ κατὰ μέγεθος, πολλάκις ἢ ἀπειράκις νοή-
 15 σει τὸ αὐτό, φαίνεται δὲ καὶ ἅπαξ ἐνδεχόμενον. εἰ δ' ἴκα-
 νὸν θιγεῖν ὁτιοῦν τῶν μορίων, τί δεῖ κύκλῳ κινεῖσθαι ἢ καὶ
 ὅλως μέγεθος ἔχειν; εἰ δ' ἀναγκαῖον νοῆσαι τῷ ὅλῳ κύκλῳ
 θιγόντα, τίς ἐστὶν ἢ τοῖς μορίοις θίξις; ἔτι δὲ πῶς νοήσει τὸ
 μεριστὸν ἀμερεῖ ἢ τὸ ἀμερές μεριστῷ; ἀναγκαῖον δὲ τὸν
 20 νοῦν εἶναι τὸν κύκλον τοῦτον· νοῦ μὲν γὰρ κινήσεις νόησεις, κύ-
 κλου δὲ περιφορά· εἰ οὖν ἡ νόησις περιφορά, καὶ νοῦς ἂν εἴη
 ὁ κύκλος, οὗ ἢ τοιαύτη περιφορά [νόησις]. ἀεὶ δὲ δὴ τί νοή-
 σει; (δεῖ γάρ, εἴπερ αἰθιρὸς ἢ περιφορά)· τῶν μὲν γὰρ πρα-
 κτικῶν νοήσεων ἔστι πέρατα (πᾶσαι γὰρ ἐτέρου χάριν), αἱ δὲ

9 (ὁ om W) 10 ὡς μέγεθος τι o Ph¹ So 20, 38 : ὡς τὸ μέγεθος
 Sic 42, 27. 33 11 ὁτιοῦν τῶν μορίων b—V Ph¹ : ἐν ὁτιοῦν τῶν
 μορίων V, [ἐν ins] y² Si¹ : πότερον ὁτιοῦν μορίῳ E [πότερον exp E², nunc
 eras, in ras ἐν E³, post ὁτιοῦν ins τῶν, post μορίῳ ins ν E²] : πότερον
 καδ' ὅλον ἢ ἐν ὁτιοῦν τῶν μορίων So 21, 7 [καδ' ὅλον A, cf 21, 30;
 22, 11. 23 : καδ' ὅλου BC] τῶν₂ ECSUWXY Si¹ Ph¹ : om V So 21, 8
 12 τοῦτο μόνον o Ph¹ v129, 33 Th 21, 10 So 21, 9 : ταῦτα μόρια Sic 43, 23
 εἰπεῖν o So 21, 9 : λέγειν Sic 43, 23 Th 21, 10 : καλεῖν Ph¹ v129, 33
 13 (αὗται δ') ἐπειδὴ γὰρ Si¹ 15 (εἰ δ') εἰ δὴ X 16 ὁτιοῦν o Ph¹ : καὶ
 ὁτιοῦν Si¹ καὶ ECXY Si¹ Th 21, 14 : om SUVW Ph¹ 18 (σίγοντι V)
 (τῶν μορίων W) 19 ἢ o Ph¹ c131, 21 So 23, 7 : καὶ Si¹ (ἀνάγκη W)
 (δὲ] τε X) (τὸν] τὸ S) 20 (εἶναι post 19 δὲ V) 21 (εἰ οὖν ἢ] ἢ
 οὖν W) (ὁ νοῦς y) (ὁ κύκλος εἴη X) 22 νόησις o Ph¹ : om So 23, 17
 del To (αἰεὶ ins : E²) (δὲ δὴ] δὲ ex δὴ vel vice versa S : δὲ W)
 23 πρακτικῶν ECVy Si¹ 46, 27 Ph¹ QC corr D² [ποιητικῶν R] v133, 10 Th
 22, 21 So 23, 22 : ποιητικῶν καὶ πρακτικῶν SUWX 24 (κινήσεων S) (ἔσται y)

θεωρητικαὶ ταῖς λόγοις ὁμοίως ὀρίζονται· λόγος δὲ πᾶς ὀρι- 25
 σμός ἢ ἀπόδειξις· ἡ μὲν οὖν ἀπόδειξις καὶ ἀπ' ἀρχῆς καὶ
 ἔχουσα πὺς τέλος τὸν συλλογισμόν ἢ τὸ συμπέρασμα· εἰ δὲ
 μὴ περατοῦνται, ἀλλ' οὐκ ἀνακάμπτουσι γε πάλιν ἐπ' ἀρχήν,
 προσλαμβάνουσai δ' αἰ μέσον καὶ ἄκρον εὐθυποροῦσιν· ἡ δὲ
 περιφορὰ πάλιν ἐπ' ἀρχήν ἀνακάμπτει. οἱ δ' ὀρίσμοι πάν- 30
 τες πεπερασμένοι. ἔτι εἰ ἡ αὐτὴ περιφορὰ πολλάκις, θεή-
 σει πολλάκις νοεῖν τὸ αὐτό. ἔτι δ' ἡ νοησις ἔοικεν ἡρεμήσει
 τινὶ καὶ ἐπιστάσει μᾶλλον ἢ κινήσει· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
 καὶ ὁ συλλογισμός. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ μακάριον γε τὸ μὴ ῥά-
 διον ἀλλὰ βίαιον· εἰ δ' ἐστὶν ἡ κίνησις αὐτῆς μὴ οὐσία, 407^b
 ρὰ φύσιν ἂν κινοῖτο· ἐπίπονον δὲ καὶ τὸ μεμεῖχθαι τῷ σώ-
 ματι μὴ δυνάμενον ἀπολυθῆναι, καὶ προσέτι φευκτόν, εἴ-
 περ βέλτιον τῷ νῷ μὴ μετὰ σώματος εἶναι, καθάπερ εἰώθε
 τε λέγεσθαι καὶ πολλοῖς συνδοκεῖ. ἄδηλος δὲ καὶ τοῦ 5
 κύκλω φέρεσθαι τὸν οὐρανὸν ἢ αἰτία· οὔτε γὰρ τῆς ψυχῆς ἢ
 οὐσία αἰτία τοῦ κύκλω φέρεσθαι, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς
 οὕτω κινεῖται, οὔτε τὸ σῶμα αἷτιον, ἀλλ' ἡ ψυχὴ μᾶλλον
 ἐκείνῃ. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὅτι βέλτιον λέγεται· καίτοι γ' ἐχρήν

- 25 (πᾶς ἢ y) 26 ἡ μὲν οὖν ἀπόδειξις E [αἰ et -εις sscr E³]
 cf. *Sip* 46, 29: αἰ μὲν οὖν ἀποδείξεις y cf. *So* 23, 27: αἰ δ' ἀποδείξεις b—y
 27 ἔχουσα E [sscr: E³] cf. *Sip* 46, 32: ἔχουσι b 28 (γε om V)
 29 προσλαμβάνουσai b—y *Ph*¹ c135, 1.14 *So* 23, 29: προσκατάλαμβά-
 νουσai y: προσαναλαμβάνουσai E [sed ana exp E² et E³] (ἄκρον καὶ
 μέσον W) 31 ἔτι εἰ ECVW *So* 24, 2: ἔτι δ' εἰ Xy, [δὲ postea add
 U¹, εἰ ἢ in ras] U *Si*¹ *Fh*¹: ἔτι δ' S (ἢ om X) (φορὰ X)
 32 (ἔτι δὲ καὶ y) 33 (ἐπιστάσει del ἐπι E³) (δὴ V)
 407^b 1 (ἢ om V) (μὴ in ras C³) (καὶ παρὰ X) 2 ἂν
 κινοῖτο E *Si*¹ 48, 13 *Ph*¹: κινοῖτ' ἂν b 3 φευκτόν o *Sip* 49, 6 *Th* 23, 9:
 φευκτέον *Ph*¹ *So* 24, 11 εἴπερ o *Th* 23, 9: ἐπείπερ *Ph*¹ *So* 24, 11
 4 (καὶ καθάπερ S) 5 (δοκεῖ W) (καί₂ om W) 9 (ἐκείνα C)
 (οὐ βέλτιον δ' ὅτι S) γ' om E *So* 24, 21

- 10 διὰ τοῦτο τὸν θεὸν κύκλω ποιεῖν φέρεσθαι τὴν ψυχὴν, ὅτι
βέλτιον αὐτῇ τὸ κινεῖσθαι τοῦ μένειν, κινεῖσθαι δ' οὕτως ἢ
12 ἄλλως.
- 12 ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἡ τοιαύτη σκέψις ἐτέρων λόγων οἰκειο-
τέρα, ταύτην μὲν ἀφῶμεν τὸ νῦν. ἐκεῖνο δὲ ἄτοπον συμ-
βαίνει καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τοῖς πλείστοις τῶν περὶ ψυ-
15 χῆς· συνάπτουσι γὰρ καὶ τιθέατιν εἰς σῶμα τὴν ψυχὴν, οὐ-
θὲν προσδιορίσαντες διὰ τίν' αἰτίαν καὶ πῶς ἔχοντος τοῦ σώ-
ματος. καίτοι δόξειεν ἂν τοῦτ' ἀναγκαῖον εἶναι· διὰ γὰρ τὴν
κοινωνίαν τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ πάσχει καὶ τὸ μὲν κινεῖται τὸ
δὲ κινεῖ, τούτων δ' οὐθὲν ὑπάρχει πρὸς ἄλληλα τοῖς τυχοῦσιν.
20 οἱ δὲ μόνον ἐπιχειροῦσι λέγειν ποῖόν τι ἡ ψυχὴ, περὶ δὲ τοῦ
δεξιμένου σώματος οὐθὲν ἔτι προσδιορίζουσιν ὥσπερ ἐνδεχό-
μενον κατὰ τοὺς Πυθαγορικοὺς μύθους τὴν τυχοῦσαν ψυχὴν εἰς
τὸ τυχὸν ἐνδύεσθαι σῶμα· [δοκεῖ γὰρ ἕκαστον ἴδιον ἔχειν εἶ-
δος καὶ μορφήν.] παραπλήσιον δὲ λέγουσιν ὥσπερ εἴ τις
25 φαίη τὴν τεκτονικὴν εἰς αὐλοὺς ἐνδύεσθαι· δεῖ γὰρ τὴν μὲν
τέχνην χρῆσθαι τοῖς ὀργάνοις, τὴν δὲ ψυχὴν τῷ σώματι.

10 κύκλω ποιεῖν EUX So 24, 22: ποιεῖν κύκλω CSVWy 12 (ἐπεὶ
corr ex ἐπι E³) 13 (ἀφίεμεν E, -ιῶμεν E²) 14 τῶν b Si^l Ph^l Th 23, 24:
τοῖς E [τῶν E²], So 24, 25 15 (οὐδὲ X, -v add X²) 16 προσδιορίσαντες
o—SW Ph^p 140, 2 Th 23, 15 So 24, 26: προσδιορίσαντες SW Ph^p 140, 2 t
(προσδ. καὶ διὰ V) (τίνα E² in ras, τὴν E) 17 δόξειεν ἂν E [v, ins E³],
W So 24, 27: δόξειε γ' ἂν CSUVXy 18 ποιεῖ τὸ E Th 23, 27 So 24, 29:
ποιεῖ τι τὸ b 20 μόνον ἐπιχειροῦσι λέγειν ECSUVX Si^l Th 23, 31 So 24,
34: λέγειν μόνον ἐπιχειροῦσι Wy ποῖόν τι o Th 23, 31 So 24, 35: ὁποῖόν
τι Si^l 21 (δεξαμένου S) 23 (ἐνδύεσθαι om S) δοκεῖ... 24 μορ-
φήν delevi (εἶδος ἴδιον ἔχειν W) εἶδος καὶ b Si^l cf Ph^p 140, 9;
139, 26 sqq: εἶδος σῶμα καὶ E Th 23, 36 cf So 24, 32 24 παραπλήσιον
ECWy Th 24, 2 So 26, 2: παραπλησίως SUVX δὲ E: δὴ SUX: δὴ
τι CVWy Th 24, 2 [δὴ οὖν τι] (ἂν post ὥσπερ ins E³)

4 Καὶ ἄλλη δὲ τις δόξα παραδέδοται περὶ ψυχῆς, πιθανὴ μὲν πολλοῖς οὐδεμιᾶς ἦττον τῶν λεγομένων, λόγον δ' ὥσπερ <καὶ> εὐθύνας δεδωκυῖα καὶ τοῖς ἐν κοινῷ γινομένοις λόγοις. ἀρμονίαν γάρ τινα αὐτὴν λέγουσι· καὶ γὰρ τὴν ἀρ- 30 μονίαν κῶσιν καὶ σύνθεσιν ἐναντίων εἶναι, καὶ τὸ σῶμα συγκεῖσθαι ἐξ ἐναντίων. καίτοι γε ἡ μὲν ἀρμονία λόγος τίς ἐστι τῶν μειχθέντων ἢ σύνθεσις, τὴν δὲ ψυχὴν οὐδέτερον οἶόν τ' εἶναι τούτων. ἔτι δὲ τὸ κινεῖν οὐκ ἔστιν ἀρμονίας, ψυχῇ δὲ πάντες ἀπονέμουσι τοῦτο μάλιστα· ὥς εἰπεῖν, ἀρμόζει· δὲ μάλ- 408^a λον καθ' ὕγιείας λέγειν ἀρμονίαν, καὶ ὅλως τῶν σωματικῶν ἀρετῶν, ἣ κατὰ ψυχῆς, φανερώτατον δ' εἴ τις ἀποδιδόναι πειραθεῖται τὰ πάθη καὶ τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς ἀρμονίᾳ τινί· χαλεπὸν γὰρ ἐφαρμόζειν. ἔτι δ' εἰ λέγομεν τὴν 5 ἀρμονίαν εἰς δύο ἀποβλέποντες, κυριώτατα μὲν τῶν μεγεθῶν ἐν τοῖς ἔχουσι κίνησιν καὶ θέσιν τὴν σύνθεσιν αὐτῶν, ἔπει-

27 (παραδέδοται δόξα γ) 28 οὐδεμιᾶς ESVX Th 24, 13 Ph^l [οὐδὲ μιᾶς]: καὶ οὐδεμιᾶς CUW^y So 25, 4 ἦττον ES [corr on in ων S¹], V^x y², Th 24, 14 [ἦσσαν]: ἦττων b—S Ph^l So 25, 5 AC [ἦττον B] λόγον δ' ὥσπερ <καὶ> Bergk Herm. 18, 518: λόγους [λόγοις V] δ' ὥσπερ o 29 (δεδωκυῖαν W, -α W^x) (ἐν τῷ κ. S, y² [om καὶ]) γινομένοις ECVXy Si^p 53, 1: λεγομένοις SUW Ph^c 145, 22 [δεδομένοις Ph^l] λόγοις ECWXY Si^p 53, 1 Ph^l 145, 22: om SU, V [eras 6 litt] 30 τινα αὐτὴν ESUVX: τινα αὐτὴν τινες; CWy So 25, 8 cf Th 25, 15 (ἀρμονίας S) 31 (κῶσιν τινα Si^l) (ἐναντίον S) (κινεῖσθαι S) 32 γε b Si^l Ph^l: om E So 25, 10 33 ἢ ESUVX Si^l Ph^l: ἢ καὶ CWy (τούτων οἶόν τ' εἶναι V: οἶόν τε [οἶονται] (sic) D, ὄντο R] τούτων εἶναι Ph^l)

408^a 1 πάντες ἀπονέμουσι E Ph^l So 25, 17: ἅπαντες ἀπονέμουσι UX: ἀπονέμουσιν ἅπαντες CSVW^y (τε X) 2 (ὕγιείας VX) 3 (φανερωτάτων E [-ώτατον corr et sser -τερον E³]: φανερώτερον y) (δ' ἂν εἴη εἰ W) 5 (ἔτι δ' om V, sed lac vel ras 3 litt) (δ' om y) εἰ ECSUWX Si^l: ἐπεὶ Vy Ph^l cf So 25, 33 λέγομεν o—y Si^l Ph^l So 25, 34: λέγομεν corr E³ y 6 ἀποβλέποντες o Si^l So 25, 34: βλέποντες Ph^l 7 (καὶ θέσιν καὶ X: καὶ θέσιν δὲ y, δὲ del y²)

δὴν οὕτω συναρμόζουσιν ὥστε μηδὲν συγγενὲς παραδέχεσθαι,
 ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸν τῶν μεμειγμένων λόγον, οὐδετέρως μὲν οὖν
 10 ἐδλογον, ἢ δὲ σύνθεσις τῶν τοῦ σώματος μερῶν λίαν εὐεξέ-
 ταστος. πολλάι τε γὰρ αἱ συνθέσεις τῶν μερῶν καὶ πολλα-
 χῶς· τίνος οὖν ἢ πῶς ὑπολαβεῖν τὸν νοῦν χρή σύνθεσιν εἶναι,
 ἢ καὶ τὸ αἰσθητικὸν ἢ ὀρεκτικόν; ὁμοίως δὲ ἄτοπον καὶ τὸ
 λόγον τῆς μίξεως εἶναι τὴν ψυχὴν· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ἔχει
 15 λόγον ἢ μίξις τῶν στοιχείων καθ' ἣν σὰρξ καὶ καθ' ἣν ὀστοῦν·
 συμβήσεται οὖν πολλὰς τε ψυχὰς ἔχειν καὶ κατὰ πᾶν τὸ
 σῶμα, εἴπερ πάντα μὲν ἐκ τῶν στοιχείων μεμειγμένων, ὁ δὲ
 τῆς μίξεως λόγος ἀρμονία καὶ ψυχὴ. ἀπαιτήσεις δ' ἂν τις
 τοῦτό γε καὶ παρ' Ἑμπεδοκλέους· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν λόγῳ
 20 τινὶ φησιν εἶναι· πότερον οὖν ὁ λόγος ἐστὶν ἢ ψυχὴ, ἢ μάλ-
 λον ἕτερόν τι οὐσα ἐγγίνεται τοῖς μέρεσιν; ἔτι δὲ πότερον ἢ
 φιλία τῆς τυχεύσης αἰτία μίξεως ἢ τῆς κατὰ τὸν λόγον; καὶ
 αὕτη πότερον ὁ λόγος ἐστὶν ἢ παρὰ τὸν λόγον ἕτερόν τι;
 ταῦτα μὲν οὖν ἔχει τοιαύτας ἀπορίας. εἰ δ' ἐστὶν ἕτερον ἢ

8 συναρμολογῶσιν Xy (συγγενέσθαι E) 9 (λόγων S) οὐδετέρως
 o Si^c 55,5 cf So 26,1: οὐδέτερον Ph^l (οὖν om y) 10 (ἢ δὲ
 corr in οὐδὲ E³) (δὲ] γὰρ in litura V) 11 αἱ ESUWXy
 Ph^c 149,13 So 26,2: om CV μερῶν o—C Ph^c 149,13 cf So 26,2:
 πολλῶν E² [πολλ- in ras, eras μερ-], C 12 τὸν νοῦν χρή EX:
 χρὴ τὸν νοῦν b—X Si^l 13 καὶ₁ om W So 26,5 (ἢ καὶ ὀρ. X:
 ἢ τὸ ὀρ. W) (καὶ ἄτοπον καὶ y [καὶ, del y²]) ἄτοπον o Si^l So 26,5:
 ἄπορον γρ. y² Ph^l [sed cf p149,18] τὸ λόγον Vy² Ph^l D: τὸν λόγον
 o—V [v eras X²] Si^l: «τὸ τὸν λόγον» So 26,6 14 τῆς μίξεως
 εἶναι o—X Si^l So 26,6: εἶναι τῆς μίξεως X: εἶναι τῶν μίξεων Ph^l
 17 (δ] οὐ W sscr ὁ W²) 19 (γε τοῦτο W) αὐτῶν ἐν λόγῳ Wy
 So 26,12 20 (φησὶ τινα y) (ὁ om V) 21 ἐγίνετο CV μέρεσιν
 E[sser λ E³], Wy: μέλεσιν CSUV: μιχθεῖσιν X Ph^p 150,11 So 26,16
 (ἢ φιλία πότερον X) 22 (τυχεύσης] ψυχῆς S) τὸν o—W: om W
 Ph^p 150,28 So 26,23 cf Si^p 56,5

ψυχὴ τῆς μίξεως, τί δὴ ποτε ἅμα τὸ σαρκὶ εἶναι ἀναι- 25
ρεῖται καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις μορίοις τοῦ ζῴου; πρὸς δὲ τούτοις
εἴπερ μὴ ἕκαστον τῶν μορίων ψυχὴν ἔχει, εἰ μὴ ἐστὶν ἡ ψυ-
χὴ ὁ λόγος τῆς μίξεως, τί ἐστὶν ὃ φθείρεται τῆς ψυχῆς
ἀπολιπούσης; 29

ὅτι μὲν οὖν οὐδ' ἁρμονίαν οἶόν τ' εἶναι τὴν ψυ- 29
χὴν οὔτε κύκλῳ περιφέρεισθαι, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων, κα- 30
τὰ συμβεβηκὸς δὲ κινεῖσθαι, καθάπερ εἵπομεν, ἔστι καὶ κι-
νεῖν ἑαυτήν, οἷον κινεῖσθαι μὲν ἐν ᾧ ἐστί, τοῦτο δὲ κινεῖσθαι
ὕπὸ τῆς ψυχῆς· ἄλλως δ' οὐχ οἶόν τε κινεῖσθαι κατὰ τὸπον
αὐτήν. ἐδολώτερον δ' ἀπορήσειεν ἂν τις περὶ αὐτῆς ὡς κι-
νουμένης, εἰς τὰ τοιαῦτα ἀποβλέψας. φαμὲν γὰρ τὴν ψυ- 408^b
χὴν λυπεῖσθαι χαίρειν, θαρρεῖν φοβεῖσθαι, ἔτι δὲ ὀργί-
ζεσθαι τε καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ διανοεῖσθαι· ταῦτα δὲ πάν-
τα κινήσεις εἶναι δοκοῦσιν. ὅθεν οἷηθείη τις ἂν αὐτὴν κινεῖσθαι·
τὸ δ' οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα τὸ λυπεῖ- 5
σθαι ἢ χαίρειν ἢ διανοεῖσθαι κινήσεις εἰσὶ καὶ ἕκαστον κι-
νεῖσθαι τούτων, τὸ δὲ κινεῖσθαι ἐστὶν ὑπὸ τῆς ψυχῆς, οἷον τὸ

25 μίξεως ο Ph^c 151, 21 Th 25, 27 So 26, 28: ἁρμονίας Phⁱ
ἅμα post ἀναιρεῖται UX τὸ E [corr in τῷ E^x], VC²U¹W² Alex ap
Ph 151, 32 Phⁱ c 151 23 So 26, 29 A: τῷ b—V So 26, 29 BC
26 τὸ E [corr in τῷ E^x] CX Alex ap Ph 151, 32 Sir 56, 10
Phⁱ c 151, 23: τῷ γ X^s: om SUVW 27 ἡ ο So 26, 36 cf Sir 56, 18:
om Phⁱ c 153, 3 28 ἡ ο Ph^c 153, 3 So 26, 36 cf Sir 56, 18: om Phⁱ
29 ἀπολιπούσης E [-ει- corr E^x] CUy Th 25, 30 . 33 So 26, 37 B:
ἀπολειπούσης SVW, [eras ε] X Sir 56, 20 . 26 Phⁱ c 153, 4 So 26, 37 AC
31 (καθάπερ εἵπομεν κινεῖσθαι V) (κινεῖν ἐστὶ καὶ W) 33 (κατὰ
ante κινεῖσθαι V: om W) 34 (δ' om Phⁱ)

408^b 3 (καὶ διανοεῖσθαι om C) 4 (κίνησις C) (κινεῖσθαι ἢ χαίρειν
W: κιν. ἢ χαίρειν ἢ διανοεῖσθαι γ) 5 (ἔστιν om W) 7 τούτων
ESUVWy: μᾶλλον C [corr in τούτων C²]: τι X Phⁱ c 156, 15 D
[om R cf Si^l]

ὀργίζεσθαι ἢ φοβεῖσθαι τὸ τὴν καρδίαν ὥδι κινεῖσθαι (τὸ
 δὲ διανοεῖσθαι ἢ τοιοῦτον ἴσως ἢ ἕτερόν τι), τούτων δὲ συμ-
 10 βαίνει τὰ μὲν κατὰ φορὰν τινῶν κινουμένων, τὰ δὲ κατ'
 ἀλλοίωσιν (ποῖα δὲ καὶ πῶς, ἕτερός ἐστι λόγος)· τὸ δὲ λέ-
 γειν ὀργίζεσθαι τὴν ψυχὴν ὅμοιον καὶ εἴ τις λέγοι τὴν ψυ-
 χὴν ὑφαίνειν ἢ οἰκοδομεῖν· βέλτιον γὰρ ἴσως μὴ λέγειν τὴν
 ψυχὴν ἐλεεῖν ἢ μανθάνειν ἢ διανοεῖσθαι, ἀλλὰ τὸν ἀνθρω-
 15 πον τῇ ψυχῇ· τοῦτο δὲ μὴ ὡς ἐν ἐκείνῃ τῆς κινήσεως οὔσης,
 ἀλλ' ὅτε μὲν μέχρι ἐκείνης, ὅτε δ' ἀπ' ἐκείνης, οἷον ἢ μὲν
 αἰσθησις ἀπὸ τωνδί, ἢ δ' ἀνάμνησις ἀπ' ἐκείνης* ἐπὶ τὰς ἐν
 τοῖς αἰσθητηρίοις κινήσεις ἢ μονάς. ὁ δὲ νοῦς ἔοικεν ἐγγίνεσθαι
 ὑπόστασις τις οὔσα, καὶ οὐ φθείρεσθαι, μάλιστα γὰρ ἐφθείρετ' ἂν
 20 ὑπὸ τῆς ἐν τῷ γήρα ἁμαυρώσεως, νῦν δ' ἴσως ὅπερ ἐπὶ
 τῶν αἰσθητηρίων συμβαίνει· εἰ γὰρ λάβοι ὁ πρεσβύτης ὅμ-
 μα τοιονδί, βλέποι ἂν ὥσπερ καὶ ὁ νέος. ὥστε τὸ γήρας οὐ

8 (ἢ τὸ φοβ. X) τὸ₁ E [corr in τῷ E^x] [V]X: τῷ SUWy
 X¹ ins C² Si^l: om C (κινεῖσθαι ἢ οἰδεῖν [V]: κινεῖσθαι sser γρ. οἰδεῖν C)
 9 τοιοῦτον o—y Ph^c 157, 10: τι τοιοῦτον y ἴσως ἢ Ey, [ins ἢ] C:
 ἢ ἴσως SU[V]X Ph^c 157, 10: ἢ ἴσως ἢ [ἢ₂ ins] W 11 ποῖα C[V]y
 cf Th 27, 32: ποῖα E [: ins, fort E¹, radendo semideletum], UWX
 Ph^c 157, 13: ποῖος S τὸ δὲ SU: τὸ δὲ EC [sser δὲ C²], [V] WXY
 Si^l Ph^c 156, 11 12 (λέγει S: λέγει Cy) 15 (τούτω E) δὲ μὴ o
 [εἰ in ras E²], Si^l So 27, 39: δ' οὐχ corr y² Ph^l (τῇ κινήσει W,
 sser ε et ως W²) οὔσης b Si^l Ph^l D: om E [ins E²] Ph^l R
 16 (ὅτε δ' ἀπ' ἐκείνης om E, mg add E²) (δ' ὡς ἀπ' W) (μὲν₂
 ins E²) 17 (τῶνδε X Si^l) (ἐπει E) 19 οὔσα b Ph^l c159, 31 R
 Th 29, 25: om E [ins E²] Ph^l c159, 31 So 28, 23 ἐφείρετ' ἂν
 o Th 29, 25; 30, 6: ἂν ἐφείρετο Ph^l c160, 1. 29 So 28, 24 20 νῦν
 δ' ἴσως ὅπερ E: νῦν δ' ὅπερ Th^c 29, 26; 30, 6: νυνὶ δ' ὥσπερ [om περ W] b
 Ph^l [νῦν] cf So 28, 31 21 (λάβη y) 22 (βλέπη [V]: βλέποιεν X)
 ὥσπερ καὶ o—X Th^c 29, 28; 30, 8 cf Ph^c 222, 10: ὥσπερ ὁ X Si^c 60, 20
 So 28, 33: ὡς ὁ Ph^l D [om ὁ R]

τῷ τὴν ψυχὴν τι πεπονθέναι, ἀλλ' ἐν ᾧ, καθάπερ ἐν μέ-
 θαις καὶ νόσοις· καὶ τὸ νοεῖν δὴ καὶ τὸ θεωρεῖν μαράνινται
 ἄλλου τινὸς ἔσω φθειρομένου, αὐτὸ δὲ ἀπαθές ἐστιν. τὸ δὲ δια- 25
 νοεῖσθαι καὶ φιλεῖν ἢ μισεῖν οὐκ ἔστιν ἐκείνου πάθη, ἀλλὰ του-
 δι τοῦ ἔχοντος ἐκεῖνο, ἢ ἐκεῖνο ἔχει. διὸ καὶ τούτου φθειρο-
 μένου οὔτε μνημονεύει οὔτε φιλεῖ· οὐ γὰρ ἐκείνου ἦν, ἀλλὰ τοῦ
 κοινοῦ, ὃ ἀπόλωλεν· ὃ δὲ νοῦς ἴσως θειότερόν τι καὶ ἀπαθές ἐστιν.

ὅτι μὲν οὖν οὐχ οἷόν τε κινεῖσθαι τὴν ψυχὴν, φανερόν 30
 ἐκ τούτων· εἰ δ' ὅλως μὴ κινεῖται, ὁτλον ὡς οὐδ' ὑφ' ἑαυτῆς.
 πολὺ δὲ τῶν εἰρημένων ἀλογώτατον τὸ λέγειν ἀριθμὸν εἶναι
 τὴν ψυχὴν κινουμένην· ἑαυτὸν· ὑπάρχει γὰρ αὐτοῖς ἀδύνατα
 πρῶτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ κινεῖσθαι συμβαίνοντα, ἴδια δ' ἐκ τοῦ
 λέγειν αὐτὴν ἀριθμὸν. πῶς γὰρ χρή νοῆσαι μονάδα κινου- 409^a
 μένην, καὶ ὑπὸ τίνος, καὶ πῶς, ἀμερῇ καὶ ἀδιάφορον οὐ-
 σαν; εἰ γὰρ ἐστὶ κινητικὴ καὶ κινητὴ, διαφέρειν δεῖ. ἔτι δ'
 ἐπεὶ φασὶ κινηθεῖσαν γραμμὴν ἐπίπεδον ποιεῖν, στιγμὴν δὲ
 γραμμὴν, καὶ αἱ τῶν μονάδων κινήσεις γραμμαὶ ἔσονται· 5
 ἢ γὰρ στιγμὴ μονάς ἐστὶ θέσιν ἔχουσα· ὃ δ' ἀριθμὸς τῆς

23 τὴν ψ. τι πεπονθέναι E [αι suppl E²], CUX So 28,35 :
 τὴν ψ. πεπονθέναι S Th^c 29,29 ; 30,12 : πεπονθέναι τι τὴν ψ. [V]Wy :
 τὴν ψ. πεπονθέναι τι Ph¹ c164,1 25 (ἀλλ' οὐ S) ἔσω o
 Sic 60,22 . 30 Ph¹ c164,8 So 29,2 : εἰσω Th^c 29,30 ; 30,14
 26 καὶ φ. o S¹ Th^c 29,31 ; 101,19 : ἢ φ. Ph¹ So 29,4 τουδὶ
 o Ph¹ v164,19 Th^c 29,32 ; 101,19 : τοῦδε S¹ 27 (ἐκεῖνο₁]
 sser -ου W¹ sed exp vid) (ἦ] οὐ [V]) (ἔχειν S) 30 (οὖν om S)
 φανερόν o : ἐμφανέστερον S¹ 31 (εἰ... κινεῖται om C, suppl mg C²)
 (αὐτῆς X : εἰ ins E³) 32 (ἀλογώτερον y) 34 πρῶτα o—X
 Sic 65,17 So 29,16 : πρῶτον X Th 31,7 ἴδια E [sed accent E³]
 Sic 65,17 Ph¹ 165,31 So 29,16 : ἴδια b Th 31,7

409^a 1 (αὐτὸν S) 3 εἰ C [corr in ἦ C²] SU[V]y cf Th 31,10 :
 ἦ E [ἦ corr in εἰ E²], WX So 29,21 . κινήτῃ ECSU[V]y So 29,21 :
 κινεῖται WX

ψυχῆς ἤδη πού ἐστι καὶ θέσιν ἔχει. ἔτι δ' ἀριθμοῦ μὲν ἐὰν
 ἀφέλῃ τις ἀριθμὸν ἢ μονάδα, λείπεται ἄλλος ἀριθμός·
 τὰ δὲ φυτὰ καὶ τῶν ζώων πολλὰ διαιρούμενα ζῇ καὶ δο-
 10 καὶ τὴν αὐτὴν ψυχὴν ἔχειν τῷ εἶδει. δοῦσε δ' ἂν οὐδὲν δια-
 φέρειν μονάδας λέγειν ἢ σωμάτια μικρά· καὶ γὰρ ἐκ τῶν
 Δημοκρίτου σφαιρίων ἐὰν γένωνται στιγμαί, μόνον δὲ μένη
 τὸ ποσόν, ἔσται τι ἐν αὐτῷ τὸ μὲν κινοῦν τὸ δὲ κινούμενον,
 ὥσπερ ἐν τῷ συνεχεῖ· οὐ γὰρ διὰ τὸ μεγέθει διαφέρειν ἢ
 15 μικρότητι συμβαίνει τὸ λεχθέν, ἀλλ' ὅτι ποσόν. διὸ ἀναγ-
 καῖον εἶναι τι τὸ κινήσον τὰς μονάδας. εἰ δ' ἐν τῷ ζῳῳ τὸ
 κινοῦν ἢ ψυχὴ, καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ, ὥστε οὐ τὸ κινοῦν καὶ τὸ
 κινούμενον ἢ ψυχὴ, ἀλλὰ τὸ κινοῦν μόνον. ἐνδέχεται δὲ δὴ
 πῶς μονάδα ταύτην εἶναι; δεῖ γὰρ ὑπάρχειν τινὰ αὐτῇ
 20 διαφορὰν πρὸς τὰς ἄλλας. στιγμῆς δὲ μοναδικῆς τίς ἂν εἴη
 διαφορὰ πλὴν θέσεως; εἰ μὲν οὖν εἰσὶν ἕτεραι αἱ ἐν τῷ σώματι
 μονάδες καὶ αἱ στιγμαί, ἐν τῷ αὐτῷ ἔσονται αἱ μονάδες·

7 (ἀριθμοῦ, ἀ- in ras 3—4 litt E³) 8 (ἀφέλῃ τε τις S)
 10 (αὐτὴν om E) ψυχὴν ἔχειν EX: ἔχειν ψυχὴν b—X Th 31, 19
 (δοῦσε X) (ἂν) ἂν οὖν C) οὐδὲν ECSUXy Si¹ Ph¹: ὁμοίως μὴδὲν [V]W
 11 (λέγων y) σωμάτια o Ph¹D So 30, 5 BC: σώματα Si¹A Ph¹R
 Th 31, 21 So 30, 5 A μικρά E[V]WXy Si¹ Ph¹ So 30, 5 B: σμικρὰ CSU
 Th 31, 21 So 30, 5 AC 12 σφαιρίων E [i₂ eras], SU[V]y cf Si¹p 64,
 13 . 16: σφαιρῶν CWX Th 31, 21 So 31, 12 . 18 (γέννηται στιγμὴ y)
 μένει[V] cf Si¹c 64, 9: μένη W 14 συνεχεῖ ESU[V]X cf Ph¹p 167, 24:
 μεγέθει CWy So 30, 10 15 σμικρότητι b Th 31, 25 So 30, 11
 ante συμβαίνει: add τοῦτο Wy 16 κινήσον o—y So 30, 15: κινήσαν y Si¹
 (ἢ δ' X) 17 καὶ τὸ ἐν τῷ S, [eras τὸ] OU, τὸ add E², del E²
 τὸ₂ EC[V]: om SUWXy cf So 30, 17 18 δὲ ECU, ins W² Ph¹ cf
 Th 31, 27: om S[V]WXy 19 ταύτην ECS[V]Wy: αὐτὴν UX Ph¹
 τινὰ αὐτῇ EC [αὐτῆς ut v, eras σ], UX Ph¹: τινὰ αὐτῆς S: αὐτῇ τινὰ [V]Wy
 20 (διαφορὰν . . . εἴη om S) (στιγμῇ δὲ μοναδικῇ X, corr X³) (εἴη) ἢ E)
 22 καὶ αἱ E[eras, in ras ἢ E²], X Ph¹ c170, 8 Dt [καὶ R]: καὶ b—X Si¹

καθέξει γὰρ χώραν στιγμῆς. καίτοι τί κωλύει ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι, εἰ δύο, καὶ ἀπείρους; ὧν γὰρ ὁ τόπος ἀδιαίρετος, καὶ αὐτά. εἰ δ' αἱ ἐν τῷ σώματι στιγμαὶ ὁ ἀριθμὸς ὁ τῆς 25 ψυχῆς, ἢ εἰ ὁ τῶν ἐν τῷ σώματι στιγμῶν ἀριθμὸς ἡ ψυχὴ, διὰ τί οὐ πάντα ψυχὴν ἔχουσι τὰ σώματα; στιγμαὶ γὰρ ἐν ἅπασιν δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἄπειροι. ἔτι δὲ πῶς οἶόν τε χωρίζεσθαι τὰς στιγμάς καὶ ἀπολύεσθαι τῶν σωμάτων, εἴ γε μὴ διαιροῦνται αἱ γραμμαὶ εἰς στιγμάς; 30

5 Συμβαίνει δέ, καθάπερ εἵπομεν, τῇ μὲν ταῦτο λέγειν τοῖς σώματι λεπτομερές αὐτὴν τιθεῖσι, τῇ δ', ὥσπερ Δημόκριτος κινεῖσθαι φησιν ὑπὸ τῆς ψυχῆς, ἴδιον τὸ ἄτοπον. 409^b εἴπερ γὰρ ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἐν παντὶ τῷ αἰσθανομένῳ σώματι, ἀναγκαῖον ἐν τῷ αὐτῷ δύο εἶναι σώματα, εἰ σῶμα τι ἡ ψυχὴ τοῖς δ' ἀριθμὸν λέγουσιν, ἐν τῇ μιᾷ στιγμῇ πολ-
λὰς στιγμάς, ἢ πᾶν σῶμα ψυχὴν ἔχειν, εἰ μὴ διαφέρων 5

23 κωλύει E [sser σ E²], SUXy Si^p 64, 31 Ph¹ p170, 29 D So 30, 27: κωλύσει C[V]W Ph^p 170, 29 Rt Th 31, 32 24 (τρώ-
πας y) 25 (αἱ om S) (στιγμαὶ εἰσιν ὁ y: ins εἰσιν E³) (ὁ₁ eras X)
ὁ₂ b: om E [ins E²] Ph¹ p171, 10 26 (ἢ om [V]) (εἰ om Ph¹)
ὁ τῶν E [ὁ in ἐκ corr E², iterum ὁ ante ἐκ ins E³] Si^p 64, 37
Ph^p 171, 12 Th 31, 35 So 30, 36: ὁ ἐκ τῶν b Ph¹ 28 (καὶ ἄπειροι
εἶναι W) 29 στιγμάς EC[V]WXY Fh¹ So 31, 1 cf Ph^p 171, 1: ψυχὰς
SU, cf Si^p 65, 6 30 γε b: om E Si^c 65, 7 Ph¹ (εἰς τὰς στ. W)
31 δὲ b Si^l Ph¹ c173, 6 So 31, 4: δὲ καὶ E τῇ o Ph¹ c173, 6:
πῇ corr W² Si^l Ph^p 172, 4 [qui et 32 πῇ δ' habent] 32 τι
ESU[V]XY Si^l Ph¹ p172, 5 Rt So 31, 5: om CW [ins W²]
cf Ph^p 172, 5 D Th 32, 4 τιθεῖσι o Si^l So 31, 5: λέγουσι Ph¹ p172, 5. 19

409^b 1 (ἴδιον) sser ἄλλο C^x: om S) (τὸ om X) 2 εἴπερ
b: εἰ E [περ ins E²], Ph¹ παντὶ o So 31, 8; ἅπαντι Ph¹ σώ-
ματι E [exp E², del E³], SU[V]X Ph¹ So 31, 8: om CW [sser super
αἰσθανομένῳ], y 3 (εἰ ex ἡ E^x) τι εἴη ἡ Ph¹ 5 (εἰ corr
E³ ex η)

- τις ἀριθμὸς ἐγγίνεται καὶ ἄλλος τις τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν
 τῷ σώματι στιγμῶν. συμβαίνει τε κινεῖσθαι τὸ ζῶον ὑπὸ
 τοῦ ἀριθμοῦ, καθάπερ καὶ Δημόκριτον αὐτὸ ἔφαμεν κινεῖν·
 τί γὰρ διαφέρει σφαίρας λέγειν μικρὰς ἢ μονάδας μεγά-
 15 λας, ἢ ὅλως μονάδας φερομένας; ἀμφοτέρως γὰρ ἀναγ-
 καῖον κινεῖν τὸ ζῶον τῷ κινεῖσθαι ταύτας. τοῖς δὴ συμπλέ-
 ξασιν εἰς τὸ αὐτὸ κίνησιν καὶ ἀριθμὸν ταῦτά τε συμβαίνει
 καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα· οὐ γὰρ μόνον ὁρισμὸν ψυχῆς
 ἀδύνατον τοιοῦτον εἶναι, ἀλλὰ καὶ συμβεβηκός. θηλον δ' εἴ
 15 τις ἐπιχειρήσειεν ἐκ τοῦ λόγου τούτου τὰ πάθη καὶ τὰ ἔργα
 τῆς ψυχῆς ἀποδιδόναι, οἷον λογισμούς, αἰσθήσεις, ἡδονάς,
 λύπας, ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· ὥστε γὰρ εἵπομεν πρότερον,
 18 οὐδὲ μαντεύσασθαι ῥάδιον ἐξ αὐτῶν.
- 18 τριῶν δὲ τρόπων παρα-
 δεδομένων καθ' οὓς ὀρίζονται τὴν ψυχὴν, οἱ μὲν τὸ κινήτι-
 20 κώτατον ἀπεφύγαντο τῷ κινεῖν ἑαυτὸ, οἱ δὲ σῶμα τὸ λε-
 πτομερέστατον ἢ τὸ ἀσωματώτατον τῶν ἄλλων. ταῦτα δὲ

6 (τις, om X) 7 τῷ σώματι **b** : τῷ σώμασι E τε ECVWY
Ph^l : δὲ UX : om S κινεῖσθαι τὸ ζῶον E [γρ. τὸ σῶμα E³], SUVX
Ph^l : τὸ ζῶον κινεῖσθαι W : τὸ σῶμα κινεῖσθαι Cy 8 καὶ ECVWXy
Ph^l : om SU αὐτὸ ἔφαμεν EX : ἔφαμεν αὐτὸ **b**—X *Ph^l* 9 διατέρει
 ESUVWX *Th* 32, 9 : διαφέρειν y, [eras v] C (λέγειν post μονάδας y)
 μικρὰς ECy *Th* 32, 9 *So* 31, 14 : μικρὰς **b**—Cy 11 (τῷ) τὸ S)
 ταύτας E *So* 31, 16 : αὐτὰς **b** (δὲ V : δεῖ E, ei eras, in ras ἡ)
 12 (εἰς τὸ αὐτὸ post ἀριθμὸν ponit et τε ante καὶ add *Ph^l* : τε ins
 etiam W²) τε ECSUWy *Ph^l* *Th* 32, 12 : γε X : om V *So* 31, 22
 13 τοιαῦτα o—V *Ph^l* *Th* 32, 13 : om V *So* 31, 22 14 (δύνατον C,
 ins & C³) (τοιοῦτον ἀδύνατον X) 15 (ἐπιχειρήσοι V) 16 (λογισμούς
 & ins E³) 17 (γὰρ om y) 18 μαντεύσασθαι EX *Th* 32, 17
So 31, 28 cf *Ph^l* 174, 26 ; 175, 1 : μαντεύσασθαι **b**—X παραδεδομένων
 o—y *Si¹* *So* 31, 37 : δεδομένων y : ἀποδεδομένων *Ph^l* 20 (τῷ) τὸ V)
 (ἑαυτῷ W) (τῷ) τι V) 21 (ἀσώματον Xy) (δὲ om X)

τινας ἀπορίας τε καὶ ὑπεναντιώσεις ἔχει, διεληλύθαμεν
 σχεδόν. λείπεται δ' ἐπισκέφασθαι πῶς λέγεται τὸ ἐκ τῶν
 στοιχείων αὐτὴν εἶναι. λέγουσι μὲν γάρ, ἵν' αἰσθάνηται τε
 τῶν ὄντων καὶ ἕκαστον γνωρίζῃ, ἀναγκαῖον δὲ συμβαίνει 25
 πολλὰ καὶ ἀδύνατα τῷ λόγῳ. τίθενται γὰρ γνωρίζειν τῷ
 ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, ὥσπερ ἂν εἰ τὴν ψυχὴν τὰ πράγματα
 τιθέντες. οὐκ ἔστι δὲ μόνον ταῦτα, πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα,
 μᾶλλον δ' ἴσως ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν τὰ ἐκ τούτων. ἐξ ὧν
 μὲν οὖν ἐστὶν ἕκαστον τούτων, ἔστω γινώσκειν τὴν ψυχὴν καὶ 30
 αἰσθάνεσθαι· ἀλλὰ τὸ σύνολον τίνι γνωρίζῃ ἢ αἰσθάνεται;
 οἷον τί θεὸς ἢ ἄνθρωπος ἢ σὰρξ ἢ ὅστων, ὁμοίως δὲ καὶ
 ἄλλο ὅτιον τῶν συνθέτων. οὐ γὰρ ὁπωσὸν ἔχοντα τὰ 410^a
 στοιχεία τούτων ἕκαστον, ἀλλὰ λόγῳ τινὶ καὶ συνθέσει. καθά-
 περ φησὶ καὶ Ἑμπεδοκλῆς τὸ ὅστων·

ἢ δὲ χθρὼν ἐπίηρος ἐν εὐστέροις χοάνοισιν

τῷ δύο τῶν ὀκτὼ μερέων λάχε νήστιδος αἴγλης,

5

τέσσαρα δ' Ἡφαίστοιο· τὰ δ' ὅστέα λευκὰ γέγοντο.

22 τε ECSU : om VWXy Ph^c 175, 13 So 32, 1 (ἔχει καὶ ὑπ. Wy)
 23 (τὸ) τὰ E) 24 (μὲν om W) (ἵν' om E, ins E³) αἰσθάνηται·
 E [an eras], SUVX Th 33, 2 So 32, 3 : αἰσθάνηται CWy τε om VX,
 [eras ut v] y Th 33, 2 So 32, 3 25 (γνωρίζειν S) 28 (τιθενται y,
 E³ [ex τιθέντες]) (πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα om V) 30 (ἐστὶν om Wy)
 (τούτων om X) (ἔστω om CS, ins C²) (ἐγγινώσκειν C, ἐγ eras)
 31 τίνι... ἢ ECSUVy So 32, 10 : οὐ... οὐδ' WX (γνωρίζει V)
 32 (ἢ τί ἀνθρ. S)

410^a 1 ἄλλο ὅστων E : ὅστων ἄλλο b So 32, 11 2 τούτων b Th
 33, 10 So 32, 11 : τῶν E [ins τοῦ E³] 3 καὶ ECSUWy So 32, 14 cf Sir
 68, 3 Ph^p 176, 5 : om VX Th 33, 11 4 (δὲ χθρὼν) δεχθρὼν E [p eras])
 5 τὸ Steinhart : τῶν o—W Ph^l 178, 1 Th 33, 13 [τὰ Z] So 32, 16 :
 τὰ E³ : τὰς W [sser τῶν] μερέων E [eras, in ras μοιράων E³],
 CSX, [corr in μοιράων] U Ph^c 178, 1 D [μοιρέων D¹, μοιράων t, μοιρῶν R]
 Th 33, 13 So 32, 16 : μοιράων VWy Ph^l 6 λευκὰ γέγοντο CVy Ph^l D :
 λευκὰ ἐγένοντο E [λευκὰ ἐγ. eras ἐ], SUWX Ph^l R Th 33, 14 So 32, 17

οὐδὲν οὖν ὄφελος ἐνεῖναι τὰ στοιχεῖα ἐν τῇ ψυχῇ, εἰ μὴ καὶ οἱ
 λόγοι ἐνέσονται καὶ ἡ σύνθεσις· γνωριεῖ γὰρ ἕκαστον τὸ
 ὅμοιον, τὸ δ' ὁστοῦν ἢ τὸν ἄνθρωπον οὐθέν, εἰ μὴ καὶ ταῦτ'
 10 ἐνέσται. τοῦτο δ' ὅτι ἀδύνατον, οὐθὲν δεῖ λέγειν· τίς γὰρ ἂν
 ἀπορήσειεν εἰ ἐνεστὶν ἐν τῇ ψυχῇ λίθος ἢ ἄνθρωπος; ὁμοίως
 δὲ καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
 καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ἔτι δὲ πολλαχῶς λεγομένου τοῦ ὄντος
 (σημαίνει γὰρ τὸ μὲν τόδε τι, τὸ δὲ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ καὶ
 15 τινα ἄλλην τῶν διαιρεθεισῶν κατηγοριῶν) πότερον ἐξ ἀπάν-
 των ἔσται ἡ ψυχὴ ἢ οὐ; ἄλλ' οὐ δοκεῖ κοινὰ πάντων εἶναι
 στοιχεῖα. ἄρ' οὖν ὅσα τῶν οὐσιῶν, ἐκ τούτων μόνον; πῶς οὖν
 γινώσκει καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον; ἢ φήσουσιν ἐκάστου γένους
 εἶναι στοιχεῖα καὶ ἀρχὰς ἰδίαις, ἐξ ὧν τὴν ψυχὴν συνεστά-
 20 ναι; ἔσται ἄρα ποσὸν καὶ ποιὸν καὶ οὐσία. ἀλλ' ἀδύνατον ἐκ
 τῶν τοῦ ποσοῦ στοιχείων οὐσίαν εἶναι καὶ μὴ ποσόν. τοῖς δὴ
 λέγουσιν ἐκ πάντων ταῦτά τε καὶ τοιαῦθ' ἕτερα συμβαίνει.
 ἄτοπον δὲ καὶ τὸ φάναι μὲν ἀπαθὲς εἶναι τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ
 ὁμοίου, αἰσθάνεσθαι δὲ τὸ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου καὶ γινώσκειν
 25 τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον· τὸ δ' αἰσθάνεσθαι πάσχειν τι καὶ κι-

7 ἐνεῖναι E [ἐν eras]: εἶναι b So 32, 35 (ἐν om X) (οἱ om V)
 9 ἢ ECVWXY So 33, 2: καὶ SU (εἰ corr E³ ex ἢ E², quod in ras)
 (μὴν [sed v eras] E) 10 (δεῖσιτι E, τι exp E²) (οὐδὲ X) 2v ECSUVW
 Th 33, 19: om XY So 33, 3 11 ἐνεστὶν ECSVY So 33, 3: ἐστὶν UWX
 13 περὶ o—X: ἐπὶ X Si^c 68, 28 cf So 33, 5 14 ἢ ποιὸν o: τὸ δὲ ποιὸν
 Phⁱ So 33, 14 16 (ἐστὶν X) (κοινὰ) τιὰ S 17 στοιχεῖα b—y Th 33, 30
 [add τὰ C] So 33, 18: τὰ στ. E, y [τὰ del] μόνον E [sser -ων E³]: μόνων b
 18 (γ. ὅτι καὶ y [eras ὅτι] C) 19 (ἰδίως S: ἰδίαις, ας in ras E³)
 20 (ἄρα καὶ π. W) (ἐκ om V) 21 (εἶναι οὐσίαν V) (δὲ V) 22 ταῦτά
 τε καὶ om V (τε om C) 23 (δὲ ins W) (ἀπαθὲς μὲν y) 25 (τὸ
 ὅμοιον τῷ ὁμ. Si^l) τὸ δ' om V: τὸ γὰρ V²X cf Ph^p 180, 5 τι b Si^l Ph^p
 181, 4: τε E So 33, 33 καὶ κινεῖσθαι CSVWY Ph 181, 4 So 33, 33: κ.
 κινεῖν E: κ. ποιεῖν UX: ἢ ποιεῖν καὶ κινεῖσθαι Si^l cf Si^p 69, 26 . 28

νεῖσθαι τιθέασιν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ νοεῖν τε καὶ γινώσκειν.
 πολλὰς δ' ἀπορίας καὶ δυσχερείας ἔχοντος τοῦ λέγειν, κα-
 θάπερ Ἑμπεδοκλῆς, ὡς τοῖς σωματικοῖς στοιχείοις ἕκαστα
 γνωρίζεται, καὶ πρὸς τὸ ὅμοιον, μαρτυρεῖ τὸ νῦν λεχθέν·
 ὅσα γὰρ ἔστιν ἐν τοῖς τῶν ζώων σώμασιν ἀπλῶς γῆς, οἷον 30
 ὁστὰ νεῦρα τρίχες, οὐθενὸς αἰσθάνεσθαι δοκεῖ, ὥστ' οὐδὲ τῶν 410^b
 ὁμοίων· καίτοι προσῆκεν. ἔτι δ' ἐκάστη τῶν ἀρχῶν ἄγνοια
 πλείων ἢ σύνεσις ὑπάρξει· γινώσκεται μὲν γὰρ ἐν ἕκαστον,
 πολλὰ δ' ἀγνοήσκει· πάντα γὰρ τᾶλλα. συμβαίνει δ' Ἑμ-
 πεδοκλεῖ γε καὶ ἀφρονέστατον εἶναι τὸν θεόν· μόνος γὰρ τῶν 5
 στοιχείων ἐν οὐ γνωρίζει, τὸ νεῖκος, τὰ δὲ θνητὰ πάντα· ἐκ
 πάντων γὰρ ἕκαστον. ὅλως τε διὰ τίν' αἰτίαν οὐχ ἅπαντα
 ψυχὴν ἔχει τὰ ὄντα, ἐπειδὴ πᾶν ἥτοι στοιχεῖον ἢ ἐκ στοιχείου

26 (δὲ om V) τε b—V *Sic* cf *So* 33, 33: τι V: om E
 cf *Th* 34, 7 τὸ γινώσκειν *Sic* cf *Th* 34, 7 29 μαρτυρεῖ δὲ τὸ
Sic 70, 8 λεχθὲν ECSUX *Sic* 70, 8 *Ph*^c 180, 23; 181, 7: λεχθη-
 σόμενον U² V y [corr ex λεχθὲν], sser X² cf *So* 34, 6 30 ἔστιν
 EWX *Ph*^c 180, 25 *So* 34, 7: ἐνεστιν CSUVy τῶν ESUXy
So 34, 7: om CV

410^b 1 (ὥστ' ὥσπερ V) 2 (προσῆκον τὰ νεῦρα καὶ τὰς τρίχας
 γενηρὰ ὄντα τῶν ὁμοίων αἰσθάνεσθαι. ἔτι W) 3 πλείων [corr in πλείων] E,
 [corr fort ex πλείων] V *Ph*^l D *Th* 34, 11: πλείων b—V *Ph*^l R *So* 34, 11
 (σύνεσις V, σύνεσις V¹) ὑπάρξει ESUVy, C [ξ in ras, eras γ]
Th 34, 12 *So* 34, 11: ὑπάρχει WX *Ph*^l ἕκαστον ECSUy: ἐκάστη WX,
 V[sser -ον] *Ph*^l *So* 34, 11 4 πάντα γὰρ τᾶλλα b *Ph*^l *Th* 34, 12
 cf *So* 34, 12: om E, suppl mg E³ δ' o—S *Ph*^l *Th* 34, 13: δὲ καὶ
 S *So* 34, 13 5 γε om y *Ph*^l *Th* 34, 13 *So* 34, 13 (ἀφρονέστερον y,
 (τὸν) γὰρ V, corr V²) 6 ἐν o—C *Ph*^l: om C *So* 34, 14 γνωρίζει
 b *Sic* 70, 18 *Ph*^l 181, 27 *Th* 34, 15 *So* 34, 14: γνωρίζει E 7 τε
 EVWXy, *Th* 34, 17: δὲ CSUX² *Sic* *Ph*^l 8 πᾶν b *Sic* 70, 22
So 34, 16 cf *Th* 34, 18: om E, ins E² ἥτοι σι. EU: ἢ σι. b—U
 cf *Th* 34, 18 *So* 34, 16 (ἐκ στοιχείου) ἐκ στοιχείων καὶ στοιχείων ἢ W:
 ἐκ τῶν στοιχείων καὶ στοιχείων X)

ένος ἢ πλειόνων ἢ πάντων; ἀναγκαῖον γάρ ἐστιν ἔν τι γι-
 10 νώσκειν ἢ τινὰ ἢ πάντα. ἀπορήσεις δ' ἂν τις καὶ τί ποτ'
 ἐστὶ τὸ ἐνοποιῶν αὐτά· ὅλη γὰρ ἔοικε τὰ γε στοιχεῖα· κυ-
 ριώτατον γὰρ ἐκείνο τὸ συνέχον ὃ τί ποτ' ἐστίν· τῆς δὲ φυ-
 χῆς εἶναι τι κρεῖττον καὶ ἄρχον ἀδύνατον· ἀδυνατώτερον δ'
 15 ἐτι τοῦ νοῦ· εὖλογον γὰρ τοῦτον εἶναι προγενέστατον καὶ κύριον
 κατὰ φύσιν, τὰ δὲ στοιχεῖα φασὶ πρώτα τῶν ὄντων εἶναι.

πάντες δέ, καὶ οἱ διὰ τὸ γνωρίζειν καὶ αἰσθάνεσθαι τὰ ὄντα
 τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν στοιχείων λέγοντες αὐτήν, καὶ οἱ τὸ κι-
 νητικώτατον, οὐ περὶ πάσης λέγουσι ψυχῆς. οὔτε γὰρ τὰ
 αἰσθανόμενα πάντα κινητικά· φαίνεται γὰρ εἶναι τινα μὴ-
 20 νιμα τῶν ζώων κατὰ τόπον· καίτοι δοκεῖ γε ταύτην μόνην
 τῶν κινήσεων κινεῖν ἢ ψυχὴ τὸ ζῶον. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοι
 τὸν νοῦν καὶ τὸ αἰσθητικὸν ἐκ τῶν στοιχείων ποιῶσιν· φαίνεται
 γὰρ τὰ τε φυτὰ ζῆν οὐ μετέχοντα φοράς οὐδ' αἰσθήσεως,

9 ἢ ἐκ πλ. V, ἐκ ins E^r, So 34, 17 ἐν τι ECVy So 34, 18 : ἐν SUX :
 ἢ ἐν W 11 αὐτὰ o Ph^l : ταῦτα Si^l τὰ γε στ. ECVy Ph^l R : τὰ στ.
 SUWX Ph^l D κυριώτατον o So 34, 21 : κύριον Ph^l 12 γὰρ b So 34, 22 :
 δὲ E [sed eras, in ras γὰρ E²] Ph^l (δὲ om S) 13 εἶναι τι κρεῖσσον EWX
 Ph^e 183, 17 : εἶναι τι κρεῖττον CSVy Si^l So 34, 22 : κρεῖττον εἶναι τι U
 (ἄρχῃ S) (δὲ τι W) 14 εὖλογον EU Si^e 71, 4 Ph^l R p182, 21 Th
 34, 25 So 34, 24 : εὐλογώτατον CSVy Ph^l D : εὐλογώτερον W : ἄλογον X
 (γὰρ) γε S : γὰρ ἄρα X) τοῦτον εἶναι EUW, [τοῦτο] X : εἶναι τοῦτον CSVy
 Ph^l D, [τοῦτο] R προγενέστατον o—X Ph^l Th 34, 25 : προγενέστερον X So
 34, 25 cf Si^p 71, 4 κύριον o—W Ph^l So 34, 25 : κυριώτατον W
 Th 34, 26 15 (φασί) ταυτὶ V) 16 γνωρίζειν καὶ αἰσθάνεσθαι : o—y Ph^l D
 So 34, 31 : αἰσθάνεσθαι καὶ γνωρίζειν y Ph^l R τὰ ὄντα τὴν ψυχὴν EWX
 Ph^l D : τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν V : τὴν ψυχὴν τὰ ὄντα CSUy Ph^l R So 34, 31
 17 λέγοντες] ποιῶντες Ph^l So 34, 31 18 πάσης E Si^p 71, 33 36
 Ph^l p184, 15 Th 34, 27 : ἀπίσης b So 34, 32 19 (ἅπαντα X)
 (γὰρ) γε S) (μόρια S [sed ἐπὶ τῶτα mg]) 20 γε δοκεῖ X Ph^l
 (γε om V [ras 2 litt] : ras corr ex τε E) (μόνην ταύτην y) 21 (ψυχὴ
 καὶ τὸ V) 23 (ωθόρας S)

καὶ τῶν ζῶων πολλὰ διάνοιαν οὐκ ἔχειν. εἰ δέ τις καὶ ταῦτα
 παραχωρήσεις καὶ θείῃ τὸν νοῦν μέρος τι τῆς ψυχῆς, ὁμοίως 25
 δὲ καὶ τὸ αἰσθητικόν, οὐδ' ἂν οὕτω λέγοιεν καθόλου περὶ
 πάσης ψυχῆς οὐδὲ περὶ ὅλης οὐδεμιᾶς. τοῦτο δὲ πέπονθε
 καὶ ὁ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς ἔπεισι καλουμένοις λόγος· ψησί γάρ
 τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ ὅλου εἰσιέναι ἀναπνεόντων, φερομένην ὑπὸ
 τῶν ἀνέμων. οὐχ οἷόν τε δὴ τοῖς φυτοῖς τοῦτο συμβαίνειν οὐδὲ 30
 τῶν ζῶων ἐνίοις, εἴπερ μὴ πάντα ἀναπνεύουσιν· τοῦτο δὲ λέ- 411^a
 ληθε τοὺς οὕτως ὑπειληφότας. εἴ τε δεῖ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν
 στοιχείων ποιεῖν, οὐθὲν δεῖ ἐξ ἀπάντων· ἱκανὸν γὰρ θάτερον
 μέρος τῆς ἐναντιώσεως ἑαυτὸ τε κρίνειν καὶ τὸ ἀντικείμενον.
 καὶ γὰρ τῷ εὐθεὶ καὶ αὐτὸ καὶ τὸ καμπύλον γινώσκομεν· 5
 κριτὴς γὰρ ἀμφοῖ· ὁ κανὼν, τὸ δὲ καμπύλον οὐθ' ἑαυτοῦ
 οὔτε τοῦ εὐθέος. καὶ ἐν τῷ ὅλῳ δέ τινες αὐτὴν μεμεῖχθαι
 φασιν, ὅθεν ἴτως καὶ Θαλῆς φήθη πάντα πλήρη θεῶν εἶναι.

24 (ἔχει W) 25 (τι om C) 26 (οὐκ ἂν y) οὕτω Th 35,
 26 (λέγει V [corr vid e λέγοιεν, a sser]) καθόλου ESWX Sic
 72, 7 Th 35, 15: om CUVy cf Ph^p 186, 3. 5 So 35, 12 (περὶ τῆς π. V)
 27 οὐδεμιᾶς C Th 35, 16 cf Ph^p 186, 6. 11: οὐδὲ μιᾶς EUWXy, [eras
 accent sup e] V: οὐδὲ περὶ μιᾶς S Sic 72, 8 So 35, 12 cf Ph^p 186, 14. 18
 (τὸ αὐτὸ Ph^l) 28 ἔπεισι καλουμένοις E: ἔπ. καλούμενος X So 35, 17:
 ἔπεισιν ἀδόμενος U: καλουμένοις ἔπεισι CVy Ph^l cf Th 35, 17: καλούμενος
 ἔπεισι W: ἔπεισι S (λόγος E, eras littera ante e) 29 (ὅλου E²
 ex λόγου) 30 δὴ E [δὲ corr E^x], CSUVy: δὲ WX So 35, 19 (τοῖς
 φυτοῖς om [ras 4 litt] V)

411^a 1 (εἴπερ μὴ) μηδὲ y) δὲ b Sic 72, 14 Ph^l Th 35, 20:
 δὴ E 2 (τὸ οὕτως S) εἴ τε CSUy Ph^l: εἴ γε X [eras γε
 corr in εἴ δὲ X²]: εἴπερ δὲ V, W [del δὲ], E^x [corr ex εἴ τε δὲ
 cf Si^l A], C² (δεῖ) δὴ S, [corr in δεῖ] V) 3 (δεῖ) δὴ S) 4 (καὶ
 ἑαυτὸ κρίνειν y) 5 (καλ₃ om X) 8 ἴσως o—V Si^l 73, 21 Ph^l:
 om V So 36, 10 (θαλλῆς SU, [exp alterum λ] W) πάντα
 πλήρη o Sic 73, 23 Th 35, 29 So 36, 11 cf Ph^p 188, 16: πλήρη πάντα
 Si^l A Ph^l

τοῦτο δ' ἔχει τινὰς ἀπορίας· διὰ τίνα γὰρ αἰτίαν ἐν μὲν τῷ
 10 ἀέρι ἢ τῷ πυρὶ οὕσα ἡ φυγὴ οὐ ποιεῖ ζῶον, ἐν δὲ τοῖς μει-
 κτοῖς, καὶ ταῦτα βελτίων ἐν τούτοις εἶναι δοκοῦσα; ἐπιζητή-
 σεις δ' ἂν τις καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ἡ ἐν τῷ ἀέρι φυγὴ τῆς
 ἐν τοῖς ζῷοις βελτίων ἐστὶ καὶ ἀθανατωτέρα. συμβαίνει δ'
 ἀμφοτέρως ἄτοπον καὶ παράλογον· καὶ γὰρ τὸ λέγειν
 15 ζῶον τὸ πῦρ ἢ τὸν ἀέρα τῶν παραβολωτέρων ἐπὶ, καὶ τὸ
 μὴ λέγειν ζῶα φυγῆς ἐνούσης ἄτοπον. ὑπολαβεῖν δ' εἰκόασιν
 εἶναι τὴν φυγὴν ἐν τούτοις, ὅτι τὸ ὅλον τοῖς μορίοις ὁμοειδές.
 ὥστ' ἀναγκαῖον αὐτοῖς λέγειν καὶ τὴν φυγὴν ὁμοειδῆ τοῖς
 μορίοις εἶναι, εἰ τῷ ἀπολαμβάνεσθαι τι τοῦ περιέχοντος ἐν
 20 τοῖς ζῷοις ἔμφυχα τὰ ζῶα γίνεται. εἰ δ' ὁ μὲν ἀήρ διασπώ-
 μενος ὁμοειδής, ἡ δὲ φυγὴ ἀνομοιομερής, τὸ μὲν τι αὐτῆς
 ὑπάρξει δῆλον ὅτι, τὸ δ' οὐχ ὑπάρξει. ἀναγκαῖον οὖν αὐτὴν
 ἢ ὁμοιομερῆ εἶναι ἢ μὴ ἐνυπάρχειν ἐν ὅτεσδ' οὖν μορίῳ τοῦ παντός.

9 τίνα γὰρ ESUVWX Th 35,36: τίνα μὲν γὰρ CVy, ins
 αὐὲν E² μὲν EUVWX Th 35,37 So 36,19: om CSy 10 ἢ τῷ
 EVWXy cf Th 35,37 [καὶ τῷ]: ἢ ἐν τῷ CSU (ἢ om V) 11 (ταῦτα)
 τοι X) βελτίων b So 36,20: βέλτιον E εἶναι ἐν τούτοις Sy So 36,20
 12 δ' EWX Si^l So 36,20 cf Ph^p 189,4: γὰρ CSUVy E² (καὶ om y)
 13 (δὲ καὶ ἀμφ. y) 14 (καὶ παράλογον... 16 ἄτοπον om y, mg y¹)
 15 παραβολωτέρων Si^l Ph^p 189,11D Th 36,2: παραλογωτέρων ECVy
 cf Ph^p 189,11 R Th 36,2 C: παραλόγων SUWX: «ἐμπλήζτων» So 36,24
 (ἐστὶ om CVy) 17 εἶναι τὴν ψ. E Si^l So 36,25: τὴν ψ. εἶναι CVWy
 Ph^l Th 36,4: τὴν ψ. SUX ὅτι ESUWX Th 36,5: ἐπεὶ CVy Ph^l
 So 36,26 (ὅλον ἐν τοῖς E) 18 καὶ o Ph^l: om Si^l 19 εἶναι
 b E² Ph^l: om E Si^l εἰ ECWy Si^l Ph^l R^l [ἢ D]: ἐν S: εἰ ἐν UX:
 εἴπερ ἐν V (τὸ C) ἀπολαμβάνεσθαι EVWX Si^l Ph^l p190,16 . 30
 So 36,30: ἀπολαμβάνειν CSUy cf Ph^p 189,30 (περιέχοντος ἀέρος ἐν
 V: ὑπερέχοντος y) 20 τὰ EWX Si^l Ph^l p190,31: om CSUVy
 cf So 36,30 (γίγνονται E, -εταί E²) (διασπώμενον ὁμοειδές U)
 23 ἢ₁ b Si^p 76,5 Ph^l R: om E cf Ph^l D [22 αὐτῇ]

φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὡς οὔτε τὸ γινώσκειν ὑπάρ-
χει τῇ ψυχῇ διὰ τὸ ἐκ τῶν στοιχείων εἶναι, οὔτε τὸ κινεῖ- 25
σθαι αὐτὴν καλῶς οὐδ' ἀληθῶς λέγεται. ἐπεὶ δὲ τὸ γινώ-
σκειν τῆς ψυχῆς ἐστὶ καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι τε καὶ τὸ δοξά-
ζειν, ἔτι δὲ τὸ ἐπιθυμεῖν καὶ βούλεσθαι καὶ ὅλως αἱ ὁρέξεις,
γίνεται δὲ καὶ ἡ κατὰ τόπον κινήσεις τοῖς ζώοις ὑπὸ τῆς
ψυχῆς, ἔτι δ' αὖξή τε καὶ ἀκμὴ καὶ φθίσις, πότερον ὅλη 30
τῇ ψυχῇ τούτων ἕκαστον ὑπάρχει, καὶ πάσῃ νοοῦμέν τε καὶ 411^b
αἰσθανόμεθα καὶ κινούμεθα καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ποιούμεν τε 2
καὶ πάσχο- 2

μεν. ἢ μορίοις ἑτέροις ἕτερα; καὶ τὸ ζῆν δὴ πότερον ἓν τι
τούτων ἐστὶν ἐνὶ ἡ καὶ ἐν πλείοσιν ἢ πᾶσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι
αἵτιον; λέγουσι δὴ τινες μεριστὴν αὐτὴν, καὶ ἄλλω μὲν 5

25 (τῇ ins C^x) (τῶν om W) (οὔτε δὲ τὸ V [δὲ ex διὰ corr])
26 οὐδ' ἀληθῶς b Phⁱ So 37, 8 : om E, ins mg E² ἐπεὶ δὲ o—Cy Si^l
Ph^c 195, 24D So 37, 9 : ἐπειδὴ C [corr ἢ in ε], η sser E², corr E³ Phⁱ D
c195, 24 Rt : ἐπειδὴ δὲ y Phⁱ R Th 36, 27 27 τῆς ESUVWX Phⁱ
c195, 24 So 37, 9 : om Cy Si^l τοῦ EVWX : om CSUy Phⁱ So 37, 9
28 δὲ τὸ ECVy : δὲ καὶ τὸ SUWX cf So 37, 10 [om δὲ] (ante βού-
λεσθαι eras τὸ C) βούλεσθαι E [eu ins E²], SW Si^p 77, 27 Ph^p 195, 20
Th 36, 36 : βούλευσθαι CUVXy So 37, 10 cf Th 36, 29 (αἱ om O)
(ὁρέξεις C) 29 (καὶ om y, C [ins C^x]) ἢ b Th 36, 29 So 37, 10 :
om E τῆς ESUWX Th 36, 30 : om CVy So 37, 11 30 (ἔτι δὲ
καὶ y) αὖξή E [σις ins E²], So 37, 12 : αὖξῃσις b Th 36, 30 (τε om V)

411^b 1 (ὑπάρχειν X [sed v eras]) πᾶσι E [i rad corr ex η],
y [corr in -η] (καὶ πάσῃ καὶ V) 2 καὶ κινούμεθα EVW Sic 77, 29
So 37, 13 : καὶ κινούμεν X : om CSUy (τε om U) 3 δὴ o—V
So 37, 16 : δὲ V Phⁱ Th 36, 37 (ἐν τινι) ἐνὶ y) 4 ἐνὶ ἡ b—y cf Th
36, 37 : ἡ ἐνὶ ἡ E [sed ἐνὶ ἡ del E³] : ἡ y cf So 37, 17 ἐν ECUVy So 37,
17 : om SWX πᾶσιν E : καὶ πᾶσιν CVWXy, ins καὶ E² : καὶ ἐν πᾶσιν SU
So 37, 18 5 δὴ EWX Si^l : δὲ CSUy sser E²W² Phⁱ (αὐτὴν
μεριστὴν y) καὶ ESUVWX Si^l Phⁱ : εἶναι καὶ Cy ἄλλω CSUX, corr y,
sser V¹W² Si^l p78, 18 Phⁱ Th 37, 4 So 37, 27 : ἄλλω EVWy cf So 37, 27C

νοεῖν ἄλλω δὲ ἐπιθυμεῖν. τί οὖν δὴ ποτε συνέχει τὴν ψυχὴν,
εἰ μεριστὴ πέφυκεν; οὐ γὰρ δὴ τό γε σῶμα· δοκεῖ γὰρ τοῦ-
ναντίον μᾶλλον ἢ ψυχὴ τὸ σῶμα συνέχειν· ἐξελητούσης γοῦν
διαπνεύεται καὶ σήπεται. εἰ οὖν ἕτερόν τι μίαν αὐτὴν ποιεῖ,
10 ἐκεῖνο μάλιστ' ἂν εἴη ψυχὴ. δεῖξαι δὲ πάλιν καὶ ἐκεῖνο ζη-
τεῖν πότερον ἐν ἡ πολυμερές. εἰ μὲν γὰρ ἓν, διὰ τί οὐκ
εὐθέως καὶ ἡ ψυχὴ ἓν; εἰ δὲ μεριστόν, πάλιν ὁ λόγος ζη-
τήσῃ τί τὸ συνέχον ἐκεῖνο, καὶ οὕτω δὴ πρόεισιν ἐπὶ τὸ
ἄπειρον. ἀπορήσῃ δ' ἂν τις καὶ περὶ τῶν μορίων αὐτῆς,
15 τίν' ἔχει δύναμιν ἕκαστον ἐν τῷ σώματι. εἰ γὰρ ἡ ὅλη
ψυχὴ πᾶν τὸ σῶμα συνέχει, προσήκει καὶ τῶν μορίων
ἕκαστον συνέχειν τι τοῦ σώματος. τοῦτο δ' ἔοικεν ἀδυνάτῳ·
ποῖον γὰρ μόνιον ἢ πῶς ὁ νοῦς συνέξει, χαλεπὸν καὶ πλά-
σαι. φαίνεται δὲ καὶ τὰ φιντὰ διαιρούμενα ζῆν καὶ τῶν
20 ζώων ἔνια τῶν ἐντόμων, ὥς τὴν αὐτὴν ἔχοντα ψυχὴν τῷ
εἶδει, εἰ καὶ μὴ ἀριθμῶ· ἑκάτερον γὰρ τῶν μορίων αἴσθησιν

6 ἄλλω CSUX, corr V¹y sscr W²: ἄλλο EVW cf So 37, 27 C²
7 τό γε [eras τό] E: γε τὸ CV: τὸ SUWXy (μᾶλλον τοῦναν-
τίον W) 8 (ἐξελητούσα W) γοῦν o—y Sic 78, 23 Th 37, 11:
γὰρ δὴ y: γὰρ Ph^c 208, 28 So 37, 31 9 διαπνεύεται o—y Sic 78, 23
Ph^c 197, 2 Th 37, 12: διαπνεῖ τε y So 37, 31 (αὐτὴν om W)
10 (ἐκεῖνο δὲ μ. V) εἴη ψυχὴ ESUX Th 37, 13 So 37, 36
cf Ph^p 197, 20: εἴη ἡ ψυχὴ CVy 12 καὶ ἡ ψ. ἐν E Th 37, 14: καὶ
τὴν ψυχὴν ἐν SUWX cf Ph^p 197, 22 [inde So 37, 17]: καὶ τὴν ψ. ἐν
εἶναι Cy: ἐν εἶναι καὶ τὴν ψ. V 13 (ἐκεῖνα [rad corr in ἐκεῖνο] E)
15 δύναμιν ἕκαστον ECUWXy S¹ Ph¹ So 38, 22 AC: ἕκαστον δύναμιν
SV So 38, 22B (τῷ om S¹A) (εἰ) ἡ W ἡ ὅλη o—VW
So 38, 23: ὅλη ἡ W Th 37, 32 cf Ph^p 199, 14: ὅλη V 17 (τοῦτω E)
ἀδύνατον W² Ph^c 199, 23 18 συνέξει b—V [συνάξει y] Ph^c 199, 25:
241, 35 Th 37, 34 So 38, 29: συνέχει EV cf S¹p 95, 31 19 (καὶ om S)
20 (ψυχὴν om V) 21 (εἰ om y) (καὶ μὴ τῷ V: μὴ καὶ E)
γὰρ EV Th 38, 6 cf Ph^p 200, 12: γοῦν CSXy So 39, 3: οὖν UW

ἔχει καὶ κινεῖται κατὰ τόπον ἐπὶ τινὰ χρόνον. εἰ δὲ μὴ διατελοῦσιν, οὐδὲν ἄτοπον· ὄργανα γὰρ οὐκ ἔχουσιν ὥστε σφί-
 ζειν τὴν φύσιν. ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ἐν ἐκατέρῳ τῶν μορίων
 ἅπαντ' ἐνυπάρχει τὰ μόρια τῆς ψυχῆς, καὶ ὁμοειδεῖς εἰσὶν 25
 ἀλλήλαις καὶ τῇ ὅλῃ, ἀλλήλων μὲν ὡς οὐ χωριστὰ ὄντα,
 τῆς δ' ὅλης ψυχῆς ὡς διαιρετῆς οὐσης. ἔοικε δὲ καὶ ἡ ἐν
 τοῖς φυτοῖς ἀρχὴ ψυχὴ τις εἶναι· μόνης γὰρ ταύτης κοι-
 νωνεῖ καὶ ζῶα καὶ φυτά· καὶ αὕτη μὲν χωρίζεται τῆς
 αἰσθητικῆς ἀρχῆς, αἰσθησιν δ' οὐδὲν ἄνευ ταύτης ἔχει. 30

23 (τὸ ἄτοπον y) 25 ἐνυπάρχειν WXY, [eras v] C (μόρια ins C²)
 ὁμοειδεῖς [ὁμοειδῆ E³] εἰσὶν ἀλλήλαις o—W *Sip* 79, 28 ; 79, 31 *Ph*^c 200, 24 :
 ὁμοειδῆ εἰσὶν ἀλλήλοις W *cf Th* 38, 12 *So* 39, 9 26 ἀλλήλων ECSUXy
Sic 80, 17 *Ph*^c 200, 25 . 29 *cf Th* 38, 15 : ἀλλήλοις W *So* 39, 10 :
 ἀλλήλαις V, sscr W² ὡς οὐ o—X *Sic* 80, 17 *M Ph*^c 200, 25 . 29
So 39, 10 : οὐ *Sic* 80, 17 *Aa* : ὡς *Sic* V : ὡς οὐδὲ X 27 (ὡς οὐ διαιρετῆς;
 W [sed οὐ exp]) 28 ἀρχὴ ψυχῆ EVWX *Sic* *Ph*ⁱ *R* 202, 5 *cf Th* 38, 22
So 39, 30 : ἀρχὴ SU, [sscr ψυχῆ] y, [ins ψυχῆ ante ἀρχῆ C²] C
*Ph*ⁱ D (μόνη X : μόγις V [sed corr in μόνης V²]) (ταύτη X)
 29 καὶ ζ. b *Sip* 80, 26 *cf So* 39, 32 : καὶ τὰ ζ. E *cf Th* 38, 24 [καὶ τὰ ζ.
 καὶ τὰ φ] αὕτη X *Ph*ⁱ *cf Sip* 89, 27 30 (αἰσθητικῆς X [sscr -ικῆς X²])
 (ἔχειν S)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ

Β̃.

412· Τὰ μὲν δὴ ὑπὸ τῶν πρότερον παραδεδομένα περὶ ψυ- 1
χῆς εἰρήσθω· πάλιν δ' ὥσπερ ἐξ ὑπαρχῆς ἐπανίωμεν, πει-
5 ρώμενοι διορίσαι τί ἐστι ψυχὴ καὶ τίς ἂν εἴη κοινότατος
λόγος αὐτῆς. λέγομεν δὴ γένος ἔν τι τῶν ὄντων τὴν οὐσίαν,
ταύτης δὲ τὸ μὲν ὡς ὕλην, ὃ καθ' αὐτὸ μὲν οὐκ ἔστι τόδε
τι, ἕτερον δὲ μορφήν καὶ εἶδος, καθ' ἣν ἤδη λέγεται τόδε
τι, καὶ τρίτον τὸ ἐκ τούτων. ἔστι δ' ἡ μὲν ὕλη δύνάμις, τὸ
10 δ' εἶδος ἐντελέχεια, καὶ τοῦτο διχῶς, τὸ μὲν ὡς ἐπιστήμη,

412· 3 τὰ μὲν δὴ [οὖν *Ph*¹ 207, 16 : om *Ph*¹ 202, 2] ὑπὸ τῶν πρό-
τερον [προτέρων *Vy Sil Ph¹ bis*] παραδεδομένα περὶ ψυχῆς εἰρήσθω [corr
in εἴρηται *E³ cf Th 38, 35*]· πάλιν . . . ἐπανίωμεν *ECVy Sil^c 82, 15*
Ph¹ bis Th 38, 34 : ἐπεὶ δὲ [ἐπειδὴ *P So 40, 2*] τὰ παραδεδομένα περὶ ψυχῆς
παρὰ τῶν ἄλλων, ἐφ' ὅσον [ἔσων *X*] ἕκαστος ἀπεφάνετο [τῶν add *E_a P*
So 40, 3] πρότερον [πρώτον *W*] εἴρηται σχεδόν, νῦν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς
[ὑπαρχῆς *S So 40, 3*] πάλιν ἐπανίωμεν *SUWXPE_a So 40, 2* 5 τίς ἂν
εἴη *ECVyPE_a Th 39, 1 So 40, 4* : τί [τίς *WS²*] ἐστίν *SUWX* κοινότα-
τος *ESCVyPE_a Sil^p 82, 18 Th 39, 1 So 40, 4* : κοινὸς *UWX* 6 λέγο-
μεν . . . οὐσίαν ~~W~~ *E_a* (δὲ *V*) γένος ἔν τι *ECUVyP Alex ἀπ' 74, 32 Sil*
Th 39, 3 So 40, 17 : ἔν τι γένος *SX* : γένος post ὄντων *W* τῶν ὄντων
ο *Sil Th 39, 3 cf So 40, 17* : τῶν ἄλλων ὄντων *Alex ἀπ' 74, 33 cf E_a*
7 ὡς ο *Th 39, 4 So 40, 18* : om *Ph¹* μὲν ο—*V So 40, 19 om V Ph¹*
8 μορφή *V Alex ἀπ' 75, 1* 9 (ἔτι *X*, sser ἔστι *X²*) δύνάμις ο—*y*
Sil So 40, 24 : δυνάμει *y W^x E_a Ph^p 211, 14. 1 cf Th 34, 7.10 Sil^p 84, 2*
10 (διττῶς *W*)

τὸ δ' ὡς τὸ θεωρεῖν. οὐσίαι δὲ μάλιστα εἶναι δοκοῦσι τὰ σώ-
ματα, καὶ τούτων τὰ φυσικά· ταῦτα γὰρ τῶν ἄλλων ἀρ-
χαί. τῶν δὲ φυσικῶν τὰ μὲν ἔχει ζῶην, τὰ δ' οὐκ ἔχει·
ζῶην δὲ λέγομεν τὴν δι' αὐτοῦ τροφήν τε καὶ ἀΐξιν καὶ
φθίσιν. ὥστε πᾶν σῶμα φυσικὸν μετέχον ζωῆς οὐσία ἂν 15
εἴη, οὐσία δ' οὕτως ὡς συνθέτη. ἐπεὶ δ' ἐστὶ καὶ σῶμα τοι-
όνδε, ζῶην γὰρ ἔχον, οὐκ ἂν <ἐν>εἴη τὸ σῶμα ψυχῇ· οὐ
γὰρ ἐστὶ τῶν καθ' ὑποκειμένου τὸ σῶμα, μᾶλλον δ' ὡς
ὑποκείμενον καὶ ὕλη. ἀναγκαῖον ἄρα τὴν ψυχὴν οὐσίαν
εἶναι ὡς εἶδος σώματος φυσικοῦ δυνάμει ζῶην ἔχον- 20
τος. ἡ δ' οὐσία ἐντελέχεια. τοιούτου ἄρα σώματος ἐν-
τελέχεια. αὕτη δὲ λέγεται διχῶς, ἡ μὲν ὡς ἐπιστήμη,
ἡ δ' ὡς τὸ θεωρεῖν, φανερόν οὖν ὅτι ὡς ἐπιστήμη· ἐν γὰρ
τῷ ὑπάρχειν τὴν ψυχὴν καὶ ὕπνος καὶ ἐγρήγορσις ἐστίν,

11 ὡς τὸ θεωρεῖν SUVWXE. *Si^l Ph^l Th 39, 21*: ὡς θεωρία
yP *So 40, 32*: θεωρεῖν EC (εἶναι μάλιστα P) 12 (ἄλλων
αἱ ἀρχαὶ S) 14 λέγομεν o—y P *Si^c 85, 19 Ph^l*: λέγω y P *So 41, 5*
αὐτοῦ P *So 41, 5*: ἑαυτοῦ *Si^c 85, 19 Aa Th 39, 31*: αὐτοῦ o—VP
Si^c 86, 4 p85, 29 Ph^l p212, 30; 213, 9: αὐτῆς V (τε post αὔξησεν
SX: om U) 15 (ζωῆς καὶ οὐσία P) οὐσία ἂν εἴη ECVWyp *So 41, 10*
cf Th 39, 32: om SUX, suppl S²U² 16 (δ₁ om X) (σύνθετος
U² ex συνθετή) ἐπεὶ δὲ SUVWXP *Ph^l So 41, 14*: ἐπειδὴ E [corr in
ἐπεὶ δὲ E³], Cy *cf Th 39, 33* καὶ σῶμα τοιόνδε EC [eras τὸ ante
σῶμα], y [τοιονδὲ]: σῶμα τοιόνδει [ultima litt lineolis deleta] P: σῶμα
καὶ τοιόνδε *Ph^l*: σῶμα καὶ τοιονδὲ τοῦτο UVWX: καὶ σῶμα καὶ τοιονδὲ
τοῦτο S: «σῶμα καὶ τοιόνδε σῶμα» *So 41, 14* 17 ζῶην γὰρ ἔχον o:
τὸ ζῶην ἔχον *Ph^l So 41, 15 cf Th 39, 33* ἐνείη et ψυχῇ de coniectura
scripsi: εἴη et ψυχῇ o τὸ ECVXyp *Ph^l c215, 11. 18. 22. 32 cf So 41, 18*:
om SUW [ins W³] *cf Th 40, 4* ψυχῇ ECP. *cf So 41, 19*: ἡ ψυχῇ
SUVWXY *Ph^l c215, 11. 18. 22 cf Th 40, 4 eadem atque Ph legisse*
vid Alex ap Ph 215, 24 21 (τοιούτου... ἐντελέχεια om V)
24 (ἔσται V)

25 ἀνάλογον δ' ἡ μὲν ἐγγήγορσις τῷ θεωρεῖν, ὁ δ' ὕπνος τῷ
 ἔχειν καὶ μὴ ἐνεργεῖν· προτέρα δὲ τῇ γενέσει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ
 ἡ ἐπιστήμη. διὸ ἡ ψυχὴ ἐστὶν ἐντελέχεια ἡ πρώτη σώματος
 φυσικοῦ δυνάμει ζῶν ἔχοντος. τοιοῦτο δέ, ὃ ἂν ἡ ὀργανι-
 412^b κόν. ὀργανα δὲ καὶ τὰ τῶν φυτῶν μέρη, ἀλλὰ παντελῶς
 ἀπλᾶ, οἷον τὸ φύλλον περικαρπίου σκέπασμα, τὸ δὲ πε-
 ρικάρπιον καρποῦ· αἱ δὲ ῥίζαι τῷ στόματι ἀνάλογον· ἄμφω
 γὰρ ἔλκει τὴν τροφήν. εἰ δὴ τι κοινὸν ἐπὶ πάσης ψυχῆς
 5 δεῖ λέγειν, εἴη ἂν ἐντελέχεια ἡ πρώτη σώματος φυσικοῦ
 ὀργανικοῦ. διὸ καὶ οὐ δεῖ ζητεῖν εἰ ἐν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα,
 ὥσπερ οὐδὲ τὸν κηρὸν καὶ τὸ σχῆμα, οὐδ' ὅλως τὴν ἐκάστου
 ὕλην καὶ τὸ οὗ ἢ ὕλη· τὸ γὰρ ἐν καὶ τὸ εἶναι ἐπεὶ πλεονα-
 9 χῶς, τὸ κυρίως ἡ ἐντελέχειά ἐστιν.

9

καθόλου μὲν

10 οὖν εἴρηται τί ἐστὶν ἡ ψυχὴ· οὐσία γὰρ ἡ κατὰ τὸν λόγον.
 τοῦτο δὲ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ τοιῷδὲ σώματι, καθάπερ εἴ τι
 τῶν ὀργάνων φυσικὸν ἦν σῶμα, οἷον πέλεκυς· ἦν μὲν γὰρ ἂν

26 δὲ SUVWXP *Sil* *Ph^l* *So* 41, 32 : δὴ *ECy* (τῆς γενέσεως *P*)
 27 (*h₁* om *y*) *h₂* *ECVyP* : om *SUWX* cf *So* 42, 6 28 (φυσικοῦ
 ὀργανικοῦ δυνάμει *X*, ὀργανικοῦ add *S²*) τοιοῦτο *ECUy Ph^l* : τοιοῦτον
SVWX : τοιοῦτου *P So* 42, 7 (ὃ ἂν] ἕταν *W*)

412^b 3 (ἡ δὲ ῥίζα *V*) 4 δὴ *U* [corr ex δὲ], *VWX Sil Ph^l* 37, 15 ;
 205, 15 ; 207, 1 *Ph^p* in *phys* 344, 4 *Th* 42, 13 *So* 42, 25 : δὲ *ECSy*
 (κοινὸν) καὶ *V*) 5 ἐντελέχεια ἡ πρώτη *o—WX Th* 42, 14 *So* 42, 25 :
 ἡ πρώτη ἐντελέχεια *WX* (τοῦ σώματος, sed τοῦ *eras V*) (ὀργανικοῦ
 φυσικοῦ *S*) 6 (καὶ *h₁* om *V So* 42, 26*B*) (ψυχὴ κατὰ τὸ εἶδος καὶ *V*)
 8 ἡ om *SXP So* 42, 27 πλεοναχῶς *SUVWXP* cf *Sir* 92, 1 *Th* 42, 17 :
 πλεοναχῶς λέγεται *ECVy So* 43, 5 ἡ *o—EC* cf *Sic* 92, 3, *So* 43, 8 :
h₁ *E* ἡ *C* cf *Ph* 218, 33 10 *h₁* *o* cf *Ph^p* 220, 19 : om *Sil Ph^l* cf *So* 43, 9
 (τὸν om *S* suppl *S²*) 11 καθάπερ... 12 σῶμα ~~*Ph^l*~~ *P* 12 (ἦν
 φυσικὸν *V*) πέλεκυς ~~*Ph^l*~~ *P* μὲν *ECy* : om *SUVWXP Ph^c* 220, 34
So 43, 15 (γὰρ om *X*)

τὸ πελέκει εἶναι ἢ οὐσία αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦτο· χωρι-
σθείσης δὲ ταύτης οὐκ ἂν ἔτι πέλεκυς ᾦν, ἀλλ' ἡ ὁμο-
νόμως. νῦν δ' ἔστι πέλεκυς· οὐ γὰρ τοιοῦτου σώματος τὸ τί 15
ᾦν εἶναι καὶ ὁ λόγος ἡ ψυχὴ, ἀλλὰ φυσικοῦ τοιονδὶ ἔχον-
τος ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ἐν ἑαυτῷ. θεωρεῖν δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν μερῶν δεῖ τὸ λεχθέν. εἰ γὰρ ᾦν ὁ ὀφθαλμὸς ζῶον,
ψυχὴ ἂν ᾦν αὐτοῦ ἡ ὄψις· αὕτη γὰρ οὐσία ὀφθαλμοῦ ἡ
κατὰ τὸν λόγον. ὁ δ' ὀφθαλμὸς ὅλη ὄψεως, ἥς ἀπολι- 20
πούσης οὐκέτ' ὀφθαλμός, πλὴν ὁμονόμως, καθάπερ ὁ λί-
θινος καὶ ὁ γεγραμμένος. δεῖ δὲ λαβεῖν τὸ ἐπὶ μέρους ἐφ'
ὅλου τοῦ ζῶντος σώματος· ἀνάλογον γὰρ ἔχει ὡς τὸ μέ-
ρος πρὸς τὸ μέρος, οὕτως ἡ ὅλη αἰσθησις πρὸς τὸ ὅλον
σῶμα τὸ αἰσθητικόν, ἢ τοιοῦτον. ἔστι δὲ οὐ τὸ ἀποβεβληκός 25
τὴν ψυχὴν τὸ δυνάμει ὄν ὥστε ζῆν, ἀλλὰ τὸ ἔχον· τὸ δὲ
σπέρμα καὶ ὁ καρπὸς τὸ δυνάμει τοιονδὶ σῶμα. ὡς μὲν

13 τὸ SUVX [sser τῷ], P Phc 220, 34 So 43, 15: τῷ ECW
[sser τὸ W¹]: αὐτῷ γ πελέκει similia P (ψ. ἐστὶ
τοῦτο W) (τούτω V) χωρ:σθείσης... 14 ᾦν P 14 δὲ
EC U [in ras], VWy cf Th 42, 23: γὰρ SX (αὐτῆς S)
(ἂν om V) (ᾦν] εἶναι γ) 15 ἔστι scripsi: ἐστὶ o 16 τοιονδὶ
o So 43, 23: τοῦ Alex ἀπ' 76, 14 Phc 221, 7 17 ἐκυτῷ ECVyP
Phc 221, 8: οὕτῳ SU Alex ἀπ' 76, 15: αὐτῷ WX θεωρεῖν...
18 λεχθέν P 18 (ᾦν ὁ om S) 19 (ἡ ψυχὴ W) ψ. ἂν
αὐτοῦ ᾦν V Phc 221, 31: ᾦν ἂν ψ. αὐτοῦ Phc 220, 7: ᾦν ἂν τοῦτου ψ. P
(ᾦν om X) 20 ἀπολιπούσης Sir 92, 33. 35 Th 43, 1 [ἀπολειπούσης Q],
So 43, 33B: ἀπολειπούσης [sser: WX] o So 43, 33AC 21 οὐκέτι
ECVyP Th 43, 1 cf Sir 93, 32 [οὐκέτι ἐστίν], So 43, 33 [οὐκέτι ἐσται]:
οὐκ ἔστιν SUWX ὁμονόμως o—EC Th 43, 2 cf So 43, 34: ὁμόνομος EC
καθάπερ... 23 σώματος P (λίθος SX) 22 δὲ E [in δὲ
corr E³], CSUWy Th 43, 2 cf Sir 94, 1: δὲ VX Phc 221, 32 (λαβεῖν]
λέγειν S, λαβεῖν sser S²) (τὸ ἐπὶ μέρους om γ) 24 οὕτως ECSy
Sir 94, 2 Phc 221, 36: om UVWXP So 44, 1 (ὅλον σῶμα] μέρος γ)
27 τοιονδὶ o Phl 222, 23: ταίονδε Alex ἀπ' 76, 25

οὐν ἢ τμησὶς καὶ ἢ ὄρασις, οὕτω καὶ ἢ ἐγρήγορσις ἐντελέ-
 413^a χεια, ὥς δ' ἢ ὄψις καὶ ἢ δυνάμις τοῦ ὀργάνου, ἢ ψυχή·
 τὸ δὲ σῶμα τὸ δυνάμει ὄν· ἀλλ' ὥσπερ ὀφθαλμὸς ἢ
 κόρη καὶ ἢ ὄψις, ἀκαεὶ ἢ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ζῶον. ὅτι
 μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ἢ ψυχὴ χωριστὴ τοῦ σώματος, ἢ μέρη
 5 τινὰ αὐτῆς, εἰ μεριστὴ πέφυκεν, οὐκ ἄδηλον· ἐνίων γὰρ ἢ
 ἐντελέχεια τῶν μερῶν ἐστὶν αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐνία γε
 οὐδὲν κωλύει, διὰ τὸ μηθενὸς εἶναι σώματος ἐντελεχείας.
 ἔτι δὲ ἄδηλον εἰ οὕτως ἐντελέχεια τοῦ σώματος ἢ ψυχῇ
 ὥσπερ πλωτὴρ πλοίου. τύπῳ μὲν οὖν ταύτῃ διωρίσθω καὶ
 10 ὑπογεγράφθω περὶ ψυχῆς.

Ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν ἀσαφῶν μὲν φανερωτέρων δὲ γίγνε- 2
 ται τὸ σαφές καὶ κατὰ τὸν λόγον γνωριμώτερον, πειρα-
 τέον πάλιν οὕτω γ' ἐπελθεῖν περὶ αὐτῆς· οὐ γὰρ μόνον τὸ ὅτι
 δεῖ τὸν ὀριστικὸν λόγον δηλοῦν, ὥσπερ οἱ πλείστοι τῶν ὅρων

28 τμησὶς o—P *Sil*^p94, 21 *Phc*^c223, 8: πρίσις P *Th*43, 14
 καὶ, *ECV*yP *Sil*^p *Phc*^c223, 8 *Th*43, 14: om SUWX

413^a 1 (ἡ₁ om V) 2 ὀφθαλμὸς *ESUW*yP *Phc*^c221, 22 cf *Th*43, 19:
 ὁ ὀφθαλμὸς CX, V [eras ut v ὁ] *Sil*^p94, 22 *So*44, 25 3 ζῶον *ECVP*
*So*44, 27: τὸ ζῶον *SUWX*y cf *Sil*^p94, 23 *Th*43, 20 ὅτι μὲν...
 5 ἄδηλον ~~■~~ P 4 (οὖν om y) 5 (τινὰ om W) ἢ o *Sil*^p
Phc^c225, 11. 16: om *Sic*^c96, 3 6 (οὐ μὴν om X) 7 (οὐδὲ X)
 (κωλύει εἶναι διὰ V) διὰ... ἐντελεχείας ~~■~~ P μηθενὸς... σώματος
 ἐντελεχείας *ECUVW* [cf P] *Sic*^c96, 3 *Php*^p224, 1. 26: μηδὲν... σ. ἐ. X:
 οὐδὲν... σ. ἐ. S: μηθενὸς... σώματος ἐντελέχεια y: μηδενὶ σώματι ἐντε-
 λέχειαν *Sil*^pA 8 (ἔστι W) δὲ *SUVWX Sil*^p *Phl*^c193, 35: τε *ECy*:
 om P 9 τύπῳ... 10 ψυχῆς ~~■~~ P (οὖν om W) (ταῦτα sscr E⁸)
 11 (μὲν om X) (μὲν τῇ φύσει W sed τῇ φύσει del W^x) 12 τὸν
 o—V *Sil*^c96, 35 *Phl*^c230, 10: om V *Phc*^c230, 5 *p*226, 7 13 οὕτω
 γ' ἐπελθεῖν *ECVWyP So*45, 12: οὕτως ἐπανελθεῖν *SUXC*^x *Sil*^p97, 6
Phc^c230, 6 *p*230, 14: οὕτως ἐπελθεῖν *Sil*^c97, 3 14 τὸν... δηλοῦν ~~■~~ P

14 ὅρων... 413^b 25 δυνάμειως desunt in y, excisis foliis duobus

λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἐνυπάρχειν καὶ ἐμφαίνε- 15
σθαι· νῦν δ' ὥσπερ συμπεράσμαθ' οἱ λόγοι τῶν ὅρων εἰσὶν·
οἷον τί ἐστὶν ὁ τετραγωνισμός; τὸ ἴσον ἑτερομήκει ὀρθογώνιον
εἶναι ἰσοπλευρον. ὁ δὲ τοιοῦτος ὅρος λόγος τοῦ συμπεράσμα-
τος. ὁ δὲ λέγων ὅτι ἐστὶν ὁ τετραγωνισμός μέσης εὐρεσις,
τοῦ πράγματος λέγει τὸ αἷτιον. λέγομεν οὖν ἀρχὴν λαβόν- 20
τες τῆς σκέψεως, διωρίσθαι τὸ ἔμφυχον τοῦ ἀψύχου τῷ
ζῇν. πλεοναχῶς δὲ τοῦ ζῇν λεγομένου, κἂν ἔν τι τούτων
ἐνυπάρχη μόνον, ζῇν αὐτὸ φαμεν, οἷον νοῦς, αἰσθησις, κί-
νησις καὶ στάσις ἢ κατὰ τόπον, ἔτι κίνησις ἢ κατὰ τρο-
φὴν καὶ φθίσις τε καὶ αὔξεισις. διὸ καὶ τὰ φυόμενα 25
πάντα δοκεῖ ζῇν· φαίνεται γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔχοντα δύναμιν
καὶ ἀρχὴν τοιαύτην, δι' ἧς αὔξεισιν τε καὶ φθίσιν λαμ-
βάνουσι κατὰ τοὺς ἐναντίους τόπους· οὐ γὰρ ἄνω μὲν αὔξει-

17 τί ο—X Th 44, 4 So 47, 1: τίς X: ὅτι Ph^l ὁ ECSUWX:
ὁ om VP Ph^l Th 44, 4 So 47, 1 18 ὁ δὲ... λόγος P
λόγος SUWX Ph^p 232, 18: om ECV P 19 ὅτι ο—VP
Th 44, 6: τί VP So 47, 3 ὁ₂ ο—XP: om XP Th 44, 6
So 47, 3 μέσης EUWX Th 44, 6: μέσου C: ὁ ἐκ μέσης [sed
ὁ ἐκ exp] S: ὅτι μέσης VP So 47, 3 20 λέγομεν ο—CP
Si^l Ph^c 233, 18 Th 44, 7 So 47, 31 Sic in phys 286, 5: λέγωμεν CP
Alex ἀπ^l 77, 2 ἀρχὴν ο Si^l Ph^c 233, 18 Th 44, 7 Sic in
phys 286, 5: τὴν ἀρχὴν Alex ἀπ^l 77, 2 ἀρχὴν... 32 ἐνη-
τοῖς P λαβόντες ante 21 διωρίσθαι WX Alex ἀπ^l 77, 2
21 (τῆς om SX) σκέψεως ECV Si^l Ph^c 233, 18 Sic in phys 286, 5
cf P So 47, 31: σκέψεως τοῦ πράγματος SUWX Alex ἀπ^l 77, 2 22 ζῇν,
ο Si^l Ph^c 233, 19 Th 44, 9: ζῇν [ζῶν B²S^a] ἔχοντι σώματι Alex
ἀπ^l 77, 3 23 αὐτὸ φαμεν ο Ph^l: λέγομεν Si^l: «αὐτὸ λέγομεν» So 47, 34
25 (καὶ om V) φθίσις τε καὶ αὔξεισις ECV: φθίσιν τε καὶ αὔξεισιν SU,
W [om τε], X cf P So 47, 36: (καὶ om W) 26 (ἐν om X, suppl mg)
αὐτοῖς UXyP: αὐτοῖς ECVW: αὐτῆς S ssc -οις S² 28 (ἄνω μὲν)
ἀνωθεν V)

ται, κάτω δ' οὐ, ἀλλ' ὁμοίως ἐπ' ἄμφω καὶ πάντη ὅσα ἐκ-
 30 τρέφεται τε καὶ ζῇ διὰ τέλους, ἕως ἂν δύνῃται λαμβάνειν
 τροφήν. χωρίζεσθαι δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἄλλων δυνατόν, τὰ
 δ' ἄλλα τούτου ἀδύνατον ἐν τοῖς θνητοῖς. φανερόν δ' ἐπὶ
 τῶν φρομένων· οὐδεμία γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει δύναμις ἄλλη
 413^b ψυχῆς, τὸ μὲν οὖν ζῆν διὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὑπάρχει πᾶσι τοῖς
 ζῶσι, τὸ δὲ ζῶν διὰ τὴν αἴσθησιν πρῶτως· καὶ γὰρ τὰ
 μὴ κινούμενα μὴδ' ἀλλάττοντα τόπον, ἔχοντα δ' αἴσθησιν
 ζῶα λέγομεν καὶ οὐ ζῆν μόνον. αἰσθήσεως δὲ πρῶτον ὑπάρ-
 5 χει πᾶσιν ἀφή. ὥσπερ δὲ τὸ θρεπτικὸν δύναται χωρίζε-
 σθαι τῆς ἀφῆς καὶ πάσης αἰσθήσεως, οὕτως ἡ ἀφή τῶν
 ἄλλων αἰσθήσεων. θρεπτικὸν δὲ λέγομεν τὸ τοιοῦτον μῶριον
 τῆς ψυχῆς οὐ καὶ τὰ φρούμενα μετέχει· τὰ δὲ ζῶα πάντα
 φαίνεται τὴν ἀπτικήν αἴσθησιν ἔχοντα· δι' ἣν δ' αἰτίαν
 10 ἑκάτερον τούτων συμβέβηκεν, ὕστερον ἐροῦμεν.

10

νῦν δ' ἐπὶ

τοσοῦτον εἰρήσθω μόνον, ὅτι ἐστὶν ἡ ψυχὴ τῶν εἰρημένων τού-
 των ἀρχὴ καὶ τούτοις ὄρισταί, θρεπτικῶ, αἰσθητικῶ, διανοη-
 τικῶ, κινήσει. πότερον δὲ τούτων ἕκαστόν ἐστι ψυχὴ ἢ μῶριον
 ψυχῆς, καὶ εἰ μῶριον, πότερον οὕτως ὥστ' εἶναι χωριστὸν

29 πάντη ὅσα ἐκτρέφεται τε καὶ scripsi: πάντη ὅσα αὖ ἐτρέφεται τε
 καὶ ECW: πάντη ἐκτρέφεται τε καὶ SUX: πάντοσε καὶ τρέφεται καὶ V:
 πάντη εἰ τρέφεται P So 48, 26 33 (δύναμις· τούτοις ὑπάρχει W)

413^b 1 πᾶσι τοῖς ζῶσι Si^l Ph^l Th 44, 27 So 48, 18: πᾶσι τοῖς ζῶσι
 SU: παρὰ τοῖς ζῶσι P: τοῖς ζῶσι [-σι sser X¹] πᾶσι X: τοῖς ζῶσι ECVW
 2 καὶ γὰρ... αἰσθησιν P 3 (αἰσθησιν δ' ἔχοντα V) 4 (ζῶα
 λέγομεν ante 3 ἔχοντα X) ζῆν μόνον. αἰσθήσεως P (ὑπάρχει
 πρῶτον πᾶσιν S: πᾶσιν ὑπάρχει πρῶτον X) 5 (δὲ] γὰρ X) 7 θρε-
 πτικὸν... 8 μετέχει P 8 φρούμενα ECVW: φούτα SUX (φαίνεται
 ἅπαντα X) 10 ἐπὶ ο Si^l So 48, 29: om Ph^l 11 τῶν εἰρημένων
 τούτων ο Si^l: πάντων τῶν εἰρημένων Ph^l 12 (αἰσθητικῶ] αὐξητικῶ V)
 13 (ἐστὶν ἡ ψυχὴ X: ante ψυχὴ eras vid ἦ V)

λόγῳ μόνον ἢ καὶ τόπῳ, περὶ μὲν τινῶν τούτων οὐ χαλεπὸν 15
 ἰδεῖν, ἕνια δὲ ἀπορίαν ἔχει. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν φυτῶν ἕνια
 διαιρούμενα φαίνεται ζῶντα καὶ χωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων,
 ὡς οὐσῆς τῆς ἐν αὐτοῖς φυχῆς ἐντελεχεία μὲν μίας ἐν ἑκάστῃ
 φυτῷ, δυνάμει δὲ πλειόνων, οὕτως ὁρῶμεν καὶ περὶ ἐτέρας
 διαφορὰς τῆς φυχῆς συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἐντόμων ἐν τοῖς 20
 διατεμνομένοις· καὶ γὰρ αἰσθησιν ἑκάτερον τῶν μερῶν ἔχει
 καὶ κίνησιν τὴν κατὰ τόπον. εἰ δ' αἰσθησιν, καὶ φαντασίαν
 καὶ ὄρεξιν· ὅπου μὲν γὰρ αἰσθησις, καὶ λύπη τε καὶ ἡδονή,
 ὅπου δὲ ταῦτα, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐπιθυμία. περὶ δὲ τοῦ νοῦ
 καὶ τῆς θεωρητικῆς δυνάμεως οὐδὲν πῶ φανερόν, ἀλλ' ἔοικε 25
 φυχῆς γένος ἕτερον εἶναι, καὶ τοῦτο μόνον ἐνδέχασθαι χωρί-
 ζεσθαι, καθάπερ τὸ αἰτίδιον τοῦ φθαρτοῦ. τὰ δὲ λοιπὰ μόρια
 τῆς φυχῆς φανερόν ἐκ τούτων ὅτι οὐκ ἔστι χωριστά, καθάπερ
 τινὲς φασιν· τῷ δὲ λόγῳ ὅτι ἕτερα, φανερόν· αἰσθητικῶ
 γὰρ εἶναι καὶ δοξαστικῶ ἕτερον, εἴπερ καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι 30
 τοῦ δοξάζειν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν εἰρημέ-

15 μόνον ο—P Th 45, 28 cf Phr 237, 33 : μόνον P Ph¹ So 49, 2 (μὲν
 οὖν X, οὖν ins S²) τούτων ECVW Ph¹ : om SUXP Th 45, 28 So 49, 5
 16 (ἢ C) 17 καὶ ζῶντα SX, ras 3 litt ante ζῶντα U [ins καὶ post
 ζῶντα U²] 18 αὐτοῖς SUVXP Si¹ Th 45, 33 So 49, 9 : τούτοις ECW
 19 (φυτῷ om V) πλειόνων... 21 διατεμνομένοις P 20 (ἀπὸ W)
 21 (ἔχει ἕκαστον τῶν μερῶν V) 23 καὶ λύπη τε καὶ ἡδονή ECV : καὶ
 ἡδονή γε καὶ λύπη W : καὶ ἡδονή καὶ λύπη Ph¹ : λύπη τε καὶ ἡδονή SUXP
 So 49, 14 cf Th 45, 38 25 οὐδὲν πῶ EC [v eras], Si¹ p102, 21
 Ph¹ c242, 2 ; 261, 14 . 16 p241, 2 Th 46, 4 [οὐδέπω C] 102, 12 ; 103, 7 :
 οὐδέπω SUVXyP Ph^c 11, 1 ; 194, 10D [οὐδὲν πῶ R] So 49, 15 : οὐπω W
 26 καὶ τοῦτο μόνον ἐνδέχασθαι χωρίζεσθαι Ph¹ c261, 14 ; 11, 24 ; 11, 2Dt
 S² in de coelo 279, 19 : καὶ [om S] τοῦτο μόνον ἐνδέχεται χωρίζεσθαι ο—X
 Ph^c 241, 21 ; 194, 11 ; 11, 2R So 49, 18 : τοῦτο μόνον ἐνδέχασθαι [sser
 ἐνδέχεται, suppl καὶ et χωρίζεσθαι X²] X Alex ap Ph 242, 7 Th 46, 4
 cf 102, 12 ; 103, 8 27 τὰ δὲ λοιπὰ... 28 χωριστά P

νων. ἔτι δ' ἐνίοις μὲν τῶν ζῶων ἅπανθ' ὑπάρχει ταῦτα,
 τισὶ δὲ τινὰ τούτων, ἑτέροις δὲ ἐν μόνον (τοῦτο δὲ ποιεῖ δια-
414^a φορὰν τῶν ζῶων) διὰ τίνα δ' αἰτίαν, ὅστερον ἐπισκεπτέον.
 παραπλήσιον δὲ καὶ περὶ τὰς αἰσθήσεις συμβέβηκεν· τὰ μὲν γάρ
 ἔχει πάσας, τὰ δὲ τινάς, τὰ δὲ μίαν τὴν ἀναγκαιοτάτην, ἀφῆν.
 ἐπεὶ δὲ ὃ ζῶμεν καὶ αἰσθανόμεθα διχῶς
 5 λέγεται, καθάπερ ὃ ἐπιστάμεθα (λέγομεν δὲ τὸ μὲν ἐπι-
 στήμην τὸ δὲ ψυχὴν, ἑκατέρῳ γὰρ τούτων φαμὲν ἐπίστα-
 σθαι), ὁμοίως δὲ καὶ ὃ ὑγιαίνομεν τὸ μὲν ὑγείᾳ τὸ δὲ
 μορίῳ τινὶ τοῦ σώματος ἢ καὶ ὅλῳ, τούτων δ' ἡ μὲν ἐπιστήμη
 τε καὶ ὑγεία μορφή καὶ εἶδος τι καὶ λόγος καὶ οἷον ἐνέρ-
 10 γεια τοῦ δεκτικοῦ, ἡ μὲν τοῦ ἐπιστημονικοῦ, ἡ δὲ τοῦ ὑγιαστοῦ
 (δοκεῖ γὰρ ἐν τῷ πάσχοντι καὶ διατιθεμένῳ ἢ τῶν ποιητι-
 κῶν ὑπάρχειν ἐνέργεια), ἡ ψυχὴ δὲ τοῦτο ὃ ζῶμεν καὶ
 αἰσθανόμεθα καὶ διανοούμεθα πρῶτως· ὥστε λόγος τις ἂν εἴη

32 ἔτι S [ε in ras], UVXyP: ἔστι W: ἔτι EC [ἔτι E³ C^x] Ph^t
 [ἔτι D¹ ut v] (ὑπάρχειν X) 33 (τινὰ) γρ. ἐλάττω sser y cf P So 49, 28)
 ποιεῖ SUXP Si^p 103, 19 Ph^c 243, 15: ποιήσει ECVWy (διαφορὰς P:
 διαφορὰ W)

414^a 1 αἰτίαν ECSWVP: αἰτίαν γέγονεν UXy, ins γέγονεν S² Ph^t
 (σκεπτέον Ph^t) 2 παραπλήσιον... συμβέβηκεν P τὰς SVXyP
 Ph^t So 49, 29: om ECUW [suppl C²] (αἰσθησιν C, -σεις sser C²)
 3 (πάσας ἔχει U) (τὰ,] τὰς S, τὰ S²) τινάς] ἐλάττω γρ. E³ P
 cf Ph^p 243, 20 4 καὶ αἰσθανόμεθα o Ph^t: καὶ ὃ αἰσθανόμεθα Si^t
 Th 46, 12 διχῶς... 6 ἐπίστασθαι P 7 ὑγεία CVWP Si^p 104, 14
 Ph^p 244, 23 Th 46, 17: ὑγεία E So 50, 3: ὑγεία y: ὑγείαν SUX
 8 (μορίῳ corr vid e μορία y) 9 (τι om V) καὶ, om SUX 10 τῶν
 δεκτικῶν XP Si^p 104, 20 Ph^c 245, 5 Th 46, 21 So 50, 18: τοῦ δεκτικοῦ
 o—XP ὑγιαστοῦ W [ὑγιαστικοῦ sed ix del], XP Si^p 104, 21
 Ph^p 245, 7 8 So 50, 19: ὑγιαστικοῦ ECSUV 12 (ἐνέργεια ὑπάρ-
 χειν W) (ὑπάρχειν om y) (ἢ om S) (ὃ ζῶμεν om V)
 13 διανοούμεθα P πρῶτως o Si^c 104, 32 Ph^p 245, 30 So 50, 31:
 πρῶτῳ Ph^t

καὶ εἶδος, ἀλλ' οὐχ ὕλη καὶ τὸ ὑποκείμενον. τριχῶς γὰρ
 λεγομένης τῆς οὐσίας, καθάπερ εἵπομεν, ὧν τὸ μὲν εἶδος, 15
 τὸ δὲ ὕλη, τὸ δὲ ἐξ ἀμφοῖν, τούτων δ' ἡ μὲν ὕλη δύναμις,
 τὸ δὲ εἶδος ἐντελέχεια, ἐπεὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἔμφυχον, οὐ
 τὸ σῶμά ἐστιν ἐντελέχεια ψυχῆς, ἀλλ' αὕτη σῶματός τι-
 νος. καὶ διὰ τοῦτο καλῶς ὑπολαμβάνουσιν οἷς δοκεῖ μῆτ'
 ἄνευ σώματος εἶναι μῆτε σῶμά τι ἢ ψυχὴ· σῶμα μὲν 20
 γὰρ οὐκ ἔστι, σώματος δέ τι, καὶ διὰ τοῦτο ἐν σώματι
 ὑπάρχει, καὶ ἐν σώματι τοιοῦτῳ, καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ πρότε-
 ρον εἰς σῶμα ἐνῆρμονον αὐτήν, οὐθὲν προσδιορίζοντες ἐν τίνι
 καὶ ποίῳ, καίπερ οὐδὲ φαινομένου τοῦ τυχόντος δέχεσθαι τὸ
 τυχόν. οὕτω δὲ γίνεται καὶ κατὰ λόγον· ἐκάστου γὰρ ἡ ἐν- 25
 τελέχεια ἐν τῷ δυνάμει ὑπάρχοντι καὶ τῇ οἰκείᾳ ὕλη πέ-
 φυκεν ἐγγίνεσθαι. ὅτι μὲν οὖν ἐντελέχειά τις ἐστι καὶ λόγος
 τοῦ δυνάμει ἔχοντος εἶναι τοιούτου, φανερόν ἐκ τούτων.

3 Τῶν δὲ δυνάμεων τῆς ψυχῆς αἱ λεχθεῖσαι τοῖς μὲν

14 οὐχ EC [ὡς ins C^x], W: οὐχ ὡς SUVXyP Si^c 104, 28
 So 50, 33: οὐχ¹ ἢ W² 15 (καθάπερ εἵπομεν om P) εἶδος
 τὸ δὲ ὕλη ECSVWy: ὕλη τὸ δὲ εἶδος U [ὕλη et εἶδος in ras,
 subf vid εἶδος et ὕλη], XP Th 46, 28 So 50, 33 16 (δ' om P)
 (δυνάμει y, sscr -ις) 17 (δὲ] τ' S) ἐπεὶ CVWXy: ἔπειτα
 E: ἐπεὶ δὲ SUP Th 46, 30 cf Ph^p 246, 2 19 (οὔτε... ἢ ψυχὴ οὔτε P)
 (καλῶς om [eras?] V) 20 μὲν ECVWyP Th 46, 33 So 51, 18:
 om SUX 21 (δὲ εἶδος τι V) 22 (ὑπάρχειν W) ἐν om SXP
 Th 46, 33 (τοιούτῳ ex τούτῳ y) (καί₂ ἀλλ' P) (πρότεροι Ph^l)
 23 (αὐτήν ex αὐτὰ W^x) (οὐδὲ P) προσδιορίζοντες ECVWy
 Ph^p 247, 35: διορίζοντες Ph^l: προσδιορίσαντες SUXP So 51, 24
 24 (οὐ S) 25 οὕτω] «τοῦτο» So 51, 38 (δὴ W) καὶ o—WP
 So 51, 38: om WP Th 46, 37 26 (ἐγγίνεσθαι πέφυκε P) 27 (γίνε-
 σθαι S) (καὶ λόγος om V) 28 εἶναι τοιούτου ECVWyP
 Th 47, 5 So 52, 3: τοιούδι εἶναι SUX 29 (αἱ δ' εἰρημέναι τῶν δυνάμεων
 τῆς ψυχῆς P)

30 ὑπάρχουσι πᾶσαι, καθάπερ εἵπομεν, τοῖς δὲ τινὲς αὐτῶν,
 ἐνίοις δὲ μία μόνη. δυνάμεις δ' εἵπομεν θρεπτικόν, ὀρε-
 κτικόν, αἰσθητικόν, κινητικόν κατὰ τόπον, διανοητικόν, ὀπ-
 414^b ἀρχεὶ δὲ τοῖς μὲν φυτοῖς τὸ θρεπτικόν μόνον, ἐτέροις δὲ
 τοῦτό τε καὶ τὸ αἰσθητικόν. εἰ δὲ τὸ αἰσθητικόν, καὶ τὸ ὀρε-
 κτικόν· ὀρεξεις μὲν γὰρ ἐπιθυμία καὶ θυμὸς καὶ βούλησις,
 τὰ δὲ ζῶα πάντ' ἔχουσι μίαν γε τῶν αἰσθήσεων, τὴν ἀφήν.
 ᾧ δ' αἰσθησις ὑπάρχει, τούτῳ ἡδονή τε καὶ λύπη καὶ τὸ
 5 ἡδύ τε καὶ λυπηρόν, οἷς δὲ ταῦτα, καὶ ἡ ἐπιθυμία· τοῦ
 γὰρ ἡδέος ὀρεξεις αὕτη. ἔτι δὲ τῆς τροφῆς αἰσθησιν ἔχουσιν·
 ἡ γὰρ ἀφή τῆς τροφῆς αἰσθησις· ξηροῖς γὰρ καὶ ὕγροις
 καὶ θερμοῖς καὶ ψυχροῖς τρέφεται τὰ ζῶντα πάντα, τούτων
 δ' αἰσθησις ἀφή· τῶν δ' ἄλλων αἰσθητῶν κατὰ συμβεβη-
 10 κός. οὐδὲν γὰρ εἰς τροφήν συμβάλλεται φόφος οὐδὲ χρῶμα

30 (ἐν ante ὑπάρχουσι ins E³) καθάπερ εἵπομεν SUVXP
 Ph¹ Th 47, 8 So 52, 11: ὥσπερ εἵπομεν W: om ECy 31 (μόνη
 μία V) ὀρεκτικόν αἰσθητικόν ECSUYp So 52, 13: αἰσθητικόν ὀρεκτικόν
 VX Th 47, 10: αἰσθητικόν W

414^b 1 τοῦτο ECVWy Ph^c 248, 31: αὐτό SUXP So 52, 15 (τε
 om V: γε P) εἰ δὲ τὸ αἰσθητικόν ECVWyP So 52, 16: om SUX
 Ph^c 248, 31 2 (ὀρέξεις E) (βούλησις καὶ θυμός y) 3 ἔχουσι μίαν
 γε ECSUVX: μίαν ἔχουσι γε y: μίαν ἔχουσι WP: ἔχουσι μίαν Ph^c 248, 32
 5 τε SUVWXyP Si^p 105, 19 So 52, 24: om EC Ph^c 249, 9 λυπη-
 ρόν o—V Si^p 105, 19 So 52, 24: τὸ λυπηρόν V Ph^c 249, 9 καὶ ἡ
 ECWy: καὶ VXPPh^c 253, 22 So 52, 25: om SU 6 ὀρεξεις αὕτη
 ECVWy Ph^c 253, 23: ὀρεξεις ἐστὶν αὕτη SUXP cf So 52, 25 δὲ SUVX:
 om ECWyP [ins C^x W²]: τε Ph¹ 7 (καὶ ὕγροις om V) 8 ζῶντα
 ECSU [sed eras, ζῶα U²], WX [vt eras], y Ph^c 250, 7 Th 47, 23:
 ζῶα VP Si^p πάντα o Th 47, 23: ἐπαντα Si^p 9 τῶν δ'
 ἄλλων αἰσθητῶν o Alex ap Ph 253, 1 Si^p 105, 34 Ph¹ 252, 36;
 253, 1. 13. 21 Th 47, 32: «τοῖς δ' ἄλλοις τῶν αἰσθητῶν» So 53, 8
 10 (οὐδὲ X, ex οὐδὲν y²) οὐδὲ χρῶμα o—E Ph^c 253, 30 Th 44, 33
 So 53, 10: om E

οὐδὲ ὀσμὴ, ὁ δὲ χυμὸς ἔν τι τῶν ἀπτῶν ἐστίν. πείνα δὲ καὶ
 δίψα ἐπιθυμία, καὶ ἡ μὲν πείνα ξηροῦ καὶ θερμοῦ, ἡ δὲ
 δίψα ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ· ὁ δὲ χυμὸς οἷον ἡδυσμὰ τι τούτων
 ἐστίν. διασαφητέον δὲ περὶ αὐτῶν ὕστερον, νῦν δ' ἐπὶ τοσοῦτον
 εἰρήσθω, ὅτι τῶν ζώων τοῖς ἔχουσιν ἀφὴν καὶ ὄρεξις ὑπάρ- 15
 χει. περὶ δὲ φαντασίας ἄδηλον, ὕστερον δ' ἐπισκεπτέον. ἐνί-
 οῖς δὲ πρὸς τούτοις ὑπάρχει καὶ τὸ κατὰ τόπον κινήτικόν,
 ἑτέροις δὲ καὶ τὸ διανοητικόν τε καὶ νοῦς, οἷον ἀνθρώποις καὶ
 εἴ τι τοιοῦτον ἕτερόν ἐστιν ἢ τιμιώτερον. 19

δῆλον οὖν ὅτι τὸν 19
 αὐτὸν τρόπον εἰς ἂν εἴη λόγος ψυχῆς τε καὶ σχήματος· 20
 οὔτε γὰρ ἐκαὶ σχῆμα παρὰ τὸ τρίγωνόν ἐστι καὶ τὰ ἐφεξῆς,
 οὔτ' ἐνταῦθα ψυχὴ παρὰ τὰς εἰρημένας. γένοιτο δ' ἂν καὶ
 ἐπὶ τῶν σχημάτων λόγος κοινός, ὃς ἐφαρμόσει μὲν πᾶσιν,
 ἴδιος δ' οὐθενὸς ἔσται σχήματος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς εἰ-
 ρημέναις ψυχαῖς. διὸ γελοῖον ζητεῖν τὸν κοινὸν λόγον καὶ 25

11 (ὁ δὲ] in οὐδὲ corr E³, ex οὐδὲ y) 12 ξηροῦ καὶ θερμοῦ ECUVWy
 Si^p 106, 12 Th 47, 31 So 52, 35: θερμοῦ καὶ ξηροῦ SXP 13 ψυχροῦ
 καὶ ὑγροῦ ECUVWy Si^p 106, 13 Th 47, 32: ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ XP So 52,
 36: καὶ ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ S ὁ δὲ χυμὸς ... 416 * 9 τρέφεσθαι: E_u
 τι ECWyP Ph^p 253, 32: om SUVX cf E_a 15 εἰρήσθω ECWy:
 διωρῶσθω SUVXP Th 47, 36 So 53, 21 16 (ἄδηλον ex δῆλον C²: ἄδηλα
 W, -ον sscr W²) 18 (καὶ, om Wy) (ἄνθρωπος VX) καὶ;
 o—SX, E_a Si^p Th 48, 4 So 53, 26: καὶ SX Ph^c 255, 6 19 (τι ζῶον
 τοιοῦτον P cf E_a) ἕτερόν ἐστι ECWXYP Si^p So 53, 26: ἐστὶν ἕτερον
 SUV Th 48, 4: ἕτερον Ph^c 255, 6 ἢ ECVWy So 53, 26 BC: ἢ καὶ
 SUX P E_a Si^p Th 48, 4 So 53, 26 A: καὶ Ph^c 255, 6 20 (λόγος y² ex
 νοῦς) τε o Si^p: om Ph^l (σώματος W, corr in σχήματος) 21 (ἐστὶ:
 om V) (ἐξῆς W) 22 ψυχὴ SUX P Ph^l So 54, 2: ἡ ψυχὴ ECVW
 [ἡ del W²], y Si^c 107, 18 τὰς εἰρημένας o Si^c 107, 18: τὰ εἰρημένα
 Ph^l γένοιτο SUVWXE_a So 54, 2: γίγνοιτο ECyP 23 (ὁ λόγος W)
 24 ἔσται ESUWYE_a Si^p 107, 32 So 54, 3: ἔστι VXP: εἴη C

ἐπὶ τούτων καὶ ἐφ' ἐτέρων, ὅς οὐθενὸς ἔσται τῶν ὄντων ἴδιος λόγος, οὐδὲ κατὰ τὸ οἰκεῖον καὶ ἄτομον εἶδος, ἀφέντας τὸν τοιοῦτον. παραπλησίως δ' ἔχει τῷ περὶ τῶν σχημάτων καὶ τὰ κατὰ ψυχὴν· ἀεὶ γὰρ ἐν τῷ ἐφεξῆς ὑπάρχει δυνάμει
 30 τὸ πρότερον ἐπὶ τε τῶν σχημάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐμφύχων, οἷον ἐν τετραγώνῳ μὲν τρίγωνον, ἐν αἰσθητικῷ δὲ τὸ θρεπτικόν. ὥστε καθ' ἕκαστον ζητητέον, τίς ἐκάστου ψυχῇ, οἷον τίς φυτοῦ καὶ τίς ἀνθρώπου ἢ θηρίου. διὰ τίνα δ' αἰτίαν τῷ ἐφε-
 415^a ξῆς οὕτως ἔχουσι, σκεπτέον. ἄνευ μὲν γὰρ τοῦ θρεπτικοῦ τὸ αἰσθητικὸν οὐκ ἔστιν· τοῦ δ' αἰσθητικοῦ χωρίζεται τὸ θρεπτικόν ἐν τοῖς φυτοῖς. πάλιν δ' ἄνευ μὲν τοῦ ἀπτικοῦ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οὐδεμία ὑπάρχει, ἀφ' ἧς δ' ἄνευ τῶν ἄλλων ὑπάρ-
 5 χει· πολλὰ γὰρ τῶν ζώων οὔτ' ὄφιν οὔτ' ἀκοὴν ἔχουσιν οὔτ' ὁσμῆς αἰσθήσιν. καὶ τῶν αἰσθητικῶν δὲ τὰ μὲν ἔχει τὸ κατὰ τόπον κινητικόν, τὰ δ' οὐκ ἔχει. τελευταῖον

26 ἔσται: ECVWyE_a Si^l Th 48, 26: ἔστι SUXP So 54, 27 27 κατὰ ο—Wy, E_a Si^l p108, 1 So 54, 30: πρὸς Wy [sser κατὰ W²y²] καὶ ἄτομον SUVWXPE_a Si^l p108, 1 So 54, 30: καὶ τὸ ἄτομον ECy ἀφέντας ο—W, E_a Ph^p 205, 13: ἀφέντες W [adser -ας W²]: ἀπέντα Si^l p108, 1 28 (τῷ) τὰ S) περὶ ο—SV: παρὰ S [corr in περὶ S²]: ἐπὶ V Si^l (καὶ... 30 σχημάτων om V, ras 15 litt, subf σχημάτων) 29 κατὰ ECWy Si^l: περὶ τὴν SUXPE_a ἐν τῷ ο—P, E_a So 54, 5: ἐν τῇ P: τῷ Ph^c 257, 26 Th 48, 32 30 ἐπὶ₂ om P Th 48, 32 31 τρίγωνον ο—V, E_a Th 48, 33: τὸ τρίγωνον V So 54, 6 33 (καὶ om P So 54, 37 A [καὶ BC]) τῷ ο—VP Ph^l: τὸ P, corr U² So 54, 38: om V: τὰ S² (οὕτως ἔχουσιν ἐφεξῆς V)

415^a 2 (τοῖς δ' αἰσθητικοῖς [corr in τῆς δ' αἰσθητικῆς] V) (τὸ θρεπτικὸν χωρίζεται Wy) 5 γὰρ ECVWy PE_a So 55, 2: δὲ SUX (ἔχει V) 6 ὁσμῆς αἰσθήσιν ECWy: ὁσμῆς ὅλως αἰσθήσιν SUXP So 55, 3: ὁσμὴν οὔτ' ἄλλην αἰσθήσιν V δὲ ο [ex μὲν corr W¹] Ph^l om So 55, 3 7 τελευταῖον ESUVXyE_a Ph^l So 55, 4 A: τελευταῖα CWP So 55, 4 BC

δὲ καὶ ἐλάχιστα λογισμὸν καὶ διάνοιαν· οἷς μὲν γὰρ ὑπάρχει λογισμὸς τῶν φθαρτῶν, τοῦτοις καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, οἷς δ' ἐκείνων ἕκαστον, οὐ πᾶσι λογισμὸς, ἀλλὰ τοῖς μὲν 10 οὐδὲ φαντασία, τὰ δὲ ταύτῃ μόνῃ ζῶσιν. περὶ δὲ τοῦ θεωρητικοῦ νοῦ ἕτερος λόγος. ὅτι μὲν οὖν ὁ περὶ τούτων ἑκάστου λόγος οὗτος οἰκειότατος καὶ περὶ ψυχῆς, δηλον.

- 4 Ἀναγκαῖον δὲ τὸν μέλλοντα περὶ τούτων σκέψιν ποιεῖσθαι λαβεῖν ἕκαστον αὐτῶν τί ἐστίν, εἰθ' οὕτως περὶ τῶν ἐχομένων 15 καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐπιζητεῖν. εἰ δὲ χρὴ λέγειν τί ἕκαστον αὐτῶν, οἷον τί τὸ νοητικὸν ἢ τὸ αἰσθητικὸν ἢ τὸ θρεπτικόν, πρότερον ἔτι λεκτέον τί τὸ νοεῖν καὶ τί τὸ αἰσθάνεσθαι· πρότεραι γάρ εἰσι τῶν δυνάμεων αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ πράξεις κατὰ τὸν λόγον. εἰ δ' οὕτως, τούτων δ' ἔτι πρότερα τὰ ἀντικείμενα 20

8 ἐλάχιστα ECWXYP *Ph^l 260, 5 So 55, 4*: ἐλάχιστον SUV διάνοιαν· οἷς ECSUVXE_a: διάνοιαν οἷον ὁ [om ὁ E¹ P So] ἄνθρωπος ἢ τι [ἢ εἰ τι P So: ἔτι S²] τοιούτων ἄλλο [ἕτερον P So] ὑπάρχει· οἷς WyP mgE¹ mgS² *Ph^c 260, 5 So 55, 5* 9 (τῶν φθαρτῶν om P So 55, 6) (πάντα τῶν εἰρημένων P So 55, 6) 11 (τὰ) τοῖς γ) ταύτῃ μόνῃ ECVyP *Ph^l 260, 28 Th 49, 8 So 55, 8*: μόνῃ ταύτῃ W: ταύτῃ μόνον [μόνῃ S²] SUX 12 νοῦ ECUWXY *Si^l Ph^l 261, 26 Th 49, 8*: om S [suppl S²], VP *So 55, 8* (ἔτι... 13 λόγος mg U¹) (τούτων) τ... cetera erasa V) (ἐκάστου om V) 14 ποιεῖσθαι o—WP *Si^l Ph^l*: ποιήσασθαι WP *Ph^c 262, 13 Th 49, 13 So 56, 15* 15 τί ἐστίν ECVWy cf P [τί ἕκαστόν ἐστίν αὐτῶν] et *So 56, 15* [τί ἐστίν ἕκαστον αὐτῶν], *Si^l 109, 16 Ph^l 262, 13 cf Th 49, 14*: om SUX: τί ante ἕκαστον et ἐστίν post αὐτῶν ins S² cf E_a 16 καὶ ECVWyE_a *Si^l 109, 15 cf So 56, 16*: ἢ καὶ SUX: καὶ... ἄλλων om P cf *Th 49, 15* τί o *Th 49, 16 So 56, 25*: om *Ph^l* 17 (τί om U) (τὸ, om W) (ἢ τί τὸ αἰσθητικόν S cf *Th 49, 17*) 18 (πότερον γ, πρότερον corr γ²) ἔτι ECUWXY *Ph^l So 56, 26*: ἐστὶ SP: om V καὶ τί τὸ o *Th 49, 17 So 56, 26* [om τί]: ἢ τὸ *Ph^l* 19 πρότεραι ECVXYP *Si^l Th 49, 18 So 56, 27*: πρότερον SU, W [ut vid] (αἱ ἐνέργειαι τῶν δυνάμεων Wy) 20 (τὸν om E) (δ'₂ ins E²) πρότερα o—UX *So 56, 28*: πρότερον UX *Ph^c 265, 9*

δεῖ τεθεωρηκέναι, περὶ ἐκείνων πρῶτον ἂν δεοί διορίσαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, οἷον περὶ τροφῆς καὶ αἰσθητοῦ καὶ νοητοῦ. ὥστε πρῶτον περὶ τροφῆς καὶ γεννήσεως λεκτέον· ἢ γὰρ θρεπτικὴ ψυχὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει, καὶ πρώτη καὶ κοινοτάτη
 25 δυνάμις ἐστὶ ψυχῆς, καθ' ἣν ὑπάρχει τὸ ζῆν ἅπασιν. ἥς ἐστὶν ἔργα γεννῆσαι καὶ τροφῇ χρῆσθαι· φυσικώτατον γὰρ τῶν ἔργων τοῖς ζῶσιν, ὅσα τέλεια καὶ μὴ πηρώματα, ἢ τὴν γένεσιν αὐτομάτην ἔχει, τὸ ποιῆσαι ἕτερον οἷον αὐτό. ζῶν μὲν ζῶν, φυτὸν δὲ φυτόν, ἵνα τοῦ ἀεὶ καὶ τοῦ θείου μετέχωσιν ἢ
 415^b δύνανται· πάντα γὰρ ἐκείνου ὀρέγεται, καὶ ἐκείνου ἕνεκα πράττει ὅσα πράττει κατὰ φύσιν. [τὸ δ' οὐ ἕνεκα διττόν, τὸ μὲν οὐ, τὸ

21 δεῖ ECVy Ph^p 265,9 : καὶ δεῖ SUXP So 56,29 (δεῖ τεθεωρηκέναι: om W) πρῶτον ἂν ECSUVX: δ' ἂν πρῶτον [exp δ'] W: ἂν πρότερον y: πρότερον ἂν P So 56,30 (ὀρίσαι SU: om P)
 23 (γενέσεως P) 24 (καὶ₁ om V) καὶ₂ ECSW So 56,33 : om UVXyPE_a Ph^l c278,34 25 (ψυχῆς om V) ἥς ECSUVXPE_a Si^l Ph^c 267,14 : 278,35 Th 50,4 So 56,34 AC: οἷς Wy So 56,34 B
 26 ἔργα o—P Si^l Ph^c 267,15 : 278,35 Th 50,4 : ἔργον PE_a So 56,34 καὶ o—WP Si^l: τε καὶ WP Ph^l c267,15 : 279,1 So 56,34 χρῆσθαι ECWy P [add ἢ ζῆν], E_a Ph^c 267,15 : 279,1 : χρῆσασθαι SUVX Si^l So 56,34 φυσικώτατον SU [corr vid ex φυσικώτερον], WXP Si^l c110,16 Ph^l p267,22 Th 50,6 So 56,34 : φυσικώτερον EC, y [corr in φυσικώτατον τέλος y²] : φυσικώτατα V τῶν ἔργων τοῖς ζῶσιν ECVy So 56,35 : τῶν ἔργων τοῖς ζώσις SP : τοῖς ζώσις τῶν ἔργων X : ἔργον τοῖς ζῶσιν W : τῶν ἐν τοῖς ζῶσιν ἔργων Ald Si^l : ἀπάντων τοῖς ζῶσιν Th 50,6 : τοῖς ζῶσιν ἐστὶν Ph^l cf p268,9 : 269,26
 27 γένεσιν o Th 50,7 So 56,37 : γέννησιν Ph^l p267,25 28 αὐτομάτην ECVXy Si^p 110,22 Ph^l p267,25 Th 50,7 : αὐτόματον SUPE_a Si^l So 56,37 : αὐτομάτως W [sser -ην W¹] (ἔχειν [ins v] W)
 29 (ἵνα δὲ τοῦ P So 57,1) μετέχωσιν SWXyP Ph^c 268,6 Th 50,9 So 57,1 : μετέχουσιν EU, [corr ου in ω] C : μετάσχουσιν V
 415^b 1 καὶ ἐκείνου ECUVWy Th 50,10 : κακείνου SX PE_a So 57,2
 2 πράττει κατὰ φύσιν ECSUVXE_a Th 50,11 : κατὰ φύσιν πράττει Wy :

δὲ ᾧ.] ἐπεὶ οὖν κοινωνεῖν ἀδυνατεῖ τοῦ αἰεὶ καὶ τοῦ θείου τῇ συνε-
 ρείᾳ, διὰ τὸ μηδὲν ἐνδέχεσθαι τῶν φθαρτῶν ταῦτό καὶ ἐν
 ἀριθμῷ διαμένειν, ἣ δύναιται μετέχειν ἕκαστον, κοινωνεῖ 5
 ταύτῃ, τὸ μὲν μᾶλλον τὸ δ' ἦττον· καὶ διαμένει οὐκ αὐτὸ
 ἀλλ' οἷον αὐτὸ, ἀριθμῷ μὲν οὐχ ἔν, εἶδει δ' ἔν. 7

ἔστι δὲ ἡ 7

ψυχὴ τοῦ ζῶντος σώματος αἰτία καὶ ἀρχή. ταῦτα δὲ πολ-
 λαχῶς λέγεται. ὁμοίως δ' ἡ ψυχὴ κατὰ τοὺς διωρισμένους
 τρόπους τρεῖς αἰτίαι· καὶ γὰρ ὅθεν ἡ κίνησις αὐτή, καὶ οὗ 10
 ἕνεκα, καὶ ὡς ἡ οὐσία τῶν ἐμφύχων σωμάτων ἡ ψυχὴ
 αἰτία. ὅτι μὲν οὖν ὡς οὐσία, δῆλον· τὸ γὰρ αἷτιον τοῦ εἶναι
 πᾶσιν ἡ οὐσία, τὸ δὲ ζῆν τοῖς ζῶσι τὸ εἶναι ἔστιν, αἰτία δὲ
 καὶ ἀρχὴ τούτου ἡ ψυχὴ. ἔτι τοῦ δυνάμει ὄντος λόγος ἡ

κατὰ φύσιν P So 57, 2 διττόν o—XP Si^l So 58, 1: δισσόν XP Ph^l
 Th 50, 11 οῤ₂ δ EC [corr in οῤ E³C³]: ᾧ y

3 (ᾧ) οῤ y) 4 ταῦτό ECVWy Th 50, 20: τὸ αὐτὸ SUXP
 So 58, 22 5 (μετέχειν δύναιται XP) κοινωνεῖ ταύτῃ ECVW:
 ταύτῃ κοινωνεῖ SUXP Th 50, 21: o 58, 22 7 δ' ἐν ECSWyE_a
 Th 50, 25 So 58, 24: δ' ἐν [δ' ἐν ἔστι X] διόπερ [διὸ V] τὸ σπέρμα
 τῶν ζώων [φυτῶν X, τ. ζ. τὸ σπ. V] καὶ τῶν [om τῶν UX] φυτῶν
 ὄργανόν ἐστι τῆς ψυχῆς [τ. ψ. om UX] UVXmgC²mgE³: δ' ἐν διόπερ τὸ
 σπέρμα τῶν φυτῶν ὄργανόν ἐστι P cf So 58, 11 (ἡ om V) 9 ὁμοίως
 ECVW Ph^c 273, 9 Th 50, 27: ἕμως SUXPE_a (δ' om S) κατὰ
 ECVWP Th 50, 27 So 58, 27: om SUX [ins X²] E_a Ph^c 273, 9
 διωρισμένους ECVWPE_a Ph^c 273, 9 Th 50, 27 So 58, 27: διηρημένους
 SUX [corr in διωρισμένους X²] 10 (τρεῖς τρόπους ἔστιν αἰτία W, τρεῖς
 om X [lacunae relictæ ins X²]) (αἷτιον P) (αὐτῇ: ES: αὐτῇ V)
 11 ἡ₁ ECSW: om UVXPE_a Ph^c 273, 13 So 58, 28 12 (αἷτιον P)
 ὡς ECVWXP Si^l Ph^c 273, 17: om SU 13 αἰτία SUVWX Ph^p 273, 19
 So 58, 31: αἷτιον ECPE_a 14 τούτου PE_a So 58, 31 cf Si^p 111, 13
 Ph^p 271, 34. 36; 273, 20: τούτων o—P (ἔτι δὲ P) τοῦ δυνάμει
 ECVWP Ph^l So 58, 31 cf Si^p 111, 15: τοῦ ἐν δυνάμει SUX (ἡ₂ ins W²)

5 δύναιται... 416^a 18 ὅλης desunt in y excisis foliis duobus

15 ἐντελέχεια. φανερόν δ' ὡς καὶ οὐ ἔνεκεν ἡ φυγή αἰτία·
 ὥσπερ γὰρ ὁ νοῦς ἕνεκά του ποιεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ
 φύσις, καὶ τοῦτ' ἔστιν αὐτῆς τέλος. τοιοῦτον δ' ἐν τοῖς ζώοις ἡ
 φυγή καὶ κατὰ φύσιν· πάντα γὰρ τὰ φυσικὰ σώματα τῆς
 20 φυγῆς ὄργανα, καὶ καθάπερ τὰ τῶν ζώων, οὕτω καὶ τὰ
 ἔνεκα, τό τε οὐ καὶ τὸ ᾧ. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅθεν πρῶτον ἡ
 κατὰ τόπον κινήσις, φυγή. οὐ πᾶσι δ' ὑπάρχει τοῖς ζῶσιν
 ἡ δύναμις αὕτη. ἔστι δὲ καὶ ἀλλοιώσεις καὶ αὔξεις κατὰ
 φυγήν· ἡ μὲν γὰρ αἰσθησις ἀλλοιώσεις τις εἶναι δοκεῖ, αἰ-
 25 σθάνεται δ' οὐδὲν ὃ μὴ μετέχει φυγῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ αὐ-
 ξήσεώς τε καὶ φθίσεως ἔχει· οὐδὲν γὰρ φθίνει οὐδ' αὔξεται
 φυσικῶς μὴ τρεφόμενον, τρέφεται δ' οὐδὲν ὃ μὴ κοινωνεῖ
 ζωῆς. Ἐμπεδοκλῆς δ' οὐ καλῶς εἴρηκε τοῦτο, προστιθεὶς τὴν
 αὔξησιν συμβαίνειν τοῖς φυτοῖς κάτω μὲν συρριζούμενοις

15 ὡς καὶ οὐ ECSUXP So 58, 34: καὶ ὡς οὐ W: καὶ ὡς τὸ
 οὐ V: ὡς καὶ τὸ οὐ Ph^l ἕνεκα SUXP Ph^l So 58, 34 αἰτία
 ἡ φυγή X Ph^l So 58, 34 [om ἡ]: αἴτιον ἡ φυγή P 16 (ὁ om V)
 ποιεῖ UWXPE_a Ph^c 274, 3 So 58, 35: νοεῖ ECSV 17 αὐτῆς
 ECSSWE_a cf Ph^p 274, 10: αὐτοῖς V: αὐτῇ UXP So 58, 35 (τέλος E)
 (ζῶσιν V) 18 (καὶ eras V) (σώματα om S) 19 καὶ, ECVWP
 So 58, 39: om SUX (τὰ bis om XP) 20 (ἔνεκεν S) διχῶς
 XP S^{il} So 59, 2: δισσωῶ Ph^c 274, 15 (τὸ om P) 21 οὐ] ὃ
 E [corr οὐ E^x], C [sser οὐ C^x] 22 φυγή o—P Ph^l So 59, 2:
 ἡ φυγή P S^{il} (ἐνυπάρχει V) (ζώοις X) 23 (ἔστι· δὲ om V)
 25 μετέχει φυγῆς ECVW: φυγήν ἔχει SUXP cf E_a Th 50, 33 So 59, 11
 26 τε om XPE_a So 59, 12 (οὐδὲ X) αὔξεται ECSUWP
 Ph^p 275, 11 Th 50, 34 So 59, 12: αὐξάνεται VXE_a 27 (μὴ om P)
 (κοινωνεῖ ζωῆς) μετέχει φυγῆς W) 28 (εἴρηκεν εἰς τοῦτο V)
 (προσθεῖς P So 59, 16) 29 συρριζούμενοις E, [eras sup] C:
 ῥιζουμένοις WP So 59, 17: ῥιζουμένων SUVX, verbum simplex legit
 Th 51, 2

διὰ τὸ τὴν γῆν οὕτω φέρεσθαι κατὰ φύσιν, ἄνω δὲ διὰ τὸ 416^a
 πῦρ ὡσαύτως. οὕτε γάρ τὸ ἄνω καὶ κάτω καλῶς λαμβά-
 νει· οὐ γάρ τὸ αὐτὸ πᾶσι τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ τῷ παντί,
 ἀλλ' ὥς ἡ κεφαλὴ τῶν ζώων, οὕτως αἱ ῥίζαι τῶν φυτῶν,
 εἰ χρὴ τὰ ὄργανα λέγειν ἕτερα καὶ ταῦτά τοις ἔργοις. 5
 πρὸς δὲ ταύτοις τί τὸ συνέχον εἰς τάναντία φερόμενα τὸ πῦρ
 καὶ τὴν γῆν; διασπασθήσεται γάρ, εἰ μὴ τι ἔσται τὸ κω-
 λῶν· εἰ δ' ἔσται, τοῦτ' ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ αἷτιον τοῦ αὖ-
 ξάνεσθαι καὶ τρέφεσθαι. δοκεῖ δὲ τισιν ἡ τοῦ πυρὸς φύσις
 ἀπλῶς αἰτία τῆς τροφῆς καὶ τῆς αὐξήσεως εἶναι· καὶ γάρ 10
 αὐτὸ φαίνεται μόνον τῶν σωμάτων ἢ τῶν στοιχείων τρεφό-
 μενον καὶ αὐξόμενον. διὸ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς καὶ ἐν τοῖς
 ζώοις ὑπολάβοι τις ἂν τοῦτο εἶναι τὸ ἐργαζόμενον. τὸ δὲ
 συναίτιον μὲν πῶς ἐστίν, οὐ μὴν ἀπλῶς γε αἷτιον, ἀλλὰ
 μᾶλλον ἡ ψυχὴ· ἡ μὲν γάρ τοῦ πυρὸς αὐξήσις εἰς ἅπει- 15
 ρον, ἕως ἂν ἡ τὸ καυστόν, τῶν δὲ φύσει συνισταμένων πάν-
 των ἐστὶ πέρας καὶ λόγος μεγέθους τε καὶ αὐξήσεως· ταῦτα

416^a 1 (οὕτω] κάτω V) 2 (καὶ τὸ κάτω P So 59, 18) 3 τὸ
 αὐτὸ ECUVWE_m *Sip* 112, 27 *Ph* 276, 12 *Th* 51, 5: ταὐτὸ XP So 59, 18:
 αὐτὸ S (καὶ τὸ κάτω P So 59, 18 A) 5 (εἰ... ἔργοις om W suppl
 mg W²) 6 (πρὸς δὲ] καὶ πρὸς W) (φερόμενον P So 59, 27) 7 (τί
 om SW) ἔσται ECSUVW So 59, 28: ἐστὶ XP κωλῶν ECWX:
 κωλῶσον SUVP So 59, 28 8 ἔσται ECSUWX *Sip* 112, 35: ἐστὶ VP
 So 59, 28 (καὶ τὸ αἷτιον om X [suppl X²]: τὸ om EC) (αὐξέσθαι P
 So 59, 29) 11 (αὐτὸ] καὶ αὐτὸ V) (μόνον om P) (ἡ] καὶ V
 So 59, 33) 12 αὐξόμενον ECWP *Ph* 277, 25 So 59, 33: αὐξανόμενον
 SUVX *Th* 51, 19 (ἐν₂ om W) 14 (πῶς μὲν S) 15 (ἡ ψυχὴ
 μᾶλλον P) ἡ₁ SUVXP cf *Th* 51, 22: om E [ἡ ins E^x], CW
 (ἅπειρα P) 16 συνισταμένων πάντων o—P *Th* 51, 24: συνισταμένον
Sip A: συνεστώτων P So 60, 13 17 ἐστὶ πέρας ECSUW *Th* 51, 24:
 ἐστὶ καὶ πέρας V: πέρας ἐστὶ XP *Sip* So 60, 13 μεγέθους τε ECVWP:
 καὶ μεγέθους SUX *Th* 51, 24 (τοῦτο V)

18 δὲ ψυχῆς, ἀλλ' οὐ πυρός, καὶ λόγου μάλλον ἢ ὕλης.

18

ἐπεὶ

δ' ἡ αὐτὴ δύναμις τῆς ψυχῆς θρεπτικὴ καὶ γεννητικὴ, καὶ περὶ
 20 τροφῆς ἀναγκαῖον διωρίσθαι πρῶτον· ἀφορίζεται γὰρ πρὸς
 τὰς ἄλλας δυνάμεις τῷ ἔργῳ τούτῳ. δοκεῖ δ' εἶναι ἡ τροφή
 τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ, οὐ πᾶν δὲ παντί, ἀλλ' ὅσα τῶν
 ἐναντίων μὴ μόνον γένεσιν ἐξ ἀλλήλων ἔχουσιν ἀλλὰ καὶ
 αὐξήσιν· γίνεται γὰρ πολλὰ ἐξ ἀλλήλων, ἀλλ' οὐ πάντα
 25 ποσά, οἷον ὕγιες ἐκ κάμνοντος. φαίνεται δ' οὐδ' ἐκεῖνα τὸν
 αὐτὸν τρόπον ἀλλήλοις εἶναι τροφή, ἀλλὰ τὸ μὲν ὕδωρ
 τῷ πυρὶ τροφή, τὸ δὲ πῦρ οὐ τρέφει τὸ ὕδωρ. ἐν μὲν οὖν
 τοῖς ἀπλοῖς σώμασι ταῦτ' εἶναι δοκεῖ μάλιστα τὸ μὲν
 τροφή τὸ δὲ τρεφόμενον. ἀπορίαν δ' ἔχει· φασι γὰρ οἱ
 30 μὲν τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ τρέφεσθαι, καθάπερ καὶ αὐξά-
 νεσθαι, τοῖς δ' ὥσπερ εἶπομεν τοῦρπαλιν δοκεῖ, τὸ ἐναντίον
 τῷ ἐναντίῳ, ὡς ἀπαθοὺς ὄντος τοῦ ὁμοίου ὑπὸ τοῦ ὁμοίου,
 τὴν δὲ τροφήν μεταβάλλειν καὶ πέττεσθαι· ἡ δὲ μετα-
 βολὴ πᾶσιν εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ τὸ μεταξύ. ἔτι πάσχει
 35 τι ἡ τροφή ὑπὸ τοῦ τρεφομένου, ἀλλ' οὐ τοῦτο ὑπὸ τῆς

18 ψυχῆς SUVXP So 60, 14 cf Ph^p 278, 9 Th 51, 25: τῆς ψυχῆς ECW
 19 (δὲ ἡ X, δὲ καὶ ἡ [καὶ exp] W) (ἡ αὐτῇ) αὐτῇ P) καὶ o Si^p: τε καὶ
 Ph^l c279, 2 καὶ περὶ ECW^y: περὶ SUVXP Si^p Ph^l c279, 2 Th 51, 27
 So 60, 29 20 διωρίσθαι ECSVX Si^p Ph^l c279, 2: διωρίσαι WP sser E³
 cf So 60, 29: διωρί—αι dubitans utrum διωρίσθαι an διωρίσαι sit scribendum
 U, in διωρίσθαι corr U²: διωρίσασθαι y Th 51, 27 21 (ἡ τροφή εἶναι Wy)
 22 (τῶν ἐναντίων ex τῶν ἐναντίων corr E^x sed v bis exp) 23 (γέννησιν E)
 24 πάντα ποσά] πάντα ECVWP: ποσά SUX^y, corr E^x, ins C², sser W²
 (οὐκ V) 26 (τῷ πυρὶ μὲν ὕδωρ P) 28 ἀπλοῖς ECVW^yP So 61, 25
 cf Si^p 114, 16: ἄλλοις SUX Ph^c 282, 30 [ubi tamen ἀπλοῖς esse legen-
 dum putat Trendelenburg] 31 (τὸ ἔμπαλιν y, τοῦπαλιν S) 32 ὑπὸ
 τοῦ ὁμοίου SUVX^y Ph^c 283, 24; p283, 13 Th 52, 6: om ECWP ins C²
 34 ἢ] καὶ X Ph^c 283, 19 Th 52, 8 (τὸ₂ om E, ins E³) 35 (τι om P)

τροφῆς, ὥσπερ οὐδ' ὁ τέκτων ὑπὸ τῆς ὕλης, ἀλλ' ὑπ' ἐκεί- 416^b
 νου αὕτη· ὁ δὲ τέκτων μεταβάλλει μόνον εἰς ἐνέργειαν ἐξ
 ἀργίας. πότερον δ' ἐστὶν ἡ τροφή τὸ τελευταῖον προσγινό-
 μενον ἢ τὸ πρῶτον, ἔχει διαφοράν· εἰ δ' ἄμφω, ἀλλ' ἡ
 μὲν ἄπεπτος ἢ δὲ πεπεμμένη, ἀμφοτέρως ἂν ἐνδέχεται τὴν 5
 τροφήν λέγειν· ἡ μὲν γὰρ ἄπεπτος, τὸ ἐναντίον τῷ ἐναν-
 τίῳ τρέφεται, ἡ δὲ πεπεμμένη, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ. ὥστε
 φανερόν ἐστι λέγουσί τινα τρόπον ἀμφοτέροι καὶ ὀρθῶς κα-
 οὐκ ὀρθῶς. ἐπεὶ δ' οὐδὲν τρέφεται μὴ μετέχον ζωῆς, τὸ ἔμ-
 ψυχον ἂν εἴη σῶμα τὸ τρεφόμενον, ἡ ἔμψυχον, ὥστε καὶ 10
 ἡ τροφή πρὸς ἔμψυχόν ἐστι καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός. ἐστι
 δ' ἕτερον τροφή καὶ ἀδῆκτικῶ εἶναι· ἡ μὲν γὰρ ποσόν τι
 τὸ ἔμψυχον, ἀδῆκτικόν, ἡ δὲ τόδε τι καὶ οὐσία, τροφή·
 σφῆζει γὰρ τὴν οὐσίαν, καὶ μέχρι τούτου ἐστὶν ἕως ἂν
 τρέφεται· καὶ γενέσεως ποιητικόν, οὐ τοῦ τρεφόμενου, ἀλλ' 15
 οἷον τὸ τρεφόμενον· ἥδη γὰρ ἐστὶν αὐτοῦ ἡ οὐσία, γεννᾷ δ'
 οὐδὲν αὐτὸ ἑαυτό, ἀλλὰ σφῆζει. ὥσθ' ἡ μὲν τοιαύτη τῆς
 ψυχῆς ἀρχὴ δύναμις ἐστὶν οἷα σφῆζειν τὸ ἔχον αὐτήν ἢ
 τοιοῦτον, ἡ δὲ τροφή παρασκευάζει ἐνεργεῖν. διὸ στερηθὲν
 τροφῆς οὐ δύναται εἶναι. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τρία, τὸ τρεφόμενον 20

416^b 3 (ἀργίας γ) (ἡ om V) προσγινόμενον o Ph^l So 61, 35 :
 προσκρινόμενον γρ. mgC¹ Ph^p 284, 9. 14. 20 cf Th 52, 24 Sir 115, 24
 4 (εἰ δ' ἄμφω om S : ἐπεὶ δ' ἄμφω P) 5 (ἂν) δ' ἂν X) 6 (τῷ
 ἐναντίῳ om S) 11 (ἔμφ. ἐστὶ V So 62, 5) 14 ἂν τρέφεται SVWXP
 Ph^p 285, 24 So 62, 8 : ἂν τρέφῃ ECy : ἂν καὶ τρέφεται U 15 γενέσεως
 CUWXy Ph^c 286, 11 Th 53, 7 : γενέσεως δὲ Sil¹ : γεννήσεως ESVP, sscr C²
 So 62, 19 cf Ph^p 286, 13 16 (ἀλλ' οἷον τὸ τρεφόμενον om V, post
 ἡ οὐσία ponit W) αὐτοῦ SVWX, corr C² Ph^p 286, 18 So 62, 20 :
 αὕτη ECUyP 17 αὐτὸ ἑαυτό SUX Ph^p 286, 18 So 62, 21 : ἑαυτό
 ECVW : αὐτό Py 18 ψυχῆς o—Cy Ph^l So 62, 23 : τροφῆς C [sscr
 ψυχῆς C²], γ ἔχον SUVXP Ph^c 286, 26 So 62, 24 : δεχόμενον EC
 [exp, sscr ἔχον C²], W [sscr ἔχον W¹], γ 19 (στερηθεὶς P)

καὶ ὧ τρέφεται καὶ τὸ τρέφον, τὸ μὲν τρέφον ἐστὶν ἡ
 πρώτη ψυχὴ, τὸ δὲ τρεφόμενον τὸ ἔχον ταύτην σῶμα, ὧ
 δὲ τρέφεται, ἡ τροφή. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους ἅπαντα
 προσαγορεύειν δίκαιον, τέλος δὲ τὸ γεννησθαι οἷον αὐτό,
 25 εἴη ἂν ἡ πρώτη ψυχὴ γεννητικὸν οἷον αὐτό. ἔστι δὲ ὧ τρέ-
 φει διττόν, ὥσπερ καὶ ὧ κυβερνᾶ καὶ ἡ χεὶρ καὶ τὸ πη-
 δάλιον, τὸ μὲν κινεῖν καὶ κινούμενον, τὸ δὲ κινεῖν μόνον.
 πᾶσαν δ' ἀναγκαῖον τροφήν δύνασθαι πέττεσθαι, ἐργάζεται
 δὲ τὴν πέψιν τὸ θερμόν· διὸ πᾶν ἔμψυχον ἔχει θερμότητα.
 30 τύφω μὲν οὖν ἡ τροφή τί ἐστὶν εἴρηται· διασαφητέον δ'
 ἐστὶν ὕστερον περὶ αὐτῆς ἐν τοῖς οἰκείοις λόγοις.

Διωρισμένων δὲ τούτων λέγωμεν κοινῇ περὶ πάσης αἰ- 5
 σθήσεως. ἡ δ' αἰσθησις ἐν τῷ κινεῖσθαι τε καὶ πάσχειν
 συμβαίνει, καθάπερ εἴρηται· δοκεῖ γὰρ ἀλλοιώσις τις εἶ-
 35 ναι. φασὶ δὲ τινες καὶ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου πάσχειν.

22 (ἔχον] δεχόμενον P) ταύτην ECWXY cf Th 59, 13 : αὐτὴν
 SU [corr ex ταύτην], VP So 62, 32 25 γεννητικὴ [ex γεννητικόν]
 C² So 62, 35 ὧ] sscr ὁ W¹Y¹ τρέφει CWy Alex ap Ph 288, 5
 Ph¹ p 287, 29 cf Th 53, 26 : τρέφεται ESUXP S¹ p 115, 34 . 35
 So 62, 35 26 καὶ₁ ECVWyP Ph¹ So 62, 37 : om SUX
 (ὧ] sscr ὁ W¹) καὶ₂ EC [eras], VWy Ph¹ cf Sir 116, 3 Th 53, 29 :
 om SUXP So 62, 37 27 κινεῖν μόνον o—ES Alex ap Ph 288, 5
 Sir 116, 4 Ph¹ 288, 11 . 20 Th 53, 31 : κινούμενον μόνον S, γρ. mg
 W² Ph¹ 288, 20 So 62, 38 [κ. μόνως] : κινούμενον (sic) E 28 (δύνα-
 σθαι] δυνατὸν W [corr W²], y (πέσσεσθαι XP Th 53, 33) 29 (θερ-
 μότητος S) 30 ἡ τροφή τί ἐστὶν ECWXY S¹ Ph¹ 288, 29
 Th 53, 36 : ἡ τροφή τίς ἐστὶν SU : τί ἐστὶν ἡ τροφή V Th 53, 36
 C : τίς ἐστὶν ἡ τροφή P So 63, 4 [om ἡ] 31 (ἐστὶν om X,
 del W^x) περὶ o S¹ Ph¹ 289, 2 Th 53, 36 : ὑπὲρ Ph¹ 288, 29
 32 (τε X) λέγωμεν ECSUY P S¹ bis, Alex ἀπ¹ 82, 23 : λέγομεν VW
 [sscr ω W¹], X Ph¹ Th 54, 3 So 63, 7 33 τε EC [corr τι C^x], P ins Y¹
 Alex ἀπ¹ 86, 5 : τι SUWX Alex ἀπ¹ 82, 27 ; 86, 20 S¹ p 117, 8 Ph¹ p 305, 7
 cf Th 54, 5 : τι τὸ αἰσθητήριον V

τοῦτο δὲ πῶς δυνατόν ἢ ἀδύνατον, εἰρήκαμεν ἐν τοῖς καθόλου 417^a
 λόγοις περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ἔχει δ' ἀπορίαν διὰ τὴν
 καὶ τῶν αἰσθησέων αὐτῶν οὐ γίνεται αἴσθησις, καὶ διὰ τὴν
 ἄνευ τῶν ἔξω οὐ ποιοῦσιν αἴσθησιν, ἐνόντος πυρὸς καὶ γῆς καὶ
 τῶν ἄλλων στοιχείων, ὧν ἐστὶν ἡ αἴσθησις καθ' αὐτὰ ἢ τὰ 5
 συμβεβηκότα τοῖς τοῖς. δῆλον οὖν ὅτι τὸ αἰσθητικὸν οὐκ ἔστιν
 ἐνεργεία, ἀλλὰ δυνάμει μόνον. διὸ καθάπερ τὸ καυστὸν οὐ
 καίεται αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἄνευ τοῦ καυστικοῦ· ἔκαστε γὰρ ἂν
 ἑαυτὸ, καὶ οὐθὲν ἑδεῖτο τοῦ ἐντελεχείᾳ πυρὸς ὄντος. ἐπειδὴ
 δὲ τὸ αἰσθάνεσθαι λέγομεν διχῶς (τό τε γὰρ δυνάμει ἀκούον 10
 καὶ ὁρῶν ἀκοῦειν καὶ ὁρᾶν λέγομεν, κἂν τύχη καθ'ἑαυτὸν, καὶ
 τὸ ἥδη ἐνεργοῦν), διχῶς ἂν λέγοιτο καὶ ἡ αἴσθησις, ἡ μὲν
 ὡς δυνάμει, ἡ δὲ ὡς ἐνεργεία. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ αἰσθητὸν,

417^a 1 (τοῦτο ... 2 πάσχειν om U) εἰρήκαμεν ECWyp cf So 63, 23 :
 εἴρηται μὲν V Sic 117, 25 Phc 290, 24 : εἴρηται μὲν καὶ SX Phc 296, 10
 2 post πάσχειν legit ῥησθήσεται δὲ καὶ νῦν P : λεπτέον δὲ καὶ νῦν Alex^v ap
 Ph 290, 25 cf Th 54, 15 So 63, 24 : talia non legerunt Sic 117, 25
 Phc 290, 25 2 et 4 (διὰ τὸ P) 3 οὐ post αὐτῶν ECVWyp
 So 63, 32 : οὐ post 2 τί SUX Phl cf Th 54, 23 : γὰρ οὐ post 2 τί, om
 καί, Sic 118, 2. 17 4 αἴσθησιν ECVWyp Sic 118, 19 So 63, 33 :
 αἰσθήσεις SUX 5 ἡ ECVWXY Sic Phl : om SUP So 63, 33 (καθ'
 αὐτὴν P, καθ' αὐτῶν sscer W²) (ἢ corr ex καὶ X) (τῶν συμβεβηκότων
 sscer V²W²) 6 ἔστιν ECVWXP Sic Phl So 63, 38 : ἐνεστὶν SUy
 7 (διὸ om W, eras V) καθάπερ] οὐκ αἰσθάνεται καθάπερ X,
 ins οὐκ αἰσθ. C² : καθάπερ οὐκ αἰσθάνεται S (καυστὸν corr in
 καυστικὸν V) 8 (αὐτὸ om Wy) καθ' αὐτὸ CVWyp So 64, 3 :
 καθ' ἑαυτὸ E : ὑφ' ἑαυτοῦ SU Th 54, 30 : ὑφ' αὐτοῦ X (καυστικοῦ
 eras ix V) (ἔκαστε X) (ἂν om W) 9 αὐτὸ XP So 63, 4 :
 αὐτὸ SUy (οὐδὲ X) (ὄντος] εἶναι W, sscer γρ. ὄντος W¹)
 (ἐπεὶ XP) 10 (διχῶς λέγομεν W) (ἀκούον om V, post 11 ὁρῶν
 suppl V², ὁρῶν καὶ ἀκούον Wy) 11 καὶ ἐὰν SUX 13 (δύναμις ...
 ἐνεργεία P) αἰσθητὸν Alex ap^p 83, 6 : αἰσθάνεσθαι o Sic Pl 20, 2
 Phc 295, 32 : p 305, 19 Th 55, 5

τό τε δυνάμει ὄν καὶ τὸ ἐνεργείᾳ. πρῶτον μὲν οὖν ὡς
 15 τοῦ αὐτοῦ ὄντος τοῦ πάσχειν καὶ τοῦ κινεῖσθαι καὶ τοῦ ἐνεργεῖν
 λέγωμεν· καὶ γὰρ ἐστὶν ἡ κίνησις ἐνεργειά τις, ἀτελὴς μὲν-
 τοι, καθάπερ ἐν ἐτέροις εἴρηται. πάντα δὲ πάσχει καὶ κινεῖται
 ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ καὶ ἐνεργείᾳ ὄντος. διὸ ἔστι μὲν ὡς
 ὑπὸ τοῦ ὁμοίου πάσχει, ἔστι δὲ ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνομοίου, καθά-
 20 περ εἵπομεν· πᾶσχει μὲν γὰρ τὸ ἀνόμοιον, πεπονθὸς δ' ὁμοίον ἐστίν.

διαίρετέον δὲ καὶ περὶ δυνάμεως καὶ ἐντελε-
 χείας· νῦν γὰρ ἀπλῶς λέγομεν περὶ αὐτῶν. ἔστι μὲν γὰρ
 οὕτως ἐπιστήμὸν τι ὡς ἂν εἵπομεν ἄνθρωπον ἐπιστήμονα, ὅτι
 ὁ ἄνθρωπος τῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐχόντων ἐπιστήμην. ἔστι δ'
 25 ὡς ἤδη λέγομεν ἐπιστήμονα τὸν ἔχοντα τὴν γραμματικὴν·
 ἑκάτερος δὲ τούτων οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον δυνατός ἐστιν, ἀλλ'
 ὁ μὲν ὅτι τὸ γένος τοιοῦτον καὶ ἡ ὕλη, ὁ δ' ὅτι βουληθεὶς

14 (μὲν ins X²) οὖν o—V Ph¹ c296, 12: om V Si^l
 ὡς τοῦ o—P Si^l Ph¹ So 66, 12: ὡς οὐ τοῦ P Th 55, 6 15 τοῦ₄
 SUXP Si^l: om ECVWy Ph¹ c296, 13; 298, 27 16 λέγωμεν
 EC: λέγωμεν SUVWXY P Si^l Ph¹ c296, 13; 298, 27 So 66, 12
 17 (εἴρηται ἐν ἐτέροις W) 18 (ὑπὸ] καὶ ὑπὸ U) 19 τοῦ₁
 o Si^l Ph^p 305, 24 Th 55, 13 So 64, 10: om Alex ἀπ^p 83, 11
 τοῦ₂ o Th 55, 14 So 64, 11: om Alex ἀπ^p 83, 11 Si^l Ph^p 305, 24
 20 (μὲν om X So 64, 12) τὸ o—S Th 55, 14 So 64, 12:
 om S Alex ἀπ^c 83, 12 (ἀνόμοιον ὄν U) «Universum hunc
 locum cum omnibus corruptelis laudat Joh. Philoponus, κατὰ
 Πρόκλου, περὶ αἰδιότητος τοῦ κόσμου Δ', ζ'» To p 142, n. 21 καὶ₁ o—SX
 Si^l Ph¹: om SX 22 νῦν γὰρ o—WP Si^l Ph¹ So 66, 27: νῦν μὲν γὰρ
 WP ins O^x λέγωμεν o Ph¹ So 66, 27: λέγωμεν & λέγωμεν Si^l
 23 (ἐπιστήμων τις P) εἵπομεν SUX Ph¹ So 66, 31: εἵπωμεν ECVWyP
 24 (ἐχόντων ἐπιστήμην καὶ ἐπιστημόνων W) ἐχόντων ECVWyP Ph¹:
 τῶν ἐχόντων SUX 25 ἐπιστήμονα] ἐπίστασθαι SX τὴν om VP
 26 (ἑκάτερον V) 27 (ὅτι ins V²) (τοιοῦτον τὸ γένος V) ἡ o—V
 Ph¹ r299, 29 So 66, 36: om V Si^c 121, 19 (ὕλην eras v V) (post
 ετι₂ ins ei V^x) (βουληθείη V)

δυνατὸς θεωρεῖν, ἂν μή τι κωλύσῃ τῶν ἔξωθεν· ὁ δ' ἤδη θεωρῶν, ἐντελεχεῖα ὧν καὶ κυρίως ἐπιστάμενος τότε τὸ Α. ἀμφοτέροι μὲν οὖν οἱ πρῶτοι κατὰ δύναμιν ἐπιστήμονες, 30 ἄλλ' ὁ μὲν διὰ μαθήσεως ἀλλοιωθεὶς καὶ πολλάκις ἐξ ἐναντίας μεταβαλὼν ἔξεως, ὁ δ' ἐκ τοῦ ἔχειν τὴν αἴσθησιν ἢ τὴν γραμματικὴν, μὴ ἐνεργεῖν δ' εἰς τὸ ἐνεργεῖν ἄλλον 417^b τρόπον. οὐκ ἔστι δ' ἀπλοῦν οὐδὲ τὸ πάσχειν, ἀλλὰ τὸ μὲν φθορά τις ὑπὸ τοῦ ἐναντίου, τὸ δὲ σωτηρία μᾶλλον τοῦ δυνάμει ὄντος ὑπὸ τοῦ ἐντελεχεῖα ὄντος καὶ ὁμοίου οὕτως ὡς δυνάμεις ἔχει πρὸς ἐντελέχειαν· θεωροῦν γὰρ γίνεταί τὸ ἔχον 5 τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ ἢ οὐκ ἔστιν ἀλλοιοῦσθαι (εἰς αὐτὸ γὰρ ἢ ἐπίδοσις καὶ εἰς ἐντελέχειαν) ἢ ἕτερον γένος ἀλλοιώσεως. διὸ οὐ καλῶς ἔχει λέγειν τὸ φρονοῦν, ὅταν φρονῇ, ἀλλοιοῦσθαι, ὥσπερ οὐδὲ τὸν οἰκοδόμον ὅταν οἰκοδομῇ. τὸ μὲν οὖν εἰς ἐντελέχειαν ἄγον ἐκ δυνάμει ὄντος κατὰ τὸ νοοῦν καὶ 10 φρονοῦν οὐ διδασκαλίαν ἀλλ' ἐτέραν ἐπωνυμίαν ἔχειν δίκαιον· τὸ δ' ἐκ δυνάμει ὄντος μανθάνον καὶ λαμβάνον ἐπι-

28 ἂν ECWyP *Ph^l* So 66, 37 : ἂν SUVX *Si^c* 121, 25 κωλύση
 o *Ph^l* p300, 1 cf So 66, 37 [κωλύσις] : κωλύη *Si^c* 121, 25 cf *Th* 55, 22
 29 (ὦν om V) (τόδε τὸ] δὲ τὸ το S : ἔτι τόδε W : ἔτι τόδε τι γ) 31 (καὶ
 ἀλλοιωθεὶς καὶ X) 32 μεταβαλὼν o—SX *Si^c* 121, 35 So 67, 2 : μετα-
 βάλλων SX *Ph^l* p300, 11 [μεταβαλλὼν (sic) D] cf *Th* 55, 26 αἴσθησιν
 o *Si^l* p122, 30 *Ph^c* 300, 20 So 67, 3 : ἀριθμητικὴν ut v *Th* 55, 28

417^b 2 (δὲ οὐδὲ τὸ πάσχειν ἀπλοῦν [οὐδὲ ins W²] W) (πάσχον V)
 3 σωτηρία o—V *Ph^l* c302, 5 So 67, 8 : γένεσις καὶ σωτηρία V *Si^l* (μᾶλλον
 ὑπὸ τοῦ X) 4 (ἐντελεχεῖα ὄντος X) (ὁμοῦ S) 6 τὴν o—SX *Alex* ἀπ^l
 81, 5. c11 ; 84, 7 *Ph^c* 303, 8 *Th* 55, 36 : om SX *Alex* ἀπ^l 80, 4 ἢ o
Ph^c 303, 16 *Th* 28, 29 : om *Alex* ἀπ^l 80, 4 ; 81, 6. c11 ; 84, 13 (ἐκ τοῦ X
 So 67, 14) 7 (εἰς ἐντ.) ἢ ἐντελέχεια V (γένος) εἶδος V 9 (ὥσπερ om V)
 (τὸ οἰκοδομοῦν *Ph^l* D) 10 (ἀνάγον ἐκ τοῦ δυν. γ : ἀλλ' ἐκ δυν. P)
 (ὄντος . . . νοοῦν ins γ²) νοεῖν καὶ φρονεῖν *Alex* ἀπ 81, 16 : νοοῦν καὶ
 τὸ φρονοῦν *Ph^l* 12 (ὄντος κατὰ τὸ νοοῦν καὶ φρονοῦν μανθάνον X)

στήμην ὑπὸ τοῦ ἐντελεχείᾳ ὄντος καὶ διδασκαλικοῦ ἦτοι οὐδὲ
 πάσχειν φατέον, [ὥσπερ εἴρηται,] ἢ δύο τρόπους εἶναι ἀλ-
 15 λοιώσεως, τὴν τε ἐπὶ τὰς στερητικὰς διαθέσεις μεταβολὴν
 καὶ τὴν ἐπὶ τὰς ἕξεις καὶ τὴν φύσιν. τοῦ δ' αἰσθητικοῦ ἡ μὲν
 πρώτη μεταβολὴ γίνεται ὑπὸ τοῦ γεννῶντος, ὅταν δὲ γεν-
 νηθῇ, ἔχει ἤδη ὥσπερ ἐπιστήμην καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι. καὶ
 τὸ κατ' ἐνέργειαν δὲ ὁμοίως λέγεται τῷ θεωρεῖν· διαφέρει
 20 δέ, ὅτι τοῦ μὲν τὰ ποιητικὰ τῆς ἐνεργείας ἔξωθεν, τὸ ὁρατὸν
 καὶ τὸ ἀκουστόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν αἰσθητῶν.
 αἴτιον δ' ὅτι τῶν καθ' ἕκαστον ἢ κατ' ἐνέργειαν αἰσθησις, ἢ
 δ' ἐπιστήμη τῶν καθόλου· ταῦτα δ' ἐν αὐτῇ πῶς ἐστὶ τῇ
 ψυχῇ. διὸ νοῆσαι μὲν ἐπ' αὐτῷ, ὁπόταν βούληται, αἰσθά-
 25 νεσθαι δ' οὐκ ἐπ' αὐτῷ· ἀναγκαῖον γὰρ ὑπάρχειν τὸ αἰσθη-
 τόν. ὁμοίως δὲ τοῦτ' ἔχει καὶ ταῖς ἐπιστήμας ταῖς τῶν αἰ-
 σθητῶν, καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι τὰ αἰσθητὰ τῶν καθ'
 28 ἕκαστα καὶ τῶν ἔξωθεν.

28 ἄλλὰ περὶ μὲν τούτων διασαφῆσαι
 καιρὸς γένοιτο' ἂν καὶ εἰσαυθις. νῦν δὲ διωρίσθω τοσοῦτον, ὅτι

13 (ἦτοι] εἶτα V) (οὐδὲν X) 14 ὥσπερ εἴρηται ECVWyPSo 67, 24 :
 om SUX cf Alex ἀπ^ρ 84, 26 Ph^ρ 304, 16. 18 Th 56, 7 16 (τὴν₁ om V)
 (ἐπὶ ante τὴν₂ eras V) (δ' om P) 18 (καὶ₁ om W) καὶ₂ SWXyP
 Alex ἀπ^ρ 85, 3 Si^ρ 123, 34 Ph^ρ 307, 16 : om EC [ins C²], U : καὶ τὸ om V
 19 δὲ UWXYP Alex ἀπ^ρ 85, 4 Ph^ρ 307, 16 : om SV : post ὁμοίως EC
 [exp et ins ante ὁμ. C²] τῷ ESUWXy Alex ἀπ 85, 4 Ph^ρ 307, 17
 So 69, 27 AC : τὸ CP, [corr in τῷ] V So 69, 27 B 21 λοιπὰ ECVWyP
 So 69, 29 : λοιπὰ ἀπὸ SU : ἄλλα ἀπὸ [sed corr in ἄλλα] X 23 (ἔστι P
 So 69, 31) 24 (διὸ τὸ νοῆσαι V) (αὐτῷ ex αὐτῶν E) ὁπόταν
 ECSyP : ὅταν VWX So 69, 31 : ἐστὶν ὅταν Si^ρ (βούλεται V) 25 (γὰρ]
 μὲν γὰρ P) 26 τοῦτο ECVWyP Ph^ρ So 69, 33 : τούτω UX Si^ρ : τούτοις S
 ταῖς₂ O—XP Si^ρ So 59, 33 : om XP Ph^ρ 28 (ἕκαστον V) 29 (ἂν
 γένοιτο X) διωρίσθω τοσοῦτον EVXyP So 70, 9 : διωρίσθω τοῦτο CSU
 [corr in τοσοῦτον] : ἐπὶ τοσοῦτον διωρίσθω W

οὐχ ἀπλοῦ ὄντος τοῦ δυνάμει λεγομένου, ἀλλὰ τοῦ μὲν ὥσπερ 30
 ἂν εἴποιμεν τὸν παῖδα δύνασθαι στρατηγεῖν, τοῦ δὲ ὡς τὸν ἐν
 ἡλικίᾳ ὄντα, οὕτως ἔχει τὸ αἰσθητικόν. ἐπεὶ δ' ἀνώνυμος
 αὐτῶν ἡ διαφορὰ, διώριστα δὲ περὶ αὐτῶν ὅτι ἕτερα καὶ 418^a
 πῶς ἕτερα, χρῆσθαι ἀναγκαῖον τῷ πάσχειν καὶ ἄλλοι-
 οὔσθαι ὡς κυρίως ὀνόμασιν. τὸ δ' αἰσθητικὸν δυνάμει ἐστὶν
 οἷον τὸ αἰσθητὸν ἤδη ἐντελεχεία, καθάπερ εἴρηται. πάσχει
 μὲν οὖν οὐχ ὅμοιον ὄν, πεπονθὸς δ' ὁμοίωται καὶ ἐστὶν 5
 οἷον ἐκεῖνο.

- 6 Λεκτέον δὲ καθ' ἐκάστην αἰσθησιν περὶ τῶν αἰσθητῶν
 πρῶτον. λέγεται δὲ τὸ αἰσθητὸν τριχῶς, ὧν δύο μὲν καθ'
 αὐτὰ φαμεν αἰσθάνεσθαι, τὸ δὲ ἐν κατὰ συμβεβηκός. τῶν
 δὲ δύο τὸ μὲν ἴδιόν ἐστιν ἐκάστης αἰσθήσεως, τὸ δὲ κοινὸν 10
 πασῶν. λέγω δ' ἴδιον μὲν ὃ μὴ ἐνδέχεται ἐτέρᾳ αἰσθῆσαι
 αἰσθάνεσθαι, καὶ περὶ ὃ μὴ ἐνδέχεται ἀπατηθῆναι, οἷον
 ὄψις χρώματος καὶ ἀκοή φόφου καὶ γεῦσις χυμοῦ. ἡ
 δ' ἀφή πλείους μὲν ἔχει διαφοράς· ἀλλ' ἐκάστη γε κρίνει
 περὶ τούτων, καὶ οὐκ ἀπατᾶται ὅτι χρῶμα οὐδ' ὅτι φόφος, 15
 ἀλλὰ τί τὸ κεχρωσμένον ἢ ποῦ, ἢ τί τὸ φοφοῦν ἢ ποῦ. τὰ

31 εἴποιμεν ECVWγP So 70, 11: εἴπωμεν SUX

418^a 2 (ἕτερα καὶ ὅτι ἕτερα γρ. W) χρῆσθαι EUVWP Ph^l p309, 6
 So 70, 15: χρῆσθαι δ' C [eras δ'], SXy τῷ UVXYP Ph^l
 So 70, 15: τὸ ECSW [corr in τῷ C^x W²] 3 δ' UVWXYP Ph^l
 So 70, 16: om EC [ins C^x], S 4 (ἤδη ὡς ἐντ. S) (ἐντελέχεια
 corr ex ἐντελεχεία X) πάσχει o—P Ph^l So 70, 17: πάσχον P
 Th 56, 32 5 ὄν o—SP Ph^l So 70, 17: om SP Th 56, 33
 8 (ὦν) ὡς S: οἷον γ) δυοῖν SUX 10 (μὲν ἐν ἴδιον V)
 αἰσθήσεως] τῆς αἰσθήσεως Wy: om V 11 ἐτέρᾳ... 12 ἐνδέχεται
 om P [suppl mg P²], So 70, 25 12 (αἰσθάνεσθαι Ph^l D) 14 (πλεί-
 στας V) (μὲν) μόνον corr μὲν V^x) (ἐκαστον γε P) 15 (τούτου
 V: αὐτῶν γ) (οὐδ') ἢ X) 16 (ἢ ποῦ₁ om U) (ἢ τί... ποῦ
 om V) (ἢ ποῦ₂ om W)

μὲν οὖν τοιαῦτα λέγεται ἴδια ἐκάστου, κοινὰ δὲ κίνησις, ἡρε-
μία, ἀριθμός, σχῆμα, μέγεθος· τὰ γὰρ τοιαῦτα οὐδεμιᾶς
ἐστὶν ἴδια, ἀλλὰ κοινὰ πάσαις. καὶ γὰρ ἀφ᾽ ἡ κίνησις τίς
20 ἐστὶν αἰσθητὴ καὶ ὄφει. κατὰ συμβεβηκός δὲ λέγεται αἰ-
σθητόν, οἷον εἰ τὸ λευκὸν εἴη Διάρους υἱός, κατὰ συμβε-
βηκός γὰρ τούτου αἰσθάνεται, ὅτι τῷ λευκῷ συμβέβηκε
τοῦτο οὗ αἰσθάνεται. διὸ καὶ οὐδὲν πάσχει ἢ τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ
αἰσθητοῦ. τῶν δὲ καθ' αὐτὰ αἰσθητῶν τὰ ἴδια κυρίως ἐστὶν
25 αἰσθητά, καὶ πρὸς ᾧ ἡ οὐσία πέφυκεν ἐκάστης αἰσθήσεως.
Οὗ μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ὄψις, τοῦτ' ἐστὶν ὁρατόν. ὁρατόν δ' ὅ
ἐστὶ χρῶμα μὲν, καὶ ὁ λόγῳ μὲν ἔστιν εἰπεῖν, ἀνώνυμον δὲ
τυγχάνει ὄν· δῆλον δὲ ἔσται ὁ λέγομεν προσελθούσι μά-

17 (οὖν om P, suppl P³) ἐκάστου ECSyP Ph¹t: ἐκάστης
W cf Th 57, 36 So 70, 33: ἐκάστη UVX 19 πάσαις ECWYp
Ph¹v315, 10 t [πασῶν], Th 57, 38 [ἀπασῶν]: om S [πάντων mg S²],
UX γὰρ ἀφ᾽ ἡ [corr in ἀφ᾽ ἡ C²] C: γὰρ ἡ ἀφ᾽ ἡ E [corr in ἀφ᾽ ἡ E^x]:
γὰρ καὶ ἀφ᾽ ἡ Ph¹t [ex Arist. ed. Ald.] (τίς) τε V: om P,
[eras?] U) 20 (ἐστὶν om X) (αἰσθητικὴ S) (ὄφει ei in
ras C²) post ὄφει habent: κατ' αὐτὰ μὲν οὖν ἐστὶν αἰσθητά
ταῦτα Ald et omnes ante Bk edd cf So 70, 36 αἰσθητόν o Ph¹:
εἶναι αἰσθητά Si¹ 21 διάρους υἱός SUXPW²y² Si¹ 127, 27; 128, 14
Ph¹v 315, 24 So 71, 4 B: διάρους υἱός EC So 71, 4 AC: διάρρου υἱός V:
διάρης W Ph¹v315, 24: διάρης y: «ὁ Διάρους υἱός ἢ ὁ Διάρης»
Th 58, 7 22 (τοῦτο P) αἰσθάνεσθαι UX (διότι V) (τὸ
λευκὸν W) 23 (ᾧ V) (αἰσθάνεσθαι U, corr U^x) καὶ ECWXYp
Si¹ Th 58, 14 So 71, 7: om SUV Ph¹ ἢ ECWYp Si¹ Ph¹
Th 58, 15 So 71, 7: om SUX 24 (κυρίως τὰ ἴδια W) 26 (οὖν
om P) (ἢ om SU) (ὁρατόν₁) ὁ ὁραταί Ph¹ (ὁρατόν₂
om X) (δ' ἐστὶ] ἔστι δὲ X: δὲ P) 27 χρῶμα μὲν EC [corr in τε C^x],
WP cf So 72, 24: χρῶμά τε S U [τε in ras], VXy Si¹ 129, 36
Ph¹v319, 9; 346, 25 cf Si¹ 129, 37: χρῶμα Si¹ 129, 1A 28 (ἐστὶν P
So 72, 26) ὁ λέγομεν om U: τε ὁ λέγομεν post 29 ὁρατόν SX μάλιστα
ECWYp So 72, 27: μᾶλλον V: om SUX

λιστα. τὸ γὰρ ὁρατὸν ἐστὶ χρῶμα. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἐπὶ τοῦ
καθ' αὐτὸ ὁρατοῦ· καθ' αὐτὸ δὲ οὐ τῷ λόγῳ, ἀλλ' ὅτι ἐν 30
ἐαυτῷ ἔχει τὸ αἷτιον τοῦ εἶναι ὁρατὸν. πᾶν δὲ χρῶμα κινη-
τικόν ἐστι τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς, καὶ τοῦτ' ἐστὶν αὐτοῦ ἡ 418^b
φύσις. διόπερ οὐχ ὁρατὸν ἄνευ φωτός, ἀλλὰ πάντως ἕκαστον
chrōma ἐν φωτὶ ὁράται. διὸ περὶ φωτός πρῶτον λεκτέον τί
ἐστίν. ἐστὶ δὴ τι διαφανές. διαφανές δὲ λέγω ὃ ἐστὶ μὲν
ὁρατὸν, οὐ καθ' αὐτὸ δὲ ὁρατὸν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀλλὰ δι' 5
ἀλλότριον χρῶμα. τοιοῦτον δὲ ἐστὶν ἀήρ καὶ ὕδωρ καὶ πολλὰ
τῶν στερεῶν· οὐ γὰρ ἡ ὕδωρ οὐδ' ἡ ἀήρ διαφανές, ἀλλ' ὅτι
ἐστὶ τις φύσις ἐνυπάρχουσα ἡ αὐτὴ ἐν τούτοις ἀμφοτέροις καὶ
ἐν τῷ αἰδίῳ τῷ ἄνω σώματι. φῶς δὲ ἐστὶν ἡ τούτου ἐνέργεια,
τοῦ διαφανοῦς ἢ διαφανές. δυνάμει δὲ ἐν ᾧ τοῦτ' ἐστὶ καὶ τὸ 10
σκότος. τὸ δὲ φῶς οἶον χρῶμά ἐστι τοῦ διαφανοῦς, ὅταν ἡ
ἐντελεχεία διαφανές ὑπὸ πυρὸς ἢ τοιούτου, οἶον τὸ ἄνω

29 (ἐστι, om U) (τὸ₂ om [eras?] V) τοῦ... 30 ὁρατοῦ
SUVXyP *Sic* 130, 7 *Ph^l* p320, 6. 7 *So* 72, 28: τῶν... ὁρατῶν E [sser
bis -ου E²], CW 30 (ἀλλ' om P) 31 ἐαυτῷ ECSWy *Ph^l* p320, 18
cf *Th* 58, 31 *So* 72, 35: αὐτῷ X: αὐτῷ UV (ἔχει om [eras?] V)
418^b 2 (διότι y) πάντως ἕκαστον SUX *Th* 59, 7 cf *Sip* 131, 14:
πᾶν τὸ ἐκάστου ECVWyP *So* 73, 11 3 ὁράται ECVyP *So* 73, 11:
καθ' ὁράται V: ὁρατὸν SUX *Th* 59, 7 (λεκτέον πρῶτον P) (πρότερον W)
λεκτέον o—X *Th* 59, 8 *So* 73, 11: ληπτέον X *Sil^l* 4 (ᾧ ὅτι P)
5 ἀπλῶς εἰπεῖν ECSVWyP *Th* 59, 11 *So* 73, 13: εἰπεῖν ἀπλῶς UX:
εἰπεῖν *Ph^l* 6 (καὶ₁ om X) 7 post στερεῶν add οἶον ὕψος κρύσταλλος
C [uncis incl], mg U² cf *Ph^p* 324, 4 *Th* 59, 13 *So* 73, 15 οὐδ'
ECVWyP *Th* 59, 16 *So* 73, 15: ἢ SUX (ἢ₂ om X) 8 τις UX
Th 59, 17 *So* 73, 16 cf *Ph^p* 319, 14; 324, 8: om o—UX ἐνυπάρ-
χουσα SUVXP *Th* 59, 17: ὑπάρχουσα ECWy 10 (διαφανές) διαφανοῦς y)
ἐν ᾧ o—U *Sil^l* *So* 74, 28: ἐν οἷς U *Ph^c* 341, 10 D² [ἐγγὺς περὶ φωτός D¹⁴]
cf *Th* 59, 31 (τούτου ante ἐν W: om *Sil^l*) (καὶ eras V) (τὸ
ins W²) 11 (ἢ E) 12 ὑπὸ o—XP *Ph^l*: ὑπὸ τοῦ XP, ins τοῦ y²
So 74, 30

σῶμα· καὶ γὰρ τούτῳ τι ὑπάρχει ἐν καὶ ταῦτόν. τί μὲν οὖν
 τὸ διαφανὲς καὶ τί τὸ φῶς, εἴρηται, ὅτι οὔτε πῦρ οὐδ' ὅλως
 15 σῶμα οὐδ' ἀπορροή σώματος οὐδενός (εἴη γὰρ ἂν σῶμά τι καὶ
 οὕτως), ἀλλὰ πυρὸς ἢ τοιούτου τινὸς παρουσία ἐν τῷ διαφα-
 νεῖ· οὔτε γὰρ δύο σώματα ἅμα δυνατόν ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι,
 δοκεῖ τε τὸ φῶς ἐναντίον εἶναι τῷ σκότει· ἔστι δὲ τὸ σκότος
 στέρησις τῆς τοιαύτης ἕξεως ἐκ διαφανοῦς, ὥστε δῆλον ὅτι
 20 καὶ ἡ τούτου παρουσία τὸ φῶς ἐστίν· καὶ οὐκ ὀρθῶς Ἐμπε-
 δοκλῆς, οὐδ' εἴ τις ἄλλος οὕτως εἴρηκεν, ὥς φερομένου τοῦ
 φωτός καὶ τεινομένου ποτὲ μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ περι-
 έχοντος, ἡμᾶς δὲ λανθάνοντος· τοῦτο γὰρ ἐστὶ καὶ παρὰ
 τὴν τοῦ λόγου ἐνέργειαν καὶ παρὰ τὰ φαινόμενα· ἐν μι-
 25 κρῷ μὲν γὰρ διαστήματι λάθοι ἄν, ἀπ' ἀνατολῆς δ' ἐπὶ
 δυσμᾶς τὸ λανθάνειν μέγα λίαν τὸ αἴτημα. ἔστι δὲ χρώ-
 ματος μὲν δεκτικὸν τὸ ἄχρουν, φόφου δὲ τὸ ἄφοφον.

13 τούτῳ **ο**—S *Ph^o 342, 31*: τοῦτο S *Ph^o 342, 30 D So 74, 30*
 τι ὑπάρχει *ECUVWy*: ὑπάρχει τι *SXP So 74, 30*: ὑπάρχει *Ph^o 342, 31*
 (ταυτό *P So 74, 31*) 14 (τὸ₁ *om X*) (εἴρηται καὶ τί τὸ φῶς *V*
 [εἴρηται *suppl V² ut v*]) 17 οὔτε *UX Ph^l*: οὐδὲ **ο**—*UX Si^l* δυνατόν
ante ἅμα SX Si^l: *post εἶναι V*: *post σώματα, et ἅμα post αὐτῷ Ph^l*
 18 τε *ECSWy Si^l Ph^l*: δὲ *UVXP* (εἶναι *om V*) σκότει *VXP Si^l*
So 75, 22: σκότῳ *ECSUW*, [corr in -ει] *y Ph^l* τὸ₂ *om V*: ὁ *Ph^l*
 19 (τῆς *om Sy, ins y¹*) (ἐν διαφανεῖ *P*) 20 (καί,] *xān y, sser*
καὶ y²) ἡ τούτου παρουσία τὸ φῶς *ECVWyP Th 60, 21 So 75, 23*:
 τὸ φῶς ἡ τούτου παρουσία *SU* [sed τὸ φῶς *suppl U²*], *X Si^o 134, 28*
 21 οὐδ' **ο** *Th 60, 27*: ἡ *Ph^l* (εἰ *om V*) οὕτως **ο**—S *Ph^o 345, 13*
Th 60, 28 So 75, 25: *om S Ph^lD*: περὶ τούτου *corr X²* 22 τεινο-
 μένου *ECV*: γιγνομένου *SUWXyP Ph^l Th 60, 28 So 75, 25* 23 (καὶ
om W) (περὶ *y*) 24 τοῦ λόγου *ECVWyP So 75, 27*: ἐν τῷ
 λόγῳ *SUX Th 60, 31* ἐνέργειαν *yP corr C² sser W² So 75, 27*:
 ἐνέργειαν *ECW*: ἀλγῆειαν *SUVX Th 60, 31* (περὶ *Sy*) 25 (μὲν
om W) (διαστήματι *ut v X, corr X²*) 26 (δὲ] μὲν *S*)
 27 (δὲ *om P*)

ἄχρουν δ' ἐστὶ τὸ διαφανὲς καὶ τὸ ἀόρατον ἢ τὸ μόλις
 ὀρώμενον, οἷον δοκεῖ τὸ σκοτεινόν. τοιοῦτον δὲ τὸ διαφανὲς
 μέν, ἀλλ' οὐχ ὅταν ἢ ἐντελεχείᾳ διαφανές, ἀλλ' ὅταν δυ- 30
 νάμει· ἢ γὰρ αὐτὴ φύσις ὅτε μὲν σκότος ὅτε δὲ φῶς
 ἐστίν. οὐ πάντα δὲ ὁρατὰ ἐν φωτὶ ἐστίν, ἀλλὰ μόνον ἐκάστου 419^a
 τὸ οἰκτεῖον χρῶμα· ἓνια γάρ. ἐν μὲν τῷ φωτὶ οὐχ ὁράται,
 ἐν δὲ τῷ σκότει ποιεῖ αἴσθησιν, οἷον τὰ πυρώδη φαινόμενα
 καὶ λάμποντα (ἀνώνυμα δ' ἐστὶ ταῦτα ἐνὶ ὀνόματι), οἷον
 μύκης, κέρας, κεφαλαὶ ἰχθύων καὶ λεπίδες καὶ ὀφθαλ- 5
 μοί· ἀλλ' οὐδενὸς ὁράται τούτων τὸ οἰκτεῖον χρῶμα. δι' ἣν
 μὲν οὖν αἰτίαν ταῦτα ὁράται, ἄλλος λόγος· νῦν δ' ἐπὶ το-
 σοῦτον φανερόν ἐστιν, ὅτι τὸ μὲν ἐν φωτὶ ὀρώμενον χρῶμα.
 διὸ καὶ οὐχ ὁράται ἄνευ φωτός· τοῦτο γάρ ἦν αὐτῷ τὸ
 χρῶματι εἶναι, τὸ κινητικῷ εἶναι τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφα- 10
 νοῦς· ἢ δ' ἐντελέχεια τοῦ διαφανοῦς φῶς ἐστίν. σημεῖον δὲ τού-
 του φανερόν· ἐὰν γάρ τις θῇ τὸ ἔχον χρῶμα ἐπ' αὐτὴν
 τὴν ὄψιν, οὐκ ὀφεται· ἀλλὰ τὸ μὲν χρῶμα κινεῖ τὸ δια-

28 (ἄχρουν V) (ἐστὶ om P) τὸ₂ om P *Sic* 134, 34 *Ph¹* *So* 78, 34
 τὸ₃ o *Ph¹* *So* 78, 34: om *Sic* 134, 35 μόλις o—X *Sic* 134, 35
Th 61, 6 *So* 78, 34: μόλις X *Ph¹* c346, 6. 8 29 (σκοτεινόν) ἐσκοτι-
 σμένον Wy) (ἀφανές V)

419^a 1 (ἐστίν₁ om C) (ὁράται τὰ X, om μοx ἐστίν₂) (ἐκάστῳ V)
 2 (μὲν om P) 3 σκότει o—EC *So* 79, 2: σκότῳ EC *Th* 61, 11
 (πυρώδη E) 4 (εἰσὶ C) 5 (κα₁ om UX) (λεπίδες E [ω in e
 corr E^x], C) (κα₂ om X) 6 (τούτων post χρῶμα P *So* 79, 5)
 (τούτων τὸ] τοῦτο C: τούτων W) 7 ὁράται o—EC *Sic¹* *Th* 61, 21
So 79, 15 cf *Ph^p* 348, 10: ὁρατὰ EC *Ph¹* 9 καὶ *SUX Ph¹*: om *ECVWyP*
So 83, 23 αὐτῷ o—W *Th* 61, 36 *So* 83, 24: αὐτὸ W τὸ CVP
Sic¹ *So* 83, 24: τῷ E [corr in τὸ E^x], Wy [corr in τὸ]: om *SUX*
Th 61, 36 10 (τῷ eras ω, in ras δ E^x) (κινητὴν S)
 11 (ἢ δ' . . . 17 εἴη om sed mg suppl V¹) 12 (εἰ γὰρ ἂν τις W:
 εἰ γὰρ τις P *So* 83, 27) 27 o—WX *Ph¹* *Th* 62, 8: 2εἴη WX *So* 83, 27

φανές, οἷον τὸν ἀέρα, ὑπὸ τούτου δὲ συνεχοῦς ὄντος κινεῖται
 15 τὸ αἰσθητήριον. οὐ γὰρ καλῶς τοῦτο λέγει Δημόκριτος οἰό-
 μενος, εἰ γένοιτο κενὸν τὸ μεταξύ, ὁρᾶσθαι ἂν ἀκριβῶς καὶ
 εἰ μύρμηξ ἐν τῷ οὐρανῷ εἴη· τοῦτο γὰρ ἀδύνατόν ἐστιν. πά-
 σχοντος γάρ τι τοῦ αἰσθητικοῦ γίνεται τὸ ὁρᾶν· ὑπ' αὐτοῦ
 μὲν οὖν τοῦ ὁρωμένου χρώματος ἀδύνατον· λείπεται δὲ ὑπὸ
 20 τοῦ μεταξύ, ὥστ' ἀναγκαῖόν τι εἶναι μεταξύ· κενοῦ δὲ γενο-
 21 μένου οὐχ ὅτι ἀκριβῶς, ἀλλ' ὅλως οὐθὲν ὁφθήσεται.

21 δι' ἣν
 μὲν οὖν αἰτίαν τὸ χρῶμα ἀναγκαῖον ἐν φωτὶ ὁρᾶσθαι, εἴρη-
 ται. πῦρ δὲ ἐν ἀμφοῖν ὁρᾶται, καὶ ἐν σκότει καὶ ἐν φωτὶ,
 καὶ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης· τὸ γὰρ διαφανές ὑπὸ τούτου γίνεται
 25 διαφανές. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ φόφου καὶ ὁσμῆς
 ἐστίν· οὐθὲν γὰρ αὐτῶν ἀπτόμενον τοῦ αἰσθητηρίου ποιεῖ τὴν
 αἴσθησιν, ἀλλ' ὑπὸ μὲν ὁσμῆς καὶ φόφου τὸ μεταξύ κι-
 νεῖται, ὑπὸ δὲ τούτου τῶν αἰσθητηρίων ἐκάτερον· ὅταν δ' ἐπ'
 αὐτό τις ἐπιθῇ τὸ αἰσθητήριον τὸ φοφοῦν ἢ τὸ ὄξον, οὐδεμίαν
 30 αἴσθησιν ποιήσει. περὶ δὲ ἀφῆς καὶ γεύσεως ἔχει μὲν
 ὁμοίως, οὐ φαίνεται δέ· δι' ἣν δ' αἰτίαν, ὕστερον ἔσται δῆλον.

14 δὲ SUXP mg V *Sic* 136, 31 *So* 83, 30 : δὲ ECW_y : δὲ ἥδη *Sic* A
Th 62, 10 16 (γένηται W) (τὸ μεταξύ κενὸν W) (ἂν om W)
 (ἀκριβῶς om X) 17 (εἰ ὁ μύρμηξ W : ἡ μύρμηξ S) ἀδύνατόν ἐστιν
 ECVW_yP *So* 83, 32 : ἐστὶν ἀδύνατον SUX 18 τι o—SU *So* 83, 33 AC :
 om SU *So* 83, 33 B αἰσθητικοῦ ECSUXP *So* 83, 33 : αἰσθητηρίου
 VW_y *Phc* 350, 13 : «αἰσθήσεως» *Th* 62, 14 19 οὖν o—SU *Th* 62, 15 :
 om SU *Sic* 137, 1 *So* 83, 33 δὲ ECVW_yP : δὲ SUX *Sic* 137, 2
Th 62, 16 *So* 83, 34 20 ὥστ'.... μεταξύ ECVW_yP *So* 83, 34
cf Phc 350, 17 : om SUX 21 (μηθὲν y : οὐδὲ P *So* 83, 35)
 22 (ὁρᾶσθαι ἐν φωτὶ y) 23 (τὸ πῦρ P *So* 83, 36) σκότει o—EC
Sic Phc 352, 7A [καὶ ἐν σκ. om D] : σκότῳ EC *So* 83, 37 26 (αὐτῶν
 om P *So* 84, 2 28 (δέ τις ἐπ' αὐτῶ V) 29 (τις ἐπιθῇ om E,
 suppl E³ : τις ἐπιθῇ W) (τὸ₁ om E) 31 (δ' om X) (ἐστὶ X)

τὸ δὲ μεταξὺ ψόφῳ μὲν ἀήρ, ὁσμῆς δ' ἀνώνυμον· κοινὸν γὰρ δὴ τι πάθος ἐπ' ἀέρος καὶ ὕδατός ἐστιν, ὥσπερ τὸ διαφανὲς χρώματι, οὕτω τῷ ἔχοντι ὁσμὴν δ' ἐν ἀμφοτέροις ὑπάρχει τούτοις· φαίνεται γὰρ καὶ τὰ ἐνυδρὰ τῶν ζώων 35 ἔχειν αἰσθησιν ὁσμῆς. ἀλλ' ὁ μὲν ἄνθρωπος καὶ τῶν πεζῶν 419^b ὅσα ἀναπνεῖ, ἀδυνατεῖ ὁσμᾶσθαι μὴ ἀναπνέοντα. ἡ δ' αἰτία καὶ περὶ τούτων ὕστερον λεχθήσεται.

- 8 Νῦν δὲ πρῶτον περὶ ψόφου καὶ ἀκοῆς διορίσωμεν. ἔστι δὲ διττός ὁ ψόφος· ὁ μὲν γὰρ ἐνεργεία τις, ὁ δὲ δυνάμει· 5 τὰ μὲν γὰρ οὗ φαμεν ἔχειν ψόφον, οἷον σπόγγον, ἔρια, τὰ δ' ἔχειν, οἷον χαλκὸν καὶ ὅσα στερεὰ καὶ λεῖα, ὅτι δύναιται ψοφῆσαι. τοῦτο δ' ἐστὶν αὐτοῦ μεταξὺ καὶ τῆς ἀκοῆς ἐμποιῆσαι ψόφον ἐνεργεία. γίνεται δ' ὁ κατ' ἐνεργειαν ψόφος αἰετίνος πρὸς τι καὶ ἐν τινι· πληγὴ γὰρ ἐστὶν ἡ ποι- 10 οῦσα. διὸ καὶ ἀδύνατον ἐνὸς ὄντος γενέσθαι ψόφον· ἕτερον γὰρ τὸ τύπτον καὶ τὸ τυπτόμενον· ὥστε τὸ ψοφοῦν πρὸς τι ψοφεῖ· πληγὴ δ' οὐ γίνεται ἄνευ φορᾶς. ὥσπερ δ' εἵπομεν, οὐ τῶν τυχόντων πληγὴ ὁ ψόφος· οὐθὲνα γὰρ ποιεῖ ψόφον ἔρια ἂν πληγῇ, ἀλλὰ χαλκὸς καὶ ὅσα λεῖα καὶ κοῖλα· 15

32 ψόφων o Ph^c 354, 7A [ψόφω D] So 84, 11: ψόφου Si^l Th 62, 27

33 δὴ ECP: om SUVWXY (τι γὰρ π. X) 34 (χρώματος P)

ὃ ἐν ECWY: ὃν SV [sed corr in ἐν V²] X: ὃν ἐν P: post ὃ eras

1 litt U 35 (καὶ om V)

419^b 1 ὁδμῆς et 2 ὁδμᾶσθαι ECP 4 πρῶτον om V Si^l cf Th 63, 1

So 84, 20 ἀκοῆς SUV Si^l Th 63, 1: διαφρήσεως ECWXYP So 84, 20

5 ἐνεργεία EC [ἐνεργία], P Si^c 139, 12. 13 Ph^l v354, 21 Th 63, 2

So 84, 22: ἐνεργεία SUVWXY δυνάμει ECWPX² Si^c 139, 12. 13

Ph^l v354, 22 Th 63, 2 So 84, 22: δυνάμεις SUVXY 9 (δὲ καὶ ὁ Si^l A)

11 (γίνεσθαι X) ψόφον SVX Ph^l So 84, 30: τὸν ψόφον ECUWY P

15 ἔρια ECWY P Ph^p 359, 23 So 84, 23: ἔριον SUVX ἂν πληγῇ

ECWY: εἰ πληγῇ P So 84, 33A: ἡ [om V] πατάξεν ἡ πληγὲν SVX

suppl mg U

ὁ μὲν χαλκός, ὅτι λείος, τὰ δὲ κοῖλα τῇ ἀνακλάσει πολ-
 λὰς ποιεῖ πληγὰς μετὰ τὴν πρώτην, ἀδυνατοῦντος ἐξελθεῖν
 τοῦ κινήθεντος. ἔτι ἀκούεται ἐν ἀέρι καὶ ὕδατι, ἀλλ' ἦττον.
 οὐκ ἔστι δὲ φόφου κύριος ὁ ἀήρ οὐδὲ τὸ ὕδωρ· ἀλλὰ δεῖ
 20 στερεῶν πληγὴν γενέσθαι πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸν ἀέρα.
 τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν ὑπομένῃ πληγεῖς ὁ ἀήρ καὶ μὴ δια-
 χυθῇ. διὸ ἐὰν ταχέως καὶ σφοδρῶς πληγῇ, φοφεῖ· δεῖ γὰρ
 φθάσαι τὴν κίνησιν τοῦ ῥαπίζοντος τὴν θρύψιν τοῦ ἀέρος,
 ὥσπερ ἂν εἰ σωρὸν ἢ ὀρμαθὸν ψάμμου τύπτοι τις φερόμε-
 25 νον ταχύ. ἡχῶ δὲ γίνεται, ὅταν, [ἀπὸ τοῦ] ἀέρος ἐνὸς γενομέ-
 νου, διὰ [τὸ ἀγγεῖον] τὸ διορίσαν καὶ κωλῦσαν θρυφθῆναι
 πάλιν ὁ ἀήρ ἀπωσθῇ, ὥσπερ σφαῖρα. ἔοικε δ' αἰετὶ γίνεσθαι
 ἡχῶ, ἀλλ' οὐ σαφές, ἐπεὶ συμβαίνει γε ἐπὶ τοῦ φόφου
 καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ φωτός· καὶ γὰρ τὸ φῶς αἰετὶ ἀνακλα-
 30 ται (οὐδὲ γὰρ ἂν ἐγένετο πάντῃ φῶς, ἀλλὰ σκότος ἔξω τοῦ
 ἡλιουμένου), ἀλλ' οὐχ οὕτως ἀνακλᾶται ὥσπερ ἀφ' ὕδατος

16 (μὲν γὰρ χ. V) 18 (ἐν] ὡς C) ὕδατι o So 85, 24 :
 ὕδατι δὲ [δὲ ins] W² Si¹ A Ph¹ D ἦττον o—X Si¹ : ἦσσαν X Si^p 140, 16
 Fh¹ p 359, 28 Th 63, 20 19 (φόφος V) κύριος EUXyP Si^c 140, 17
 Ph¹ Th 83, 21 So 85, 24 : κυρίως CSVW (ὁ om Si^c 140, 17) οὐδὲ
 SUXP Si^c 140, 17 Ph¹ So 85, 24 : οὔτε CVWy : οὔτε δὲ E (ἀλλὰ διὰ
 στ. γενέσθαι πλ. X) 21 ὑπομένῃ SUVXP So 85, 26 : ὑπομένῃ ECWy
 cf Si^p 140, 27 ; 141, 6 22 (ἂν W) 24 ἂν ECVWyP So 85, 28 :
 om SUX ψάμμου o—X So 85, 28 : ἄμμου X Th 63, 29 τύπτοι
 ECSUVy cf Th 63, 29 : τύπτει XP So 85, 29 AC : τύπη W : τύπη
 So 85, 29 B 25 (τάχει P So 85, 29) ἀπὸ τοῦ ECWyP Alex de
 an 48, 1 [ὑπὸ τοῦ], Si¹ So 85, 29 : om SUVX (ἀέρος τοῦ ἐνὸς W)
 γενομένου o—WP Si¹ : γινομένου WP So 85, 29 26 τὸ ἀγγεῖον
 delevi 27 (ἀποστῇ W, sscr ωσθ W²) 30 οὐδὲ ECWyP So 86, 11 :
 οὐ SUVX Th 64, 1 (ἂν om P) (πάντα P) 31 ἡλιου-
 μένου ECUVW Si^p 143, 1 Th 64, 2 So 86, 12 : ἡλιωμένου SXyP
 Ph^p 362, 26 . 31

ἢ χαλκοῦ ἢ καὶ τινος ἄλλου τῶν λείων, ὥστε σκιὰν ποιεῖν, ἢ τὸ φῶς ὀρίζομεν. τὸ δὲ κενὸν ὀρθῶς λέγεται κύριον τοῦ ἀκούειν. δοκεῖ γὰρ εἶναι κενὸν ὁ ἀήρ, οὗτος δ' ἐστὶν ὁ ποιῶν ἀκούειν, ὅταν κινήθῃ συνεχῆς καὶ εἷς. ἀλλὰ διὰ τὸ ψαθυρὸς 35 εἶναι οὐ γεγωνεῖ, ἂν μὴ λείον ἢ τὸ πληγέν. τότε δὲ εἰς γί- 420^a νεται ἅμα διὰ τὸ ἐπίπεδον· ἐν γὰρ τὸ τοῦ λείου ἐπίπεδον.

ψοφητικὸν μὲν οὖν τὸ κινήτικόν ἐνὸς ἀέρος συνεχεῖα μέχρις ἀκοῆς· ἀκοῇ δὲ συμφυῆς ἀήρ· διὰ δὲ τὸ ἐν ἀέρι εἶναι, κινουμένου τοῦ ἔξω ὁ εἶσω κινεῖται. διόπερ οὐ πάντῃ τὸ ζῶον ἀκούει, 5 οὐδὲ πάντῃ διέρχεται ὁ ἀήρ· οὐ γὰρ πάντῃ ἔχει ἀέρα τὸ κινησόμενον μέρος καὶ ἔμφυχον. αὐτὸς μὲν δὴ ἄσφοφον ὁ ἀήρ διὰ τὸ εὐθρυπτον· ὅταν δὲ κωλυθῇ θρύπτεσθαι, ἢ τούτου κίνησις ψόφος. ὁ δ' ἐν τοῖς ὤσιν ἐγκατφοκοδόμηται πρὸς τὸ ἀκίνητος εἶναι, ὅπως ἀκριβῶς αἰσθάνηται πάσας τὰς δια- 10 φοράς τῆς κινήσεως. διὰ ταῦτα δὲ καὶ ἐν ὕδατι ἀκούομεν, ὅτι οὐκ εἰσέρχεται πρὸς αὐτὸν τὸν συμφυῆ ἀέρα· ἀλλ' οὐδ' εἰς τὸ οὐς διὰ τὰς ἑλικας. ὅταν δὲ τοῦτο συμβῇ, οὐκ

32 ἢ καὶ ECUXyP Ph^p 362, 19 So 86, 15 : ἢ SV : καὶ W 33 ἢ o So 86, 15 : ὃ Ph^c 363, 10 35 (κινήσῃαι S) (ψαθυρὸν X, corr -ὸν W²) 420^a 1 (ἂν] ἀλλ' εἰ W) 2 ἅμα διὰ o—UX So 86, 20 : ἅμα γὰρ διὰ UX cf Ph^p 363, 27 (ἐν... ἐπίπεδον om P) 3 συνεχεῖα μέχρις o—P Si^l Ph^l : συνεχοῦς μέχρι P Th 64, 15 So 86, 24 4 ἀκοῇ δὲ σ. ἀήρ WyP Si^c 143, 22 Ph^c 364, 11 Prisc Lyd 16, 22 So 86, 25 : ἀκοῇ δὲ σ. ἀέρι ECSUVX Th 64, 16 (δὲ₂ om y) 5 ὁ ECW^y Th 64, 18 cf Si^p 143, 28 Ph^p 365, 22 . 25 : τὸ SUVXP (ἔσω SU) κινεῖται ECUWXY Si^l p 143, 32 Ph^l p 365, 22 cf Th 64, 18 : κινεῖ SVP (διὸ V) πάντῃ... 6 ὁ ἀήρ ECSUVX Si^l cf So 87, 2 : παντὶ μέρει τὸ ζῶον ἀκούει, ἀλλ' ὡσὶν· οὐδὲ πανταχοῦ τοῦ σώματος διέρχεται Wy cf Ph^p 365, 26 : πάντα τὸ ζῶον ἀκούει, ἀλλ' ὡσὶν, οὐδὲ πάντα διέρχεται ὁ ἀήρ P 7 post ἔμφυχον add ὥσπερ ἡ κόρη τὸ [om τὸ P] ὕγρον WyP mgU³ Ph^c 366, 9 cf So 86, 37 αὐτὸς Th 64, 22 : αὐτὸ o Si^l Ph^l (τοῦ τούτου U) 9 (ψόφος γίνεται ὁ W) 11 (οὐκ ante ἀκούομεν suppl S²) 12 (ἐπέρχεται Ph^l D)

ἀκούει· οὐδ' ἂν ἡ μῆνιγξ κάμη· ὥσπερ τὸ ἐπὶ τῇ κόρῃ δέρ-
 15 μα ὅταν κάμη. ἀλλὰ καὶ σημεῖον τοῦ ἀκούειν ἢ μὴ τὸ
 ἡγεῖν αἰεὶ τὸ οὖς ὥσπερ τὸ κέρας· αἰεὶ γὰρ οἰκείαν τινὰ κί-
 νησιν ὁ ἀῆρ κινεῖται ὁ ἐν τοῖς ὠσίν· ἀλλ' ὁ φόφος ἀλλό-
 τριος καὶ οὐκ ἴδιος. καὶ διὰ τοῦτό φασιν ἀκούειν τῷ κενῷ καὶ
 ἡχοῦντι, ὅτι ἀκούομεν τῷ ἔχοντι ὠρισμένον τὸν ἄερα. πότερον
 20 δὲ φοφεῖ τὸ τυπτόμενον ἢ τύπτον; ἢ καὶ ἄμφω, τρό-
 πον δ' ἕτερον· ἔστι γὰρ ὁ φόφος κίνησις τοῦ δυναμένου κι-
 νεῖσθαι τὸν τρόπον τοῦτον ὥνπερ τὰ ἀφαλλόμενα ἀπὸ τῶν
 λειῶν, ὅταν τις κρούσῃ. οὐ δὲ πᾶν, ὥσπερ εἴρηται, φοφεῖ
 τυπτόμενον καὶ τύπτον, οἷον, ἐὰν πατάξῃ βελόνῃ βελόνῃ·
 25 ἀλλὰ δεῖ τὸ τυπτόμενον ὁμαλὸν εἶναι, ὥστε τὸν ἄερα ἀθροῦν
 ἀφάλλεσθαι καὶ σείεσθαι. αἱ δὲ διαφοραὶ τῶν φοφούντων
 ἐν τῷ κατ' ἐνέργειαν φόφῳ δηλοῦνται· ὥσπερ γὰρ ἄνευ
 φωτὸς οὐχ ὁράται τὰ χρώματα, οὕτως οὐδ' ἄνευ φόφου τὰ

14 οὐδ' SUVXP *Phc* 367, 32 *So* 87, 12: οὐτ' ECW[sser δ], γ (μῆνιξ U)
 κάμη o *So* 87, 12 [κάμοι] cf *Sip* 144, 31 *Th* 65, 12: om *Phc* 367, 32
 15 ὅταν κάμη SUVX *Phc* 367, 33 cf *Sip* 144, 31 *Th* 65, 13: om ECWγP
So 87, 12 16 αἰεὶ ECWγP *Si*^l *Ph*^l *Th* 65, 18 *So* 87, 13: om SUVX
 (τὸ οὖς om P *So* 87, 13) 17 ὁ ἀῆρ κινεῖται ECWXY *So* 87, 14:
 κινεῖται ὁ ἀῆρ SUV: ὁ ἀῆρ κινεῖ P ὁ₂ EVγP *So* 87, 14 cf *Sip* 145, 19:
 om CSUWX 18 (διὰ τοῦτο καὶ P) 19 (ἔτε P) τὸν ECWγP
Si^l c145, 28: om SUVX *Ph*^l 22 (ὥσπερ *Ph*^l sed ὥνπερ *Phc* 375, 3)
 ἀφαλλόμενα ECγP *Ph*^l c375, 3t *Th* 65, 23 *So* 87, 23: σφαλλόμενα [sser
 ἄ- W²] W *Phc* 375, 3D: ἀλλόμενα SU [ἄφ- add U²], VX *Sip* 146, 6 cf 12
 (ἀπὸ om P) 23 (τι C) (περ om C) 24 τὸ τυπτόμενον γP *Ph*^l D
 καὶ τύπτον ECWγ *Sip* 146, 14 *Ph*^l r372, 22: ἢ τὸ τύπτον P *So* 87, 24
 [om τὸ]: om SUVX (ἂν W) (βελόνῃ βελόνῃ P) 25 τὸ τυπτό-
 μενον ὁμαλὸν εἶναι o—P *Ph*^l c372, 24: εἶναι τὸ τύπτον καὶ τυπτόμενον
 ὁμαλὸν P *Sip* 146, 14 ἀθροῦν ECγP *Ph*^l c372, 28 *So* 87, 28: ἀθρόον
 SUVWX *Sip* 146, 16 26 (ἀφελέσθαι S) φοφούντων ESUVWX
Si^l 146, 27 *Ph*^l c372, 34: φόφον CyP *Theophr ap Prisc* 17, 25 *Th* 65, 37
So 87, 30 27 (ἐν om V) (δηλονότι V) 28 (αἱ χρεαὶ οὐχ ὁρῶνται P)

δξύ καὶ τὸ βαρὺ. ταῦτα δὲ λέγεται κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ
 τῶν ἀπτῶν· τὸ μὲν γὰρ δξύ κινεῖ τὴν αἵσθησιν ἐν ὀλίγῳ 30
 χρόνῳ ἐπὶ πολὺ, τὸ δὲ βαρὺ ἐν πολλῷ ἐπ' ὀλίγον. οὐ δὴ
 ταχὺ τὸ δξύ, τὸ δὲ βαρὺ βραδύ, ἀλλὰ γίνεται τοῦ μὲν
 διὰ τὸ τάχος ἢ κίνησις τοιαύτη, τοῦ δὲ διὰ βραδυτήτα.
 καὶ ἔοικεν ἀνάλογον ἔχειν τῷ περὶ τὴν ἀφὴν ὁξεῖ καὶ ἀμ- 420^b
 βλεῖ· τὸ μὲν γὰρ δξύ οἶον κεντεῖ, τὸ δ' ἀμβλύ οἶον ὠθεῖ
 διὰ τὸ κινεῖν τὸ μὲν ἐν ὀλίγῳ τὸ δὲ ἐν πολλῷ, ὥστε συμ-
 βαίνει τὸ μὲν ταχὺ τὸ δὲ βραδὺ εἶναι.

4

περὶ μὲν οὖν φόφου 4
 ταύτη διωρίσθω. ἡ δὲ φωνὴ φόφος τίς ἐστὶν ἐμφύχου· τῶν 5
 γὰρ ἀψύχων οὐθέν φωνεῖ, ἀλλὰ καθ' ὁμοιότητα λέγεται
 φωνεῖν, οἶον ἀβλὸς καὶ λύρα καὶ ὅσα ἄλλα τῶν ἀψύχων
 ἀπότασιν ἔχει καὶ μέλος καὶ διάλεκτον. ἔοικε γάρ, ὅτι
 καὶ ἡ φωνὴ ταύτ' ἔχει. πολλὰ δὲ τῶν ζῴων οὐκ ἔχουσι
 φωνήν, οἶον τὰ τε ἄναιμα καὶ τῶν ἐναίμων ἰχθύες. καὶ 10
 τοῦτ' ἐβλόγως, εἴπερ ἄερος κίνησις τίς ἐστὶν ὁ φόφος. ἀλλ'

29 τὸ om *Prisc Lyd* 17, 28 30 (τὴν αἵσθησιν post
 31 πολὺ P) 31 ἐπ' *ECX Sic* 147, 5 *Th* 66, 6 : om *SUVWyP So* 88, 19
 οὐ δὴ *ESUX Sil* 147, 37 *Phl* [οὐδ' ἢ *D*] : οὕτω δὴ *CX^a PhlD² cf*
Sil^v 147, 38 : ὥστε οὐχὶ τὸ *C³* : ὥστε οὐχὶ *WP So* 88, 2 : ὥστε οὐδὲ *V* :
 οὐ δὴ ... 32 βραδὺ om *y* 32 (τὸ δὲ in οὐδὲ τὸ corr *V²*) 33 (τοιαύτη
 τοῦ ταύτης *S*)

420^b 1 ἔχειν ἀνάλογον *XP* (ἀφὴν] ἀκοήν *W*) 2 ἀμβλύ *o—P*
Ph^c 148, 4 : βαρὺ *P Th* 66, 8 3 συμβαίνει *UVXP Sic* 148, 7 *Ph^c* 374, 29
So 88, 23 : συμβαίνειν *ECSWy* 4 (ταχεῖ εἶναι τὸ δὲ βραδὺ *P*)
 5 (διακρίσσω *PhlD*) (ἐμφυχος *W*) τῶν ... 6 φωνεῖ ~~■~~ *P*
 7 (αὐλοὶ *P*) 8 γὰρ *ECWXyP So* 88, 26 : δὲ *SUV Phl* 9 καὶ
ECWXyP Phl *So* 88, 26 : om *SUV* πολλὰ ... 10 ἰχθύες ~~■~~ *P*
 10 (φωνεῖν *W*, sscr ἦν *W¹*) 11 τίς *ECWyP Phl* [*sed* ἄερος post τίς],
So 88, 29 : om *SUVX Sil* cf *Ph^p* 378, 1 *Th* 66, 21 ἐστὶν *o—P Sil*
 cf *Ph^p* 378, 1 : om *P Phl* *So* 88, 29

οἱ λεγόμενοι φωνεῖν, οἷον ἐν τῷ Ἀχελῷφ, φοφοῦσι τοῖς
 βραγχίοις ἢ τινι ἐτέρῳ τοιούτῳ. φωνή δ' ἐστὶ ζῶου φύφος,
 καὶ οὐ τῷ τυχόντι μορίῳ. ἀλλ' ἐπεὶ πᾶν φοφεῖ τύπτοντός
 15 τινος καὶ τι καὶ ἐν τινι, τοῦτο δ' ἐστὶν ἀήρ, εὐλόγως ἂν
 φωνοίη ταῦτα μόνα ὅσα δέχεται τὸν ἀέρα. ἤδη γὰρ τῷ
 ἀναπνεομένῳ καταχρῆται ἡ φύσις ἐπὶ δύο ἔργα, καθάπερ
 τῇ γλώττῃ ἐπὶ τε τὴν γεῦσιν καὶ τὴν διάλεκτον, ὧν ἡ μὲν
 γεῦσις ἀναγκαῖον (διὸ καὶ πλείοσιν ὑπάρχει), ἡ δ' ἐρμη-
 20 νεῖα ἕνεκα τοῦ εὐ, οὕτω καὶ τῷ πνεύματι πρὸς τε τὴν θερ-
 μότητα τὴν ἐντὸς ὡς ἀναγκαῖον (τὸ δ' αἷτιον ἐν ἐτέροις εἰ-
 ρήσεται) καὶ πρὸς τὴν φωνήν, ὅπως ὑπάρχη τὸ εὐ. ὄργα-
 νον δὲ τῇ ἀναπνοῇ ὁ φάρυγξ· οὐ δ' ἕνεκα καὶ τὸ μόριόν
 ἐστὶ τοῦτο, πνεύμων· τούτῳ γὰρ τῷ μορίῳ πλείστον ἔχει τὸ
 25 θερμὸν τὰ περὶ τῶν ἄλλων. δεῖται δὲ τῆς ἀναπνοῆς καὶ
 ὁ περὶ τὴν καρδίαν τόπος πρῶτος. διὸ ἀναγκαῖον εἶσω ἀνα-
 πνεομένου εἰσιέναι τὸν ἀέρα. ὥστε ἡ πληγὴ τοῦ ἀναπνεομένου

12 οἷον] οἱ P: om Ph^c 378, 6 So 88, 29 ἀχελῷφ φοφοῦσι o—SV
 Ph^c 378, 6 Th 66, 22: ἀχελῷφ ἰχθύες φοφοῦσι SV So 88, 29 13 (ψόφος
 ζῶου W) 15 (καὶ₂ om C, ins W¹) 17 (καταχέρεται y) 18 τε ECP
 Ph^l Th 66, 30 So 88, 36 AC: om SUVWXy So 88, 36 B 19 καὶ o—EC
 Th 66, 31 So 88, 37: om EC 20 ἕνεκα EP So 88, 37: ἕνεκεν o—EP
 21 τὸ... εἴρηται post 22 φωνήν W, [om εἴρηται] y εἴρησεται E Ph^p 381, 5:
 εἴρηται SUVWXP, [sscr σε] C So 89, 1: om y 22 (καὶ... φωνήν]
 θάτερον δὲ ἔργον καὶ φωνήν Si^l A) ὑπάρχη SUP Si^l So 89, 1: ὑπάρχει
 CWX: ὑπάρχοι EV 23 ἕνεκα ECWyP Si^l Ph^p 381, 34 So 89, 16:
 ἕνεκεν SUVX cf Th 66, 36 καὶ P Si^l: om o—P Ph^p 381, 34
 24 πνεύμων o—E: Ph^p 381, 34 Th 66, 36 So 89, 16: πλεῦμων E,
 corr C^x: ὁ πνεύμων Si^l cf p149, 18. 24 πλείστον E: πλείον o—E
 Si^l Ph^l Th 66, 37 So 89, 17 AC [πλέον B] 26 πρῶτος τόπος UP
 So 89, 18 (διὸ καὶ ἀναγκαῖον Ph^l) (ἀναπνεόμενον εἶσω W, τοῦ
 ἀναπνεομένου corr W²) 27 (πληγὴ post ἀέρος P So 89, 26) ἀναπνε-
 ομένου o—Wy Si^c 149, 26 Ph^l So 89, 26 cf Th 67, 3: om Wy

ἀέρος ὑπὸ τῆς ἐν τούτοις τοῖς μορίοις ψυχῆς πρὸς τὴν κα-
λουμένην ἀρτηρίαν φωνή ἐστιν. οὐ γὰρ πᾶς ζῶου φῶφος φωνή,
καθάπερ εἵπομεν (ἔστι γὰρ καὶ τῇ γλώττῃ φοφεῖν καὶ 30
ὡς οἱ βήττοντες), ἀλλὰ δεῖ ἔμφυχόν τε εἶναι τὸ τύπτον
καὶ μετὰ φαντασίας τινός· σημαντικὸς γὰρ δὴ τις φῶφος
ἐστὶν ἢ φωνή· καὶ οὐ τοῦ ἀναπνεομένου ἀέρος, ὥσπερ ἢ βήξ,
ἀλλὰ τούτῳ τύπτει τὸν ἐν τῇ ἀρτηρίᾳ πρὸς αὐτήν. σημεῖον 421^a
δὲ τὸ μὴ δύνασθαι φωνεῖν ἀναπνέοντα μὴδ' ἐκπνέοντα,
ἀλλὰ κατέχοντα· κινεῖ γὰρ τούτῳ ὁ κατέχων· φανερόν δὲ
καὶ διότι οἱ ἰχθύες ἄφωνοι· οὐ γὰρ ἔχουσι φάρυγγα. τοῦτο
δὲ τὸ μόριον οὐκ ἔχουσιν, ὅτι οὐ δέχονται τὸν ἀέρα οὐδ' ἀνα- 5
πνέουσιν. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν, ἕτερός ἐστι λόγος.

9 Περὶ δὲ ὁσμῆς καὶ ὁσφραντοῦ ἦττον ἐβδιδόριστόν ἐστι τῶν

28 ψυχῆς; o—Wy Sic 149, 26. 28 So 89, 26 cf Alex ap
Syl 149, 29: ψυχικῆς δυνάμεως Wy Ph^p 382, 34 30 (εἴρηται P
So 89, 28) καὶ₁ ECWyP Syl So 89, 28: om SUVX καὶ₂
o—E Syl So 89, 28: om E 31 ὡς o—P: ὥσπερ Syl:
οἷον ποιῶσιν P So 89, 28 δεῖ o—UV So 89, 29: δὴ UV
τε ECWyP So 89, 29: τι SUVX (τὸ τύπτον post δεῖ X) 32 δὴ
EWyP, ins C* Ph^l So 89, 30: om SUVX Th 67, 9 33 βήξ
SUVWP Sic 150, 16 Ph^l 379, 16 So 88, 32; 89, 31: βήξις ECy, X
[corr in βήξις X²]

421^a 1 (τοῦτο X) 2 τὸ μὴ... 3 κατέχων P 3 ἀλλὰ
κατέχοντα SUVWX mg C² Syl 150, 24: om ECy τοῦτω CSUXyP
Syl 150, 25 Ph^c 384, 2 Th 67, 13 So 89, 31: τοῦτο EVW δὲ ECWXYP,
in ras V² Ph^l So 90, 4: γὰρ SU 5 ἀναπνέουσιν ECyPE_a So 90, 6:
ἀναπνέουσιν. ἀλλ' οἱ λέγοντες οὕτω ἀμαρτάνουσιν [διαμαρτάνουσιν X] SVWX
mg U [perperam post 7 ὁσμῆς], mg y² Ph^p 384, 11 6 μὲν οὖν
ECWy: ε' VXPE_a So 90, 6: om SU ἐστι EWy: om C: ἔσται
SUVX: ἔσται περὶ αὐτῶν PE_a So 90, 6: ἔστω Ph^c 384, 23 7 (τῆς
ante ὁσμῆς eras C) (ὁδμῆς W)

7 ἦττον... 422^a 23 ὣν τὸ PE_a.

- εἰρημένων· οὐ γὰρ δῆλον ποῖόν τί ἐστιν ἡ ὁσμὴ, οὕτως ὡς ὁ
 φόφος ἢ τὸ χρώμα. αἴτιον δ' ὅτι τὴν αἴσθησιν ταύτην οὐκ
 10 ἔχομεν ἀκριβῆ, ἀλλὰ χεῖρω πολλῶν ζώων· φαύλως γὰρ
 ἄνθρωπος ὁσμάται, καὶ οὐθενὸς αἰσθάνεται τῶν ὁσφραντῶν
 ἄνευ τοῦ λυπηροῦ ἢ τοῦ ἡδέος, ὡς οὐκ ὄντος ἀκριβοῦς τοῦ αἰσθη-
 τηρίου. εὐλογον δ' οὕτω καὶ τὰ σκληρόφθαλμα τῶν χρωμά-
 των αἰσθάνεσθαι, καὶ μὴ διαδήλους αὐτοῖς εἶναι τὰς δια-
 15 φοράς τῶν χρωμάτων πλην τῷ φοβερῷ καὶ ἀφόβῳ· οὕτω
 δὲ καὶ τὰς ὁσμάς τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. ἔοικε μὲν γὰρ
 ἀνάλογον ἔχειν πρὸς τὴν γεῦσιν καὶ ὁμοίως τὰ εἶδη τῶν
 χυμῶν τοῖς τῆς ὁσμῆς, ἀλλ' ἀκριβεστέραν ἔχομεν τὴν γεῦ-
 σιν διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ἀφήν τινα, ταύτην δ' ἔχειν τὴν αἴ-
 20 σθησιν τὸν ἄνθρωπον ἀκριβεστάτην· ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις
 λείπεται πολλῶν τῶν ζώων, κατὰ δὲ τὴν ἀφήν πολλῶ τῶν
 ἄλλων διαφερόντως ἀκριβοῖ. διὸ καὶ φρονιμώτατόν ἐστι τῶν
 ζώων. σημεῖον δὲ τὸ καὶ ἐν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων παρὰ

8 ποῖον **o**—V *Sil*^l: ποιεῖ V: οἶον *Phl*^l c388, 4 ἢ *ECVWyPE_a*
Sic^l 151, 32: om *SUX Sil*^l *Phl*^l c388, 4 ὁσμὴ *SUVXPE_a* *Sil*^l c151, 32
Phl^l c388, 4 *So* 90, 16: ὁδμή *ECWy* 9 ἢ τὸ χρώμα *ESUV* cf *So* 90, 16:
 ἢ τὸ φῶς ἢ τὸ χρώμα *CWXy Sic*^l 151, 36 *Phl*^l c388, 4 cf *Th* 67, 29: καὶ τὸ
 φῶς *PE_a* 10 χεῖρω *Cy*: χεῖρων E: χεῖρονα *SUVW Php* 386, 5A: χεῖρον
X Sil^l c152, 1 *Php* 386, 5D (γὰρ ὁ ἀ. W) 11 αἰσθάνεται *SUVXy*
Sil^l p151, 11 *Th* 67, 33: ὁσφραίνεται *ECW* 13 (δ' om X) 14 (δια-
 λήλους S) (τὰς διαφορὰς εἶναι X) 16 ὁσμάς *SUVXPE_a* *So* 90, 32:
 ὁδμάς *ECWy* 18 (ὁδμῆς W) ἀκριβεστέραν *SUVXyPE_a* *So* 90, 38:
 ἀκριβέστερον E [in -αν corr E³], *CW* 19 (καὶ διὰ y) εἶναι αὐτὴν
ECWXy: αὐτὴν εἶναι *SUV* (τὴν αἴσθησιν om V) 20 (ἀκριβεστάτην ὁ
 ἄνθρ. W cf *PE_a* *So* 91, 1 21 λείπεται πολλῶ **o**—UX: λείπεται πολλῶν X,
 [eras v] U *PE_a* *Sip* 151, 21. 30 *Php* 388, 19 *Th* 67, 30 *So* 91, 1 [πολλοῖς]
 τῶν **o**—XP *Th* 67, 30 *So* 91, 1: om *XPE_a* cf *Sip* 151, 21 *Php* 388, 19
 (πολλῶ τῶν ἄλλων om X) 22 (ἐστι τῶν ζώων om y, ins y²)
 23 τὸ καὶ UV: καὶ τὸ *ECSWy*: τὸ [om καὶ] X (περὶ W)

τὸ αἰσθητήριον τοῦτο εἶναι εὐφρεῖς καὶ ἀφρεῖς, παρ' ἄλλο
 δὲ μηδέν· οἱ μὲν γὰρ σκληρόσαρκοι ἀφρεῖς τὴν διάνοιαν, 25
 οἱ δὲ μαλακόσαρκοι εὐφρεῖς. ἔστι δ', ὥσπερ χυμὸς ὁ μὲν
 γλυκὺς ὁ δὲ πικρὸς, οὕτω καὶ ὁσμαι' [ἀλλὰ τὰ μὲν ἔχουσι
 τὴν ἀνάλογον ὁσμὴν καὶ χυμόν, λέγω δὲ οἶον γλυκεῖαν
 ὁσμὴν καὶ γλυκὺν χυμόν, τὰ δὲ τοῦναντίον.] ὁμοίως δὲ καὶ
 δριμεῖα καὶ αὖστηρά καὶ ὀξεῖα καὶ λιπαρά ἐστὶν ὁσμῇ. 30
 ἀλλ' ὥσπερ εἵπομεν, διὰ τὸ μὴ σφόδρα διαδήλους εἶναι
 τὰς ὁσμάς ὥσπερ τοὺς χυμούς, ἀπὸ τούτων εἴληφε τὰ ὀνό-
 ματα καθ' ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων· ἡ μὲν γὰρ γλυκεῖα 421^b
 [ἀπὸ τοῦ] κρόκου καὶ μέλιτος, ἡ δὲ δριμεῖα θύμου καὶ τῶν
 τοιούτων· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔστι δ',
 ὥσπερ καὶ ἡ ἀκοὴ καὶ ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων ἡ μὲν τοῦ ἀκουστοῦ
 καὶ ἀνηκούστου, ἡ δὲ τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου, καὶ ἡ ὄσφρη- 5
 σις τοῦ ὀσφρανιοῦ καὶ ἀνοσφράντου. ἀνοσφράντον δὲ τὸ μὲν
 παρὰ τὸ ὅλως ἀδύνατον ἔχειν ὁσμὴν, τὸ δὲ μικρὰν ἔχον
 καὶ φαύλην. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἄγευστον λέγεται. ἔστι δὲ

24 (εἶναι] ἐστὶν X) 27 (καὶ αἱ δ. Ph^l) ὁσμαι' SUVXPE_a Si^l Ph^l :
 ὁσμαι' ECWy ἀλλὰ... 29 τοῦναντίον delevi 28 (ἀνάλογον τὴν γ)
 28 et 29 ὁσμὴν ECWy 29 τὰ δὲ τοῦναντίον ECWy Ph^p 389, 33
 Th 68, 24 : post 28 χυμόν ponit SUVX 30 (λυπαρὰ E) ὁσμὴ EWy
 32 ὁσμάς EWy (ὥσπερ καὶ τοὺς W)

421^b 1 γὰρ o—XP, E_a : om XP 2 ἀπὸ τοῦ ECy : om SUVWXPE_a
 Si^c 153, 34 3 (καὶ om V) 4 καὶ ἡ ἀκοὴ ECyPE_a : ἡ ἀκοὴ W Ph^l
 Th 68, 30 : ἀκοὴ SUVX (καὶ, om Ph^lD) 5 ἀνηκούστου o—CX, E_a
 Ph^l Th 68, 30 : τοῦ ἀνηκούστου CX ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου ESWy Th 68, 31 :
 ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου S, [eras v] V Ph^l : ὁρατοῦ καὶ τοῦ ἀοράτου CX : ἀοράτου
 καὶ ὁρατοῦ U ἡ₂ ECUWyPE_a Th 68, 31 : om SVX Ph^l 6 ἀνοσφράντου
 EVWyPE_a Ph^l Th 68, 32 : τοῦ ἀνοσφράντου CSUX 7 (ὅλως ἀδύνατον]
 μηδ' ὅλως W : ὅλως γ) (ὁσμὴν ECWy) (τὸ δὲ τὸ V) 8 καὶ φαύλην
 SWyP : καὶ τὸ φαύλην ECUVXE_a Th 69, 1 (ὁδὲ om V) ἄγευστον
 ECUWXyPE_a Ph^p 390, 23 : γευστὸν καὶ τὸ ἄγευστον SVU² cf Th 69, 2

καὶ ἡ ὁσφρησις διὰ τοῦ μεταξύ, οἷον ἀέρος ἢ ὕδατος· καὶ
 10 γὰρ τὰ ἐνυδρα δοκοῦσιν ὁσμῆς αἰσθάνεσθαι, ὁμοίως δὲ καὶ
 τὰ ἔναιμα καὶ τὰ ἄναιμα, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ ἀέρι· καὶ γὰρ
 τούτων ἔνια πόρρωθεν ἀπαντὰ πρὸς τὴν τροφὴν ὑποσμα
 γινόμενα. διὸ καὶ ἄπορον φαίνεται, εἰ πάντα μὲν ὁμοίως
 ὁσμάται, ὁ δ' ἄνθρωπος ἀναπνέων μὲν, μὴ ἀναπνέων δὲ
 15 ἀλλ' ἐκπνέων ἢ κατέχων τὸ πνεῦμα οὐκ ὁσμάται, οὔτε
 πόρρωθεν οὔτ' ἐγγύθεν, οὐδ' ἂν ἐπὶ τοῦ μυκτῆρος ἐντὸς τεθῇ·
 καὶ τὸ μὲν ἐπ' αὐτῷ τιθέμενον τῷ αἰσθητηρίῳ ἀναίσθητον
 εἶναι κοινὸν πάντων· ἀλλὰ τὸ ἄνευ τοῦ ἀναπνεῖν μὴ αἰσθά-
 νεσθαι ἴδιον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· δῆλον δὲ πειρωμένους· ὥστε
 20 τὰ ἄναιμα, ἐπειδὴ οὐκ ἀναπνέουσιν, ἐτέραν ἂν τιν' αἰσθησιν
 ἔχοι παρὰ τὰς λεγομένας. ἀλλ' ἀδύνατον, εἴπερ τῆς ὁσμῆς
 αἰσθάνεται· ἡ γὰρ τοῦ ὁσφραντοῦ αἰσθησις καὶ δυσώδους
 καὶ εὐώδους ὁσφρησις ἐστίν. ἔτι δὲ καὶ φθειρόμενα φαίνεται
 ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ὁσμῶν ὅφ' ὥνπερ ἄνθρωπος, οἷον ἀσφάλ-
 25 του καὶ θείου καὶ τῶν τοιούτων. ὁσφραίνεσθαι μὲν οὖν ἀναγ-
 καῖον, ἀλλ' οὐκ ἀναπνέοντα. ἔοικε δὲ τοῖς ἀνθρώποις διαφέ-
 ρειν τὸ αἰσθητήριον τοῦτο πρὸς τὸ τῶν ἄλλων ζώων, ὥσπερ

9 (καὶ om S) ἢ ECVWXY Ph^l: om SU: καὶ PE_a
 So 92, 13 10 (ὁσμῆς ECy: om V) (ὁμοίως corr ex ἕμως C^x)
 δὲ o—EC Ph^l c393, 1.4: om EC, ins C^x 11 τὰ ἐν. καὶ τὰ ἄν.
 SUVXY Ph^l c393, 1: τὰ ἐν. καὶ ἄν. PE_a: ἔναιμα καὶ ἄναιμα ECW
 (ὥσπερ γὰρ καὶ U, γὰρ exp U²) 13 (καὶ om E) 14 et 15 (ὁσμάται E)
 14 ἀναπνέων μὲν SUVX: ἀναπνέων ECyPE_a Ph^l Th 69, 14: ἄν. μὲν
 ὁσμάται W μὴ ἀναπνέων δὲ ECWyPE_a Th 69, 15: om SUVX
 15 ἀλλ' ἐκπνέων E_a o—Wy: om Wy Th 69, 15 (οὐδὲ CU)
 18 (εἶναι καὶ x. X) 20 (ἄν om y) 21 ἔχοι ECSUWXV²E_a
 Th 69, 21: ἔχει Vy: ἔχη P 22 (αἰσθάνεται ex αἰσθάνεσθαι corr E^x)
 (καὶ om W) (δυσώδους καὶ εὐώδους C: δυσωδίας καὶ εὐωδίας W)
 23 δὲ SUVWX Th 69, 26: δὴ ECy 24 (ὅφ'] ἐφ' y) (ὥνπερ καὶ
 ὁ α. W)

τὰ ὄμματα πρὸς τὰ τῶν σκληροφθάλμων· τὰ μὲν γὰρ ἔχει
φράγμα καὶ ὥσπερ ἔλυτρον τὰ βλέφαρα, ἃ μὴ κινήσας
μὴδ' ἀνασπάσας οὐχ ὁρᾷ· τὰ δὲ σκληρόφθαλμα οὐδὲν 30
ἔχει τοιοῦτον, ἀλλ' εὐθέως ὁρᾷ τὰ γινόμενα ἐν τῷ δια-
φανεῖ· οὕτως οὖν καὶ τὸ ὁσφραντικὸν αἰσθητήριον τοῖς μὲν
ἀκαλυψῆς εἶναι, ὥσπερ τὸ ὄμμα, τοῖς δὲ τὸν ἀέρα δεχο- 422^a
μένοις ἔχειν ἐπικάλυμμα, ὃ ἀναπνεόντων ἀποκαλύπτεσθαι,
διεφυρομένων τῶν φλεβίων καὶ τῶν πόρων. καὶ διὰ τοῦτο
τὰ ἀναπνέοντα οὐκ ὁσμᾶται ἐν τῷ ὑγρῷ· ἀναγκαῖον γὰρ
ὁσφρανθῆναι ἀναπνεύσαντα, τοῦτο δὲ ποιεῖν ἐν τῷ ὑγρῷ 5
ἀδύνατον. ἔστι δ' ἡ ὁσμὴ τοῦ ξηροῦ, ὥσπερ ὁ χυμὸς τοῦ ὑγροῦ,
τὸ δὲ ὁσφραντικὸν αἰσθητήριον δυνάμει τοιοῦτον.

- 10 Τὸ δὲ γευστὸν ἐστὶν ἄπτόν τι· καὶ τοῦτ' αἴτιον τοῦ μὴ
εἶναι αἰσθητὸν διὰ τοῦ μεταξὺ ἀλλοτρίου ὄντος σώματος·
οὐδὲ γὰρ ἡ ἀφή. καὶ τὸ σῶμα δὲ ἐν ᾧ ὁ χυμὸς, τὸ γευ- 10
στὸν, ἐν ὑγρῷ ὡς ὕλη· τοῦτο δ' ἄπτόν τι. διὸ καὶ ἐν ἐν.

28 (τὰ₁ om S) (τῶν ζώων σκληρόφθαλμα y) 29 φράγμα
o—WP *cf* Th 69, 30: πῶμα WPE_a ἃ μὴ o—XP Th 69, 31: ἃ ἂν
μὴ XPE_a (κινήσεως X: κινήση PE_a) 30 (ἀνασπάσεις X: ἀνα-
σπάση PE_a) 31 εὐθέως ECW_y *Sip* 154, 27: εὐθὺς SUVXE_a Th 69, 32
So 92, 38: εὐθέα P τὸ γινόμενον UX: «τὸ γινόμενον χρωμα» Th 69, 33:
ἔτι ἂν τεθῇ PE_a So 93, 1

422^a 2 (ἔχει v] ὥσπερ X) (ἀνακαλύπτεσθαι U) 3 φλεβίων
SUVX *Ph* 395, 13: φλεβῶν ECyPE_a Th 70, 1: φλεβῶν W 7 δυνά-
μει ECVWyP So 93, 26: τὸ δυνάμει SUXE_a *Ph*¹ Th 70, 9 9 (ὄντος
ἀλλοτρίου U) 10 (ἡ ἀφή E) δὲ ECVWyP *Sic* 155, 7 *Ph*¹ D²:
om SUXE_a *Ph*¹ *Alex*^c *ap* *Ph* 399, 21 11 ὕλη EPE_a *Sic* 155, 7
*Ph*¹ 398, 27; 401, 17 So 93, 38: ὕλη SUVW *Sip* 155, 9: ἐν ὕλῃ [ἐν
eras] C, [ἐν eras; ὕλη quod sequitur in ras X^s, subf ὕδατι?] X: ἐν
ὕδατι γρ. mg C²: ὕδατι *Alex*^v *ap* *Ph* 399, 22: ὡς ὕλη om y [ins y²]
καὶ ECyPE_a *Ph*¹ Th 70, 24 So 94, 1: καὶ SUVWX *Sil*¹ εἰ om *Ph*¹ D
Th 70, 24 So 94, 1

- ὕδατι ἤμεν, ἡσθανόμεθ' ἂν ἐμβληθέντος τοῦ γλυκέος·
οὐκ ἦν δ' ἂν ἡ αἴσθησις ἡμῖν διὰ τοῦ μεταξύ, ἀλλὰ τῷ
μειχθῆναι τῷ ὕγρῳ, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ποτοῦ. τὸ δὲ χρῶμα
15 οὐχ οὕτως ὁράται τῷ μείγνυσθαι, οὐδὲ ταῖς ἀπορροαῖς. ὥς
μὲν οὖν τὸ μεταξύ οὐθέν ἐστιν· ὥς δὲ χρῶμα τὸ ὁρατόν, οὕτω
τὸ γευστὸν ὁ χυμός. οὐθέν δὲ ποιεῖ χυμοῦ αἴσθησιν ἄνευ
ὕγρότητος, ἀλλ' ἔχει ἐνεργεία ἢ δυνάμει ὕγρότητα, οἷον τὸ
ἀλμυρόν· εὐτηκτόν τε γὰρ αὐτὸ καὶ συντηκτικὸν γλώττης.
20 ὥσπερ δὲ καὶ ἡ ὄψις ἐστὶ τοῦ τε ὁρατοῦ καὶ τοῦ ἀοράτου (τὸ
γὰρ σκότος ἀόρατον, κρίνει δὲ καὶ τοῦτο ἡ ὄψις), ἔτι τοῦ
λίαν λαμπροῦ (καὶ γὰρ τοῦτο ἀόρατον, ἄλλον δὲ τρόπον τοῦ
σκότους), ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀκοή φόφου τε καὶ σιγῆς, ὣν
τὸ μὲν ἀκουστόν τὸ δ' οὐκ ἀκουστόν, καὶ μεγάλου φόφου,
25 καθάπερ ἡ ὄψις τοῦ λαμπροῦ (ὥσπερ γὰρ ὁ μικρὸς φόφος
ἀνήκουστος, τρόπον τινὰ καὶ ὁ μέγας τε καὶ ὁ βίαιος), ἀό-

12 ἡμεν SUVWXY Si^l Ph^l p399, 9 So 94, 1: εἶμεν E [εἰ in ras, subf η ?], C [sser ῆ C²]: εἴμεν E_a: ὤμεν P Th 70, 24 ἡσθανόμεθα SUVWXY Si^l Ph^l p399, 10 So 94, 1: αἰσθανόμεθα CPE_a cf Th 70, 24: αἰσθανοίμεθα E 14 (μιχθῆσει S) (τὸ ὕγρὸν W) (χρῶμα δὲ W) 15 (ὁράτε S) (οὐθέν V) 16 (τῷ μ. X) (οὕτω καὶ τὸ V) 17 χυμοῦ αἴσθησιν ECWXY Ph^l So 94, 14: αἴσθησιν χυμοῦ SUVPE_a 18 ἀλλ'... ὕγρότητα SUVXYPE_a Si^p 155, 30 Ph^l Th 70, 37 So 94, 15: om EC [suppl mg C²]: post 19 ἀλμυρόν W ἐνεργεία ἢ δυνάμει C² SUVXYPE_a Ph^l: ἡ δυνάμει ἢ ἐνεργεία W cf Th 70, 37 So 94, 15 ὕγρότητα C²UVWXYPE_a Ph^l: ὕγρότητος S So 94, 16 19 (ἀλμυροῦν X: ἀλμυροῦν S) εὐτηκτόν ECVW, y [corr ex εὐτηκτόν ?]: τηκτόν SUXPE_a So 94, 17 cf Si^p 155, 33 Ph^p 401, 20 (συντηκτόν X: συμπηκτόν y) (γλώσσης SUV) 20 (ἦ) καὶ S: om U) τε SUVXPE_a Si^l Ph^l p402, 34 Th 71, 6 So 94, 24: om ECW_y τοῦ₂ ECVXPE_a Si^l Ph^l p402, 34 Th 71, 6 So 94, 25: om SUW_y 21 (ἔτι τι τοῦ E) 23 (τε κριτική καὶ V) 25 (τοῦ λαμπροῦ ἢ ὄψις P) (ὥς γὰρ X cf So 94, 27) 26 (ἀνήκουστος, οὕτως τρ. y) ὁ₂ ECSUVX Th 71, 14: om WyP So 94, 28 (ἀόρατον Ph^l)

ρατον δὲ τὸ μὲν ὅλως λέγεται, ὥσπερ καὶ ἐπ' ἄλλων τὸ
 ἀδύνατον, τὸ δ' ἐὰν πεφυκὸς μὴ ἔχη ἢ φαύλως, ὥσπερ
 τὸ ἄπουν καὶ τὸ ἀπύρηνον· οὕτω δὴ καὶ ἡ γεῦσις τοῦ γευστοῦ
 τε καὶ ἀγεύστου, τοῦτο δὲ τὸ μικρὸν ἢ φαῦλον ἔχον χυμὸν 30
 ἢ φθαρτικὸν τῆς γεύσεως. δοκεῖ δ' εἶναι ἀρχὴ τὸ ποτὸν καὶ
 ἄποτον· γεῦσις γάρ τις ἀμφοτέρω· ἀλλὰ τὸ μὲν φαύλη
 καὶ φθαρτικὴ τῆς γεύσεως, τὸ δὲ κατὰ φύσιν· ἔστι δὲ κοι-
 νὸν ἀφῆς καὶ γεύσεως τὸ ποτόν. ἐπεὶ δ' ὕγρὸν τὸ γευστόν,
 ἀνάγκη καὶ τὸ αἰσθητήριον αὐτοῦ μῆτε ὕγρὸν εἶναι ἐντελε- 422^b
 χεῖα μῆτε ἀδύνατον ὑγραίνεσθαι. πάσχει γάρ τι ἡ γεῦ-
 σις ὑπὸ τοῦ γευστοῦ, ἢ γευστόν, ἀναγκαῖον ἄρα ὑγρανθῆναι
 τὸ δυνάμενον μὲν ὑγραίνεσθαι σφζόμενον, μὴ ὕγρὸν δέ, τὸ
 γευστικὸν αἰσθητήριον. σημεῖον δὲ τὸ μῆτε κατὰξῆρον οὖσαν 5
 τὴν γλώτταν αἰσθάνεσθαι μῆτε λίαν ὑγράν· αὕτη γὰρ ἀφῆ
 γίνεται τοῦ πρώτου ὕγρου, ὥσπερ ὅταν προγευματίσας τις
 ἰσχυροῦ χυμοῦ γεύηται ἑτέρου· καὶ οἶον τοῖς κάμνουσι πικρὰ
 πάντα φαίνεται διὰ τὸ τῇ γλώττῃ πλήρει τοιαύτης ὑγρό-

28 ἐὰν SUVX: ἂν ECWYp So 94, 30 29 (ἄπλουν E: ἄπτον S)
 τὸ, SVWXYp: om ECU Si^v 156, 16 Ph^l cf r404, 1 (ἀπύρηνον SV:
 ἄπυρον y, ἀπύρηνον corr y¹) (δὴ οὕτω post γεῦσις P) δὴ SVP
 So 94, 28 [τοι]: δὲ ECUWXy Si^c 156, 24 30 τε ECWX cf Th 71, 7:
 om SUVYp Si^c 156, 25 So 94, 28 ἀγεύστου ECWXYp Si^c 156, 25
 So 94, 29: τοῦ ἀγεύστου SUV Th 71, 7 31 (ἢ καὶ τῆς γεύσεως φθαρτικὸν y)
 (ἀρχὴ εἶναι P) 32 ἄποτον o—P Si^l: τὸ ἄποτον P Ph^l cf So 95, 1
 (γὰρ ἂν τις U) (τῷ P) 33 τῆς γεύσεως om WYp So 95, 3 (τῷ P)
 422^b 1 (ἀναγκαῖον y) καὶ ECUWYp: om SVX Si^l Ph^l Th 71, 31
 So 95, 11 2 (ὑγραίνεσθαι ἀδύνατον WX) (ὑπὸ τοῦ γευστοῦ ἢ γεῦσις P)
 3 ἀνάγκη P Ph^c 405, 15 cf So 95, 14 (om ἄρα P) 4 μὲν ECWYp
 Ph^c 405, 16 cf Th 71, 34: om SUVX 6 γλώσσαν CVW ἀφῆ
 SUVWXY Ph^c 406, 1 So 95, 15: ἢ ἀφῆ ECP Si^c 157, 24 7 (γεύηται W)
 (ἔτε W) 8 (χυμοῦ om E) 9 (δοκεῖ P) (τὴν E) (τὴν γλώτταν
 πλήρη y) (καὶ om y)

- 10 τητος αἰσθάνεσθαι. τὰ δ' εἶδη τῶν χυμῶν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ
τῶν χρωμάτων, ἀπλᾶ μὲν τάναντία, τὸ γλυκὺ καὶ τὸ
πικρὸν, ἐχόμενα δὲ τοῦ μὲν τὸ λιπαρόν, τοῦ δὲ τὸ ἀλμυρόν·
μεταξὺ δὲ τούτων τό τε δριμύ καὶ τὸ αὐστηρὸν καὶ στρυφνὸν
καὶ ὀξύ· σχεδὸν γὰρ αὗται δοκοῦσιν εἶναι διαφοραὶ χυμῶν.
15 ὥστε τὸ γευστικὸν ἐστὶ τὸ δυνάμει τοιοῦτον, γευστὸν δὲ τὸ ποιη-
τικὸν ἐντελεχεῖα αὐτοῦ.

- Περὶ δὲ τοῦ ἀπτοῦ καὶ περὶ ἀφῆς ὁ αὐτὸς λόγος· εἰ γὰρ ἡ 11
ἀφῆ μὴ μία ἐστὶν αἰσθησις ἀλλὰ πλείους, ἀναγκαῖον καὶ τὰ
ἀπτά αἰσθητὰ πλείω εἶναι. ἔχει δ' ἀπορίαν πότερον πλείους
20 εἰσὶν ἢ μία, καὶ τί τὸ αἰσθητήριον τὸ τοῦ ἀπτικοῦ, πότερον
ἢ σάρξ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ ἀνάλογον, ἢ οὐ, ἀλλὰ τοῦτο
μὲν ἐστὶ τὸ μεταξύ, τὸ δὲ πρῶτον αἰσθητήριον ἄλλο τί
ἐστὶν ἐντός. πᾶσά τε γὰρ αἰσθησις μιᾶς ἐναντιώσεως εἶναι
δοκεῖ, οἷον ὀφει λευκοῦ καὶ μέλανος καὶ ἀκοῇ ὀξέος καὶ
25 βαρέος καὶ γεῦσις πικροῦ καὶ γλυκέος· ἐν δὲ τῷ ἀπτῷ
πολλαὶ ἔννευσιν ἐναντιώσεις, θερμὸν ψυχρόν, ξηρὸν ὕγρὸν,
σκληρὸν μαλακόν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τοιαῦτα. ἔχει δὲ

- 13 τὸ₂ ECWXy: om SUVP 15 (εἶναι X) (δυνάμενον V)
17 τοῦ o—S Si^l Ph^c 422, 11: om S Ph^l περὶ₂ ECXyP Si^l
Ph^l 422, 11: τῆς W cf Si^p 159, 18: om SUV 18 (μὴ μία αἰσθησις
ἐστὶν ἢ ἀφῆ P) (μὴ om S) 19 (ἀπτά om Ph^c 422, 15D)
αἰσθητὰ πλείω εἶναι ECUWy Ph^c 422, 15: πλείω εἶναι αἰσθητὰ S Si^l:
πλείω αἰσθητὰ εἶναι VXP So 96, 16 (μία ἢ πλ. εἰσὶν P) 20 τὸ₂
ECUWyP: om SVX cf Si^p 159, 26 ἀπτικοῦ o—WP Si^p 159, 26
Th 72, 12 So 96, 16: ἀπτοῦ W [sser -ικοῦ W^a], P 21 ἡ ECWXyP
Si^c 159, 26 Th 72, 13 So 96, 17: om SUV (τὸ ἀνάλογον ἐν τοῖς
ἄλλοις P) ἐν o—W So 96, 17: om W Si^c 159, 27 τὸ o Th 72, 13
So 96, 17: om Si^c 159, 27 23 (ἐστὶ καὶ ἐντός V) (ἅπαντα W)
(τε] μὲν y: om X) 24 (βαρέος καὶ ὀξέος X) 25 (βαρέως E)
(καὶ γεῦσις... γλυκέος ante 24 καὶ ἀκοῇ P) 26 ἔννευσιν ECUy: εἰσὶν
SVWXP (ὕγρὸν ξηρὸν y)

τινα λύσιν πρὸς γε ταύτην τὴν ἀπορίαν, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων αἰσθησέων εἰσιν ἐναντιώσεις πλείους, οἷον ἐν φωνῇ οὐ
 μόνον ὀξύτης καὶ βαρύτης, ἀλλὰ καὶ μέγεθος καὶ μικροτης 30
 καὶ λειότης καὶ τραχύτης φωνῆς καὶ τοιαῦθ' ἕτερα. εἰσὶ δὲ
 καὶ περὶ χρῶμα διαφοραὶ τοιαῦται ἕτεραι. ἀλλὰ τί τὸ ἐν τῷ ὅπο-
 κεῖμενον, ὥσπερ ἀκοῇ φῶς, οὕτω τῇ ἀφῇ, οὐκ ἔστιν
 ἐνδῆλον. 34

πότερον δ' ἐστὶ τὸ αἰσθητήριον ἐντός, ἢ οὐ, ἀλλ' εὐ- 34
 θέως ἢ σάρξ, οὐδὲν δοκεῖ σημεῖον εἶναι τὸ γίνεσθαι τὴν αἴ- 423^a
 σθησιν ἅμα διγγανομένων, καὶ γὰρ νῦν εἴ τις περὶ τὴν σάρ-
 κα περιτείνειεν οἷον ὑμένα ποιήσας, ὁμοίως τὴν αἴσθησιν εὐ-
 θέως ἀψάμενος ἐνσημαίνει· καίτοι δῆλον ὡς οὐκ ἔστιν ἐν τούτῳ
 τὸ αἰσθητήριον· εἰ δὲ καὶ συμφυὲς γένοιτο, θάπτον ἔτι δι- 5
 ικνοῖτ' ἂν ἡ αἴσθησις. διὸ τὸ τοιοῦτο μῶριον τοῦ σώματος ἔοι-
 κεν οὕτως ἔχειν ὥσπερ ἂν εἰ κύκλῳ ἡμῖν περιεπεφύκει ὁ
 ἀήρ· ἐδοκοῦμεν γὰρ ἂν ἐνὶ τινι αἰσθάνεσθαι καὶ φῶς καὶ
 χρώματος καὶ ὀσμῆς, καὶ μία τις αἴσθησις εἶναι ὅψις ἀκοῇ

28 (τὴν ἀπ. ταύτην W) καὶ ἔτι Si^c 160, 6 29 (πλείστα γ)
 30 (σμιχρότης Wy) 31 (τελειότης S) 32 χρώματα Si^c 160, 13
 33 (τῇ ἀκοῇ γ) 34 ἐνδῆλον γX² Si^c 160, 30 Ph^l: ἐν δῆλον E: ἐν
 δῆλον CW: ἐκδῆλον Si^l A: δῆλον SUVX: ~~■~~ P

423^a 1 εἶναι o—X Si^l Ph^l: om X Ph^c 424, 26 (τῶι E)
 γίνεσθαι... 2 διγγανομένων ~~■~~ P 2 διγγανομένων ECUVWX: διγγα-
 νομενον S: διγγανομένω γ Si^l Ph^l cf Th 73, 1 [διγγάνοντι]: διγγανομένου
 Ph^c 424, 27: διγγάνοντος P (καὶ) οὐ γ) νῦν ECWXY P Th 73, 1:
 om SUV 3 ὁμοίως... 5 αἰσθητήριον ~~■~~ P 4 (ἐνσημήνειε corr
 X² ex ἐνσημαίνει) 5 συμφυὲς γ. ~~■~~ P γένοιτο ECWy Si^p 161, 27:
 γίγνοιτο SUVX (ῥᾶσον X) 6 τοιοῦτο EC Ph^l 425, 22 Th 73, 7:
 τοιοῦτον o—EC 7 ἂν o—X Si^l: om X Ph^l 425, 23 8 (ἐδόκει
 μὲν γὰρ Ph^c 425, 23) τινι o—γP Ph^c 425, 24: om γP 9 ὀσμῆς
 SUVXP Ph^c 425, 24: ὀσμῆς ECWy (εἶναι) ἦν ἢ X) (ὅψις καὶ
 ἀκοῇ S)

10 ὅσφρησις. νῦν δὲ διὰ τὸ διωρίσθαι δι' οὗ γίνονται αἱ κινήσεις,
φανερὰ τὰ εἰρημένα αἰσθητήρια ἕτερα ὄντα. ἐπὶ δὲ τῆς ἀφῆς
τοῦτο νῦν ἄδηλον· ἐξ ἀέρος μὲν γὰρ ἢ ὕδατος ἀδύνατον
συστῆναι τὸ ἔμφυχον σῶμα· δεῖ γὰρ τι στερεὸν εἶναι. λείπεται
δὴ μεικτὸν ἐκ γῆς καὶ τούτων εἶναι, οἷον βούλεται ἡ σὰρξ καὶ
15 τὸ ἀνάλογον· ὥστε ἀναγκαῖον καὶ τὸ σῶμα εἶναι τὸ μεταξὺ τοῦ
ἀπτικῶς προσπεφυκός, δι' οὗ γίνονται αἱ αἰσθήσεις πλείους οὖ-
σαι. δηλοῖ δ' ὅτι πλείους ἢ ἐπὶ τῆς γλώττης ἀφή· ἀπάντων
γὰρ τῶν ἀπτῶν αἰσθάνεται κατὰ τὸ αὐτὸ μόριον καὶ χυμοῦ.
εἰ μὲν οὖν καὶ ἡ ἄλλη σὰρξ ἡσθάνετο τοῦ χυμοῦ, ἐδόκει ἂν ἡ
20 αὐτὴ καὶ μία εἶναι αἰσθήσεις ἢ γεῦσις καὶ ἡ ἀφή· νῦν δὲ
21 δύο διὰ τὸ μὴ ἀντιστρέφειν.

21 ἀπορήσεις δ' ἂν τις, εἰ πᾶν
σῶμα βάθος ἔχει, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τρίτον μέγεθος, ὧν δ' ἐστὶ
δύο σωμάτων μεταξὺ σῶμά τι, οὐκ ἐνδέχεται ταῦτα ἀλλή-
λων ἄπτεσθαι, τὸ δ' ὑγρὸν οὐκ ἔστιν ἄνευ σώματος, οὐδὲ τὸ

10 διωρίσθαι P κινήσεις o—U So 99, 24 : κινήσεις καὶ αἱ αἰσθήσεις
U : γρ. αἰσθήσεις mgs Th 73, 18 11 (εἰρημένα om X) 12 τοῦτο νῦν
SUVXyP Sic 162, 2 : τοῦτο μὲν νῦν EC [μὲν exp], W 13 τι ECSVWy :
om UXP Ph¹ Th 73, 22 So 99, 29 14 δὴ CW, [corr in δὲ] y Th 73, 23 :
δὲ ESUVXP βούλεται o—P : βούλεται εἶναι P Th 73, 24 So 99, 31
15 ἀνάλογον ὥστε P ἀναγκαῖον καὶ SVWXy Sil¹ : ἀναγκαῖον εἶναι
καὶ E, C [exp εἶναι] : ἀναγκαῖον U Ph¹ : ἀνάγκη P So 99, 33 (εἶναι τὸ
σῶμα U) τὸ₃ XyP Sil¹ p162, 24 Ph¹ Th 73, 28 : om ECSUVW
So 99, 34 16 αἱ ECSUXP Sil¹ : om VWy 17 (γλώσσης Xy)
ἀπάντων o—X Th 73, 33 : πάντων X Ph¹ 18 αἰσθάνεται EVXP Ph¹
Th 73, 34 : αἰσθεται CSUy : ἡσθάνετο W 19 καὶ ἡ ECWXyP
Sil¹ 163, 1 Th 74, 1 : ἡ SU : καὶ V (αἰσθάνεται W) τοῦ ECUVWy
Th 74, 1 : om SXP ἂν ECVWyP Th 74, 2 : om SUX ἐδόκει...
20 ἀφή P 20 (εἶναι καὶ μία X) (αἰσθήσεις εἶναι y) 21 ἀπο-
ρήσεις δ' ἂν τις P 22 (βάρος S) 23 δύο ECWyP So 97, 36 :
om SUVX Th 74, 7 (μεταξὺ δύο σωμάτων W) οὐκ ἐνδέχεται P
ταῦτα SUVXP Th 74, 7 So 97, 36 : αὐτὰ ECWy

διερὸν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὕδωρ εἶναι ἢ ἔχειν ὕδωρ, τὰ δὲ 25
 ἀπτόμενα ἀλλήλων ἐν τῷ ὕδατι, μὴ ἐξηρῶν τῶν ἄκρων ὄν-
 των, ἀναγκαῖον ὕδωρ ἔχειν μεταξύ, οὗ ἀνάπλεα τὰ ἔσχατα,
 εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές, ἀδύνατον ἄψασθαι ἄλλο ἄλλου ἐν ὕδατι,
 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν τῷ ἀέρι (ὁμοίως γὰρ ἔχει ὁ ἀήρ
 πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς τὰ ἐν τῷ ὕδατι, λαν- 30
 θάνει δὲ μᾶλλον ἡμᾶς, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ζῶα,
 εἰ διερὸν διεροῦ ἄπτεται)· πότερον οὖν πάντων ὁμοίως ἐστὶν ἢ αἴ- 423^b
 σθησις, ἢ ἄλλων ἄλλως, καθάπερ νῦν δοκεῖ ἢ μὲν γεῦσις
 καὶ ἢ ἀφή τῷ ἄπτεσθαι, αἱ δ' ἄλλαι ἄποθεν. τὸ δ' οὐκ
 ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν δι' ἐτέρων αἰ-
 σθανόμεθα, ὥσπερ καὶ τὸ ψοφητικὸν καὶ τὸ ὀρατὸν καὶ τὸ 5
 ὁσφραντόν· ἀλλὰ τὰ μὲν πόρρωθεν, τὰ δ' ἐγγύθεν (διὸ
 λανθάνει). [ἐπεὶ αἰσθανόμεθά γε πάντων διὰ τοῦ μέσου· ἀλλ'
 ἐπὶ τούτων λανθάνει.] καίτοι καθάπερ εἵπομεν καὶ πρότερον,
 καὶ εἰ δι' ὁμόνος αἰσθανόμεθα τῶν ἀπτῶν ἀπάντων λανθά-
 νοντας ὅτι διείργει, ὁμοίως ἂν ἔχοιμεν ὥσπερ καὶ νῦν ἐν 10
 τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ ἀέρι· δοκοῦμεν γὰρ νῦν αὐτῶν ἄπτεσθαι

25 ὕδωρ₂ ECWXY P Si^c 163, 21 So 97, 38 : ὕδατος SUV 27 (ἔχειν
 ὕδωρ X) οὗ ECWY P Th 74, 11 So 98, 2 : ὃ SUV [sser οὗ], X
 28 (ἔλυσθαι S) 29 (ἔχει καὶ ὁ W) 30 τὸ SUVWXY So 98, 4 :
 om EC : ~~PE~~ P ἐν τῷ SUVX : ἐν αὐτῷ τῷ ECWY P cf So 98, 4
 31 (μᾶλλον om X)

423^b 1 (διερὸν διεροῦ ε bis ex αι corr E^x) πάντων ὁμοίως ECWY P Ph^l :
 ὁμοίως πάντων X : ἀπάντων ὁμοίως SUV 2 μὲν γὰρ γεῦσις Wy 3 (ἀφή ἐν
 τῷ X) 5 ψοφητικὸν ECWY : ψοφητὸν SUVX : ἔχον ψόρον P So 98, 8 6 τὰ
 bis ECWY P So 98, 8 : τὸ bis SUVX 7 ἐπεὶ ... 8 λανθάνει del Essen
 (γε om y) 8 (ἐπεὶ X) (εἵπαμεν E) (καὶ om X) 9 (καὶ) καὶ y)
 αἰσθανόμεθα CWE_a Th 75, 4 : ἡσθανοίμεθα E : αἰσθανώμεθα SV [sser οἰ],
 X : αἰσθανόμεθα U [corr -ω- U²], yP (ἀπτῶν) ἀπόντων X 11 ἐν
 ECUWXPE_a : om SVy νῦν ECWY : om SUVXPE_a So 98, 11

423^b 8 καθάπερ εἵπομεν ... 424^b 18 γίνεται ~~PE~~ PE_a

καὶ οὐδὲν εἶναι διὰ μέσου. ἀλλὰ διαφέρει τὸ ἀπτόν τῶν ὁρα-
 τῶν καὶ φορητικῶν, ὅτι ἐκεῖνα μὲν αἰσθανόμεθα τῷ
 τὸ μεταξὺ ποιεῖν τι ἡμᾶς, τῶν δὲ ἀπτῶν οὐχ ὑπὸ τοῦ με-
 15 ταξὺ ἀλλ' ἅμα τῷ μεταξὺ, ὥσπερ ὁ δι' ἀσπίδος πληγείς.
 οὐ γὰρ ἡ ἀσπίς πληγείσα ἐπάταξεν, ἀλλ' ἅμ' ἄμφω
 συνέβη πληγῆναι. ὅλως δ' ἔοικεν ἡ σὰρξ καὶ ἡ γλῶττα, ὥς
 ὁ ἀῆρ καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοήν καὶ τὴν
 ὁσφρησιν ἔχουσιν, οὕτως ἔχειν πρὸς τὸ αἰσθητήριον ὥσπερ
 20 ἐκεῖνων ἕκαστον. αὐτοῦ δὲ τοῦ αἰσθητηρίου ἀπτομένου
 οὔτ' ἐκεῖ οὔτ' ἐνταῦθα γένοιτ' ἂν αἴσθησις, οἷον εἴ τις τὸ σῶμα
 τὸ λευκὸν ἐπὶ τοῦ ὀμματος θείη τὸ ἔσχατον. ἥ καὶ δῆλον
 ὅτι ἐντὸς τὸ τοῦ ἀπτοῦ αἰσθητικόν. οὕτω γὰρ ἂν συμβαίνοι
 ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιτιθεμένων γὰρ ἐπὶ τὸ αἰσθητή-
 25 ριον οὐκ αἰσθάνεται, ἐπὶ δὲ τὴν σάρκα ἐπιτιθεμένων αἰσθά-
 26 νεται ὥστε τὸ μεταξὺ τοῦ ἀπτικοῦ ἢ σάρξ.

26 ἀπταὶ μὲν οὖν εἰ-
 σὶν αἱ διαφοραὶ τοῦ σώματος ἢ σώμα· λέγω δὲ διαφορὰς
 αἱ τὰ στοιχεῖα διορίζουσι, θερμὸν ψυχρόν, ξηρὸν ὑγρόν, περὶ

12 (τὸ om X) ὁρατῶν SUVWXPE_a Si^l Ph^l 432, 17 So 98, 13 :
 ὁρατικῶν ECy 13 φορητικῶν ECyPE_a Ph^l 432, 17 So 98, 13 : τῶν
 φορητικῶν SUVWX Si^l ἐκεῖνα o—P : ἐκεῖνων PE_a So 98, 13
 16 ἅμ' EPE_a Ph^p 432, 8. 10 Th 75, 16 So 98, 17 : om o—EP
 17 (γλῶσσα CSUVXy) 18 ὁ EUWyPE_a Si^l Ph^l So 99, 8 :
 om CSVX 20 ἀπτομένου ECSWyPE_a : ἀπτομένων UVX
 21 ἂν ECWyPE_a : om SUVX (εἴ τις post 22 λευκὸν y)
 τὸ yE_a cf Ph^p 433, 24 : om o—y 22 τὸ EWyPE_a, eras C :
 om SUVX ἥ EX Si^c 164, 14 : ἡ CWyP : η E_a : om SUV
 23 (γὰρ συμβαίνει W) 24 ὕπερ ECWyPE_a : ὥσπερ SUVX
 καὶ E : om o—E, E_a 26 τὸ om XPE_a ἀπταὶ ESUVWXE_a,
 [eras ut v i] C Si^p 158, 23 : ἀπτα y Ph^l 434, 9 So 100, 28 : αὔται P
 Si^l 164, 18 (εἰσὶν αὔται αἱ W) 28 αἱ ECWyP : αἷς SUVXE_a
 cf So 100, 28

ὧν εἰρήκαμεν πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῶν στοιχείων. τὸ δὲ αἰσθη-
 τήριον αὐτῶν τὸ ἀπτικόν, καὶ ἐν ᾧ ἡ καλουμένη ἀφή ὑπάρ- 30
 χει αἰσθησις πρώτῃ, τὸ δυνάμει τοιοῦτόν ἐστι μόνιον· τὸ γὰρ
 αἰσθάνεσθαι πάσχειν τι ἐστίν. ὥστε τὸ ποιοῦν, οἷον αὐτὸ ἐνεργεία, 424^a
 τοιοῦτον ἐκεῖνο ποιεῖ δυνάμει ὄν. διὸ τοῦ ὁμοίως θερμοῦ καὶ
 ψυχροῦ ἢ σκληροῦ καὶ μαλακοῦ οὐκ αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ
 τῶν ὑπερβολῶν, ὡς τῆς αἰσθήσεως οἷον μεσότητός τινος οὔσης
 τῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐναντιώσεως. καὶ διὰ τοῦτο κρίνει τὰ 5
 αἰσθητά. τὸ γὰρ μέσον κριτικόν· γίνεται γὰρ πρὸς ἑκάτερον
 αὐτῶν θάτερον τῶν ἄκρων· καὶ δεῖ ὥσπερ τὸ μέλλον αἰσθή-
 σεσθαι λευκοῦ καὶ μέλανος μηδέτερον αὐτῶν εἶναι ἐνεργεία,
 δυνάμει δ' ἄμφω (οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων), καὶ ἐπὶ τῆς
 ἀφῆς μήτε θερμόν μήτε ψυχρόν. ἔτι δ' ὥσπερ ὁρατοῦ καὶ 10
 ἀοράτου ἦν πως ἡ ὄψις, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν ἀντι-
 κειμένων, οὕτω καὶ ἡ ἀφή τοῦ ἀπτοῦ καὶ ἀνάπτου· ἀναπτὸν
 δ' ἐστὶ τό τε μικρὰν ἔχον πάμπαν διαφορὰν τῶν ἀπτῶν,
 οἷον πέπονθεν ὁ ἄήρ, καὶ τῶν ἀπτῶν αἱ ὑπερβολαί, ὥσπερ
 τὰ φθαρτικά. καθ' ἑκάστην μὲν οὖν τῶν αἰσθήσεων εἴρηται 15
 τύπων.

29 τῶν ECyPE_a Ph^p 434, 11 : om SUVWX Si^p 164, 24 So 100, 30
 αἰσθητήριον o E_a Si^l Th 76, 36 So 101, 30 : αἰσθητικόν Si^c 158, 25
 31 αἰσθησις ECWy Si^l 158, 25 : om SUVXPE_a Th 76, 36 So 101, 31
 πρώτῃ ECSUVXE_a Si^l 158, 25 [πρώτῃς A a], Th 76, 36 : πρώτῃς WyP
 So 101, 31

424^a 2 (ὁμοίου C) καὶ ECWXy : ἢ SUVPE_a Ph^l Th 77, 6 So 101, 35
 3 (ἦ) καὶ V) καὶ ECWXy : ἢ SUVPE_a Ph^l Th 77, 6 So 101, 35
 5 καὶ o—E, E_a Ph^c 435, 24 So 102, 6 : om E 6 αἰσθητά ECWyPE_a
 Ph^c 435, 24 So 102, 6 : αἰσθητήρια SUVX 9 δὲ₂ ECVW : δὲ₁ SUPE_a :
 om Xy ἐπὶ₂ ECUWyPE_a : om SVX 10 (ψυχρόν μήτε θερμόν γ)
 ὁρατοῦ κ. ἀοράτου o—P : τοῦ τε ὁρ. κ. τοῦ ἀορ. PE_a et om τε Ph^l
 Th 77, 22 12 (καὶ₁ om X) (καὶ τοῦ ἀνάπτου, exp τοῦ C)
 13 (πάμπαν ἔχον X)

Καθόλου δὲ περὶ πάσης αἰσθήσεως δεῖ λαβεῖν ὅτι ἡ **12**
 μὲν αἰσθησίς ἐστι τὸ δεκτικὸν τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν ἄνευ τῆς
 ὕλης, οἷον ὁ κηρὸς τοῦ δακτυλίου ἄνευ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ
20 χρυσοῦ δέχεται τὸ σημεῖον, λαμβάνει δὲ τὸ χρυσοῦν ἢ τὸ
 χαλκοῦν σημεῖον, ἀλλ' οὐχ ἡ χρυσὸς ἢ χαλκός. ὁμοίως δὲ
 καὶ ἡ αἰσθησις ἐκάστου ὑπὸ τοῦ ἔχοντος χρῶμα ἢ χυμὸν ἢ
 φόφον πάσχει, ἀλλ' οὐχ ἡ ἑκάστον ἐκείνων λέγεται, ἀλλ'
 ἡ τοιονδί, καὶ κατὰ τὸν λόγον. αἰσθητήριον δὲ πρῶτον ἐν
25 ᾧ ἡ τοιαύτη δύναμις. ἔστι μὲν οὖν ταυτόν, τὸ δ' εἶναι ἕτε-
 ρον· μέγεθος μὲν γὰρ ἂν τι εἴη τὸ αἰσθανόμενον· οὐ μὴν τό-
 γε αἰσθητικῷ εἶναι οὐδ' ἡ αἰσθησις μέγεθός ἐστιν, ἀλλὰ λό-
 γος τις καὶ δύναμις ἐκείνου. φανερόν δ' ἐκ τούτων καὶ διὰ
 τί ποτε τῶν αἰσθητῶν αἱ ὑπερβολαὶ φθείρουσι τὰ αἰσθητή-
30 ρια· ἐὰν γὰρ ἡ ἰσχυροτέρα τοῦ αἰσθητηρίου ἢ κίνησις, λύε-
 ται ὁ λόγος (τοῦτο δ' ἦν ἡ αἰσθησις), ὥσπερ καὶ ἡ συμ-
 φωνία καὶ ὁ τόνος κρουομένων σφόδρα τῶν χορδῶν· καὶ διὰ
 τί ποτε τὰ φυτὰ οὐκ αἰσθάνεται, ἔχοντά τι μῦριον ψυχι-

17 (διαλαβεῖν W) **18** (ἀναισθήτων S) εἰδῶν EVWy,
 [corr ex εἶδος] C^x Si^l p166, 9 Ph^l p437, 10 Th 77, 29: om SUXPE_a
 So 102, 21 **19** ὁ SUVWXPE_a Si^p 166, 32 Ph^p 437, 13 Th 77, 29
 So 102, 21: om ECy **20** (λαμβάνει... **21** σημεῖον om W)
21 (χαλκὸν U) (ἡ ὥς U) χαλκός ἢ χρυσός XPE_a So 102, 23
23 (ἐκτείνων X) **24** (ἡ X) (καὶ om Si^l So 102, 26BC) (τὸν
 om E) **25** ταυτόν EUW Si^l p167, 24 Ph^c 438, 30 cf Th 78, 15:
 ταυτό Cy, V [ὁ in ras V²]: τὸ αὐτό PE_a cf So 103, 24: ταυτὰ SX
 (ἕτερον μέγεθος· μέγεθος μὲν γ) **26** (μὲν om C) (τι εἴη) ἦν X)
 τῷ γε Sy **28** (ἐκείνο E) (οὐ C) **29** (ποτε om γ)
30 ἡ ECW_γ E_a So 103, 30 cf Th 78, 19: om SU [ins U²], VXP
 (ἰσχυρωτέρα E) **31** ἡ, ἡ SUVX Th 78, 21: ἦν PE_a So 103, 31:
 ἡ ECW [ins ἦν post αἰσθησις W²], γ cf Si^p 168, 10 (καὶ om W)
32 (κρουομένων σφόδρα) καὶ ἡ κροῦσις X)

κὸν καὶ πάσχοντά τι ὑπὸ τῶν ἀπτῶν αὐτῶν· καὶ γὰρ φύγε-
ται καὶ θερμαίνεται· αἷτιον γὰρ τὸ μὴ ἔχειν μεσότητα, μηδὲ 424^b
τοιαύτην ἀρχὴν οἷαν τὰ εἶδη δέχεσθαι τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ
πάσχειν μετὰ τῆς ὕλης. ἀπορήσεις δ' ἂν τις εἰ πάθοι ἂν
τι ὑπ' ὁσμῆς τὸ ἀδύνατον ὀσφρανθῆναι, ἢ ὑπὸ χρώματος τὸ
μὴ δυνάμενον ἰδεῖν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. εἰ δὲ 5
τὸ ὀσφραντὸν ὁσμῇ, εἴ τι ποιεῖ, τὴν ὀσφρῆσιν ἢ ὁσμὴ ποιεῖ·
ὥστε τῶν ἀδυνάτων ὀσφρανθῆναι οὐδὲν οἷόν τε πάσχειν ὑπ'
ὁσμῆς· ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· οὐδὲ τῶν δυ-
νατῶν, ἀλλ' ἢ αἰσθητικὸν ἔκαστον. ἅμα δὲ δῆλον καὶ οὕτως.
οὔτε γὰρ φῶς καὶ σκότος οὔτε φόφος οὔτε ὁσμὴ οὐδὲν ποιεῖ 10
τὰ σώματα, ἀλλ' ἐν οἷς ἐστίν, οἷον ἄηρ ὁ μετὰ βροντῆς
δαΐσθησι τὸ ξύλον. ἀλλὰ τὰ ἀπτά καὶ οἱ χυμοὶ ποιοῦσιν· εἰ
γὰρ μὴ, ὑπὸ τίνος ἂν πάσχοι τὰ ἄψυχα καὶ ἀλλοιοῖτο;
ἄρ' οὖν κάκεινα ἐμποιεῖ ἢ οὐ πᾶν σῶμα παθητικὸν ὑπ' ὁσμῆς

34 τι ECVWyP: om SUXE_a Si^l Ph^l P440, 12 Th 78, 26 So 104, 7
(ἀπὸ γ) αὐτῶν ECWy: om SUVXPE_a Si^l Ph^l P440, 13 Th 78, 27
So 104, 7

424^b 1 (γὰρ corr in δὲ U²) (μηδὲ] καὶ X: om U, ins U²)
2 τὰ εἶδη δέχεσθαι ECUWy cf Th 78, 32: δέχεσθαι τὰ εἶδη SVX
3 (τῆς om WP) 4 τι SUVX Si^l Ph^l Th 79, 13: om ECWyPE_a
So 104, 15 ὁσμῆς SUVXPE_a Ph^l So 104, 15: τῆς ὁσμῆς Si^l Th 79, 14:
ὁσμῆς ECWy (ὀσφρανθῆσθαι S) (ὑπὸ τοῦ χρ. γ) 5 (δὲ τὸ
ὀσφραντὸν in δὴ τῶν ὀσφραντῶν corr U²) 6 ὁσμῇ SUVXP Ph^l:
ὁσμῇ ECy: ἢ ὁσμῇ WE_a (εἴ τι] ὅτι γ) ἢ ECyP: ἢ UW:
om SVXE_a ὁσμῇ VX: ὁσμῇ ECWy 7 (τὸ ἀδύνατον γ corr U²)
(οὐδὲν] μὴ V² in ras: μὴ post οὐδὲν ins W²) ὑπ' ὁσμῆς ECVyP:
om SUV [suppl V²], XE_a 9 (αἰσθητικόν, eras ι V) (δὲ om SV)
(καὶ οὕτως eras, καὶ in ὅτι corr V²) 11 ἄηρ ὁ ECyPE_a: ὁ ἄηρ SVX:
ὁ ἄηρ ὁ UW 12 ἀλλὰ o—P Ph^l: ἀλλὰ δὴ PE_a Si^l 13 (πάσχει S)
14 (οὖν οὐ κάκ. X, οὐ eras) ἐμποιεῖ ECWy: ποιεῖ PE_a Ph^l: ποιήσσει
SVX: ἐμποιήσει U ὑπ' om Ph^lD

15 καὶ ψόφου. καὶ τὰ πάσχοντα ἀόριστα, καὶ οὐ μένει, οἷον
 ἀήρ· ὅξει γὰρ ὥσπερ παθῶν τι. τί οὖν ἐστὶ τὸ δομᾶσθαι
 παρὰ τὸ πάσχειν τι; ἢ τό μὲν δομᾶσθαι αἰσθάνεσθαι, ὃ
 δ' ἀήρ παθῶν ταχέως αἰσθητὸς γίνεται.

15 (ἀνόριστα X, v eras) 16 et 17 τι ECW_yPE_a: om SUVX:
 τι₂ om Ph^l 17 καὶ post δομᾶσθαι in E Bussemaker, sed re vera
 nota interpungendi 18 (ταχέως; om y)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ

Γ.

1 "Οτι δ' οὐκ ἔστιν αἰσθησις ἐτέρα παρά τὰς πέντε (λέγω **424^b**
 δὲ ταύτας ὄψιν, ἀκοήν, ὄσφρησιν, γεῦσιν, ἀφήν), ἐκ τῶνδε
 πιστεύσειεν ἂν τις. εἰ γὰρ παντός, οὐ ἔστιν αἰσθησις ἀφή, καὶ
 νῦν αἰσθησιν ἔχομεν (πάντα γὰρ τὰ τοῦ ἀπτοῦ ἢ ἀπτόν πάθη **25**
 τῇ ἀφῇ ἡμῖν αἰσθητά ἐστιν), ἀνάγκη τ', εἴπερ ἐκλείπει τις
 αἰσθησις, καὶ αἰσθητήριόν τι ἡμῖν ἐκλείπειν· καὶ ὧσων μὲν
 αὐτῶν ἀπτόμενοι αἰσθανόμεθα, τῇ ἀφῇ αἰσθητά ἐστιν, ἦν
 τυγχάνομεν ἔχοντες, ὅσα δὲ διὰ τῶν μεταξὺ καὶ μὴ αὐ-
 τῶν ἀπτόμενοι, τοῖς ἀπλοῖς, λέγω δ' οἷον ἀέρι καὶ ὕδατι· **30**

22 (ἐτέρα post πέντε W: om *Ph^l* [legit ^c450, 35]) **23** (γεῦσιν
 καὶ ἀφήν W *So* 105, 16) τῶνδε CVWy, U [ras 5—6 litt post
 τῶνδε] *Ph^l* *Th* 80, 3: τῶνδε δῆλον SX: τούτων a *So* 105, 17 **25** αἰ-
 σθησιν ἔχομεν a X *Alex^l* 89, 27 ^c90, 8 *Si^c* 176, 13; 180, 28: ἔχομεν
 αἰσθησιν b—X *Si^l* ^c187, 19 (τὰ om *Alex^l* 89, 28 legit ^c90, 8)
 (πάθη ἢ ἀπτόν ἀφῇ y) **26** (δ' X) **27** (τι om L *So* 105, 10: post
 ἡμῖν X) ἐκλείπειν o—E *Alex^l* 89, 30 ^c90, 15 *Si^l* ^c176, 9; 187, 21
Th 80, 15 [ἐκλείπειν]: ἐκλείπειν E [i in ei corr ^E], *Alex^l* FS **28** αὐτῶν
 a SUVX, [corr in αὐτοῖ] y *Si^l* ^c178, 29; 180, 30; 187, 21 *So* 105, 19:
 αὐτοῖ CW *Alex^l* 89, 30 ^c90, 21 (τῇ om X) **30** ἀπλοῖς a SUVX
Alex^l 89, 32 ^c90, 23 *Ph^c* 451, 24 *So* 105, 24: ἀπλοῖς διαστήμασι CWy
 mgU²: ἀπλοῖς ἀποστήμασι *Si^c* 178, 4; 180, 31

ἔχει δ' οὕτως, ὥστ' εἰ μὲν δι' ἐνὸς πλείω αἰσθητὰ ἕτερα ὄντα
 ἀλλήλων τῷ γένει, ἀνάγκη τὸν ἔχοντα τὸ τοιοῦτον αἰσθητή-
 ριον ἀμφοῖν αἰσθητικὸν εἶναι (οἷον εἰ ἐξ ἀέρος ἐστὶ τὸ αἰσθη-
 τήριον, καὶ ἔστιν ὁ ἀήρ καὶ ψόφου καὶ χρώας), εἰ δὲ πλείω
 425^a τοῦ αὐτοῦ, οἷον χρώας καὶ ἀήρ καὶ ὕδωρ (ἄμφω γὰρ δια-
 φανῇ), καὶ ὁ τὸ ἕτερον αὐτῶν ἔχων μόνον αἰσθηθήσεται τοῦ δι' ἀμ-
 φοῖν· τῶν δὲ ἀπλῶν ἐκ δύο τούτων αἰσθητήρια μόνον ἐστίν,
 ἐξ ἀέρος καὶ ὕδατος (ἡ μὲν γὰρ κόρη ὕδατος, ἡ δ' ἀκοή
 5 ἀέρος, ἡ δ' ὄσφρησις θατέρου τούτων), τὸ δὲ πῦρ ἢ οὐθενὸς ἢ
 κοινὸν πάντων (οὐθὲν γὰρ ἄνευ θερμότητος αἰσθητικόν), γῆ δὲ
 ἢ οὐθενός, ἢ ἐν τῇ ἀφῇ μάλιστα μέμεικται ἰδίως· διὸ λείποιτ'
 ἂν μνηθὲν εἶναι αἰσθητήριον ἔξω ὕδατος καὶ ἀέρος· ταῦτα δὲ
 καὶ νῦν ἔχουσιν ἓνια ζῶα. πᾶσαι ἄρα αἱ αἰσθήσεις ἔχονται
 10 ὑπὸ τῶν μὴ ἀτελῶν μηδὲ πεπηρωμένων· φαίνεται γὰρ καὶ
 ἡ ἀσπάλαξ ὑπὸ τὸ δέρμα ἔχουσα ὀφθαλμούς· ὥστ' εἰ μὴ τι

31 (τὰ αἰσθητὰ W) ὄντα ἀλλήλων τῷ γένει a Ale^x 90, 35^a
 Si^l c178, 16: ἀλλήλων ὄντα τῷ γένει b—X Ph^l: ὄντα τῷ γένει ἀλλήλων X
 32 τὸ a SVWX Ale^x 90, 36: om CUy Si^l c178, 11 34 (ὁ ante
 καὶ₁ add y) (καὶ₂ om y) χρώας o—EW Si^c 178, 25: χροιας
 [eras ι] E, χροισ W

425^a 1 (γὰρ) δὲ V) 2 (ὁ suppl X²) τοῦ δι' CWy ins E³
 Si^c 179, 10. 11: τοῦ L: om ESUVX Ph^p 452, 21 cf Prisc 19, 21
 [sed fort coniungendum τὸ ἕτερον ἀμφοῖν] 3 (αἰσθητήριων μόνων W)
 6 (οὐδὲ X) γῆ δὲ a CWXy Si^l Ph^c 453, 1 Th 80, 21: ἡ δὲ γῆ SUV
 7 ἢ οὐθενός ἢ LCXy Si^l Ph^c 453, 1 So 106, 39: οὐθενός ἢ W, E [ins ἢ
 ante οὐς, E¹ ut v]: om SUV ἰδίως διὸ W [διὸ fort postea ins], Si^l: ἰδίως
 LSUVX, E [sed corr in διὸ E^x]: διὸ Cy λείποιτ' o—E Si^l c180, 17:
 λίποιτ' E [corr in -ει- E³] 9 (ζῶων W) (ante πᾶσαι ins οὐ X^x) (οὖν
 ἄρα y) αἱ o—WX Si^l c180, 33: om W, [fort eras] X 10 (πεπλη-
 ρωμένων S) γὰρ καὶ a CWy Si^l: δὲ καὶ SUV: δὲ X 11 ἀσπάλαξ E
 [δ eras, ἡ in ras E²]: ἡ ἀσπάλαξ LUWX Si^l p181, 21 Ph^p 453, 6 Th 81, 8
 So 106, 5: ἡ σπάλαξ CSV: ἡ ἀλάξ y (ἔχουσα ante ὑπὸ Si^l) ὀφθαλμούς
 a SUVX Th 81, 8 So 106, 6: τοὺς ὀφθαλμούς CWy Si^l, τοὺς ins E²

ἕτερόν ἐστι σῶμα, καὶ πάθος ὃ μηθενός ἐστι τῶν ἐνταῦθα
σωμάτων, οὐδεμία ἂν ἐκλείποι αἴσθησις. 13

ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν 13
κοινῶν οἷόν τι εἶναι αἰσθητήριόν τι ἴδιον, ὧν ἐκάστη αἰσθῆσει
αἰσθανόμεθα κατὰ συμβεβηκός, οἷον κινήσεως, στάσεως, 15
σχήματος, μεγέθους, ἀριθμοῦ, ἐνός· ταῦτα γὰρ πάντα κινή-
σει αἰσθανόμεθα, οἷον μέγεθος κινήσει· ὥστε καὶ σχῆμα·
μέγεθος γάρ τι τὸ σχῆμα· τὸ δ' ἡρεμοῦν τῷ μὴ κινεῖσθαι·
ὁ δ' ἀριθμὸς τῇ ἀποφάσει τοῦ συνεχοῦς, καὶ τοῖς ἰδίοις· ἐκάστη
γὰρ ἐν αἰσθάνεται αἴσθησις· ὥστε δηλονότι ἀδύνατον ὅτουοῦν 20
ἰδίαν αἴσθησιν εἶναι τούτων, οἷον κινήσεως· οὕτω γὰρ ἔσται
ὥσπερ νῦν τῇ ὄψει τὸ γλυκὺ αἰσθανόμεθα, τοῦτο δ' ὅτι
ἀμφοῖν ἔχοντες τυγχάνομεν αἴσθησιν, ἥ καὶ ὅταν συμπί-
σωσιν ἅμα γνωρίζομεν (εἰ δὲ μὴ, οὐδαμῶς ἂν ἀλλ' ἢ κατὰ
συμβεβηκός ἡσθάνόμεθα, οἷον τὸν Κλέωνος υἱὸν οὐχ ὅτι 25
Κλέωνος υἱός, ἀλλ' ὅτι λευκός· τούτῳ δὲ συμβέβηκεν υἱῷ

13 οὐδεμία ἂν ἐκλείποι CSUV *Alex*¹ 90, 1 *Si*¹ *Ph*¹ *Th* 81, 14 : οὐδεμίαν
ἐκλείπει X : οὐδεμίαν λείπει E : οὐδεμία ἂν ἐλλείπει sser Wy E² : οὐδεμία ἂν
λείπειτο L (αἴσθησιν X) 14 τι ἴδιον o—y *Ph*^c 457, 7t : om y :
ἴδιον *Si*¹ *A* *Ph*¹ : τὸ ἴδιον *Ph*^c 457, 7D ἐκάστη o—E *Si*¹ c183, 1
Ph^c 457, 8. 19 : καὶ ἐκάστη E (Ὡ V, corr in Ὡν V²) 16 (ἐνός
eras V) 17 (κινήσει μέγεθος U) σχῆμα a SUVX : τὸ σχῆμα
CWy *Si*¹ 18 τι τὸ a SUVX *Ph*^c 458, 23. 29 cf *So* 107, 13 : τι καὶ
τὸ CWy *Si*¹ 20 (ἀδύνατον δηλονότι y) 21 (τούτων ante ἰδίαν W)
(οὔτε S) 23 (ἔχοντες τυγχάνοντες X) (ἢ SX) καὶ E : om o—E
*Si*¹ *Ph*¹ 24 ἅμα γνωρίζομεν E cf *Si*^p 184, 25. 30 : ἀναγνωρίζομεν L :
γνωρίζομεν b *Ph*¹ cf *Si*^p 184, 26 (μηδαμῶς W) 25 ἡσθάνόμεθα
SUVX *Si*¹ : αἰσθανόμεθα W, [eras ut v.] C : αἰσθανόμεθα a y *Ph*^c 460, 6
26 κλέωνος υἱός a y *Ph*¹ : κλέωνος γὰρ υἱός [eras ut v γὰρ X] b—y,
ins γὰρ E² ἄλλο τὸ λευκόν UX [in ἀλλ' ὅτι λευκός corr X²]:
ἀλλ' ὅτι λευκὸν S τούτῳ CSUWy, corr E² : τοῦτο a VX
cf *Ph*^p 460, 13

Κλέωνος εἶναι· τῶν δὲ κοινῶν ἤδη ἔχομεν αἰσθησιν κοινήν, οὐ κατὰ συμβεβηκός· οὐκ ἄρ' ἐστὶν ἰδία· οὐδαμῶς γὰρ ἂν ἡσθανόμεθα ἀλλ' ἢ οὕτως ὥσπερ εἴρηται [τὸν Κλέωνος υἱὸν 30 ἡμᾶς ὁρᾶν]. τὰ δ' ἀλλήλων ἴδια κατὰ συμβεβηκός αἰσθάνονται αἱ αἰσθήσεις, οὐχ ἢ αὐταί, ἀλλ' ἢ μία, ὅταν 425^b ἅμα γένηται ἡ αἰσθήσις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, οἷον χολήν ὅτι πικρά καὶ ξανθή· οὐ γὰρ δὴ ἑτέρας γε τὸ εἶπεῖν ὅτι ἄμφω ἔν· διὸ καὶ ἀπατάται, καὶ ἐὰν ἢ ξανθόν, χολήν οἶεται εἶναι. ζητήσεις δ' ἂν τις τίνος ἕνεκα πλείους ἔχομεν αἰσθήσεις, 5 ἀλλ' οὐ μίαν μόνην. ἢ ὅπως ἤττον λανθάνη τὰ ἀκολουθοῦντα καὶ κοινά, οἷον κίνησις καὶ μέγεθος καὶ ἀριθμός· εἰ γὰρ ἦν ἡ ὄψις μόνη, καὶ αὕτη λευκοῦ, ἐλάνθανεν ἂν μᾶλλον καὶν ἐδόκει ταῦτόν εἶναι πάντα διὰ τὸ ἀκολουθεῖν ἀλλήλοις ἅμα χρῶμα καὶ μέγεθος. νῦν δ' ἐπεὶ καὶ ἐν ἑτέρῳ αἰσθητῷ τὰ κοινὰ ὑπάρχει, δῆλον ποιεῖ ὅτι ἄλλο τι ἕκαστον αὐτῶν.

27 (τῷ δὲ κοινῷ V) ἤδη ante ἔχομεν a y Si^l: post ἔχομεν CUW Ph^l: post αἰσθησιν SVX 28 (ἄρ' om C) 29 ἢ b Si^c 186, 22 Ph^l p 460, 26: om a, ins E^x (τοῦ S) τὸν... 30 ὁρᾶν del To (ἡμᾶς υἱὸν U) 31 ἢ b Si^l c 186, 5 Ph^l So 107, 29: om a, ins E³ αὐταί CVW Si^l c 186, 5 Ph^l D cf Prisc Lyd 22, 4: αὐταί Xy cf Ph^p 461, 6t So 107, 29: αὐταί Ph^p 461, 6D: αἱ αὐταί a SU

425^b 1 γένηται a CWXy Si^c 186, 11 Ph^l: om SUV χολήν ὅτι a [eras v E]: ὅτι χολή b: χολῆς ὅτε Si^c 186, 12Aa 2 (δὴ) δι' S) 3 (διὸ ante καὶ₂ add E) 4 τίνος o—SU Si^l Ph^c 461, 21: διὰ τίνος SU πλείους a SUVX Si^l p 186, 28 So 108, 22: πλείονας CWy Ph^c 461, 21 5 ἀλλ' οὐ μίαν μόνην a CWy Si^l cf p 186, 31: ἀλλ' οὐ μίαν μόνον SUVX: ἢ μίαν Ph^c 461, 21 ἤττον a U Si^l c 187, 9 So 108, 23: ἢ S: μὴ CVWXy 7 ἢ a y Si^l: om b—y μόνη b, ins E³, Si^l Ph^l: μόνον L: om E αὕτη a SUy Si^c 187, 9: αὕτη CVWX Ph^l: «ἡ αὕτη» So 108, 25 (ἐλάνθανεν x[αν?] E, corr in ἐλάνθανε δ' ἂν E³) 8 καὶν b Ph^l: καὶ a So 108, 25 ταῦτόν CWXy Si^p 187, 7 Ph^l: ταυτὰ a V: τοῦτο SU 9 καὶ₂ om UX ἐν b: om a [ins E³] cf Ph^p 462, 21 So 108, 27 10 (τι) τε y)

2 Ἐπεὶ δ' αἰσθανόμεθα ὅτι ὁρῶμεν καὶ ἀκούομεν, ἀνάγκη ἢ τῇ ὅψει αἰσθάνεσθαι ὅτι ὁρᾷ, ἢ ἐτέρᾳ. ἀλλ' ἡ αὐτὴ ἔσται τῆς ὀψεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου χρώματος. ὥστε ἢ δύο τοῦ αὐτοῦ ἔσονται ἢ αὐτὴ αὐτῆς. ἔτι δ' εἰ καὶ ἐτέρα εἴη ἢ τῆς 15 ὀψεως αἰσθήσεις, ἢ εἰς ἄπειρον εἰσιν ἢ αὐτὴ τις ἔσται αὐτῆς. ὥστ' ἐπὶ τῆς πρώτης τοῦτο ποιητέον. ἔχει δ' ἀπορίαν· εἰ γὰρ τὸ τῇ ὅψει αἰσθάνεσθαι ἐστὶν ὁρᾶν, ὁρᾶται δὲ χρῶμα ἢ τὸ ἔχον, εἰ ὅψεται τις τὸ ὁρῶν, καὶ χρῶμα ἔξει τὸ ὁρῶν πρῶτον. φανερόν τοίνυν ὅτι οὐχ ἓν τὸ τῇ ὅψει αἰσθάνεσθαι· καὶ 20 γὰρ ὅταν μὴ ὁρῶμεν, τῇ ὅψει κρίνομεν καὶ τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως. ἔτι δὲ καὶ τὸ ὁρῶν ἐστὶν ὡς κεχρωμάτισται· τὸ γὰρ αἰσθητήριον δεκτικὸν τοῦ αἰσθητοῦ ἄνευ τῆς ὕλης ἕκαστον. διὸ καὶ ἀπελθόντων τῶν αἰσθητῶν ἔνει- 25 σιν αἱ αἰσθήσεις καὶ φαντασίαι ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις.

ἡ δὲ τοῦ 25

αἰσθητοῦ ἐνέργεια καὶ τῆς αἰσθήσεως ἡ αὐτὴ μὲν ἐστὶ καὶ μία, τὸ δ' εἶναι οὐ τὸ αὐτὸ αὐταῖς· λέγω δ' οἷον ὁ ψόφος ὁ κατ' ἐνέργειαν καὶ ἡ ἀκοή ἡ κατ' ἐνέργειαν· ἐστὶ γὰρ ἀκοὴν ἔχοντα

12 ἐπεὶ δ' ο *Si^l Ph 467, 13*: ἐπεὶ δὲ *Ph^l*: ἐπεὶ *Alex ἀπ^l 91, 26*: «ἐπειδὴ δὲ» *Th 83, 11*: «ἐπεὶ γὰρ» *So 109, 6* 13 ἢ τῇ ο *Si^l Ph^l Th 83, 12 So 109, 13*: ἦτοι *Alex ἀπ^l 91, 26* (ὅτι] εἴ τι *Alex^l 91, 27 BS^a*) (ἐτέρῳ γ) 15 (δ' εἰ] δὲ *L*) (καὶ ante εἰ *E*: om γ) ἢ *E*: om ο—*E* 16 ἦ₁ om *UX*, ins *U²* εἴσιν *a CSUVγ*: ἄνευσιν *WX*, ins ἄν- *E²U²V²*: «πρέεισιν» *Th 83, 18* (ἐστὶν *X*) αὐτῆς *a Xy* 18 (τὸ om *W*) (ὁρᾶται *eras X*, corr in ἔστι *X²*) (δὲ τὸ χρῶμα *W*, τὸ ins *U²*) 19 (ὁρᾶν *X*) (καὶ τὸ χρ. *W*) 21 (σκότος ἦ καὶ *Xy*, [ἦ] *S*) 22 (ὥς] ὡς καὶ *X*) κέχρωσται *Ph^lD* 23 (αἰσθητηρίων *S*, *V* [corr in αἰσθητῶν *V²*]) 25 αἱ *a Cy*: om *SUVWX Si^l 190, 23 Th 83, 28 So 110, 8* (αἰσθήσεως *S*) (αἱ ante φαντ. ins *C²*) (ἐν om *W*) 27 οὐ τὸ αὐτὸ αὐταῖς; *a Si^l* [ταυτὸν]: αὐταῖς οὐ ταυτὸν *b—X Ph^l Th 83, 36* [τὸ αὐτὸ], *So 111, 15* [ταυτὸ]: αὐτοῦ οὐ ταυτὸν *X* ὁ₁ *a W So 111, 16*: om *b—W Si^l* 28 ἦ₁ *a So 111, 16*: om *b*

μη ἀκούειν, καὶ τὸ ἔχον φόφον οὐκ αἰεὶ φοφεῖ. ὅταν δ' ἐνεργῇ
 30 τὸ δυνάμενον ἀκούειν καὶ φοφῇ τὸ δυνάμενον φοφεῖν, τότε
 ἢ κατ' ἐνέργειαν ἀκοὴ ἅμα γίνεται καὶ ὁ κατ' ἐνέργειαν φό-
 426^a φος, ὧν εἶπεν ἄν τις τὸ μὲν εἶναι ἄκουσιν τὸ δὲ φόφῃσιν.
 εἰ δὴ ἐστὶν ἡ κίνησις καὶ ἡ ποίησις καὶ τὸ πάθος ἐν τῷ ποιου-
 μένῳ, ἀνάγκη καὶ τὸν φόφον καὶ τὴν ἀκοὴν τὴν κατ' ἐνέρ-
 γειαν ἐν τῇ κατὰ δύναμιν εἶναι· ἡ γὰρ τοῦ ποιητικοῦ καὶ κινη-
 5 τικοῦ ἐνέργεια ἐν τῷ πάσχοντι ἐγγίνεται· διὸ οὐκ ἀνάγκη τὸ
 κινεῖν κινεῖσθαι. ἡ μὲν οὖν τοῦ φοφητικοῦ ἐνέργειά ἐστὶ φόφος ἢ
 φόφῃσις, ἡ δὲ τοῦ ἀκουστικοῦ ἀκοὴ ἢ ἄκουσις· διττὸν γὰρ ἡ ἀκοή,
 καὶ διττὸν ὁ φόφος. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 αἰσθήσεων καὶ αἰσθητῶν. ὥσπερ γὰρ ἡ ποίησις καὶ ἡ πά-
 10 θῃσις ἐν τῷ πάσχοντι ἄλλ' οὐκ ἐν τῷ ποιούντι, οὕτω καὶ ἡ τοῦ
 αἰσθητοῦ ἐνέργεια καὶ ἡ τοῦ αἰσθητικοῦ ἐν τῷ αἰσθητικῷ. ἄλλ'
 ἐπ' ἐνίων μὲν ὠνόμασται, οἷον ἡ φόφῃσις καὶ ἡ ἄκουσις, ἐπὶ
 δ' ἐνίων ἀνώνυμον θάτερον· ὅρασις γὰρ λέγεται ἡ τῆς ὀφθαλμοῦ
 ἐνέργεια, ἡ δὲ τοῦ χρώματος ἀνώνυμος, καὶ γεῦσις ἡ τοῦ
 15 γευστικοῦ, ἡ δὲ τοῦ χυμοῦ ἀνώνυμος. ἐπεὶ δὲ μία μὲν ἐστὶν

29 (φόφον ἔχον W) (φοφεῖν W) (ἐνεργεῖ E) 30 (φοφεῖ E) (τότε
 om E, ins E²) 31 (ἡ] καὶ ἡ C) (ἀκοή... ἐνέργειαν om E, suppl mg E²)

426^a 1 ὧν a CX Si^l So 111, 21: ὥστ' Wy: ὥστε καὶ SUV
 εἶπεν C: εἶποιεν a y: εἶποι W Si^l So 111, 21: φήσειεν SUVX
 2 (δὲ W) (ἡ₁ om W) 3 (ἀνάγκη] ἄρα y) 4 (ἐν
 τῷ y: ἐν τι V) (καὶ κινητικοῦ om y) 5 (γίνεται W)
 6 ἐστὶ post ἐνέργεια SUVX: ἐστὶν ante ἐνέργεια a: post 7 φόφῃσις
 CWy 7 (φόφῃσις y) (ἡ₂ om Sy) 8 διττὸν o—C Si^l
 So 111, 33: διττὸς C Ph^c 474, 22 9 ὥσπερ γὰρ SUVX: ὥσπερ
 γὰρ καὶ a: καὶ ὥσπερ CWy 10 (οὐκ ἂν τῷ E) 11 ἐνέργεια
 καὶ ἡ τοῦ αἰσθητικοῦ a SVX Ph^c 474, 23: om CUWy 12 μὲν a
 SV So 112, 3: μὲν καὶ CUWXY E^x Si^l Ph^c 474, 31 (ἐπὶ₂ ex ἐπὶ
 corr E^x) 13 ἐνίων δ' L Th 84, 16 So 112, 4 (γὰρ] δὲ S)
 15 (γευστικοῦ eras ix E)

ἐνέργεια ἢ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ τοῦ αἰσθητικοῦ, τὸ δ' εἶναι ἔτε-
ρον, ἀνάγκη ἅμα φθεῖρεσθαι καὶ σφῆζεσθαι τὴν οὕτω λεγο-
μένην ἀκοήν καὶ φόφον, καὶ χυμὸν δὴ καὶ γεῦσιν καὶ τὰ
ἄλλα ὁμοίως· τὰ δὲ κατὰ δύναμιν λεγόμενα οὐκ ἀνάγκη·
ἀλλ' οἱ πρότερον φυσιολόγοι τοῦτο οὐ καλῶς ἔλεγον, οὐθὲν 20
οἰόμενοι οὔτε λευκὸν οὔτε μέλαν εἶναι ἄνευ ὀφειωσ, οὐδὲ χυ-
μὸν ἄνευ γεύσεως. τῇ μὲν γὰρ ἔλεγον ὀρθῶς, τῇ δ' οὐκ ὀρ-
θῶς· διχῶς γὰρ λεγομένης τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ αἰσθη-
τοῦ τῶν μὲν κατὰ δύναμιν τῶν δὲ κατ' ἐνέργειαν, ἐπὶ τού-
των μὲν συμβαίνει τὸ λεχθέν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐτέρων οὐ συμ- 25
βαίνει. ἀλλ' ἐκεῖνοι ἀπλῶς ἔλεγον περὶ τῶν λεγομένων οὐχ ἀπλῶς.

εἰ δὴ συμφωνία φωνῇ τίς ἐστίν, ἢ δὲ φωνῇ καὶ
ἀκοῇ ἐστίν ὡς ἔν, [καὶ ἐστίν ὡς οὐχ ἓν τὸ αὐτὸ] λό-
γος δ' ἢ συμφωνία, ἀνάγκη καὶ τὴν ἀκοήν λόγον τινὰ εἶ-
ναι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ φθεῖρει ἕκαστον ὑπερβάλλον, καὶ τὸ 30
ῥεῖον καὶ τὸ βαρὺ, τὴν ἀκοήν ὁμοίως δὲ καὶ ἐν χυμοῖς τὴν
γεῦσιν, καὶ ἐν χρώμασι τὴν ὄψιν τὸ σφρόδρα λαμπρὸν ἢ ζο- 426^b

16 ἐνέργεια ἢ LSUX Ph¹: ἢ ἐνέργεια ἢ E: ἐνέργεια CVWy
So 112, 14 B [ἢ ἐνέργεια AC] (καὶ ἢ τοῦ E) 17 ἅμα φθεῖρεσθαι
EUVWX Si^p 193, 24 Ph¹ p475, 12 So 112, 15: φθεῖρεσθαι ἅμα L:
ἅρα φθεῖρεσθαι CSy 19 (ὁὲ) γὰρ S) 21 (εἶναι οὔτε
μέλαν X) 22 (γὰρ ἔλεγον] λέγοντες y) 23 (αἰσθητικοῦ V) 24 (τὸ
δὲ S) ἐπὶ LUWX Si^p 193, 30 So 112, 25: περὶ ECSVy 25 (μὲν]
δὲ C: om y) τὸ... συμβαίνει om SUV [suppl mg U¹, mg V²]
(τῶν om X) 27 δὴ o—L, cf So 112, 32, conī pro δ' ἢ ut v
Plutarchus ap Si 193, 32 cf Ph^p 475, 29: δ' ἢ Si^p Ph¹ D: δὴ ἢ L
28 ἀκοῇ o—EW Ph^c 476, 10: ἢ ἀκοῇ EW, ins ἢ U² ἐν₁ o—E
Ph^c 476, 11 So 112, 31: ἐν ἐστι E καὶ... αὐτὸ del To τὸ αὐτὸ
a So 112, 31: ἢ οὐ τὸ αὐτὸ b—V: οὐδὲ τὸ αὐτὸ V: om ut v Ph^c 476, 11
cf p476, 13 30 καὶ₂ o—LW Si^c 195, 3 So 112, 34: om LW Ph¹
(φθεῖρεσθαι S: φθεῖρει ὡς W) 31 ὁμοίως δὲ a So 112, 37: om b
426^b 1 (λαμπρον C) ἢ ζ. a So 112, 37: ἢ τὸ ζ. b

φερόν, καὶ ἐν ὁσφρήσει ἡ ἰσχυρὰ ὁσμὴ καὶ γλυκεία
 καὶ πικρά, ὡς λόγου τινὸς ὄντος τῆς αἰσθήσεως. διὸ καὶ
 ἡδέα μὲν, ὅταν εἰλικρινῇ καὶ ἄμεικτα ὄντα ἄγεται εἰς τὸν λόγον,
 5 οἷον τὸ ὀξύ ἢ γλυκὺ ἢ ἄλμυρόν (ἡδέα γὰρ τότε)· ὅλως δὲ
 μᾶλλον τὸ μεικτὸν συμφωνία ἢ τὸ ὀξύ ἢ βαρὺ. [ἀφῆ δὲ
 τὸ θερμαντὸν ἢ ψυκτὸν] ἢ δ' αἰσθησις ὁ λόγος· ὑπερβάλ-
 8 λοντα δὲ λυπεῖ ἢ φθείρει.
 8 ἐκάστη μὲν οὖν αἰσθησις τοῦ ὑπο-
 κειμένου αἰσθητοῦ ἐστίν, ὑπάρχουσα ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ ἢ αἰσθη-
 10 τήριον, καὶ κρίνει τὰς τοῦ ὑποκειμένου αἰσθητοῦ διαφοράς, οἷον
 λευκὸν μὲν καὶ μέλαν ὄψεις, γλυκὺ δὲ καὶ πικρὸν γεῦσις.
 ὁμοίως δ' ἔχει τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ
 λευκὸν καὶ τὸ γλυκὺ καὶ ἕκαστον τῶν αἰσθητῶν πρὸς ἕκαστον
 κρίνομεν, τινὶ καὶ αἰσθανόμεθα ὅτι διαφέρει· ἀνάγκη δὴ αἰ-
 15 σθῆσαι· αἰσθητὰ γὰρ ἐστίν. ἢ καὶ δηλὸν ὅτι ἡ σὰρξ οὐκ ἔστι
 τὸ ἔσχατον αἰσθητήριον· ἀνάγκη γὰρ ἦν ἀπτόμενον αὐτοῦ
 κρίνειν τὸ κρῖνον. οὔτε δὴ κεχωρισμένοις ἐνδέχεται κρίνειν ὅτι

3 πικρὰ **b** *Ph¹ So 112, 38*: λιπαρὰ **a** cf *Ph² 476, 30* διὸ καὶ **a** *OWy*
Si¹ Ph¹: καὶ **SUX**: om **V** [sed eras 2—3 litt] 4 (εἰλικρινῇ καὶ om **X**)
 ἄμεικτα ὄντα **b** *Ph¹ cf Si² 195, 15*: ἀμιγῇ ὄντα *Si¹ cf So 113, 11*: ἀμιγῇ ἢ
 ὄντα **L**: ἀμιγῇ **η** **E** [eras **η₂**] ἄγεται post ὄντα *Si¹*: ἄγεται post ὄντα **a**:
 ἄγεται post ὅταν **b**: ἀγάγεται post ὅταν *Ph¹ D* 5 (ὅλως om **y**)
 6 (μᾶλλον om **X**) ἢ βαρὺ **b**: ἢ τὸ βαρὺ **E**: καὶ τὸ βαρὺ **L** ἀφῆ...
 ψυκτὸν del Dittenberger ἀφῆ *LVXy Ph¹ 477, 12 cf Si² 195, 18*: ἀφῆ
CSUWE³ 7 (θερμαντικὸν **X**) ὁ **a** *CWX Si¹*: om **SUVy** 8 (ἢ λυπεῖ
 ἢ *Si¹*) λυπεῖ] λύει fort *Prisc Lyd 22, 27* 12 (τούτω **X**) ἐπεὶ δὲ
o *Ph¹*: ἐπεὶ δὴ *Si¹ A* καλ₂ **a** [exp **E²**], **SX**: om **CUVWy Si¹ Ph¹**
 13 (αἰσθητηρίων *Ph¹ D*) 14 τινὶ **VE³ Ph¹**: τινὶ **ECWy Si¹ So 113, 27**:
 τινὶ **SUX cf Th 85, 2**: τινὰ **L** 15 (ἢ om **X**) ἡ **o** *Ph¹*: καὶ ἡ
Si¹ A (οὐκέτι **W**) 16 (ἔσχατόν ἐστιν αἰσθ. **W**) (γὰρ ἂν ἦν **W**):
 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ **o** 17 κεχωρισμένοις **a** *CSUV Si¹ cf Th 85, 13*
 κεχωρισμένως **WXy** (κρίνειν₂] κρίνειν τὸ κρῖνον **y**)

ἕτερον τὸ γλυκὺ τοῦ λευκοῦ, ἀλλὰ δεῖ ἐνί τινι ἄμφω δῆλα εἶναι. οὕτω μὲν γὰρ καὶ εἰ τοῦ μὲν ἐγὼ τοῦ δὲ σὺ αἰσθοιο, δῆλον ἂν εἴη ὅτι ἕτερα ἀλλήλων, δεῖ δὲ τὸ ἐν λέγειν ὅτι 20 ἕτερον· [ἕτερον γὰρ τὸ γλυκὺ τοῦ λευκοῦ. λέγει ἄρα τὸ αὐτό.] ὥστε ὡς λέγει, οὕτω καὶ νοεῖ καὶ αἰσθάνεται. ὅτι μὲν οὖν οὐχ οἷόν τε κεχωρισμένοις κρίνειν τὰ κεχωρισμένα, δῆλον· ὅτι δ' οὐδ' ἐν κεχωρισμένῳ χρόνῳ, ἐντεῦθεν. ὥσπερ γὰρ τὸ αὐτὸ λέγει ὅτι ἕτερον τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, οὕτω καὶ ὅτε θά- 25 τερον λέγει ὅτι ἕτερον καὶ θάτερον, οὐ κατὰ συμβεβηκός τὸ ὅτε· λέγω δ', οἷον νῦν λέγω ὅτι ἕτερον, οὐ μέντοι ὅτι νῦν ἕτερον· ἀλλ' οὕτω λέγει, καὶ νῦν, καὶ ὅτι νῦν· ἅμα ἄρα. ὥστε ἀχώριστον καὶ ἐν ἀχωρίστῳ χρόνῳ. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον ἅμα τὰς ἐναντίας κινήσεις κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ ἢ ἀδιαίρετον καὶ ἐν 30 ἀδιαίρετῳ χρόνῳ. εἰ γὰρ γλυκὺ, ὥδι κινεῖ τὴν αἰσθησιν ἢ τὴν νόησιν, τὸ δὲ πικρὸν ἐναντίως, καὶ τὸ λευκὸν ἐτέρως. 427· ἄρ' οὖν ἅμα μὲν καὶ ἀριθμῷ ἀδιαίρετον καὶ ἀχώριστον τὸ

18 (γλυκὺ καὶ y) (δῆλα om X) 19 μὲν, o—Cy Th 85, 15 : om Cy γὰρ b Th 85, 15 : γὰρ ἔχει a (καὶ) ἂν καὶ y 20 (δὲ] sscr ἄρα W) (λέγειν τὸ ἐν y) 21 ἕτερον₂... αὐτό deleui (λέγεται y) 22 καὶ, a UWXY Ph^c 483, 15 : om CSV νοεῖ o—UX Ph^c 483, 15 : φρονεῖ UX (οὖν om C) 23 (κεχωρισμένως W : κεχωρισμένων X) 24 (οὐδὲν LS) (ἐν) ἐνι E) (κεχωρισμένῳ ἐστὶ χρόνῳ S) 25 (ὅτι δι' ἕτερον S, [eras δι' C) (τὸ ἀγαθὸν... 26 ἕτερον om V, suppl mg V²) τὸ₂ CSUWX : om a y V² So 114, 4 (ὅτε] ὅτι S) 26 ἕτερον καὶ a CSUVW So 114, 5 : ἕτερον τότε καὶ XyU³ Th 85, 24 (καὶ θάτερον καὶ W) 27 (οἷον καὶ νῦν S) 28 (οὕτω) αὐτῷ L) (λέγω W [sscr εἰ W¹] : λέγει in λέγω corr E³) καὶ, exp E¹, puncta sustulit E³ : om C : ὅτι X : ὁ y 30 (ἢ X) (διαίρετον E, & sscr E³) 31 (γάρ] μὲν γάρ ἐστιν y) γλυκὺ a SUVXY : τὸ γλυκὺ CW, ins τὸ E³

427· 1 ἢ [eras E] a UVXY : καὶ CSW, in ras E³ 2 (καὶ om W) ἀριθμῷ o—E Alexⁱ 94, 12 Siⁱ Phⁱ : ἀριθμῷ ἐν E : ἐν ἀριθμῷ E³ καὶ ἀχώριστον τὸ κρίνον [sed eras E] o—Cy Alexⁱ 94, 12 Siⁱ : καὶ ἀχώριστον C : καὶ χρόνῳ ἀχώριστον y, in ras E³ Ph^c 484, 10 : καὶ χρόνῳ ἀχώριστον τὸ κρίνον Phⁱ

κρίνον, τῷ εἶναι δὲ κεχωρισμένον; ἔστι δὴ πως ὡς τὸ διαι-
 ρετὸν τῶν διηρημένων αἰσθάνεται, ἔστι δ' ὡς ἡ ἀδιαίρετον· τῷ
 5 εἶναι μὲν γὰρ διαίρετον, τόπῳ δὲ καὶ ἀριθμῷ ἀδιαίρετον. ἡ
 οὐχ οἶόν τε; δυνάμει μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ καὶ ἀδιαίρετον τὰ-
 ναντία, τῷ δ' εἶναι οὐ, ἀλλὰ τῷ ἐνεργεῖσθαι διαίρετον, καὶ
 οὐχ οἶόν τε ἅμα λευκὸν καὶ μέλαν εἶναι, ὥστ' οὐδὲ τὰ εἶδη
 πάσχειν αὐτῶν, εἰ τοιοῦτον ἡ αἰσθησις καὶ ἡ νόησις· ἀλλ'
 10 ὥσπερ ἦν καλοῦσί τινες στιγμὴν, ἡ μία ἢ δύο, ταύτη
 καὶ διαίρετή. ἡ μὲν οὖν ἀδιαίρετον, ἐν τῷ κρίνόν ἐστι καὶ ἅμα,
 ἡ δὲ διαίρετον ὑπάρχει, δις τῷ αὐτῷ χρήται σημείῳ ἅμα·
 ἡ μὲν οὖν <ὡς> δυσι χρήται τῷ πέρατι, δύο κρίνει καὶ κεχωρι-
 σμένα ἔστιν ὡς κεχωρισμένῳ· ἡ δ' ἓν, ἐνὶ καὶ ἅμα. περὶ μὲν

3 (εἶναι] ἀριθμῷ γ) δὴ] δὲ S *Alex*¹ 94, 13: μὲν δὲ γ (καὶ
 χωρισμένον E, corr κεχωρισμένον E³) 4 ὡς ἡ a SUVXY: ἡ W:
 ὡς τὸ [corr ex ἡ] X^x: ὡς *Alex*¹ 94, 14: om C [ἡ ins C^x] (διαίρετον
 E, sscr α E^x) (τὸ C) (τῷ τῷ εἶναι μὲν δ. γ) 6 καὶ ἀδιαίρετον
 a SUV *Alex*¹ 94, 16: διαίρετον καὶ ἀδιαίρετον Wy U² Si¹ cf Th 86, 12:
 ἀδιαίρετον καὶ διηρημένον C: διηρημένον καὶ ἀδιαίρετον X τάναντία b—y
*Alex*¹ 94, 16 Si¹ Ph^p 484, 19: om γ: καὶ τάναντία a [post καὶ add διηρημένον
 mg E²] 7 (ἀλλὰ τὸ S) (διενεργεῖσθαι V: εἶναι L) (καὶ om S)
 9 (εἶ] ἡ εἰ γ) 10 ἡ μία o: ἡ μία *Alex*^c 96, 10: ἡ μίαν *Alex*¹ 94, 20
 ἡ CW, U² in ras *Alex*¹ 94, 20: ἡ E [spir. et accent. add, αἰ sscr E³]
 γρ. mg S¹: αἰ SV [sscr ἡ vel ἡ], γ *Alex*^c 96, 10 Si¹ A: καὶ L Ph¹:
 οὐ X 11 καὶ o—L *Alex*¹ 94, 20 c96, 10 Ph¹: om L Si¹ A ἀδαι-
 ρετον a WXV² So 114, 35: ἀδιαίρετος CSUV, [ς in ras] E³ *Alex*¹ 94, 20:
 ἀδιαίρετα [sscr -ος] γ (καὶ ἅμα om γ) 12 ὑπάρχει a SUVWX *Alex*
ἀπ' 94, 21 Si^c 201, 10 So 114, 36 A: οὐχ ἔν ὑπάρχει Cy [sscr οὐχ ἔν ἡ
 γοαμμὴ W^x] cf So 114, 36 BC δις a SUVX *Alex* *ἀπ'* 94, 21 Si^c 201, 10
 So 114, 36 AB [διὸ C]: δις γὰρ CW, γὰρ ins E²: διὸ γὰρ γ (σημείω
 χρήται X) (σημείωμα E, corr in σημείω ἅμα E²) 13 <ὡς> add Tr
 (καὶ τὰ κεχ. C: ins τὰ E²) 14 (ἔστιν ὥστε καὶ WX: ἔστιν ὡς eras
 U, in ras ὥστε καὶ U²) κεχωρισμένῳ [ex καίχωρισμένῳ corr E^x] a C:
 τῷ κεχωρισμένῳ *Alex* *ἀπ'* 94, 23: κεχωρισμένως Uy Si¹ A [κεχωρισμένοις

οὖν τῆς ἀρχῆς ἢ φαμέν τὸ ζῶον αἰσθητικὸν εἶναι, διω- 15
ρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

3 Ἐπεὶ δὲ δύο διαφοραῖς ὀρίζονται μάλιστα τὴν ψυχὴν,
κινήσει τε τῇ κατὰ τόπον καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ κρίνειν καὶ
αἰσθάνεσθαι, δοκεῖ δὲ καὶ τὸ νοεῖν καὶ τὸ φρονεῖν ὥσπερ
αἰσθάνεσθαι τι εἶναι (ἐν ἀμφοτέροις τε γὰρ τούτοις κρίνει τι ἢ 20
ψυχὴ καὶ γνωρίζει τῶν ὄντων), καὶ οἱ γε ἀρχαῖοι τὸ φρο-
νεῖν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ταῦτόν εἶναι φασιν ὥσπερ καὶ Ἐμ-
πεδοκλῆς εἶρηκε «πρὸς παρεὸν γὰρ μῆτις ἀέξεται ἀνθρώ-
ποισιν» καὶ ἐν ἄλλοις «ὅθεν σφίσιν αἰεὶ καὶ τὸ φρονεῖν
ἄλλοια παρίσταται». τὸ δ' αὐτὸ τούτοις βούλεται καὶ τὸ Ὅμη- 25

Hayduck e p201, 19]: κεχωρισμένων S: καὶ κεχωρισμένων X: τε κα
κεχωρισμένα W: κεχωρισμένα vel -μένως V: «κεχωρισμένον» So 114, 38
δ' ἐν, ἐν CWy Alex ap Ph 44, 24 Si^l p201, 23: δ' ἐν U: δ' ἐν a SVX
So 114, 38

15 (οὖν om V) (ἦς X) τὸ ζῶον αἰσθητικὸν εἶναι a
VWXY Ph^l So 115, 15: αἰσθητικὸν εἶναι τὸ ζῶον CSU (ὀρίσθω E,
corr in διωρίσθω E^x) 16 (τοῦτον τὸν τρόπον C, eras τοῦτον et ins
post τρόπον C²) 17 ἐπεὶ o—y Si^l c202, 12 Ph^l bis p490, 13 So
115, 17: ἐπειδὴ y Alex^p ap Ph 489, 9 cf p482, 12 (φοραῖς X) 18 (τε
om y) καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ κρίνειν a Si^l Ph^p 489, 13 So 115, 18
cf Si^p 202, 9: καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ κρίνειν ἢ y: καὶ τῷ νοεῖν καὶ κρίνειν
Ph^l 489, 8: [τὸ] 485, 8: καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ φρονεῖν SUV: καὶ τὸ κρίνειν
καὶ νοεῖν W: καὶ τῷ [ex τὸ C²] νοεῖν CX, exp καὶ τῷ κρίνειν E² καὶ αἰσθά-
νεσθαι a CWXY Si^l Ph^l c489, 13 So 115, 18: om SUV 20 τε γὰρ
a CSUX: γὰρ VWY Ph^l So 115, 23 κρίνει τι ἢ ψ. a So 115, 23:
ἢ ψ. κρίνει τι b—X: ἢ ψ. κρίνει τε X: ἢ ψ. κρίνει Ph^l 21 γε LCW,
in ras E² subf vid μὲν: τε SUVXY (φρονεῖν τε καὶ X) 22 (εἶναι]
ἀριμῶ y) 23 ἀέξεται CW, [ἀέξετ'] V Ph^c 485, 24 Th 87, 22 So 87, 26:
ἀέξεται L: δέξεται X, sser α X²: αὔξεται SU: ἐναύξεται E, corr in
ἀέξεται E³ ἀνθρώποις SUX 24 αἰεὶ LCV: αἰεὶ ESUWXY 25 (ἀλλ'
οἷα X) τούτοις βούλεται [eras -ις E] a: βούλεται τούτοις b—X: βού-
λεται τούτων X

ρου «τοῖος γὰρ νόος ἐστίν». πάντες γὰρ οὗτοι τὸ νοεῖν σωμα-
 τικὸν ὥσπερ το αἰσθάνεσθαι ὑπολαμβάνουσιν, καὶ αἰσθάνε-
 σθαι τε καὶ φρονεῖν τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς
 κατ' ἀρχὰς λόγοις διωρίσαμεν· καίτοι ἔδει ἅμα καὶ περὶ
 427^b τοῦ ἡπατῆσθαι αὐτοὺς λέγειν, οἰκειότερον γὰρ τοῖς ζῴοις,
 καὶ πλείω χρόνον ἐν τούτῳ διατελεῖ ἡ ψυχὴ· διὸ ἀνάγκη
 ἦτοί, ὥσπερ ἔνιοι λέγουσι, πάντα τὰ φαινόμενα εἶναι ἀληθῆ,
 ἢ τὴν τοῦ ἀνομοίου θίξιν ἀπάτην εἶναι, τοῦτο γὰρ ἐναντίον τῷ
 5 τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ γνωρίζειν. δοκεῖ δὲ καὶ ἡ ἀπάτη καὶ
 ἡ ἐπιστήμη τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῇ εἶναι. ὅτι μὲν οὖν οὐ ταῦτόν
 ἐστὶ τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ φρονεῖν, φανερόν. τοῦ μὲν
 γὰρ πᾶσι μέτεστι, τοῦ δὲ ὀλίγοις τῶν ζώων. ἀλλ' οὐδὲ τὸ
 νοεῖν, ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ ὀρθῶς καὶ τὸ μὴ ὀρθῶς, τὸ μὲν ὀρθῶς
 10 φρόνησις καὶ ἐπιστήμη καὶ δόξα ἀληθῆς, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς
 τάναντία τούτων, οὐδὲ τοῦτ' ἐστὶ ταῦτόν τῳ αἰσθάνεσθαι· ἡ
 μὲν γὰρ αἰσθησις τῶν ἰδίων ἀεὶ ἀληθῆς, καὶ πᾶσιν ὑπάρ-
 χει τοῖς ζῴοις, διανοεῖσθαι δ' ἐνδέχεται καὶ ψευδῶς, καὶ
 οὐδενὶ ὑπάρχει ᾧ μὴ καὶ λόγος· φαντασία γὰρ ἕτερον καὶ

26 (post ἐστίν add ἐπιχθονίων ἀνθρώπων οἷον ἐπ' ἡμᾶρ ἀγχοιπατῆρ ἀνδρῶν
 τε θεῶν τε mg UE²) 27 ὥσπερ τὸ a CWXy : ὥσπερ καὶ τὸ SUV, ins καὶ
 E³ So 115, 36 28 (φρονεῖν] sscr νοεῖν W¹ : eras et post ὅμοιον ins C²)

427^b 1 (ὑπατῆσθαι y) 2 τούτῳ a UWX Sic 203, 29 So 116, 1 :
 τούτοις CSVy 4 τῷ a OX So 116, 10 : τὸ SU, [corr in τῷ] V,
 [sscr ω W¹] W : om y 5 τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ESUVXy So 116, 10 :
 τὸ ὅμοιον ὁμοίῳ C : τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον LW (ἡ ἀπάτη καὶ om y)
 6 (ἡ₁ om X) (ἡ αὐτῇ om X : post εἶναι ponit y) ταῦτόν o—Ey
 Si¹ Ph¹ : τὸ αὐτὸ E [ταῦτόν E³], y 9 (post ἐν ras 14 litt C)
 το₂ o Si¹ Ph^c 491, 8 : om Ph¹ μὲν a SVX Ph^c 491, 30 So 116, 22 :
 μὲν γὰρ CUWy, ins γὰρ E² 10 καὶ₂ b—y So 116, 22 : om E
 [ins E²] Ph^c 491, 30 : ἡ L : ἡ y 11 τοῦτο ἐστὶν Wy, U [eras litt
 ante ἐστίν], Ph^c 492, 1 : τοῦτο δ' ἐστὶν a CSVX ταῦτόν Ly
 Ph^c 492, 1 : ταῦτο E : τὸ αὐτὸ b—y (τὸ y)

αἰσθήσεως καὶ διανοίας, ἣ αὐτὴ τε οὐ γίγνεται ἄνευ αἰσθή- 15
σεως, καὶ ἄνευ ταύτης οὐκ ἔστιν ὑπόληψις. ὅτι δ' οὐκ ἔστιν
ἡ αὐτὴ φαντασία καὶ ὑπόληψις, φανερόν. τοῦτο μὲν γὰρ τὸ
πάθος ἐφ' ἡμῖν ἐστίν, ὅταν βουλόμεθα (πρὸ ὁμμάτων γὰρ
ἔστι τι ποιήσασθαι, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς μνημονικοῖς τιθέμενοι καὶ
εἰδωλοποιοῦντες), δοξάζειν δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν· ἀνάγκη γὰρ ἡ 20
φεύδεσθαι ἢ ἀληθεύειν. ἔτι δὲ ὅταν μὲν δοξάσωμεν δεινόν
τι ἢ φοβερόν, εὐθὺς συμπάσχομεν, ὁμοίως δὲ καὶ θαρρα-
λέον· κατὰ δὲ τὴν φαντασίαν ὡσάυτως ἔχομεν ὥσπερ ἂν
εἰ θεώμενοι ἐν γραφῇ τὰ δεινὰ ἢ θαρραλέα. εἰσὶ δὲ καὶ
αὐτῆς τῆς ὑπόληψεως διαφοραί, ἐπιστήμη καὶ δόξα καὶ 25
φρόνησις καὶ τάναντία τούτων, περὶ ὧν τῆς διαφορᾶς ἔτε-
ρος ἔστω λόγος.

27

περὶ δὲ τοῦ νοεῖν, ἐπεὶ ἕτερον τοῦ αἰσθάνε- 27
σθαι, τούτου δὲ τὸ μὲν φαντασία δοκεῖ εἶναι τὸ δὲ ὑπόλη-
ψις, περὶ φαντασίας διορίσαντας οὕτω περὶ θατέρου λεκτέον.
εἰ δὴ ἔστιν ἡ φαντασία καθ' ἣν λέγομεν φάντασμα τι 428·

15 ἡ αὐτὴ scripsi : ἡ αὐτὴ LSUX Ph^c 492, 9D : καὶ αὐτὴ ut v V, καὶ
del, αὐτὴ corr V² : αὐτὴ C : αὐτὴ E 16 (ὅταν X) 17 φαντασία sscr
C²U² Si^lA : νόησις o Si^p 206, 5 Ph^l 492, 24 (post ὑπόληψις add καὶ
νόησις Si^lA) μὲν om y Si^l 206, 8 18 (γὰρ] γοῦν V : om U) 19 ἔστι
τι [del τι E³] a So 118, 22 : ἔστι b—U Si^l : om U 20 ἢ [eras E] a
Si^l So 118, 25 : om b Ph^l 21 (ἔτι δὲ om X, ins ἔτι X²) (μὲν
om Si^lA) δοξάσωμεν a Si^l So 118, 30 cf Ph^p 493, 17 : δοξάζωμεν b Ph^l
22 (τι post 21 μὲν W) (πάσχομεν V) καὶ a Th 89, 16 : καὶ ἐὰν Cy,
corr E² : καὶ ἐὰν ἡ SUVWX Si^l So 118, 31 23 (post θαρραλέον ins
ἡ E³) (περ om W) 24 (ἐνι eras ι E) ἡ a Si^l c221, 4
So 118, 32 : καὶ b [ins X²] 25 (αἱ διαφοραί W : διαφορά y)
26 τάναντία a CWy : τὰ ἐναντία SUVX Si^l (ἕτερος ins W²)
27 (ἔσται X) (του₂ [eras υ] E) 29 (διορίσασιν W, corr U²)

428· 1 ἡ b ins E^x Si^l Ph^l So 118, 5 : om a τι o Ph^l
Th 89, 30 So 118, 5 : om Si^l

ἡμῖν γίνεσθαι καὶ μὴ εἴ τι κατὰ μεταφορὰν λέγομεν,
 μία τίς ἐστὶ τούτων δύναμις ἢ ἕξις, καθ' ἣν κρίνομεν καὶ
 ἀληθεύομεν ἢ ψευδόμεθα. τοιαῦται δ' εἰσὶν αἰσθησις, δόξα,
 5 ἐπιστήμη, νοῦς. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν αἰσθησις, δῆλον ἐκ
 τῶνδε. αἰσθησις μὲν γὰρ ἦτοι δύναμις ἢ ἐνέργεια, οἷον ὄψις
 καὶ ὄρασις, φαίνεται δέ τι καὶ μηδετέρου ὑπάρχοντος τού-
 των, οἷον τὰ ἐν τοῖς ὕπνοις. εἴτα αἰσθησις μὲν ἀεὶ πάρεστι,
 φαντασία δ' οὐ. εἰ δὲ τῇ ἐνεργείᾳ τὸ αὐτό, πᾶσιν ἂν ἐν-
 10 δέχοιτο τοῖς θηρίοις φαντασίαν ὑπάρχειν· δοκεῖ δ' οὐχ, οἷον
 μύρμηκι ἢ μελίττῃ, καὶ σκώλῃ. εἴτα αἱ μὲν ἀληθεῖς αἰεὶ,
 αἱ δὲ φαντασίαι γίνονται αἱ πλείους ψευδεῖς. ἔπειτ' οὐδὲ λέ-
 γομεν, ὅταν ἐνεργῶμεν ἀκριβῶς περὶ τὸ αἰσθητόν, ὅτι φαί-
 νεται τοῦτο ἡμῖν ἄνθρωπος· ἀλλὰ μᾶλλον ὅταν μὴ ἐναρ-
 15 γῶς αἰσθανώμεθα [τότε ἢ ἀληθῆς ἢ ψευδής]. καὶ ὅπερ δὲ
 ἐλέγομεν πρότερον, φαίνεται καὶ μῦθους ὁράματα. ἀλλὰ

2 γίνεσθαι **a** UX *Ph¹ So 118, 5* : ἐγγίνεσθαι *Wy Th 89, 30* : γενέσθαι
CSV Si¹ (εἰ μὴ C) (λέγεται C : λέγωμεν, -ωμεν in ras X²) 3 ἐστὶ **a**
CUWy Si¹ So 118, 6 : om *SVX* καὶ *L Si¹ So 118, 7* : ἢ **o**—*L*
Ph^c 497, 33 4 ἢ *LWy*, in ras X^a *Ph^c 497, 33 So 118, 7* : καὶ *ECSUV Si¹ A*
 τοιαῦται **a** *CUW Ph^c 497, 30 Th 89, 33* : τοιαῦτα *SVy So 118, 7* : τοιαῦ
 (sic) X 5 ἐπιστήμη *L Th 89, 33 So 118, 7 cf Si^p 208, 24* : ἐπιστήμην
 [eras v] E : post νοῦς **b—y** *Ph^c 497, 31* : post 4 αἰσθησις y οὖν **a** *CUWy*
Si¹ Th 89, 36 So 118, 8 : om *SVX Ph¹* αἰσθησις **o—y** *Fh¹ So 118, 8* :
 αἰσθησις ἢ φαντασία y *Si¹ Th 89, 36* (δῆλον δ' ἐκ X) 6 (μὲν om y)
 7 (καὶ₁) ἢ C : om y) (δὲ in δη corr X²) ὑπάρχοντος τούτων **a** y *Si¹* :
 τούτων ὑπάρχοντος **b—y** *So 118, 10* 9 (δέχοιτο X, ἐν ins X²)
 11 καὶ scripsi : ἢ **o** *Si^p 209, 21 ; 308, 19 Fh^p 498, 31* (σκόλιξι E,
 corr E³) 12 ἔπειτα οὐδὲ **o**—*EC Ph¹ So 118, 14* : ἔπειτα οὐ E sed
 eras : ἔτι οὐδὲ C, E² in ras 14 (ἀνθρώποις [eras] C) (ἐνεργῶς E)
 15 (αἰσθανόμεθα y) τότε... ψευδής del To η_1 *LW So 118, 16* :
 om E : καὶ ἢ C, [eras ἢ] U, ins E² : καὶ ἢ *SVXy* η_2 **a** *Wy*
So 118, 16 : καὶ ἢ C, [eras καὶ] U, ins καὶ E² : καὶ ἢ *SVX* δὲ **a** W :
 δη **b**—W *So 118, 17* 16 (ὁραμά τι W)

μήν οὐδὲ τῶν ἀεὶ ἀληθευόντων ουδεμία ἔσται, οἷον ἐπιστήμη ἢ νοῦς· ἔστι γὰρ φαντασία καὶ ψευδής. λείπεται ἄρα ἰδεῖν εἰ δόξα· γίνεται γὰρ δόξα καὶ ἀληθής καὶ ψευδής. ἀλλὰ δόξη μὲν ἔπεται πίστις (οὐκ ἐνδέχεται γὰρ δοξάζοντα οἷς 20 δοκεῖ μὴ πιστεύειν), τῶν δὲ θηρίων οὐθενὶ ὑπάρχει πίστις, φαντασία δ' ἐν πολλοῖς. ἔτι πάσῃ μὲν δόξη ἀκολουθεῖ πίστις, πίστει δὲ τὸ πεπεισθαι, πειθοῖ δὲ λόγος· τῶν δὲ θηρίων ἐνίοις φαντασία μὲν ὑπάρχει, λόγος δ' οὐ. φανερόν τοίνυν ὅτι οὐδὲ δόξα μετ' αἰσθήσεως, οὐδὲ δι' αἰσθήσεως, οὐδὲ συμ- 25 πλοκῇ δόξης καὶ αἰσθήσεως φαντασία ἂν εἴη, διὰ τε ταῦτα καὶ δῆλον ὅτι οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν ἢ δόξα, ἀλλ' ἐκείνου ἐστὶν οὗ καὶ ἡ αἴσθησις· λέγω δ', ἐκ τῆς τοῦ λευκοῦ δόξης καὶ αἰσθήσεως ἡ συμπλοκὴ φαντασία ἐστίν· οὐ γὰρ διὰ ἐκ τῆς δόξης μὲν τῆς τοῦ ἀγαθοῦ, αἰσθήσεως δὲ τῆς τοῦ 30 λευκοῦ· τὸ οὖν φαίνεσθαι ἔσται τὸ δοξάζειν ὕπερ αἰσθάνεται 428^b μὴ κατὰ συμβεβηκός. φαίνεται δὲ καὶ ψευδῇ, περὶ ὧν

17 ἔσται **o**—X *Ph^l So 118, 18*: om X: ἔστιν *Si^l A* 20 (γὰρ οὐ δ. V, corr οὐ in τὸν V²) 21 δοκεῖ *ECSVXy Th 90, 22 So 118, 36*: δοξάζει *LW*, U [sed -ξάζει in ras 3 litt] *Ph^p 500, 20* 22 δ' ἐν **a** *So 118, 37*: δὲ **b** πάσῃ **a** [ins εἰ E³] *Si^l*: εἰ πάσῃ *SVXy*, [eras εἰ] **C**, [corr in ἀπόσῃ U¹] U *Ph^l*: εἰ πᾶσι **W** 25 (ὅτι om **W**) οὐδὲ... οὐδὲ **o**—y *Ph^l*: οὔτε... οὐδὲ y: οὔτε... οὔτε *Si^l c 212, 3.5 Th 90, 28* 27 ἄλλου τινος **a** *UX cf Si^p 212, 30 Th 90, 34 So 119, 6*: ἄλλης τινος y: ἄλλη τινός *Si^l A*: ἄλλη τις *CSVW Ph^c 504, 35* ἢ **a** *CUy Si^l Ph^l*: om *SVWX* 28 ἐκείνου **a** *UX Si^l*: ἐκείνης y: ἐκείνη *CSV*, [ou sscr] **W**: ἡ ἐκείνη *Ph^c 504, 35* ἐστὶν **a** **U**: ἡπερ ἐστὶν *SV*: εἵπερ ἐστὶν *CW*: περ ἐστὶν **X**: ἡσπερ ἐστὶν y: οὐπερ ἐστὶν *Si^l Ph^c 504, 36* οὗ καὶ ἡ *CSVWX*: οὐπερ ἐστὶν καὶ ἡ **U** [ante καὶ ins ὁμοῦ U²]: καὶ ἡ y: οὗ καὶ **a**: ὁμοῦ καὶ ἡ *Si^l*: ὁμοῦ καὶ *Ph^c 504, 36* (ἐκ in εἰ corr V²: ὅτι ἐκ y) (τοῦ om **X**) 29 (δὴ om **W**)

428^b 1 ἔσται **Tr**: ἔστι **o** *Ph^l* 2 δὲ **a** *Si^l*: δέ γε **b** *Ph^l* καὶ ψευδῇ **o**—y *Si^l Ph^l*: καὶ ψευδῆς *Si^c 213, 16Aa*: ψευδῆς y

ἄμα ὑπόληψιν ἀληθῆ ἔχει, οἷον φαίνεται μὲν ὁ ἥλιος πο-
 διαίος, πεπίστευται δ' εἶναι μείζω τῆς οἰκουμένης· συμβαί-
 5 νει οὖν ἦτοι ἀποβεβληκέναι τὴν ἑαυτοῦ ἀληθῆ δόξαν, ἣν εἶχε,
 σφριζομένου τοῦ πράγματος, μὴ ἐπιλαθόμενον μηδὲ μεταπει-
 σθέντα, ἢ εἰ ἔτι ἔχει, ἀνάγκη τὴν αὐτὴν ἀληθῆ εἶναι καὶ
 ψευδῆ. ἀλλὰ ψευδῆς ἐγίνετο, ὅτε λάθοι μεταπεσὼν τὸ
 πρᾶγμα. οὗτ' ἄρα ἓν τι τούτων ἐστὶν οὗτ' ἐκ τούτων ἢ φαντασία.
 10 ἀλλ' ἐπειδὴ ἐστὶ κινήθentos τουδὶ κινεῖσθαι ἕτερον ὑπὸ
 τούτου, ἢ δὲ φαντασία κίνησις τις δοκεῖ εἶναι καὶ οὐκ ἄνευ
 αἰσθήσεως γίνεσθαι ἀλλ' αἰσθανομένοις καὶ ὧν αἰσθησίς
 ἐστίν, ἔστι δὲ γίνεσθαι κίνησιν ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τῆς αἰσθή-
 σεως, καὶ ταύτην ὁμοίαν ἀνάγκη εἶναι τῇ αἰσθήσει, εἴη ἂν
 15 αὕτη ἢ κίνησις οὔτε ἄνευ αἰσθήσεως ἐνδεχομένη οὔτε μὴ αἰ-

3 (ὑπόληψιν eras μ E) (ὑπόληψις ἀληθῆς W, corr U²) ἔχει L¹ W¹ y
 Si¹ Ph¹: ἔχειν ESU, [ν eras] VX (ποδῖος E, sser αἰ E²) 4 πεπί-
 στευται EWy, corr U²: πιστεύεται L: πέπεισται CSUVX, γρ. E³ (εἶναι
 post 3 ποδιαίος W) μείζω ECSUV, X [sser ν X²]: μείζων LWy
 5 (γοῦν X) ἑαυτοῦ b Ph¹: αὐτοῦ a, ins ε E² ἀληθῆ a C¹Uy: post
 εἶχε SVWX: om Ph¹ 6 ἐπιλαθόμενον ESUy: ἐπιλανθανόμενον LCVWX
 7 (ἢ in ras E^x) εἰ ἔτι ὅτι L: εἴ τι Ph¹ p506, 3 τὴν αὐτὴν CUVX:
 τὴν αὐτοῦ [sser αὐτὴν] S: τὴν αὐτὴν ante ἀνάγκη LWy Ph¹: om E,
 ins E² post ἀνάγκη (καὶ εἶναι X) 8 ἐγίνετο o—E Ph¹: ἐγένετο E,
 corr in ἐγίνετο E³ (ᾧταν S) 9 οὗτ' SUVWX: οὐκ a Cy
 Ph¹ p506, 13 (ἄρα] γὰρ X: om S) (ἐν) ἂν X) 10 τουδὶ a CX
 Si¹ bis, Ph¹ c512, 4 [τοῦ διὸ t, τοῦ δι' ὃν D]: τοῦδε SUVWy, [eras ι,
 in ras ε] E^x 11 τις o—W Si^c 214, 32 So 119, 33: τε in ras X²:
 om W Ph¹ D 12 αἰσθησίς ἐστιν a C¹Xy Ph¹ bis: ἡ αἰσθησίς ἐστιν W
 Si^c 215, 3: ἐστὶν αἰσθησίς Si^c 214, 34 Ph^c 512, 24: αἰσθήσεις εἰσὶν UV:
 αἰσθήσεις S: «αἰσθησίς» So 119, 34 13 γίνεσθαι LCSVWy Si^c 214, 34:
 γενέσθαι EUX, corr in γίνεσθαι E³ (ἐναργείας C) 14 (ταύτην sser α E¹)
 ὁμοίαν ἀνάγκη εἶναι o—SV Ph¹: ἀνάγκη ὁμ. εἶναι V Si^c 214, 35: ὁμ. εἶναι
 ἀνάγκη S 15 (αὐτῇ S, [del ἢ] C³: αὐτῆς E) (αἰσθήσεως] κινήσεως y)
 (οὔτε μὴ] τε καὶ μὴ X [corr in οὔτε μὴ X²]: τε μὴ γρ. mg C³)

σθανομένοις ὑπάρχειν, καὶ πολλὰ κατ' αὐτὴν καὶ ποιεῖν
 καὶ πάσχειν τὸ ἔχον, καὶ εἶναι καὶ ἀληθῆ καὶ ψευδῆ. τοῦτο
 δὲ συμβαίνει διὰ τάδε. ἡ αἰσθησις τῶν μὲν ἰδίων ἀληθῆς
 ἐστὶν ἢ ὅτι ὀλίγιστον ἔχουσα τὸ ψεῦδος. δεύτερον δὲ τοῦ
 συμβεβηκέναι ταῦτα· καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐνδέχεται διαψεύ- 20
 δεσθαι· ὅτι μὲν γὰρ λευκόν, οὐ ψεύδεται, εἰ δὲ τοῦτο τὸ λευ-
 κὸν ἢ ἄλλο τι, ψεύδεται. τρίτον δὲ τῶν κοινῶν καὶ ἐπομένων
 τοῖς συμβεβηκόσιν, [οἷς ὑπάρχει τὰ ἴδια·] λέγω δ' οἷον κί-
 νησις καὶ μέγεθος, ἃ συμβέβηκε τοῖς αἰσθητοῖς, περὶ ἃ
 μάλιστα ἤδη ἐστὶν ἀπατηθῆναι κατὰ τὴν αἰσθησιν. ἡ δὲ κί- 25
 νησις ἢ ὑπὸ τῆς ἐνεργείας γινομένη διοίσει [τῆς αἰσθήσεως]
 ἢ ἀπὸ τούτων τῶν τριῶν αἰσθήσεων. καὶ ἡ μὲν πρώτη πα-
 ρούσης τῆς αἰσθήσεως ἀληθῆς, αἱ δ' ἕτεραι καὶ παρούσης καὶ
 ἀπούσης εἶεν ἂν ψευδεῖς, καὶ μάλιστα ὅταν πόρρω τὸ αἰσθη-
 τὸν ᾗ. εἰ οὖν μηθὲν μὲν ἄλλο ἔχει τὰ εἰρημένα ἢ φαν- 30

16 ὑπάρχειν **b** *Si*^l: ὑπάρχει **a** κατ' αὐτὴν **b** *Si*^l 215, 29
Phc 513, 2 *Th* 93, 4 *So* 120, 2: κατὰ ταύτην **a** καὶ **a** *SUVW*
Th 93, 4 *cf So* 120, 2: om *CXY Si*^l *Phc* 513, 2 17 (καὶ
 om *W*) καὶ **a** *WXY Si*^c 215, 31 *Phc* 513, 10: ἢ *CU*: ἢ καὶ *SV*
 18 (ἢ om *S*) 19 (ἢ om *S*) ὀλίγιστον *ECWy Ph^l Th* 93, 9:
 ὀλιγοστὸν *LSUVX* (δεύτερον] ἕτερον *X*) (post δὲ add ἐν οἷς *U*,
 del *U*²) τοῦ **b**—*W Ph^l*: τῷ **a**: τοῦ *W* 20 (συμβεβηκὸς *X*)
 (ἐνδέχεται ἢ δὴ *y*) (διαψεύσασθαι *E*) 21 ψεύδεται **a** *CWX*:
 διαψεύδεται *SUVy Ph^l* τὸ *LWYy Ph^p 514, 1.3*: om *ECSVy Ph^l*
 22 τι **a** *y*: om **b**—*y Ph^l* 23 οἷς... ἴδια del Maier (οἷς ins *X*²)
 24 *z*, **a** *y*: om **b**—*y* 25 δὲ **a** *SVXY*: δὴ *C*, [corr ex δὲ] *U*:
 δ' ἢ *W Ph^lD* 26 (ἢ om *C*) (κινουμένη *W*) τῆς αἰσθήσεως
 del *To*: τῶν αἰσθήσεων *C* 27 ἢ ἀπὸ... αἰσθήσεων **a** *CXY Ph^p 514, 17*:
 om *SUVW* καὶ **o**—*SU Si^l Ph^l*: om *SU*, ins *U*² 29 (ἂν om *X*)
 αἰσθητὸν **o**—*CX*: αἰσθητήριον *CX* 30 μὲν **a** *y*: om **b**—*y Phc* 514, 31
 ἔχει **b**—*y Phc* 514, 31 *t*: ἔχοι *L Phc* 514, 31 *D*: ἔχοι ἢ *Ey* ἢ φαντασία
LCSUXy: ἢ φαντασία *E*: ἢ ἢ φαντασία *W*: ἢ φαντασίαν *V* [corr in -*a V*²]:
 om *Ph^p 514, 32*

- 429^a τασία, τοῦτο δ' ἔστι τὸ λεχθέν, ἡ φαντασία ἂν εἴη κίνησις
 ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως τῆς κατ' ἐνέργειαν γιγνομένη. ἐπεὶ δ' ἡ
 ὄψις μάλιστα αἰσθησίς ἐστι, καὶ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ φάους εἴ-
 ληφεν, ὅτι ἄνευ φωτὸς οὐκ ἔστιν ἰδεῖν. καὶ διὰ τὸ ἐμμένειν
 5 καὶ ὁμοίας εἶναι ταῖς αἰσθήσεσι πολλὰ κατ' αὐτὰς πράτ-
 τει τὰ ζῶα, τὰ μὲν διὰ τὸ μὴ ἔχειν νοῦν, οἷον τὰ θηρία,
 τὰ δὲ διὰ τὸ ἐπικαλύπτεσθαι τὸν νοῦν ἐνίοτε πάθει ἢ νόσοις
 ἢ ὕπνῳ, οἷον οἱ ἄνθρωποι. περὶ μὲν οὖν φαντασίας, τί ἐστι
 καὶ διὰ τί ἐστιν, εἰρήσθω ἐπὶ τοσοῦτον.
- 10 περὶ δὲ τοῦ μορίου τοῦ τῆς ψυχῆς ᾧ γινώσκει τε ἡ 4
 ψυχὴ καὶ φρονεῖ, εἴτε χωριστοῦ ὄντος εἴτε καὶ μὴ χωριστοῦ
 κατὰ μέγεθος ἀλλὰ κατὰ λόγον, σκεπτέον τίν' ἔχει δια-
 φοράν, καὶ πῶς ποτὲ γίνεται τὸ νοεῖν. εἰ δὴ ἐστι τὸ νοεῖν
 ὡςπερ τὸ αἰσθάνεσθαι, ἢ πάσχειν τι ἂν εἴη ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ἢ
 15 τι τοιοῦτον ἕτερον. ἀπαθὲς ἄρα δεῖ εἶναι, δεκτικὸν δὲ τοῦ εἴ-

429^a 2 (ἀπὸ L) γιγνομένη L *Sip* 216, 25 *Ph*^c 515, 2 *Th* 93, 25 :
 γιγνομένη E [i in ras E³, litt σ extremo vocabulo add E²] : γιγνομένης **b**
 3 ἐστι **a** γ : om **b**—γ *Ph*^l 5 ὁμοίας E [ας in ras], C [corr ex
 ἕμοια], *SUVWX* *Sic* 216, 38 *Th* 93, 27 : ὁμοίως Ly (ταισθήσεσι E,
 corr sscr αἰς E²) κατ' αὐτὰς *CSUVX* *Sic* 216, 39 *Th* 93, 28 : κατὰ
 ταύτας **a** Wy : κατὰ ταύτης *Ph*^lD πράττει **b** *Sic* 216, 39 *Ph*^l *Th* 93, 28 :
 πράττειν **a** 6 (οἷον om γ) 7 (ἐνίοτε τὸν νοῦν W) (πάθει om C,
 ins πάθη mg C³) νόσοις Ly *Sic* 221, 12 *Th* 93, 30 : νούσοις E, ou in
 o corr, ω super οἰς sscr E³ : νόσω **b**—γ 8 οἱ **a** *CSVW* *Sic* 221, 12
Th 93, 31 : om *UXy* (οὖν ins v E²) τί **a** *CWy* *Sil* *So* 121, 20 :
 τίς *SUVX* 9 διὰ τί **b** *Sil* : διότι **a** *So* 121, 20 (ἐστιν om γ)
 10 τοῦ₂ *ESV* *Th* 93, 32 : om *LCUWX* *Sil* bis, *Ph*^l c517, 33 : 520, 21 :
 om et μορίου post ψυχῆς ponit γ τε **o**—*OW* *Sil* bis, *Ph*^l c517, 33 :
 520, 21 . 25 : τί C : om W 11 καὶ₂ **b** *Sil* *Ph*^l c520, 30 : om **a**
Sic 222, 10 12 (κατὰ τὸ μ. W) (κατὰ τὸν λ. W) 13 (τὸ νοεῖν
 γίνεται W) 14 τὸ **o**—*SV* *Sil* c225, 14 *Ph*^l : om *SV* τι **b**
Sil c264, 17 p223, 39 *So* 124, 19 cf *Ph*^p 522, 10 : ὅτι **a** 15 (δὲ]
 sscr γὰρ V)

δους καὶ δυνάμει τοιοῦτον ἀλλὰ μὴ τοῦτο, καὶ ὁμοίως ἔχειν, ὥσπερ τὸ αἰσθητικὸν πρὸς τὰ αἰσθητά, οὕτω τὸν νοῦν πρὸς τὰ νοητά. ἀνάγκη ἄρα, ἐπεὶ πάντα νοεῖ, ἀμυγῇ εἶναι, ὥσπερ φησὶν Ἀναξαγόρας, ἵνα κρατῇ, τοῦτο δ' ἐστὶν ἵνα γνωρίζῃ· παρεμφαινόμενον γὰρ κωλύει τὸ ἀλλότριοιον καὶ ἀντι- 20 φράττει· ὥστε μὴδ' αὐτοῦ εἶναι φύσιν μηδεμίαν ἀλλ' ἢ ταύτην, ὅτι δυνατόν. ὁ ἄρα καλούμενος τῆς ψυχῆς νοῦς (λέγω δὲ νοῦν ᾧ διανοεῖται καὶ ὑπολαμβάνει ἢ ψυχῇ) οὐθέν ἐστιν ἐνεργεία τῶν ὄντων πρὶν νοεῖν. διὸ οὐδὲ μεμεῖχθαι εὐλογον αὐτὸν τῷ σώματι· ποῖός τις γὰρ ἂν γίγνοιτο, ψυ- 25 χρὸς ἢ θερμός· ἢ καὶ ὄργανόν τι εἴη, ὥσπερ τῷ αἰσθητικῷ· νῦν δ' οὐθέν ἐστιν· καὶ εἰ δὴ οἱ λέγοντες τὴν ψυχὴν εἶναι τόπον εἰδῶν, πλὴν ὅτι οὔτε ὅλη ἀλλ' ἢ νοητικὴ, οὔτε ἐντελεχείᾳ ἀλλὰ δυνάμει τὰ εἶδη· ὅτι δ' οὐχ ὁμοία ἢ ἀπάθεια τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ τοῦ νοητικοῦ, φανερόν ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων 30 καὶ τῆς αἰσθήσεως. ἡ μὲν γὰρ αἴσθησις οὐ δύναται αἰσθάνε-

16 (ἔχειν om X, ins X²) 17 (τὸ νοεῖν V) 18 ἐπεὶ
a Si^l: ἐπειδὴ b, ins δὲ E² Ph^l Th 94, 18 20 κωλύσει W Th 94, 23
ἀντιφράττει a Ph^p 523, 15 So 124, 26: ἀντιφράζει UW Ph^l Th 94, 23:
«ἀντιφράττοντος ἢ ἀντιφράζοντος» Si^p 226, 8: ἀντιφράζει SVXy, C [ζ corr
in tt C²] 21 (εἶναι φύσει γ: φύσιν εἶναι W) μηδεμίαν a CWXy:
τινὰ μηδεμίαν SUV Si^l 22 δυνατός Si^p 227, 7 cf Th 94, 25 25 τις
[τι γ] γὰρ ἂν Ey Si^l: γὰρ ἂν τις o—Ey γένοιτο Si^l ἢ ψυχρὸς ἢ
θερμὸς E: ψυχρὸς ἢ θερμὸς L So 124, 32: ἢ θερμὸς ἢ ψυχρὸς γ Si^l:
θερμὸς ἢ ψυχρὸς b—γ Ph^p 524, 1 26 ἢ καὶ scripsi: ἢ καὶ a γ:
καὶ CW Si^l So 124, 33: καὶ SUVX 27 δὴ o Si^l Ph^l c 165, 25;
307, 31 Ph^c in phys 516, 10 So 125, 36: γε Ph^c 93, 4 Sic in phys 540, 9
Asclep^c in metaph 69, 19; 167, 30 οἱ τὴν ψ. εἰρηκότες Asclep l. c.
εἶναι o Ph^l So 125, 36: om Si^l Ph^c 93, 4; 165, 26; 307, 32 Asclep l. c.
Sic in phys l. c. 28 ἀλλ' ἢ a CWy So 125, 36: om SUVX
29 (ὁμοία ἢ ἀπαθεια S) 30 αἰσθητικοῦ a CWy, corr U² V² Si^l Th 104, 31
So 124, 37: αἰσθητοῦ SUVX τοῦ₂ o Si^l So 124, 38: om Th 104, 32

- 429^b σθαι ἐκ τοῦ σφόδρα αἰσθητοῦ, οἷον ψόφου ἐκ τῶν μεγάλων
 ψόφων, οὐδ' ἐκ τῶν ἰσχυρῶν χρωμάτων καὶ ὁσμῶν οὔτε
 ὁρᾶν οὔτε ὁσμάσθαι· ἄλλ' ὁ νοῦς ὅταν τι νοήσῃ σφόδρα νοη-
 τόν, οὐχ ἥττον νοεῖ τὰ ὑποδεέστερα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον· τὸ
 5 μὲν γὰρ αἰσθητικὸν οὐκ ἄνευ σώματος, ὁ δὲ χωριστός. ὅταν
 δ' οὕτως ἕκαστα γένηται ὡς ὁ ἐπιστήμων λέγεται ὁ κατ' ἐνέρ-
 γειαν (τοῦτο δὲ συμβαίνει, ὅταν δύνηται ἐνεργεῖν δι' αὐτοῦ),
 ἔστι μὲν οὖν καὶ τότε δυνάμει πως, οὐ μὴν ὁμοίως καὶ πρὶν
 μαθεῖν ἢ εὔρεῖν· καὶ αὐτὸς δὲ αὐτὸν τότε δύναται νοεῖν.
 10 ἐπεὶ δ' ἄλλο ἐστὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ μεγέθει εἶναι καὶ
 ὕδωρ καὶ ὕδατι εἶναι (οὕτω δὲ καὶ ἐφ' ἐτέρων πολλῶν, ἀλλ'
 οὐκ ἐπὶ πάντων· ἐπ' ἐνίων γὰρ ταυτὸν ἐστι), τὸ σαρκὶ εἶναι
 καὶ σάρκα ἢ ἄλλῃ ἢ ἄλλως ἔχοντι κρίνει· ἢ γὰρ σάρξ

429^b 1 ψόφου ἐκ LW So 125, 1: τοῦ ψόφου ἐκ **b**—W: ἐκ τοῦ ψόφου
 E Th 104, 34 τῶν μεγάλων **o** So 125, 1: τοῦ μεγάλου [?] τῶν μικρῶν
 Th 104, 34 2 (ἐκ) ἐπὶ W) 5 (αἰσθητὸν X) (ὁ δὲ] sser νοῦς W:
 ὁ δὲ νοῦς y) 6 (ἕκαστα] sser ἐκάστω V: ante οὔτως W) δ_1 **a** CUVX
 Si^l: om S, [ins W²] Wy cf Theophr ap Prisc 31, 8 δ_2 **a** Cy Si^l:
 om SUVWX cf Theophr ap Prisc 31, 9 7 (ἐαυτοῦ Ph^l) 8 (ἔσται V)
 οὖν LW Theophr ap Prisc 31, 10 Ph^l Th 95, 16: om **o**—LW
 καὶ τότε **a** W Theophr ap Prisc 31, 10: γὰρ καὶ τότε y: καὶ
 τότε ὁμοίως C, ins ὁμοίως E²: ὁμοίως καὶ τότε SUVX Ph^l Th 95, 16
 ὁμοίως **a** CWy Si^c 230, 8 Ph^l p 524, 27 Th 95, 16: om SUVX
 (κα₂ om y) η] καὶ Theophr ap Prisc 31, 11 10 τὰ, **o**—Wy
 Ph^l: om W Si^l Ph^c 528, 33: τὸ τε y (τὸ₂ om C, exp E²:
 τῷ S) 11 ὕδωρ **o** Ph^l: τὸ ὕδωρ Si^l A Ph^c 528, 33 ὕδατι **b**
 Ph^l: τὸ ὕδατι [τὸ exp E²] **a** Si^l Ph^c 528, 34 [τῷ Dt, sed τὸ
 p 528, 37] (εἶναι] ἐστιν X) (οὕτω δὲ om C: δὲ om V)
 (ἐτέρων δὲ πολλῶν CV) 12 οὐκ **o** Si^l Th 96, 5: οὐ καὶ Ph^l (γὰρ]
 μὲν γὰρ W) (ταυτὸ E, v ins E³) 13 η_1 **b**—y Si^l Ph^l: καὶ η **a**
 [καὶ exp E²]: καὶ y ἔχοντι CWXy Si^l p 232, 13 Ph^l Th 94, 14
 cf Ph^p 259, 25 So 126, 25: om **a** SUV, ins E² κρίνει **b**: κρίνει
 ὁ νοῦς **a** [exp ὁ νοῦς E², E³]

οὐκ ἄνευ τῆς ὕλης, ἀλλ' ὥσπερ τὸ σιμόν, τόδε ἐν τῷδε. τῷ
 μὲν οὖν αἰσθητικῷ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν κρίνει, καὶ ὧν 15
 λόγος τις ἢ σάρξ· ἄλλω δὲ ἔτοι χωριστῷ ἢ ὡς ἡ κεκλα-
 σμένη ἔχει πρὸς αὐτὴν ὅταν ἐκταθῇ, τὸ σαρκὶ εἶναι κρί-
 νει. πάλιν δ' ἐπὶ τῶν ἐν ἀφαιρέσει ὄντων τὸ εὐθύ ὡς τὸ
 σιμόν· μετὰ συνεχοῦς γάρ· τὸ δὲ τί ἦν εἶναι, εἰ ἔστιν ἕτερον
 τὸ εὐθεῖ εἶναι καὶ τὸ εὐθύ, ἄλλο· ἔστω γὰρ δυάς. ἐτέρω 20
 ἄρα ἢ ἐτέρως ἔχοντι κρίνει. ὅλως ἄρα ὡς χωριστὰ τὰ
 πράγματα τῆς ὕλης, οὕτω καὶ τὰ περὶ τὸν νοῦν. ἀπορήσεις
 δ' ἂν τις, εἰ ὁ νοῦς ἀπλοῦν ἐστὶ καὶ ἀπαθὲς καὶ μηθεὶν
 μηθέν ἔχει κοινόν, ὥσπερ φησὶν Ἀναξαγόρας, πῶς νοήσει, εἰ τὸ
 νοεῖν πάσχειν τί ἐστίν. ἢ γὰρ τι κοινὸν ἀμφοῖν ὑπάρχει, τὸ 25
 μὲν ποιεῖν δοκεῖ τὸ δὲ πάσχειν. ἔτι δ' εἰ νοητὸς καὶ αὐτός.
 ἢ γὰρ τοῖς ἄλλοις νοῦς ὑπάρξει, εἰ μὴ κατ' ἄλλο αὐτὸς
 νοητός, ἐν δὲ τι τὸ νοητὸν εἶδει, ἢ μεμειγμένον τι ἔξει, ὃ
 ποιεῖ νοητὸν αὐτὸν ὥσπερ τᾶλλα. ἢ τὸ μὲν πάσχειν κατὰ

- 14 (σιμόν] σιμ- in ras E³: σημειῶν γ, U [eras, in ras σιμόν])
 (τόδε om V) 15 τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν b—V Si^l Ph^l:
 τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν a: om V (καί₂ om C, ins O³: exp E²)
 16 (ὁ λόγος E) (δὲ om V) ἡ₂ a Cy Si^c 232, 31 Ph^l:
 om SUVWX (κεχωρισμένη X) 17 αὐτὴν SU, corr V²:
 ἐαυτὴν Si^c 232, 32 Ph^l: αὐτὴν o—SU (εἶναι καὶ κρίνει L) 18 (ἐν
 om X) 19 (εἰ om L) (post ἔστιν ins δ' V²) 20 (τὸ₁ in
 τῷ X²) ἄλλο CSVX: ἄλλω a UW [sser o W¹], γ Si^l Ph^l
 21 (ἐτέρω X) ὅλως LCSUVX Si^l Ph^c 532, 12: καὶ ὅλως EWγ
 (ἄρα om E, ins E²) 22 (καὶ corr ex τε V¹) 23 (ἀπλοῦν corr γ
 in σ V²) (ἀπαθὲς E, corr in -ὲς E³) 24 ἔχει a CWγ Si^l:
 ἔχειν X: ἔχων SUV (φασιν ὁ 'A. X) (εἰ... 25 ἔστιν om W, ins W²)
 25 ἦ o—L Si^l cf Ph^p 532, 24: ἦ L: εἰ Ald Ph^c 532, 23Dt 26 (ὁ'
 om E, ins E²) 27 γὰρ o—γ Ph^c 532, 34: γὰρ καὶ γ Si^l νοῦς a:
 ὁ νοῦς b Si^l Ph^c 532, 34 ὁ αὐτός Si^l A 28 (τι₂) τῇ S)
 29 (πάσχειν om V)

- 30 κοινόν τι διήρηται πρότερον, ὅτι δυνάμει πῶς ἐστι τὰ νοητά
 ὁ νοῦς, ἀλλ' ἐντελεχεία οὐδέν, πρὶν ἂν νοῇ. δεῖ δ' οὕτως
- 430^a ὥσπερ ἐν γραμματείῳ ᾧ μὴθὲν ὑπάρχει ἐντελεχεία γεγραμ-
 μένον· ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τοῦ νοῦ. καὶ αὐτὸς δὲ νοητός ἐστιν
 ὥσπερ τὰ νοητά. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄνευ ὕλης τὸ αὐτὸ ἐστι
 τὸ νοοῦν καὶ τὸ νοούμενον· ἡ γὰρ ἐπιστήμη ἡ θεωρητικὴ καὶ
 5 τὸ οὕτως ἐπιστητὸν τὸ αὐτὸ ἐστίν. τοῦ δὲ μὴ αἰεὶ νοεῖν τὸ
 αἷτιον ἐπισκεπτέον. ἐν δὲ τοῖς ἔχουσιν ὕλην δυνάμει ἕκαστόν
 ἐστι τῶν νοητῶν. ὥστ' ἐκείνοις μὲν οὐχ ὑπάρξει νοῦς (ἄνευ
 γὰρ ὕλης δυνάμεις ὁ νοῦς τῶν τοιούτων), ἐκείνῳ δὲ τὸ νοη-
 τὸν ὑπάρξει.
- 10 Ἐπεὶ δ' ὥσπερ ἐν ἀπάσῃ τῇ φύσει ἐστὶ τι τὸ μὲν ὕλη 5
 ἐκάστῳ γένει (τοῦτο δὲ ὁ πάντα δυνάμει ἐκείνα), ἕτερον δὲ

30 διήρηται LCUWXY *Sil*^c 236, 10 *Ph*^l: διείρηται SV, ut v
 E [corr ει in η E³] 31 (οὐδέν . . . 430^a 1 ἐντελεχεία om L)
 ἂν C, ins E² Th 97, 20: ἂν μὴ SUVWY, [eras μὴ] X: om E
Sil^c 236, 17 *Prisc* 35, 33 νοῇ o[—L] Th 97, 20: νοεῖν *Sil*^c 236, 17
Prisc 35, 33

430^a 1 ᾧ W: om ESUVXY, ut v C [ins C^x] *Sil*^l ὑπάρχει EW:
 ὑπάρχειν SUVXY, [eras ν] C *Sil*^l γεγραμμένον b *Sil*^l Th 97, 22: καταγε-
 γραμμένον a [κατα exp E²] 2 (ὥσπερ S) (δὲ eras X) 3 (ἐστι
 καὶ τὸ y) 4 ἡ₂ b *Sic*^c 237, 24. 31 Th 97, 36 *Prisc* *Lyd* 36, 26:
 om a *Ph*^c 534, 2 καὶ τὸ o *Sic*^c 237, 24. 31 Th 97, 36: τὸ δὲ
Ph^c 534, 2 5 ἐπιστητὸν LSUVWX, γρ. E³ *Sic*^c 237, 24. 31 *Ph*^c 534, 2
 Th 97, 36: ἐπιστον E, exp E²: θεωρητικὸν Cy, ins E² 6 δυνάμει
 o—y: δυνάμει μόνον y *Sil*^l 7 ὑπάρξει o—V cf *Sil*^p 239, 4: ὑπάρχει V
Sil^l A 8 δυνάμεις a *Sil*^l: δυνάμεις ἐστίν b, ins E³ ἐκείνο L: ἐκείνοις
 X [οἱ in ras X²] *Sil*^l cf *p* 239, 29. 31 (ἀνόητον y) 10 (δ') δὴ W)
 ἀπάση o—Wy *Ph*^l *c* 539, 13 Th 103, 1 So 125, 15: πάση Wy *Theophr* ap
 Th 108, 20 *Sil*^l 240, 1 ἀπάση τῇ φ.] πᾶσιν *Sil*^l 241, 17 11 ἐκάστῳ
 o *Ph*^c 539, 14: ἐν ἐκάστῳ *Sil*^l A So 125, 15: ἐκάστῳ τῷ *Ph*^l D ὁ α
 SUVW, corr C^x *Sil*^l *Ph*^l *c* 539, 14 So 125, 16: τὸ CX, corr E²: τὸ δ y:
 % τε *Ph*^c 539, 14t (ἐκείνο E, o in α E³)

τὸ αἷτιον καὶ ποιητικόν, τῷ ποιεῖν πάντα, οἷον ἡ τέχνη
 πρὸς τὴν ὕλην πέπονθεν, ἀνάγκη καὶ ἐν τῇ ψυχῇ ὑπάρχειν
 ταύτας τὰς διαφοράς. καὶ ἔστιν ὁ μὲν τοιοῦτος νοῦς τῷ πάντα
 γίνεσθαι, ὁ δὲ τῷ πάντα ποιεῖν, ὡς ἕξις τις, οἷον τὸ φῶς· 15
 τρόπον γάρ τινα καὶ τὸ φῶς ποιεῖ τὰ δυνάμει ὄντα χρώ-
 ματα ἐνεργείᾳ χρώματα. καὶ οὗτος ὁ νοῦς χωριστὸς καὶ
 ἀπαθὴς καὶ ἀμιγής, τῇ οὐσίᾳ ὦν ἐνέργεια. αἰεὶ γὰρ τιμιώτε-
 ρον τὸ ποιοῦν τοῦ πάσχοντος καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ὕλης. τὸ δ'
 αὐτὸ ἔστιν ἡ κατ' ἐνέργειαν ἐπιστήμη τῷ πράγματι· ἡ δὲ 20
 κατὰ δυνάμιν χρόνῳ προτέρα ἐν τῷ ἐνί, ὅλως δὲ οὐδὲ χρόνῳ,
 ἀλλ' οὐχ ὅτε μὲν νοεῖ ὅτε δ' οὐ νοεῖ. χωρισθεῖς δ' ἐστὶ μόνον
 τοῦθ' ὅπερ ἐστί, καὶ τοῦτο μόνον ἀθάνατον καὶ αἰδίων. οὐ
 μνημονεύομεν δέ, ὅτι τοῦτο μὲν ἀπαθές, ὁ δὲ παθητικὸς
 νοῦς φθαρτός, καὶ ἄνευ τούτου οὐδὲν νοεῖ. 25

12 ποιητικόν ο—LW *Si^l Ph^l*: τὸ ποιητικόν LW τῷ ESUVWY
Si^l: ὁ τῷ LC [τῷ ex τῷ], X [ἔτω], *Ph^l* (ἡ om V) 13 (πέπονθε
 πρὸς τὴν ὕλην S) 14 (τῷ) τὸ S) 16 (καὶ om V) (ὄντα
 om Th 106, 4) 17 (ἐνεργεία ὄντα χρώματα W) (οὗτος corr
 ex οὕτως C^xV²: οὐχ ὡς S) 18 ἀπαθὴς καὶ ἀμιγής a *Si^l p243, 14*
Si^c in de coelo 279, 21 Th 99, 35; 105, 5; ἀμιγής καὶ ἀπαθὴς b
Ph^l p540, 4 So 125, 22 (ὦν] ὡς ὦν γ) ἐνέργεια Uy, corr C^x
Theophr ap Prisc 28, 12; 29, 25 Si^c in phys 1162, 3A Si^l c243, 37
p245, 21; 248, 12 Si^c in de coelo 279, 22 So 125, 23A cf Ph^p 534, 24:
 ἐνεργεία ο—Uy *Ph^l c540, 6 Th 106, 5 So 125, 23BC* 19 τὸ δ'
 αὐτὸ a *So 125, 24*: τὸ αὐτὸ δ' CUVWXY *Ph^l*: αὐτὸ δ' S: ἡ
 αὐτῇ δὲ *Si^l* 21 οὐδὲ b ins δὲ E²W *Si^l So 125, 25*: οὐ a
Ph^c 540, 30: οὐδὲ ἐν *Th^c 101, 23. 28* 22 οὐχ ο—Wy *Ph^p 540, 21*
Th^c 101, 24 p99, 35 Alex Plotinus Marinus ap Ph 535, 26. 29. 33:
 om Wy γρ. mg U^x *Si^l p245, 34 c263, 8 Plutarchus ap Ph 535, 13*
So 125, 26 (ἔτε δ' οὐ νοεῖ W) (ἐστὶ om V: post μόνον W)
 23 (ἰδίον καὶ ἀθάνατον W) 25 (οὐδὲ X)

24 μνημονεύομεν... 431^b 16 ἐξείνα exciso folio desunt in E

Ἡ μὲν οὖν τῶν ἀδιαίρετων νόησις ἐν τούτοις, περὶ ᾧ οὐκ 6
 ἔστι τὸ ψεῦδος. ἐν οἷς δὲ καὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθές, σύν-
 θεσίς τις ἤδη νοημάτων ὥσπερ ἐν ὄντων, καθάπερ Ἐμπεδο-
 κλῆς ἔφη «ἡ πολλῶν μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν»,
 30 ἔπειτα συντίθεσθαι τῇ φιλίᾳ, οὕτω καὶ ταῦτα κεχωρισμένα
 συντίθεται, οἷον τὸ ἀσύμμετρον καὶ ἡ διάμετρος· ἂν δὲ γενο-
 430^b μένων ἢ ἐσομένων, τὸν χρόνον προσεννοῶν καὶ συντιθεῖς. τὸ
 γὰρ ψεῦδος ἐν συνθέσει ἀεί· καὶ γὰρ ἂν τὸ λευκὸν μὴ λευκόν,
 τὸ μὴ λευκὸν συνέθηκεν. ἐνδέχεται δὲ καὶ διαίρεσιν
 φάναι πάντα. ἀλλ' οὖν ἔστι γε οὐ μόνον τὸ ψεῦδος ἢ ἀληθές,
 5 ὅτι λευκὸς Κλέων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἦν ἢ ἔσται. τὸ δὲ ἐν
 ποιῶν, τοῦτο ὁ νοῦς ἕκαστον. τὸ δ' ἀδιαίρετον ἐπεὶ διχῶς, ἢ
 δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ, οὐθὲν κωλύει νοεῖν τὸ ἀδιαίρετον, ὅταν
 νοῇ τὸ μήκος (ἀδιαίρετον γὰρ ἐνεργείᾳ), καὶ ἐν χρόνῳ ἀδιαί-
 ρέτω· ὁμοίως γὰρ ὁ χρόνος διαιρετὸς καὶ ἀδιαίρετος τῷ
 10 μήκει. οὐκ οὖν ἔστιν εἰπεῖν ἐν τῷ ἡμίσει τί ἐννοεῖ ἑκατέρῳ·
 οὐ γὰρ ἐστίν, ἂν μὴ διαιρεθῇ, ἀλλ' ἢ δυνάμει. χωρὶς δ'
 ἑκάτερον νοῶν τῶν ἡμίσεων διαίρει καὶ τὸν χρόνον ἅμα· τότε

27 καὶ₁ om W Si^l καὶ₂ L Si^l: ἤδη καὶ b cf Th 109, 8
 (σύνεσις L: συνδεμένων W) 28 (τις] τε τις V: om W) ἤδη τῶν
 v. LW Si^l A Dexippus^e in categ 9, 27 29 (ἢ LUX) 30 συντίθεσθαι
 o: συντεθεῖσιν Si^e 250, 24 31 συντίθεται LUX: συντίθεσθαι OSVWy
 post διάμετρος add ἢ τὸ σύμμετρον καὶ ἡ διάμετρος W Si^e 250, 25
 ἂν W Si^e 250, 34 Ph^l γενομένων o Si^e 250, 34 Ph^l Th 109, 19:
 γινομένων Si^l A

430^b 1 (τῶν χρόνων X) (πρὸς ἐν νοῶν LX Ph^l) 2 (ἀεί om X)
 4 τὸ om LW 5 (ἔσται] ἐστὶ X) δὲ o—WX Si^l: δὴ WX corr
 U² Ph^l 6 (τούτων W) ἢ LCVWy Si^l (bis) p251, 33 Ph^l:
 ἢ τὸ SUX 9 καὶ ἀδιαίρετος o—WX Si^l c253, 22 Ph^l p549, 24
 Th 110, 9: om WX, suppl W² 10 ἐννοεῖ SUVX Si^l p253, 31 Ph^l:
 ἐνόει LCWy 12 τῶν ἡμίσεων LVW Si^l Ph^l: ante ἑκάτερον SU:
 om CXy (τόδε X) NB: o sine Et

δ' οἶονεῖ μήκη. εἰ δ' ὥς ἐξ ἀμφοῖν, καὶ ἐν τῷ χρόνῳ τῷ
ἐπ' ἀμφοῖν. τὸ δὲ μὴ κατὰ ποσὸν ἀδιαίρετον ἀλλὰ τῷ εἵ-
δει νοεῖ ἐν ἀδιαίρετῳ χρόνῳ καὶ ἀδιαίρετῳ τῆς ψυχῆς· 15
κατὰ συμβεβηκὸς δέ, καὶ οὐχ ἥ ἐκεῖνα, διαιρετὰ ᾧ νοεῖ
καὶ ἐν ᾧ χρόνῳ [ἀλλ' ἥ ἀδιαίρετα]. ἔνεστι γὰρ καὶ τούτοις
τι ἀδιαίρετον, ἀλλ' ἴσως οὐ χωριστόν, ὃ ποιεῖ ἓνα τὸν χρό-
νον καὶ τὸ μήκος. καὶ τοῦθ' ὁμοίως ἐν ἅπαντί ἐστι τῷ συνεχεῖ
καὶ χρόνῳ καὶ μήκει. ἡ δὲ στιγμή καὶ πᾶσα διαίρεσις, καὶ 20
τὸ οὕτως ἀδιαίρετον, δηλοῦται ὥσπερ ἡ στέρησις. καὶ ὁμοίως
ὁ λόγος ἐπὶ τῶν ἄλλων, οἷον πῶς τὸ κακὸν γνωρίζει ἡ
τὸ μέλαν· τῷ ἐναντίῳ γὰρ πῶς γνωρίζει. δεῖ δὲ δυνάμει
εἶναι τὸ γνωρίζον καὶ ἐνεῖναι ἐν αὐτῷ. εἰ δὲ τινι μὴ ἐστὶν
ἐναντίον τῶν αἰτίων, αὐτὸ ἑαυτὸ γινώσκει καὶ ἐνεργεῖα ἐστὶ 25
καὶ χωριστόν. ἔστι δ' ἡ μὲν φάσις τι κατὰ τινος, ὥσπερ ἡ
κατάφασις, καὶ ἀληθὴς ἢ ψευδὴς πᾶσα· ὁ δὲ νοῦς οὐ πᾶς,
ἀλλ' ὁ τοῦ τί ἐστὶ κατὰ τὸ τί ἦν εἶναι ἀληθὴς, καὶ οὐ τί
κατὰ τινος· ἀλλ' ὥσπερ τὸ ὁρᾶν τοῦ ἰδίου ἀληθές, εἰ δ' ἄν-

13 μήκη UXy corr L¹W^x Si^lc²⁵³, 39: μήκει LCSVW [sscr
η V¹] Ph^c 550, 12. 13 ὥς LCVW^y Si^l: om SUX [ins X³]
ἐν LSUXy Si^l Ph^p 550, 10: om CVW (τῷ₂) τὸ U) 14 ποσὸν
b—X Si^l Ph^l: τὸ ποσὸν LX 15 (διαίρετῷ X) ψυχῆς o—V
Si^lc²⁵⁴, 28 cf Ph^p 550, 20: ψυχῆς νοήσει V, ins νοήσει C² Th 110, 19
17 ἀλλ' ἡ ἀδ. del To, legit Si^lc²⁵⁵, 34 (ἡ X) (ἔνεστι
γὰρ om X: ἔστι γὰρ ἐν Si^l) 18 (ποιεῖ καὶ ἓνα W) 19 (ἐν] ὃν Si^lA)
(παντί W Si^lA) (τῷ om Si^lA) 21 (οὕτως] οὕτε V) 22 (πῶς
καὶ τὸ W) 24 (γνωρίζειν V) ἐνεῖναι b—X Si^lc²⁵⁷, 26 cf
Ph^p 553, 4: ἐν εἶναι LX Ph^lc⁵⁵², 28Dt (ἐν om W) 25 (αἰτίων]
ἐναντίων S) αὐτὸ ἑαυτὸ CVXy: αὐτὸ αὐτὸ LU: αὐτὸ αὐτῷ S:
ὡ τὸ αὐτὸ W ἐνεργεῖα fort Si^p 258, 27. 31 Th 112, 3 26 (ἔτι
δ' ἔστιν ἡ y) (τις L) (ὥσπερ καὶ ἡ W) 27 (ἡ] καὶ L)
28 (ἔστιν ἡ κατὰ X) (τι₃ eras X²) 29 (τοῦ ἰδίου in τὸ δι corr C,
τὸ δι V) NB: o sine E!

30 θρωπος τὸ λευκὸν ἢ μή, οὐκ ἀληθὲς αἰεὶ, οὕτως ἔχει ὅσα
ἀνευ ὕλης.

431^a Τὸ δ' αὐτὸ ἐστὶν ἡ κατ' ἐνέργειαν ἐπιστήμη τῷ πράγ-
ματι. ἡ δὲ κατὰ δύνάμιν χρόνῳ προτέρα ἐν τῷ ἐνί, ὅλως
δὲ οὐδὲ χρόνῳ· ἔστι γὰρ ἐξ ἐντελεχείας ὄντος πάντα τὰ γι-
γνόμενα. φαίνεται δὲ τὸ μὲν αἰσθητὸν ἐκ δυνάμει ὄντος τοῦ
5 αἰσθητικοῦ ἐνέργειά ποιοῦν· οὐ γὰρ πάσχει οὐδ' ἀλλοιοῦται.
διὸ ἄλλο εἶδος τοῦτο κινήσεως· ἡ γὰρ κίνησις τοῦ ἀτελοῦς
ἐνέργεια, ἡ δ' ἀπλῶς ἐνέργεια ἑτέρα ἢ τοῦ τετελεσμένου.
τὸ μὲν οὖν αἰσθάνεσθαι ὅμοιον τῷ φάναι μόνον καὶ νοεῖν·
ὅταν δὲ ἡδὺ ἢ λυπηρόν, οἷον καταφᾶσα ἢ ἀποφᾶσα, διώ-
10 κει ἢ φεύγει· καὶ ἔστι τὸ ἡδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι τὸ ἐνε-
ργεῖν τῇ αἰσθητικῇ μεσότητι πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἢ τοι-
αῦτα. καὶ ἡ φυγὴ δὲ καὶ ἡ ὄρεξις ταῦτο ἢ κατ' ἐνέργειαν,
καὶ οὐχ ἕτερον τὸ ὀρεκτικόν καὶ φευκτικόν, οὔτ' ἀλλήλων οὔτε

30 οὕτως o cf Ph^p 557, 9 : οὕτως δὲ Si^lA Ph^lD (ἴσα om W,
ssor W²) 31 ἀνευ τῆς ὕλης V Ph^l

* 431^a 1 δ' αὐτὸ LW : αὐτὸ δ' CUVXy Si^l Ph^l : δ' αὐτὸ δ' S
2 (ποτέρα U) (ἐνὶ ὧ ἐνὶ CV) ὅλως o Si^l Ph^l c557, 27 So 128, 34 :
ἀπλῶς Ph^v 557, 27 3 (ἐντελεχείας WXY) (ὄντως X, [corr in -ος] y)
4 αἰσθητὸν LCWYy Ph^l Th 28, 35 : αἰσθητήριον SVX γρ. mgC¹ : αἰσθη-
τικόν Si^lA (ἐν X) 6 εἶδος τοῦτο κινήσεως L Si^l cf p265, 6 : τοῦτο
εἶδος κινήσεως CUVy Th 28, 36 : τοῦτο κινήσεως SX [ins εἶδος X³]
7 ἐνέργεια, LSUX Si^l c265, 12 Th 28, 37 : ἐνέργεια S : ἐνέργεια ἦν OVWy
(ἐτέρου Si^lA) ἡ₂ b—X Si^p 265, 15 Th 29, 1 : ἡ X : om L Si^lA
8 τῷ o—X Si^l : τὸ X Ph^lD 10 (ἀποφεύγει C) καὶ₂ LSX :
ἡ CUVWy Si^l c266, 9 11 (post ἀγαθὸν eras ἡ ἀγαθὸν X) (ἡ κακὸν
om CS, suppl mg C²) ἡ τοιαῦτα CSUWy Ph^c 559, 10 : ἡ τοιαῦται V :
ἡ τοιούτου L : om X : ἡ τὰ τοιαῦτα Si^l c266, 10.15 12 ἡ₁ et
ἡ₂ b—W : om LW Si^l cf Ph^lD δὲ LW Ph^l : δὴ SUX Si^l :
om CVy τὸ αὐτὸ LV, [in ras] X : ταῦτον C Si^l : τοῦτο SUWy Ph^l
(ἡ₃ om V) 13 (τὸ) τι V φευκτικόν b : τὸ φ. L Si^l p266, 37
Th 113, 27 NB : o sine E!

τοῦ αἰσθητικοῦ· ἀλλὰ τὸ εἶναι ἄλλο. τῇ δὲ διανοητικῇ ψυχῇ
 τὰ φαντάσματα οἷον αἰσθήματα ὑπάρχει. ὅταν δὲ ἀγαθὸν 15
 ἢ κακόν, κατάφησιν ἢ ἀπόφησιν καὶ φεύγει ἢ διώκει. διὸ οὐδέποτε
 νοεῖ ἄνευ φαντάσματος ἢ ψυχῇ. ὡς δὲ ὁ ἀῆρ τὴν κό-
 ρην τοιανδί ἐποίησεν, αὕτη δ' ἕτερον, καὶ ἡ ἀκοή ὡσαύ-
 τως, τὸ δὲ ἔσχατον ἓν, καὶ μία μεσότης, τὸ δ' εἶναι αὐτῇ
 πλείω, τίνι δ' ἐπικρίνει τί διαφέρει γλυκὺ καὶ θερμόν, εἴ- 20
 ρηται μὲν καὶ πρότερον, λεκτέον δὲ καὶ ὧδε. ἔστι γὰρ ἓν
 τι, οὕτω δὲ ὡς ὁ ὄρος. καὶ ταῦτα ἓν τῷ ἀνάλογον καὶ
 τῷ ἀριθμῷ ὄν, ἔχει πρὸς ἑκάτερον, ὡς ἐκείνα πρὸς ἄλληλα·
 τί γὰρ διαφέρει τὸ ἀπορεῖν πῶς τὰ μὴ ὁμογενῇ κρίνει ἢ
 τὰ ἐναντία, οἷον λευκὸν καὶ μέλαν· ἔστω δὴ ὡς τὸ A τὸ 25
 λευκὸν πρὸς τὸ B τὸ μέλαν, τὸ Γ πρὸς τὸ Δ [ὡς ἐκείνα

14 δὲ ο—S *Si*^l Th 113,14: δὴ S *Ph*^l 16 (κακόν ἐστι SV)
 κατάφησιν ἢ ἀπόφησιν SUV *Si*^l, corr bis in -φήσιν S²: φησὶν ἢ ἀπόφησι
 CX: φήσῃ ἢ ἀποφήσῃ L: καταφήσῃ ἢ ἀποφήσῃ y: κατάφασις ἢ ἀπόφασις W
 cf *Ph*^p 559,31 Th 113,18 καὶ b *Si*^l: om L 17 φαντάσματος o
 cf Th 113,20: φαντασίας *Si*^l c267,30 cf *Ph* 560,1 ὡς scripsi:
 ὥσπερ o *Si*^l c269,19. 28 *Ph*^l p560,9 So 138,5 18 αὕτη LSUVXy
Si^c 269,20; 270,17 So 138,6: αὐτῇ CW *Si*^l A 19 (post ἓν add
 φεύγει ἢ διώκει y) αὐτῇ LCWy *Si*^l: om SUVX [ins X²] 20 (τὸ
 γλυκὺ *Si*^l A) 21 (καὶ₁ om W) (καὶ₂ om y) ὧδε LSUVX *Si*^l:
 νῦν CWy cf *Si*^p 271,2 *Ph*^p 560,20 22 ὡς ὁ SUV: καὶ ὁ CXy:
 ἡ στιγμή καὶ ὁ W, ins ἡ στιγμή mgC²: καὶ L: «ὥσπερ ὁ» *Ph*^p 560,25:
 «ὥσπερ καὶ ὁ» *Si*^p 271,6 ἐν CUWy *Si*^l p271,14; 272,7 *Ph*^l p560,31:
 ἐν LSVX καὶ τῷ C cf *Ph*^p 560,26: ἡ τῷ Ly: ἡ UVWX *Si*^l c271,14
Ph^l: om S 23 ὃν *Si*^l c271,14: ὃν o *Ph*^l ἐκάτερον o—X *Ph*^l:
 ἐκάτερα X sscr W¹ *Si*^l c271,15.38 ὡς o *Ph*^l: ἡ *Si*^l c271,15
 24 (διαπορεῖν W *Ph*^l) (πῶς om X, ins X³) μὴ LSUVX *Si*^l
Ph^l p561,5 So 138,25: om CWy *Si*^p 272,3.7.21 25 (ὡς ἐν τῷ y)
 A..B..etc] πρῶτον..δεύτερον..etc *Ph*^c 561,9.10 26 πρὸς,
 LUWXy *Ph*^c 561,9: καὶ CSV, del et ins πρὸς C² (πρὸς₂) ἀέρος X₁
 sscr πρὸς X³) ὡς... 27 ἄλληλα del Christ NB: o sine E!

πρὸς ἄλληλα] ὥστε καὶ ἐναλλάξ. εἰ δὴ τὰ ΓΔ ἐνὶ εἴῃ
 ὑπάρχοντα, οὕτως ἔξει ὥσπερ καὶ τὰ ΑΒ, τὸ αὐτὸ μὲν
 καὶ ἔν, τὸ δ' εἶναι οὐ τὸ αὐτό, κακείνο ὁμοίως. ὁ δ' αὐτὸς
 431^b λόγος καὶ εἰ τὸ μὲν Α τὸ γλυκὺ εἴῃ, τὸ δὲ Β τὸ λευκόν.
 τὰ μὲν οὖν εἶδη τὸ νοητικὸν ἐν ταῖς φαντάσμασι νοεῖ,
 καὶ ὥς ἐν ἐκείνοις ὥριστα αὐτῷ τὸ διωκτὸν καὶ φευκτὸν,
 καὶ ἐκτὸς τῆς αἰσθήσεως, ὅταν ἐπὶ τῶν φαντασμάτων ἦ,
 5 κινεῖται. οἷον αἰσθανόμενος τὸν φρυκτὸν ὅτι πῶρ, τῇ κοινῇ
 γνωρίζει, ὁρῶν κινούμενον, ὅτι πολέμιος· ὅτε δὲ τοῖς ἐν τῇ
 ψυχῇ φαντάσμασιν ἢ νοήμασιν, ὥσπερ ὁρῶν λογίζεται καὶ
 βουλευέται τὰ μέλλοντα πρὸς τὰ παρόντα· καὶ ὅταν εἴπῃ
 ὥς ἐκεῖ τὸ ἡδὺ ἢ λυπηρὸν, ἐνταῦθα φεύγει ἢ διώκει,
 10 καὶ ὅλως ἐν πράξει. καὶ τὸ ἄνευ δὲ πράξεως, τὸ ἀληθὲς
 καὶ τὸ ψεῦδος, ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ καὶ κακῷ·
 ἀλλὰ τῷ γε ἀπλῶς διαφέρει καὶ τινί. τὰ δὲ ἐν ἀφαι-

27 (ὥστε] οὕτως W) τὰ LCWy: om SUVX, ins U² ἐνὶ
 o—Cy: ἐν Cy 28 (οὕτως] καὶ C) (ἔξει ex ἔχει y¹) τὰ
 LW corr U²: τὸ CSUVXy 29 καὶ ἐν LCWy Ph^c 561, 18:
 καὶ S: om UVX δ₁ LCVWy Ph^c 561, 18: post εἶναι SU: om X
 (κακείνος C, ε eras)

431^b 1 καὶ LCWy: καὶ SUVX Si^c 272, 28 τὸ μὲν LCWy: μὲν τὸ
 SUVX: τὸ Si^c 272, 28 (τὸ₂ et τὸ₄ om W) 3 (ἐν om y) ὥριστα
 LCWy Si^l: ὥριστο UVX corr S Si^c 273, 35 (αὐτῷ C: αὐτὸ y,
 sser ω y¹) 4 αἰσθήσεως L Si^l: αἰσθήσεως ὃν CSUVX: αἰσθήσεως
 ὢν Wy (ἦ X) 5 (κινεῖται corr in κινῆται X²) φρυκτὸν
 o Si^c 274, 15 Ph^c 561, 31 Th 114, 1Q³: φευκτὸν Th 114, 1 vulg
 (κοινῇ] κόρη ut v X, -ει X²) 6 ὅτε LC: ὅτε b—C Si^l Ph^l τοῖς ἐν
 o Ph^l: ἐν τοῖς ἐν Si^l 8 βουλευέται LCWXY Si^l: βούλεται SUV 9 ἡδὺ
 ἢ λυπηρὸν b—W Si^l: ἡδὺ ἢ τὸ λυπηρὸν L: λυπηρὸν ἢ ἡδὺ W
 (καὶ ἐνταῦθα y) 10 τὸ₂] καὶ τὸ y Si^lA 11 (τὸ om L) καὶ₂
 CSVy Si^c 275, 22: καὶ τῷ LUX: ἢ τῷ W 12 τῷ SUVXY Si^l:
 τὸ LCW γε L Si^l: om b ἐν LWy Si^c 276, 16 Ph^l
 bis, c566, 10. 12: om CSUVX Th 114, 10 NB: o sine E!

ρέσει λεγόμενα νοεῖ ὥσπερ ἂν εἰ τὸ σιμόν, ἥ μὲν σιμόν, οὐ κεχωρισμένως, ἥ δὲ κοῖλον, εἴ τις ἐνόει ἐνεργείᾳ, ἄνευ τῆς σαρκὸς ἂν ἐνόει ἐν ἡ τὸ κοῖλον· οὕτω τὰ μαθηματικά 15 οὐ κεχωρισμένα ὡς κεχωρισμένα νοεῖ, ὅταν νοῇ ἐκεῖνα. ὅλως δὲ ὁ νοῦς ἐστὶν ὁ κατ' ἐνέργειαν τὰ πράγματα [νοῶν]. ἄρα δ' ἐνδέχεται τῶν κεχωρισμένων τι νοεῖν ὄντα αὐτὸν μὴ κεχωρισμένον μεγέθους, ἢ οὐ, σκεπτέον ὕστερον.

8 Νῦν δὲ περὶ φυγῆς τὰ λεχθέντα συγκεφαλαιώσαν- 20
τες, εἴπωμεν πάλιν ὅτι ἡ φυγή τὰ ὄντα πῶς ἐστι πάντα· ἡ γὰρ αἰσθητά τὰ ὄντα ἢ νοητά, ἐστὶ δ' ἡ ἐπιστήμη μὲν τὰ ἐπιστητά πῶς, ἡ δ' αἰσθησις τὰ αἰσθητά· πῶς δὲ τοῦτο, δεῖ ζητεῖν. τέμνεται οὖν ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ αἰσθησις εἰς τὰ

13 ἂν LCW^y *Sil*^l *Ph*^l *bis*: om SUVX cf *Ph*^p 566, 14 (εἰ om y)
(σιμόν, om L: σιμότης X) 14 (κεχωρισμένον W) ἥ δὲ κοῖλον o—Xy *Sil*^l A
cf *Th* 114, 17: ἡ δὲ κοῖδρη (sic) y: εἰ δὲ καμπύλον X: ἥ δὲ καμπύλον
Sil^p 278, 21 *Ph*^p 568, 27 εἴ τις CSUVW *Sil*^p 278, 26: εἴ τι Ly *Sic*
278, 24Aa: om X: εἴ τι γε *Sil*^l A ἐνόει o—SV *Sil*^l: ἐννοεῖ SV *Sic*^p 278, 24Aa
15 (ἐννοῇ X) ἐν ἡ LCWXY *Sil*^l c278, 28: om SUV 16 οὐ κεχωρι-
σμένα CUVy *Sil*^l c278, 32 *Ph*^p 566, 17: οὐ κεχωρισμένα τῇ ὑποστάσει LW,
mg C² cf *Th* 114, 21: οὐ κεχωρισμένω S: τῶν οὐ κεχωρισμένων X: οὐ
κεχωρισμένως *Sil*^p 278, 33 ὡς κεχωρισμένα SUVWXY [sser -ω y¹]
Sil^l c278, 33 *Ph*^p 566, 17 cf *Th* 114, 22: ὥσπερ κεχωρισμένω C [corr in
-α C²]: om L *Sil*^l A: ὡς κεχωρισμένως *Sil*^p 278, 33 (νοεῖ] ἐνόει L)
(ὅτε νοεῖ W) (ἐκεῖνος X) 17 νοῶν CSVWY *Sil*^p 279, 9:
om a UX *Ph*^p 566, 24; 563, 5; c37, 27 18 ὄντα αὐτὸν a:
αὐτὸν ὄντα b *Sil*^l *Ph*^l 19 (κεχωρισμεγέθους E, corr ins -μένον E²)
(ὕστερον σκεπτέον y) 20 (νυνὶ *Ph*^l) 21 ἐστὶ πάντα o—X *Sil*^l
Ph^p 567, 18: ἐστὶν ἅπαντα [τὰ πάντα X²] X *Th* 115, 11 22 ἡ γὰρ
b *Sil*^l *Ph*^p 567, 18 *Th* 115, 12: γὰρ ἡ a *So* 138, 33A [om ἡ BC]
τὰ a UWXy *Sil*^l *Th* 115, 12 *So* 138, 33: om CSV δ' b
Th 115, 12 *So* 138, 35: δεῖ a 24 (ζητεῖν δεῖ U) τέμνεται b: τέμνει
L *So* 138, 36: τεμνε vel τεμνεί E, ται add E^x εἰς b—X: om a X
So 138, 36, ins E^x X² NB: usque ad v 16 o sine E!

25 πράγματα, ἡ μὲν δυνάμει εἰς τὰ δυνάμει, ἡ δ' ἐντελε-
 χεῖα εἰς τὰ ἐντελεχεῖα. τῆς δὲ ψυχῆς τὸ αἰσθητικὸν καὶ
 τὸ ἐπιστημονικὸν δυνάμει ταῦτά ἐστι, τὸ μὲν ἐπιστητὸν τὸ
 δὲ αἰσθητὸν. ἀνάγκη δ' ἢ αὐτὰ ἢ τὰ εἶδη εἶναι· αὐτὰ
 μὲν δὴ οὐ· οὐ γὰρ ὁ λίθος ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ τὸ εἶ-
 432^a δος· ὥστε ἡ ψυχὴ ὥσπερ ἡ χεὶρ ἐστίν· καὶ γὰρ ἡ χεὶρ
 ὄργανόν ἐστιν ὀργάνων, καὶ ὁ νοῦς εἶδος εἰδῶν καὶ ἡ αἰ-
 σθησις [εἶδος αἰσθητῶν]. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ πρᾶγμα οὐδὲν ἐστι
 παρὰ τὰ μεγέθη, ὡς δοκεῖ, τὰ αἰσθητὰ κεχωρισμένον, ἐν
 5 τοῖς εἶδεσι τοῖς αἰσθητοῖς τὰ νοητὰ ἐστι, τὰ τε ἐν ἀφαι-
 ρέσει λεγόμενα, καὶ ὅσα τῶν αἰσθητῶν ἕξεις καὶ πάθη.
 καὶ διὰ τοῦτο οὔτε μὴ αἰσθανόμενος μὴθὲν οὐθὲν ἂν μάθοι

25 (ἡ₁) εἰ E, in ἡ corr E³) τὰ δυνάμει **b** *Sil*^p 281, 6 *Ph^p* 567, 11
Th 115, 16: δυνάμεις [σ eras, τὰ ins E²] **a** *So* 138, 38 [τὰς δ.]
 26 τὰ ἐντελεχεῖα CWy, corr E²U *Sil*^p 281, 6 *Ph^p* 567, 11 *Th* 115, 16:
 τὰς ἐντελεχείας SUX *So* 138, 38: ἐντελεχείας **a** (αὐτῆς δὲ τῆς ψ. W)
 27 τὸ₁ CWy *So* 138, 38: om **a** SUVX ταῦτά **b** *So* 138, 38: ταῦτόν **a**,
 sscr **a** E^x ἐπιστητὸν **a** CWXy *So* 138, 38: ἐπιστημονικὸν SUV, corr W²
 28 αἰσθητὸν **a** CWy *So* 138, 39: αἰσθητικὸν SUVX, corr W² (ἡ₂ om X)
 (εἶναι] ἐστίν X) 29 μὲν **a** VW *Sil*^p *Ph^c* 567, 23 *So* 139, 1B: μὲν γὰρ
 CSUXy, ins E²W² *So* 139, 1AC ὁ **b** *Sil*^p *Ph^p* 567, 19 *So* 139, 1:
 om **a** *Th* 115, 25

432^a 1 (περ om C) ἐστίν **o**—Cy *Sil*^p *Ph^l*: om Cy 2 εἶδος
 LUWX *Sil*^c 282, 27 *Ph^l* *So* 139, 2: om E: ἐστίν εἶδος CSVy mg E²
 3 εἶδος αἰσθητῶν delevi (δὲ exp E², om C, ins C^x) οὐδὲ
o—S *Ph^l*: οὐδὲν S: οὔτε *Sil*^p A: οὕτω *Sil*^c 284, 14 4 (μεγέθει S)
 5 (τὸ νοητὸν X) ἐν Wy *Sil*^c 284, 1; 285, 4: om **o**—Wy
Ph^l^c 568, 22 *Th* 116, 1 6 ἕξεις **o**—CX *Sil*^c 284, 2 *Ph^l*^c 568, 23:
 ἕξεις X, [i ex η corr] C καὶ₂ **o** *Sil*^c 284, 2 *Ph^l*: ἡ *Ph^c* 568, 23
 7 (οὔτε] οὐδὲ y: οὖν ὁ *Ph^l*) (μὴ ins C: om *Sil*^p A) αἰ-
 σθανόμενος **b** *Sil*^p *Ph^l*: αἰσθανόμενον **a** μὴθὲν **o**—Cy *Sil*^p: om Cy
 cf *Ph^l* [sed, quae 568, 26. 27 leguntur, paraphrasis, non lemma
 esse videntur]

οὐδὲ ξυνείη· ὅταν τε θεωρῇ, ἀνάγκη ἅμα φάντασμα τι θεωρεῖν· τὰ γὰρ φαντάσματα ὥσπερ αἰσθήματα ἔστι, πλὴν ἄνευ ὅλης. ἔστι δ' ἡ φαντασία ἕτερον φάσεως καὶ 10 ἀποφάσεως· συμπλοκή γὰρ νοημάτων ἔστι τὸ ἀληθὲς ἢ ψεῦδος. τὰ δὲ πρῶτα νοήματα τί διοίσει τοῦ μὴ φαντάσματα εἶναι; ἢ οὐδὲ τᾶλλα φαντάσματα, ἀλλ' οὐκ ἄνευ φαντασμάτων.

- 9 Ἐπεὶ δὲ ἡ ψυχὴ κατὰ δύο ὥρισται δυνάμεις ἡ τῶν 15 ζώων, τῷ τε κριτικῷ, ὃ διανοίας ἔργον ἔστι καὶ αἰσθήσεως, καὶ ἔτι τῷ κινεῖν τὴν κατὰ τόπον κίνησιν, περὶ μὲν αἰσθήσεως καὶ νοῦ διωρίζθω τοσαῦτα, περὶ δὲ τοῦ κινουontos, τί ποτέ ἐστι τῆς ψυχῆς, σκεπτέον, πότερον ἓν τι μόριον αὐτῆς χωριστὸν ὃν ἢ μεγέθει ἢ λόγῳ, ἢ πᾶσα ἡ ψυχὴ, 20 καὶ εἰ μόριόν τι, πότερον ἰδίον τι παρὰ τὰ εἰωθότα λέγεσθαι καὶ τὰ εἰρημμένα, ἢ τούτων ἓν τι. ἔχει δὲ ἀπορίαν εὐθύς πῶς τε δεῖ μόρια λέγειν τῆς ψυχῆς καὶ πόσα. τρόπον γὰρ τινα ἄπειρα φαίνεται, καὶ οὐ μόνον ἃ τινες

8 οὐδὲ ο—W : οὐδ' ἂν W Ph^c 569, 1 : οὐτ' ἂν Si^lA ξυνείη Ph^lD : ξυνίη o—EW Ph^c 569, 1 : ξυνίη E [i in ras, eras vid e], W Si^lA (δὲ V) ἅμα a CWy Ph^l : ἅρα SUVX : ἅρα Si^lA φάντασμα τι LCU Si^l p284, 13 Ph^l p569, 5 : φαντασματι E [i in ras], φαντάσματι y corr C^x Th 116, 8 : φαντάσματα SVWX (εἰδὲ X) 10 καὶ ἀποφάσεως a Cy Si^l Ph^l : om SUVWX, ins X² : ἡ ἀποφάσεως ins W² 11 νοημάτων ἔστι a CWXy Si^l : ἔστι νοημάτων SUV (ἢ τὸ ψ. W) 12 νοήματα τι b—X, ins X² Si^l Ph^p 569, 21 c45, 22 Th 116, 17 Ammonius in de interpr 6, 20 : νοήματα τίη a : om X (φάντασμα E) 13 τᾶλλα o Ph^l c45, 23 Ammonius in de interpr 6, 20 : ταῦτα Si^l Th 116, 18 15 ὥριστη y) ἡ₂ b—W Si^l : om a So 139, 25 : ἡ W, ins E² 17 (τὸ CS) 20 (χωριστὸν αὐτῆς W) ἡ₁ a VXY Si^l c287, 8 : om CSUW So 139, 28 23 τε] ποτε W : om L Ph^l (δὲ E, δεῖ corr E²) λέγειν τῆς ψυχῆς a : ψυχῆς λέγειν b—X Ph^l So 139, 31 : λέγειν ψυχῆς X 24 (post μόνον add πόσα U, exp U¹)

25 λέγουσι διορίζοντες, λογιστικὸν καὶ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητι-
κόν, οἱ δὲ τὸ λόγον ἔχον καὶ τὸ ἄλογον· κατὰ γὰρ τὰς
διαφορὰς δι' ἃς ταῦτα χωρίζουσι, καὶ ἄλλα φαίνεται
μόρια μείζω διάσταςιν ἔχοντα τούτων, περὶ ὧν καὶ νῦν εἴ-
ρηται, τὸ τε θρεπτικόν, ὃ καὶ τοῖς φυτοῖς ὑπάρχει καὶ
30 πᾶσι τοῖς ζώοις, καὶ τὸ αἰσθητικόν, ὃ οὔτε ὡς ἄλογον οὔτε
ὡς λόγον ἔχον θείῃ ἂν τις ῥαδίως. ἔτι δὲ τὸ φανταστικόν,
432^b ὃ τῷ μὲν εἶναι πάντων ἕτερον, τίνι δὲ τούτων ταυτὸν ἢ ἕτε-
ρον, ἔχει πολλήν ἀπορίαν, εἴ τις θήσῃ κεχωρισμένα μό-
ρια τῆς ψυχῆς. πρὸς δὲ τούτοις τὸ ὀρεκτικόν, ὃ καὶ λόγῳ
καὶ δυνάμει ἕτερον ἂν δόξειεν εἶναι πάντων. καὶ ἄτοπον δὲ
5 τὸ τοῦτο διασπᾶν· ἔν τε τῷ λογιστικῷ γὰρ ἡ βούλησις γίνεται,
καὶ ἐν τῷ ἀλόγῳ ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ θυμός· εἰ δὲ τρία ἢ
ψυχὴ, ἐν ἐκάστῳ ἔσται ὅρεξις. καὶ δὴ καὶ περὶ οὗ νῦν ὁ
λόγος ἐνέστηκε, τί τὸ κινεῖν κατὰ τόπον τὸ ζῶν ἐστίν; τὴν

25 λέγουσι διορίζοντες o—Cy So 139, 32: λέγοντες διορίζουσι Cy
(θυμητικόν [τι sscer S¹] S) (ἐπιθυμητικόν om S) 26 τὸ₂ o—W
So 139, 33: om W Ph¹ 27 ταῦτα b Ph¹ So 139, 33: ταύτας a
φαίνεται CUWXy Th 117, 8: φαίνονται LSV Ph¹: φανείται E So 139, 34
28 (καὶ] γε W) 29 τε [ins E¹] a So 139, 35: δὲ y: om b—y
ὃ a CWy Th 117, 9 So 139, 35: om SUVX 30 (τὸ om X)
(ὃ om U) 31 (ἢ X)

432^b 1 ὃ b So 139, 37: om a Ph¹ Th 117, 15 τῷ [corr
ex τὸ y¹] b—S Ph¹ Th 117, 15 So 139, 37: τὸ a S (πάντως
So 139, 37 BC) (ταυτὸν ἐστίν ἢ W, ἢ ins W²) (ἕτερον ὃν W,
sed ὃν exp) 2 (εἴ τις in ras X²) 3 (ὀρεκτὸν X) 4 πάντων
o—Cy So 140, 2 cf Th 117, 19: om Cy καὶ₂ a SX So 140, 2
cf Th 117, 19: om CUVWy δὴ a SUX So 140, 2: δὲ CVWy
5 τὸ [ins L¹] a UV [ex τῷ V²], W Sir 291, 5 Th 117, 20: om CSXy
τοῦτο διασπᾶν o—VW Th 117, 20 So 140, 2: τοῦτο φάναι διασπᾶν VW
(τε om y) (βουλή W) 6 (ἢ₁) δὲ ἢ W) 7 (ἐστίν X)
(ὁ λόγος νῦν W)

μὲν γὰρ κατ' αὐξήσιν καὶ φθίσιν κινήσιν, ἅπασιν ὑπάρχου-
 σαν, τὸ πᾶσιν ὑπάρχον δόξειεν ἂν κινεῖν τὸ γεννητικὸν καὶ 10
 θρεπτικόν· περὶ δὲ ἀναπνοῆς καὶ ἐκπνοῆς καὶ ὕπνου καὶ
 ἐγρηγόρσεως ὕστερον ἐπισκεπτέον· ἔχει γὰρ καὶ ταῦτα πολ-
 λὴν ἀπορίαν. ἀλλὰ περὶ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως, τί τὸ
 κινεῖν τὸ ζῶον τὴν πορευτικὴν κίνησιν, σκεπτέον. ὅτι μὲν οὖν
 οὐχ ἡ θρεπτικὴ δύναμις, δῆλον· ἀεὶ τε γὰρ ἕνεκά τοῦ ἡ κινήσεως 15
 αὐτῆ, καὶ ἡ μετὰ φαντασίας ἡ ὁρέξεώς ἐστιν· οὐδὲν γὰρ
 μὴ ὁρεγόμενον ἢ φεῦγον κινεῖται ἀλλ' ἡ βίᾳ. ἔτι καὶ τὰ
 φυτὰ κινητικὰ ἦν, καὶ εἴχε τι μῦριον ὁργανικὸν πρὸς τὴν
 κίνησιν ταύτην. ὁμοίως δὲ οὐδὲ τὸ αἰσθητικόν· πολλὰ γὰρ
 ἐστὶ τῶν ζῶων ἃ αἰσθήσιν μὲν ἔχει, μόνιμα δ' ἐστὶ καὶ ἀκί- 20
 νητα διὰ τέλους. εἰ οὖν ἡ φύσις μήτε ποιεῖ μάτην μηδὲν,
 μήτε ἀπολείπει τι τῶν ἀναγκαίων, πλὴν ἐν τοῖς πηρώμασι
 καὶ ἐν τοῖς ἀτελέσιν· τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν ζῶων τέλεια καὶ

9 (αὐξίν E, : in η E²) ἅπασιν ὑπάρχουσιν E sser W^x So 140, 10 :
 ἡ πᾶσιν ὑπάρχουσα W : αἱ πᾶσιν ὑπάρχουσι o—EW γρ. mg E³ 10 καὶ
 θρεπτικόν b—S Th 117, 24 So 140, 11 : καὶ τὸ θρεπτικόν S : om a 11 καὶ₂
 o—E Ph¹ So 140, 11 : om E 13 τι o—E Si¹ Th 117, 27 So 140, 14 :
 om E 14 (post σκεπτέον repetit 12 ἔχει γὰρ... 13 κινήσεως σκεπτέον V)
 15 τε EC Ph¹ 581, 39 So 140, 14 : τὸ X : om LSUVWy Th 117, 30
 (ἡ₂ om E, ins E²) 16 ἡ₁ a CVXy ins U² Si^c 292, 12. 15. 21
 Ph¹ 582, 1. 11 : om SUW So 140, 15 17 (ὁρεγόμενα L) καὶ a
 Wy sser C² Ph¹ : καὶ CSUVX 18 (κιν. ἂν ἦν V² Ph¹) 19 δὲ o—CX
 Ph¹ : δὴ CX : om Si¹ 20 ἐστὶ₂ o—Wy Si¹ Th 118, 2 : om Wy
 21 (διατελεῖ W) (εἰ) ἡ L ἡ φύσις μήτε ποιεῖ μάτην μηδὲν a,
 [pro μηδὲν ras 5 litt] U Si^c 295, 7 So 140, 27 : ἡ φ. μήποτε π. μ. X,
 [in μήποτε eras πο] C : ἡ φ. μήτε π. μ. οὐδὲν γ : μηδὲν τι ἡ φύσις μάτην
 ποιεῖ V : μήτε μηδὲν ἡ φύσις ποιεῖ μάτην S, [μάτην ποιεῖ] W 22 μή..
 τε [ras 2 litt] C) (ἀπολείπεται W) τι a W So 140, 27
 cf Si¹ 294, 11 Ph¹ 582, 34 Th 118, 4 : om b—W Si^c 295, 7 (ἐν om X)
 (πειρώμασι S)

οὐ πηρώματα ἐστίν· σημεῖον δ' ὅτι γεννητικά καὶ ἀκμήν
 25 ἔχει καὶ φθίσιν· ὥστ' εἶχεν ἂν καὶ τὰ ὀργανικά μέρη τῆς
 πορείας. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ λογιστικὸν καὶ ὁ καλούμενος νοῦς
 ἐστίν ὁ κινῶν· ὁ μὲν γὰρ θεωρητικὸς οὐθὲν νοεῖ πρακτόν, οὐδὲ
 λέγει περὶ φευκτοῦ καὶ διωκτοῦ οὐθέν, ἀεὶ δὲ ἡ κίνησις ἢ φεύγον-
 30 ᾗδι κελεύει διώκειν ἢ φεύγειν, οἷον πολλάκις διανοεῖται
 ὑποβρόντιον τι ἢ ἡδύ, οὐ κελεύει δὲ φοβεῖσθαι, ἡ δὲ καρδία
 433^a κινεῖται, ἂν δ' ἡδύ, ἕτερόν τι μῦθον. ἔτι καὶ ἐπιτάττοντος
 τοῦ νοῦ καὶ λεγούσης τῆς διανοίας φεύγειν τι ἢ διώκειν οὐ κι-
 νεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν πράττει, οἷον ὁ ἀκρατής.
 καὶ ὅλως δὲ ὀρώμεν ὅτι ὁ ἔχων τὴν ἱατρικὴν οὐκ ἴαται, ὥς
 5 ἐτέρου τινὸς κυρίου ὄντος τοῦ ποιεῖν κατὰ τὴν ἐπιστήμην, ἀλλ'
 οὐ τῆς ἐπιστήμης. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἡ ὄρεξις ταύτης κυρία τῆς
 κινήσεως· οἱ γὰρ ἐγκρατεῖς ὀρεγόμενοι καὶ ἐπιθυμοῦντες οὐ
 πράττουσιν ὧν ἔχουσι τὴν ὄρεξιν, ἀλλ' ἀκολουθοῦσι τῷ νῷ.
 Φαίνεται δὲ γε δύο ταῦτα κινῶντα, ἢ ὄρεξις ἢ νοῦς, εἰ 10

24 ὅτι **b** *Th* 118,6 *So* 140,29: ὅτι ἔστι **a** 25 (φύσιν *V*)
 26 λογιστικὸν **o**—*L* *Si*^l *Th* 118,7 *So* 141,2: νοητικὸν *L* *Ph*^l (καὶ
 2 καὶ *L*) 27 (ἐστίν *W*) κινῶν] ἐκείνων *E*, corr in κινῶν
*E*³: κινῶν νοῦς *Si*^l *A* νοεῖ **b** *So* 141,4: θεωρεῖ **a** *Th* 118,9
 πρακτόν **o**—*W* *Th* 118,9 *So* 141,4*C*: πρακτικόν. [corr in πρακτόν]
W *So* 141,4*AB* 28 (διωκτοῦ καὶ φευκτοῦ *U*) ἀεὶ δὲ ἡ **b**—*W*,
 corr *E*³: ἡ δὲ *LW* *So* 141,6 cf *Th* 118,9: εἰ δὲ *E* 29 τῇ
b—*X*: om **a** *X* *So* 141,6 30 (κελεύει *X*) διώκειν ἢ φεύγειν
a: φεύγειν ἢ διώκειν **b**

433^a 3 (πράττειν *E*) ὁ **a** *W* *Th* 118,20: om **b**—*W* 4 ὅλως]
 «ἄλλως» *Th* 118,22 (ὁ om *L*) τὴν **a** *CSUV* *Th* 118,22 *So* 141,21:
 om *CWX*, ins *W*^x *X*² 6 (οὐ μόννης τῆς *W*) 7 κινήσεως
o—*Cy* [sed κιν- in ras *X*²]: αἰσθησεως *Cy* 9 (δὲ om *S*) δύο
 ταῦτα **b** *So* 141,27: ταῦτα δύο **a**: τὰ δύο ταῦτα *Si*^l *Ph*^l *Th* 118,27
 (ἢ ὁ νοῦς *U*)

τις τὴν φαντασίαν τιθεῖται ὡς νόησιν τινα· πολλὰ γὰρ παρὰ 10
τὴν ἐπιστήμην ἀκολουθοῦσι ταῖς φαντασίαις, καὶ ἐν τοῖς ἄλ-
λοις ζῴοις οὐ νόησις οὐδὲ λογισμός ἐστιν, ἀλλὰ φαντασία.
ἄμφω ἄρα ταῦτα κινητικὰ κατὰ τόπον, νοῦς καὶ ὄρεξις,
νοῦς δὲ ὁ ἕνεκά του λογιζόμενος καὶ ὁ πρακτικός· διαφέρει
δὲ τοῦ θεωρητικοῦ τῷ τέλει. καὶ ἡ ὄρεξις ἕνεκά του πᾶσα· οὐ 15
γὰρ ἡ ὄρεξις, αὕτη ἀρχὴ τοῦ πρακτικοῦ νοῦ· τὸ δ' ἔσχατον
ἀρχὴ τῆς πράξεως. ὥστε εὐλόγως ταῦτα δύο φαίνεται τὰ
κινουῦντα ὄρεξις καὶ διάνοια πρακτικῇ· τὸ ὄρεκτόν γὰρ κι-
νεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἡ διάνοια κινεῖ, ὅτι ἀρχὴ αὐτῆς ἐστὶ τὸ
ὄρεκτόν. καὶ ἡ φαντασία δὲ ὅταν κινῇ, οὐ κινεῖ ἄνευ ὀρέ- 20
ξεως. ἐν δὲ τι τὸ κινουῦν τὸ ὄρεκτικόν. εἰ γὰρ δύο, νοῦς καὶ
ὄρεξις, ἐκίνουν, κατὰ κοινὸν ἂν τι ἐκίνουν εἶδος. νῦν δὲ ὁ μὲν
νοῦς οὐ φαίνεται κινῶν ἄνευ ὀρέξεως· ἡ γὰρ βούλησις ὄρεξις·

10 τιθεῖται **o**—W *Sic* 296, 19 *Th* 118, 28: *σειη* W *Ph*^e 583, 30
(ante πολλὰ ins κατὰ X²) 11 (ταῖς] ἐν ταῖς L) (ante καὶ eras οι E)
ἄλλοις **o**—W *Ph*^e 584, 16: ἄλλοις W *Sic* 296, 28 *Th* 118, 29 12 οὐ
UWy *Sic* 296, 28 *Ph*^e 584, 16: ἡ CSVX, η E, sed eras, in ras οὐ E³:
οὐχ ἡ L οὐδὲ LSUWy, [eras δὲ] V *Sic* 296, 29 *Ph*^e 584, 16: οὐ E
[ins δὲ E³], X: ὁ C [sser οὐ C^x] 13 κατὰ τόπον ante νοῦς **o**—SV
Sic 296, 30: post ὄρεξις SV 14 (δὲ ὁ in ras E^x) 15 (θεωρητικοῦ E)
οὐ plerique *Sic* 297, 9 . 10 *Ph*¹ 585, 5: οὐ LX [corr οὐ X³]
16 (αὕτη CX) ἔσχατον **o** *Ph*¹: ἔσχατον τούτου *Sic* 297, 14 17 ταῦτα
δύο **a** W: δύο ταῦτα **b**—W *Sil* *Th* 119, 2 (φαίνονται y) (τὰ ins
E¹: om y) 18 πρακτικῇ **o**—CX *Sil*¹: ἡ πρακτικῇ CX ὄρεκτόν E
Th 119, 4: ὄρεκτικόν **o**—E *Sil*¹ 297, 28 19 αὐτῆς ἐστὶ **o**—X: ἐστὶν
αὐτῆς X: ταύτης ἐστὶν *Sil*¹ 20 ὄρεκτόν **a** V *Th* 119, 5: ὄρεκτικόν **b**—V *Sil*¹
ἡ **a** CWXy *Sil*¹: om SUV οὐ κινεῖ **o**—E *Sil*¹: ουκη E,
corr οὐ κινεῖ E² 21 (ἐν] ἂν S) (τι τοῖνον τὸ W) τὸ **o**—LW
*Sil*¹: καὶ W: κατὰ τὸ L *Ph*¹, ins κατὰ X³ ὄρεκτικόν **b** *Sil*¹ 298, 31:
ὄρεκτόν [sser ix E³] **a** *Ph*¹ *Siv* 297, 32; 298, 30 22 (ὄρεξις corr vid
ex ὀρέξεις X) (ἐκίνει X) ἐκίνουν εἶδος **a**: εἶδος ἐκίνουν **b** *Sic* 298, 4
23 (κινόν S)

ὅταν δὲ κατὰ τὸν λογισμόν κινῆται, καὶ κατὰ βούλησιν κι-
 25 νεῖται. ἡ δ' ὁρεξίς κινεῖ καὶ παρὰ τὸν λογισμόν· ἡ γὰρ ἐπιθυ-
 μία ὁρεξίς τίς ἐστίν. νοῦς μὲν οὖν πᾶς ὀρθός ἐστίν· ὁρεξίς δὲ καὶ
 φαντασία καὶ ὀρθή καὶ οὐκ ὀρθή. διὸ αἰεὶ κινεῖ μὲν τὸ ὀρε-
 κτόν, ἀλλὰ τοῦτ' ἐστίν ἢ τὸ ἀγαθόν ἢ τὸ φαινόμενον ἀγα-
 θόν· οὐ πᾶν δέ, ἀλλὰ τὸ πρακτὸν ἀγαθόν. πρακτὸν δ' ἐστὶ
 30 τὸ ἐνδεχόμενον καὶ ἄλλως ἔχειν.

30 ὅτι μὲν οὖν ἡ τοιαύτη δύ-
 ναμις κινεῖ τῆς ψυχῆς ἢ καλουμένη ὁρεξίς, φανερόν. τοῖς δὲ
 433^b διαιρουσί τὰ μέρη τῆς ψυχῆς, ἐὰν κατὰ τὰς δυνάμεις δι-
 αιρῶσι καὶ χωρίζωσι, πάμπολλα γίνεται, θρεπτικόν, αἰ-
 σθητικόν, νοητικόν, βουλευτικόν, ἔτι ὀρεκτικόν· ταῦτα γὰρ
 πλεόν διαφέρει ἀλλήλων ἢ τὸ ἐπιθυμητικόν καὶ θυμικόν.
 5 ἐπεὶ δ' ὁρέξεις γίνονται ἐναντίαι ἀλλήλαις, τοῦτο δὲ συμ-
 βαίνει ὅταν ὁ λόγος καὶ αἱ ἐπιθυμίαι ἐναντίαι ᾧσι, γίνεται
 δ' ἐν τοῖς χρόνου αἰσθησιν ἔχουσιν (ὁ μὲν γὰρ νοῦς διὰ τὸ
 μέλλον ἀνθέλκειν κελεύει, ἡ δ' ἐπιθυμία διὰ τὸ ἤδη· φαί-

25 «κινεῖ καὶ» cf *Ph*^p 585, 23 *Th* 119, 13: κινεῖ **o**—y: κινεῖται y
 26 (οὖν) γὰρ W) ἐστίν **b**: om [ins E²] **a** cf *Th* 119, 17 27 (διὸ
 καὶ αἰεὶ W) κινεῖ μὲν **a** *Th* 119, 19: μὲν κινεῖ **b** (ὀρεκτικόν X)
 29 (πρακτὸν₁) πρακτικόν L) 31 (κινεῖ ssc *W*², κοινὴ W)

433^b 2 (γίνεται) γὰρ ἐστὶ C) 3 νοητικόν **a** *SUVW Sic* 299, 14
 cf *Th* 119, 32: ὀρεκτικόν, νοητικόν C [sed del ὀρ.], Xy ἔτι
 ὀρεκτικόν **a** *Sic* 299, 14: ἔτι δὲ ὀρεκτικόν *SUVW*, corr C^x, ins δὲ
 E² cf *Th* 119, 33: ἔτι δὲ ὀρεκτόν CX: om y 4 πλεόν E:
 πλεόν *LSUV*: πλείω *CWXy Th* 119, 34 τὸ **b**: om **a** 5 ἐπεὶ
 δ' **o** *Ph*ⁱ *So* 143, 10: ἐπειδὴ *Si*ⁱ c299, 31; 300, 15 ὁρέξεις **o**—U
*Ph*ⁱ *So* 143, 10: αἱ ὁρέξεις U *Si*ⁱ ἐναντίαι **a** *CWXy Si*ⁱ *Ph*ⁱ
 cf *p*586, 21. 23 *So* 143, 10: καὶ ἐναντίαι *SUV Th* 120, 8 6 ὁ **b**:
 ὁ τε **a** αἱ *EW*: om **o**—*EW* (γίγονται L) 8 μέλλον **o**—CX,
 corr C^x, ssc *X*³ *Th* 120, 22 *So* 143, 13: μέλλειν CX (ἡκελεύει E,
 del η E³) (ἤδη in ἡδὲ E³)

νεται γὰρ τὸ ἤδη ἡδὺ καὶ ἀπλῶς ἡδὺ καὶ ἀγαθὸν ἀπλῶς, διὰ τὸ μὴ ὄραν τὸ μέλλον), εἶδει μὲν ἐν ἅν εἴη τὸ κινεῖν τὸ 10 ὁρεκτικόν, ἢ ὁρεκτικόν (πρῶτον δὲ πάντων τὸ ὁρεκτόν, τοῦτο γὰρ κινεῖ οὐ κινούμενον τῷ νοηθῆναι ἢ φαντασθῆναι), ἀριθμῷ δὲ πλείω τὰ κινεῖν. ἐπειδὴ δ' ἐστὶ τρία, ἐν μὲν τὸ κινεῖν, δεύτερον δ' ὃ κινεῖ, ἔτι τρίτον τὸ κινούμενον· τὸ δὲ κινεῖν διττόν, τὸ μὲν ἀκίνητον, τὸ δὲ κινεῖν καὶ κινούμενον· ἔστι δὲ τὸ μὲν 15 ἀκίνητον τὸ πρακτόν ἀγαθόν, τὸ δὲ κινεῖν καὶ κινούμενον τὸ ὁρεκτικόν (κινεῖται γὰρ τὸ ὁρεγόμενον ἢ ὁρέγεται, καὶ ἡ ὁρεξις κίνησις τίς ἐστιν ἢ ἐνέργεια), τὸ δὲ κινούμενον τὸ ζῶν· ὃ δὲ κινεῖ ὀργάνῳ ἢ ὁρεξις, ἡδὺ τοῦτο σωματικόν ἐστιν· διὸ ἐν τοῖς κοινοῖς σώματος καὶ ψυχῆς ἔργοις θεωρητέον περὶ 20 αὐτοῦ. νῦν δὲ ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, τὸ κινεῖν ὀργανικῶς

9 (ἡδὺ om E, ins E³) (καὶ ἀπλῶς ἡδὺ om W) ἀγαθὸν ἀπλῶς o—y: ἀπλῶς ἀγαθὸν y Th 120, 24 So 143, 15 10 μὲν a SU Si^l c300, 20: μὲν οὖν CVWXY [ins οὖν] E² Ph^l Th 120, 24 ἐν ἅν εἴη o—SU: ἅν εἴη ἐν SU Ph^l: ἅν ἐν εἴη Si^l c300, 21 (κινεῖ S) 11 (ῆ) ἡ τὸ S: eras 2 litt post ῆ V) (ἡ ὁρεκτικόν om Si^l A) ὁρεκτόν o—SV, corr V² Si^l c300, 35 Ph^l cf Th 120, 25: ὁρεκτικόν S, [eras -ικόν] V 13 ἐπεὶ δὲ a CWXY Si^l Ph^l: ἐπειδὴ δὲ SUV: ἐπειδὴ Ph^c 590, 38: ἐπειδὴ vel ἐπειδὴ δὲ Alex ap Ph 590, 39 et Plutarchus ap Ph 591, 1 μὲν o—SU Si^l Ph^l c590, 38: μὲν οὖν S, [eras οὖν] U 14 κινεῖ o Si^l Th 120, 28: κινεῖται Ph^l p587, 26 c590, 38 ἔτι τρίτον a S: καὶ ἔτι τρίτον CXY Ph^c 590, 39: τρίτον UVW Si^l: τρίτον δὲ Ph^l 15 (κινήτων L) κινεῖν καὶ κινούμενον LCUVWX: κινεῖ καὶ κινούμενον S: κινούμενον καὶ κινεῖν y Th 120, 30: κινούμενον E Si^l c300, 37 Plut ap Ph591, 4 16 τὸ CWXY Si^l Ph^c 591, 9: om a SUV 17 (ὁρεκτόν E³ ex ὁρεκτικόν) ὁρεγόμενον CXY: κινούμενον a SUVW Si^p 302, 35: κινεῖν Ph^c 591, 12. 13 ἡ om CX: γὰρ ins C^x 18 ὁρεξις κίνησις b Si^p 302, 37: κίνησις ὁρεξις a Th 120, 31: ὁρεξις ἡ κίνησις Ph^c 591, 16 τίς a SUV Si^p 302, 37: om CWXY Ph^c 591, 16 ῆ SVX Si^c 303, 1: ἡ E: ῆ LCUWY E³ Si^v 303, 2: «καὶ» Th 120, 32 19 ἡ om SV διὸ καὶ ἐν Ph^l 21 αὐτοῦ CX Si^p 303, 15 Th 121, 3 So 143, 35: αὐτῶν o—CX Ph^l p591, 22 (ὡς om W) (τὸ κινεῖν... 24 τὸ δὲ om y)

ὅπου ἀρχὴ καὶ τελευτὴ τὸ αὐτό, οἷον ὁ γιγγλυμός· ἐν-
 ταῦθα γὰρ τὸ κυρτὸν καὶ τὸ κοῖλον τὸ μὲν τελευτὴ τὸ δ'
 ἀρχή· διὸ τὸ μὲν ἡρεμεῖ τὸ δὲ κινεῖται, λόγῳ μὲν ἕτερα
 25 ὄντα, μεγέθει δ' ἀχώριστα· πάντα γὰρ ὥσει καὶ ἔλξει κι-
 νεῖται. διὸ δεῖ ὥσπερ ἐν κύκλῳ μένειν τι, καὶ ἐντεῦθεν ἄρ-
 χεσθαι τὴν κίνησιν. ὅλως μὲν οὖν, ὥσπερ εἴρηται, ἥ ὁρεκτικὸν
 τὸ ζῶν, ταύτῃ αὐτοῦ κινητικόν· ὁρεκτικὸν δὲ οὐκ ἄνευ φαν-
 τασίας· φαντασία δὲ πᾶσα ἢ λογιστικὴ ἢ αἰσθητικὴ. ταύ-
 30 τῃς μὲν οὖν καὶ τὰ ἄλλα ζῶα μετέχει.

Σκεπτέον δὲ καὶ περὶ τῶν ἀτελῶν, τί τὸ κινεῖν ἐστίν, **11**
434^a οἷς ἀφ' ἑνὸς μόνον ὑπάρχει αἰσθησις, πότερον ἐνδέχεται φαν-
 τασίαν ὑπάρχειν τούτοις, ἢ οὐ, καὶ ἐπιθυμίαν. φαίνεται γὰρ
 λύπη καὶ ἡδονὴ ἐνοῦσα. εἰ δὲ ταῦτα, καὶ ἐπιθυμίαν ἀνάγκη.
 φαντασία δὲ πῶς ἂν ἐνεῖη; ἢ ὥσπερ καὶ κινεῖται ἀορίστως,
 5 καὶ ταῦτ' ἔνεστι μὲν, ἀορίστως δ' ἔνεστιν. ἡ μὲν οὖν αἰσθητικὴ

22 ὅπου **o**—EW *Si*^l: ὅπου ἂν EW *So* 143, 36 γιγγλυ-
 μός *LCX* *Si*^p 304, 7. 9. 15 *Ph*^p 587, 30 *Th* 121, 12. 13: γιγγλυμ-
 μος E, eras alt. μ, sser τ *E*³: γιγγλυμός UW, [σ eras] V
Th 121, 12. 13C *So* 143, 37: γιγγλυμός S **23** τὸ CWX *So* 143, 38:
 om a SUVy, ins *E*³ (post μὲν ins γὰρ *E*²) **25** (ἔλξει E, corr in
 -ει *E*²) (post ἔλξει add καὶ κινήσει C, sed exp) **26** (δεῖ δὴ y)
 (πέρ om CX) (ἐνταῦθα y) **28** αὐτοῦ b *Th* 121, 19 [ἐαυτοῦ]:
 δ' αὐτοῦ a *So* 144, 2 **29** λογιστικὴ **o**—y *So* 144, 3: λογικὴ y
Th 121, 20 **31** δὲ καὶ **o**—E *Si*^l: δὲ E: καὶ *So* 144, 29 ἀτελῶν a
 SUVW, corr X² *Si*^p 306, 29 *Th* 122, 5 *So* 144, 29: ἄλλων CX: ἀπλῶν y
 (ἐστιν om W)

434^a **1** αἰσθησις b: ἡ αἰσθησις a, corr ἡ *E*³ **3** (λύπη
 et ἡδονήν corr *E*²) ἐνοῦσα **o**—E *Th* 122, 7 *So* 144, 34: ἔχουσα E
4 ἐνείη ECXY: εἴη LSUVW ἢ LCUWXY, ins *E*²: om ESV
5 καὶ [ἢ W] ... ἀορίστως a CWXY *Ph*^c 592, 25: om SUV, suppl
 mg U² ταῦτ' CWXY: ταύτας vel ταύταις E [eras ε vel ις]:
 τούτοις L corr X² cf *Ph*^p 592, 26 *So* 144, 37 (δ' ἔνεστιν eras
 ut v U, suppl mg U²)

φαντασία, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ὑπάρχει, ἢ δὲ βουλευτική ἐν τοῖς λογιστικοῖς· πότερον γὰρ πράξει τόδε ἢ τόδε, λογισμοῦ ἤδη ἐστὶν ἔργον· καὶ ἀνάγκη ἐνὶ μετρεῖν· τὸ μείζον γὰρ διώκει. ὥστε δύναται ἐν ἐκ πλειόνων φαντασμάτων ποιεῖν. καὶ αἴτιον τοῦτο τοῦ δοῦναι μὴ δοκεῖν ἔχειν, ὅτι τὴν ἐκ συλλογισμοῦ οὐκ ἔχει, αὕτη δὲ ἐκείνην. διὸ τὸ βουλευτικὸν οὐκ ἔχει ἢ ὄρεξις· νικᾷ δ' ἐνίοτε καὶ κινεῖ τὴν βούλησιν, ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην, ὥσπερ σφαῖρα, ἢ ὄρεξις τὴν ὄρεξιν, ὅταν ἀκρασία γένηται (φύσει δὲ αἰεὶ ἢ ἄνω ἀρχικωτέρᾳ καὶ κινεῖ)· ὥστε τρεῖς φορὰς ἤδη κινεῖσθαι. 15 τὸ δ' ἐπιστημονικὸν οὐ κινεῖται, ἀλλὰ μένει. ἐπεὶ δ' ἡ μὲν καθόλου ὑπόληψις καὶ λόγος, ἢ δὲ τοῦ καθ' ἕκαστα (ἡ μὲν γὰρ λέγει ὅτι δεῖ τὸν τοιοῦτον τὸ τοιόνδε πράττειν, ἢ δὲ ὅτι τόδε τοῖνον τοιόνδε, καὶ γὰρ δὲ τοιόσδε), ἢ δὴ αὕτη κινεῖ ἢ δόξα, οὐχ ἡ καθόλου, ἢ ἄμφω, ἀλλ' ἡ μὲν ἡρεμοῦσα μάλ- 20 λον, ἢ δ' οὐ.

6 ἄλλοις **a** SUV *Sil*: ἀλλοίοις CWXy cf Ph^p 593, 5 Th 121, 21
 7 λογιστικοῖς LS, corr E³ *Sil*: λογιστοῖς ut v E: λογικοῖς **b**—S (γὰρ] δὲ W) 8 (ἐστὶν ante ἤδη L: post ἔργον y) (ἀνάγκη αἰεὶ μετρεῖν ἐνὶ W)
 9 ἐν om Ph^c 592, 34. 36Dt (πλεόνων E) 10 (τούτου τὸ corr E³, τὸ corr V²) 11 (τὸν X) 13 τὴν βούλησιν **a** CUXy: om SVW (ἐκείνη in ἐκίνει corr X¹ ut v) (σφαῖραν y) ἢ scripsi: ἢ E: ἢ **o**—E corr E³ 14 γένηται **b**, corr E²: ἐνῇ **a** Ph^l (ἀεὶ om y)
 15 ὥστε **a** UXy: ὡς CSVW 16 κινεῖται **a** SUVy *Siv* 311, 8 Ph^l: κινεῖ CWX, γρ. U *Sil* 17 καθόλου **o**—y Ph^l: τοῦ καθόλου y Th 122, 15 (ὁ ante λόγος ins X¹) ἕκαστα **b**—y corr E³ *Sil* Ph^l: ἕκαστον **a** y Th 122, 15 18 ὅτι δεῖ τὸν τοιοῦτον τὸ [eras τὸ E] **a** VW, [om τὸ] y Ph^c 594, 5: ὅτι δεῖ τοῦτον τὸ U: ὅτι τοῦτον δεῖ τὸ S: ὅτι τοῦτον X: τοῦτον C: ὅτι δεῖ τὸ corr C² *Sil* 19 τόδε τοῖνον *Sil* c314, 33: τόδε τὸ νῦν [τὸ eras] E: τόδε νῦν CWXy: τόδε LSUW (τοιόνδε νῦν W) καὶ γὰρ δὲ **o**—L Ph^c 594, 7: καὶ γὰρ δὲ L: καὶ γὰρ *Sil* c314, 34 ἢ δὴ Ph^c 594, 11Dt: ἤδη **o**—y *Sil* c314, 34: καὶ y (αὕτη CX) 20 οὐχ ἢ **o**—CS corr C^x *Sil* Ph^c 594, 12: οὐχὶ CS

Τὴν μὲν οὖν θρεπτικὴν ψυχὴν ἀνάγκη πᾶν ἔχειν ὅτι **12**
 περ ἂν ζῇ καὶ ψυχὴν ἔχει ἀπὸ γενέσεως ἕως φθορᾶς·
 ἀνάγκη γὰρ τὸ γενόμενον αὐξήσιν ἔχειν καὶ ἀκμὴν καὶ
 25 φθίσιν, ταῦτα δ' ἄνευ τροφῆς ἀδύνατον· ἀνάγκη ἄρα ἐνεῖναι
 τὴν θρεπτικὴν δύναμιν ἐν πᾶσι τοῖς φερόμενοις καὶ φθίνουσιν.
 αἰσθησιν δ' οὐκ ἀναγκαῖον ἐν ἅπασιν τοῖς ζώσιν· οὔτε γὰρ
 ὄσων τὸ σῶμα ἀπλοῦν, ἐνδέχεται ἀφὴν ἔχειν, [οὔτε ἄνευ
 ταύτης οἷόν τε οὐθὲν εἶναι ζῶον] οὔτε ὅσα μὴ δεκτικὰ τῶν
 30 εἰδῶν ἄνευ τῆς ὕλης. τὸ δὲ ζῶον ἀναγκαῖον αἰσθησιν ἔχειν,
 εἰ μὴθὲν μάτην ποιεῖ ἢ φύσις, ἔνεκά του γὰρ πάντα ὑπάρ-
 χει τὰ φύσει, ἢ συμπτώματα ἔσται τῶν ἔνεκά του. εἰ οὖν
 πᾶν σῶμα πορευτικόν, μὴ ἔχον αἰσθησιν, φθειροίτο ἂν καὶ
 434^b εἰς τέλος οὐκ ἂν ἔλθοι, ὃ ἐστὶ φύσεως ἔργον· πῶς γὰρ θρέ-
 ψεται; τοῖς μὲν γὰρ μονίμοις ὑπάρχει τὸ ὄθεν πεφύκασιν.
 οὐχ οἷόν τε δὲ σῶμα ἔχειν μὲν ψυχὴν καὶ νοῦν κριτικόν, αἰ-

22 (ὑπερ W) **23** ἔχει a C [corr ex ἔχη?], SUV Ph¹ c598, 9 :
 ἔχοι W : ἔχη γ, X [η in ras, eras οι?], corr V² Si¹ A (ἀπὸ γενέσεως
 om W) ἕως CXy Si^c 316, 31 : ἕως καὶ Si¹ A : καὶ SV : καὶ μέχρι a
 W, [ins μέχρι] U Ph¹ : «ἄχοι» Th 122, 23 **25** (ἐν εἶναι L)
27 ζῶσι o Si¹ c320, 38 Ph^c 598, 17 : ζῶσις Ph^v 598, 18 **28** ὄσων
 b [eras et corr in ὄν X] Si^c 320, 38 cf Th 122, 29 So 146, 24 :
 ὄν a Ph^c 598, 22 ἐνδέχεται ἀφὴν a CWXy Si^c 320, 38 Ph^c 598, 22 :
 ἀφὴν ἐνδέχεται SUV οὔτε... **29** ζῶον del To **29** οἷόν τε οὐθὲν
 o—LW Si^c 318, 22 : οὐθὲν οἷόν τε LW ὅσα μὴ o—CX Si¹ c318, 24
 Ph¹ So 146, 37 : μὴδ' ὅσα CX (τῶν εἰδῶν om γ) **30** (ἔχειν
 αἰσθησιν W) **31** (φύσις e ψυχὴ corr X² : sser ψυχὴ C³)
 (γὰρ om X) πάντα SUW : ἅπαντα LOVXy Si¹ ὑπάρχει b Si¹ :
 ὑπάρξει L, corr X² [eras χ] **32** (τὰ τῇ V)

431^b **2** τὸ L : τοῦτο CSUy : ταῦτα VWX ὅθεν LW Ph^c 599, 19
 cf Si^p 319, 30 : ὅσι CUy : ὅτι SVX **3** (μὲν τὴν ψ. L)

σθησιν δὲ μὴ ἔχειν, μὴ μόνιμον ὄν, γεννητὸν δέ. [ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀγέννητον] διὰ τί γὰρ ἔξει; ἢ γὰρ τῇ ψυχῇ βέλτιον 5 ἢ τῷ σώματι. νῦν δ' οὐδέτερον· ἡ μὲν γὰρ οὐ μᾶλλον νοήσει, τὸ δ' οὐθὲν ἔσται μᾶλλον δι' ἐκείνο. οὐθὲν ἄρα ἔχει ψυχὴν σῶμα μὴ μόνιμον ἄνευ αἰσθήσεως. 8

ἀλλὰ μὴν εἴγε αἰσθη- 8
σιν ἔχει, ἀνάγκη τὸ σῶμα εἶναι ἢ ἀπλοῦν ἢ μεικτόν. οὐχ οἶόν τε δὲ ἀπλοῦν· ἀφῆν γὰρ οὐχ ἔξει, ἔστι δὲ ἀνάγκη 10 ταύτην ἔχειν. τοῦτο δὲ ἐκ τῶνδε δῆλον. ἐπεὶ γὰρ τὸ ζῶον σῶμα ἔμψυχόν ἐστι, σῶμα δὲ ἅπαν ἀπτόν, ἀπτόν δὲ τὸ αἰσθητὸν ἀφῆ, ἀνάγκη καὶ τὸ τοῦ ζῶου σῶμα ἀπτικόν εἶναι, εἰ μέλλει σφύζεσθαι τὸ ζῶον. αἱ γὰρ ἄλλαι αἰσθήσεις δι' ἐτέρων αἰσθάνονται, οἷον ὄσφρησις ὄψις ἀκοή· 15 ἀπτόμενον δέ, εἰ μὴ ἔξει αἰσθησιν, οὐ δυνήσεται τὰ μὲν φεύγειν τὰ δὲ λαβεῖν. εἰ δὲ τοῦτο, ἀδύνατον ἔσται σφύζεσθαι τὸ ζῶον. διὸ καὶ ἡ γεῦσις ἐστὶν ὥσπερ ἀφῆ τις· τρο-

4 μόνιμον ὄν LUWXY : μόνιμον δὲ ὄν [eras δὲ] C: μόνον SV : μόνιμον Ph¹D
γεννητὸν et 5 ἀγέννητον LWX Si^c 320, 25. 34. 39 Ph¹ 599, 28. 32D
Th 123, 20. 24 ut v Alex ap Si 320, 34 Plutarchus ibid 320, 29 :
γέννητον et ἀγέννητον C [sed v eras], SUVX² : γέννητον ἢ ἀγέννητον y :
γεννητὸν Si^l ἀλλὰ μὴν . . . 5 ἀγέννητον L b Alex Plut ap Si 320, 29. 34
Siv 320, 28 Ph¹ 599, 32 Th 123, 20. 24 So 147, 22 : om Si^c 320, 28
del To 5 ἔξει LSU Alex ap Ph 596, 14 Ph^c 595, 37 cf Th 123, 26 :
οὐχ ἔξει VWy, [exp οὐχ] C, [eras οὐχ] X, γρ. U² Plut ap Ph 596, 16
(ἢ γὰρ et 6 ἢ τῷ sser bis οὔτε C^x [«οὔτε κατὰ Πλούταρχον»
mg C^x]) 6 (δ' om S) 7 τὸ b—W Th 123, 29 : τῷ LW
(οὐ μᾶλλον οὐδὲν ἔσται y) (δι'] δ' V) 8 (γε om Si^lA)
9 ἔχει CWXY Ph¹ 603, 15 ἔχοι L Si^l : om SUV (ἀναγκαῖον W)
εἶναι L b—W Ph¹ 603, 16 : post μεικτόν W Si^l 11 ἔχειν LSUVWX
Ph¹ 603, 18 : εἶναι Cy 14 μέλλει LSUVXY : μέλλοι CW Th 124, 4
17 (ἐστι X) 18 τις LCVWX Si^l 324, 9 Ph¹ : τῆς SUy : om
Th 124, 15

ψῆς γὰρ ἐστίν, ἡ δὲ τροφή τὸ σῶμα τὸ ἀπτόν. φόφος δὲ
 20 καὶ χρώμα καὶ ὁσμὴ οὐ τρέφει, οὐδὲ ποιεῖ οὔτ' αὔξῃσιν οὔτε
 φθίσιν. ὥστε καὶ τὴν γεῦσιν ἀνάγκη ἀφήν εἶναι τινα, διὰ
 τὸ τοῦ ἀπτοῦ καὶ θρεπτικοῦ αἰσθησιν εἶναι· αὐται μὲν οὖν
 ἀναγκαῖαι τῷ ζῳῳ, καὶ φανερόν ὅτι οὐχ οἷόν τε ἄνευ
 ἀφῆς εἶναι ζῳον. αἱ δὲ ἄλλαι τοῦ τε εὖ ἔνεκα καὶ γένει
 25 ζῳων ἤδη οὐ τῷ τυχόντι, ἀλλὰ τισίν, οἷον τῷ πορευτικῷ
 ἀνάγκη ὑπάρχειν· εἰ γὰρ μέλλει σφῆζεσθαι, οὐ μόνον δεῖ
 ἀπτόμενον αἰσθάνεσθαι ἀλλὰ καὶ ἄποθεν. τοῦτο δ' ἂν εἴη,
 εἰ διὰ τοῦ μεταξὺ αἰσθητικὸν εἴη τῷ ἐκείνῳ μὲν ὑπὸ τοῦ
 αἰσθητοῦ πάσχειν καὶ κινεῖσθαι, αὐτὸ δ' ὑπ' ἐκείνου. ὥσπερ
 30 γὰρ τὸ κινεῖν κατὰ τόπον μέχρι του μεταβάλλειν ποιεῖ,
 καὶ τὸ ὥσαν ἕτερον ποιεῖ ὥστε ὠθεῖν, καὶ ἔστι διὰ μέσου ἡ
 κίνησις, καὶ τὸ μὲν πρῶτον κινεῖ καὶ ὠθεῖ οὐκ ὠθοῦμενον,
 τὸ δ' ἔσχατον μόνον ὠθεῖται οὐκ ὥσαν, τὸ δὲ μέσον ἄμω,
 435^a πολλὰ δὲ τὰ μέσα, οὕτω καὶ ἐπ' ἀλλοιώσεως, πλὴν ὅτι μένοντος
 ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἄλλοιοί, οἷον εἰ εἰς κηρὸν βράψαι τις,

19 φόφος LCSVX Th 124, 16 : ψόφοι UWy 20 (χρώματα W)
 (οὔτ' om W) 21 (ἀναγκαῖον W) (τινα εἶναι y) 24 (εἶναι τὸ ζ. L) τε
 b Sil : om L Th 124, 20 25 (τῷ₂) τὸ S) 26 (ἀναγκαῖον W) μέλλει
 W cf Sip 324, 33 Th 124, 22 οὐ LS VWy : οὐδὲν CUX μόνον
 LSUVWy : om CX 27 αἰσθάνεσθαι LSUVy sser W Th 124, 22
 So 149, 2 : σῶζεσθαι CWX 29 (αἰσθητικοῦ y) ὥσπερ LSUVWy
 Sic 325, 21 Ph¹ : ὡς CX 30 (γὰρ om y) του LCUWXY Ph¹
 Th 124, 30 So 149, 5 : τοῦτου SV : τοῦ τοῦτο V² (μεταβαλεῖν corr V²)
 32 καὶ τὸ μὲν CWXY : καὶ δὴ τὸ μὲν V : καὶ μὲν δὴ τὸ SU : τὸ δὲ L
 κινεῖ καὶ Ly So 149, 7 : κινεῖν b—y 33 ὠθεῖν X, γρ. mg C

435^a 1 τὰ L Ph^c 605, 3. 6 cf Th 124, 27 : om b καὶ W
 Sic 325, 35 Ph^p 604, 29 Th 124, 28 So 149, 9 : om L b—W (ἔτι
 sser ε V) μένοντος L b—y Ph^c 605, 6 Th 124, 28 : μένον W,
 [sser τ] y 2 ἄλλοιοί LCVWXY Ph^c 605, 7 Th 124, 28 : ἀλλ' S, ut
 v U [sed corr in ἀλλοιοῖ] (εἰ om S)

μέχρι τούτου ἐκινήθη, ἕως ἔβαψεν· λίθος δὲ οὐδέν, ἀλλ' ὕδωρ μέχρι πόρρω· ὁ δ' ἀήρ ἐπὶ πλείστον κινεῖται καὶ ποιεῖ καὶ πάσχει, ἐὰν μένη καὶ εἰς ἤ. διὸ καὶ περὶ ἀνα-⁵ κλάσεως βέλτιον ἢ τὴν ὄψιν ἐξιοῦσαν ἀνακλᾶσθαι, τὸν ἀέρα πάσχειν ὑπὸ τοῦ σχήματος καὶ χρώματος, μέχρι περ οὐ ἂν ἦ εἰς. ἐπὶ δὲ τοῦ λείου ἐστὶν εἰς· διὸ πάλιν οὗτος τὴν ὄψιν κινεῖ, ὥσπερ ἂν εἰ τὸ ἐν τῷ κηρῷ σημεῖον διεδίδοτο μέχρι τοῦ πέρατος.¹⁰

13 Ὅτι δ' οὐχ οἷόν τε ἀπλοῦν εἶναι τὸ τοῦ ζώου σῶμα, φανερόν, λέγω δ' οἷον πύρινον ἢ ἀέρινον. ἄνευ μὲν γὰρ ἀφῆς οὐδεμίαν ἐνδέχεται ἄλλην αἰσθήσιν ἔχειν· τὸ γὰρ σῶμα ἀπτικὸν τὸ ἔμψυχον πᾶν, ὥσπερ εῖρηται. τὰ δὲ ἄλλα ἔξω γῆς αἰσθητήρια μὲν ἂν γένοιτο, πάντα δὲ τῷ¹⁵ δι' ἐτέρου αἰσθάνεσθαι ποιεῖ τὴν αἰσθήσιν καὶ διὰ τῶν μεταξύ. ἢ δ' ἀφῆ τῷ αὐτῶν ἄπτεσθαί ἐστιν, διὸ καὶ τοῦνομα τοῦτο ἔχει. καίτοι καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητήρια ἀφῆ αἰσθάνεται, ἀλλὰ δι' ἐτέρου· αὕτη δὲ δοκεῖ μόνη δι' αὐτῆς. ὥστε

3 τούτου LSVWy Ph¹ So 149, 20 : τοῦ CUX Th 124, 30 (ἕως οὗ ἔβ. V) **4** (πλείον W) **5** μένη L So 149, 23 : μείνη b Ph^p 605, 17. 21 Th 124, 34 **6** ἀνακλᾶσθαι LW Si^p 605, 27 ; 606, 2 Th 124, 35 So 149, 25 : κλᾶσθαι b—W Ph^c 605, 23 [ἀνα- t] **7** (τοῦ χρώματος W) οὗ ἂν b So 149, 26 : ἂν οὗ L **8** ἦ εἰς LCWX So 149, 26 : εἰς ἦ SUVy λείου LCSUVW : τελείου Xy διὸ b Th 124, 37 : διότι L (πάλιν] «πάλιν καὶ W» Bekker, legi non possunt : om L) **9** κινεῖ LSUWY : ἐκίνει CX (εἰ τὸ ἐν om y lacuna relicta) (μέχρι καὶ τοῦ W) **11** (ἀπλοῦν εἶναι post σῶμα L) **12** λέγομεν Uy **13** ἐνδέχεται ἄλλην LCWXy : ἄλλην ἐνδέχεται SUV αἰσθήσιν ἔχειν b So 148, 9 : ἔχειν αἰσθήσιν L **14** ὥσπερ] ὥς Uy **15** αἰσθητήρια LCSUXy Si^p 326, 25 So 148, 20 : αἰσθητικὰ VW μὲν LSUWY Si^p 326, 25 So 148, 20 : om CX πᾶν CX (τὸ X : τοῦ y) **16** (διὰ τοῦ μ. L) **17** (τῷ ἀπτῶν W : τῶν ἀπτῶν y) (ἄπτεσθαί τε ἐστὶν X) **18** (αἰσθητικὰ y) **19** (ἐτέρων L)

20 τῶν μὲν τοιούτων στοιχείων οὐθὲν ἂν εἴη σῶμα τοῦ ζῴου. οὐδὲ
 δὴ γήινον. πάντων γὰρ ἡ ἀφή τῶν ἀπτῶν ἐστὶν ὥσπερ με-
 σότης, καὶ δεκτικὸν τὸ αἰσθητήριον οὐ μόνον ὅσαι διαφο-
 ραὶ γῆς εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἀπτῶν ἀπάντων. καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ὁστοῖς καὶ ταῖς
 25 θριξὶ καὶ τοῖς τοιούτοις μορίοις οὐκ αἰσθανόμεθα, ὅτι γῆς
 435^b ἐστίν. καὶ τὰ φυτὰ διὰ τοῦτο οὐδεμίαν ἔχει αἴσθησιν, ὅτι
 γῆς ἐστίν· ἄνευ δὲ ἀφῆς οὐδεμίαν οἶόν τε ἄλλην ὑπάρχειν,
 τοῦτο δὲ τὸ αἰσθητήριον οὐκ ἔστιν οὔτε γῆς οὔτε ἄλλου τῶν
 4 στοιχείων οὐδενός.

4 φανερόν τοίνυν ὅτι ἀνάγκη μόνης ταύτης
 5 στερισκόμενα τῆς αἰσθήσεως τὰ ζῶα αποθνήσκουσιν· οὔτε γὰρ
 ταύτην ἔχειν οἶόν τε μὴ ζῶον, οὔτε ζῶον ὃν ἄλλην ἔχειν
 ἀνάγκη πλὴν ταύτης. καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν ἄλλα αἰσθητὰ
 ταῖς ὑπερβολαῖς οὐ διαφθείρει τὸ ζῶον, οἷον χρῶμα
 καὶ φθορὰ καὶ ὁσμή, ἀλλὰ μόνον τὰ αἰσθητήρια, ἂν μὴ
 10 κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἂν ἅμα τῷ φῶφι ὥσιν γένηται
 καὶ πληγῇ, καὶ ὑπὸ ὀραμάτων καὶ ὁσμῆς ἕτερα κινεῖται,
 ἢ τῇ ἀφῇ φθείρει. καὶ ὁ χυμὸς δὲ ἢ ἅμα συμβαίνει
 ἀπτικὸν εἶναι, ταύτῃ φθείρει. ἡ δὲ τῶν ἀπτῶν ὑπερβολή,

22 αἰσθητήριον LCSUVX *Si*^l: αἰσθητικὸν Wy (ῥσαι] ὡς *Si*^lA)

23 (θερμοῦ καὶ om y) 24 (ἀπτῶν ἀπάντων ex ἀπάντων ἀπτῶν C^x)

(ταῖς] τοῖς y) 25 γῆς LCUWXY *So* 149, 26: γῆ SV

435^b 1 ἔχει αἴσθησιν b—W: αἰσθησιν ἔχει LW 2 γῆ SV ἐστίν
 LSWXY: εἰσὶν CVX οἶόν τε ἄλλην LCSUX *So* 148, 28: ἄλλην οἶόν

τε VWy 4 (ταύτης om *Ph*^lD) 5 αἰσθήσεως LSUVWY *Ph*^l *Th* 125, 33:
 αἰσθήσεως ἀφῆς CX ἀποθνήσκουσιν b—W *So* 148, 30: ἀποθνήσκει LW

Ph^lD 6 (οἶόν τε ἔχειν y) ζῶον.] ζῶον ὃν Wy ὃν LCWY
Ph^l: om SUVY 8 διαφθείρει b: φέρει L: φθείρει *Ph*^l cf

Th 125, 37 9 (καὶ, om y) ἂν μὴ] ἀλλὰ CX 10 (κατὰ] ἢ κατὰ L)

(ἂν om W) 12 (ἄ] ὅς [?] y: om L) (δὲ om U) 13 (ἀπτικὸς y)

(ταύτην y)

οἶον θερμῶν καὶ ψυχρῶν καὶ σκληρῶν, ἀναιρεῖ τὸ ζῶον·
 παντὸς μὲν γὰρ ὑπερβολὴ αἰσθητοῦ ἀναιρεῖ τὸ αἰσθητήριον, 15
 ὥστε καὶ τὸ ἄπτὸν τὴν ἀφήν, ταύτη δὲ ὥρισταί τὸ ζῆν·
 ἄνευ γὰρ ἀφῆς δέδεικται ὅτι ἀδύνατον εἶναι ζῶον. διὸ ἡ
 τῶν ἄπτων ὑπερβολὴ οὐ μόνον τὸ αἰσθητήριον φθείρει, ἀλλὰ
 καὶ τὸ ζῶον, ὅτι ἀνάγκη μόνην ἔχειν ταύτην. τὰς δ' ἄλ-
 λας αἰσθήσεις ἔχει τὸ ζῶον, ὥσπερ εἴρηται, οὐ τοῦ εἶναι 20
 ἕνεκα ἀλλὰ τοῦ εἶναι, οἶον ὄψιν, ἐπεὶ ἐν ἀέρι καὶ ὕδατι,
 ὅπως ὁρά, ὅλως δ' ἐπεὶ ἐν διαφανεί, γεῦσιν δὲ διὰ τὸ
 ἡδὺ καὶ λυπηρόν, ἵνα αἰσθάνηται τὸ ἐν τροφῇ καὶ ἐπιθυμῇ
 καὶ κινῆται, ἀκοὴν δὲ ὅπως σημαίνεται τι αὐτῷ, γλωτταν
 δὲ ὅπως σημαίνει τι ἐτέρῳ.

25

14 (θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ σκληρὸν L) 15 ὑπερβολὴ αἰσθητοῦ LW
 Th 126, 10 So 148, 37: αἰσθητοῦ ὑπερβολὴ b—W (αἰσθητήριον]
 αἰσθητικὸν y) 16 (καὶ om W) (τὸ ἄπτὸν corr in τοῦ ἄπτου V¹)
 ὥρισταί LWy So 148, 38: διώρισταί CSUVX ζῆν SUy: ζῶον LCVWX
 17 (εἶναι τὸ ζῶον C, τὸ eras) (διὸ καὶ ἡ V) 18 (τὰ αἰσθητήρια y)
 19 (ταύτην ἔχειν W) 21 (ἐν om X) 22 ὥπως CWX So 150, 36:
 πῶς L Ph¹D: om SUVy (ὅλως] καὶ ὅλως X: ἄλλως C) (διαφανέ]
 διαφορᾷ y) γεῦσιν L b—y Ph¹: γεῦσις y δὲ LSUWy Ph¹
 So 150, 37: τε CVX 23 (τὸ ἐν τροφῇ om W) (τροφῇ y)
 24 κινεῖται Uy σημαίνεται τι Bhl: «πρὸς τὸ σημαίνεσθαι τι» Th 126, 20:
 σημαίνεται [om τι] L: σημαίνει τι b Ph¹ So 151, 2 αὐτῷ LCUVy:
 αὐτῷ SWX (γλωτταν δὲ] γλωτταν δ' ὅδ' y: καὶ γλωτταν L)

Codicis E fragmenta recensionis a vulgata diversae.

I.

(Fol. 185^v; cf cum 412^a 3—13)

185^v Ἐπεὶ δὲ τὰ παραδεδομένα περὶ ψυχῆς παρὰ τῶν ἄλλων, 412^a
ἐφ' ὅσον ἕκαστος ἀπεφήνατο τῶν πρότερον, εἴρηται σχεδόν.
νῦν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς πάλιν ἐπανίωμεν πειρώμενοι διορίσαι·
τί ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τίς ἂν εἴη λόγος αὐτῆς κοινότατος.
5 χωρίζομεν δὴ τὰς μὲν οὐσίας ἀπὸ τῶν ὄντων τῶν ἄλλων·
τῆς δὲ οὐσίας τὸ μὲν ὡς ὕλην λέγεσθαι τίθεμεν, ὃ καθ' αὐτὸ
〈μὲν οὐκ ἔστι τόδε τι, τὸ〉 δὲ ἡ μορφή, τὸ δ' ἐκ τούτων.
ἔστι δ' ἡ μὲν ὕλη δυνάμει, τὸ δ' εἶδος ἐντελέχεια, αὕτη δ' 10
ὑπάρχει διχῶς, ἢ γὰρ ὡς ἡ ἐπιστήμη, ἢ ὡς τὸ θεωρεῖν,
10 οὐσαὶ δὲ μάλιστα δοκοῦσιν εἶναι τὰ σώματα καὶ τούτων τὸ
φυσικά·

7 μὲν . . . τὸ suppl To

II.

(Fol. 1^r et ^v; cf cum 414^b 13—416^a 9)

1^r . . . δὲ χυμὸς ὥσπερ ἡδυσμα τούτοις ἐστίν· διόπερ ὅσα 414^b
ἔχει τῶν ζώων ἀφήν, πᾶσιν ὑπάρχει καὶ ὄρεξις. περὶ δὲ 15
φαντασίας ἄδηλον καὶ ὑστερον ἐπισκεπτέον. ἐνίοις δὲ ταῦτα
τε ὑπάρχει καὶ τὸ κατὰ τόπον κινητικόν, τοῖς δ' ἔτι πρὸς

4 ετι corr in επι

τούτοις διάνοια καὶ νοῦς, οἷον ἀνθρώπῳ καὶν εἴ τι ἄλλο 5
 ζῶν ἑτερόν ἐστι τοιοῦτον ἢ καὶ τιμιώτερον. δῆλον οὖν
 20 ὡς ὁμοίως σχήματος καὶ ψυχῆς εἰς ἂν εἴη λόγος. οὔτε
 γὰρ ἐκεῖ σχῆμα παρὰ τρίγωνον ἐστι καὶ τὰ ἐφεξῆς, οὔτ'
 ἐνταῦθα ψυχὴ παρὰ τὰς εἰρημένους. γένοιτο δ' ἂν καὶ ἐπὶ
 τῶν σχημάτων λόγος, ὅς ἐφαρμόσει πᾶσιν, οὐκ ἔσται 10
 25 μέντοι ἴδιος οὐθενὸς σχήματος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς εἰρη-
 μέναις ψυχαῖς. διὸ γελοῖον ζητεῖν τὸν κοινὸν λόγον καὶ ἐπ'
 ἄλλων καὶ ἐπὶ τούτων, ὅς οὐκ ἔσται οὐθενὸς τῶν ὄντων ἴδιος,
 οὐδὲ κατὰ τὸ οἰκτεῖον καὶ ἄτομον εἶδος, τὸν τοιοῦτον ἀφέντας.
 παραπλησίως δὲ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν σχημάτων, ἔχει καὶ τὰ 15
 30 περὶ τὴν ψυχὴν· αἰεὶ γὰρ ἐν τῷ ἐφεξῆς ὑπάρχει δυνάμει τὸ πρότε-
 ρον ἐπὶ τε τῶν σχημάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐμφύχων, λέγω δ' ὥσπερ
 ἐν τετραγώνῳ μὲν τρίγωνον, ἐν αἰσθητικῷ δὲ τὸ θρεπτικόν. ὥστε
 καὶ καθ' ἕκαστον δεῖ ζητεῖν τίς ἢ ἐκάστου ψυχῇ, οἷον τίς φυτοῦ
 καὶ τίς ἀνθρώπου καὶ τίς θηρίου. διὰ τίνα δ' αἰτίαν τῷ 20
 415 ἑφεξῆς οὕτως ἔχουσι, σκεπτέον. ἄνευ μὲν γὰρ τοῦ θρεπτικοῦ οὐ-
 θέν ἐστιν αἰσθητικόν· τοῦ δ' αἰσθητικοῦ χωρίζεται τὸ θρεπτι-
 κόν, οἷον ἐν τοῖς φυτοῖς. πάλιν δ' ἄνευ τοῦ ἀπτικοῦ οὐδεμία
 τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, ἀπὴ δ' ἄνευ τῶν ἄλλων ὑπάρχει·
 5 πολλὰ γὰρ ἐστι τῶν ζῶων, αὐτὸ οὔτ' ὄψιν ἔχει οὔτ' ἀκοήν. καὶ 25
 τῶν αἰσθητικῶν δὲ κινήσεις τοῖς μὲν ὑπάρχει τοῖς δ' οὐχ
 ὑπάρχει· τελευταῖον δὲ διάνοια καὶ λογισμός· οἷς μὲν γὰρ
 ὑπάρχει λογισμός, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν εἰρημένων,
 10 οἷς δ' ἐκείνων ἕκαστον, οὐ πᾶσιν ὑπάρχει λογισμός. ἀλλὰ τὰ
 μὲν οὐδὲ φαντασίαν ἔχει μόνον. ὅτι μὲν οὖν ὁ περὶ τούτων 30
 ἐκάστου λόγος οἰκειότατος περὶ ψυχῆς ἐστί, δῆλον.

4 Ἀνάγκη δὲ τὸν περὶ τούτων μέλλοντα πραγματεύεσθαι

11 μεντοιδός 17 ἐπὶ₂] ἐπὶ τε 18 θρεπτικόν 20 τίς₂] τῆς
 τῷ] το 26 οὐκ 27 διάνοια] δια

λαβεῖν τί ἕκαστον αὐτῶν ἐστίν, εἰδ' οὕτω περὶ τῶν ἔχο- 15
 μένων καὶ τῶν ἄλλων ποιῆσθαι τὴν ἐπίσκεψιν. εἰ δὲ δεῖ
 35 λέγειν τί ἕκαστον, οἷον τί τὸ νοητικὸν ἢ τί τὸ αἰσθητικὸν ἢ
 θρεπτικόν, πρότερον λεκτέον τί τὸ νοεῖν καὶ τί τὸ αἰσθάνεσθαι·
 αἱ γὰρ πράξεις καὶ αἱ ἐνέργειαι πρότεραι κατὰ τὸν λόγον 20
 εἰσὶ τῶν δυνάμεων. ἀλλὰ μὴν εἴ γε ταῦτα πρότερον ἔτι
 τούτων διοριστέον τὰ ἀντικείμενα, οἷον περὶ τροφῆς καὶ αἰ-
 40 σθητοῦ καὶ νοητοῦ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ὥστε πρῶτον ||
 1^α περὶ τροφῆς καὶ γεννήσεως λεκτέον· αὕτη γὰρ ἡ ψυχὴ καὶ
 τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει πρώτη καὶ κοινοτάτῃ, ψυχῆς δ' ἐστὶ δύ- 25
 ναμις, καθ' ἣν ὑπάρχει τὸ ζῆν πᾶσιν. ἥς ἔργον ἐστὶ γέννη-
 σις καὶ τὸ χρῆσθαι τροφῇ· τοῦτο γὰρ ἔργον μάλιστα φυσικόν
 45 πᾶσι τοῖς ζῶσιν, ὅσα μὴ ἀτελῇ ἢ πιρῶματά ἐστιν, ἢ αὐτό-
 ματον ἔχει τὴν γένεσιν, τὸ ποιῆσαι οἷον αὐτὸ ἕτερον, ζῶον
 μὲν ζῶα, φυτὸν δὲ φυτά, ἵνα τοῦ αἰεὶ καὶ τοῦ θείου μετέχῃ ἕκα-
 στον ὃν δύναται τρόπον· πάντα γὰρ ἐκείνου ὀρέγεται, κἀκείνου 415
 ἕνεκα πράττει ὅσα πράττει κατὰ φύσιν. τὸ γὰρ οὗ ἕνεκα διττόν.
 50 τὸ μὲν οὐ, τὸ δὲ ᾧ· ἐπεὶ οὖν οὐ τῇ συνεχείᾳ τοῦ αἰεὶ καὶ τοῦ
 θείου δύναται κοινωνεῖν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ αἰεὶ ἀριθμῶ 5
 εἶναι οὐθὲν τῶν φθαρτῶν· ὃν τρόπον ἐπιβάλλει, τοῦτον ἕκαστον
 διηγάνει, τὸ μὲν μᾶλλον, τὸ δὲ ἥττον· καὶ διαμένει οὐκ αὐτό,
 ἀλλ' οἷον αὐτό, ἀριθμῶ μὲν οὐχ ἓν, εἶδει δ' ἓν. ἔστι δ' ἡ
 55 ψυχὴ ἀρχὴ τοῦ ζῶντος σώματος, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ αἷτιον
 λέγεται πολλαχῶς. ὁμοίως δ' ἡ ψυχὴ τοὺς τρεῖς τρόπους αἰτία 10
 τοὺς διωρισμένους· καὶ γὰρ ὅθεν ἡ κίνησις καὶ οὗ ἕνεκα
 καὶ ὡς οὐσία τῶν ἐμφύχων σωμάτων ἐστὶν ἡ ψυχὴ. ὅτι μὲν
 οὖν ὡς οὐσία δῆλον· τοῦ γὰρ εἶναι ἡ οὐσία αἷτιον πᾶσι,
 60 τὸ δὲ ζῆν τοῖς ζῶσι τὸ εἶναι ἐστίν, αἷτιον δὲ καὶ ἀρχὴ ἡ

42 ἐστίν 43 πασις 44 φυσικόν] φυσι (= φύσει?) 46 αὐτο· οἷον
 49 του 52 ἐπιβάλλειν 53 οἰγγανει 56 ὅμως 60 αιτια

15 ψυχὴ τούτου ἐστίν, φανερόν δὲ καὶ ὡς τὸ οὐ ἕνεκα ἡ ψυχὴ·
 καὶ γὰρ ἡ φύσις ἕνεκά του ποιεῖ ὥσπερ ὁ νοῦς, καὶ τοῦτ'
 ἐστὶν αὐτῆς τὸ τέλος. καὶ ἡ ψυχὴ τοιοῦτον ἐν τοῖς κατὰ
 φύσιν, καὶ πᾶν τὸ σῶμα ὄργανον τῇ ψυχῇ· ὥσπερ δὲ τὸ
 20 τῶν ζώων, καὶ τὸ τῶν φυτῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ οὐδὲν ἡ κίνησις 65
 πρῶτον ἡ κατὰ τόπον, τοῦτό ἐστι ψυχὴ· ἀλλ' οὐ πᾶσι τοῖς
 ζώοις ἡ τοιαύτη ὑπάρχει δύναμις. ἔτι δ' ἀλλοίωσις καὶ αὔξη-
 σις κατὰ ψυχὴν· ἡ μὲν γὰρ αἴσθησις δοκεῖ τις ἀλλοίωσις
 25 εἶναι, μὴ ἔχον δὲ ψυχὴν οὐδὲν ἂν αἰσθαιτο. ὁμοίως δὲ καὶ
 περὶ αὐξήσεως καὶ φθίσεως ἔχει. οὐδὲν γὰρ αὐξάνεται οὐδὲ 70
 φθίνει φυσικῶς μὴ τρεφόμενον, οὐδὲ τρέφεται μὴ ζωῆς με-
 τέχον. ἀλλὰ τοῦτο Ἐμπεδοκλῆς οὐκ εἴρηκεν ὀρθῶς, προστιθεὶς
 416· τὴν αὔξησιν συμβαίνειν τοῖς φυτοῖς κάτω μὲν διὰ τὸ τὴν
 γῆν φύσει οὕτω φέρεσθαι, ἄνω δὲ διὰ τὸ πῦρ. οὔτε γὰρ
 τὸ κάτω καὶ ἄνω λαμβάνει ὀρθῶς· οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ ἐκάστου 75
 τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω καὶ τοῦ παντός· ἀλλ' ὡς ἡ κεφαλὴ τῶν
 5 ζώων, οὕτως ἡ ῥίζα τῶν φυτῶν ἐστίν· τὸ δὲ αὐτὸ δεῖ λέγειν
 ὄργανον, ὧν ἂν ᾗ τὸ αὐτὸ ἔργον. ἔτι δὲ τί τὸ συνέχον εἰς
 τὰναντία φερομένων; τοῦτο γὰρ αἷτιον τὸ τῆς αὐξήσεως καὶ
 τροφῆς· εἰ δὲ μή, οὐδὲν κωλύσει δι —

80

62 φυσι 65 κίνησις 69 αἰσθαιτο 71 μὴ τρεφόμεν

III.

(Fol 2^r et ^v; cf cum 421^a 5—422^a 23)

421· ὅτι οὐ δέχονται τὸν ἀέρα οὐδ' ἀναπνεύουσιν· δι' ἣν δ' 2^r
 8 αἰτίαν, ἕτερος ἐστὶ περὶ αὐτῶν λόγος. 9 Περὶ δὲ ὁσμῆς καὶ
 τοῦ ὁσφραντοῦ οὐκ ἔστι ῥᾶδιον διορίσαι ὁμοίως τοῖς εἰρημέ-
 νοις αἰσθητοῖς, τί ἐστὶν ἡ ὁσμὴ οὕτως ὡς ὁ φῶς καὶ τὸ φῶς,
 10 αἷτιον δ' ὅτι οὐκ ἔχομεν ἀκριβῆ ταύτην τὴν αἴσθησιν, ἀλλὰ 5

χειρίστα ὁσμᾶται ἄνθρωπος τῶν ζώων, καὶ οὐδεμίαν ἄνευ
τοῦ λυπηροῦ καὶ ἡδέος δύναται αἰσθῆσθαι ὁσμὴν, ὥς τοῦ αἰ-
σθητηρίου ὄντος οὐκ ἀκριβοῦς. ὥσπερ οὖν τοῖς σκληροφθάλ-
μοις ἀδήλους εἰκὸς εἶναι τὰς διαφορὰς τῶν χρωμάτων καὶ 15
10 συγκεχυμένας, ἀλλὰ τῷ φοβερῷ καὶ τῷ ἀφόβῳ διορίζειν μόνον.
οὕτως καὶ τὰ περὶ τὰς ὁσμάς τοῖς ἀνθρώποις, ἐπεὶ ἔοικέ
τε ἀνάλογον ἔχειν πρὸς γεῦσιν καὶ ὅμοια τὰ εἶδη τῶν
χυμῶν τοῖς τῆς ὁσμῆς, ἀλλὰ τὴν γεῦσιν ἔχομεν ἀκριβεστέραν
διὰ τὸ εἶναι ἀφήν τινα αὐτὴν· <ταύτην> δ' ἔχει τὴν αἰ-
15 σθησιν ἀκριβεστάτην ἄνθρωπος· ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις 20
λείπεται πολλῶν ζώων, τῶν δ' ἀπῶν αἰσθάνεται μάλιστα
ἀκριβῶς. διὸ καὶ φρονιμώτατον τῶν ζώων ἐστίν. σημεῖον
δέ· καὶ γὰρ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων εὐφρεῖς, οἱ δ' ἀφρεῖς
εἰσὶ παρ' οὐδὲν αἰσθητήριον ἕτερον ἀλλὰ παρὰ ταύτην. ὦν
20 μὲν γὰρ ἡ σὰρξ μαλακὴ, εὐφρεῖς, οἱ δὲ σκληρόσαρκοι ἀφρεῖς 25
τὴν διάνοιαν. ἔστι δ' ὥσπερ χυμὸς ὁ μὲν γλυκὺς ὁ δὲ πικρὸς,
καὶ ὁσμαὶ τὸν αὐτὸν ἔχουσαι τρόπον. ἀλλὰ τὰ μὲν ἔχει τὴν
ἀνάλογον ὁσμὴν καὶ χυμόν, τὰ δὲ τοῦναντίον. ὁμοίως δὲ καὶ
δριμεῖα καὶ αὐστηρὰ καὶ ὀξεῖα καὶ λιπαρὰ ἐστὶν ὁσμῆ. 30
25 ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται διὰ τὸ μὴ σφόδρα διαδήλους εἶναι
τὰς ὁσμάς ὥσπερ τοὺς χυμούς, ἀπὸ τούτων εἴληφε τὰ ὀνό-
ματα καθ' ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων· ἡ μὲν γλυκεῖα κρό- 421^b
κου καὶ μέλιτος, ἡ δὲ δριμεῖα θύμου καὶ τῶν τοιούτων
τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔστι δ' ὥσπερ
30 καὶ ἡ ἀκοὴ καὶ ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων τοῦ τε ἀκουστοῦ

6 ὁ ἄνθρ. P 7 αἰσθάνεσθαι P 9 εἰκὸς om P 10 τῷ₂ om P
11 τὰ om P 14 αὐτὴν om P ταύτην om E_a 16 τῶν δ' ...
ἀκριβῶς] vulgatam P, sed πολλῶν pro πολλῷ 18 post ἀνθρώπων add
οἱ μὲν P 19 ἕτερον αἰσθητήριον P 21 ὁ μὲν χυμὸς P 22 καὶ ...
τρόπον] οὕτω καὶ ὁσμαί (= vulg.) P 25 εἴρηται] εἶπομεν P εἶναι
διαδήλους P 26 ἀπο τε τούτων E_a 27 καδ'] καὶ E_a μὲν γὰρ γλ. P

5 καὶ ἀνηκούστου καὶ ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου, καὶ ἡ ὁσφρη-
 σις τοῦ ὁσφραντοῦ καὶ ἀνοσφράντου. ἀνοσφραντον δὲ τὸ μὲν
 παρὰ τὸ ὅλως ἀδύνατον ἔχειν ὁσμὴν, τὸ δὲ μικρὰν ἔχον
 καὶ τὸ φαύλην, ὥσπερ τὸ ἄγευστον ὡσαύτως λέγεται. ἔστι δὲ
 καὶ ἡ ὁσφρησις διὰ τοῦ μεταξὺ, οἷον ὕδατος καὶ ἀέρος· καὶ 35
 10 γὰρ τὰ ἐνυδρα φαίνεται αἰσθανόμενα ὁσμῆς, καὶ τὰ ἔναιμα
 καὶ ἄναιμα ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ ἀέρι· καὶ γὰρ
 τούτων ἔνια πόρρωθεν ἀπαντᾷ πρὸς τὴν τροφὴν αἰσθανό-
 μενα τὴν ὁσμὴν· διὸ καὶ ἔχει ἀπορίαν εἰ πάντα μὲν ὡσαύτως
 ὁσμάται, ὁ δ' ἄνθρω- || πος ἀναπνέων, μὴ ἀναπνέων δὲ 2^ο
 15 ἀλλ' ἢ κατέχων τὸ πνεῦμα ἢ ἐκπνέων οὐκ ὁσμάται, οὔτε 41
 πόρρω οὔτ' ἐγγύς, οὔδ' ἂν ἐπιθῇ τις εἰς τὸν μυκτῆρα ἐντός.
 καὶ τὸ μὲν ἐπ' αὐτῷ τῷ αἰσθητηρίῳ τιθέμενον ἀναίσθητον
 εἶναι κοινὸν πάντων· ἀλλὰ τὸ ἄνευ τοῦ ἀναπνεῖν μὴ αἰσθά-
 νεσθαι ἴδιον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἐστίν· τοῦτο δὲ πειραμένω 45
 20 δῆλον. εἰ οὖν τὰ ἄναιμα μὴ ἀναπνεῖ, ἐτέρων ἂν τινα ἔχοι
 αἰσθησιν παρὰ τὰς λεγομένας. ἀλλ' εἴπερ τῆς ὁσμῆς αἰσθά-
 νεται, ἀδύνατον· ἡ γὰρ τοῦ ὁσφραντοῦ καὶ εὐώδους καὶ δυσώ-
 δους αἰσθησις ὁσφρησίς ἐστιν. φαίνεται δὲ καὶ φθειρόμενα
 ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ὁσμῶν ὑφ' ὧν περ καὶ ἄνθρωπος, οἷον ἀσφάλ- 50
 25 του καὶ θείου καὶ τῶν τοιούτων. ὁσφραίνεσθαι μέντοι νῦν ἀναγ-
 καῖον, ἀλλ' οὐκ ἀναπνεῖν. ἀλλ' ἔοικε διαφέρειν τὸ αἰσθητή-
 ριον τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τὸ τῶν ἄλλων ζώων, ὥσπερ
 καὶ τὰ ὄμματα πρὸς τὰ τῶν σκληροφθάλμων· τὸ μὲν γὰρ
 ἔχει πῶμα καὶ ὥσπερ ἑλυτρον τὰς βλεφαρίδας, ἅς ἂν μὴ 55
 30 ἀνασπάσῃ καὶ κινήσῃ, οὐχ ὁρᾷ· τὰ δὲ σκληρόφθαλμα οὐκ

32 ὁσφρητου E_a

34 ὥσπερ... ὡσαύτως] ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἄγευστον P

35 τῶν P [v m³]

36 καὶ ὁσμῆς καὶ P

39 τὴν] πρὸς τὴν P

ἀπορίαν ex ἀπορείαν E_a

42 οὐδ'] οὔτ' P

46 ἀναπνεῖν E_a

ἔχη P

50 ὑφ' ὧν P

51 νῦν om P

55 ἔχον P

ἑλυτρον P

56 κινήσει P

ἔχει, ἀλλ' εὐθὺς ὁρά. ὅ τι ἂν τεθῇ ἐν τῷ διαφανεῖ· οὕτω
καὶ τὸ ὁσφραντικὸν αἰσθητήριον τοῖς μὲν ἀκάλυφον εἶναι, 422^a
ὥσπερ τὸ ὄμμα, τοῖς δὲ δεχομένοις τὸν ἀέρα ἔχειν ἐπικάλυμμα,
60 ὁ ἀναπνεόντων ἀποκαλύπτεσθαι, διευρυνομένων τῶν φλεβῶν
καὶ τῶν πόρων. καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἀναπνέοντα ἐν τῷ ὑγρῷ
οὐκ ὁσμάται, ὅτι ἀνάγκη ἀναπνεύσαντος ὁσφρανθῆναι, ἐν δὲ 5
τῷ ὑγρῷ ἀδύνατον τοῦτο ποιεῖν. ἔστι δ' ἡ ὁσμὴ τοῦ ξηροῦ
ὥσπερ ὁ χυμὸς τοῦ ὑγροῦ· τὸ δ' ὁσφραντικὸν τὸ αἰσθητήριον
65 τὸ δυνάμει τοιοῦτον.

10 Τὸ δὲ γευστὸν ἐστὶν ἄπτὸν τι καὶ τοῦτο αἷτιον τοῦ
μὴ εἶναι αἰσθητὸν διὰ τοῦ μεταξὺ ἀλλοτρίου ὄντος σώμα-
τος· οὐδὲ γὰρ ἡ ἀφή. καὶ τὸ σῶμα, ἐν ᾧ ὁ χυμὸς, τὸ γευ- 10
στὸν, ἐν ὑγρῷ ὡς ὕλη· τοῦτο δ' ἄπτὸν τι. διὸ καὶ εἰ ἐν
70 ὕδατι εἴημεν, αἰσθανόμεθα ἐμβληθέντος γλυκέος, οὐ διὰ
τοῦ μεταξὺ δὲ ἡμῖν ἡ αἰσθησις, ἀλλὰ τῷ μειχθῆναι τῷ ὑγρῷ,
ὥσπερ ποτῶ· τὸ δὲ χρῶμα οὐχ οὕτως ὁράται τῷ μίγνυσθαι 15
οὐδὲ ταῖς ἀπορροαῖς. ὡς μὲν οὖν τὸ μεταξὺ οὐθέν ἐστιν· ὡς
δὲ χρῶμα τὸ ὁρατὸν, οὕτω γευστὸν χυμὸς. οὐθέν δὲ ποιεῖ αἰσθη-
75 σιν χυμοῦ ἄνευ ὑγρότητος, ἀλλ' ἔχει ἐνεργεία ἢ δυνάμει ὑγρό-
τητα, οἷον τὸ ἀλμυρόν· τηκτὸν τε γὰρ αὐτὸ καὶ συντηκτικὸν
τῆς γλώττης. ὥσπερ δὲ καὶ ἡ ὄψις ἐστὶ τοῦ τε ὁρατοῦ καὶ 20
τοῦ ἀοράτου (ὁ γὰρ σκότος ἀόρατος, κρινεῖ δὲ καὶ τοῦτον ἡ
ὄψις), ἔτι τοῦ λίαν λαμπροῦ (καὶ γὰρ τοῦτό πως ἀόρατον,
80 ἄλλον τρόπον καὶ ὁ σκότος), ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀκοή φόφου
τε καὶ σιγῆς, ὧν τὸ

57 εὐθεία P 59 τὸν ἀέρα δεχομένοις P 60 ἀνακαλύπτεσθαι P
62 ἀναπνεύσαντας P 63 τοῦτο om E_a: τοῦτο δὲ ποιεῖν ἐν τῷ ὑγρῷ
ἀδύνατον P 64 τὸ₂ et 65 τὸ om P 70 ὤμεν P ἐμβλ. ἐν γλ. P
71 μειχθῆναι sed ei corr in i E_a 77 καὶ₁ om P 79 ἐπὶ E

IV.

(Fol. 196^r et ^v; cf cum 423^b 8—424^b 18)

423^b εἴρηται πρότερον ὅτι καὶ δι' ὁρέονος ἂν πάντων αἰσθανοί- 196^r
 10 μεθα τῶν ἀπτῶν, καὶ εἰ λανθάνοι διείργων, ὁμοίως ἂν ἔχοι-
 μεν ὥσπερ νῦν ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ ἀέρι· δοκοῦμεν γὰρ
 αὐτῶν θιγγάνειν καὶ οὐθὲν εἶναι διὰ μέσου. ἀλλὰ διαφέρει τούτῳ
 τὰ ἀπτά τῶν ὁρατῶν καὶ φορητικῶν, ὅτι ἐκείνων αἰσθανόμεθα 5
 τῷ τὸ μεταξὺ ποιεῖν τι ἡμᾶς, τῶν δ' ἀπτῶν οὐχ ὑπὸ τοῦ με-
 15 ταξὺ ἀλλ' ἅμα τῷ μεταξὺ, ὥσπερ οἱ διὰ τῆς ἀσπίδος πλη-
 γέντες· οὐδὲ γὰρ ἡ ἀσπίς πληγεῖσα ἐπάταξεν, ἀλλ' ἅμα ἀμ-
 φοῖν συνέβη πληγῆναι. ὅλως δ' ἔοικε καὶ ἡ σὰρξ καὶ ἡ γλῶττα,
 ὡς ὁ ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοήν καὶ 10
 ὁσφρησιν ἔχουσιν, οὕτως ἔχειν πρὸς τὸ αἰσθητήριον ὥσ-
 20 περ ἐκείνων ἕκαστον. αὐτοῦ δὲ τοῦ αἰσθητηρίου ἀποτομένου
 οὔτ' ἐκεῖ οὔτ' ἐνταῦθα γένοιτ' ἂν αἰσθησις. οἷον εἴ τις τὸ
 σῶμα τὸ λευκὸν ἐπὶ τοῦ ὅμματος θείῃ τὸ ἔσχατον. ἥ καὶ δῆλον
 ὅτι ἐντὸς τὸ τοῦ ἀπτοῦ αἰσθητικόν. οὔτω γὰρ ἂν συμβαί- 15
 νοι ὅπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἐπιτιθεμένου γὰρ ἐπὶ τὸ αἰσθητή-
 25 ριον οὐκ αἰσθάνεται, ἐπὶ δὲ τὴν σάρκα ἐπιτιθεμένου αἰσθά-
 νεται· ὥστε μεταξὺ ἄρα τοῦ ἀπτικοῦ ἢ σάρξ. ἀπταὶ μὲν οὖν
 εἰσὶν αἱ διαφοραὶ τοῦ σώματος ἢ σώμα· λέγω δὲ διαφοράς,
 αἷς τὰ στοιχεῖα διορίζουσι, θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ 20
 ὑγρὸν, περὶ ὧν εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῶν στοιχείων. τὸ δὲ
 30 αἰσθητήριον αὐτῶν τὸ ἀπτικόν, καὶ ἐν ᾧ ἡ καλουμένη ἀφή ὑπάρ-
 χει πρώτῳ, τὸ δυνάμει τοιοῦτόν ἐστι μόνιον· τὸ γὰρ αἰσθά-
 424^a νεσθαι πάσχειν τί ἐστίν· ὥστε τὸ ποιοῦν, <οῖον> αὐτὸ ἐνεργεῖα,
 τοιοῦτον ποιεῖ ἐκεῖνο τὸ δυνάμει ὄν. διὸ τοῦ ὁμοίως θερμοῦ 25

1 ἀπάντων ἂν αἰσθανόμεθα P

8 οὔτε E_a

13 γενοστοαναι-

σθησιν E_a17 εσθάνεται E_a

18 αὔται P

20 αἷς] αἱ P

23 πρώτως P

24 οῖον om E_a P

ἢ ψυχροῦ ἢ σκληροῦ ἢ μαλακοῦ οὐκ αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ τῶν ὑπερβολῶν, ὡς ἂν τῆς αἰσθήσεως οἷον μεσότητός τινος οὔτης τῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐναντιώσεως. καὶ διὰ τοῦτο κρί-
νει τὰ αἰσθητά. τὸ γὰρ μέσον κριτικόν· γίνεται γὰρ πρὸς
30 ὅποτερον οὖν αὐτῶν θάτερον τῶν ἄκρων· καὶ δεῖ ὥσπερ τὸ μέλλον λευκοῦ αἰσθησέσθαι ἢ μέλανος μηδέτερον εἶναι ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ δυνάμει, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ ἐπὶ τῆς ἀφῆς μήτε θερμὸν μήτε ψυχρόν. ἔτι δ' ὥσπερ τοῦ τε ὁρατοῦ καὶ 10 τοῦ ἀοράτου ἦν πως ἡ ὄψις, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι τῶν ἀντικειμένων, οὕτω καὶ ἡ ἀφή τοῦ ἀπτοῦ καὶ ἀνάπτου· ἀναπτὸν δὲ τό τε μικρὰν πάμπαν ἔχον διαφορὰν τῶν ἀπτῶν, οἷον πέπονθεν ὁ ἀήρ, καὶ αἱ ὑπερβολαὶ τῶν ἀπτῶν ἀναπτῶν, ὥσπερ τὰ φθαρτικά. καθ' ἑκάστην μὲν οὖν αἰσθησιν εἴρηται ὡς ἐν 15 τύπῳ εἰπεῖν.

40 **12** Καθόλου δὲ περὶ πάσης αἰσθήσεως δεῖ λαβεῖν ὅτι ἡ μὲν αἰσθησίς ἐστι τὸ δεκτικὸν τῶν αἰσθητῶν ἄνευ τῆς ὕλης, οἷον ὁ κηρὸς τοῦ δακτυλίου ἄνευ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ
196^v χρυσοῦ δέχεται τὸ σημεῖον, λαμ-|| βάνει δὲ τὸ χαλκοῦν ἢ χρυ- 20 σοῦν σημεῖον, ἀλλ' οὐχ ἡ χαλκὸς ἢ χρυσοῦς. ὁμοίως δὲ
45 καὶ ἡ αἰσθησίς ἐκάστη ὑπὸ τοῦ ἔχοντος χρῶμα ἢ φῶγον ἢ χυμὸν πάσχει, ἀλλ' οὐχ ἡ ἑκαστον ἐκείνων λέγεται, ἀλλ' ἡ τοιόνδε καὶ κατὰ τὸν λόγον. αἰσθητήριον δὲ πρῶτον, ἐν ᾧ ἡ τοιαύτη δύναμις. ἔστι μὲν οὖν τὸ αὐτὸ, τὸ δ' εἶναι ἔτε- 25 ρον· μέγεθος μὲν γὰρ ἂν τι εἴη τὸ αἰσθανόμενον· οὐ μέντοι
50 τό γε αἰσθητικῶς εἶναι ἢ αἰσθήσει μεγέθει ἐστὶν εἶναι, ἀλλὰ λόγος τις καὶ δύναμις ἐκείνου. φανερόν δ' ἐκ τούτων καὶ διὰ

27 ἂν τοῦ αἰσθητηρίου τῆς E_aP 29 κριτικόν... πρὸς om E_a γὰρ₂] δὲ P 32 ἀλλὰ δυνάμει] δυνάμει δ' ἄμφω P δὲ E_a 34 λοιπαὶ P 36 πάμπαν post ἀπτῶν P 38 ὡς om P 42 δακτύλου E_a 43 χρυσοῦν ἢ χαλκοῦν P σημεῖον E_a 45 καὶ ἡσθησίς E_a χυμὸν ἢ φῶγον P 47 τοιονδὶ P 49 ἂν τι] πάντῃ P 50 εἶναι ἐστὶ P λόγου P 51 καὶ₁ P

τί ποτε τῶν αἰσθητῶν αἰ ὑπερβολαὶ φθείρουσι τὰς αἰσθη-
 80 σεις· ἂν γὰρ ἡ ἢ κίνησις ἰσχυροτέρα τοῦ αἰσθητηρίου, λύ-
 ται ὁ λόγος, τοῦτο δ' ἦν αἰσθησις, ὡςπερανεὶ ἡ συμφω-
 νία καὶ ὁ τόνος σφόδρα κρουομένων τῶν χορδῶν. καὶ διὰ 55
 τί ποτε τὰ φυτὰ οὐκ αἰσθάνεται, ἔχοντά τι μόνιον ψυχι-
 κὸν καὶ πάσχοντα ὑπὸ τῶν ἀπτῶν· καὶ γὰρ φύχεται καὶ
 424^b θερμαίνεται· αἷτιον δὲ τὸ μὴ ἔχειν μεσότητα, μηδὲ τοιαύ-
 την ἀρχήν, οἷαν τὰ εἶδη τῶν αἰσθητῶν δέχεσθαι, ἀλλὰ
 μετὰ τῆς ὕλης πάσχειν. ἀπορήσεις δ' ἂν τις, ἄρα πάθοι ἂν 60
 ὕπ' ὁσμῆς τὸ μὴ δυνάμενον ὁσφρανθῆναι, <ἡ> ὑπὸ χρώματος τὸ
 5 μὴ δυνάμενον ἰδεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, εἰ δ' ἡ
 ὁσμὴ τὸ ὁσφραντόν, εἴ τι ποιεῖ, τὴν ὁσφρησιν ποιεῖ ὁσμῇ.
 ὥστε οὐθὲν πάσχειν τῶν ἀδυνάτων ὁσφρανθῆναι. ὁ δ' αὖ-
 τὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· οὐδὲ τῶν δυνατῶν, ἀλλ' ἡ 65
 αἰσθητικὸν ἕκαστον. ἅμα δὲ δῆλον καὶ οὕτως. οὔτε γὰρ
 10 φόφος οὔτε τὸ φῶς καὶ σκότος οὔτε ἡ ὁσμὴ οὐθὲν ποιεῖ τὰ
 σώματα, ἀλλ' ἐν οἷς ἐστίν, οἷον ἀήρ ὁ μετὰ τῆς βροντῆς
 διέστησε τὸ ξύλον. ἀλλὰ δὴ τὰ ἀπτά καὶ οἱ χυμοὶ ποιοῦσιν· εἰ
 γὰρ μή, ὑπὸ τίνος ἂν πάσχοι τὰ ἄψυχα ἢ ἀλλοιοῖτο; ἄρ' 70
 οὐκ ἀκρίβεια ποιεῖ; ἢ οὐ πᾶν σῶμα παθητικὸν ὕπ' ὁσμῆς.
 15 καὶ φόφου· καὶ τὰ πάσχοντα ἀόριστα, καὶ οὐ μένει, οἷον
 ἀήρ· ὅζει γὰρ ὡς παθὼν τι. τί οὖν ἐστὶ τὸ ὁσμεῖσθαι παρὰ
 τὸ πάσχειν τι; ἢ τὸ μὲν ὁσμεῖσθαι αἰσθάνεσθαι, ὁ δ'
 ἀήρ παθὼν τοῦτο ταχὺ αἰσθητὸς γίγνεται. 75

52 φείρουσι E_A : φθίνουσι P 53 ἡ ἢ E_A : ἡ P 54 ὡςπερ καὶ P
 57 πάσχοντά τι P 59 οἷον E_A 61 ἡ om E_AP 64 ὥστε ...
 ὁσφρανθῆναι] vulgatam P δυνατον E_A 70 εἰ ἀλλοιοῖ P 71 ἡ om E_A
 73 γοῦν P παθοντι E 74 ὁσμεσθαι αἰσθάνεσθαι E_A 75 πανθῶν E_A
 ταχέως P

Specimina recensitionis Vaticanæ in codice P servatæ.

I.

(412^b 9—23)

412^b

καθόλου μὲν οὖν εἴρη-

10 ται τί ἐστὶν ἡ ψυχὴ, ὅτι οὐσία ἡ κατὰ τὸν λόγον. τοῦτο
δὲ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ τοιῷδὲ σώματι, ὥσπερ εἰ ἦν ὅτιοῦν
τῶν ὀργάνων φυσικὸν σῶμα, οἷον πρίων· ἦν γὰρ ἂν τὸ
πρίονι εἶναι ἡ οὐσία αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦτο· διὸ ἀπ-
ελθούσης οὐκέτ' ἂν ἦν πρίων, ἀλλ' ἢ ὁμωνύμως. νῦν δ' ἐστὶ
15 πρίων· οὐ γὰρ τοιοῦτου σώματος ἡ ψυχὴ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ
ὁ λόγος, ἀλλὰ φυσικοῦ τοιοῦδὲ ἔχοντος κινήσεως καὶ στά-
σεως ἀρχὴν ἐν ἑαυτῷ. δεῖ δὲ σκοπεῖν ὥσπερ εἵπομεν ἐπὶ
τῶν μερῶν ὁτιοῦν. εἰ γὰρ ἦν ὁ ὀφθαλμὸς ζῶν, ἦν ἂν
τούτου ψυχὴ ἡ ὄψις· αὕτη γὰρ οὐσία ὀφθαλμοῦ ἡ κατὰ τὸν
20 λόγον. ὁ δ' ὀφθαλμὸς ὕλη ὄψεως· ἀπελθούσης δ' οὐκ ἔτι
ὁ ὀφθαλμὸς ἀλλ' ἢ ὁμωνύμως, ὥσπερ εἰ τὸν λίθινον ὀφθαλ-
μὸν φαίημεν εἶναι. ὁ δὲ ἐπὶ ἐνὸς μέρους, τοῦτο δεῖ λαβεῖν
ἐπὶ ὅλου τοῦ ζώντος σώματος·

II.

(413^a 3—414^a 15)

ὅτι μὲν

οὖν ἔτι μέρη ἔνια τῆς ψυχῆς ἢ ἡ ὅλη, εἰ μεριστή, οὐκ
5 ἔστι χωριστὴ τοῦ σώματος, οὐ ἐστὶ ψυχὴ, οὐκ ἄδηλον· ἐνίων

γὰρ ἡ ἐντελέχεια αὐτῶν τῶν μερῶν ἐστίν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐννια οὐδέν κωλύει. οὐ γὰρ ἐστὶ σώματος ἐντελέχεια οὐδενός. ἔτι ἀδηλον εἰ οὕτως ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος ἐντελέχεια ὥσπερ πλωτῆρ πλοίου. ὥς μὲν οὖν εἰπεῖν τύπῳ περὶ ψυχῆς εἰρήσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

10

2 Ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν ἀσαφῶν μὲν φανερωτέρων δὲ τὸ σαφές γίνεται καὶ κατὰ τὸν λόγον γνωριμώτερον, πειρατέον πάλιν οὕτω γ' ἐπελθεῖν περὶ αὐτῆς· οὐ γὰρ μόνον τὸ ὅτι δεῖ ἔχειν τὸν λόγον τὸν ὀριστικόν, ὥσπερ οἱ πλείστοι τὸν ὅρον λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἐνυπάρχειν. νῦν δ' ὥσπερ 15 συμπεράσμα οἱ λόγοι τῶν ὅρων εἰσίν, οἷον τί ἐστὶ τετραγωνισμός; τὸ ἴσον ἑτερομήκει ὀρθογώνιον εἶναι ἰσόπλευρον· οὗτος μὲν γὰρ ὁ τοῦ συμπεράσματος· ὁ δὲ λέγων τί ἐστὶ τετραγωνισμός; ὅτι μέσης εὗρεσις, τοῦ πράγματος λέγει τὸ αἷτιον. λέγωμεν οὖν ποιησάμενοι τῆς σκέψεως ἀρχὴν τήνδε. 20 τὸ ψυχὴν ἔχον πρὸς τὸ μὴ ἔχον διορίζομεν τῷ ζῆν· τὸ δὲ ζῆν εἰς πλείω τὸν ἀριθμὸν βλέψαντες εἵπομεν καὶ εἰ μόνον ἐν ὑπάρχει τι τούτων, εἰς αἵσθησιν, εἰς νοῦν, εἰς κίνησιν τὴν κατὰ τόπον καὶ στάσιν, ἔτι εἰς κίνησιν τὴν κατὰ τὸ τρέφειν καὶ αὐξάνεσθαι καὶ φθίνειν, διὸ καὶ τὰ φυόμενα 25 πάντα ζωῆς τινὸς δοκεῖ μετέχειν· αὐτὰ γὰρ ἐν αὐτοῖς φαίνεται τοιαύτην δύναμιν ἔχοντα καὶ ἀρχήν, δι' ἧς αὐξήσιν τε λαμβάνει καὶ φθίσιν κατὰ τοὺς ἐναντίους τόπους· οὐ γὰρ ἄνω μὲν αὐξεται, κάτω δ' οὐ, ἀλλὰ καὶ κάτω καὶ ἄνω καὶ πάντῃ· καὶ τρέφεται διὰ τέλους καὶ ζῆ ἕως ἂν δύνηται λαμβάνειν 30 τροφήν. δύναται δὲ τοῦτο μὲν χωρίζεσθαι τῶν ἄλλων, τούτου δὲ τᾶλλ' ἀδύνατον ἐν τοῖς θνητοῖς. φανερόν δ' ἐπὶ τῶν φυομένων· οὐδεμία γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει δύναμις ἄλλη ψυχῆς. τὸ μὲν οὖν ζῆν διὰ ταύτην ὑπάρχει τὴν ἀρχὴν παρὰ τοῖς 413^b ζώοις, τὸ δὲ ζῶον διὰ τὴν αἵσθησιν πρῶτον· καὶ γὰρ εἰ μὴ κινεῖτο μηδ' ἀλλάττοι τόπον, ἔχει δὲ αἵσθησιν, ζῶον ἂν

εἶναι φαῖμεν καὶ οὐ μόνον ζῆν. φαίνεται δὲ καὶ τοιαῦτ' εἶναι
 πολλὰ τῶν ζώων· μόνιμα γὰρ ὄντα τῇ φύσει ἔχει μόνον
 5 αἰσθησιν. αἰσθησέως δὲ ἀφή πρῶτον ὑπάρχει πᾶσι· καὶ
 καθάπερ τὸ θρεπτικὸν δύνатаи χωρίζεσθαι τῆς ἀφῆς, πάλιν
 οὕτως αὕτη τῶν ἄλλων αἰσθησέων· πάντα γὰρ τὰ ζῶα ἔχοντα
 9 φαίνεται τὴν ἀπτικήν αἰσθησιν· δι' ἣν δ' αἰτίαν ἑκάτερον
 10 τούτων οὕτω συμβέβηκεν, ὕστερον ἐροῦμεν. νῦν δ' ἐπὶ το-
 σοῦτον εἰρήσθω μόνον, ὅτι ἡ ψυχὴ τούτων ἐστὶν ἀρχὴ τῶν
 εἰρημένων καὶ ὠρισταί τούτοις θρεπτικῷ, αἰσθητικῷ, διανοη-
 τικῷ, κινήσει. πότερον δὲ τούτων ἕκαστόν ἐστι ψυχὴ ἢ μῦρια
 ψυχῆς, καὶ πότερον μῦρια ψυχῆς οὕτως ὥστε εἶναι χωριστὰ
 15 μόνῃ λόγῳ ἢ καὶ τόπῳ, περὶ μὲν οὖν τινῶν οὐ χαλεπὸν
 ἰδεῖν, ἔνια δὲ ἀπορίαν ἔχει. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν φυτῶν φαί-
 νεται διαιρούμενα ἔνια ζῶντα καὶ χωριζόμενα δ' ἀπ' ἀλλήλων,
 ὡς οὕσης τῆς ἐν αὐτοῖς ψυχῆς ἐντελεχεία μὲν μιᾶς ἐν τῷ ἐνί
 ἑκάστῳ φυτῷ, δυνάμει δὲ πολλῶν, οὕτω καὶ περὶ τὰς ἄλλας
 20 διαφορὰς ὁρῶμεν τῆς ψυχῆς συμβαίνειν ἐν τοῖς διατεμνο-
 μένοις ζώοις· καὶ γὰρ αἰσθησιν ἑκάτερον τῶν μερῶν ἔχει
 καὶ κίνησιν τὴν κατὰ τόπον, εἰ δ' αἰσθησιν, καὶ φαντασίαν
 καὶ ὄρεξιν· ὅπου μὲν γὰρ αἰσθησις, λύπη τε καὶ ἡδονὴ παρα-
 κολουθεῖ, ὅπου δὲ ταῦτα, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐπιθυμία. περὶ δὲ
 25 τοῦ νοῦ τῆς θεωρητικῆς δυνάμεως οὐδέ πω φανερόν, ἀλλ' ἔοικε
 ψυχῆς γένος ἕτερον εἶναι, καὶ τοῦτο μόνον ἐνδέχεται χωρί-
 ζεσθαι, ὥσπερ τὸ αἰθερὶον τοῦ φθαρτοῦ. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν
 οὕτω ταῦτα μέρος ψυχῆς ὥστ' εἶναι χωριστά, καθάπερ φασί
 τινες, δῆλον ἐκ τούτων· τῷ δὲ λόγῳ ὅτι ἕτερον, φανερόν·
 30 αἰσθητικὸν γὰρ εἶναι καὶ δοξαστικὸν ἕτερον, εἴπερ καὶ τὸ
 αἰσθάνεσθαι τοῦ δοξάζειν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 εἰρημένων ἕκαστον, ἔτι δ' ἐνίοις μὲν τῶν ζώων ὑπάρχει
 ἅπαντα, ἐνίοις δὲ ἐλάττω, τοῖς δὲ ἐν μόνον· τοῦτο δὲ ποιεῖ
 414^a διαφορὰς τῶν ζώντων· δι' ἣν δ' αἰτίαν, σκεπτέον ὕστερον.

τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ περὶ τὰς αἰσθήσεις· τὰ μὲν γὰρ ἔχει πάσας, τὰ δ' ἐλάττους, τὰ δὲ μίαν τὴν ἀναγκαιοτάτην, ἀφήν. ἐπεὶ δὲ ᾧ ζῶμεν καὶ αἰσθανόμεθα λέγεται διχῶς, ὥσπερ ᾧ ἐπιστάμεθα· τὸ μὲν γὰρ ἐπιστήμην εἶναι 5 φαμεν, τὸ δὲ ψυχὴν· καὶ γὰρ τῇ ψυχῇ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ ἐπίστασθαι λέγομεν· ὁμοίως δὲ καὶ ᾧ ὑγιαίνομεν, τὸ μὲν ὑγίειν, τὸ δὲ τοῦ σώματός τινι μορίῳ ἢ ὅλῳ· τούτων δ' ἡ μὲν ἐπιστήμη καὶ ἡ ὑγίεια εἰδός τι καὶ μορφή καὶ λόγος καὶ οἶον ἐνέργεια τῶν δεκτικῶν, ἡ μὲν τοῦ ἐπιστημονικοῦ, ἡ δὲ τοῦ 10 ὑγιαστοῦ· ἐν τῷ πάσχοντι γὰρ καὶ διατιθεμένῳ δοκεῖ ἡ ἐνέργεια ἐνεῖναι ἡ τῶν ποιητικῶν· ἡ ψυχὴ δὲ τοῦτο ᾧ ζῶμεν καὶ αἰσθανόμεθα καὶ κινούμεθα πρώτως· ὥστ' εἰδός τι καὶ λόγος ἐστίν, ἀλλ' οὐχ ὥς ὕλη καὶ ὑποκείμενον ὥσπερ εἴρηται.

15

III.

(420^b 5—10)

ἡ δὲ φωνὴ φόφος τίς ἐστίν ἐμφύχου· οὐδὲν γὰρ 420^b φωνεῖ ἄψυχον, ἀλλὰ καθ' ὁμοιότητα λέγεται φωνεῖν, οἶον 6 αὐλοὶ καὶ λύρα καὶ ὅσα ἄλλα τῶν ἀψύχων ἀπότασιν καὶ μέλος καὶ διάλεκτον ἔχει· ἔοικε γὰρ ὅτι καὶ ἡ φωνὴ ταῦτ' ἔχει. οὐ πάντα δὲ τὰ ζῶντα φωνὴν ἔχει· τῶν γὰρ ἀναίμων οὐθὲν ἔχει· ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἔναιμα πάντα, οἶον ἐχθρὺς.

10

IV.

(421^a 1—422^a 23)σημεῖον 421^a

δὲ τούτου· οὐθεὶς γὰρ δύνата ἅμα ἀναπνέων φωνεῖν ἢ ἐκπνέων, ἀλλὰ κατέχων. τούτῳ κινεῖ, φανερόν δὲ καὶ διότι

οἱ ἰχθύες ἄφωνοι· οὐ γὰρ ἔχουσι φάρυγγα. οὐκ ἔχουσι δὲ
 5 τοῦτο τὸ μόριον, ὅτι οὐ δέχονται τὸν ἀέρα οὐδ' ἀναπνεύουσιν.
 δι' ἣν δ' αἰτίαν, ἕτερος ἔσται περὶ αὐτῶν λόγος.

De iis quæ sequuntur v. cod E_a frg. III.

V.

(422^b 32—424^b 18)

ἀλλὰ τί τὸ ἐν τὸ ὑποκείμενον, ὥσπερ
 ἀκοή φόφος, οὕτως τῇ ἀφῇ, ἄδηλον δοκεῖ εἶναι. πότερον
 δ' ἐστὶ τὸ αἰσθητήριον ἐντός, ἢ οὐ, ἀλλ' εὐθέως ἢ σάρξ,
 423^a οὐθὲν δοκεῖ σημεῖον εἶναι τὸ ἅμα θιγγάνοντος φαίνεσθαι
 τὴν αἴσθησιν γινομένην. καὶ γὰρ νῦν εἴ τις παρατείνει
 περὶ τὴν σάρκα οἶον ὑμένα ποιήσας, ὁμοίως ποιήσει τὴν
 αἴσθησιν εὐθὺς ἀψάμενον· καίτοι οὐ δήπου καὶ ἐν τούτῳ ἐστὶ
 5 τὸ αἰσθητήριον· εἰ δὲ καὶ προσπεφυκὸς εἴη, θάπτον ἔτι
 διικνοῖτ' ἂν ἡ αἴσθησις. διὸ τὸ τοιοῦτον τοῦ σώματος μόριον
 ἔοικεν οὕτως ἔχειν ὥσπερ ἂν εἰ κύκλῳ ἡμῖν περιεπεφύκει ὁ
 ἀήρ· ἐνὶ γὰρ ἂν ἐδοκοῦμεν αἰσθάνεσθαι ὁσμῆς καὶ φόφου καὶ
 χρώματος, καὶ μία τις αἴσθησις εἶναι ὅψις τε καὶ ἀκοή καὶ
 10 ὄσφρησις. ἀλλὰ διὰ τὸ κεχωρισμένον εἶναι δι' οὗ γίνονται αἱ
 κινήσεις, φανερά τὰ εἰρημένα αἰσθητήρια ἕτερα ὄντα. ἐπὶ
 δὲ τῆς ἀφῆς τοῦτο νῦν ἄδηλον· ἐξ ἀέρος μὲν γὰρ ἡ ὕδατος
 ἀδύνατον συστήναι τὸ ἔμψυχον σῶμα· δεῖ γὰρ στερεὸν εἶναι.
 ἐκ γῆς δὲ λείπεται καὶ τούτων εἶναι μικτόν, οἶον βούλεται
 15 εἶναι ἢ σάρξ καὶ τὸ ἀνάλογον ὅσα μὴ ἔχει σάρκα τῶν ζώων·
 ὥστ' ἀνάγκη τὸ σῶμα μεταξὺ εἶναι τοῦ ἀπτοῦ καὶ προσ-
 πεφυκὸς, δι' οὗ γίνονται αἱ αἰσθήσεις πλείους οὔσαι. δηλοῖ
 δ' ὅτι πλείους εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις ἢ ἐπὶ τῆς γλώττης ἀφή·
 ἀπάντων γὰρ τῶν ἀπτῶν αἰσθάνεται κατὰ τὸ αὐτὸ μόριον

καὶ χυμοῦ. εἰ μὲν οὖν καὶ ἡ ἄλλη σὰρξ χυμοῦ ἡσθάνετο,
μία ἂν ἐδόκη εἶναι καὶ ἀφή καὶ ἡ γεῦσις, νῦν δὲ διὰ τὸ μὴ 20
ἀντιστρέφειν. ἔχει δὲ ἀπορίαν εἰ ἅπαν σῶμα βάθος ἔχει·
τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τρίτον μέγεθος· ὧν δ' ἐστὶ δύο σωμάτων
μεταξὺ σῶμα, ταῦτα δ' ἀδύνατον ἅπτεσθαι ἀλλήλων· τὸ δὲ
ὕγρὸν ἄνευ σώματος οὐκ ἔστιν οὐδὲ τὸ διερὸν, ἀλλ' ἀναγκαῖον
ἢ ὕδωρ εἶναι ἢ ἔχειν ὕδωρ· τὰ δὲ ἀπτόμενα ἀλλήλων ἐν 25
τῷ ὕδατι, μὴ ξηρῶν τῶν ἄκρων ὄντων, ἀναγκαῖον ὕδωρ
ἔχειν μεταξύ, οὗ ἀνάπλεω τὰ ἔσχατα· εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές,
ἀδύνατον ἂν εἶη ἅψασθαι ἄλλο ἄλλου ἐν ὕδατι. τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον καὶ ἐν ἀέρι· ὁμοίως γὰρ ἔχει ὁ αἶθρ πρὸς τὰ ἐν
αὐτῷ ὥσπερ ὕδωρ πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι. λανθάνει 30
δὲ μᾶλλον ἡμᾶς, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ζῷα, εἰ διερὸν
ἅπτεται διεροῦ. πότερον οὖν ἐστὶ πάντων ὁμοίως ἡ αἴσθη- 423^b
σις; νῦν γὰρ οὐ δοκεῖ, ἀλλὰ τῷ ἅπτεσθαι ἢ γεῦσις καὶ ἡ
ἀφή, αἱ δὲ ἄλλαι ἄποθεν. τὸ δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ
σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν δι' ἐτέρου αἰσθανόμεθα, ὥσπερ καὶ
τὸ ὁρατὸν καὶ τὸ ἔχον ψόφον καὶ τὸ ὁσφραντόν· ἀλλὰ τὰ 5
μὲν πόρρωθεν, τὰ δὲ διὰ τὸ λίαν ἐγγὺς λανθάνει. ἐπεὶ
πάντα γε διὰ τοῦ μέσου αἰσθανόμεθα· ἀλλ' ἐπὶ τούτων
λανθάνει.

Supplementum criticum.

Liber I.

c. 1.] 402^b 3 διαφέρουσα scripsi e quattuor codicibus, quae lectio mihi praestare videtur, est enim aliquanto insolentius dictum illud «anima specie differens» pro «anima in species divisa» vel «animæ specie differentes», neque tamen hic loquendi usus exemplis caret, e quibus sunt: metaph. 5, 6. 1016^a 24 λέγεται δ' ἐν καὶ ὧν τὸ γένος ἐν διαφέρον ταῖς ἀντικειμέναις διαφοραῖς — hist. an. 2, 17. 508^b 10 μίαν γὰρ καὶ ἀπλὴν ἔχουσιν (sc. οἱ ἰχθύες τὴν κοιλίαν), διαφέρουσαν τοῖς σχήμασι cf 3, 19. 521^a 31 16 pro αἰσθη-

τικοῦ et νοῦ coni αἰσθάνεσθαι et νοεῖν Belger, Hermes 1878, p. 302

403^a 14 οὕτω in contextum primus recepit Bonitz, Herm. 1873, p. 417; quem secutus sum in «Symbolis criticis» (Egyetemes Philologiai Közlöny 1906, p. 293 sqq.; quae seorsum quoque prodierunt Budapestini a. 1906) ubi scribendum esse hoc loco οὐ μέντοι ἄψεται γ' οὕτω non sine quadam veritatis specie demonstrasse mihi videor. Sed minus certa nunc mihi res videtur, neque utrum οὕτω, an τούτου Aristoteles scripserit, diiudicari posse existumo; est enim τούτου i. q. τῆς χαλκῆς σφαῖρας, contra οὕτω i. q. τῆς χαλκῆς σφαῖρας κατὰ στιγμήν, ut exposui l. c.; non multum igitur inter se lectiones distant 18 ἄμα...

19 σῶμα del To, legerunt Si^p 19, 32 Ph^p 50, 22 So 8, 2 ||

23 τούτου μᾶλλον coni To, τούτῳ μᾶλλον coni Christ, scripsi

μᾶλλον τοῦτο e b 31 αἵματος καὶ (vel ἤ) rem-
 venda esse censet Steinhart, Symbolæ criticae p. 3 ||
 b 2 ὅδε] cf Symbolas meas; similia fusius disseruit Hi
 ad l., qui tamen εἶδος in contextu retinuit [ὅδε nunc etiam
 Apelt] 17 οὔτε ὡς χωριστὰ e solo E Bhl Ro,
 «quasi 19 καὶ οὐχ huic οὔτε respondeat, sed aut <οὔτε χῶ-
 ριστα> οὔτε aut οὐδὲ pro οὔτε minus incommodi haberet»
 Hi; οὐ χωριστὰ iam Dembowski W. f. Kl. Ph. 1887 p. 430
 scripsit [οὐ πῶς χωριστὰ fort recte Apelt]

c. 2.] 21 προσελθόντας omnes edd, ante πρ. interpungunt edd.
 ante To, post πρ. To et recc.; cf Symbolas meas 404^a 2 τὰ
 σφαιροειδῇ . . . λέγει et 4 ὢν del Madvig Adv. crit. I, 471 ||
 19 περὶ δὲ . . . 20 παντελὴς suspecta Biehlio b 10 ποι-
 οῦντες, ταύτας et 11 μίαν, ταύτην Ro 18 ὁμοίως . . .
 27 πραγμάτων interpunctionem mutavi, ut levius ferri possit
 tautologia (24 οἱ μὲν . . . 25 ἐλέγοντο et 27 εἶδη . . . πραγμάτων),
 quarum sententiarum altera ad priorem doctrinæ Platonicae
 formam (19 αὐτὸ . . . 21 ὁμοιοτρόπως) trahenda est, altera
 inde a κρίνεται ad posteriorem (21 ἔτι δὲ . . . 24 στερεοῦ). ||
 27 εἶδη δὲ καὶ ἀριθμοὶ Steinhart οὔτοι καὶ Susemihl
 Jen. Lit. Z. 1877, p. 708 28 comma ante οὕτως
 Bk Tr¹ Bhl Si¹ cf^p 30, 23 Ph¹ cf^p 81, 24 cf metaph. 985^a 2,
 post οὕτως To Ro Hi So 14, 2 31 τοῖς ἀσωμάτοις
 etiam Bk, non inepte; cf poët. 1449^a 4 ἀντὶ τῶν ἰάμβων
 κωμφοδοιοί et Vahlen ad l. 405^a 19 ἔοικε . . .
 21 κινεῖ etsi ab Aristotele scripta sint, huic loco postea
 parum apte illata videntur; del Essen 27 τε] δὲ
 etiam Zeller Ph. d. Gr. I⁵, 646 n. 3 b 8 γὰρ] ἄρα
 Susemihl B. Ph. W. 1893 p. 1316 11 ὡς εἰπεῖν
 post 10 πάντας ponit Christ 15 ἐπειδὴ . . . 16 ἀρ-
 χῶν post 19 ποιούσιν ponit Steinhart 27 γὰρ post

μὲν ex E recipiunt To et recc., probat Nøetel Z. f. Gymnw. p. 142, qui aut λέγοντες post 28 φοχρόν poni aut καλεῖσθαι φοχλήν eici vult; comma ante 27 λέγοντες transfert Ro, post 28 φοχρόν om Bk Tr Hi

c. 3.] 406^a 10 δὴ etiam Susemihl Jen. L. Z. 1877, p 707 || 11 κινεῖται καὶ μετέχει κινήσεως tautologia quæ his verbis inest offenditur Tr; coniectabantur varia. Sed similia leguntur l. II, p 417^a 24 τῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐχόντων ἐπιστήμην, cf et 408^b 6 13 Dittenberger Gött. G. Anz. 1863 p. 1612 e verbo φθίσεως in E omisso suspicatur primum tres tantum motus species hoc loco nominatas esse

cf So 17, 11 23 καὶ . . . φύσει suspecta Tr, defendit Ro ^b 2 κατὰ τὸ σῶμα] κατὰ τόπον con Bonitz Herm. 1873, p. 422; μεταβάλλοι . . . σῶμα del Hi. Verba κατὰ τὸ σῶμα sensu locali dicta esse puto, sicut interpretatur Shorey Am. Journ. Phil. 22, 153

3 ἐνδέχοιτ' ἂν legi et 4 ἐνδέχοιτ' ἂν om vult Bonitz l. c. p. 426 τούτῳ . . . 5 ζῶν a manu Christiani lectoris inserta esse suspicatur Tr, cui adversatur Bonitz l. c. p. 428 9 δι' αὐτὸ ὃν Christ 15 καθ' αὐτήν del To 407^a 6 τούτων . . . κυκλοφορία del Essen ante ὃ δὲ transponendum censet 19 ἀναγκαῖον . . . 22 νόησις Susemihl Oecon. p. 84 9 οὐδ' del Martin Rev. Cr. 1902, 427 ||

11 <τῷ ὅλῳ ἤ> ὁτφοῦν τῶν μορίων Steinhart, πότερον καθόλου ἢ ὅτ. Tr, πότερον καθ' ὅλον διγῶν ἢ ὅτ. To, πότερον καθ' ὅλον ἢ ὅτ. Ro, πότερον ὁτφοῦν μορίῳ (ex E) Bhl, qui et alterum μορίων in μορίῳ corr; πότερον ὁτφοῦν τῶν αὐτοῦ <μορίων>; μορίων δ' suspicatur Hi; omnes interrogandi signum post ὦν; v. quæ in «Symbolis» meis exposui || 15 φαίνεται δὲ . . . ἐνδεχόμενον a philosopho Platónico interpolatum existimat Christ εἰ θ' Susemihl Jen.

Lit. Z. 1877, p. 708

19 ἀναγκαῖον κτλ. v. ad 407^a 6 ||

22 eiciendum aut νόησις aut τοιαύτη; praeuntibus To et Hi νόησις delevi, comma ante νόησις Ro

τι interpretatur

Si^p 46, 25 To Bhl Ro, τι Ph^p 132, 26; 133, 1 So 23, 18

Bk Tr Hi

30 οἷ θ' Christ

34 ῥᾶδιον] «an

ἄρα ἴδιον?» Apelt

b 1 μὴ οὐσία] ἡ οὐσία To, ἡ οὐσία

<καὶ> vel ἔκστασις ἐκ τῆς οὐσίας vel μὴ ἡ οὐσία Susemihl

Jen. L. Z. 1877, p. 707; B. Ph. W. 1893, p. 1319; negatio-

nem non videtur legisse Th 22, 35, legerunt Si^l 48, 13Ph^l 137, 7

23 δοκεῖ... μορφήν] his verbis doctrina

Aristotelis, animam esse formam corporis vita praediti,

tamquam fundamentum subest. Neque tamen genuina sunt;

fieri enim non potest, ut notum et concessum habeatur

quod postea (l. II. c. 1—2) singulari demonstrandi arte inve-

niatur atque comprobetur. Inserta igitur a peripatetico quo-

dam videntur, quibus eiectis reliqua artius inter se cohaerent

c. 4.] 27 καὶ ἄλλη . . . 408^a 29 cf Bonitz, Herm.

VII, p. 428

28 Bergkii coniecturam in λόγον δὲ

καὶ ὥσπερ depravavit Susemihl Oec. p. 84

λόγους δ'

del, δὲ post 29 εὐθύνας add Bernays Dial. d. Arist. p. 15 ||

29 «an εὐθύνους?» Apelt, γενομένοις admodum dubitanter

coni. Susemihl Oec. p. 84

408^a 5 εἰ del Madvig

p. 471

8 <μὴ> συγγενὲς Steinhart, <μήτε συγγενὲς

μήτε μὴ> συγγενὲς Susemihl Burs. Jb. 16, 264

13 τὸ

λόγον etiam Bonitz Arist. Stud. I, 97, τὸ τὸν λόγον idem

Arist. Stud. II. III, 61 Bhl Ro Hi Diels Fr. d. Vorsokr. 21 A 78 ||

25 et 26 τὸ legisse Alexandrum ex eo apparet, quod nulla alia

lectio duplicem explicandi rationem ab illo prolatam admittit,

v. Symbolas meas et Hi ad l.; 26 τὸ etiam Chaignet Essai s. l.

ps. d'A. p. 246, n. 2

27 μὴ, del idem

28 δ] φ

Barco Esp. cr. p. 38, n. 1

b 7 τὸ δὲ] τὸ δὴ coni. et ab

his verbis apodosin incipere vult Susemihl Jen. L. Z. 1877, p. 707

9 ἢ τοιοῦτον ἢ τῷ τοῦτο To (qui et 8 τῷ pro τὸ habet); ἢ τὸ τοῦτο vel ἦτοι τοῦτο vel ἢ τὸ αὐτὸ Bonitz Arist. Stud. II, 22; ἢ <τὸ> τοιοῦτον Hi p. 274; vulgaritatem retinui; ubicunque enim Aristoteles præter ceteras animæ facultates vel actiones et cogitandi facultatem commemorat, vix unquam nos monere supersedet, fieri posse ut prorsus illa a ceteris differat, quippe quæ materiæ expers sit (v. 403^a 8, 413^b 24). Ita et hoc loco iram et metum cordis motiones esse dicit, cogitationem autem aut huiusmodi aliquid, i. e. motum corpori insitum, aut aliud quoddam, i. e. motum sine corpore existentem. Qua interpretatione recepta etiam illa quæ v. 18 ssq. de intellectu disseruntur minus improvisa occurrunt 18 ὁ δὲ...

30 ἐστὶν alieno loco inserta censet B. Ritter, Grundprinzip. d. Arist. Seelenl. p. 29, cui assentitur Susemihl; v. notam ad v. 9

25 ἔσω] ἔξω Steinhart, ἐν ᾧ Bonitz; ἔσω retineri volunt Zeller, Phil. d. Gr. II, 2 p. 570 et Neuhäuser, Arist. Sinnl. Erk. p. 12

409^a 19 πως et post εἶναι colon Bk αἱ ἐν τῷ σώματι στυγαὶ καὶ αἱ μονάδες coni. Christ

c. 5.] 31 δὲ] δὴ Susemihl, fort. recte ^b 1 ἴδιον τὸ ἄτοπον del To, quod probat Hi p. 286; dubitat Ro p. 145; tuetur Vahlen Arist. poet. p. 119; legerunt *Si² Ph¹ 173, 9 Th 32, 7*. Genuina mihi videntur; Aristoteles enim his verbis affirmat Xenocraticos et in communem omnium incidisse difficultatem, qui animam corpus subtile esse velint, et in singularem eorum, qui cum Democrito movendi quoque originem inde repetant 5 ἢ] καὶ

To, defendit ἢ Dittenberger Gött. G. Anz. 1863, p. 1615 || 410^a 11 ὁμοίως... 12 μὴ ἀγαθόν del Susemihl Jen. L. Z.

- 1877, p 707 20 ἔσται... οὐσία suspecta To, post
 21 πρὸς Tr² 29 πρὸς τὸ ὅμοιον] τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον
 To ex So 34, 5 μαρτυρεῖ τὸ νῦν λεχθέν del To ||
^b 4 πάντα γὰρ τᾶλλα del Dittenberger Gött. G. Anz. 1863,
 p. 1614 6 ἐκ... 7 ἕκαστον del To, defendit Dit-
 tenberger Progr. Rudolstadt 1869 p. 19 18 οὐτε]
 οὐδὲ Steinhart 20 fort. legendum μόνῃ adnotat Tr,
 μόνῃν <μόνῃ>? Susemihl Oec. p. 84 22 τὸν νοῦν
 καὶ τὸ αἰσθητικὸν del To, legg Siⁿ Ph^l ^p185, 16 Th 35, 3
 defendit Vahlen Zschr. f. Ö. Gymn. 1868, p. 20 ||
 23 φορᾶς οὐδ' del To, legg Si^p 71, 35 Ph^p 185, 24
 Th 35, 6 26 καθόλου om To, defendit Vahlen
 l. c. p. 21 27 οὐδεμιᾶς] μιᾶς To τοῦτο
 δὲ... 411^a 2 ὑπειληφότας post 411^a 7 transponit Bywater
 Journ. of Phil. 1888 p. 53 411^a 22 ὑπάρξει δῆλον
 ὅτι del To, legg Siⁿ 75, 34 Ph^l 26 οὐδ' ἀληθῶς
 om etiam Dittenberger Gött. G. Anz. 1863 p. 1614 ||
^b 5. 6 bis ἄλλῳ scripsi cum edd. ante To, collato v. 3;
 ἄλλο To et recc.

Librer II.

c. 1.] 412^a 16 σῶμα τοιόνδε [om καὶ] etiam Zeller,
 Ph. d. Gr. II, 2 p. 480 17 οὐκ ἂν <ἐν>εῖη τὸ
 σῶμα ψυχῇ] legebatur vulgo οὐκ ἂν εἴη τὸ σῶμα ψυχῇ (τὸ σῶμα
 ἢ ψυχῇ Hi, σῶμα ἢ ψυχῇ Zeller Arch. f. G. d. Ph. 9, p. 538),
 quæ verba corrupta videntur, cum nihil ad definiendam
 animæ notionem prosint neque cum antecedentibus vel
 subsequentibus satis apte congruant. Expectatur immo
 sententia quæ neget fieri posse, ut corpus forma sit rei
 compositæ, quod recte sensit Innes Class. Rev. 16, p. 462,

cuius tamen coniectura (εἶδος pro ψυχῇ) minus placet; scribendum mihi videtur, ut factum est in contextu, οὐκ ἂν ἐνείη τὸ σῶμα ψυχῇ «fieri non poterit, ut corpus insit animæ (tamquam forma)» Cf 414^a 17 οὐ τὸ σῶμά ἐστιν ἐντελέχεια ψυχῆς, et totum locum cum fine c. 2., ubi simillima demonstratio lectori proponitur ^b 15 νῦν δ' <οὐκ>

ἔστι πέλεκυς coni To; scribendum mihi videtur ἔστι: «sed est securis, etsi non habet animam» 20 ὁ δ'

ὀφθαλμὸς <τὸ σύνολον, ἡ δὲ κόρη> ὕλη ὅψεως coni To || 28 τμησίς] αἰσθησίς Christ

c. 2.] 413^a 20 ἄλλην ἀρχὴν Susemihl 29 πάντοσε· καὶ τρέφεται τε καὶ To, πάντῃ ὅσα καὶ τρέφεται, καὶ Bhl ||

^b 12 post θρεπτικῶ add ὀρεκτικῶ Susemihl Jen. LZ. 1877, p. 707 13 post κινήσει add ὀρέξει Steinhart ||

22 καὶ φαντασίαν del Freudenthal, Begr. d. φαντ. b. Arist. p. 8, Schieboldt de imag. p. 44; comma vulgo post αἰσθησιν, post φαντασίαν Jackson 414^a 4 ἐπεὶ] ἔτι coni To ||

5 λέγω coni To δὲ del Bonitz Arist. Stud. II.

III, 120, cui adversatur Bywater λέγομεν . . . 6 ἐπίστασθαι in parenth. Hi, quem secutus sum; 6 ἐκατέρωφ . . . ἐπίστασθαι in parenth. Bhl 7 ᾧ del Bywater 10 ὀγιστοῦ

etiam Hayduck, progr. Gryph. p. 1 et Ro 14 γὰρ] δὲ Hayduck l. c.

c. 3.] ^b 4 καὶ₂] κατὰ Barco, Esp. crit. p. 66, n. 2 || 9 τοῖς δ' ἄλλοις αἰσθητοῖς To Tr² 10 οὐθὲν . . .

11 ἐστιν ante 7 ξηροῖς collocanda censet Christ ||

11 δέ₂] γὰρ Susemihl 15 ζῳῶν] ζώντων Susemihl Philol. 1888 p. 86 25 κοινὸν <μόνον> Susemihl ||

32 ὥστε . . . 33 θηρίον transponenda videntur post 28 τοιοῦτον καὶ ante καθ. ex E_a add To ||

415^a 3 οἶον ante ἐν ex E_a suscepit To

- c. 4.]** 21 διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν post τεθεωρημέναι transponenda esse censet Christ 23 καὶ γεννήσεως del Essen progr. Stargard 1866, p. 23 ^b 2 τὸ δ' οὐ...
- 3 ὥ del Tr coll ^b 20. Non bis idem his locis ab Aristotele dici contendit To p. 139; sed cf Elmsley ad Soph. Oed. C. 808 7 ἔστι δὲ... 416^a 18 ὕλης non huic loco destinata ab Aristotele videntur; 7 ἔστι δὲ... 28 ζώης num ab Aristotele scripta fuerint dubitat Susemihl, Oecon. p. 84 et ne sequentia quidem 28 Ἐμπεδοκλῆς... 416^a 18 ὕλης satis conexa esse cum præcedentibus et sequentibus opinatur 10 αὖτε Ro, [αὐτῇ] Bhl || 14 τούτου recte Ro (v. comm. p. 321) et Hi; τούτων ceteri || 18 καὶ del To, om Tr φυσικὰ ἔμφυχον coni dubitanter To 28 προσθέσει coni Karsten, Emped. p. 454 416^a 3 καὶ τῷ παντὶ del Susemihl, Jen. L. Z. 1877, p. 708 5 post ἔργοις add τὸ δ' αὐτὸ λέγειν ὄργανον ὥ ἂν ἦ τὸ αὐτὸ ἔργον Ald Basil cf E_a, non legg. vett. interpr. 11 ἦ τῶν στοιχείων del To || 24. 25 πάντα πόσα, quamquam codicum auctoritate destituta, recte edd. ^b 11 <ἔμφυχον ἦ> ἔμφυχον (nisi καὶ secludere malis) coni Susemihl Oec. p. 84 23 ἐπεὶ δέ... 25 αὐτὸ ante 20 ἐπεὶ transposuit To, eodem loco, quo vulgata, hæc verba legerunt Ph p. 287 Th p. 53 Sop. 62 27 κινῶν μόνον Bk Tr To, κινούμενον <μόνον> Dittenberger Gött. G. Anz. 1862 p. 1613 Bhl Hi, κινούμενον Ro 28 δ'] γὰρ Susemihl
- c. 5.]** 417^a 13 ὁμοίως... 14 ἐνεργεῖα suspecta Tr, del Bhl Ro αἰσθητόν To, Brentano Ps. d. Ar. 141; αἰσθάνεσθαι defendebat Barco, dell' an. veg. e sens. p. 43 || 15 πάσχειν <τε>? Susemihl l. c. 17 πάντα... 20 ἐστίν del Susemihl 22 νῶν] οὐ Roeper Philol.

VII, p. 238 ἐλέγομεν coni To, λέγομεν etiam
Ph¹ p299, 5 So 66, 27 25 ἤδη defendit Vahlen,
 Arist. Aufs. II, 26 contra To 26 ἐκάτερος . . .
 28 ἔξωθεν in parenth. To 28 τρίτος δ' ὁ ἤδη To e
So 66, 37 cf Th 55, 22 30 πρώτοι del et
 ἐπιστήμονες <ἐνεργεῖα γίνονται ἐπιστήμονες> scripsit To ||
 32 αἰσθησιν] ἀριθμητικὴν e *Th* scripsit To ^b 9 τὸ
 μὲν . . . 11 δίκαιον suspecta Hayduckio, pr. Meldorf 1877,
 p. 11 10 ἄγον etiam *Alex ἀπ^ο 81, 15 Ph¹ cf*
p 304, 6; 306, 2; coni ἄγειν To κατὰ etiam
Alex l. c., del To 12 ἐκ δυνάμει ὄντος etiam *Ph¹*
So 67, 21 cf Th 28, 29 14 ὥσπερ εἴρηται om
 Hayduck l. c. fort post ἥ traicienda, coll. v. 7, putat
 Susemihl Oec. p. 85

c. 6.] 418^a Pro 11 πασῶν et 19 πάσαις coni. πλειόνων
 et πλείοσι Schieboldt, de imag. p. 15 20 ὄψει] γεύσει
 Steinhart

c. 7.] 29 τοῦτο . . . 31 ὁρατόν del Susemihl Oec. p. 85 ||
^b 6 χρῶμα etiam *Theoph. ap. Prisc. 7, 28, del Siebeck*
Philol. 40, p. 347 8 ἐνοπάρχουσα ἡ αὐτὴ non bene
 explicat Tr («aqua et aër inde perspicua sunt elementa,
 quod utrumque eandem habet naturam atque cælum») qui
 et καὶ ante 10 τοῦ inseri iubet; rectam interpretandi viam
 ingressus est To qui ἐπάρχουσα ἡ αὐτὴ idem esse ac
 κοινή contendit coll. de sensu 3. 439^a 23. Totum autem
 locum sic intellegendum esse puto: «aqua et aër non
 inde sunt perspicua quod aqua sunt et aër, sed quod est
 quædam communis indoles corporibus perspicuis e. g. aëri,
 aquæ, ætheri insita, quam perspicuitatem dicimus.» ||
 10 καὶ ante ἐν transposuit Steinhart 12 ἦ . . .
 13 ταύτῳ del Susemihl post τοιούτου comma posui,

quo facto omnes difficultates sublatae videntur; coniungendum igitur: ὅταν ἡ ἐντελεχεία διαφανές, οἷον τὸ ἄνω σῶμα, ὑπὸ πυρὸς ἢ τοιούτου. Neque enim ab aethere, ut ab igne, lux originem capit, quod recte monuit Beck (diss. Berol. 1860 p. 9 sqq), multum enim inter se discrepat aetheris natura et ignis, nec tamen aliud, quam aethera illo ἄνω σῶματι designari posse mihi persuasum habeo (cf. 9 ἐν τῷ ἀιδίῳ τῷ ἄνω σῶματι). Aethera autem, quam supra (v. 9) perspicuis adscripsit corporibus, nunc actu perspicuum factum dicit Aristoteles ὑπὸ πυρὸς ἢ τοιούτου, ab igne vel calore, qui summo aëre gignitur aethere circumlato || 15 post σῶμα transferenda esse, quae nunc v. 17 leguntur, ita: σῶμα (οὐδὲ γὰρ . . . εἶναι), οὐδ' ἀπορροή censet To || 16 πυρὸς . . . παρουσία] Ut actu perspicuum fiat, quod potentia tantum perspicuum fuerit antea, igne vel alia huius generis materia opus est. Ignis igitur neque perspicuum est, neque lux, sed fons quidam lucis (cf 419^a 23 sq), quo allato tenebrae in lucem se vertunt. Qua quidem ratione dici poterat lucem esse ignis praesentiam in corpore perspicuo. Illud ἡ τοιούτου τινός, quod deleri vult Susemihl, ad summum aërem spectare videtur qui corporibus caelestibus frictus igneam induit naturam finitimisque regionibus lucem et calorem praebet

419^a 5 κρέας

coni Chandler

9 αὐτό recepit Tr

21 δι'

ἦν . . . 25 διαφανές del Susemihl Oec. p. 85

32 Vul-

gatam tuentur Si 138, 29 sq Ph^c 354, 7 cf So 84, 11.

Th 62, 26 interpretatur: τὸ δὲ μεταξὺ φῶς καὶ ὁσμῆς ἀήρ

καὶ ὕδωρ, unde Brandis (ap. Tr p. 308) coni Them. legisse

τὸ δὲ μεταξὺ φῶς καὶ ὁσμῆς ἀνώνυμον; — To: τὸ δὲ μεταξὺ

φῶς καὶ ὁσμῆς ἀήρ τε καὶ ὕδωρ· τὸ δὲ κοινὸν ἀνώνυμον.

κοινόν . . .

τὸ δὲ μεταξὺ . . . ^b 3 λεχθήσεται del Essen,

d. 2-te Buch d. Ar. Schr. ü. d. Seele p. 46 ^b 1 ἀλλ'...
 4 διορίσωμεν etiam *Si*^p 139, 6 sqq; e *Th* 62, 33 et *So* 84, 16
 To coni Aristotelem hæc fere scripsisse: ἀλλ' ὁ μὲν
 ἄνθρωπος καὶ τῶν περὶ τῶν ὅσα ἀναπνεῖ ἀδυνατεῖ ὁσμάσθαι μὴ
 ἀναπνέοντα, τὰ δὲ ἔνυδρα ὁσμάται καὶ μὴ ἀναπνέοντα. ἡ δ'
 αἰτία καὶ περὶ τούτων ὕστερον λεχθήσεται. νῦν δ' ἐκ τῶν εἰρη-
 μένων δῆλον τί ἐστὶν ὅψις. μετὰ δὲ ταῦτα λεκτέον περὶ ἀκοῆς
 καὶ ὁσφρήσεως· καὶ πρῶτον μὲν περὶ ψόφου καὶ ἀκοῆς διορί-
 σωμεν

c. 8.] 18 ἐν] μὲν ἐν coni To ἀλλ' ἥττον etiam
Si^p 140, 16 *Ph*^p 359, 28 *Th* 63, 20 del To 20 καὶ
 etiam *Si*^p 140, 26 *Ph*^c 360, 7 *So* 84, 37; ἡ καὶ Stein-
 hart, To 24 ὥσπερ ἄν... 25 ταχύ del Susemihl
 Burs. Jb. 88, 13 τις] τι Essen d. 2-te B. p. 48, n 4. ||
 25 ἡχῶ... 27 σφαῖρα] «Vocis imago gignitur, cum ab
 aëre qui cavo vase continetur aër repellitur.» Absurda sane
 definitio. Omittendum igitur videtur ἀπὸ τοῦ cum codd
 SUVX et delendum τὸ ἀγγεῖον, ineptissimum interpretamen-
 tum ad τὸ διορίσαν καὶ κωλύσαν θρυφθῆναι spectans (quod
 tamen legerunt *Alex de an* 58, 1 et *ap Si* 141, 25
Si^p 141, 13 *Ph*^p 360, 27 *So* 85, 30), ut hic fere purgati
 loci sensus enitescat: «Sonus efficitur, cum aër unus et
 continuus ictu repentino commovetur, imago autem soni,
 cum aër ita commotus per obstaculum quoddam (διὰ τὸ
 διορίσαν καὶ κωλύσαν θρυφθῆναι) repellitur, tamquam pila.» ||
 33 τὸ δὲ... εἰς partim corrupta partim alieno loco posita
 esse putat To p. 148 420^a 2 ἅμα] καὶ ἅμα ἀφάλ-
 λεται suspicatur To, cf *Th* 64, 10 4 διὰ τὸ ἓνα ἀέρα
 εἶναι Pacius, Steinhart 6 ὁ ἀήρ del To ἀέρα
 ἀλλὰ τὸ To 7 ἔμφυχον] ἔμφοφον To, sed τὸ κινήσο-
 μενον μέρος καὶ ἔμφυχον significare videtur τὸ ζῶον, partem

quæ patitur, contra τὸ κινητικόν, partem quæ agit. Cf. etiam Ro comm. p. 294 αὐτὸς... 9 φόφος ante 419^b 33 τὸ δὲ transponenda censet Steinhart, eadem, mutato δὲ in γάρ, ante 419^b 25 ἡχώ Susemihl Jen. L. Z. 1877, p. 708 || 10 ἀμετακίνητος Hayduck progr. Gryph. 1873 p. 2 || 12 τὸν συμφυῆ... 13 ἔλικας etiam Si^p 144, 28 Phⁱ p367, 29 So 87, 11; del To 15 ἀλλὰ... 18 ἴδιος del To || 16 ἀεὶ₂] καὶ Essen d. 2-te B. p. 51 31 οὐ δὴ... 33 βραδυτήτα del Susemihl Jen. L. Z. 1877, p. 708 || 33 κίνησις] αἰσθησις Essen, d. 2-te B. p. 52 ^b 10 post ἰχθύες et 11 φόφος virgulas ponendas et καὶ... 11 φόφος post 13 τοιοῦτῳ transponendum censet Susemihl B. Jb. 34, p. 28 11 εἵπερ... φόφος etiam Siⁱ p148, 20 Phⁱ p378, 1 Th 66, 21 So 88, 28; fort. corrupta putat To || ἀλλ'... 13 τοιοῦτῳ del To 13 post φόφος censet excidisse οὐ πᾶς δὲ To, οὐ παντὸς δέ, ἀλλ' οὐδὲ παντὶ μορίῳ Th 66, 24, vulgatam tuetur So 88, 30 (om 14 καὶ)

c. 9.] 421^a 16 καὶ κατὰ τὰς ὁσμὰς coni Christ || 27 ἀλλὰ... 29 τοῦναντίον delevi, importune enim orationis contextum interrumpunt, neque cum iis quæ infra (421^b 1 sqq) exponuntur conciliari possunt; v. notam ad l.; in parenth. hæc verba ponenda esse censet Miss Alford ^b 1 καθ' ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων] Explicantur hæc verba iis quæ consequuntur: ἡ μὲν γὰρ γλυκεῖα κρόκου καὶ μέλιτος κτλ. Odores dulces dicuntur καθ' ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων, h. e. quod ab iis rebus proficiunt, quæ dulce sapiunt. Sunt igitur τὰ πράγματα, de quibus agitur, res quibus odores et sapor insunt. Vix enim alia interpretatio cogitari potest, nisi Torstrikium secutus verbis τὰ πράγματα quas nunc dicunt sensationes, e. g. γλυκεῖαν ὁσμὴν et γλυκὸν χυμὸν designari malis. Qua

interpretatione recepta tamen quid verba «ή μὲν γὰρ γλοσκία κρόκου καὶ μέλιτος» ad comprobendam sententiam prosint percipere non possum. Neque eorum sententia præstare videtur, qui exempla his verbis allata esse velint. Utunque res est, verba 27 ἀλλὰ . . . 29 τοῦναντίον contra illam sententiam (fortasse ab ipso scriptore) obiecta et a margine in contextum prolapsa videntur 4 καὶ

ή ἀκοή exstingui vult Madvig 19 ἀνθρώπων] ὁσφραντῶν Hayduck, pr. Gryph. 1873, p. 3 («coniectura palmaris» Susemihl) 21 ἀλλ' ἀδύνατον «verba a sensu suspecta, ut, iis eiectis, εἴπερ ad λεγομένας trahere præstet» Tr

c. 10.] 422^a 12 εἴμεν, αἰσθανοίμεθα receperunt Bk To || 32 ἀμφοτέρου suspicatur Tr ^b 6 αὐτῇ etiam Si^c 157, 24 Ph^c 406, 1 So 95, 16, αὐτοῦ coni To || 16 post αὐτοῦ excidisse putat οἶον αὐτὸ To, quod habent in interpretatione Ph 407, 16 Th 72, 10

c. 11.] 20 ἀπτικῶ] ἀπτοῦ ἀπτικόν Bk, To, Tr 423^a 4 ἀφαμένῳ vel ἀφαμένοις coni Tr, ἀφαμένου To qui huc conferri iubet quæ ad 435^a 1 μένοντος exposuit; ἀφαμένοις Th 73, 2 13 ἔμφυχον etiam Siⁱ 162, 10 Phⁱ 426, 24 Th 73, 22 : μεταξὺ δὲ Susemihl B. Jb XI, 351 || 14 post βούλεται ins εἶναι καὶ To 15 post ἀναγκαῖον add εἰ γὰρ πᾶσα αἴσθησις διὰ τοῦ μεταξύ, καὶ ἡ ἀφῇ Ald, Basil, additamentum ut v. e Th 73, 27 sumptum || 31 ἡμᾶς, ὥσπερ] ἡμᾶς ὁ ἀήρ dubitanter coni Ro II, 328; pro ὥσπερ legisse τὰ ἐν τῷ ἀέρι Ph 428, 26 et So 98, 5 putat Ro ^b 6 διὸ λανθάνει . . . 8 λανθάνει corrupta iam Trendelenburgio (p. 355) videbantur, qui pro διὸ λανθάνει «διὸ εὐλογον» Aristotelem scripsisse suspicatus est. «διὸ λεκτέον» Ro (II, 328), qui tamen verba 6 ἀλλὰ . . .

7 λανθάνει tamquam spuria omitti mavult. Sed his verbis deletis etiam ratio, cur interiectus in tangendo aër nos lateat, e verbis τὰ δ' ἐγγύθεν petenda tollitur. Mutata igitur interpunctione et verbis 7 ἐπεὶ... 8 λανθάνει remotis aliam huic loco medicinam quæsiui; qua in re inveni-
enda præcesserat Essen (d. 2-te B. d. Arist. Schr. üb. d. Seele p. 68)

21 τὸ σῶμα τὸ λευκὸν scripsi Torstrickium secutus, sed fortasse scribendum erat σῶμά τι λευκόν, quod et *Th* 75, 23 ante oculos habuisse videtur; unde ortum esse putaveris illud σῶμα τὸ λευκόν quod articulo omisso correctum est in SUVX [σῶμά τι λευκόν nunc etiam Apelt]

424^a 2 τὸ ante δυνάμει ὃν ex E_a add To
c. 12.]^b 9 ἑκάστον] ἑκάστου fort. legendum esse censet Ro II, 336

Liber III.

c. 1.] 424^b 24... 425^a 13 cf Bonitz Arist. St. II. III, 36

13 ἀλλὰ...^b 3 εἶναι] Totum hunc locum transponendo et emendando restituere conatus est Susemihl B. Jb. XXX, 42; nos quidem, quomodo locum intellegendum esse putemus, interpunctione significavimus ||

15 οὐ ante κατὰ συμβ. addidit To, quem secutus est Biehl, nihil esse addendum putant Brentano Psychol. d. Arist. p. 98, Zeller Ph. d. G. II, 2 p 543, Ro, Hi ||

16 κινήσει] κοινή *Si*^p 184, 7a quod in contextum recepit To; κινήσει et apud *Si* esse legendum coll. 183, 4. 30 recte iudicavit Hayduck, τῇ κινήσει etiam *Prisc Lyd* 21, 17 et *Theophrastus* ibidem

17 οἷον <κίνησιν. τὸ δὲ> μέγεθος coni To

18 μεγέθους coni To

21 οὕτω...

24 γνωρίζομεν et 27 τῶν δὲ... 28 ἰδία posterioris, 24 εἰ

δὲ... 29 εἴρηται prioris recensiois esse iudicat To ||

27 τῶν... 30 ὁρᾶν post ^b 3 εἶναι transponenda censet Dembowski, Quæst. Ar. duæ p 85, probat Susemihl Oec. 85 || 28 οὐδαμῶς... 30 ὁρᾶν suspecta Trendelenburgio del Steinhart 29 τὸν... 30 ὁρᾶν del To, recte ut m. v.; verba ὥσπερ εἴρηται enim ad v. 22 τῇ ὅψει τὸ γλυκὺ αἰσθανόμεθα spectant cf Dembowski l. c. p. 89 ^b 9 ἄμα] ἀεὶ coni To

c. 2.] 17 ποιητέον] θετέον vel δοτέον coni To, sed v. Bonitz Ind. 609^a 15. 23 20 καὶ τὸ ὁρᾶν post αἰσθάνεσθαι addenda esse censet Christ 25 ἡ δὲ... ^b 7 φθείρει spuria esse suspicatur Susemihl Oec. 85 || 426^a 2 εἰ... 12 οἷόν e duabus recensionibus contaminata iudicat To, prioris esse 9 ὥσπερ... 11 αἰσθητικῷ, posterioris 4 ἡ γὰρ... 6 κινεῖσθαι ποιουμένῳ] κινουμένῳ Ald, Bywater J. of Ph. 1888, p. 55 9 ὥσπερ... 11 αἰσθητικῷ post 6 κινεῖσθαι transposuit Biehl 27 εἰ δ' ἡ φωνὴ συμφωνία τις ἐστὶν Tr² p. 359, probat Bywater l. c., cf *Prisc. L. 22, 24 So 112, 33*. — «Si religio in codicum auctoritate consisti iubet pronomen τις mente certe et voce ad συμφωνία referatur» Tr. l. c. 28 καὶ ἔστιν... αὐτὸ del To Bhl Hi, legit *So 112, 32* ^b 6 <εἰ> συμφωνία Essen, <εἰ ἐν> συμφωνία Susemihl, <ὥσπερ> συμφωνία vel <ἐν> συμφωνία <ὄν> Shorey, A. J. Ph. 22, 162 συμφωνία... φυκτόν del To; ἀφῆ... φυκτόν del, comma post μεικτόν Dittenberger Gött. G. A. 1863 p. 1614; ἀφῆ... φυκτόν post 5 ἀλμυρόν transposuit Bhl fort. recte; ἀλέα δ' ἡ pro ἀφῆ δὲ coni Madvig *Adversaria crit. I, 473* 14 τινὲ scripsi Bekkerum secutus et colon post διαφέρει posui; τίνι et signum interrogationis Tr et recentiores 16 αὐτὸ coni Essen, probat Susemihl 20 δεῖ δὲ... 21 λευκοῦ prioris, 21 λέγει...

22 αἰσθάνεται posterioris recensio-
 nis esse indicat To ||
 21 ἕτερον... αὐτὸ suspecta iam Trendelenburgio, qui fort.
 λέγει γὰρ καὶ ὅτι τὸ αὐτὸ scribendum esse putat 24 οὐδ'
 ἐνὶ ἐν To 427^a 2 ἄρ' οὖν... 3 κερχωρισμένον post.,
 3 ἔστι δὲ... 5 ἀδιαίρετον pr. editionis esse indicat To,
 quod refellit Neuhäuser l. c. p. 40 2 ἅμα duas
 sententias (καὶ₁... 3 κρίνον et τῷ... κερχωρισμένον) in unum
 comprehendit, quod plerumque fallit interpretes; καὶ₁ fort
 omittendum, ut in cod. W καὶ <τόπῳ> ἀχώριστον
 coni Susemihl, Oec. 85 3 τὸ διαιρετὸν] ὃν διαιρετὸν
 coni Steinhart 6 καὶ τοὐναντίον coni Susemihl B.
 Jb. IX, 351 7 διαιρεῖται «fort.» To cf Ph^p 484, 21;
 ἀδιαίρετον Susemihl Oec. p. 85 10 ἦν] ἐν coni Tr ||
 ἦ μία καὶ ἦ δύο Bk Tr To, «fort legendum ἦ μία, ἦ δύο» Ro ||
 11 καὶ ἀδιαίρετος καὶ διαιρετή To cf Th 86, 23 ἦ μὲν...
 12 ἅμα posterioris, 13 ἦ μὲν... 14 ἅμα prioris recen-
 sionis esse putat To, cui adversatur Neuhäuser p. 40 ||
 13 δοσι] δις vel ὡς δοσι coni Tr, ὡς δοσι etiam To p. 170 ||
 14 ἦ δ' ἐνί, ἐν Christ

c. 3.] 17 ἐπεὶ δὲ... ^b 7 φανερόν. In explicandis his
 verbis commentatores et veteres et recentiores mirum
 quantum laborant. Sunt qui post 19 αἰσθάνεσθαι excidisse
 putant «σκεπτόν εἴ τι διαφέρει τὸ νοεῖν τοῦ αἰσθάνεσθαι», alii
 in Bonitzii verba iurant qui (Arist. Stud. II. III, 131) nihil
 deesse et apodosin a verbis ^b 6 ὅτι μὲν οὖν incipere censet,
 quod acutius quam rectius vir doctissimus mihi excogitasse
 videtur. Equidem verba 21 καὶ οἳ γε ἀρχαῖοι et q. s. apo-
 dosis vice fungi existimo, ubi 21 καὶ₂ «etiam» significat.
 «Quoniam præter movendi facultatem in cogitando impri-
 mis et sentiendo animi vis et natura sita est, cogitandi
 autem et sentiendi facultates artissimo inter se propin-

quitatis vinculo coniunctæ sunt (sunt enim ambæ cognoscendi genera), iam antiqui ambo idem esse voluerunt.» — Mutanda igitur erat interpunctio. **25** τὸ δ' αὐτὸ...

6 ἡ αὐτὴ εἶναι in parenth. Susemihl Oec. p. 85 ||

5 καὶ,] οὕτω coni Susemihl B. Jb. XXX, 47; locum recte explicavit *Th* 88, 3 **14** ὃ μὴ καὶ φαντασία

ἕτερον γὰρ καὶ Steinhart φαντασία... **24** θαρραλέα

ab hoc loco aliena esse putat Freudenthal, p. 11, cui assentitur Susemihl B. Ph. W. 1882, p. 1283 **15** τε]

δὲ Susemihl B. Jb. IX, 351 **17** ἡ del Schneider

Rh. M. 1866, p. 448 φαντασία] νόησις «om y»

false adnotatur, quam tamen lectionem probat Madvig Adv. I, 473 **24** εἰ] οἱ in codd TW scriptum esse

perperam refert Bk, in contextum receperunt Bk Tr To ||

εἰσι... **27** λόγος ab hoc loco aliena et fortasse spuria esse putat Susemihl Oec. 85 **428^a** **3** μία ... **4** ψευδό-

μεθα] «negatio aut certe dubitatio in hac apodosi desideratur» Tr ante μία addendum esse ζητῶμεν εἰ coni

Bywater l. c. p. 56 καθ' ἃς coni To **7** ante

φαίνεται aliquid excidisse censet Freudenthal p. 55 ||

8 πάρεστι] τοῦ παρόντος ἐστὶ To Jb. f. Ph. 1867, p. 246;

ὑπάρχει et πᾶσι pro ἀεὶ Freudenthal p. 12; ante ἀεὶ ins ἡ δυνάμει Christ **10** «legebatur δοκεῖ δ' οἷον, οἷον

μύρμηκι ἢ μελίττῃ ἢ σκόληκι. Hæc igitur animalia negat Ar. φαντασία prædita esse... At apis certe et formica, priu-

dentissima animalia, ex tam ignobili societate removenda sunt.» Recte hæc To animadvertit, qui scribit μύρμηκι

μὲν... σκόληκι δ' οἷον coll. cum *Th* 90, 8 *So* 55, 27, cf etiam *Ph*² 258, 32 *Alex de an.* 67, 2, sed leviori mutatione a

nobis commendata locum sanari posse speramus, ut hic sensus evadat: δοκεῖ δ' οἷον, οἷον μύρμηκι ἢ μελίττῃ ὑπάρχει,

καὶ σκώληκι ὑπάρχειν 19 ἀλλὰ . . . 22 πολλοῖς
 posterioris, 22 ἔτι πάσῃ . . . 24 δ' οὐ prioris recensio-
 esse indicat To; probat Freudenthal Rh. M. 1869, p. 29;
 22 ἔτι . . . 24 οὐ etiam Si 211, 19 Ph 501, 5 Th 90, 23
 So 118, 37; del Bhl 26 ἡ φαντασία coni To ||
 virgulam post εἴη deletam post 27 ταῦτα ponit Ro, qui
 διὰ γε ταῦτα dubitanter coni διὰ τε . . . 28 αἰσθησις
 ante 24 φανερόν poni vult Schneider Rh. M. 1866 p. 449 ||
 27 καὶ ὅτι (om δῆλον) vel καὶ ὅτι δῆλον ὅτι et ἔσται pro
 ἔστιν coni Shorey Amer. J. Ph. 1901, p. 150 28 ἐκ]
 εἰ etiam Tr Schneider l. c. 29 ἡ συμπλοκή del To ||
 ὅ 8 ἀλλὰ . . . 9 πρᾶγμα suspecta To 11 ἡ δὲ . . .
 13 ἔστιν «vereor, ne hæc verba, etsi sunt Aristotelis, in
 posteriore editione non fuerint scripta» To 19 τοῦ
 ᾧ συμβέβηκε καὶ ταῦτα Ald, τοῦ δ' συμβέβηκε τούτοις coni To
 p. 175 20 ταῦτα] τούτῳ Steinhart, ταῦτα τούτῳ
 dubitanter coni Ro 23 τοῖς . . . ἴδια del Essen
 d. 3-te B. p. 25; in secludendis verbis οἷς . . . ἴδια secutus
 sum Maierum: Die Syllogistik d. Arist. I, p. 8, n. 2 qui
 optime totum locum intellexisse videtur 24 ἀ . . .
 αἰσθητοῖς del To, post 20 ταῦτα transponit Bywater J. Ph.
 1888, p. 58 26 τῆς αἰσθήσεως post ἐνεργείας
 Schneider, post γινομένη Susemihl (Oec. p 86) transponenda
 putant 27 ἡ₁] τῆς Bk; ἡ coni Christ; del Schneider
 Z. f. Gymn. 1867, p. 631 30 ἡ μὴ φαντασίαν Bk Tr
 e Silburgiana; «nescio an ἡ τὰ εἰρημένα unc. includenda
 sint, nisi forte deserto cod. E, totus locus ita est pur-
 gandus: εἰ οὖν μηθὲν ἄλλο ἔχει τὰ εἰρημένα [ἡ φαντασία,
 τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ λεχθέν], ἡ φαντασία ἂν εἴη κτέ.» Hi; ἡ ἡ
 φαντασία unc. incl. To, qui ab Aristotele scriptum fuisse
 putat: εἰ οὖν μηθὲν μὲν ἄλλο ἔχει τὰ εἰρημένα, τοῦτο δ' ἔχει,

ἡ φαντασία ἂν εἴη κίνησις. **429^a 1** τοῦτο δ' ἐστὶ
 (ἔστι *Th* 93, 22 Bhl) τὸ λεχθέν suspecta; ταῦτο δ' ἐστὶ sive
 ταῦτο δ' ἔχει coni Christ **18** ἀνάγκη . . . **22** δυνατόν
 posterioris, **22** ὁ ἄρα . . . **27** ἐστὶν prioris recensio-
 nis esse iudicat To, negant Nætel Zschr. f. Gymn. 1864, p. 140
 Dittenberger Gött. G. A. 1863, p. 1610 **4** ἀλλὰ καὶ
 μᾶλλον del To Jb. f. Ph. 1867, p. 246 legit *Th* 95, 4 ||
9 δὲ αὐτὸν etiam *Si'* ^p230, 12 *Ph'* *Th* 95, 32; δι' αὐτοῦ
 coni Bywater J. of Phil. 1885, p. 40, fort. recte **11** οὕτω...
12 ἐστὶ in parenth. Bonitz Arist. St. IV, 376; interpungendi
 signum post ἐστὶ om. colon post **13** σάρκα Bk **15** αἰ-
 σθητῶ pro αἰσθητικῶ coni Brentano, Psych. d. Arist. p. 134 ||
20 ἄλλο etiam Bonitz, ἄλλω defendebat To Jb. f. Phil. 1867,
 p. 245 **23** καὶ ἀπαθὲς del Hayduck progr. Gryph.
 1873, p. 4, καὶ ἀμιγῆς Zeller Ph. d. Gr. II, 2. p. 568 n. 1 ||
29 ἡ . . . **31** νοῆ mutila et corrupta putat To p. 180, legit
Si' ^c236, 9, defendit Brentano p. 137 **31** δεῖ] δυ-
 νάμει coni Cornford, recepit Hi post οὕτως excidisse
 putat ὀπολαβεῖν To

c. 5.] 430^a 10 ἐπειδὴ coni Essen d. 3-te B. p. 43, n. 46 ||
19 τὸ δ' αὐτὸ . . . **21** δὲ οὐ χρόνῳ alieno loco posita esse
 iudicat Kampe, Erkenntnistheorie d. Ar. p. 282 **25** νῦν
 ante ἄνευ inseri vult Susemihl B. Phil. Wschr. 1882, p. 1284

c. 6.] 27 ἐν οἷς . . . **1** προσεννοῶν posterioris, **1** τὸ . . .
5 ἔσται prioris recensio-
 nis esse iudicat To, quod refellit
 Vahlen, Jb. d. Wien. Akad. 1872 p. 419 (= Arist. Aufsätze
 I, p. 3) **1** καὶ συντιθεῖς del To, legerunt *Si'* ^c250, 36
Ph' ^p548, 6 defendit Vahlen l. c. p. 9 **3** τὸ μὴ λευ-
 κὸν ο; del Tr¹; τὸ μὴ λευκὸν <λευκόν> Ræper Philol. VII;
 p. 324; <καὶ λευκόν> τὸ μὴ λευκόν, Vahlen l. c. p. 12; <καὶ>
 τὸ μὴ λευκὸν <λευκόν> coni To, scripsit Bhl; «an καὶ γὰρ

ἂν τὸ τοῦ ὄν (cf 414^a 24. 25. 419^b 4) ἢ λευκόν, τὸ μὴ λευκὸν συνέθηκεν?» Apelt. — Affirmatio ex Aristotelis sententia (de interpr. 16^a 12, metaph. 1027^b 9) σύνθεσις, negatio διαίρεσις est; quomodo igitur negationi error inhærebit, quippe qui semper in copulandis notionibus situs sit? Solvit difficultatem philosophus, cum nos, etiam si negemus, componere dicit, velut si albo non-esse-album tamquam prædicatum adiungamus. Simili ratione omnia (h. e. et affirmationem et negationem) etiam διαίρεσιν dici posse. Cf. To p. 191, Vahlen p. 14. Sed si ita res est, uno tantum illo exemplo uti fas erat, quod præbent codices et *Si^p 250, 38* ante oculos habuit. Idem legit *Ammonius in de interpr 57, 32*. De *Ph^p 548, 10* et *Th 109, 27* quid legerint non satis constat

ἐνδέχεται . . . 4 πάντα fort. post ἔσται transponenda esse putat Maier, Die Syll. d. Ar. p. 30, n. 1 || καὶ κατὰ διαίρεσιν coni Chandler 4 πάντα] ταῦτα vel τοιαῦτα coni To, defendit Vahlen l. c. p. 14 γε εἰς, οὐ μόνον post ἀληθές transponi vult To 6 ἐκάστοτε coni Jackson 7 τὸ <διαίρετον ἢ> ἀδιαίρετον coni To, fort. tale quid legit *Ph^p 549, 18*; τι ἀδιαίρετον Jackson || <οἷον> ἔταν To, <ὡς> ἔταν Steinhart 9 ὁμοίως . . . 10 μήκει posterioris, 17 ἔνεστι . . . 20 μήκει prioris esse recensionis iudicat To 14 τὸ δὲ . . . 15 ψυχῆς post 20 μήκει transp. Bywater p. 58 ἀδιαίρετον] διαίρετον Wallace p. 277 16 «mallet hoc loco οὐχ ἢ [ἐκείνα] et 17 ἀλλ' ἢ <ἐκείνα>» Hi comma post διαίρετὰ Bk Tr Hi, ante δ. To Bhl Ro ἀδιαίρετῳ τῆς ψυχῆς, κατὰ συμβεβηκός δὲ καὶ οὐχ ἢ ἐκείνα ἀδιαίρετα, ᾧ νοεῖ καὶ coni Christ ᾧ| ᾧ τε coni To; δ cum Vicomercato Bywater p. 59 ᾧ . . . 17 χρόνῳ del Wilson, Tr. Oxf. Phil. Soc. 1882/3, p. 10 17 ἄλλῃ

ἀδιαίρετα Ro 19 καὶ τὸ μῆκος del Wilson l. c. ||
καὶ τοῦθ' . . . 20 μήκει post 10 μήκει transp. Sussemihl B.
Jb. XXXIV, 29 21 καὶ . . . 23 μέλαν del Hayduck
pr Gryph. p. 6 24 μὴ ἐν εἶναι αὐτῶν coni To ;
ἐναντίον εἶναι ἐν αὐτῷ coni Bywater p. 60; fort. ἐκεῖνα ἐν
αὐτῷ 25 αἰτίων] ἐναντίων vel ὄντων coni To ; ἀδιαί-
ρέτων Essen ; νοητῶν dubitanter coni Ro II, 487 ; τῶν αἰτίων
del Zeller p. 578, Hi 26 τις φάσις κατὰ τινος coni
Ro II, 489 ; κατάφασις τι κατὰ τινος, ὥσπερ καὶ ἡ ἀπόφασις
coni To ; vulgatam tuentur Si¹ 260, 6. 20 Ph¹ 556, 8 ||
ὥσπερ . . . 27 καὶ del Essen

c. 7.] 431^a 1 τὸ δ' αὐτὸ . . . 7 τετελεσμένου alieno loco
posita esse iudicat To ; verba τὸ δ' αὐτό . . . 3 γιγνόμενα
interpretando präterit Th 112, 25 ; in suspicionem vocat
Alex ap Ph 558, 5 ; defendunt Ph 557, 18 Si 262, 14 ||
7 post τετελεσμένου lacunam esse putat Sussemihl B. Jb.
IX, 351 9 ὅταν] ὅτι Essen, d. 3-te B. p. 58 ||
12 τὸ αὐτὸ τοῦτο coni To ἥ_s aut delendum aut
ἥ scribendum esse censet Tr, del Ro 15 αἰσθητὰ coni
Schell, die Einheit d. Seelenlebens p. 19 ὅταν . . .
16 διώκει post 17 ψυχῇ ponenda esse censet Sussemihl ||
16 φήσῃ ἢ ἀποφήσῃ unc. incl. To διὸ . . . 17 ψυχῇ
secludenda esse putat To p. 208 17 ὥσπερ . . .
^b 1 λευκόν a re proposita alienum esse iudicat To, defendit
Neuhäuser, p. 51 ὥς in ὥσπερ mutatum esse videtur
a lectore qui ὥς perperam cum 18 καὶ ἡ ἀκοή ὡσαύτως
coniunxerit ; immo trahendum est ad 20 εἴρηται καὶ πρό-
τερον, apodosin iam ab antiquis commentatoribus itemque
a To desideratam, qui post 20 πλείω signum non absoluti
enunciati posuit ; verba 17 ὥσπερ . . . 20 πλείω post 21 ἐν
τι transponenda et apodosin sic conformandam esse : οὕτω

δὴ καὶ ταῦτα (omissis verbis ὡς ὁ ὅρος) censet Freudenthal, Rh. M. 1869 p. 398 22 οὕτω δὲ καὶ ἡ σιγμὴ καὶ

ὅλως ὁ ὅρος To καὶ ταῦτα ἐν τῷ ἀνάλογον. καὶ τὸ

ἀριθμῶ ἐν ἔχει πρ. ἐλ. coni Jackson 23 «post

ἐκότερον videtur excidisse ἐναντίον» To ὡς . . . ἄλληλα

del To 26 ὡς . . . ἄλληλα legit etiam Ph^c 561, 10 ||

28 καὶ ἐν τὰ coni To 29 κακείνα J. Pacius To

Brentano ^b 5 ὅτι πῶρ etiam Si^l c 274, 15 Ph^c 561, 31

del To τῇ κοινῇ etiam Si^l c 274, 15 Ph^c 561, 31;

τῇ κινήσει Basil. in mg, scripsit To; del Bywater p. 61,

Hi. Vulgo colon post κινεῖται, punctum post πολέμιος. - Post-

quam Aristoteles affirmavit animam et ἐκτὸς τῆς αἰσθήσεως

moveri posse ab illo quod fugiat vel expetat, ineptissimum

introducitur exemplum: «οἷον αἰσθανόμενος κτλ.». Inter-

punctionem mutavi, comma post 7 νοήμασιν addidi et v. 6

ὅτε pro ὅτι scripsi, ut omnis vis verbis accedat «ὅτε δὲ

τοῖς ἐν τῇ ψυχῇ φαντάσμασιν ἢ νοήμασιν (int. vosī vel γνω-

ρίζει), ὥσπερ ὁρῶν λογίζεται κτλ.» 9 post ἐνταῦθα

excidisse ἀγαθὸν ἢ κακὸν coni To 10 ὅλως] οὕτως

coni dubitanter Tr p. 424 12 τὰ δὲ . . . 19 ὕστερον

a re proposita aliena et 12 τὰ δὲ . . . 16 ἐκεῖνα corrupta

esse iudicat To; totum locum ita restituit Bywater p. 62:

. . . εἴ <τις> τὸ σιμὸν ἢ μὲν σιμὸν οὐ [κεχωρισμένως], ἢ δὲ

κοῖλον [εἴ τις] ἐνόει ἐνεργείᾳ <νοῶν> ἄνευ τῆς σαρκὸς ἂν

ἐνόει κτλ. 14 εἴ τις] εἴπερ coni Tr ὥσπερ

ἄνευ coni To, refellit Vahlen Z. f. Ö. G. 1867, p. 722 ||

15 ἂν del Susemihl Oec. p. 86 16 νοῇ <ῆ> ἐκεῖνα

coni Bonitz cf Z. f. Ö. G. 1867, p. 722

c. 8.] 21 πάντα. πάντα γὰρ ἢ coni To 24 εἰς]

ὡς Susemihl B. Jb. IX, 352, qui etiam ὡς pro 25 et 26

εἰς scribi vult, cf tamen ibid. XLII, 238, LXVII, 104;

ὥσπερ καὶ τὰ πράγματα coni To 27 τὸ μὲν ἐπιστη-
μονικὸν τὸ ἐπιστητόν, τὸ δὲ αἰσθητικὸν τὸ αἰσθητόν To ; τὸ μὲν
<τὸ> ἐπιστητόν, τὸ δὲ <τὸ> αἰσθητόν Hayduck ; ἐπιστητῶ et
αἰσθητῶ Chandler 432^a 2 εἰδῶν <νοητῶν> Bywater

p. 63 3 Sicut manus instrumentorum instrumentum,
ita anima, quatenus cognoscit, forma formarum ; sed divi-
ditur anima hoc loco in duas partes : νοῦν et αἴσθησιν,
quæ igitur ambæ formarum formæ dici possunt. Importune
igitur additum videtur εἶδος αἰσθητῶν i. e. forma rerum
sensibilium, est immo δεκτικὸν τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν, potestas
quædam quæ hasce formas induit, h. e. forma formarum
sensibilium.

9 αἰσθηµατα] αἰσθητά Kampe, Er-
kenntnistheorie d. Ar. p. 101

c. 9.] ^b 5 τοῦτο del To 433^a 4 οὐκ expellen-
dum esse censet Christ

c. 10.] 9 ταῦτα <τὰ> Bywater p. 64 10 πολλοὶ
coni Bywater, probat Susemihl 15 οὐ γὰρ . . .

16 νοῦ posterioris, 18 τὸ ὀρεκτόν . . . 20 ὀρεκτόν prioris
esse recensitionis iudicat To, negant Noetel Zschr. f. Gymn-
wesen 1864, p. 540 et Pansch Philol. XXI, p. 543 qui οὐ
et 16 αὐτῇ legendum proponit 22 εἶδος delendum

esse putat To 25 κινεῖ καὶ παρὰ recepit To ||

^b 1 τοῖς δὲ . . . 4 διαιροῦσι alieno loco inserta iudicat To
p. 216 11 parenthesin a πρῶτον incipit Bywater

p. 64, a τοῦτο plerique 15 δε₂] δὴ Susemihl Oec. 86 ||

18 εἰς ἐνέργειαν Chaignet, Essai sur la psych. d' Ar. p. 433 ||

24 διὸ . . . κινεῖται in parenth. et post 25 ἀχώριστα pun-
ctum Bywater p. 64

c. 11.] 434^a 2 καὶ ἐπιθυμίαν del Essen, d. 3-te B. p. 62 ||

7 ἢ δὲ . . . 10 ποιεῖν in parenth. Ro ; 7 πότερον . . . 10 ποιεῖν

in parenth. Hi 8 καὶ ἀνάγκη . . . 11 ἐκείνην

Essen, d. 3-te B. p. 62

mutila vel corrupta esse censet To, legerunt *Si^p 310, 2 Ph^p 593, 4 cf Th 121, 29*

τάλλα ζῶα et αὕτη δὲ ἐκείνην hoc loco del Bywater; αὕτη δὲ κινεῖ coll. *19 coni Cornford

[δ'] ἐνίοτε . . . βούλησιν, [ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην], ὥσπερ σφαῖρα <σφαῖραν> Essen d. 3-te B. p. 62

αὐτήν Cornford ἡ δ' ὄρεξις coni Tr; ἡ ἡ ὄρεξις Chandler; totum locum sic restituendum esse: νικᾷ . . .

βούλησιν, ὅταν ἀκρασία γένηται· ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην· <ὅτε δ',> ὥσπερ <σφαῖραν> σφαῖρα, ἡ ὄρ. κτλ. coni To; νικᾷ . . . βούλησιν, ὅταν ἀκρ. γέν., ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην, ἡ ὄρεξις τὴν ὄρεξιν Steinhart; ὥσπερ σφαῖρα, <ὅτε μὲν αὕτη ἐκείνην>, ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην, ἡ ὄρ. Bywater p. 67; ὥσπερ <ἡ ἄνω> σφαῖρα <τὴν κάτω, ὅτε δ'> ἡ ὄρ. Zeller II, 2. p. 587, n. 4; φύσει δ' αἰεὶ ἡ ἄνω ἀρχικωτέρα· καὶ κινεῖ ἡ ὄρ. τ. ὄρ. ὅταν ἀκρασία γένηται· ὥστε Busse Herm. XXIII, 469; ὥσπερ <ἡ ἄνω> σφαῖρα (φύσει δ' αἰεὶ ἡ ἄνω ἀρχικωτέρα καὶ κινεῖ) ὅτε δ' ἡ ὄρεξις τὴν ὄρεξιν, ὅταν ἀκολασία γένηται· ὥστε coni Susemihl B. Jb. LXVII, 11; ὅτε δ' ante ὥσπερ add Bhl; [ἀκρασία pro ἀκρασία dubitanter coni Apelt]. Scripsi 13 ἡ pro ἡ (v. supra Steinhartii et Chandleri coniecturam). Totius loci interpretum studiis diu resistentis sententia, nisi fallor, hæc est: Fit non nunquam, ut appetitus voluntatem vincat et moveat, interdum autem voluntas appetitum, ut pila (h. e. sicut pilæ motus modo ab hoc ad illum tendit, modo vice versa), præterea accidit, ut appetitus appetitum pellat; quæ omnia movendi genera existere possunt, cum intemperantia animæ inest

Essen l. c. p. 63

rhet. II, 300

15 ὥστε κατὰ τρεῖς διαφορὰς coni

20 ἡ δὲ etiam Spengel Arist.

καθόλου; ἡ To

c. 12.] 23 καὶ ἔχειν Christ, *cf Th 122, 22* **33** πάν] εἴη vel γένοιτο coni To, probat Dittenberger; fort. legendum πάλιν, quod sæpe apud Aristotelem «omnino progressum in narrando enumerando quærendo significat» Bonitz Ind. Ar. 559^b 13 ἔχοι coni Tr probant Steinhart, Susemihl ^b 4 οὐ μὴν ἀλλ' ἄγ. coni Essen l. c. p. 65 || **5** verbis διὰ τί γὰρ ἔξει (sc. τὸ μόνιμον); ἢ γὰρ . . . **7** δι' ἐκείνο parenthesi inclusis apodosin sententiæ conditionalis εἰ οὖν πάν ab οὐθέν ἄρα ἔχει incipere statuit Christ || **18** διὸ καὶ . . . **19** ἄπτόν posterioris, **21** ὥστε . . . **22** prioris editionis esse iudicat To **19** ἄπτόν addit καὶ θρεπτικόν Bywater p. 67 **31** ὡσθὲν coni To; ὡσαν etiam *Si^c 325, 23 Ph^c 605, 1 So 149, 5* καὶ ἔστι . . . **32** κίνησις] καὶ ἔστι ταῦτα διὰ μέσου coni To **45^a 1** οὕτω δὴ ἐπ' vel οὕτω δὴ καὶ ἐπ' coni To **5** περὶ ἀνακλάσεως del To, legerunt *Ph^c 605, 22 Th 124, 34 So 149, 24* **c. 13.] ^b 6** μὴ ἔχον οἶόν τε εἶναι ζῶον Steinhart, οἶόν τε μὴ ἔχειν ζῶον Hayduck, pr. Gryph. p. 7 ζῶον ὃν del Hayduck l. c. **7** ταύτην scripsi ex **o** et *Phⁱ* || **22** ὅπως ὁρᾷ post διαφανεῖ transponenda esse dubitanter coni Susemihl Oec. p. 86 **24** γλωτταν . . . **25** ἐτέρῳ del To

INDEX.

ἀγαθός: τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν
10^a 12, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν 26^b
25, 31^a 11. ^b11; τὸ καθ' αὐτὸ
ἀγαθόν opp τὸ ἐτέρου ἔνεκεν 6^b 9,
τὸ φαινόμενον ἀγαθόν 33^a 28, τὸ
πρακτὸν ἀγαθόν 33^a 29, ἀγαθὸν
ἀπλῶς 33^b 9

ἀγγεῖον 19^b 26

ἄγειν: εἰς ἐντελέχειαν ἐκ δυνάμει ὄντος
17^b 10, ἄγεσθαι εἰς τὸν λόγον 26^b 4

[ἀγέννητον] (v l ἀγέννητον) 34^b 5

ἄγευστον 21^b 8, 22^a 30

ἄγνοεῖν 3^b 8, 10^b 4

ἄγνοια 10^b 2

ἄδηλος 7^b 5, 13^a 5. 8

ἀδιαίρετος: τὸ ἄ. διχῶς 30^b 6, δυνάμει
τὸ ἄ. τάναντία 27^a 6, ἀδιαίρετον κατὰ
ποσόν, dist. τῷ εἶδει 30^b 14, τόπῳ,
ἄριθμῳ 27^a 5, ὡς στιγμή 30^b 21;
οὐδὲν κοιλύει νοεῖν τὸ ἀδιαίρετον,
ἔταν νοῇ τὸ μήκος (ἀδιαίρετον γὰρ
ἐνεργεία), καὶ ἐν χρόνῳ ἀδιαίρετῳ
ὁμοίως γὰρ ὁ χρόνος διαιρετὸς καὶ
ἀδιαίρετος τῷ μήκει 30^b 7, τῶν
ἀδιαίρετων νόησις ἐν τούτοις, περὶ
ἃ οὐκ ἔστι τὸ ψεῦδος 30^a 26, ἐν
ἀδιαίρετῳ χρόνῳ 26^b 31, 30^b 15,

ἀδιαίρετῳ τῆς ψυχῆς νοεῖν 30^b 15,
ἀδιαίρετοι σφαῖραι 6^b 20 (Democr.),
πρῶτα καὶ ἀδιαίρετα σώματα (De-
moer.) 5^a 10

ἀδιάφορος 9^a 2

ἀδυνατεῖν 15^b 3, 19^b 2. 17

ἀδύνατον 6^a 2, 8^b 33, 22^a 28. ^b2

τὸ αἰεὶ εἰ τὸ θεῖον 15^a 29

ἄεξεσθαι (Emped.) 27^a 23

ἄερινος 35^a 12

ἄηρ: διαφανής 19^a 14, ὁ ἄ. διασπώ-
μενος ὁμοειδής 11^a 20, ἄοριστος
24^b 16, ἄψοφος διὰ τὸ εὐθρυπτον
20^a 8, ἐπὶ πλείστον κινεῖται ἐὰν
μένῃ καὶ εἷς ἢ 35^a 4, πάσχει ὑπὸ
τοῦ σχήματος καὶ χρώματος 35^a 7,
κενόν 19^b 34, τὸ μεταξὺ ψόφων
19^a 32, ἀκοῇ συμφυῆς ἄηρ (v l
ἀκοῇ σ. ἀέρι) 20^a 4, αἰεὶ οἰκείαν τινὰ
κίνησιν ὁ ἄ. κινεῖται ὁ ἐν τοῖς ὡσὶν
20^a 17, ἡ ἀκοῇ ἀέρος 25^a 4, ἄηρ ὁ
μετὰ βροντῆς δίστησι τὸ ξύλον
24^b 11; λεπτομερέστατον καὶ ἀρχή
(Diogenes) 5^a 22

ἀθάνατος 5^a 30, ἀθανατωτέρα ψυχὴ
11^a 13, 30^a 23

ἀθροῦς 20^a 25

αἴγλη νῆστις (Emped.) 10^a 5

αἰδηλος (Emped.) 4^b 14

αἰδιος 7^a 23, 18^b 9, 30^a 23

αἰσθήρ (Emped.) 4^b 14

αἶμα: τὸ περὶ καρδίαν αἷ. καὶ θερμόν

3^a 31, αἷ. ἡ ψυχὴ (Critias) 5^b 14

αἰσθάνεσθαι 2^b 13, τὸ αἰ. πάσχειν τι

24^a 1, τοῦ ὁμοίως θερμοῦ καὶ

ψυχροῦ οὐκ αἰσθάνομεθα 24^a 2,

κίνησις 8^b 3, οὐκ ἄνευ σώματος 3^a 7,

27^a 26, ᾧ αἰσθάνομεθα, διχῶς λέ-

γεται 14^a 3, κρίνειν ἐστὶ 17^a 20 cf

32^a 16, διὰ τοῦ μέσου 23^b [7.] 20

cf 19^a 26, δι' ἐτέρων 23^b 4, δι'

ἐτέρου καὶ διὰ τῶν μεταξύ 35^a 16,

διχῶς 17^a 10, τὸ κατ' ἐνέργειαν αἰ.

ὁμοίως τῷ θεωρεῖν 17^b 19, ὅμοιον

τῷ φάναι μόνον καὶ νοεῖν 31^a 8,

διαφέρει τοῦ θεωρεῖν 17^b 20, οὐ

ταυτόν ἐστι τὸ αἰ. τῷ φρονεῖν 27^b 7,

οὐδὲ τὸ νοεῖν, ἐν ᾧ ἐστὶν τὸ ὀρθῶς

καὶ τὸ μὴ ὀρθῶς, ταυτόν ἐστι τῷ

αἰ. 27^b 11, μὴ αἰσθάνομενος μὴδὲν

οὐδὲν ἂν μάθοι 32^a 7, αἰσθάνομεθα

ὅτι διαφέρει τὰ καθ' ἐκάστην αἴσθη-

σιν αἰσθητά 26^b 14 cf 31^a 20, αἰ-

σθάνομεθα ὅτι ὀρῶμεν καὶ ἀκούομεν

25^b 12, τὰ κοινὰ πάντα κινήσει αἰ-

σθάνομεθα 25^a 16, τὰ αἰσθάνομενα

οὐ πάντα κινητικά 10^b 19, διὰ τί

τὰ φυτὰ οὐκ αἰσθάνεται 24^a 33,

cf 35^b 1, 10^b 1

αἴσθημα 31^a 15, 32^a 9

αἴσθησις: ἐκάστη αἰ. τοῦ υποκειμένου

αἰσθητοῦ, ὑπάρχουσα ἐν τῷ αἰσθη-

τηρίῳ 26^b 8, ἡ αἰ. ἀπὸ τινὸς 8^b 17,

ἡ αἰ. ἐν τῷ κινεῖσθαι καὶ πάσχειν

συμβαίνει· δοκεῖ γὰρ ἀλλοιώσεις τις

εἶναι 16^b 33, 15^b 24, διχῶς λέγεται,

ἡ μὲν ὡς δύναμις, ἡ δὲ ὡς ἐνέργεια

17^a 12, 26^a 23, 28^a 6, ἡ αἰ. οὐκ

ἐστὶ μέγεθος ἀλλὰ λόγος τις 24^a 27,

26^b 3. 7, ἡ αἰ. οὐ δύναται αἰσθάν-

νεσθαι ἐκ τοῦ σφόδρα αἰσθητοῦ 29^a

31, μεσότης τῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς

ἐναντιώσεως 24^a 4, κρίνει τὰς τοῦ

υποκειμένου αἰσθητοῦ διαφορὰς 26^b

10, τὸ δεκτικὸν τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν

ἄνευ τῆς ὕλης 24^a 18, τὰ αἰσθητά

πως 31^b 23, τέμνεται εἰς τὰ πρά-

γματα 31^b 24, [εἶδος αἰσθητῶν]

32^a 3, ἡ τοῦ αἰσθητοῦ ἐνέργεια καὶ

τῆς αἰσθήσεως ἡ αὐτὴ ἐστὶ καὶ μία

25^b 26, τῶν καθ' ἕκαστον ἡ κατ'

ἐνέργειαν αἰσθησις 17^b 22, πάσχει

ὑπὸ τοῦ ἔχοντος χροῶμα ἢ χυμὸν ἢ

ψόφον οὐχ ἢ ἕκαστον ἐκείνων λέ-

γεται, ἀλλ' ἢ τοιονδί 24^a 23, τὸ

ζῶον ὑπάρχει διὰ τὴν αἴσθησιν

πρώτως 13^b 2, [34^a 28], τὰ φυτὰ

οὐκ ἔχει αἴσθησιν ὅτι γῆς ἐστὶν

35^b 1, οὐκ ἐστὶν αἴσθησις ἐτέρα

παρὰ τὰς πέντε 24^b 22, τὰ μὲν

ἔχει πάσας, τὰ δὲ τινάς, τὰ δὲ μίαν

τὴν ἀναγκαιοτάτην, ἀφῆν 14^a 3,

13^b 4, ἐκάστη αἰ. ἐν αἰσθάνεται

25^a 20, πᾶσα αἰ. μᾶς ἐναντιώσεως

πλὴν ἀφῆς 22^b 23 cf 18^a 14, 22^b

25, ἡ αἰ. τῶν ἰδίων ἀληθείας 27^b 12,

28^a 11, ἡ ὡς ὀλιγιστον ἔχουσα τὸ

ψεῦδος 28^b 18 cf 18^a 12, 30^b 29,

τὰ ἀλλήλων ἴδια κατὰ συμβεβηκὸς

αἰσθάνονται αἱ αἰσθ. οὐχ ἢ αὐταί

ἀλλ' ἢ μία, ὅταν ἅμα γένηται ἡ

αἰ. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ 25^a 30, τῶν αἰσθ.
αὐτῶν οὐ γίνεται αἰσθησις καὶ οὐ
ποιοῦσιν αἰσθησιν ἄνευ τῶν ἔξω
17^a 4, τίνος ἕνεκα πλείους ἔχομεν
αἰσθήσεις 25^b 4, ὅπου αἰσθησις, καὶ
λύπη καὶ ἡδονή 1^b 23 cf 34^a 1,
αἰ. μὲν αἰεὶ πάρεστιν, φαντασία δ' οὐ
28^a 9; ὁ τοῦ στερεοῦ ἀριθμὸς αἰ.
(Plato) 4^b 23

αἰσθητήριον: δεκτικὸν τοῦ αἰσθητοῦ
ἄνευ τῆς ὕλης 25^b 23 cf 35^a 22,
αἰ. πρῶτον, ἐν ᾧ αἰσθητικὴ δύναμις
24^a 24, opp τὸ μεταξὺ 22^b 22,
τῶν ἀπλῶν ἐκ δύο αἰσθητήρια μό-
νον ἐστὶν 25^a 3, τὰ ἄλλα ἔξω γῆς
αἰσθητήρια μὲν ἂν γένοιντο 35^a 15,
καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητήρια ἀφ' αἰ-
σθάνεται, ἀλλὰ δι' ἑτέρου 35^a 18,
αἰ ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις κινήσεις ἢ
μοναί 8^b 18, οὐδὲν τῶν αἰσθητῶν
ἀπτόμενον τοῦ αἰσθητηρίου ποιεῖ
αἰσθησιν 19^a 26. 28, 23^b 20, παντὸς
αἰσθητοῦ ὑπερβολὴ ἀναιρεῖ τὸ αἰ-
σθητήριον 35^b 15, ἀνάγκη εἴπερ
ἐκλείπει τις αἰσθησις καὶ αἰ. τι ἐκλεί-
πειν 24^b 26, τὸ ἔσχατον αἰσθητήριον
26^b 16

αἰσθητικός: 2^b 13. 16, 8^a 13, ἡ αἰσθη-
τικὴ (sc ψυχὴ) 7^a 5, τὰ αἰσθητικά
(= ζῷα) 15^a 6, τὸ αἰσθητικὸν οὐκ
ἐστὶν ἐνεργεία, ἀλλὰ δυνάμει 17^a 6,
ἡ πρώτη μεταβολὴ γίνεται ὑπὸ τοῦ
γεννῶντος 17^b 16, τὸ αἰσθητικὸν
δυνάμει ἐστὶν οἷον τὸ αἰσθητὸν ἥδη
ἐντελεχεία 18^a 3, 31^b 26, ἡ τοῦ
αἰσθητοῦ ἐνεργεία καὶ ἡ τοῦ αἰσθη-
τικοῦ ἐν τῇ αἰσθητικῇ 26^a 7, οὐ

πάσχει οὐδ' ἀλλοιοῦται 31^a 5, οὐχ
ὁμοία ἡ ἀπάθεια τοῦ αἰσθητικοῦ
καὶ τοῦ νοητικοῦ 29^a 30, τὸ αἰ.
οὔτε ὡς ἄλογον οὔτε ὡς λόγον
ἔχον λείπει ἂν τις ῥαδίως 32^a 30,
οὐκ ἐστὶ μέγεθος τὸ αἰσθητικὸν εἶναι
24^a 27, οὐκ ἄνευ σώματος 29^b 5,
ὄργανον αὐτῷ ἐστὶ 29^a 26, οὐκ
ἄνευ θερμότητος 25^a 6, οὐκ ἄνευ
τοῦ θρεπτικοῦ 15^a 1, ἐν αἰσθητικῷ
τὸ θρεπτικὸν 14^b 31, εἰ τὸ αἰσθη-
τικὸν ὑπάρχει, καὶ τὸ ὀρεκτικὸν
14^b 1, οὐχ ἕτερον τὸ ὀρεκτικὸν τοῦ
αἰσθητικοῦ, ἀλλὰ τῷ εἶναι ἄλλο
31^a 13, ἕτερον τοῦ δοξαστικοῦ 13^b 30
αἰσθητός: τὸ αἰσθητὸν 2^b 16, τὰ αἰ-
σθητὰ τῶν καθ' ἑκάστα καὶ τῶν
ἔξωθεν 17^b 27, τριχῶς λέγεται 18^a
8, διχῶς 26^a 23, ἐν τοῖς εἶδεσι τοῖς
αἰσθητοῖς τὰ νοητὰ ἐστὶν 32^a 5, μία
ἐστὶν ἐνεργεία ἡ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ
τοῦ αἰσθητικοῦ 26^a 15, τὸ αἰσθητὸν
ἐκ δυνάμει ὄντος τοῦ αἰσθητικοῦ
ἐνεργεία ποιεῖ 31^a 4

αἴτημα 18^b 26

αἰτία καὶ ἀρχὴ πολλαχῶς λέγεται 15^b
8, ἡ ψυχὴ κατὰ τοὺς διωρισμένους
τρόπους τρεῖς αἰτία 15^b 10, οἱ
στοιχεῖον 5^b 17, αἰτία τοῦ κύκλου
φέρεσθαι 7^b 7

αἴτιον 7^b 8, 15^b 12, τὸ αἰ. καὶ ποιη-
τικόν 30^a 12

ἀκαλυψή: 22^a 1

ἀκίνητος 32^b 20, 33^b 15

ἀκμή 11^a 30, 32^b 24, 34^a 24

ἀκοή: ἡ ἀκοὴ διττὴν, δυνάμει καὶ
ἐνεργεία 26^a 10, dist ἄκουσις 26^a 7,

τοῦ ἀκουστοῦ καὶ ἀνηκούστου 21^b 4,
 ψόφου καὶ σιγῆς 22^a 23, ἡ κατ'
 ἐνέργειαν ἀκοὴ ἅμα γίνεται καὶ ὁ
 κατ' ἐν. ψόφος 25^b 31, 26^a 18,
 ἀκοῇ συμφοῆς ἀήρ 20^a 4, ἡ ἀκοὴ
 αἰέρος 25^a 4, λόγος τις φθείρει τὸ
 ὑπερβάλλον τὴν ἀκοήν 26^a 29, ἀκοὴν
 ἔχει τὸ ζῶον, ὅπως σημαίνεται τι
 αὐτῷ 35^b 24
 ἀκολουθεῖν τῷ νῷ 33^a 8, τοῖς ὀνόμασι
 4^b 26, τὰ ἀκολουθοῦντα καὶ κοινά
 25^b 6
 ἀκούειν: ἀκούεται ἐν αἰέρι καὶ ὕδατι
 19^b 18, ὁ ἀήρ ἐστὶν ὁ ποιὼν ἀκούειν
 19^b 34, τὸ δυνάμει ἀκοῦον 17^a 10
 ἄκουσις 26^a 1. 7. 12
 ἀκουστικός 26^a 7
 ἀκουστός 21^b 4, 22^a 24
 ἀκρασία 34^a 14
 ἀκρατής 33^a 3
 ἀκρίβεια: κατ' ἀκρίβειαν 2^a 2
 ἀκριβής 21^a 10; ἀκριβῶς 19^b 16
 ἀκριβοῦν κατὰ τι 21^a 22
 ἄκρος 24^a 7, τὰ ἄκρα i q τὰ ἔσχατα
 23^a 26, ἄκρον καὶ μέσον προσλαμ-
 βάνειν de terminis syllogismi
 7^a 29
 ἀκτίς 4^a 4
 ἀλήθεια: ἅπανα ἀ. 2^a 5, δυνάμεις περὶ
 τὴν ἀλήθειαν 4^a 31
 ἀληθεύειν 27^b 21, 28^a 4. 17
 ἀληθής: συμπλοκὴ νοημάτων ἐστὶ τὸ
 ἀληθές ἢ ψεῦδος 32^a 11, 30^a 27,
 τὸ ἀληθές καὶ ψεῦδος ἐν τῷ αὐτῷ
 γένει ἐστὶν τῷ ἀγαθῷ καὶ κακῷ 31^b 10,
 τὸ ἀληθές ἐστὶ τὸ φαινόμενον
 (Democr.) 4^a 28,

Ἀλκμαίων 5^a 29
 ἀλλάττειν τόπον 13^b 3
 ἀλλοῖος: φρονεῖν ἄλλοιᾳ (Emped.)
 27^a 25
 ἀλλοιοῦν 17^a 31. ^b 6, 24^b 13, 35^a 2
 ἀλλοιώσις: κίνησις τις, dist φορά,
 ωρίσις, αὔξησις 6^a 12, 8^b 11, 15^b 23,
 35^a 1, ἐὰν θεωροῦν γίγνηται τὸ ἔχον
 τὴν ἐπιστήμην οὐκ ἐστὶν ἀλλοιοῦσθαι
 ἢ ἕτερον γένος ἀλλοιώσεως 17^b 6,
 δύο τρόποι ἀλλοιώσεως 17^b 14
 ἄλλος dist ἄλλως ἔχον 29^b 12
 ἀλλότριος 18^b 6, 20^a 17, 29^a 20
 ἀλλοφρονεῖν (Hom ?) 4^a 30
 ἀλμυρός 22^a 19. ^b 12
 ἄλογος: τὸ ἄλογον, opp τὸ λόγον
 ἔχον 32^a 26. 30, ἐν τῷ ἀλόγῳ ἡ
 ἐπισθυμία καὶ ὁ θυμός 32^b 6, ἀλογώ-
 τατος 8^b 32; ἀλόγως 5^a 5
 ἄμυρός 3^a 21
 ἀμαύρωσις 8^b 20
 ἀμβλύς 20^b 1
 ἄμεικτος (v l ἀμιγής) 26^b 4
 ἄμερής 2^b 1, 7^a 9. 19, 9^a 2
 ἀμιγής: ὁ νοῦς 30^a 18, (Anax.) 5^a 17,
 29^a 18
 ἄμφω: τὸ ἐξ ἀμφοῖν 14^a 16
 ἀνάγειν 5^b 12
 ἀναγκαῖος 2^a 23, 3^a 5. ^b 20 etc
 ἀνάγκη: ἐξ ἀνάγκης 13^b 24 etc
 (ἀναγνωρίζειν v l 25^a 24)
 ἀναθυμιάσις (Heracl.) 5^a 26
 ἀναιμος 20^b 10, 21^b 11
 ἀναιρεῖν: τὸ σαρκὶ εἶναι ἀναιρεῖται
 8^a 25, ἡ τῶν ἀπτῶν ὑπερβολὴ
 ἀναιρεῖ τὸ ζῶον 35^b 13
 ἀναίσητος 21^b 17

ἀνακάμπτειν ἐπ' ἀρχήν 7^a 28. 30
 ἀνακλᾶσθαι 19^b 29. 31, 35^a 6
 ἀνάκλασις 19^b 16, 35^a 5
 ἀνάλογος: ἀναλογον ἔχειν καὶ ὁμοίως
 21^a 17. [28], ἡ σὰρξ καὶ τὸ ἀνά-
 λογον 22^b 21, 23^a 15
 ἀνάμνησις 8^b 17
 Ἀναξάγορας 4^a 25. ^b 1, 5^a 13. ^b 19,
 29^a 19. ^b 24
 ἀνάπαλιν 2^b 21
 ἀνάπλωσις 23^a 27
 ἀναπνεῖν, 4^a 13, 10^b 29, opp ἐκ-
 πνεῖν 21^b 14. 18, 21^a 2; 20^b
 17. 26. 27
 ἀναπνοή: ὅρος τοῦ ζῆν 4^a 10, 5^b 28,
 20^b 23. 25, opp ἐκπνοή 32^b 11
 ἄναπτος, opp ἀπτός 24^a 12
 ἀνασπᾶν 21^b 30
 ἀνατολή 18^b 25
 ἀναύχενες κόρσαι (Emped.) 30^a 29
 ἀνεμος 3^b 5, 10^b 30
 ἀνήκουστος 21^b 5, 22^a 26
 ἀνυθέλκειν 33^b 8
 ἀνθρώπινος 2^b 4
 ἄνθρωπος 2^b 7, 4^b 6 etc
 ἀνίστασθαι: τὰ τεθνεῶτα 6^b 4
 ἀνομοιομερής 11^a 21
 ἀνόμοιος: ἀνομοίου θίξις 27^b 4
 ἀνόσφραντος 21^b 6
 ἀντικείμενον res sensibus obiecta
 2^b 15, 15^a 20; contrarium 11^a 4,
 24^a 11
 ἀντιστρέφειν 6^a 32, 23^a 21
 ἀντιφράττειν 29^a 20
 τὸ ἄνω καὶ κάτω 16^a 2; τὸ ἄνω σῶμα
 18^b 9. 12
 ἀνώνυμος 26^a 14. 15, 18^a 27, ἄ. ἡ

διαφορά 17^b 32, ἀνώνυμα ἐνὶ ὀνόματι
 19^a 4
 ἄορατος 18^b 28, 22^a 20. 21. 22. 26,
 24^a 10
 ἄοριστος: τὰ πάσχοντα ἄοριστα 24^b
 15; ἄορίστως 34^a 4, 5
 ἀπάθεια οὐχ ὁμοία τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ
 τοῦ νοητικοῦ 29^a 29
 ἀπαθής 5^b 20, 8^b 25, 30^a 18, 29^b 23.
^a 15, ἀπαθὲς τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ
 ὁμοίου 10^a 23, 16^a 32
 ἀπαιτεῖν 8^a 18
 ἀπαντᾶν 21^b 12
 ἀπατᾶν 27^b 1, 18^a 12. 15, 25^b 3
 ἀπάτη: τὴν τοῦ ἀνομοίου θίξιν ἀπάτην
 εἶναι 27^b 4, ἄ. τῶν ἐναντίων 27^b 5
 ἀπεῖναι 28^b 29
 ἀπειράκις 7^a 14
 ἄπειρος 7^a 13, 9^a 24, εἰς ἄπειρον
 εἶναι 25^b 16 cf 11^b 14, 16^a 15,
 ἄπειρα σχήματα καὶ ἄτομα (De-
 moer.) 4^a 1
 ἀπελθεῖν 25^b 24
 ἄπεπτος, opp πεπεμένος 16^b 5
 ἀπλοῦς 5^a 16, 29^b 23, 34^b 9, 35^a 11,
 17^b 30, ὄργανα καὶ τὰ τῶν φυτῶν
 μέρη, ἀλλὰ παντελῶς ἀπλᾶ 12^b 1;
 τὰ ἀπλᾶ = στοιχεῖα 24^b 30, 25^a
 3; ἀπλῶς 10^a 30, 16^a 14, opp
 τι 31^b 12, ἄ. λέγειν 26^a 26
 ἀποβάλλειν: τὴν δόξαν 28^b 5, τὸ
 ἀποβεβληκὸς τὴν ψυχὴν 12^b 25
 ἀποβλέπειν 4^b 7, 8^a 6. ^b 1
 ἀπόδειξις: dist διαίρεσις 2^a 19, τῶν
 κατὰ συμβεβηκὸς ἰδίων 2^a 15, πάσης
 ἀποδείξεως ἀρχὴ τὸ τί ἐστιν 2^b 25,
 ἡ ἄ. καὶ ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἔχουσά πως;

τέλος τὸν συλλογισμόν ἢ τὸ συμ-
πέρασμα 7^a 26
ἀποδιδόναι 2^b 23, 3^b 1, 5^a 4, 6^a 27,
9^b 16, 8^a 3
ἄποθεν αἰσθάνεσθαι, opp ἀπτόμενον
23^b 3, 34^b 27
ἀποδνήσκειν ἀνάγκη τὰ ζῶα στερισκό-
μενα μόνης τῆς ἀφῆς 35^b 4
ἀποκαλύπτειν 22^a 2
ἀπολαμβάνειν 11^a 19
ἀπολείπειν 12^b 20, 8^a 29; 32^b 22
ἀπολλύναι 8^b 29
ἀπολύειν 7^b 3, 9^a 29
ἀπομνημονεύειν 5^a 19
ἀπονέμειν 8^a 1
ἀπορεῖν 2^b 15, 8^a 34 etc
ἀπορία: οἱ πλάναι 2^a 21, ὑπεναντιώσεις
9^b 22, δυσχέρεται 10^a 28, 13^b 16,
8^a 24 etc
ἄπορος 21^b 13
ἀπορροή 18^b 15
ἀπόρροια 22^a 15
ἀπότασις εἰ μέλος et διάλεκτος 20^b 8
ἄποτος: τὸ ποτὸν καὶ ἄποτον 22^a 32
ἄπους 22^a 29
ἀποφαίνεσθαι 3^b 22, 4^b 29, 5^a 8. ^b 2.
9, 9^b 20
ἀποφάναί 31^a 16. 9
ἀπόφασις 32^a 11, 25^a 19
ἄπτεσθαι: ὧν ἐστὶ δύο σωματῶν μεταξὺ
σῶμα τι, οὐκ ἐνδέχεται ταῦτα ἀλ-
λήλων ἄπτεσθαι 23^a 24, ^b 11, ἡ
γεῦσις καὶ ἡ ἀφῆ τῷ ἄπτεσθαι
23^b 3, ἄπτεσθαι σφαίρας 3^a 13
ἀπτικός: ἀνάγκη τὸ τοῦ ζώου σῶμα
ἀπτικὸν εἶναι 34^b 12, 35^a 14, τὰ
ζῶα πάντα φαίνεται τὴν ἀπτικὴν

αἴσθησιν ἔχοντα 13^b 12, ἄνευ τοῦ
ἀπτικοῦ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οὐ-
δεμία ὑπάρχει 15^a 3, τὸ αἰσθητήριον
ἀπτικὸν δυνάμει τὰ ἀπτά 23^b 30,
τὸ αἰσθητήριον τὸ τοῦ ἀπτικοῦ
22^b 20, τὸ σῶμα τὸ μεταξὺ τοῦ
ἀπτικοῦ προσπεφυκός 23^a 16
ἀπτός: σῶμα ἅπαν ἀπτόν, ἀπτόν δὲ
τὸ αἰσθητὸν ἀφῆ 34^b 12, ἀπταί
εἰσιν αἱ διαφοραὶ τοῦ σώματος ἢ
σῶμα 23^b 26, διαφέρει τῶν ὁρατῶν
23^b 12, τὰ ἀπτά αἰσθητὰ πλείω
22^b 19, ἐν τῷ ἀπτῷ πολλὰ ἐναν-
τιώσεις 22^b 25, τὸ γευστὸν ἀπτόν τι
22^a 11
ἀπύρηνος 22^a 29
ἀπωθεῖν 19^b 27
ἀργία, opp ἐνέργεια 16^b 3
ἄργυρος χυτός 6^b 19
ἀρετή: σωματικαὶ ἀρεταί 8^a 2
ἀριζμός: τῇ ἀποφάσει τοῦ συνεχοῦς
γιγνώσκεται 25^a 19 cf 7^a 8, ἀρ-
μονικοὶ ἀριζμοὶ 6^b 29, οἱ ἀριζμοὶ
τὰ εἶδη αὐτά 4^b 24, ἀριζμός ἡ
ψυχὴ κινῶν ἑαυτὸν 4^b 29, 8^b 32,
ἀριζμῷ ἀδιαίρετον 27^a 2, ἐν ἀριζμῷ,
dist ἐν εἶδει 15^b 7, 31^a 23, 11^b
21, ἀριζμῶν καὶ ἐπιπέδων ἄλλαι
ἀρχαί 2^a 22
ἀρμόζειν 8^a 1
ἀρμονία 6^b 30, κράσις καὶ σύνθεσις
ἐναντίων 7^b 30, λόγος τις τῶν
μειχθέντων ἢ σύνθεσις 7^b 32, 8^a 6
ἀρμονικοὶ ἀριζμοὶ 6^b 29
ἀρτηρία 20^b 29, 21^a 1
ἀρχαῖος: οἱ ἀρχαῖοι 27^a 21
ἀρχεῖν 10^b 13, ἀρχεσθαι 33^b 26

ἀρχή: ἄ. καὶ αἰτία πολλαχῶς λέγεται
 15^b 8, τὰ πράγματα ἐκ τῶν ἀρχῶν
 4^b 18, ἡ ψυχὴ αἱ ἀρχαί 4^b 10,
 5^b 19, διαφέρονται περὶ τῶν ἀρχῶν
 τίνες καὶ πόσαι 4^b 30, τιμιώτερον
 ἢ ἀρχὴ τῆς ὕλης 30^a 19, ἀρχὴ
 τῶν ζώων 2^a 6, τοιαύτη τῆς ψυχῆς
 ἀρχὴ δύναμις ἐστὶν ὅσα σφύζειν τὸ
 ἔχον αὐτὴν ἢ τοιοῦτο 16^b 18, ἄλλαι
 ἄλλων ἀρχαί 2^a 22; initium: ἀπο-
 δεῖξεως ἄ. 2^b 25, ζητήσεως 3^b 24,
 σκέψεως 13^a 20, οἱ κατ' ἀρχὰς
 λόγοι 27^a 29, ὅπου ἄ. καὶ τελευτὴ
 τὸ αὐτὸ 33^b 22

ἀρχικώτερος 34^a 15

ἀσαφής: τὰ ἀσαφῆ 13^a 11

ἀσπάλαις (ν 1 σπάλας) 25^a 10

ἀσπίς: δι' ἀσπίδος πληγῆναι 23^b 15

ἀστὴρ 5^b 1

ἀσύμμετρος 30^a 31

ἀσφαλτος 21^b 24

ἀσώματος 5^a 7, 27, 11, 9^b 21

ἀτελής 32^b 23, ὅτι ἀφ' ἑκτον ὑπάρχει
 αἰσθησίς 33^b 31, τοῦ ἀτελοῦς ἐν-
 ἔργεια κίνησις 31^a 6, 17^a 16, 25^a 10

ἄτομος 4^b 4

ἄτομος: ἄτομον εἶδος 14^b 27

ἄτοπον 7^b 13, εἰ παραλογον 11^a 14

αὐλός 7^b 25, 20^b 7

αὐξάνεσθαι 16^a 8, αὔεσθαι 13^a 28 εἰς

αὔξη: ἄ. τε καὶ ἀκμὴ καὶ φάσις 11^a 30

αὔξησις 13^a 27, 6^a 13, τῶν φύσει
 συνισταμένων ἐστὶ πέρας καὶ λόγος
 τῆς αὔξεως 16^a 17, 34^a 24, ἄ. καὶ
 ἀλλοίωσις 15^b 23, 15^b 29, τὴν κατ'
 αὔξησιν καὶ φάσιν κίνησιν, πᾶσιν
 ὑπάρχουσιν, τὸ πᾶσιν ὑπάρχον

δόξειεν ἂν κινεῖν τὸ γεννητικὸν καὶ
 θρεπτικόν 32^b 9

αὔξητικός: αὔξητικῶ καὶ τροφῇ εἶναι
 ἕτερον 16^b 12

αὐστηρός: χυμός 22^b 13, ὁσμή 21^a 30
 αὐτό: αὐτὸ τὸ ζῶον (i q Platonice
 τὸ αὐτοζῶον) 4^b 19, abs 9^a 13,
 17^b 6

αὐτομάτη γένεσις 15^a 27

ἀφαιρεῖν: ἀριθμοῦ ἔαν ἀφέλῃ τις
 ἀριθμὸν ἢ μονάδα, λείπεται ἄλλος
 ἀριθμός 9^a 7

ἀφαιρέσεις: ἐξ ἀφαιρέσεως 3^b 15, τὰ ἐν
 ἀφαιρέσει ὄντα 29^b 18, τὰ ἐν ἀφ.
 λεγόμενα πῶς νοεῖ ὁ νοῦς 31^b 12,
 32^a 5

ἀφάλλεσθαι 20^a 22, 26

ἀφή: πάντων τῶν ἀπτῶν ἐστὶν ὥσπερ
 μεσότης, καὶ δεκτικὸν τὸ αἰσθητήριον
 οὐ μόνον ὅσαι διαφοραὶ γῆς, ἀλλὰ
 καὶ τῶν ἄλλων ἀπτῶν ἀπάντων
 35^a 21, οὐκ ἐστὶν οὔτε γῆς, οὔτε
 ἄλλου τῶν στοιχείων οὐδενός 35^b 3,
 ἡ ἀφὴ τῶν αὐτῶν ἀπτεσθαί ἐστὶν,
 διὸ καὶ τοῦνομα τοῦτο ἔχει 35^a 17,
 καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητήρια ἀφ' αἰ-
 σθάνεται, ἀλλὰ δι' ἑτέρου 35^a 18,
 πάντα τὰ τοῦ ἀπτοῦ ἢ ἀπτον πάσῃ
 τῇ ἀφῇ ἡμῖν αἰσθητά 24^b 25, δε-
 κτικὸν τὸ αἰσθητήριον (ἡ ἄ.) οὐ μόνον
 ὅσαι διαφοραὶ γῆς εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ
 τῶν ἄλλων ἀπτῶν ἀπάντων 35^a 22,
 πότερον πλείους ἀφαί ἢ μία 22^b 19,
 ἡ ἀφὴ τοῦ ἀπτοῦ καὶ ἀνάπτο 24^a
 12, αἰσθήσεως πρῶτον ὑπάρχει
 πᾶσιν ἀφῇ 13^b 4, ἅνευ ἀφῆς οὐδεμίαν
 οἶόν τε ἄλλην αἰσθησιν ὑπάρχειν

35^b 2, 15^a 3, 35^a 12, δύναται χω-
ρίζεσθαι τῶν ἄλλων αἰσθήσεων 13^b
6, 15^a 4, 34^a 1, ὅσων τὸ σῶμα
ἀπλοῦν οὐκ ἐνδέχεται ἀφήν ἔχειν
34^a 28, τὰ ζῶα πάντα ἔχουσι τὴν
ζῆν 14^b 3. ^a 3, 35^b 6, ταύτης
στερισκόμενα τὰ ζῶα ἀποσπῶσκειν
ἀνάγκη 35^b 4, ταύτην ὁ ἄνθρωπος
ἀκριβεστάτην ἔχει 21^a 19, καὶ ἡ
γεῦσις ἐστίν ὡσπερ ἀφή τις 34^b 18,
ἡ ἄ. τῆς τροφῆς αἰσθήσεως 14^b 7

ἀφίεναι 7^b 13

ἄφοβος 21^a 15

ἀφορίζειν 16^a 20

Ἀφροδίτη Φυλὴν 6^b 19

ἄφρων 10^b 5

ἄφυς 21^a 24. 25

ἄφρωνος 21^a 4

Ἀχελῷος 20^b 12

ἄχρους: τὸ διαφανὲς καὶ τὸ ἀόρατον
ἢ τὸ μῶλις ὁρώμενον 18^b 28

ἄχωριστος 3^a 15, 33^b 25, 27^a 2, ἐν
ἄχωρίστῳ χρόνῳ 26^b 29

ἄψφος 18^b 27, 20^a 7

ἄψυχος, opp ἔμψυχος 3^b 26, 13^a 21,
24^b 13

βάδισις οἰκεία κινήσεις ποδῶν 6^a 9

βάθος: τὸ τρίτον μέγεθος 23^a 23, εἰ
μῆκος, πλάτος 4^b 20

βάπτειν 35^a 2

βαρύς, opp δξύς 20^a 29 etc

βαρύτης, opp δξύτης 22^b 30

βελόνη 20^a 24

βελτίων: τὰ βελτίονα 2^a 2

βήξ 20^b 33

βήττειν 20^b 31

βία: βίᾳ κινεῖσθαι, opp φύσει 6^a 22. 23,
32^b 17, ὠσεῖσθαι 6^b 6

βίαιος: εἰ μὴ ῥάδιος 7^b 1, βίαιοι
κινήσεις 6^a 26, β. φόρος 22^a 26

βλαστάνειν (Emped.) 30^a 29

βλέπειν 8^b 22

βλέφαρον 21^b 29

βοήθεια 4^a 12

βούλεσθαι 7^a 6, εἰ ἐπιθυμεῖν 11^a 28,
οἷον βούλεται εἶναι ἡ σὰρξ 23^a 14
βουλεύεσθαι 31^b 8

βουλευτικός: ἡ βουλευτικὴ φαντασία
ἐν τοῖς λογιστικοῖς ζώοις ὑπάρχει
34^a 7, τὸ βουλευτικόν 33^b 3, τὸ
βουλευτικὸν οὐκ ἔχει ἡ ὄρεξις 34^a 12
βούλησις: ἡ β. ὄρεξις 33^a 23, γίνεται
ἐν τῷ λογιστικῷ, dist ἐπιθυμία et
συμῶς 32^b 5, 33^a 24, νικᾷ ἐνίοτε
καὶ κινεῖ ἡ ὄρεξις τὴν βούλησιν
34^a 12

βράγχιον 20^b 13

βραδύς, opp ταχύς 20^a 32

βραδυτής 20^a 33

βροντή 24^b 11

γαῖα (Emped.) 4^b 13

γεγωνεῖν 20^a 1

γελοῖος 14^b 25

γένεσις: γ. αὐτομάτῃ 15^a 27; εἰ αὔξησις
16^a 23, opp φθορά 34^a 23, γενέσεως
ποιητικόν 16^b 15, προτέρα τῇ γενέσει
ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἡ ἐπιστήμη 12^a 26

γενητός 34^b 4

γεννᾶν 15^a 26, τέλος τὸ γεννῆσαι οἷον
αὐτὸ 16^b 24, τοῦ αἰσθητικοῦ ἡ πρώτη
μεταβολὴ ὑπὸ τοῦ γεννῶντος 17^b 17
γέννησις, εἰ τροφή 15^a 23

γεννητικός: ἡ πρώτη ψυχὴ γεννητικὴ
οἶον αὐτὸ 16^b 25, ἡ αὐτὴ δύναμις
τῆς ψυχῆς θρεπτικὴ καὶ γεννητικὴ
16^a 19, τὰ τελεῖα ζῶα γεννητικά
32^b 24 cf 15^a 27, τὸ γεννητικὸν
καὶ θρεπτικὸν πᾶσιν ὑπάρχον δόξειεν
ἂν κινεῖν τὴν κατ' αὔξησιν καὶ
ωρίσιν κίνησιν 32^b 10

γένος: γένει διαφέρειν, dist εἶδει διαφ.
2^b 3, 13^b 26, γένῃ (= κατηγορίαι)
2^a 23, γένος ἐν τι τῶν ὄντων 12^a 6
cf 10^a 13, τὸ γ. τοιοῦτον καὶ ἡ ὕλη
17^a 27

γεύεσθαι 22^b 8

γεῦσις: ἐνέργεια τοῦ γευστικοῦ 26^a
14, ὥσπερ ὁφί τις 34^b 18. 21, τοῦ
γευστοῦ καὶ ἀγεύστου 22^a 29, χυμοῦ
αἰσθησις 22^a 17, τροφῆς 34^b 18,
ἀπτου καὶ θρεπτικοῦ αἰσθησις 34^b 22,
ἀκριβεστέραν ἔχοντες τὴν γεῦσιν (τῆς
ὁσφρήσεως) 21^a 18, πάσχει τι ὑπὸ
τοῦ γευστοῦ ἢ γευστόν 22^b 2, τὸ
ὑπερβάλλον φερίζει τὴν γεῦσιν 26^a
31, διὰ τὸ ἡδὺ καὶ λυπηρόν, ἵνα
αἰσθάνηται τὸ ἐν τροφῇ 35^b 22,
ἡ γ. ἀναγκαῖον 20^b 19

γευστικός: τὸ γευστικὸν δυνάμει οἶον
τὸ γευστόν 22^b 15, τὸ γευστικὸν
αἰσθητήριον 22^b 5, τοῦ γευστικοῦ
ἐνέργεια 26^a 15

γευστός: τὸ γευστόν ἀπτόν τι 22^a 8,
τὸ γ. ὁ χυμὸς 22^a 17, ὑγρόν τὸ γ.
22^a 34. ^b 15

γῆ: κάτω κινεῖται 6^a 28, 16^a 1, πάντα
τὰ στοιχεῖα κοιτὴν εἰληρε, πλὴν
τῆς γῆς 5^b 8, τὰ ἄλλα ἔξω γῆς
αἰσθητήρια ἂν γένοιτο 35^a 15 cf

5^b 9, τοῖς ὁστοῖς καὶ ταῖς θριξὶ οὐκ
αἰσθάνεμεθα, ὅτι γῆς ἐστίν 35^a 24,
ἡ οὐθενός, ἡ ἐν τῇ ἀφῇ μάλιστα
μέμεικται ἰδίως 25^a 6, τὰ φυτὰ
αἰσθησιν οὐκ ἔχει, ὅτι γῆς ἐστίν
35^b 1, διαφοραὶ γῆς 35^a 22, μεταξὺ
τῆς γῆς καὶ τοῦ περιέχοντος 18^b 22

γῆινος 35^a 21

γῆρας: τὸ γ. οὐ τῷ τὴν ψυχὴν τι
πεπονθέναι, ἀλλ' ἐν ᾧ 8^b 22

γιγλυμός (v l γιγλυμός, γιγλυσμός)
33^b 22

γίνεσθαι: ἔστι ἐξ ἐντελεχείᾳ ὄντος
πάντα τὰ γινόμενα 31^a 3, γενο-
μένων ἢ ἐσομένων 30^a 31

γινώσκειν εἰ φρονεῖν 29^a 10, θεωρεῖσαι
2^a 7, νοεῖν 10^a 26, αἰσθάνεσθαι 4^b
9, 9^b 30; τὸ τί ἐστὶ γινῶναι 2^b
17, γινώσκειται τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον
4^b 17, 5^b 15

γλαφυρός 5^a 8

γλυκύς: opp πικρός 21^a 27, 22^b 11;
γλυκεῖα ὁσμή 21^a 29

γλώττα: ἐπὶ τὴν γεῦσιν καὶ τὴν
διαλεκτόν τῇ γλώττῃ καταχρη-
ταί ἡ φύσις 20^b 18, γλώτταν ἔχει
τὸ ζῶον, ὅπως σημαίνει τι ἑτέρῳ
35^b 25, μήτε καταξήρος οὔσα μήτε
λίαν ὑγρὰ αἰσθάνεται 22^b 5, ἡ ἐπὶ
τῆς γλώττης ἀφῇ ἀπάντων τῶν
ἀπτῶν αἰσθάνεται κατὰ τὸ αὐτὸ
μόριον καὶ χυμοῦ 23^a 17, γλώττῃ
φοφεῖν 20^b 30

γνωρίζειν 3^a 1, 29^a 19, τῷ ὁμοίῳ τὸ
ὅμοιον 9^b 26, 27^b 5, γνωρίζεται
τῷ ἐναντίῳ, δεῖ δὲ δυνάμει εἶναι τὸ
γνωρίζον 30^b 23, εἴ τινα μὴ ἐστίν

ἐναντίον τῶν αἰτίων, αὐτὸ ἑαυτὸ
 γινώσκει 30^b 25
 γνωριμώτερον κατὰ τὸν λόγον 13^a 12
 γνωριστικός 4^b 28
 γνώσις 2^a 5
 γονή 5^b 3. 4
 γραμματεῖον 30^a 1
 γραμματική 17^a 25
 γραμμὴ 3^b 19, γραμμὴ κινηθεῖσα
 ἐπίπεδον ποιεῖ στιγμή δὲ γραμμὴν
 9^a 4, αἱ γραμμαὶ οὐ διαιροῦνται εἰς
 στιγμάς 9^a 30
 γράφειν 30^a 1, ὁ γεγραμμένος ὁφθαλ-
 μός 12^b 22
 γραφή 27^b 24
 γωνία 2^b 20
 Δακτύλιος 6^b 18
 δακτύλιος 24^a 19
 δεικνύει 35^b 17
 δεινός 27^b 21. 24
 δεῖσθαι 17^a 9
 δεκτικός 14^a 10, χρώματος 18^b 26,
 εἶδους 29^a 15, τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν
 ἄνευ τῆς ὕλης 24^a 18 cf 25^b 23,
 34^a 29; 35^a 22
 δέρμα: τὸ ἐπὶ τῇ κόρῃ δ. 20^a 14;
 25^a 11
 δέχεσθαι τὸν ἀέρα 20^b 16, 21^a 5, τὰ
 εἶδη τῶν αἰσθητῶν 24^b 2; 7^b 21,
 14^a 24
 δῆλος: δῆλον ὅτι 3^a 2
 δηλοῦν 13^a 14, 20^a 27, 23^a 17, 30^b 21
 Δημόκριτος 3^b 31, 4^a 27, 5^a 8, 6^b 17.
 20, 9^a 12. 32. ^b 8, 19^a 15
 διάδηλος 21^a 14. 31
 διαδιδόναι 35^a 9

διαδύνειν 4^a 7
 διαδέσεις στερητικάι 17^b 15
 διαίρειν 6^b 32, 7^a 1, 9^a 9, 11^b 19;
 διελεῖν 2^a 23, διήρηται πρότερον
 29^b 30, αἱ διαιρεθεῖσαι κατηγορίαι
 10^a 15, 2^a 25
 διαίρεσις 30^b 20, opp σύνθεσις 30^b 3,
 μέθοδος τις 2^a 20
 διαίρετός 30^b 9, 27^a 3. 7. 12
 διαλεκτικός opp φυσικός 3^a 29
 διαλεκτικῶς καὶ κενῶς 3^a 2
 διάλεκτος: εἰ μέρος et ἀπότασις 20^b 8,
 syn ἔρμηνεία 20^b 18
 διαμένειν ταῦτο καὶ ἐν ἀριθμῷ 15^b 5
 διάμετρος: ἡ δ. καὶ τὸ ἀσύμμετρον 30^a 31
 διανοεῖσθαι: 8^b 3. 9. 14, δ. ἐνδέχεται
 καὶ ψευδῶς καὶ οὐδενὶ ὑπάρχει ὃ
 μὴ καὶ λόγος 27^b 13, λέγω νοῦν,
 ὃ διανοεῖται καὶ ὑπολαμβάνει ἡ
 ψυχὴ 29^a 23, τὸ διανοεῖσθαι καὶ
 φιλεῖν ἢ μισεῖν οὐκ ἔστιν τοῦ νοῦ
 πάθη, ἀλλὰ τοῦτο τοῦ ἔχοντος
 ἔκεινο, ἢ ἔκεινο ἔχει 8^b 25
 διανοητικός: τὸ διανοητικόν 13^b 12,
 14^a 32. ^b 18, τῇ διανοητικῇ ψυχῇ
 τὰ φαντάσματα οἷον αἰσθήματα
 ὑπάρχει 31^a 14
 διάνοια: φαντασία ἕτερον αἰσθήσεως
 καὶ διανοίας 27^b 14, λογισμὸν καὶ
 διάνοιαν ἐλάχιστα τῶν ζώων ἔχει
 15^a 8, οἱ σκληρόσαρκοι ἄφουεῖς τὴν
 διάνοιαν 21^a 25, διάνοια πρακτικὴ
 33^a 18; τὸ λεγόμενον τὴν αὐτὴν
 ἔχει διάνοιαν 4^a 17
 διαπνεῖν 11^b 9
 διαπορεῖν 3^b 20
 διάρους νόος 18^a 21

διασφαρῖν 4^b 1, 14^b 14, 16^b 30, 17^b 29
 διασπᾶν 11^a 20, 16^a 7, 32^b 5
 διάστασις: διάστασιν ἔχειν 32^a 28
 διάστημα 18^b 25
 διατελεῖν 11^b 23, 27^b 2
 διατέμνειν 13^b 21
 διατιθέναι: 14^a 11
 διαφανής: τὸ διαφανές οὐ καὶ αὐτὸ
 ὁρατόν, ἀλλὰ δι' ἄλλότριον χρωμα
 18^b 4, ἢ ἐντελεχεία ἢ δυνάμει 18^b
 30, πᾶν χρωμα κινητικὸν τοῦ κατ'
 ἐνέργειαν διαφανοῦς 18^b 1, ἐντελεχεία
 διαφανές ὑπὸ πυρὸς ἢ τοιούτου 18^b
 12, 19^a 24, ἄχρουν ἐστί 18^b 28
 διαφέρειν: διαφέρει abs 2^a 26, εἶδει
 διαφέρουσα 2^b 3 cf 9^a 3, διαφέ-
 ρονται περὶ τῶν ἀρχῶν 4^b 30, 5^a 2
 διαφερόντως 3^a 29, 21^a 22
 διαφθεῖρειν 35^b 8
 διαφορά 9^a 20, 13^b 33, 18^a 1 etc;
 27^a 17; i q ἀπορία 16^b 4
 διαχεῖν 19^b 21
 διαψεύδεται 28^b 20
 διδασκαλία 17^b 11
 διδασκαλικός 17^b 13
 διδόναι λόγον (λόγους codd) 7^b 28
 διείργειν 23^b 10
 διεξίναί 7^a 14
 διερός 23^a 25. b 1
 διερχεσθαι 9^b 22, 20^a 6
 διευρύνειν 22^a 3
 δικνεῖσθαι 23^a 5
 διστανάι: διίστησιν ἄλλο ὁ μετὰ
 βροντῆς τὸ ξύλον 24^b 12
 Διογένης 5^a 21
 διορίζειν 19^b 26, διώρισται τὸ ἔμφυχον
 τοῦ ἀψύχου τῷ ζῆν 13^a 21; 2^b 11,

4^b 19, 13^a 9 16^b 32, περὶ τινος
 15^a 21, 16^a 20, 19^b 4, 27^a 15,
 κατὰ τοὺς διωρισμένους τρόπους
 τρεῖς 15^b 9
 ὄτις (Emped.) 4^b 14
 δισσαχῆ 6^b 32
 διχῶς 6^a 4. (v l δισσῶς) 10
 δίψα 14^b 12
 διώκειν, opp φεύγειν 31^a 9, 16^b 9,
 32^b 29. τὸ μεῖζον δ. 34^a 9
 διωκτόν, opp φευκτόν 31^b 3, 32^b 28
 δοκεῖν 2^a 4, 3^b 25 etc
 δόξα: ὑπόληψις τις 27^b 25, γίνεται
 καὶ ἀληθὴς καὶ ψευδής 28^a 19, δόξη
 ἔπεται πίστις 28^a 20, ἢ τοῦ καὶ
 ἕκαστα δόξα, dist ἡ καὶ δόλου 34^a
 19, ἢ ἐκ συλλογισμοῦ 34^a 11, τὸ
 δόξαν μὴ δοκεῖν ἔχειν 34^a 10, δόξη
 κρίνεται τὰ πράγματα 4^b 25, αἱ
 τῶν προτέρων δόξαι 3^b 22 cf 7^b 27
 δεξάζειν, εἰ γινώσκειν, αἰσθάνεσθαι
 11^a 26, dist φαντασίαι 27^b 20 sqq
 28^a 20
 δοξαστικῷ εἶναι καὶ αἰσθητικῷ ἕτερον
 13^b 30
 δριμύς χυμός 22^b 13, δσμὴ δριμύς
 21^a 30
 δυάς 29^b 20
 δύναμις: ἡ ὕλη δύναμις, τὸ δ' εἶδος
 ἐντελέχεια 12^a 9, 14^a 16, opp
 ἐνέργεια 19^b 5, 15^a 19, opp ἐντε-
 λέχεια 17^a 21, 17^b 5, 13^b 18, τὸ
 δυνάμει, ἐν δυνάμει, κατὰ δυνάμιν
 ὃν opp τὸ ἐντελεχεία sive ἐνέργεια
 ὃν 2^a 26, 17^a 6, 29^a 16. 29, 29^b
 30, 30^a 11, opp τῷ εἶναι 27^a 6,
 τὸ δυνάμει ὃν ὥστε ζῆν 12^b 26,

τὸ κατὰ δύναμιν χρόνῳ πρότερον
ἐν τῷ ἐνί, ὅλως δὲ οὐδὲ χρόνῳ
31^a 2, 30^a 21, τὸ δυνάμει οὐχ
ἀπλοῦν 17^b 30, 29^b 8; κίνησις
σώματος, μέρους ἢ δυνάμεως 3^a 27,
αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς 14^a 29,
13^a 33, 15^a 25, 16^a 19, 33^b 1, δ.
τοῦ ὀργάνου 13^a 1

δυνασθαι 15^b 1 etc; τὸ δυνάμενον
κινεῖν 6^a 1, ὅταν ἐνεργῇ τὸ δυνά-
μενον ἀκούειν 25^b 30

δυνατός 17^a 1. 26, 29^a 22, δ. θεωρεῖν
17^a 28

δυσμαί 18^b 26

δυσχέρεια 10^a 27

δυσώδης opp εὐώδης 21^b 22

ἐγγίγνεσθαι 8^b 18, τοῖς μέρεσιν 8^a 21,
ἐν τῷ δυνάμει ὑπάρχοντι 14^a 27,
ἐν τῷ πάσχοντι 26^a 5

ἐγγύθεν 21^b 16, 23^b 6

ἐγκατοικοδομεῖν 20^a 9

ἐγκρατής 33^a 7

ἐγκρήγοσις ἀνάλογον τῷ θεωρεῖν 12^a
25, ἐντελέχειά ἐστι 12^b 28, opp
ὑπνος 12^a 24, 32^b 12

ἐγγεῖν 6^b 19

εἰδέναι 2^b 22

εἰδήσις 2^a 1

εἶδος, εἰ μορφή 12^a 8, opp ὕλη 12^a
7. 10, 14^a 16, ἐντελέχεια 12^a 10,
14^a 17, ἡ αἴσθησις δεκτικὸν τῶν
αἰσθητῶν εἰδῶν ἄνευ τῆς ὕλης 24^a
18, ὁ νοῦς δεκτικὸν τοῦ εἵδους 29^a
15, καὶ ὁ νοῦς εἶδος εἰδῶν καὶ ἡ
αἴσθησις 32^a 2, ἐν τοῖς εἴδεσι τοῖς
αἰσθητοῖς τὰ νοητὰ ἐστὶν 32^a 5,

εἰ λόγος 3^b 2, 14^a 13; species,
εἶδει διαφέρειν ἢ γένει 2^b 3, τὸ
εἶδει ἐν dist τὸ ἀριθμῷ ἐν 15^b 7,
11^b 21, ἀτομον εἶδος 14^b 27

εἰδωλοποιεῖν 27^b 20

εἰκάζειν περὶ τινος 3^a 1

εἰλικρινής, εἰ ἄμεικτος 26^b 4

εἶναι: τὸ εἶ. πλεοναχῶς 12^b 8, τὸ
κυρίως εἶ. ἡ ἐντελέχεια 12^b 9,
dist τὸ εἶναι 35^b 20; τὸ εἶναι =
notio 24^a 25, 25^b 27, 26^a 16,
27^a 3, 31^a 14; μεγέθει, ὕδατι εἶναι,
dist μέγεθος, ὕδωρ 29^b 10 cf 12^b
13; τὸ ὄν πολλαχῶς 10^a 13 cf 2^a
24, γένος ἐν τῶν ὄντων ἡ οὐσία
12^a 6, ἡ αἰσθητὰ τὰ ὄντα ἡ νοητὰ
31^b 22

εἶς: τὸ ἐν καὶ τὸ εἶναι πολλαχῶς
λέγεται 12^b 8, ἐν ἀριθμῷ, opp
εἶδει ἐν 15^b 4 cf 11^b 21, εἶς
γίνεται ἅμα (ὁ ἀήρ) 20^a 1, εἶς καὶ
συνεχής 7^a 6, ἐν ὥς ὁ ὅρος 31^a 21,
ἐν τῷ ἀνάλογον 31^a 22, ἐν ἐντελε-
χείᾳ opp ἐν δυνάμει 13^b 18; ἡ
τοῦ ἐνὸς ἰδέα (Plato) 4^b 20, νοῦς
τὸ ἐν (Plato) 4^b 22

εἰσέρχεσθαι 20^a 12

εἰσιέναι 6^a 4, 10^b 29, 20^b 27

εἰωθέναι 7^b 4, 32^a 21

ἐκαστος: τὰ καθ' ἑκαστα, opp τὰ
καθόλου 17^b 22, 34^a 17

ἐκάτερος 5^a 9, 24^a 6, 31^a 23

ἐκεῖ opp ἐνταῦθα (de temp.) 31^b 8

ἐκθλίβειν 4^a 11

ἐκκρίνειν 4^a 14

ἐκλείπειν 24^b 26. 27, 25^a 13

ἐκπνεῖν opp ἀναπνεῖν 21^a 2, ^b 15

ἐκπνοή 32^b 11

ἐκστασις 6^b 13

ἐκτείνειν 29^b 17

ἐκτρέφειν 13^a 29

Ἐκτορ καίτ' ἄλλοφρονέων (Hom.?)

4^a 30

ἐλάχιστα εἰ τελευταῖον 15^a 8

ἐλέγχειν 5^b 4

ἐλεεῖν 8^b 14

ἐλεος 3^a 17

ἐλίξ: ἑλικες τοῦ ὠτός 20^a 13

ἐλκειν τὴν τροφήν 12^b 4

ἐλξις opp ὄσις 33^b 25

ἐλυτρον 21^b 29

ἐμβάλλειν 22^a 12

ἐμμένειν 29^a 4

ἐμπαλιν: τοῦμπαλιν 16^a 31

ἐμποιεῖν 24^b 14, φόρον 19^b 9

Ἐμπεδοκλῆς 4^b 11, 8^a 19, 10^a 3.

28. ^b 4, 15^b 28, 18^b 20, 27^a 22,
30^a 28

ἐμφαίνεσθαι 13^a 15

ἐμφυχος: τὸ ἐμψυχον διώριστα τοῦ
ἀψύχου τῷ ζῆν 13^b 21, τὸ ἔ. τοῦ
ἀψύχου δυοῖν μάλιστα διαφέρειν
δοκεῖ, κινήσει τε καὶ τῷ αἰσθάνε-
σθαι 3^b 25 cf 4^b 7, πᾶν ἐμψυχον
ἔχει θερμότητα 16^b 29, ἐμψύχου
ψόφος φωνή 20^b 5, τὰ ἐμψυχα
σώματα 15^b 11, 34^b 12 τὸ σῶμα
ἀπτικὸν τὸ ἐμψυχον πᾶν 35^a 14

ἐναιμος 20^b 10, 21^b 11

ἐναλλάξ 31^a 27

ἐναντίος: τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν ἐναντίων
συνιστάναί 5^b 24, τὸ σῶμα σύγκειται
ἐξ ἐναντίων 7^b 31, ἐναντίοι τόποι
13^a 28, ἐναντία ἔξις 17^a 32, ἡ

τροφὴ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ
16^a 22, ἀδύνατον ἅμα τὰς ἐναντίας
κινήσεις κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ 26^b 30,
ἡ ἀπάτη καὶ ἡ ἐπιστήμη τῶν
ἐναντίων ἡ αὐτὴ 27^b 6, τῷ ἐναντίῳ
πὼς γνωρίζεται ἡ στέρησις 30^b 23
cf 11^a 4

ἐναντίωσις: ἐναντιώσεις ποιοῦσιν ἔνιοι
ἐν ταῖς ἀρχαῖς 5^b 23, θάτερον μέρος
τῆς ἐναντιώσεως ἑαυτὸ τε κρίνει καὶ
τὸ ἀντικείμενον 11^a 4, πᾶσα αἴσθησις
μῖα ἐναντιώσεως εἶναι δοκεῖ 22^b
23, ἐν τῷ ἀπτῷ πολλὰ ἔναισιν ἐν-
αντιώσεις 22^b 26 μεσότης ἐναντιώ-
σεως 24^a 4

ἐνάργεια: τοῦ λόγου 18^b 24

ἐναργής 3^a 19, ἐναργῶς αἰσθάνεσθαι
28^a 14

ἐναρμόζειν 14^a 23

ἐνδέχεσθαι 3^a 9, 6^b 3. 4 etc

ἐνδηλος 22^b 33

ἐνδύεσθαι 7^b 23, 25

ἐνεῖναι 10^a 7. 8, 11^a 16 etc

ἐνεκα: ὡς οὐ ἔνεκα ἡ ψυχὴ αἰτία
15^b 10, τὸ οὐ ἔνεκα διπλὸν [15^b 2]
15^b 21, ἔνεκά του (νοῦς, ὄρεξις)
15^b 16, 33^a 14. 15, τοῦ εὖ ἔνεκα,
dist τοῦ εἶναι ἔνεκα 35^b 20, 20^b
20 cf 34^b 24

ἐνέργεια, cf ἐντελέχεια: εἰ πρᾶξις
dist δύναμις 15^a 19, τὸ ἐνεργεῖν
ὄν, dist τὸ δυνάμει ὄν 17^a 13,
29^a 24, ἡ τοῦ αἰσθητοῦ ἔ. καὶ τῆς
αἰσθήσεως ἡ αὐτὴ ἐστὶ καὶ μία
25^b 26, μεταβάλλειν εἰς ἐνέργειαν
ἐξ ἀργίας 16^b 2, τὸ ποιοῦν οἶον
αὐτὸ ἐνεργεῖν τοιοῦτον ποιεῖ τὸ

δυναμί: ὄν 24^a 1, 17^a 17, ἡ τοῦ ποιητικοῦ ἐνέργεια ἐν τῷ πάσχοντι 26^a 5, 6, 14^a 12; ἡ ἀπλῶς ἐ. ἡ τοῦ τετελεσμένου 31^a 7, ἡ ἀτελοῦς ἐ. κίνησις 31^a 6, 17^a 16, ὁ κατ' ἐνέργειαν ἐπιστήμων δύναμει πως 29^b 6 cf 17^b 32, ἡ κατ' ἐνέργειαν ἐπιστήμη 30^a 20, 31^a 1, τὸ κατ' ἐνέργειαν αἰτθανεσθαι ὁμοίως λέγεται τῷ θεωρεῖν 17^b 19, τῇ οὐσίᾳ ὡν ἐνέργεια 30^a 18
 ἐνεργεῖν 25^b 29, περὶ τὸ αἰσθητόν 28^a 13, opp ἔχειν 12^a 26, 17^b 1 cf 16^b 19, οἱ πάτχειν καὶ κινεῖσθαι 17^a 15, ἐνεργεῖσθαι 27^a 7
 ἐνίστασθαι: περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνέστηκεν 32^b 8
 ἐννοεῖν 30^b 10
 ἐνοποιεῖν 10^b 11
 ἐνοσμαινέιν 23^a 4
 ἐνταῦθα v ἔχει
 ἐντελέχεια: τὸ κυρίως εἶναι ἡ ἐ. ἐστι 12^b 9, τὸ εἶδος ἐ. 12^a 10, λόγος τοῦ δυναμί ὄντος 15^b 14, ἐκάστου ἡ ἐ. ἐν τῷ δυναμί ὑπάρχοντι καὶ τῇ οὐσίᾳ ὕλη 14^a 25; opp δύναμις 17^b 5, 31^b 25, 2^a 26, διχῶς, ἡ ὡ-ἐπιστήμη ἢ ὡς τὸ θεωρεῖν 12^a 10. 22 cf 12^b 28, ἐ. ὥσπερ πλωτῆρ πλοίου 13^a 9, πρώτη ἐ. 12^a 27. ^b 5, τὸ ἐντελέχεια ὄν 17^a 29, opp τὸ δύναμει ὄν 29^a 29. ^b 30, ἐξ ἐντελέχεια ὄντος πάντα τὰ γινόμενα 31^a 3
 ἐντεῦθεν 8^a 9, 26^b 24
 τὰ ἔντομα 13^b 20, 11^b 20
 τὰ ἐνυδρα τῶν ζώων 19^a 35, 21^b 10

ἐνυλός: ἐνυλοι λογοί 3^a 25
 ἐνυπάρχειν 4^a 14, 13^a 15, 18^b 8
 ἐξέρχεσθαι 6^b 4, 11^b 8, 19^b 17
 ἐξίεναι 35^a 6
 ἔξις: ἔξεις καὶ πάθη 32^a 6, opp αἰ-στερητικά διαθέσεις 17^b 15, ἐξ ἐν-αντίας μεταβαλὼν ἔξω 17^a 32, ὡς ἔ. τις ὅσον τὸ φῶς 30^a 15 cf 18^b 19
 ἐξίστασθαι ἐκ τῆς οὐσίας 6^b 13
 ἔξω: τὰ ἔ. 17^a 4, opp ὁ εἶσω 20^a 5
 ἔξωθεν 17^b 20. 28. ^a 28
 εὐκίεναι 2^b 4, 3^a 16, ἰδίῳ (v l ἴδιον) 3^a 8, ὕλη 10^b 11
 ἐπανιέναι 3^b 16, 12^a 4
 ἐπεισιέναι 4^a 13
 ἐπέρχεσθαι περὶ τινος 13^a 13
 ἔπεσθαι 6^b 4
 ἐπίδοσις εἰς αὐτὸ καὶ εἰς ἐντελέχειαν 17^b 7
 ἐπιζητεῖν 2^a 7, 11^a 11, 15^a 16
 ἐπίηρος (Emped.) 10^a 4
 ἐπιθυμεῖν: πάσχειν τι οὐκ ἄνευ σώ-ματος 3^a 7, 11^a 28, 35^b 23
 ἐπιθυμητικός: ἡ ἐπιθυμητικὴ (ψυχὴ) 7^a 5, τὸ ἐπιθυμητικόν 32^a 25, 33^b 4
 ἐπιθυμία: τοῦ ἡδέος ὄρεξις 14^b 6, ὄρεξις τις 33^b 26, γίνεται ἐν τῷ ἀλόγῳ 3^a 6, ὅπου αἰσθησις, καὶ ἐ. 13^b 24, 14^b 1, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν πράττειν 33^a 3, ἡ ἐ. κινεῖ παρὰ τὸν λογισμόν 33^a 25. ^b 6
 ἐπικάλυμμα 22^a 2
 ἐπικάλυπτειν: τὸν νοῦν 29^a 7
 ἐπικρίνειν 31^a 20
 ἐπιλανθάνεσθαι 28^b 6
 ἐπίπεδον 2^b 19, 3^b 19, ὁ ἐπιπέδου ἀριστὸς δόξα (Plato) 4^b 23

ἐπίπνοος 7^b 2

ἐπισκέπτεσθαι 5^b 31

ἐπισκοπεῖν 2^b 4, 3^b 20, 6^a 11

ἐπιστάσθαι: ὃ ἐπιστάμεθα, διχῶς
λέγεται 14^a 5. 6; 17^a 29

ἐπίστασις 7^a 33

ἐπιστήμη: εἶδος καὶ λόγος ἐστὶ καὶ
οἷον ἐνέργεια τοῦ ἐπιστημονικοῦ
14^a 9, εἰ δόξα, φρόνησις 27^b 9. 25,
ἢ ἐ. τῶν καθόλου 17^b 23, τῶν ἀεὶ
ἀληθευόντων 28^a 17, dist θεωρεῖν
12^a 10, τὸ αὐτὸ ἐστὶν ἢ κατ' ἐν-
έργειαν ἐ. τῷ πράγματι: 30^a 20,
31^a 1, ἢ ἐπιστήμη τὰ ἐπιστητὰ πως
31^b 22, τέμεται ἢ ἐ. εἰς τὰ πρά-
γματα 31^b 24, ἢ θεωρητικὴ ἐ. καὶ τὸ
οὕτως ἐπιστητὸν τὸ αὐτὸ 30^a 4, ἢ
ἐ. τῶν ἐναντιῶν ἢ αὐτῇ 27^b 6, αἱ
ἐπιστῆμαι αἱ τῶν αἰσθητῶν 17^b 26,
ἢ κατὰ δύναμιν ἐ. χρόνῳ προτέρα
ἐν τῷ ἐνί, ὅλως δὲ οὐδὲ χρόνῳ
30^a 21, 31^a 2; ἐ. τὰ δύο (Plato)
4^b 22

ἐπιστημονικός: τὸ ἐπιστημονικὸν δε-
κτικὸν τῆς ἐπιστήμης 14^a 10, δυ-
νάμει τὸ ἐπιστητὸν 31^b 27, οὐ
κινεῖται 34^a 16

ἐπιστήμων: διχῶς λέγεται 17^a 23, ὁ
κατ' ἐνέργειαν ἐ. 29^b 6

ἐπιστητὸν 30^a 5, dist αἰσθητὸν 31^b 23
ἐπιτάττειν 33^a 1

ἐπιτιθεῖναι 19^a 29, 23^b 24. 25

ἐπιχειρεῖν 7^b 20, 9^b 15

ἐπομένως 5^a 3, τὰ κοινὰ καὶ ἐπόμενα
τοῖς συμβεβηκόσιν 28^b 22

ἔπος: ὁ ἐν ταῖς Ὀρφικοῖς ἔπεσι καλου-
μένοις λόγος 10^b 28

ἐργάζεσθαι 16^a 13. ^b 29

ἔργον 2^b 14, εἰ παθήματα 3^a 10, εἰ
πάθη 3^b 12; κοινὰ ψυχῆς καὶ σώ-
ματος 33^b 20

ἔριον 19^b 6

ἐρμηνεία 20^b 19

ἐρωτᾶν 6^b 22

τὰ ἔσχατα 23^a 27, ἔσχατον (αἰσθητή-
ριον) 26^b 16, 31^a 19

ἔσω: ἄλλου τινὸς ἐ. φθειρομένου 8^b 25

ἐτερομήκης 13^a 17

ἐτέρῳ ἢ ἐτέρως ἔχοντι κρίνειν 29^b 20

ἐτέρῳ 4^b 2

τὸ εὖ 20^b 22, 20^b 20

εὐδότηριος 21^a 7

εὐεξέτατος 8^a 10

εὐθέως 11^b 12, 21^b 31

εὐζυρπτος 20^a 8

τὸ εὐθύ 2^b 19, dist τὸ εὐθεῖ εἶναι
29^b 20, τὸ εὐθὺ ὡς τὸ σιμόν μετὰ
συνεχοῦς γάρ 29^b 18, τῷ εὐθεῖ, ἢ
εὐθύ, συμβαίνει ἅπτεσθαι τῆς χαλκῆς
σφαίρας κατὰ στιγμήν 3^a 13, τῷ
εὐθεῖ καὶ αὐτὸ καὶ τὸ καμπύλον
γινώσκωμεν 11^a 5

εὐθυναί 7^b 29

εὐθυπορεῖν 7^a 29

εὐθυωρία 6^b 31

εὐκίνητος 5^a 12

εὐλαβεῖσθαι 2^b 5, 3^b 24

εὐλογος 6^a 31, 8^a 10. 34

εὐμαρής 3^a 1

εὐπορεῖν 3^b 21

εὐρεῖν 29^b 9

εὕρεσις 13^a 19

εὐστερνος (Emped.) 10^a 4

εὕτηκτος 22^a 19

εὐφυής 21^a 24

εὐώδης 21^b 23

ἐφαρμόζειν 8^a 5, 14^b 23

ἐφεξῆς 7^a 8

ἔχειν: τὸ ἔχον ψυχὴν 3^a 4, 8^b 27,
τὰ ἐχόμενα 15^a 15, 22^b 12, ἔ. τὴν
γραμματικὴν 17^a 25, opp μὴ ἐν-
εργεῖν 17^b 1

ζέσις 3^a 31

ζῆν: διωρίζεται τὸ ἔμψυχον τοῦ
ἀψύχου τῷ ζ. 13^a 22, ὃ ζῶμεν
διχῶς λέγεται 14^a 4, τὸ ζ. πλεο-
ναχῶς λέγεται 13^a 22, τὸ ζ. διὰ
τὴν θρεπτικὴν ἀρχὴν ὑπάρχει τοῖς
ζῶσιν, 13^b 1, 15^a 25, 34^a 23, τὰ
ζῶντα dist ζῶον 13^b 1, τὰ ζῶντα
14^b 8, τὸ ζ. (τοῖς ζῴοις) τῇ ἀφῇ
ῶριται 35^b 16, καὶ τὰ φυτὰ ζῆ
10^b 23, τὰ φυτὰ καὶ ἔνια τῶν ζῴων
διαιρούμενα ζῆ 11^b 19, 13^b 16, τοῦ
ζῆν ἔρος ἡ ἀναπνοή (Democr.)
4^a 9, διὰ τί ὠνόμασται 5^b 27

ζητεῖν 2^a 16, περὶ τίνος οἱ λέγειν
2^b 3, τὴν ὅλην ψυχὴν 2^b 10, ἐκ τί-
νων 2^a 21

ζήτημα 2^a 12

ζήτησις 3^b 24

ζοφερός 26^b 1

ζωή: ἡ δι' αὐτοῦ τροφή καὶ αὐξήσις
καὶ φθίσις 12^a 14, τὰ μὲν τῶν
φαικῶν ἔχει ζῶην, τὰ δ' οὐκ ἔχει
12^a 13

ζῶον: τὸ ζ. τὸ κασόλου 2^b 7, τί ποιεῖ
διαφορὰν τῶν ζῴων 14^a 1, ἡ ψυχὴ
καὶ τὸ σῶμα ζ. 13^a 3, τὸ ζ. σῶμα
ἔμψυχον 34^b 11, τὸ ζ. διὰ τὴν

αἴσθησιν πρῶτως 13^b 2, ἀναγκαῖον
αἴσθησιν ἔχειν τὸ ζ. 34^a 30, οὐχ
οἶόν τε ἄνευ ἀφῆς εἶναι ζ. 34^b 24,
35^b 17, 14^b 3, οὐχ οἶόν τε ἀπλοῦν
εἶναι τὸ τοῦ ζῴου σῶμα 35^a 11,
34^b 10, πολλὰ τῶν ζῴων διάνοιαν
οὐκ ἔχει 10^b 24, πολλὰ τῶν ζῴων
οὐτ' ὄψιν οὐτ' ἀκοὴν ἔχουσιν οὐτ'
ὁσμῆς αἴσθησιν 15^a 5, ζῶά τινα
μόνιμα κατὰ τόπον 10^b 19, 32^b 20,
οὐ πάντα ζῶα ἀναπνεύουσιν 11^a 1,
πολλὰ τ. ζ. διαιρούμενα ζῆ 9^a 9,
τὰ φυτὰ καὶ ἔνια τῶν ζῴων τῶν
ἐντόμων διαιρούμενα ζῶσιν 11^b 20,
ζῶα ἀτελῆ καὶ πεπηρωμένα 25^a 10,
τέλεια τῶν ζῴων 32^b 23, ζ. ποιεῖ
ζ. 15^a 28, τῆς αἰσθητικῆς φαντασίας
μετέχουσι τὰ ζῶα 33^b 30, 34^a 6,
ζῶα λογιστικά opp ἄλλα (v l ἄλογα)
34^a 7

ζῶεσθαι: ἔστι τὸ ζ. καὶ λυπεῖσθαι τὸ
ἐνεργεῖν τῇ αἰσθητικῇ μεσότητι πρὸς
τὸ ἀγαθὸν ἢ τοιοῦτο 31^a 10

τὸ ἤδη opp τὸ μέλλον 33^b 8

ἡδονή 9^b 16, ὅπου αἴσθησις, καὶ λύπη
τε καὶ ἡδονή 13^b 23, 14^b 3, ὅπου
ἡδονή, καὶ ἐπιθυμία 34^a 3
ἡδύς 26^b 4, 14^b 5, 31^b 9, 33^b 9,
32^b 31

ἡδυσμα 14^b 13

ἡλικία: ὁ ἐν ἡλικίᾳ ὢν 17^b 32

ἡλιος 5^b 1, φαίνεται ποδιαίος 28^b 3

ἡλιούν 19^b 31

ἡμισυς: ἐν τῷ ἡμίσει τί ἐννοεῖ ἑκατέρω
30^b 10

Ἡράκλειτος 5^a 25

ἡρεμεῖν 4^a 12, 6^a 24, 25^a 18, 34^a 20

ἡρέμης 6^b 22, 7^a 32

ἡρεμία 6^a 24, 27

ἡχεῖν 20^a 16, 19

ἡχώ: πότε γίνεται 19^b 25, 28

Θαλῆς 5^a 19, 11^a 18

θαρραλέος 27^b 22

θαρρεῖν 3^a 7, 8^b 2

θάρος 3^a 17

θαυμασίος: τὰ θαυμασιώτερα 2^a 3

θεᾶσθαι 27^b 24

θεῖον (= sulphur) 21^b 25

θεῖος: πάντα τοῦ θεῖου ὁρέγεται 15^a

29, κινεῖται τὰ θεῖα πάντα συνεχῶς

ἀεὶ (Alcmaeo) 5^a 32

θεός 2^b 7, 7^b 10, πάντα πλήρη θεῶν

(Thales) 11^a 8

θερμαίνειν opp ψύχειν 24^b 1

θερμός 23^b 28, 5^b 24, 14^b 8, τὸ

θερμὸν ἐργάζεται τὴν πέψιν 16^b 29,

οἱ αἷμα 3^b 1

θερμότης 16^b 29, ἡ ἐντὸς θ. 20^b 20

θέσις: θέσιν ἔχειν 9^a 6, κίνησιν καὶ

θέσιν ἔχειν 8^a 7, θ. στιγμῆς μονα-

δικῆς διαφορὰ 9^a 21

θεωρεῖν 2^b 17, ὕταν θεωρῇ, ἀνάγκη

ἅμα φάντασμά τι θεωρεῖν 32^a 9,

dist ἐπιστήμη 12^a 11 cf 17^a 29,

^b 5, 19, οἱ γινῶναι 2^a 7, τὸ νοεῖν

8^b 24

θεωρητικός: ὁ θ. νοῦς οὐδὲν νοεῖ

πρακτόν 32^b 27, ὁ πρακτικὸς νοῦς

διαφέρει τοῦ θεωρητικοῦ τῷ τέλει

33^a 15, αἱ θεωρητικαὶ νοήσεις opp

αἱ πρακτικαὶ 7^a 25, ἡ θεωρητικὴ

δύναμις, οἱ ὁ νοῦς 13^b 25, ἡ

θεωρητικὴ ἐπιστήμη καὶ τὸ οὕτως

ἐπιστητὸν τὸ αὐτό 30^a 4

θηρίον: οὐκ ἔχει νοῦν 29^a 6, ἐνίοις

φαντασία μὲν ὑπάρχει, λόγος δ' οὐ

28^a 24 cf 34^a 10

θιγγάνειν 7^a 16, 18, 23^a 2

θίξις 7^a 18, 27^b 4

θνήσκειν: τὰ τεθνεῶτα 6^b 5

θρεπτικός: θρεπτικὸν λέγομεν, οὐ καὶ

τὰ φυόμενα μετέχει 13^b 7, ἡ θρε-

πτικὴ ψυχὴ πρώτη καὶ κοινοτάτη

δύναμις, καθ' ἣν ὑπάρχει τὸ ζῆν

ἅπανιν. ἥς ἐστὶν ἔργα γεννῆσαι καὶ

τροφῇ χρῆσθαι 15^a 23 cf 34^a 22,

16^a 19, τὸ θρεπτικὸν χωρίζεται τοῦ

αἰσθητικοῦ 11^b 30, 13^a 31, 13^b 5,

14^a 33, 15^a 2

θρίξ: ταῖς θρίξι οὐκ αἰσθανόμεθα, ὅτι

γῆς ἐστὶν 35^a 25 cf 10^b 1

θρύπτειν 19^b 26, 20^a 8

θρύψις 19^b 23

θυμικός 32^a 25, 33^b 4

θύμον 21^b 2

θυμός 3^a 17, ^b 18, ὅρεξις τις (οἱ ἐπι-

θυμία, βούλησις) 14^b 2, ἐν τῷ

ἀλόγῳ ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ θ. 32^b 6

θύραθεν 4^a 13

θύρις 4^a 4

ἰᾶσθαι 33^a 5

ιατρική 33^a 4

ιατρός 3^b 14

ἰδέα 4^b 20

ἰδιος 2^a 9, 3^a 4, 8, 9^b 1, opp πρώτα

8^b 34, κατὰ συμβεβηκὸς ἴδια 2^a 15,

ἴδιον ἐκάστης αἰσθήσεως τί ἐστι

18^a 10, 25^a 19, 21, 30, 28^b 18.

- [23], 30^b 29, ἴδιος λόγος 14^b 26 ;
 ἰδίως 25^a 7
 ἱκανός 7^a 15, 11^a 3
 ἱππος 2^b 7
 ἱππων 5^b 2
 ἰσόπλευρος : τετράγωνον 13^a 18
 ἴσος 13^a 17
 ἱστορία : περὶ ψυχῆς ἰ. 2^a 4
 ἰσχυρός : παθήματα 3^a 19, ἰσχυρο-
 τέρα τοῦ αἰσθητηρίου ἡ κίνησις
 24^a 30
 ἰχθύς 19^a 5, 20^b 10, οἱ ἰχθύες ἄφωνοι
 21^a 4
 καθαρός : νοῦς (Anax.) 5^a 17
 καθεύδειν 17^a 11
 καθόλου : κ. περὶ πάσης ψυχῆς (αι-
 σθήσεως) 10^b 26, 24^a 17, τὸ ζῶον
 τὸ καθόλου 2^b 7, ἡ καθόλου ὑπό-
 ληψις 34^a 17, οἱ καθόλου λόγοι
 17^a 1, ἡ ἐπιστήμη τῶν καθόλου
 17^b 23, τὰ καθόλου ἐν αὐτῇ πῶς
 ἔστι τῇ ψυχῇ 17^b 23
 καθορᾶν 2^b 20
 καίειν 17^a 8
 καιρός 17^b 29
 κακός : opp ἀγαθός 26^b 25 etc, τὸ
 κακὸν πῶς γνωρίζεται 30^b 22
 καλεῖν 5^b 29 etc ; τὰ καλούμενα
 ζύσματα, Ὀρφικὰ ἔπη, νοῦς, ἀφῆ
 etc 4^a 3, 10^b 28, 7^a 4, 23^b 30 etc
 καλός : τὰ καλὰ 2^a 1, κάλλιστα λέγειν
 2^b 25, καλῶς οἱ ἀληθῶς 11^a 26
 κάμνειν 20^a 14. 15, τοῖς κάμνουσι
 πικρὰ πάντα φαίνεται 22^b 8, ὑγιές
 ἐκ κάμνοντος γίγνεται 16^a 25
 καμπύλος : opp εὐθύς 2^b 19, 11^a 5. 6
 κανών : κριτῆς τοῦ εὐθέος κα τοῦ
 καμπύλου 11^a 6
 καρδία 3^a 30, 8^b 8, 32^b 31, ὁ περὶ
 καρδίαν τόπος πρώτος 20^b 26
 καρπός : opp περιάρπιον 12^b 3, εἰ
 σπέρμα 12^b 27
 κατακάμπτειν 6^b 31
 κατάξηρος 22^b 5
 καταφάναι : opp ἀποφάναι 31^a 9
 κατάφασις 30^b 27
 καταχοῆσαι 20^b 17
 καταψυξίς 5^b 29
 κατέχειν : χώραν στιγμῆς 9^a 23, τὸ
 πνεῦμα, opp ἀναπνεῖν, ἐκπνεῖν 21^b
 15. a 3
 κατηγορεῖν, -εῖσθαι 2^b 8
 κατηγορία 2^a 25, 10^a 15
 κάτω : τὸ ἄνω καὶ κάτω 16^a 3
 καῦμα 3^b 5
 καυστικός 17^a 8
 καυστός 17^a 7
 κείσθαι (Hom.) 4^a 30
 κενός : τὸ κενὸν κύριον τοῦ ἀκούειν
 19^b 33, ἀκούειν τῷ κενῷ καὶ ἠχοῦντι
 20^a 18, εἰ γένοιτο κενὸν τὸ μεταξὺ
 19^a 16, κενῶς εἰπεῖν 3^a 2
 κέρας 20^a 16, 19^a 5
 κεφαλαῖον : ὥς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν
 33^b 21
 κεφαλή : ὥς ἡ κ. τῶν ζώων, οὕτως
 αἱ ῥίζαι τῶν φυτῶν 16^a 4, 19^a 5
 κηρός 24^a 19, 35^a 2. 9
 κινεῖν : ἐστὶ τρία, ἐν μὲν τὸ κινεῖν,
 δευτέρον δ' ὃ κινεῖ, ἔτι τρίτον τὸ
 κινούμενον 33^b 13, οὐκ ἀνάγκη τὸ
 κινεῖν κινεῖσθαι 26^a 5, 6^a 3, εἶδει
 ἐν τὸ κινεῖν τὸ ἐμφυχον σῶμα

ἀρισμῷ δὲ πλείω 33^b 10, φαίνεται
 δύο ταῦτα κινουῦντα, ἣ ὅρεξις ἣ
 νοῦς (διάνοια πρακτική) 33^a 9. 18,
 ἐν τι τὸ κινουῦν τὸ ὀρεκτικόν 33^a
 21, τὸ ὀρεκτικὸν κινεῖ 33^a 18, τὸ
 κινουῦν διττόν, τὸ μὲν ἀκίνητον, τὸ
 δὲ κινουῦν καὶ κινούμενον 33^b 14,
 τὸ πρῶτον κινεῖ καὶ ὡσεὶ οὐκ
 ὠσεύμενον 34^b 32, τὸ ὀργανικῶς
 κινεῖν 33^b 21, διχῶς τὸ κινεῖσθαι,
 ἣ καθ' ἑτερον ἣ καθ' αὐτό 6^a 1,
 κινεῖσθαι τῷ ἐν κινουμένῳ εἶναι 6^a
 5, εἰ φύσει κινεῖται τι, καὶ βίᾳ
 κινῆσθαι, καὶ εἰ βίᾳ, καὶ φύσει 6^a 22,
 οὐδὲν μὴ ὀρεγόμενον ἣ φεῦγον
 κινεῖται, ἀλλ' ἣ βίᾳ 32^b 17, παρὰ
 φύσιν κινεῖσθαι 7^b 1, πάντα ὥσει
 καὶ ἔλξει κινεῖται 33^b 25, φορεῖ
 κινεῖσθαι 6^b 1, τί τὸ κινουῦν κατὰ
 τόπον τὸ ζῶον 32^b 8. 14, τὸ κινουῦν
 ἑαυτοῦ 6^a 1, τὸ πᾶν ἐκίνησε νοῦς
 (Anaxag.) 4^a 26

κίνησις: οἱ πόησις et πάσος 26^a 2,
 ἐνέργειά τις, ἀτελής μέντοι 17^a 15,
 31^a 6, κ. ἔκστασις τοῦ κινουμένου
 ἣ κινεῖται 6^b 12, αἰεὶ ἣ κ. ἣ φεύ-
 γοντός τι ἣ διώκοντός τί ἐστιν 32^b
 28, κινήσεις τέσσαρες 6^a 12, ἣ κατὰ
 τόπον κ. 15^b 22, ἣ κατ' αὐξήσιν
 καὶ φθίσιν κινήσεις 32^b 9, ἣ πορευτική
 κ. αἰεὶ ἔνεκά του καὶ μετὰ φαντασίας
 ἣ ὀρέξεως 32^b 14, τὰς ἐναντίας
 κινήσεις ἅμα κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ
 ἀδύνατον 26^b 30, ἄλλο εἶδος κινή-
 σεως 31^a 6 cf 17^b 7, διὰ μέσου
 ἣ κ. 34^b 31, opp στάσις 12^b 17,
 ἐν κινήσει τὰ ὄντα 5^a 28

κινήτικος 4^b 8, 5^a 4. 10, κατὰ τόπον
 14^b 17, 33^a 13, τὸ κινήτικώτατον
 10^b 17, ἣ τοῦ κινήτικοῦ ἐνέργεια ἐν
 τῷ πάσχοντι 26^a 5, κινήτικῃ καὶ
 κινήτῃ 9^a 3

κλᾶν: ἣ κεκλασμένη 29^b 16

κλέων 30^b 5, κλέωνος οὐίς 25^a 25.
 26. [29]

κοῖλος: τὰ κοῖλα τῇ ἀνακλάσει πολλὰς
 ποιεῖ πληγὰς μετὰ τὴν πρώτην 19^b
 16, 31^b 14, opp κυρτός 33^b 23
 κοινός 2^a 12. 17, 2^b 8, κοινότατος
 λόγος 12^a 5. 4, 14^b 23. 25, 8^b
 29, τὰ κοινὰ αἰσθητά 18^a 17, 25^a
 13, τὰ κοινὰ καὶ ἐπόμενα τοῖς
 συμβεβηκόσι 28^b 22, ἃ συμβέβηκε
 τοῖς αἰσθητοῖς 28^b 24, περὶ ἃ
 μάλιστα ἦδη ἐστὶν ἀπατησθῆναι κατὰ
 τὴν αἴσθησιν 28^b 25, ἐν κοινῷ
 γινόμενοι λόγοι 7^b 29, κοινῇ λέγειν
 16^b 32, τῇ κοινῇ (sc. αἰσθήσει)
 γνωρίζειν 31^b 5

κοινωνεῖν τοῦ αἰεὶ καὶ θείου τῇ συνεχείᾳ
 15^b 3

κοινωνία 7^b 18

κόρη 13^a 2, ὁ ἀήρ τὴν κόρην τοιαντὴν
 ἐποίησεν 31^a 17, ἣ κόρη ὕδατος
 25^a 4, τὸ ἐπὶ τῇ κόρῃ δέμα 20^a 14
 κόρησι ἀναύχενες (Emped.) 30^a 28
 κρῆσις (οἱ σύνθεσις) ἐναντίων 7^b 31
 κρατεῖν (Anax.) 29^a 19

κρεῖττον καὶ ἄρχον 10^b 3

κρίνειν 27^a 18. 20, 26^b 10. 17, 24^a
 5, 11^a 4, 28^a 3, τὸ σαρκὶ εἶναι καὶ
 σάρκα ἣ ἄλλω ἣ ἄλλως ἔχοντι
 κρίνει 29^b 12, ἄλλω δὲ ἥτοι
 χωριστῶ ἣ ὥς ἣ κεκλασμένη ἔχει

πρὸς οὐτὴν ὕταν ἐκταθῇ τὸ σαρκί
εἶναι κρίνει 29^b 17
κριτής 5^b 8, 11^a 6
Κριτίας 5^b 6
κριτικός: τὸ κριτικόν, ὃ διανοίας ἔργον
ἐστὶ καὶ αἰσθήσεως 32^a 16, τὸ
μέσον κριτικόν 24^a 6
κρόκος 21^b 2
κρούειν 20^a 23, 24^a 32
κυβερνᾶν: ᾧ κυβερνᾷ, καὶ ἡ χεὶρ καὶ
τὸ πηδάλιον 16^b 26
κύκλος 33^b 26, κύκλῳ κινεῖσθαι, φέρε-
σθαι 7^a 16, ^b 6, κύκλου κινήσεις
περιφορά 7^a 20, ὁ νοῦς ὁ κύκλος
(Plato) 7^a 20
κυκλοφορία 7^a 6
κύριος: ὁ νοῦς 10^b 14, τὸ κενὸν
κύριον τοῦ ἀκούειν 19^b 33, ψόφου
κύριος 19^b 19, κ. τοῦ ποιεῖν κατὰ
τὴν ἐπιστήμην 33^a 5, κύρια ὀνόματα
18^a 3; κυρίως 12^b 9, 18^a 24, κυρίως
ἐπιστάμενος 17^a 29, κυριώτατα 8^a 6
κυρτός 33^b 23
κύων 2^b 7
κυλύειν 4^a 14, 9^a 23
κυλυτικός 3^b 4
κωμωδοδιδάσκαλος 6^b 17
λαγχάνειν (Emped.) 10^a 5
λαμβάνειν πίστιν 2^a 11, κριτήν 5^b 8,
τὰ καλῶς εἰρημένα 3^b 23, 12^b 22,
περὶ ἔκκιστον 2^a 18, περὶ πάτης
αἰσθήσεως 24^a 17; 15^a 15, 3^a 5
λάμπειν 19^a 4
λαμπρός 22^a 22
λανθάνειν 2^b 5, 11^a 1
λέγειν 2^b 3 etc

λεῖτος 19^b 7. 16. 32, 20^a 1, 35^a 8
λειότης (ἐν φωνῇ) opp τραχύτης 22^b 31
λείπεσθαι τινας 21^a 21, λείποιτ' ἂν
μῆδ' εἶναι αἰσθητήριον κτλ. 25^a 8
λεπίς: λεπίδες 19^a 5
λεπτομερής 5^a 6. 22, 9^b 20
λεπτός 5^a 24
Λεύκιππος 4^a 5
λίθινος: ὀφθαλμός; 12^b 21
λίθος 3^b 5, 35^a 3, τὴν (v l τὸν) λίθον
ψυχὴν ἔχειν ἔφη Θαλῆς 5^a 20
λιπαρός 22^b 12, λιπαρὰ ὁσμὴ 21^a 30
λογίζεσθαι: ἐνεκά του 33^a 14, ὥσπερ
ὁρῶν λογίζεται καὶ βουλεύεται τὰ
μέλλοντα πρὸς τὰ παρόντα 31^b 7
λογισμός 9^b 16, 34^a 8, 33^a 24, ἐν
τοῖς ἄλλοις (v l ἄλλοις) ζώοις οὐ
νόησις οὐδὲ λ. ἐστὶ 33^a 12, εἰ
διάνοια 15^a 8, αἷς ὑπάρχει λογισμὸς
τῶν φαρτῶν, τούτοις καὶ τὰ λοιπὰ
πάντα 15^a 9
τὸ λογιστικόν εἰ θυμικόν et ἐπιθυμη-
τικόν, 32^a 25, ^b 26, ἐν τῷ λογι-
στικῷ ἡ βούλησις γίνεται 32^b 5. 26,
τὰ λογιστικά ζῶα 34^a 7, λογιστικὴ
φαντασία 33^b 29
λόγος: α) oratio 3^b 16, 32^b 8, πᾶς
λόγος ὁρισμὸς ἢ ἀπόδειξις 7^a 25,
οἱ ἐν τῷ κοινῷ γινόμενοι λόγοι 7^b
29, ὁριστικὸς λόγος 13^a 14, ὁ λόγος
ἐστὶν εἰπεῖν εἰ ἀνώνομον 18^a 27;
b) notio πότερον εἶ: ὁ λ. 2^b 5,
κοινότατος λόγος 12^a 5, opp ἴδιος
λ. 14^b 23, εἰ τὸ τί ἦν εἶναι 12^b 16,
παρὰ τὴν τοῦ λόγου ἐνάργειαν 18^b
24, εἰ ἐντελέχεια 14^a 27, εἶδος καὶ
οἷον ἐνέργεια 14^a 9, opp ὅλη 14^a

14, 16^a 18, λόγοι ἔνυλοι 3^a 25, χωριστὸν λόγῳ, κατὰ λόγον, opp τόπῳ, μεγέθει 32^a 20, 29^a 11; c) ratio, cogitatio ἐνίοις φαντασία ὑπάρχει, λ. ὁ οὖ 28^a 24 cf 27^b 14, κατὰ λόγον (= εὐλόγως) 14^a 25, ἔταν ὁ λ. καὶ αἱ ἐπιθυμίαι ἐναντία ὧσιν 33^b 6; d) ratio, relatio 10^a 2, 8^a 19, λ. τῆς μίξεως 8^a 14, 15, 24^a 31, 26^a 28. ^b 4, 7, 16^a 17; e) λόγον (εἰ εὐθύνας) δεδιωκέναι 7^b 29

λοιπός 4^a 7, 5^a 24

λυγρός (Emped.) 4^b 15

λύειν: λύεται ὁ λόγος 24^a 30

λυπεῖσθαι 8^b 2, τί ἐστι 31^a 10

λύπη: opp ἡδονή 13^b 23

λύρα 20^b 7

λύσις: πρὸς τὴν ἀπορίαν 22^b 28

μαθήματα 2^b 19

μαθηματικός, ὁ, dist ὁ φυσικός et ὁ πρῶτος φιλόσοφος 3^b 15, τὰ μαθηματικὰ οὐ κεχωρισμένα ὥς κεχωρισμένα νοεῖ ὁ νοῦς 31^b 16 cf 3^b 14

μάθησις 17^a 31

μακάριος: οὐ μακάριον τὸ μὴ ῥάδιον 7^a 34

μαλακός 22^b 27

μαλακόσαρκος: οἱ μαλακόσαρκοι εὐφρεῖς 21^a 26

μανθάνειν 8^b 14, εἰ ξυνίσι 32^a 7, εἰ εὐρεῖν 29^b 9 τὸ μανθάνον οὐ πάσχειν φατέον 17^b 14

μαντεύεσθαι 9^b 18

μαραίνειν 8^b 24

μαρτυρεῖν 10^a 29

μάτην: μηθὲν ποιεῖ μ. ἡ φύσις 32^b 21, 34^a 31

μέγας: μέγала (μέγα μέρος) συμβάλλεσθαι 2^a 5, 2^b 21

μέγεθος 7^a 3 dist τὸ μεγέθει εἶναι 29^b 10 κοινὸν αἰσθητόν 18^a 18, 25^a 15, μεγέθει χωριστόν opp λόγῳ 32^a 20, 33^b 25, 29^a 11, μ. (ἐν φωνῇ) opp μικρότης 22^b 30, πρᾶγμα οὐδὲν παρὰ τὰ μεγέθη τὰ αἰσθητὰ κεχωρισμένον 32^a 4, τὸ τρίτον μ. 23^a 22 μέση 8^b 23

μεθίστασθαι 6^b 3

μεθοδος 2^a 14, 16

μειγνύναι: 5^a 1, 22^a 14, τὸ μεμείχθαι τῷ σώματι 7^b 2 τῶν μεμειγμένων λόγος 8^a 9 μᾶλλον τὸ μεικτὸν συμφωνία 26^b 6 cf 11^a 10, γῇ ἐν τῇ ὁρῇ μέμεικται ἰδίως 25^a 7, μεμειγμένον ἔχειν τι 29^b 28

μέλας 22^b 24, 24^a 8 etc

μέλι 21^b 2

μέλιττα 28^a 11

μέλλειν: τὰ μέλλοντα opp τὰ παρόντα 31^b 8, τὸ μέλλον opp τὸ ἤδη 33^b 8

μέλος: εἰ ἀπότασις et διαλεκτός 20^b 8 μένιν 6^b 21, 7^b 11 etc

μερίζειν 6^b 29

μεριστός: μεριστὴ ἡ ψυχὴ ἢ ἀμερής; 2^b 1, 7^a 19, 11^b 5

μέρος 3^a 27, 8^a 10, ἐγγίνεται τοῖς μέροςσιν (v l μέλεσιν) ἡ ψυχὴ 8^a 21, ἐπὶ τῶν μερῶν θεωρεῖν 12^b 17 cf 6^a 8, τὸ κινήσόμενον μ. καὶ ἔμψυχον 20^a 7

μέσος 7^a 29, 13^a 19, τὸ μέσον κριτικόν 24^a 6, αἰσθανόμενα πάντων διὰ τοῦ

μέσου 23^b 7, διὰ μέσου ἡ κίνησις
 34^b 31
 μεσότης 24^a 4. ^b1, 35^a 21, 31^a 19,
 αἰσθητικὴ μ. 31^a 11
 μεταβάλλειν (intr) κατὰ τὸ σῶμα 6^b
 2; 16^a 33, εἰς ἐνέργειαν ἐξ ἀργίας
 16^b 2, μέχρι τοῦ 34^b 30
 μεταβολή: εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ τὸ
 μεταξύ 16^a 34, ἐπὶ τὰς στερετικὰς
 διαθέσεις 17^b 15
 μεταξύ: τὸ μ. αἰσθήσεως 19^a 20, 21^b
 9, 22^b 22, 23^a 15. ^b26, 34^b 28,
 35^a 16; τὰ μ. (γῆς καὶ πυρός) 6^a 30
 μεταπίπτειν 28^b 6
 μεταπίπτειν 28^b 8
 μεταφορά: κατὰ μεταφορὰν τι λέγειν
 20^a 29, 28^a 2
 μετεῖναι 27^b 8
 μετέχειν: τοῦ ἀεὶ καὶ τοῦ θείου 15^a
 29, ψυχῆς 15^b 25, κινήσεως 6^a 12
 μετοεῖν: ἀνάγκη ἐνὶ μ. 34^a 9
 μέχρι: μ. ἐκείνης opp ἀπ' ἐκείνης 8^b
 16, μ. τοῦτου ἕως ἂν 16^b 14, μ.
 πόρρω 35^a 4, μέχρι τοῦ 34^b 30
 μήκος: οὐδὲν κωλύει νοεῖν τὸ ἀδιαίρε-
 τον ὅταν νοῇ τὸ μ. 30^b 8, ὁμοίως
 ὁ χρόνος διαιρετὸν καὶ ἀδιαίρετον τῷ
 μήκει 30^b 9, τὸ πρῶτον μήκος
 (Plato) 4^b 20
 μήγιγξ 20^a 14
 μηνύει (v l σημειῖον) 3^a 19
 μήτις (Emped.) 27^a 23
 μικρομέρεια (v l λεπτομέρεια) 5^a 11
 μικρός 3^a 21
 μικρότης 9^a 15, (ἐν φωνῇ) 22^b 30
 μίξις 8^a 14. 15 18. 22
 μισεῖν 3^a 18, 8^b 26

μνημονεύειν: τούτου (=τοῦ σώματος)
 φθειρομένου οὔτε μνημονεύει οὔτε
 φιλεῖ 30^b 24
 μνημονικός: οἱ ἐν τοῖς μνημονικοῖς
 τιθέμενοι καὶ εἰδωλοποιούντες 27^b 19
 μοναδικός: στιγμὴ μοναδική 9^a 20
 μονάς: πῶς χρὴ νοῆσαι μονάδα κινου-
 μένην 9^a 1. 5. 6. 8. 12
 μοναχῶς 4^b 22
 μονή opp κίνησις 8^b 18
 μόνιμος: τῶν ζώων τινὰ μόνιμα κατὰ
 τόπον 10^b 20, 32^b 20, τοῖς μονίμοις
 ὑπάρχει τὸ ζῆν πεφύκασιν 34^b 2
 μένος 2^b 4 etc
 μόριον: κατὰ μέγεθος ἢ κατὰ στιγμὴν
 7^a 12; μόριον ψυχικόν 24^a 33,
 2^b 9. 10; δῆλον ἐπὶ τῶν μορίων
 6^a 8
 μορφή: εἰ εἶδος 12^a 8, [7^b 24], εἰ
 εἶδος καὶ λόγος 14^a 9
 μύειν 28^a 16
 μῦθος: κατὰ τοὺς Πυθαγορικοὺς μῦθους
 7^b 22
 μύκης 19^a 5
 μυκτήρ 21^b 16
 μύρμηξ 28^a 11, μ. εἰ ἐν οὐρανῷ εἴη
 (Democr.) 19^a 17
 νεῖκος (Emped.) 4^b 15, 10^b 6
 νέος 8^b 22
 νεῦρον: ἀπλῶς γῆς 10^b 1
 νηνεμία 4^a 20
 νῆστις αἶγλη (Emped.) 10^a 5
 νικᾶν: νικᾷ ἡ ὕρεξις τὴν βούλησιν 34^a 12
 νοεῖν 2^b 13, μάλιστα' ἔοικεν ἰδίῳ τὸ ν.
 3^a 8, τὸ ν. σωματικόν τι ὑπολαμβάνε-
 νουσιν οἱ ἀρχαῖοι 27^a 26, τὸ ν. ἐν

ᾧ ἐστὶ τὸ ὁρθῶς καὶ τὸ μὴ ὁρθῶς, τὸ μὲν ὁρθῶς φρόνησις καὶ ἐπιστήμη καὶ δόξα ἀληθείης, τὸ δὲ μὴ ὁρθῶς τάναντία τούτων 27^b 9 cf 30^b 27, οὐκ ἐστὶ ταυτὸν τῷ αἰσθάνεσθαι 27^b 8. 27, τοῦ ν. τὸ μὲν φαντασίᾳ τὸ δὲ ὑπόληψις 27^b 28 cf 33^a 10, ἢ πάσχειν τι ἂν εἴη ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον 29^a 14, οὐ νοεῖ ἢ ψυχὴ ἄνευ φαντάσματος 31^a 16, 32^a 8, ἐπὶ τῶν ἄνευ ὕλης τὸ αὐτὸ ἐστὶ τὸ νοεῖν καὶ τὸ νοούμενον 30^a 4, τὸ ν. μαραινεται ἄλλου τινὸς ἔσω φθειρομένου, αὐτὸ δ' ἀπαθείς ἐστὶν 8^b 24, τὸ αἰσθάνεσθαι ἴμοιον τῷ φάναι μόνον καὶ ν. 31^a 8, νοῆσαι ἐπ' αὐτῷ ὁπόταν βούληται 17^b 24, τοῦ μὴ ἀεὶ νοεῖν τὸ αἴτιον 30^a 5

νόημα 7^a 7, σύνθεσις νοημάτων 30^a 28, εἰ φαντάσματα 31^b 7, τὰ πρῶτα νοήματα τί διαφέρει τοῦ μὴ φαντάσματα εἶναι 32^a 12

νόησις: ἢ ν. τὰ νοήματα 7^a 7, ἔοικεν ἡρεμῆσαι μᾶλλον ἢ κινήσει 7^a 32, dist φαντασία 33^a 12, ἢ τῶν ἀδιαιρέτων ν. dist σύνθεσις νοημάτων 30^a 26, συμπλοκὴ νοημάτων 32^a 11, νοήσεις πρακτικαί, dist θεωρητικαί 7^a 24

νοητικός: οὐχ ὁμοῖα ἢ ἀπάθεια τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ τοῦ νοητικοῦ 29^a 29, ἢ νοητικὴ ψυχὴ τόπος εἰδῶν δυνάμει τὰ εἶδη 29^a 28, τὰ εἶδη ἐν τοῖς φαντάσμασι: νοεῖ 31^b 2, ἐπὶ τῶν φαντασμάτων ἐστὶ τὸ νοητικόν 31^b 4
νοητός: ἢ αἰσθητὰ τὰ ὄντα ἢ νοητὰ 31^b 22, ἐν τοῖς εἶδεσι τοῖς αἰσθητοῖς

τὰ νοητὰ ἐστὶν, τὰ τε ἐν ἀφαίρεσει λεγόμενα καὶ ὅσα τῶν αἰσθητῶν ἔξεις καὶ πάθη 32^a 5, ἐν τοῖς ἔχουσιν ὕλην δυνάμει ἑκαστόν ἐστι: τῶν νοητῶν 30^a 6, σφόδρα νοητόν 29^b 3
νόος (Hom.) 27^a 26
νόσος 8^b 24

νοῦς: λέγω νοῦν ᾧ διανοεῖται καὶ ὑπολαμβάνει ἢ ψυχὴ 29^a 23, ὁ ν. τοῦ τί ἐστὶν κατὰ τὸ τί ἦν εἶναι ἀληθείης, καὶ οὐ τί κατὰ τινος 30^b 28, ν. πᾶς ὁρθός 33^a 26, τῶν ἀεὶ ἀληθευόντων ἐστὶν 28^a 17, προγενέστατος καὶ κύριος 10^b 14, ἀπλοῦς, ἀπαθείς ἀμιγής 29^b 23, ^a15. 18, 30^a 18, 8^b 29, χωριστός 29^b 5, τῇ οὐσίᾳ ὦν ἐνέργεια 30^a 18, ἥτοι ἀμερὴς ἢ οὐχ ὥς μέγεθος: τι συνεχές 7^a 9, πῶς νοήσει μέγεθος ὦν ὁπωσοῦν τῶν μορίων τῶν αὐτοῦ; 7^a 10, ἀρα ἐνδέχεται τῶν κεχωρισμένων τι νοεῖν ὄντα αὐτὸν μὴ κεχωρισμένον μεγέθους ἢ οὐ 31^b 18, ἔοικε ἐγγίνεσθαι οὐσία τις οὐσα καὶ οὐ φείρεσθαι 8^b 18, ἔοικε γένος ἕτερον ψυχῆς εἶναι καὶ μόνον ἐνδέχεσθαι χωρίζεσθαι, καθάπερ τὸ αἰδίον τοῦ φθαρτοῦ 13^b 25, 15^a 12, 29^b 5, δεκτικὸς τοῦ εἶδους καὶ δυνάμει τοιοῦτον 29^a 15. ^b28, οὐδὲν ἐστὶν ἐνέργεια τῶν ὄντων πρὶν νοεῖν 29^a 24. ^b30, διχῶς δυνάμει 29^b 8, ὁ ν. ὁ κατ' ἐνέργειάν ἐστι τὰ πράγματα 31^b 17, εἶναι αὐτοῦ φύσιν μηδεμίαν, ἀλλ' ἢ ταύτην, ὅτι δυνατόν 29^b 21, οὐδὲ μεῖξεσθαι εὐλογον αὐτὸν τῷ σώματι 29^a 24, οὐδὲν ἐστὶν ὄργανον (τῷ νῷ)

29^a 27, εἶδος εἰδῶν 32^a 2, αὐτὸν
 δύνανται νοεῖν 29^b 9, καὶ αὐτὸς νοη-
 τός ἐστιν 30^a 2. ^b25, ὅταν τι νοήσῃ
 σφόδρα νοητόν, οὐχ ἦττον νοεῖ τὰ
 ὑποδεέστερα 29^b 3, ὁ ν. ἐπικαλύπ-
 τεταί 29^a 7, τὰ θηρία οὐκ ἔχει νοῦν
 29^a 6, ὅταν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς θεωρῇ
 τὰ νοητά, ἅμα φάντασμά τι θεωρεῖ
 32^a 8 cf 31^a 17, ὁ παθητικὸς ν.
 30^a 24, ὁ τῷ πάντα γίνεσθαι 30^a
 14, ὁ τῷ ποιεῖν πάντα (apud re-
 centiores: ν. ποιητικὸς) 30^a 15,
 ὁ πρακτικὸς ν. dist ὁ θεωρητικὸς
 33^a 15, ὁ θεωρητικὸς οὐδὲν νοεῖ
 πρακτόν 32^b 27, 15^b 16, ἐν ἅπασι
 ὑπάρχει τοῖς ζώοις (Anax.) 4^b 3,
 τὸ πᾶν ἐκίνησε ν. (Anax.) 4^a 27,
 5^a 18, ν. ἀρχὴ πάντων 5^a 15, ἀπ-
 λοῦς, ἀμιγής, καθαρὸς 5^a 16, ἀπαθής
 5^b 20, αἴτιον τοῦ καλῶς καὶ ὀρθῶς
 (Anax.) 4^b 2, τὸν νοῦν εἶναι τὴν
 ψυχὴν (Anax.) 4^b 3 cf 5^a 13, ἀπλῶς
 ταῦτὸν ψυχὴν καὶ νοῦν (Democr.)
 4^a 31, 5^a 9, ν. τὸ ἐν (Plato) 4^b 22,
 ὁ καλούμενος ν. 7^a 4, 32^b 26, ὁ
 κατὰ φρόνησιν λεγόμενος ν. 4^b 5

ξανθός 25^b 1

ξηρός opp ὑγρός 14^b 7; 23^a 26

ξύλινος 6^b 19

ξύλον 3^b 6

ξύνιεναι 32^a 8

ξύσματα 4^a [3]. 18

ὄζειν 19^a 29, 24^b 16

ὄζειν ἡ κίνησις οἱ οὗ ἔνεκα et οὐσία
 15^b 10

οἰκίος: ἡ οἰκία ὕλη 14^a 26, τὸ οἰ-
 κεῖον καὶ ἄτομον εἶδος 14^b 27, οἰκεῖται
 λόγοι 16^b 31, οἰκεῖον χροῶμα 19^a 2.
 6, οἰκειότατον τῇ ψυχῇ 4^a 22, 5^b 6,
 οἰκία κίνησις ποδῶν βάδις 6^a 8

οἰκία: οἰκίας λόγος 3^b 3

οἰκοδομεῖν 8^b 13, 17^b 9

οἰκοδόμος 17^b 9

οἰκουμένη, ἡ 28^b 4

οἶμαι 3^b 29, 5^a 28, 11^a 8

ὄλος: ὅλη ἡ ψυχὴ 11^a 30, 10^b 27, (ὅλη)
 σώματι opp μορίῳ τινὶ τοῦ σώματος
 14^a 8, τὸ ὅλον 11^a 7, τὴν ψυχὴν ἐκ
 τοῦ ὅλου εἰσέναι ἀναπνεόντων 10^b
 29, τὸ ὅλον τοῖς μορίοις ὁμοειδές
 11^a 17; ὅλως 3^a 7, 8^b 31, 11^a 28,
 12^b 7, 26^b 5, opp ἐν τῷ ἐνί 30^a
 21, 31^a 2, 35^b 22

ὀμαλός 20^a 25

ὀμβρος 3^b 5

ὀμηρος 4^a 29, 27^a 25

ὀμμα 8^b 21, 21^b 28, πρὸ ὀμμάτων
 ποιήσασθαι 27^b 18

ὀμογενής 31^a 24

ὀμοειδής 2^b 2, 11^a 18. 21. ^b25

ὀμοιομερής 11^a 23

ὀμοιος: γινώσκεισθαι τῷ ὁμοίῳ τὸ
 ὅμοιον 4^b 17, πρὸς τὸ ὅμοιον 10^a
 29, ἀπαθὲς τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ
 ὁμοίου 16^a 32; ὁμοίως 2^b 13, 4^a 5

ὁμοιότης: καθ' ὁμοιότητα 20^b 6, 21^b 1

ὁμοιοτρόπως 4^b 21

ὁμοιοῦσθαι 18^a 6

ὁμωνύμως 12^b 14. 21

ὄνομα: κύρια ὀνόματα 18^a 3, ἔ. λαμ-
 βάνειν ἀπὸ τίνος 29^a 3, τοῖς ὀνό-
 μασι ἀκολουθοῦσιν 5^b 26

ὀνομάζειν 5^b 28

ὄξυς: ὁ ψόφος, opp βαρύς, 20^a 29,

ὁ χυμός 22^b 14, ὄζειν ὀσμὴ 21^a 30

ὄξύτης opp βαρύτης 22^b 30

ὄραμα 35^b 11. 28^a 16

ὄραν: πάντως ἑκαστον χρῶμα ἐν φωτὶ
ὄραται 18^b 3, 19^a 8. 9, 20^a 27,
πάσχοντός τι τοῦ αἰσθητηρίου γί-
νεται τὸ ὄραν 19^a 18, ὁπώπαμεν
(Emped.) 4^b 13

ὄρασις ἡ τῆς ὀφειας ἐνέργεια 26^a 13,
dist ὄψις 28^a 6, 12^b 28

ὄρατόν ἐστι χρῶμα μὲν, καὶ τὰ πυ-
ρώδη φαινόμενα καὶ λάμποντα, ἀνώ-
χυμα ἐνὶ ὀνόματι 18^a 26, 19^a 3, τὸ
ἐπὶ τοῦ καθ' αὐτὸ ὄρατος 18^a 30
ὄραν 3^a 22

ὄργανικός 12^a 28. 16, 32^b 18. 25, τὸ
κινεῖν ὄργανικῶς 33^b 21

ὄργανον 7^b 26, 12^b 1. 12, τὰ φυσικὰ
σώματα τῆς ψυχῆς ὄργανα 15^b 19,
11^b 23, 20^b 22, 29^a 26, χρὴ τὰ ὄρ-
γανα λέγειν ἕτερα καὶ ταῦτα τοῖς
ἔργοις 16^a 5, ἡ χεὶρ ὁ ὄργάνων 32^a 1

ὄργῃ τί ἐστιν 3^a 30

ὄργιζεσθαι: 3^a 22, 8^b 2, τί ἐστιν 3^a 26

ὄρέγεσθαι 15^b 2

ὄρεκτικός: 8^a 13, ἐν τι τὸ κινεῖν τὸ
ὄρεκτικόν 33^a 21, οὐχ ἕτερον τὸ
ὄρεκτικὸν καὶ φρεκτικόν, οὐτ' ἀλλή-
λων οὔτε τοῦ αἰσθητικοῦ 31^a 13, τὸ
ὄρεκτικὸν λόγῳ καὶ δυνάμει ἕτερον
πάντων (τῶν τῆς ψυχῆς μορίων)
32^b 3, ἔπυ τὸ αἰσθητικὸν καὶ τὸ
ὄρεκτικόν 14^b 1, τὸ ὄρεκτικὸν κινεῖν
καὶ κινούμενον 33^b 16

ὄρεξις: καὶ ἡ φυγὴ δὲ καὶ ἡ ὁ. ταῦτό

ἡ κατ' ἐνέργειαν 31^a 12, ὄρεξις ἐστιν

ἐπιθυμία καὶ θυμὸς καὶ βούλησις 14^b

2, τὸ ἐπιθυμεῖν καὶ βούλεσθαι καὶ

ὅλως αἱ ὄρεξεις 11^a 28, εἰ τρία ἡ

ψυχὴ, ἐν ἑκάστῳ ἔσται ὁ. 32^b 6, ὁ.

καὶ ὄρεξ' καὶ οὐκ ὄρεξ' 33^a 26, δύο

τὰ κινεῖντα ἡ ὁ. καὶ ἡ διάνοια

πρακτική 33^a 18, ἐνίοτε ἡ ὁ. νικᾷ

καὶ κινεῖ τὴν βούλησιν, ὅτε δ' ἐκείνη

ταύτην, ὥσπερ σφαῖρα 34^a 13, ἡ ὁ.

κινεῖ 33^a 31, ὃ κινεῖ ὄργάνῳ ἡ ὁ.

ἤδη τοῦτο σωματικόν 33^b 19, ὁ.

ἀντιλυπήσεως 3^a 30, γίνονται ἐναν-

τίαι ἀλλήλαις 33^b 5

ὄρεκτός: τὸ ὄρεκτόν ἐστιν ἡ τὸ ἀγαθόν ἢ

τὸ φαινόμενον ἀγαθόν 33^a 28, τὸ

ὄρεκτόν κινεῖ οὐ κινούμενον τῷ νοη-

σῆναι ἢ φαντασθῆναι 33^b 12

ὄρσογώνιος 13^a 17

ὄρσός: ἡ ὄρση (sc γωνία) 2^b 20;

ὄρσως 18^b 20, 26^a 22

ὄρίζειν 7^a 25, 20^a 19; 3^a 29, 9^b 19,

13^b 12, 35^b 16

ὄρισμός 2^b 26, 9^b 13, dist ἀπόδειξις

7^a 25, οἱ ὀρισμοὶ τεπερασμένοι 7^a 30

ὀριστικός λόγος 13^a 14

ὀρμασός 19^b 24

ὀρος 4^a 9, 31^a 22; 3^a 25, 13^a 14.

16. 18

τὰ Ὀρρικά καλούμενα ἔπη 10^b 28

ὀσμάσαι: αἰσθάνεσθαι ἐστιν 24^b 17,

ἄνθρωπος φανλως ὀσμάται, καὶ οὐ-

θενὸς αἰσθάνεται ἀνευ τοῦ λυπηροῦ

ἢ τοῦ ἡδέος 21^a 10, ἴσα ἀναπνεῖ,

ἀδυνατεῖ ὀσμάσαι μὴ ἀναπνέοντα

19^b 1, τὰ ἀναπνέοντα οὐκ ὀσμάται

ἐν τῷ ὑγρῷ 22^a 4

ὁσμὴ 15^a 6, περὶ ὁσμῆς ἦττον εὐδιό-
ριστον 21^a 7, τὰ εἶδη τῶν χυμῶν
ὁμοίως ἔχει τοῖς τῆς ὁσμῆς 21^a 17.
26, ἡ ὁσμὴ τοῦ ξηροῦ 22^a 6, ἡ
ἰσχυρὰ ὁσμὴ φθείρει 26^b 2, 21^b 23,
ὁσμὴ οὐ τρέφει 34^b 20, τὸ μεταξὺ
ὁσμῆς ἀνώνυμον κοινόν τι πάθος ἐπ'
ἀέρος καὶ ὕδατος 19^a 32

ὁστούν 8^a 15, 9^b 32, ἀπλῶς γῆς 10^b 1
ὁσφραίνεσθαι 21^b 25, 24^b 4. 7

ὁσφραντικὸς: τὸ ὁσφραντικὸν αἰσθητή-
ριον 21^b 32, 22^a 7

ὁσφραντός: τὸ ὁσφραντὸν ὁσμὴ 24^b 6,
21^a 7. 11, opp ἀνὸσφραντον 21^b 6

ὁσφρησις: αἰσθησις τοῦ ὁσφραντοῦ καὶ
ἀνοσφραντοῦ 21^b 5. 22, ἔστι καὶ ἡ
ὁσφρησις διὰ τοῦ μεταξὺ 21^b 8,
δ. ὕδατος ἢ ἀέρος 25^a 5

τὸ ὅτε οὐ κατὰ συμβεβηκός 26^b 26

τὸ ὅτι opp ἡ αἰτία 13^a 13

οὐρανός 5^b 1, 7^b 6, 19^a 17; οὐρανοῦ
φοραὶ τῆς ψυχῆς κινήσεις (Plato) 7^a 2
οὗς 20^a 9. 13. 16

οὐσία: εἰ τόδε τι, dist ποῖον, ποσὸν
2^a 24, 10^a 20, εἰ τί ἐστίν 2^a 13,
τριχῶς λέγεται (γένος, ὕλη, τὸ ἐξ
ἀμφοῖν) 14^a 14, 12^a 7, οὐ. ἡ κατὰ
λόγον i q τὸ τί ᾗν εἶναι 12^b 10. 19,
οὐσία συνδότη 12^a 16 cf 7, οὐσίαι
μάλιστα εἶναι δοκοῦσιν τὰ σώματα
12^a 11, ἡ οὐσία πᾶσιν τὸ αἷτιον τοῦ
εἶναι 15^b 13, opp τὰ συμβεβηκότα
2^b 23

ὄφελος 10^a 7

ὄφθαλμός ἡ κόρη καὶ ἡ ὄψις 13^a 2,
ὕλη ὄψεως (= κόρη) 12^b 20

ὄψις: οὐσία τοῦ ὄφθαλμοῦ ἢ κατὰ τὸν

λόγον 12^b 19, ἡ πρώτη ἐντελέχεια
τοῦ ὄφθαλμοῦ, dist ὄρασις 13^a 28,
οὐχ ἐν τῷ τῇ ὄψει αἰσθάνεσθαι καὶ
γὰρ ὅταν μὴ ὁρῶμεν τῇ ὄψει κρι-
νομεν καὶ τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς
25^b 20, ὄρασις ἡ τῆς ὄψεως ἐνέργεια
26^a 13, τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου
22^a 20, 24^a 10, ἡ δ. μάλιστα αἰσθη-
σις 29^a 3, δ. ἐνεκα τοῦ εἶναι 35^b
21, ὄψις ἐξιοῦσα ἀνακλᾶται 35^a 6

πάθημα 3^a 11. 20

πάθησις opp ποιήσις 26^a 9

παθητικὸς 24^b 14, π. νοῦς 30^a 24

πάθος: ἕξις καὶ πάθη 32^a 6, ἔργα καὶ
πάθη 3^b 12, 8^a 4, 9^b 15, τὰ πάθη
τῆς ψυχῆς 3^a 3, τὰ ἴδια πάθη τῆς
ψυχῆς opp καὶ τοῖς ζώοις ὑπάρ-
χοντα 2^a 9 et τὰ κοινὰ καὶ τοῦ
ἔχοντος 3^a 4, τὰ πάθη τῆς ψυχῆς
λόγοι ἐνυλοὶ 3^a 25, οὐ χωριστὰ τῆς
φυσικῆς ὕλης τῶν ζώων 3^b 17, ὁ
περὶ τὰ πάθη τῆς ὕλης τὰ μὴ χω-
ριστὰ μὴδ' ἢ χωριστὰ 3^b 10, φαν-
τασία π. τι 27^b 18

παῖς 17^b 31

πάμπαν 24^a 13

πάμπολλα 33^b 2

πανσπερμία (Democr.) 4^a 4

παντελής 4^a 20, -ὼς 12^b 1

πάντη πάντως 2^a 10

παράβολος: παραβολωτέρων (v l παρα-
λογωτέρων) 11^a 15

παραδέχεσθαι 8^a 8

παραδιδόναι 12^a 3, 5^b 29, 7^b 27,
9^b 18

παραλαμβάνειν 3^b 27

παράλογος: άτοπον καὶ παράλογον
11^a 14

παραπλησίως 5^a 29, 14, 6^b 17

παρασκευάζειν 16^b 19

παραχωρεῖν 10^b 25

παρεῖναι: τὰ παρόντα 31^b 8, πρὸς
παρεὸν γὰρ μῆτις ἀέξεται ἀνθρώ-
ποισιν (Emped.) 27^a 23

παρεμφαίνεσθαι 29^a 20

παρέχειν 4^a 9

παρίστασθαι: τὸ φρονεῖν ἄλλοις παρί-
σταται (Emped.) 27^a 25

παροξύνειν 3^a 20

παρουσία 18^b 16, 20

πᾶς: τὸ πᾶν 5^a 19, 16^a 3

πάσχειν: εἰ διατίθεσθαι 14^a 11, ἅμα
τούτοις (τοῖς πάθεσι τῆς ψυχῆς)
πάσχει τὸ σῶμα 3^a 18, διὰ τὴν
κοινωνίαν (ἥ τι κοινὸν ἄμφοιν ὑπάρ-
χει, κατὰ κοινόν τι) τὸ μὲν ποιεῖ τὸ
δὲ πάσχει 7^b 18, 29^b 25, 30, πά-
σχει τὸ ἀνόμοιον, πεπονθὸς δ' ὁμοῖον
ἐστίν 17^a 20, 18^a 5, φασὶ δέ τινες
καὶ τὸ ὁμοῖον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου π.
16^b 35, πάντα πάσχει ὑπὸ τοῦ ποιη-
τικοῦ καὶ ἐνεργείᾳ ὄντος 17^a 17, π.
τὰ εἶδη τινῶν 27^a 8, ἡ τοῦ ποιη-
τικοῦ ἐνεργεία ἐν τῷ πάσχοντι 26^a
4, 10, 14^a 11, τὸ ποιοῦν τιμωτέρον
τοῦ πάσχοντος 30^a 19, οὐχ ἄπλοῦν
τὸ π. ἀλλὰ τὸ μὲν φερόα τις ὑπὸ
τοῦ ἐναντίου, τὸ δὲ σωτηρία μᾶλλον
τοῦ δυνάμει ὄντος ὑπὸ τοῦ ἐντελε-
χεῖα ὄντος 17^b 2, 29^b 29

πατάσσειν 23^b 16

πεζός: πλεῖστον ἔχει τὸ θερμὸν τὰ
πεζὰ τῶν ἄλλων. 20^b 25

πεῖθειν 5^b 3

πειθῶ: πειθοῖ ἀκολουθεῖ λόγος 28^a 23

πεῖνα: ἐπιθυμία ξηροῦ καὶ θερμοῦ 14^b 12

πειρᾶσθαι 8^a 4

πέλεκυς 12^b 12, τὸ πελέκει εἶναι 12^b 13

περαίνεσθαι: ὁρισμοὶ πεπερασμένοι
7^a 31

πέρας καὶ λόγος 16^a 17, τῶν πρακτι-
κῶν νοήσεων ἔστι πέρατα 7^a 24,

〈ὥς〉 δυοὶ χρῆται τῷ πέρατι 27^a 13
περατοῦν 7^a 28

περιέχειν: τὸ περιέχον 4^a 10, 11^a 19,
18^b 22

περικάρπιον 12^b 2

περιτείνειν 23^a 3

περιπεφυκέναι 23^a 7

περιφέρεσθαι 8^a 30

περιφορά: κύκλου κίνησις 7^a 21, 22,
πάλιν ἐπ' ἀρχὴν ἀνακίπτει 7^a 30
πέττειν 16^a 33, 15

πέψις: τὸ θερμὸν ἐργάζεται τὴν πέψιν
16^b 29

πηγνύειν 4^a 15

πηδάλιον 16^b 26

πηροῦν 25^a 10

πήρωμα opp τέλειον 15^a 27, εἰ ἀτε-
λές 32^b 22, 24

πισανός 7^b 28

πικρός 22^b 8, 25^b 1 opp γλυκύς 22^b 12
πιστεύω 24^b 24, 28^a 21, 14

πίστις: δόξη ἔπεται π. 28^a 21, 22,
τῶν θεῶν οὐθενὶ ὑπάρχει πίστις,
φαντασία δ' ἐν πολλοῖς 28^a 21, λα-
βεῖν τινὰ πίστιν περὶ τινος 2^a 11.

πίστει ἀκολουθεῖ τὸ πεπεισθαι 28^a 23

πλάνη: πλάνας ἔχειν εἰ ἀπορίας 2^a 21

πλάτος: πρῶτον πλ. (Plato) 4^b 21

πλάττειν 6^a 27, 11^b 18

Πλάτων: ἐν τῷ Τιμαίῳ 4^b 16, ὁ

Τίμαιος φυσιολογεῖ 6^b 26

πλεοναχῶς 12^b 8, 13^a 22

πληγή: ἡ ποιούσα ψῶρον 19^b 10, εἰ

ὥσις 35^b 11, οὐ γίνεται ἄνευ φορᾶς

19^b 13

πληθος 5^a 2

πλήρης 11^a 8

πλήττειν 19^b 21. 22

πλίνθος 3^b 6

πλοῖον 6^a 7

πλωτήρ 6^a 6, ἐντελέχεια πλοίου 13^a 9

πνεῦμα: τῷ πνεύματι ἐπὶ δύο ἔργα
καταχρῆται ἡ φύσις 20^b 20, κατέ-
χειν τὸ π. 21^b 15

πνεύμων (v 1 πλεύμων) 20^b 24

ποδιατός 28^b 3

ποιεῖν: τὸ ποιῆσαι ἕτερον οἷον αὐτό
15^a 27, πρὸ ὁμμάτων ποιήσασθαι
τι 27^b 19, τὸ πάντα π. ὡς ἕξις τις,
οἷον τὸ φῶς 30^a 15, ἕνεκά του π.
15^b 16, κατὰ τὴν ἐπιστήμην 33^a 5,
etc; cf πάσχειν

ποιήσις: ἡ κίνησις καὶ ἡ π. καὶ τὸ
πάθος (ἡ πάθησις) ἐν τῷ ποιουμένῳ
(πάσχοντι) 26^a 2. 9

ποιητικός: τὸ αἷτιον καὶ ποιητικόν
30^a 12, 26^a 4, ἡ τῶν ποιητικῶν
ἐνέργεια 14^a 11, τὰ ποιητικά νῆς
ἐνεργείας (τῆς αἰσθήσεως) ἔξωθεν
17^b 20

ποιός: τὸ ποιεῖν 2^a 24

πολέμιος 31^b 6

πολλάκις 7^a 14, 31

πολλαχοῦ 4^b 1

πολλαχῶς 8^a 11

πολυμερής: πότερον ἐν ἡ πολυμερές
11^b 11

πορεία 32^b 26

πορευτικός 32^b 14, 34^a 33. 25

πόρος 22^a 3

πόρρω 28^b 29, 35^a 4

πόρρωθεν αἰσθάνεσθαι, opp ἔγγυθεν
23^b 6

ποσός: τὸ ποσόν 2^a 24, 9^a 13

ποτόν 22^a 14, opp ἄποτον 22^a 31,

κοινὸν ἀφ᾽ ἧς καὶ γεύσεως 22^a 34

πούς: οἰκεία κίνησις ποδῶν βᾶδισις 6^a 9

πρᾶγμα: π. οὐθέν ἐστι παρὰ τὰ με-
γέστη τὰ αἰσθητὰ κεχωρισμένον 32^a
3, cf 3^b 2, τὸ αὐτὸ ἐστὶν ἡ κατ'
ἐνέργειαν ἐπιστήμη τῷ πράγματι 31^a
1, τὴν ψυχὴν τὰ πράγματα τιθέντες
9^b 27, ἀποβεβληκέναι τὴν δόξαν
σφζομένου τοῦ πράγματος 28^b 6

πραγματευθῆναι 2^a 18

πρακτικός: ὁ π. νοῦς 33^a 16, εἰ ὁ
ἕνεκά του λογιζόμενος 33^a 14, διά-
νοια πρακτική 33^a 18, πρακτικὰ νο-
ήσεις opp θεωρητικὰ 7^a 24

πρακτόν 32^b 27, τὸ ἐνδεχόμενον καὶ ἄλ-
λως ἔχειν τὸ πρακτὸν ἀγαθόν 33^a 29
πράξις 31^b 10, τὸ ἔσχατον ἀρχὴ τῆς
πράξεως 33^a 17, ἐνέργειαι καὶ πρά-
ξεις 15^a 19

πράτης 3^a 17

πράττειν: τοῦ θεοῦ ἕνεκα πράττει, ὅσα
πράττει κατὰ φύσιν 15^b 1, 33^a 3.
8, 29^a 5

πρεσβύτης 8^b 21

προαίρεσις εἰ νόησις 6^b 25

προγενής: προγενέστερος 3^b 27, προ-
γενέστατος 10^b 14

προγευματίζειν 22^b 7
 προδιέρχεσθαι: προδιελθόντας 3^b 21
 (v 1 προελθόντας εἰ διελθόντας)
 προέρχεσθαι 18^a 28
 προίεμαι: ἐπὶ τὸ ἄπειρον 11^b 13
 προσαγορεύειν 10^b 24
 προσγιγνεσθαι: πότερόν ἐστιν ἡ τροφή
 τὸ τελευταῖον προσγιγνόμενον (v 1
 προσκρινόμενον) ἢ τὸ πρῶτον 16^b 3
 προσδιορίζειν 7^b 16, 21, 14^a 23, 15^a 23
 προσεννοεῖν 30^b 1
 προσήκειν 10^b 2
 προσλαμβάνειν 7^a 29
 προσπεφυκέναι 23^a 16
 προστιθέναι 15^b 28
 πρότερος: οἱ πρότεροι 3^b 21, οἱ πρό-
 τερον 12^a 3, 14^a 22; πρ. κατὰ τὸν
 λόγον 15^a 19, τῇ γενέσει 12^a 26,
 χρόνῳ 30^a 21, 31^a 2
 προτίθεσθαι 3^b 24
 πρῶτος: τὰ πρῶτα 2^a 4, elementa
 5^a 4, πρῶτον μῆκος, πλάτος 4^b 20,
 ὁ π. εὐλόσοφος 3^b 16, τὸ πρῶτον
 ὑγρόν 22^b 7, αἰσθητήριον 22^b 22,
 24^a 24; πρῶτως 3^b 29, 5^a 7, 13^b
 2, 14^a 13
 Πυθαγόρειοι 4^a 17 cf 7^b 22
 Πυθαγόρικοι μῦθοι 7^b 22
 πῦρ: φαίνεται μόνον τῶν σωμάτων
 τρεφόμενον καὶ αὐξόμενον 16^a 11,
 πυρὸς αὐξήσις εἰς ἄπειρον 16^a 15,
 ὁρᾶται καὶ ἐν σκότει, καὶ ἐν φωτί
 19^a 22, πῦρ ἄνω κινεῖται 6^a 28, 16^a
 1, συναΐτιον τῆς τροφῆς 16^a 14,
 δοκεῖ τισὶν ἀπλῶς αἰτία τῆς τροφῆς
 καὶ τῆς αὐξήσεως εἶναι 16^a 10
 πύρινος 35^a 12

πυρώδης: πυρώδη φαινόμενα καὶ λάμ-
 ποντα 19^a 3

ράδιος 3^a 5, 6^a 27
 ράπτειν 19^b 23
 ρεῖν: τὸ ῥέον ἀεὶ 5^a 27
 ῥίξα: αἱ ῥίξαι τῷ στόματι ἀνάλογον
 12^b 3, ὡς ἡ κεφαλὴ τῶν ζώων,
 οὕτω αἱ ῥίξαι τῶν φυτῶν 16^a 4
 ῥυθμός (Democr.) 4^a 7

σάρξ: μεικτὸν ἐκ γῆς καὶ τοῦτων 23^a
 15, λόγος τῆς μίξεως 8^a 15, 29^b
 16, τὸ σαρκὶ εἶναι dist σάρκα 29^b
 12, οὐκ ἄνευ τῆς ὕλης 29^b 13 ἢ σ.
 οὐ τὸ τῆς ἀφῆς αἰσθητήριον, ἀλλὰ
 τὸ μεταξύ 23^b 26, οὐκ ἔστι τὸ
 ἔσχατον αἰσθητήριον 26^b 15, ἢ σ.
 καὶ τὸ ἀνάλογον 22^b 21, 23^a 14
 σαφής 13^a 12
 σελεῖν 20^a 26
 σελήνη 5^b 1
 σημαίνειν 35^b 24, 25
 σημαντικός: σ. ψόφος ἐστὶν ἡ φωνή
 20^b 32
 σημεῖον 19^a 11, 20^a 15, 21^a 23, χαλ-
 کوئن σ. 24^a 21, ὁ ἐν τῷ κηρῷ σ.
 35^a 9
 σῆπειν 11^b 9
 σιγή 22^a 23
 σίδηρος 5^a 21, 24^a 19
 σιμός: τὸ σιμὸν τότε ἐν τῷδε 29^b 14.
 τὸ σ. ἢ σ. οὐ κεχωρισμένως νοεῖ ὁ
 νοῦς 31^b 13.
 σκέπασμα 12^b 2, 3^b 4
 σκέπτεσθαι: σκεπτέον 2^b 1 etc
 σκέψις 7^b 12, σκέψιν ποιεῖσθαι 15^a 14

σκιά 19^b 32
 σκληρός 22^b 27
 σκληρόσαρκος : οἱ σκληρόσαρκοι ἄψυεῖς
 τὴν διάνοιαν 21^a 25
 σκληρόφθαλμος 21^a 13, ^b28. 30
 σκοτεινός 18^b 29
 σκότος : στέρησις τοῦ φωτός ἐκ τοῦ δια-
 φανοῦς 18^b 18, δυνάμει ἐν ᾧ τὸ φῶς,
 καὶ τὸ σκότος 18^b 10. 31, 22^a 21
 σκώληξ 28^a 11
 σπέρμα : δυνάμει ζῶν σῶμα 12^b 26
 σπόγγος 19^b 6
 στάσις opp κίνησις 12^b 17
 στερεός : τὸ ἔμφυχον σῶμα δεῖ στερεὸν
 εἶναι 23^a 13, αἰσθησις ὁ τοῦ στερεοῦ
 ἀριθμός (Plato) 4^b 24
 στέρησις 18^b 19, 30^b 21
 στερητικός : στερητικαὶ διαθέσεις 17^b 15
 στερεοσκεῖν 16^b 19
 στιγμή 7^a 12. 13, ἄπτεσθαι τῆς σφαί-
 ρας κατὰ στιγμήν, πῶς οἶόν τε
 χωρίζεσθαι τὰς στιγμὰς καὶ ἀπολύ-
 εσθαι τῶν σωμάτων, εἴ γε μὴ διαι-
 ροῦνται αἱ γραμμαὶ εἰς στιγμὰς; 9^a
 29, μονὰς θέσιν ἔχουσα 9^a 6, σ.
 μοναδική 9^a 20, ἣν καλοῦσιν τινες
 στιγμήν ἢ μία καὶ δύο ταύτη καὶ
 διαιρετή 27^a 10, ἢ σ. καὶ πᾶσα
 διαίρεσις καὶ τὸ οὕτως ἀδιαίρετον
 δηλοῦται ὥσπερ ἡ στέρησις 30^a 20
 στοιχεῖον : 5^b 8, διαφοραί, αἱ τὰ στοι-
 χεῖα διορίζουσιν 23^b 27, ἢ σ. ἢ ἐκ
 τῶν στοιχείων τὴν ψυχὴν ποιοῦσιν
 οἱ πρότεροι 5^b 13, οἱ ἀριθμοὶ εἰσιν
 ἐκ τῶν στοιχείων 4^b 25, πανσπερ-
 μίαν ἀτόμων στοιχεῖα λέγει τῆς
 ὅλης οὐσεως (Democr.) 4^a 4

στόμα 12^b 3
 στοργή 4^b 15
 στρατηγεῖν 17^b 31
 στρυφνός 22^b 13
 συγγενής 8^a 8
 συγχεῖσθαι ἐξ ἐναντίων 7^b 31
 συγκεφαλαιοῦν 31^b 20
 συλλογισμός 7^a 34, (εἰ συμπέρασμα)
 τέλος τῆς ἀποδείξεως 7^a 27, ἢ ἐκ
 συλλογισμοῦ δόξα 34^a 11
 συμβαίνειν : ἔσα συμβέβηκε (περὶ τὴν
 οὐσίαν) 2^a 8, 2^b 26, τὰ συμβεβηκότα
 2^b 21, τὰ συμβεβηκότα ταῖς οὐσίαις
 2^b 18, 3^a 13, συμβαίνειν ἄτοπον τῷ
 λόγῳ 7^b 13, συμβαίνοντα ἀδύνατα
 8^b 34; 9^a 31, 28^b 18, 10^a 22, τῶν
 κατὰ συμβεβηκὸς ἰδίων ἢ ἀπόδειξις
 2^a 15, συμβεβηκός opp ὁρισμός 9^b
 13, κατὰ συμβεβηκὸς 2^a 15, 7^b 7,
 opp κατ' αὐτό 6^a 4 sqq 18^a 9. 22,
 28^b 20
 συμβάλλεσθαι : μέγα μέρος πρὸς 2^b
 21 cf ^a5
 συμπαραλαμβάνειν 3^b 22
 συμπάσχειν 27^b 22
 συμπέρασμα 7^a 27, 13^b 16
 συμπίπτειν 25^a 23
 συμπλέκειν 4^b 29, 6^b 28, σ. εἰς τὸ
 αὐτὸ κίνησιν καὶ ἀριθμὸν 9^b 11
 συμπλοκή 32^a 11, 28^a 25
 σύμπτωμα 34^a 32
 συμφανές (v l ἔμφανές) 5^b 22
 συμφυής 20^a 4, 23^a 5
 σύμφυτος 6^b 30
 συμφωνία 24^a 31, 26^a 27, σ. λόγος
 26^a 29, μᾶλλον τὸ μεικτὸν συμφωνία
 26^b 6

σύμφωνος: σύμφωνοι ποραί 6^b 31
 συνάγειν 4^a 10. 15
 συναίτιος 16^a 14
 συνανείργειν 4^a 15
 συνάπτειν 6^b 32, 7^b 15
 συναρμώζειν 8^a 8
 συνδοκεῖν 7^b 5
 σύνεσις opp ἄγνοια 10^b 3
 συνεφέλκειν 6^b 21
 συνέχειαι 15^b 3, 20^a 3
 συνέχειν: τί συνέχει τὴν ψυχὴν 11^b 6,
 10^b 12, 16^a 6
 συνεχής: εἰ εἷς 7^a 7, 9. 10; τὸ συνεχές
 29^b 19; συνεχῶς 4^a 19, 5^a 32
 σύνθεσις 7^b 33, 8^a 7. 11, 10^a 2, ἐν
 οἷς καὶ τὸ ψευδὸς καὶ τὸ ἀληθές
 σύνθεσις τις ἤδη νοημάτων 30^a
 28. ^b2
 σύνθεσις: τὰ σύνθετα 10^a 1
 συνιστάναι 5^b 16, 6^b 28
 σύνολον, τὸ 9^b 31
 συντηκτικός 22^a 19
 συντιθέναι 30^a 30, 30^b 1. 3
 συρριζοῦσθαι 15^b 29
 σφαῖρα 3^a 14, 34^a 13, 19^b 27, 9^b 9
 σφαιρίον 9^a 12
 σφαιροειδής 5^a 12, [4^a 2]
 σφῶδρα 21^a 31; σ. αἰσθητόν, νοητόν
 29^b 1. 3
 σφοδρῶς 19^b 22
 σχῆμα 5^a 11, λόγος σχήματος 14^b 20,
 οὐκ ἔστι σ. παρὰ τὸ τρίγωνον καὶ
 τὰ ἐφεξῆς 14^b 21, κοινὸν αἰσθητόν
 18^a 18, μέγεθός τι τὸ σχῆμα 25^a
 18, (= ῥυσμοί) 4^a 2. 11
 σφάζειν 22^b 4, 34^b 26, 16^b 14. 17,
 11^b 23

σῶμα: σ. ἅπαν ἀπτόν 34^b 12, δύο
 σώματα ἅμα ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι ἀδύ-
 νατον 18^b 17, ἀπταί αἱ διαφοραί
 τοῦ σώματος ἢ σ. 23^b 27, ὑγρὸν
 οὐκ ἄνευ σώματος 23^a 24, ἀπλᾶ
 σώματα 16^a 28, εἰ αἰσθησιν ἔχει,
 ἀνάγκη τὸ σ. εἶναι ἢ ἀπλοῦν ἢ
 μεικτόν 34^b 9, τὰ φυσικὰ σώματα
 οὐσίαι, τῶν ἄλλων ἀρχαί 12^a 12,
 οὐκ ἔστι τῶν κατ' ὑποκειμένου τὸ
 σ. 12^a 18, ζῶν σ. 12^b 23, 15^b 8,
 ἔμψυχον σ. 15^b 11, 23^a 12, οὐχ
 οἷον τε ἀπλοῦν εἶναι τὸ τοῦ ζώου
 σ. 35^a 11. 34^a 28. ^b10, τὸ σ. ὕλη
 καὶ ὑποκείμενον vel δύναμις τοῦ
 ζώντος 12^a 18, 13^a 2, 14^a 18, ἡ
 ψυχὴ καὶ τὸ σ. ἐν 12^b 6, τὰ ἐνταῦθα
 σώματα 25^a 12, ἄνευ τοῦ σώματος
 πάσχειν, ποιεῖν 3^a 6; τὸ ἄνω σ.
 18^b 9. 12
 σωματικός opp ἀσώματος 4^b 31; 27^a
 26, 33^b 19, σωματικὰ στοιχεῖα 10^a
 28, σωματικαὶ ἀρεταί 8^a 2
 σωματίον: σωματία μικρά 9^a 11
 σωρός 19^b 24
 σωτηρία 17^b 3
 τάχος 20^a 33
 ταχύς 20^a 32
 τείνειν: τεινομένου (v l γιγνομένου)
 τοῦ φωτός 18^b 22
 τεκτονική 7^b 25
 τέκτων 3^b 13, 16^b 1. 2
 τελεῖν 31^a 7
 τελειος εἰ οὐ πῆρωμα 32^b 23, 15^a 27
 τελευταῖον εἰ ἐλάχιστα 15^a 7
 τελευτή 33^b 23

τέλος : τ. ἔχειν 7^a 27, διὰ τέλους 13^a 30, 32^b 21, εἰς τ. ἑλθεῖν 34^b 1, φύσεως τ. 15^b 17, ἀπὸ τοῦ τέλους ἅπαντα προσαγορεύειν δίκαιον 16^b 24

τέμνειν : τέμνεται ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ αἴσθησις εἰς τὰ πράγματα 31^b 24

τετραγωνισμός, τί ἐστὶ 13^a 17. 19

τετράγωνον 14^b 31

τέχνη 7^b 26

τεχνίτης 3^b 13

τίθεναι : ἐν πρώτοις 2^a 4, τὸ αἰσθάνεσθαι πάσχειν 10^a 26, σῶμά τι λεπτομερὲς τὴν ψυχὴν 9^a 32, 9^b 26, ἐν τοῖς μνημονικοῖς τίθεσθαι 27^b 19

τίμιος 4^b 16, 6^b 26 (ν Πλάτων)

τίμιος : τὰ τίμια 2^a 1, 4^b 4, τιμιώτερον τὸ ποιοῦν τοῦ πάσχοντος 30^a 18

τίς : διαφέρειν τῷ ἀπλῶς καὶ τινί 31^b 12, ἕνεκά του 33^a 15; τὸ τί ἐστι, syn ἡ οὐσία 2^a 13. 17. 17. 22, τὸ τί ἦν εἶναι i q οὐσία ἡ κατὰ τὸν λόγον 12^b 11, 29^b 19, ὁ νοῦς τοῦ τί ἐστὶ κατὰ τὸ τί ἦν εἶναι 30^b 28

τμήσις 12^b 28

τόδε τι εἰ οὐσία 2^a 24, 16^b 13, λέγεται κατὰ τὸ εἶδος 12^a 7. 8

τοιονδί καὶ κατὰ τὸν λόγον 24^a 24, τοιονδί εἰ φυσικοῦ 12^b 16, cf τοιονδί σῶμα 3^b 11

τοιούτος 3^b 14 cf τοιονδί

τόνος 24^a 32

τόπος 6^a 16, οὐκ ἔστι τ. τοῦ λευκοῦ 6^a 21, κινεῖσθαι κατὰ τόπον 8^a 33, 32^a 17, 34^b 30, τ. ἀλλάττειν 13^b 3; ὁ περὶ καρδίαν τόπος πρῶτος 20^b 26, τόπῳ καὶ ἀριθμῷ ἀδιαίρετον

27^a 5, αὐξησιν λαμβάνειν κατὰ τοὺς ἐναντίους τόπους 13^a 26, ὣν ὁ τόπος ἀδιαίρετος, καὶ αὐτὰ 9^a 24

τραχύτης (φωνῆς) 22^b 31

τρέφειν : τρέφεται πάντα ξηροῖς καὶ ὑγροῖς καὶ θερμοῖς καὶ ψυχροῖς 14^b 7 cf 34^b 19, οὐδὲν τρέφεται μὴ μετέχον ζωῆς 16^b 9, 15^b 27, ἥ μὲν ἄπεπτος ἡ τροφή, τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ τρέφεται, ἥ δὲ πεπεμμένη, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ 16^b 6, τρία ἐστίν, τὸ τρερόμενον, ὃ τρέφεται, καὶ τὸ τρέφον 16^b 20, ὃ τρέφει διττόν 16^b 25, τὸ τρέφον ἐστὶν ἡ πρώτη ψυχὴ 16^b 21

τρίγωνον ὑπάρχει ἐν τετραγώνῳ 14^b 31, πόσαις ὁρμαῖς αἱ τοῦ τριγώνου γωνίαι ἴσαι 2^b 20

τροίτηχος 6^a 19

τρόπος 2^a 19, 6^a 23, 9^b 18

τροφή : ἡ τ. πρὸς ἔμφυχόν ἐστι 16^b 11, ἡ τ. τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ ὅσα μὴ μόνον γένεσιν ἐξ ἀλλήλων ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐξησιν 16^a 22, ὃ τρέφεται, ἡ τ. ἐστὶν 16^b 23, ἡ τ. τὸ σῶμα τὸ ἀπτόν 34^b 19, τροφῇ χρῆσθαι 15^a 26, ἡ τ. πάσχει ὑπὸ τοῦ τρεφομένου 16^a 35, πᾶσα τ. δύναται πέττεσθαι 16^b 28, ἡ τ. παρασκευάζει ἐνεργεῖν τὸ τρέφον 16^b 19, τροφῇ εἶναι καὶ ἀζητητικῷ ἕτερον 16^b 12

τυγχάνειν 7^b 19. 22, 14^a 24

τύπος : τύπῳ εἰπεῖν, διορίζειν, ὑπογράφειν 16^b 30, 13^a 9, 24^a 15

τύπτειν 19^b 12, 20^a 20

υγιαίνειν 14^a 7

υγιαστὸν (v l υγιαστικόν) : δευτικὸν τῆς

υγείας 14^a 10

υγίεια : εἶδος καὶ λόγος ἐστὶ καὶ οἶον
ἐνέργεια τοῦ υγιαστοῦ 14^a 9

υγιής 16^a 25

υγραίνειν 22^b 2. 3. 4

υγρός, 5^b 3 opp ξηρός 14^b 7, 22^b 6.

26. οὐκ ἔστιν ἄνευ σώματος 23^a 24

υγρότης 22^a 18

ὑδωρ dist ὑδατι εἶναι 29^b 11, τὸ ὕ.

τῷ πυρὶ τροφή, τὸ δὲ πῦρ οὐ τρέφει

τὸ ὕ. 16^a 26, τὸ ὑγρὸν ἀναγκαῖον

ὕ. εἶναι ἢ ἔχειν ὕ. 23^a 25

υἱός 18^a 21, 25^a 25. 26. 29

ὕλη : οὐσία τις 12^a 7, opp εἶδος 12^a

8, 14^a 15, opp λόγος 3^b 1, 16^a 18,

εἰ τὸ ὑποκείμενον 14^a 14, εἰ γένος

17^a 27, ἢ ὕ. δυνάμεις 12^a 9, 14^a 16,

ἐν πάσῃ τῇ φύσει ἐστὶ τι τὸ μὲν

ὕλη ἐκάστῳ γένει, opp τὸ αἷτιον

καὶ ποιητικόν 30^a 10, ὃ ὁψαλμός

vel potius ἢ κόρη ὕ. ὕψεως 12^b

20, ὕ. καὶ τὸ οὖ ὕ. ἔν 12^b 8, ἢ

φυσικῇ ὕ. 3^b 18, ἢ οἰκεία ὕ. 14^a

26, τὰ ἔχοντα ὕλην 30^a 6

ὕμνη 23^a 3. 19

ὑπάρχειν 5^b 7, 6^a 2. 9 etc ; τινὲ πρὸς

τι 7^b 19

ὑπαρχή : ἐξ ὑπαρχῆς 12^a 4

ὑπεναντίωσις 9^b 22

ὑπερβάλλειν : τὸ ὑπερβάλλον φθείρει

τὴν αἴσθησιν 26^a 30. 17

ὑπερβολή 24^a 4, αἱ ὑπερβολαὶ τῶν

αἰσθητῶν φθείρουσι τὰ αἰσθητήρια

24^a 29, 35^b 8. 13

ὑπνος : ἀνάλογον τῷ ἔχειν τὴν ἐπι-

στήμην καὶ μὴ ἐνεργεῖν 12^a 25, opp

ἐργήγορος 32^b 21

ὑπογράφειν 13^a 10

ὑποδεής : τὰ ὑποδέεστερα 29^b 4

ὑποκείμενον, opp λόγος καὶ εἶδος 14^a

14, τὸ σῶμα οὐ τῶν κα9' ὑποκει-

μένου μᾶλλον δ' ὥς ὑποκείμενον

καὶ ὕλη 12^a 19, opp αἱ διαφοραὶ

22^b 32. ὕ. αἰσθητὸν 26^b 8. 10, ὑπο-

κείμενον χρῶμα (τῇ ὄψει) 25^b 14

ὑπολαμβάνειν 2^a 1, 4^a 8. 18

ὑπόληψις, 28^b 3, dist φαντασία 27^b

28, ὑπολήψεως διαφοραὶ, ἐπιστήμη

καὶ δόξα καὶ φρόνησις καὶ τάναντία

τούτων 27^b 25

ὑπομένειν 19^b 21

ὑποσμος 21^b 12

ὑστερος : ἤτοι οὐδὲν ἢ ὕστερον 2^b 8

ὕφαινειν 8^b 13

φαίνεσθαι 23^a 7. 12, ἔνιοι λέγουσιν

πάντα τὰ φαινόμενα εἶναι ἀληθῆ

27^b 3, τὸ ἀληθὲς εἶναι τὸ φαινό-

μενον (Democr.) 4^a 29, τὸ φαινό-

μενον ἀχρῶν 33^a 28. τὰ φαινόμενα

18^b 24

φάναι : αἰσθάνεσθαι ἴμοιον τῷ φ. μό-

νον καὶ νοεῖν 31^a 8

φανερός 2^a 19, 13^a 11, 24^a 28

φαντάζεσθαι 33^b 12

φαντασία : ὄνομα εἴληφεν ἀπὸ τοῦ φάους

29^a 3, ἢ κατὰ μεταφορὰν λεγομένη

28^a 2, κα9' ἣν λέγομεν φάντασμά

τι ἡμῖν γίνεσθαι 28^a 1, κίνησις ὑπὸ

τῆς αἰσθήσεως τῆς κατ' ἐνέργειαν

γίγνομένη 29^a 1 cf 28^b 11, ἔτε-

ρον καὶ αἰσθήσεως καὶ διανοίας 27^b

14, 28^a 5, διαφέρει ἐπιστήμης, νοῦ, δόξης 28^a 17, λογισμοῦ 15^a 11, 33^a 12, οὐκ ἔστι συμπλοκή δόξης καὶ αἰσθήσεως 28^a 25, ἕτερον φάσεως καὶ ἀποφύσεως 32^a 10, αἰσθησις μὲν αἰεὶ πάρεστιν, ε. δ' οὐ 28^a 8, κινήσεις τις καὶ οὐκ ἄνευ αἰσθήσεως ἀλλ' αἰσθανομένοις καὶ ὧν αἰσθησίς ἐστιν 28^b 11, ἡ φ. οὐκ ἄνευ αἰσθήσεως, καὶ ἄνευ φαντασίας οὐκ ἔστιν ὑπόληψις 27^b 15, οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ φ. (ν 1 νόησις) καὶ ὑπόληψις 27^b 16, ἐφ' ἡμῖν ἐστὶν (ἡ φ.) ὅταν βουλόμεθα 27^b 18, εἰ αἰσθησιν ἔχει, καὶ φαντασίαν καὶ ὄρεξιν 13^b 22, περὶ φαντασίας ἀδηλον (sc εἰ ὑπάρξει τοῖς ἔχουσιν ἀφήν) 14^b 16, φ. δ' ἐν πολλοῖς ὑπάρχει 28^a 22, τῶν θηρίων ἐνίοις φ. μὲν ὑπάρχει, λόγος δ' οὐ 28^a 24, πότερον ἐνδέχεται φαντασίαν ὑπάρχειν τοῖς ἀτελέσι 34^a 1, ἢ λογιστικὴ ἢ αἰσθητικὴ 33^b 29, ἡ αἰσθητικὴ φ. καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ὑπάρχει, ἡ δὲ βουλευτικὴ ἐν τοῖς λογιστικοῖς 34^a 5, οὐδὲ τῶν αἰεὶ ἀληθεύοντων οὐδεμία ἔσται 28^a 17, καὶ ἀληθὴς καὶ ψευδὴς 28^b 17, 27, 33^a 27, πολλὰ ζῶα μόνη φαντασία ζῶσιν 15^a 11, νόησις τις 33^a 10 cf 3^a 8, ἀποδιδόναι κατὰ τὴν φαντασίαν 2^b 23, καὶ ἀπελθόντων τῶν αἰσθητῶν ἐνεσθαι αἰ αἰσθήσεις καὶ φαντασίαι ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις 25^b 25, αἰ φαντασίαι γίνονται αἰ πλείους ψευδεῖς 28^a 12
φάντασμα 28^a 1, τὰ φαντάσματα ὥσπερ αἰσθημάτα ἐστὶν, πλὴν ἄνευ ὕλης

32^a 9, 13, 31^b 4, 7, ἔταν θεωρεῖ ὁ νοῦς, ἅμα φάντασμά τι θεωρεῖ 32^a 8, τῇ διανοητικῇ ψυχῇ τὰ φαντάσματα ὧν αἰσθημάτα ὑπάρχει 31^a 15, οὐδέποτε νοεῖ ἄνευ φαντάσματος ἡ ψυχὴ 31^a 17, ^b2. οὐκ ἄνευ φαντασμάτων τὰ πρῶτα νοήματα 32^a 13 cf 3^a 8, (ἡ βουλευτικὴ φαντασία) δύναται ἐν ἐκ πλείονων φαντασμάτων ποιεῖν 34^a 10

φανταστικόν, τὸ 32^a 31

φάος 29^a 3

φάρυγξ: ὄργανον τῇ ἀναπνοῇ 20^b 23, 21^a 4

φάσις, συν κατάφασις 30^b 26, opp ἀπόφασις 32^a 10

φάσκειν 5^b 4

φαῦλος: 21^a 10, 21^b 8, 22^a 30

φέρεσθαι 4^a 21, 9^b 10, ὑπὸ τῶν ἀνέμων 10^b 29, εἰς τὰ ἐναντία 16^a 6

φεύγειν, opp διώκειν 32^b 30, λαβεῖν 34^b 17

φευκτικόν, opp ὀρεκτικόν 31^a 13

φευκτόν 7^b 3, opp διωκτόν 32^b 28

φθάνειν 19^b 23

φθαρτικός 22^a 33, 24^a 15

τὸ φθαρτόν 15^a 9, ^b4 opp τὸ αἰδίου 13^b 27

φθίρειν 8^a 28, ^b19

φθίνειν 15^b 26, 34^a 26

φθίσις, opp αὔξησις 6^a 13, 13^a 27, 15^b 26, 32^b 9, 34^a 24

φθορά 3^b 4; opp γένεσις 34^a 23, σιωτήρια 17^b 3

φιλεῖν καὶ μισεῖν πάσῃ τοῦ συνόλου 8^b 26, 3^a 18

φιλα (Emped.) 8^a 22, 30^a 30

Φίλιππος ὁ κωμωδοδιδάσκαλος 6^b 17
φιλοσοφία: ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας
λεγομένοις 4^b 19

φιλόσοφος: ὁ πρῶτος φιλόσοφος 3^b 16
φλέβιον 22^a 3

φοβεῖσθαι 3^a 20, 24, 8^b 2

φοβερός 3^a 23, 21^a 15, 27^b 22

φόβος 3^a 17

φορά: ἡ κατὰ τόπον κίνησις 6^a 13,

34^a 15, σύμφωνοι φοράϊ 6^a 31

φορτικός 5^b 2

φράγμα 21^b 29

φρονεῖν: δοκεῖ καὶ τὸ νοεῖν καὶ τὸ φ.
ὥσπερ αἰσθάνεσθαι τι εἶναι 27^a 19,
οἱ ἀρχαῖοι τὸ φ. καὶ τὸ αἰσθάνε-
σθαι ταυτὸν εἶναι φασιν 27^a 21, οὐ
ταυτὸν ἐστὶ τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ
φ. 27^b 7, φρονεῖν ἁλλοῖα (Emped.)
27^a 24

φρόνησις: εἶδος τοῦ ὁρθῶς νοεῖν 27^b
9, 25, ὁ κατὰ φρόνησιν λεγόμενος
νοῦς 4^b 5

φρόνιμος 21^a 22

φρυκτός 31^b 5

φυγή opp ὄρεξις 31^a 12

φύεσθαι: πέφυκεν 2^b 11, πεφυκὸς μὴ
ἔχει 22^a 28, τὸ πεφυκέναι 6^b 21;
φύόμενα i q φυτὰ 13^a 25, 33, opp
τὰ φθίνοντα 34^a 26

φύλλον: σκέπασμα περικαρπίου 12^b 2

φυσικός: τίς ἐστι 3^b 7, 11, opp δια-
λεκτικός 3^a 29, φυσικοῦ τὸ θεωρεῖσθαι
περὶ ψυχῆς 3^a 28, φυσικὴ ὕλη 3^b
17, φυσικὰ σώματα 12^a 12, 20, 28.
15, τῆς ψυχῆς ὄργανα 15^b 18, φυσικὸν
σῶμα def ἔχον ἀρχὴν κινήσεως καὶ
στάσεως ἐν ἑαυτῷ 12^b 16, φυσικώ-

τατον τῶν ἔργων τοῖς ζῶσι τὸ ποιῆ-
σαι ἕτερον ὅλον αὐτό 15^a 26

φυσιολογεῖν 6^b 26

φυσιολόγος 26^a 20

φύσις 2^a 6, ἐν ἀπάσῃ τῇ φύσει τὸ μὲν
ὕλη τὸ δὲ ποιητικόν 30^a 10, ἡ ὅλη
φύσις 4^a 5; εἰ οὐσία 2^a 7, 16^a 9,
18^b 2, 31, ἡ φ. ἐνεκά του ποιεῖ 15^b
16, φύσεως ἔργον 34^b 1, μὴδὲν μάτην
ποιεῖ 32^b 21, 34^a 31, φύσει opp
βίᾳ 6^a 22, opp παρὰ φύσιν 7^b 1,
κατὰ φύσιν 3^b 25, 15^b 2, 18, τὰ
φύσει συνιστάμενα 16^a 16, τὸ κινή-
τικὸν τὴν φύσιν 5^a 4

φυτόν: ἡ ἐν τοῖς φυτοῖς ἀρχὴ ψυχῆς
τις 11^b 28, φαίνεται τὰ φυτὰ ζῆν
10^b 23, ὑπάρχει τοῖς φυτοῖς τὸ
θρεπτικὸν μένον 14^a 33, τοῦ αἰσθη-
τικοῦ χωρίζεται τὸ θρεπτικὸν ἐν τοῖς
φυτοῖς 15^a 3, οὐ μετέχουσι φορᾶς
οὐδ' αἰσθήσεως 10^b 23, οὐκ ἀναπνεύ-
ουσιν 10^b 30, διὰ τί οὐκ αἰσθάνεται
24^a 33, 35^b 1, τὰ φυτὰ διαιρούμενα
ζῆ 9^a 9, 11^b 19, 13^b 16, αἱ ῥίζαι
τῷ στόματι ἀνάλογον 12^b 3

φωνεῖν: τῶν ἀψύχων οὐδὲν φωνεῖ 20^b
6, τὸ μὴ δύνασθαι φ. ἀναπνέοντα
μὴδ' ἐκπνέοντα, ἀλλὰ κατέχοντα τὸ
πνεῦμα 21^a 2

φωνή: ἡ πληγὴ τοῦ ἀναπνεομένου
ἀέρος ὑπὸ τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν
καλουμένην ἀρτηρίαν φ. 20^b 29,
λόφος τις ἐμφύχου 20^b 5, σημαντι-
κός τις ψόφος 20^b 32

ζῶς: τί ἐστὶν 18^b 3, 9, 11, 14 sqq,
19^a 11, δοκεῖ ἐναντίον εἶναι τῷ
σκότει 18^b 18, οὐχ ὁράται ἀνευ

φωτός 19^a 9, 29^a 4, ὀρίζομεν τῷ
 σικῶν ποιεῖν 19^b 33, ἕξ τις 30^a
 15, τρόπον τινα ποιεῖ τὰ δυνάμει
 ὄντα χρώματα ἐνεργείᾳ χρώματα
 30^a 16

χαίρειν 8^b 2

χαλεπός: τὰ χαλεπώτατα 2^a 11, χαλε-
 πώτερον 2^a 17

χαλκός 24^a 20

χαλκοῦς 3^a 13, 24^a 21

χαρά 3^a 18

χαίρ: ὄργανόν ἐστιν ὀργάνων 32^a 2

χαίρων 21^a 10

χάων (Emped.) 10^a 4

χάανος (Emped.) 10^a 4

χολή: πικρά καὶ ξανθή 25^b 1

χορδή 24^a 32

χεῖρ 4^a 30, 7^b 26, 15^a 26

χρήσιμος 2^b 17

χρόα 24^b 34, 25^a 1

χρόνος: δικαιρετός καὶ ἀδιαίρετος ὁμοίως
 τῷ μήκει 30^b 9, τὰ χρόνου αἰσθησιν
 ἔχοντα 33^b 7, χρόνω προτέρα ἢ
 κατὰ δύναμιν ἐπιστήμη 30^a 20, 31^a 2

χρυσός 24^a 20

χρυσοῦς 24^a 20

χρώζειν: κεχρωσμένον 18^a 16

χρῶμα: 14^b 10, τί ἐστι 18^a 31; ὁρα-
 τόν ἐστι χρῶμα 18^a 26, 19^a 9,
 οἷον χρῶμα τοῦ διαφανοῦς τὸ φῶς
 18^b 11, οὐχ ὁράται τῷ μείγνυσθαι
 22^a 15

χρωματίζειν 25^a 22

χυμός: τὸ γευστὸν ὁ χ. 22^a 17, τοῦ
 ὑγροῦ ἐστίν 22^a 6 cf 17, ἐν τι τῶν
 ἀπτῶν 14^b 11 cf 34^b 18, οἷον ἡδύσμα

14^b 13, τὰ εἶδη τῶν χυμῶν 22^b
 10, ἢ τοῦ χυμοῦ ἐνέργεια νόονμος
 26^a 15

χυτός, ἄργυρος 6^b 19

χώρα: στιγμῆς 9^a 23

χωρίζειν 30^a 22, 26^b 23, χωρίζεσθαι
 abs 3^a 11. 15, 11^b 29, 12^b 13, 13^a
 31, 26^b 17. 23, 27^a 3. 13, κχωρι-
 σμένα logice (e. g. τὸ ἀσύμμετρον
 καὶ ἡ διάμετρος) 30^a 22, 31^b 1^a,
 32^a 4; κχωρισμένως 31^b 14

χωριστός 3^a 12. ^b10. 14, 30^b 26. ^a17,
 χωριστὸν κατὰ μέγεθος sive τόπων,
 dist χωριστὸν λόγῳ 29^a 11, 32^a
 20, 13^b 15

ψαυρός 19^b 35

ψάμμος 19^b 24

ψεύδεσθαι 27^b 21, 28^b 22. ^a4

ψευδής 28^a 12. 15. 18 etc; ψευδῶς
 27^b 13

ψευδός 5^b 32

ψοφεῖν: τὸ ψοφεῖν πρὸς τι ψοφεῖ 19^b
 12, πᾶν ψοφεῖ τύπτοντός τινος καὶ
 τι καὶ ἐν τινι 20^b 14, γλώττη ψ.
 dist φωνεῖν 20^b 30

ψόφησις 26^a 1. 7. 12

ψοφητικόν 20^a 3, 23^b 5. 13

ψόφος 14^b 10, τὰ μὲν οὐκ ἔχει ψόφον,
 τὰ δ' ἔχει 19^b 6, οὐ τῶν τυχόντων
 πληγῇ ὁ ψόφος 19^b 14, τί ἐστι 20^a
 21. ^b11, ποιεῖ ψόφον ὁ χαλκός καὶ
 ὅσα λεία καὶ κοῖλα 19^b 15, dist
 φωνή 20^b 29, ψόφησις 26^a 7

ψόχεσθαι 24^a 34; ψυκτός 26^b 7

ψυχή: φύσικου τὸ θεωρεῖσθαι περὶ ψυχῆς
 3^a 28, ὀρίζονται πάντες τὴν ψ. tri-

σιν, κινήσει, αἰσθήσει, τῷ ἁσωμάτω
 5^b 10, ἣ στοιχείον ἢ ἐκ τῶν στοι-
 χείων 5^b 13, ἕκαστον τῶν στοιχείων
 ψ. (Emped.) 4^b 12, ἐν τῷ Τιμαίῳ
 τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν στοιχείων ποιεῖ
 (Plato) 4^b 16, πῦρ (Demoer.) 3^b
 31 sqq, 5^a 8 cf 6^b 17, 9^b 8, ἀήρ
 (Diogenes) 5^a 21, ἀνασυμίασις
 (Heraclit.) 5^a 25, ὕδωρ, γονή
 (Hippo) 5^b 2.5, αἶμα (Critias)
 5^b 6, τὸ κινεῖν ἑαυτό (Plato) 6^a 1.
^b26, ἀριθμὸς κινῶν ἑαυτόν (Xeno-
 crates) 4^b 29, 8^b 32, ἁρμονία τις
 7^b 30, ἄτοπον τὸ λόγον τῆς μίξεως
 εἶναι τὴν ψυχὴν 8^a 14, ἐν τῷ ὅλῳ
 μεμεῖχθαι 11^a 8; def 12^a 27. ^b5,
 14^a 27, τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς λόγος
 ψυχῆς τε καὶ σχήματος 14^b 20 cf
 12^b 4, 2^b 5, ἐν σώματι τοιούτῳ
 ὑπάρχει 14^a 22 cf 7^b 15 sqq, οὐ
 χωριστὴ τοῦ σώματος 13^a 4, μήτ'
 ἄνευ σώματος, μήτε σῶμά τι 14^a
 19, πάση τῆς ψυχῆς, ἴδια, κοινά 2^a
 9, 3^a 4, μάλιστα φαίη τις ἂν ὑπὸ
 τῶν αἰσθητῶν κινεῖσθαι 6^b 10, οὐ
 κινεῖται 6^a 2, 8^b 15. 30, 11^a 25,
 οὐκ ἔστι ἐν τόπῳ 6^a 16, ἣ ψ. ἐστιν
 ὅς ζῶμεν καὶ αἰσθανόμεθα καὶ διανο-
 ούμεθα πρώτως 14^a 12, ἣ ψ. κατὰ
 δύο ὥρισται δυνάμεις, τῷ τε κριτικῷ
 καὶ τῷ κινεῖν τὴν κατὰ τρόπον κίνησιν
 32^a 15 cf 27^a 17, οἶον ἀρχὴ τῶν
 ζῴων 2^a 6, τοῦ ζῶντος σώματος

αἰτία καὶ ἀρχή 15^b 8, οὐ τὸ σῶμά
 ἐστιν ἐντελέχεια ψυχῆς ἀλλ' αὕτη
 σώματός τινος 14^a 18, τὸ σῶμα
 συνέχει 11^b 8, 16^a 8, οὐκ ἔστι χω-
 ριστὴ τοῦ σώματος 13^a 4, τὰ φυσικὰ
 σώματα τῆς ψυχῆς ὄργανα 15^b 18,
 7^b 26, τῆς ψυχῆς τι κρεῖττον εἶναι
 καὶ ἄρχον ἀδύνατον 10^b 13, ἣ ἐλη
 ψυχῇ, opp τὰ μόρια, μέρη, δυνάμεις
 2^b 10, 11^a 30, 13^b 12, 14^a 31, 32^a
 19. 22, 33^b 1, τρόπον τινα ἄπειρα
 φαίνεται 32^a 24, ἐνίοις τῶν ζῴων
 ἄπανθ' ὑπάρχει, τισὶ δέ τινα, ἑτέροις
 δὲ ἔν μόνον 13^b 32 cf 14^b 29, οἷς
 ὑπάρχει λογισμός, τοῦτοις καὶ τὰ
 λοιπὰ πάντα 15^a 8, ἀεὶ ἐν τῷ ἐφεξῆς
 ὑπάρχει δυνάμει τὸ πρότερον 14^b
 29, ἣ πρώτη ψ. γεννητικὸν οἶον
 αὐτό 16^b 25, τὰ μόρια τῆς ψυχῆς
 οὐκ ἔστι χωριστὰ ἀλλήλων 11^b 26
 13^b 15, ἣ ψ. τὰ ὄντα πῶς ἔστι
 πάντα 31^b 21, οὐκ αὐτά, ἀλλὰ τὰ
 εἶδη 31^b 28, ἣ ψ. ὥσπερ ἡ χεὶρ
 καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ὄργανον ὀργάνων,
 καὶ ὁ νοῦς εἶδος εἰδῶν καὶ ἡ αἴσθησις
 32^a 1 cf 17^a 23, τόπος εἰδῶν 29^a
 27, ψ. διὰ τὴν κατάψυξιν 5^b 26

ψυχικός 24^a 33

ψυχρός 5^b 25, 14^b 8

ὠθεῖν 6^b 6, 20^b 2; τὸ ὠσαν ἕτερον
 ποιεῖ ὥστε ὠ. 34^b 31
 ὠσις 33^b 25, 35^b 10

